Eqnoq; uinat/uelut ꝑ̄ inparte laboris ac periculi fierꝫ/ad finē belli punici peruenisse-Naꝫ etsi profiteri ausiz perscriptuz res omnes romanaꝫ. Inparibz singulis tāth operiꝫ fangari minime conueniat/tamen aim in mentē ueniꝫ tres et sexagintā annoꝫ (tot enī sunt a primo punico ad secūdū bellū finitū/eque multa uolumina occupasse mihi/ quia occupauerint quadringenti septuaginta octo annī a condita urbe ad appiū claudiū consulez/ qui primū bellū cartaginensibz intulit/ jam prouideo aīo/uelut ꝙ ꝑximi uiatorez uadiz inducti male pedibz ingrediūtur/ quicquid progredior inuiasho rē me alnitudinē ac uelut profundā iuchi/ et arestere pene opiz/ ꝙ prima quoqz ꝓfitendo minui uideant.

appius claudius primus bellū cartaginēsibz intulit.

al' premia

al' ꝓficiendo

b

Idem punicū bellū macedonicū excepit/periculo haudquaq; cōparandū/a ut uirtute ducuz/aut militū robore-Sed claritate regū annaliuz uetustaq; fama gentiz et magnitudine imperij/ quo multā quidē dā europe maioremq; partē asie obtinuerant annis/ prope nobilius. Ceterū cepti bellū aduersus philippū decē ferme anteannis/ triennio prius deposituz erat. Cū etholi et belli et pacis fuisset auc.

bellū ceptū aduersus philippū

al' fuerat

Nanioz deinde pace punica tā romanoz/ et infensoz philippo/ nō ob infidā aduersus etholoz/alioz ꝙ regionis eius sonoz/ pacē tuz ob auxilia/ nō pridē nuper in africa missam/ hānibalē penisq; preces athenieūsiū quoz agro priuatoz inuitis contulerat/ exstruxerunt ad renouandū bellū. Sub idē fere tempus et ab athalo rege et rodys legati uenerunt/ nūtiantes asie quoq; iniurias rolatas-his legationibz responsū est/ Eurie asianā rez senatui fore. Consultano de macedonico bello integra ad consules que hinc inplio ruin erant/ relecta est.

Legatio rhodioz et athali.

al' asie

Legati missi ad tholomeū

Interiz ad ptholomeū egipti regē legati rez

mussi. Consul claudius nero/ al' emilius le pidus/ proconsul al' publius sempronius Tuditanus/ ut annūiarēt michi hannibalē penos ꝙ/ et gentes agerent regis/ ꝙ inuicti dubys/ cū finitimis/ etiā/ non romanos deserent in fide mānisset. Et perirent/ nisi coacti inuitis bellū adiuisus philippi suscepissent/ priscuz animū erga populū romanū continuarent. Eodē fere tempore. p. Cornelius consul in gallia cū audisset a boiis ante suū aduentū inuasiones magnoz spoliorū factas diuersis legionibz subitarijs; simultus eius cū scriptis/ addens ꝙ ad eas quatuor cohortibz de exercitu suo cū

al' cū

Cauz Apium

sulē. L. Popiū ꝓfectū/ uenisse hac simultuaria manu ꝙ umbroz/ quā tribū Sappinā uocant/ agrū boiorū inuadere missit. Ipse eodem apto itinere ꝙ montes euasit. L. Popius ingressus hostiū fines/ primo populationes sine prospere ac uiro fuit. Deinde ad castrū minellū satis ydoneo loco ad demetenda frumenta (fame enī matureant segetes) profectus/ neq; exploratoribz circa/ nec stationibz satis firmis/ quē armate inermis atq; operi intentos turbarent/ positis/ ex improuiso impetu gallorū oēs frumentatoribz est aggressus. Inde pauor fugaq; etiā armatoz cepit. Ad vij. hostiū palata ꝓsegetes sunt cesa. Interq; ipse consul

al' Apius

al' C. apius

al' ꝓfectus

-, popius interfectus. Ceteri in castra meni compulsi. Inde sine certo duce consensu militari proxima nocte relicta magna parte rerū suarū ad consulē/ ꝓpe

al' p salius

montes peruenere. Cui nisiq; populatuz est boiorū finez/ et ab incolis

al' cunctis al' cuncis

Marcus. Valerius leuinus proconsul/ ꝓmissis arce ubonē/ duo de xl. nauibus a consule octauio acceptis/ in macedoniā trāsmisit. Adquē cum. M. aure

castrū minutum

. fedus iecit.

mittaret q classe acce pta quā ex fretu .c.

P. BIBLIOTECA MED. LAUR. FIRENZE

J 8.

P. V. 63.

lagune

lagune

lagune

mutat gnde. o. vj.
lone

Pl. 63. Cod. 18.

Pl 63 cod 18

Eqnoq; unat/uelut ipē inpar-
te laboris ac periculi hierz/ad
finē belli punici peruenisse-Naz
etsi profiteri aulis perscriptuz
res omnes romanas. Inparib; singulis tāh
operis fangari minime conueniat. tamen
nim in mentē ueniz tres et sexaginta an
nos (tot enī sunt a primo punico ad secūdū
bellū finitū) eque multa uolumina occupasse
mihi. qua occupauerint quadringenta sep
tuaginta octo anni a condita urbe ad appiū
claudiū consulez/ qui primū bellū cartagi
nensibus intulit. Jam prouidēo aīo/uelut q
proximi litoriz uadis inducti mare pedib; in
gredientiur/quicquid progredior inuasho
rē me alnitudinē ac uelut profundā tuebi/
et arescere pene opus/q; prima quoq; pro
firendo minui uideant.

Item punicū bellū macedonicū excē-
pit/periculo haudquaq; cōparandū/a
ut uirtute ducis/aut militū robore-Sed
claritate regū antiquoz uenistaq; fama
gentis et magnitudine imperij/quo mul
tā quōdā Europe maioremq; partē ante ob
tinuerant annis/proxime nobilius. Ceteq;
cepti bellū aduersus philippū decē fer-
me ante annis/triennio prius deposuiz
erat. Cū echolo et bello et pace fuisset cōē.
Nanq; deinde pace punica tā romanos/et
infensos philippo/nī ob infidā aduersus echo
los alioq; regionis eius dē sonos/pacē nuz
ob auxilia/nī penuriā nuper in africa mis-
sam/hānibalē penisq; prece athenīesiū
quoz agro priuatato inuitē contulerat/ex
orauerunt ad renouādū bellū. Subitē fe
re tempus et ab athalo rege et rodys legā
ti uenerunt/nūhantes a se quoq; āmici
tes sublataz. his leganonib; responsū est/
Cure asiana rez senatui fore. Consultano
de macedonico bello integra ad consules qui
hinc inplio nim erant/relecta est.
Interiz ad ptholomeū egipti regē legati rez

Capius claudius primus bellū cartaginēsib; intulit.

bellū ceptū aduersus philippus

Legatio rhodioz et athali.

Legati missi ad tholomeū

BIBLIOTECA MED. LAUR. FIRENZE

missi. Consul claudius nero/al. Emilius le
pidus/ al' publius piocansul Sempronius Tuditanus/ut
annūtiarēt uictū hannibalē penos q; et gēs
agerent regū/q; in rebus dubys/cū finitimis
etiā/non romanos desererent in fide mānis
set. Et perirent/ut si quoq; inuitis bellū
adiuisus philippū suscepissent/prisinū animū
erga populū romanū ostituiret. Eode
fere tempore p. Cornelius consul in gallia
cū audisset a hoīs ante suū aduentū inau-
siones imagines sonoz factas diuersis legionib;
subitoq; tumultus cum cōscriptis/addiss
q; ad eas quatuor cohortib; de exercitu suo cō-
sulē. L. Populū p ferociā sonus hac tumultua
ria manu p umbrias/quā tribū Sappinā
uocant/agrū boioz inuadere uisus. Ipse
eodem apto iuuere p montes duxit. L. Po
pius ingressus hostū fines primo popula
tionesq; sine prospere ac nullo fere. Delecto
deinde ad castrū minimū satis ydoneo loco
ad demetenda frumenta/fame eni mate
rie erant segetes/profectus/neq; explorato
circa/nec stationib; satis firmis/quē arma
te inermis atq; operi intentos tutarētur/
possit/in improuiso imperu gallorū cū fru
mentatoribus est oborta. Inde pauor
fugaq; etiā armatoq; cepit. Ad vij. hoīnū
palata p segetes sunt cesa. Interfectus ipse
consul C. Apius/ Popius interfectus. Ceteri in ca
stra meri compulsi. Inde sine certo duce
consensu militari proxima nocte relicta
magna parte rerū suarū ad consulē p salutē
uicinos perueniere. Cui nisiq; populatus
est boioruū finesq; et cū praeda ligurib; fedus
iecit/ nihil q; dē memorabile/aliud in pro
uincia cū gessisset/roma redijt. Cū primū
senatū habuit/ uniuersis postulantib;/ ne
quā prius rem Iē de philippo sonoz q; que
relis ageret/ relatū ex templo est. Decreuitq;
frequens senatus/ ut p ferias Elius cōsul quē uideretur ei ad ipso
Octauius reduxerat in macedoniā traiicēt. pta quā ex fretia. C.
Marcus. Valerius leuinus proconsul.
premissis arce tilonē/ duo de xl. nau
bus consule octauio accepta/ in ma
cedoniā trāsmisit. Adquē cum. M. aure

al publius

Castrū uetulus

. fedus iecit.

de creatione cōsulū et aliis gestis.

tus legatus renisset / edo cuisset q̄ eū / quā
tos experimus / quāti nauiū / numerū cōpa
rasset rex / et quē admodū circa omnes nō
connnenus modo urbes / sed etiā insulas /
partim ipē adeundo / partim per legatos cō
uer homines ad arma / maiore romani
romanis ad capessendū bellū esse / ne aī
etannibus his auderet philippus / qd pirthus
prius ausus ex aliquanto minore regno
esset . hec / scribere aurelius consulib et Se
natui placuit = Exitu huius anni / cum de
agris uenerūt milites relatum esset / quidā
chi atq̄ ausprino proconsulis scipionis ina
fricā bellū perfecissent / decreuerunt patres
ut M. Junius brutus pretor urbanus / si ei uidere
tur x. uiros agro samnis adpriuandos / q̄ eius
publicū publice rei esset / metendo diuidē
dos q̄ crearet . Sed cum publi Cai seru
ius Quitus . conlus mercellus consul / et ma
ci Seruili gemini ambobus cognomen
erat . L. et A. hostili Catones / pconsul
julius Tinus apuleius charus fulvius flac
cus . proconsul Elius petus Quinti flamini
Per eos dies proconsule Elio Consule comi
tia habente creant consules proconsul Sulpi
tius Galba . Consul aurelius cotta . pretores
exinde facti Quint agilius Curius . Albi
furius purpurio . quint fulvius Gillo . Co
rul Sergius plautus = Ludi romani scēni
ci eo anno magnifice apparate q̄ facti ab
edilibus curulibus . L. Valerio flacco et Tito Quī
no flamīno / biduū instauratū est frumētiq̄
uimi ingentē q̄ ex africa proconsul Scipio
miserat / quātus erat pulo cū sūma fide et gra
tia diuiserunt . Et plebei ludi ter non insta
urati abedilibus plebeis . L. apuleio fullone et
quint minucio rufo / qui ex edilitate pre
tor creatus erat Et sonus epulū fuit ludo
rū causa.

Anno quingentesimo quadragesimo
primo aburbe condita publio Sul
pitio galba . Caio aurelio cons . bellū
cum rege philippo initum est / pacis mēsibus
post pacem carthaginēsibus datā . Omnū
primū eam rē idibus martiis / quo die cōsu

latus ium ineabant . Publius . sulpitius gal
ba cecidit . Senatus q̄ decreuit / ut hi consules
maioribus hostiis rem diuinā facerēt / quib
dijs ipsis uideretur eum pcatione / eo quidē
Senatus . p . q̄ . r . de republica / deq̄ incundo
nouo bello inanimo hirēt / ea res ut plo re
pus q̄ ac nōi latino bene ac feliciter eueni
ret sedendū rem diuinā pcationē q̄ / ut de
rep . deq̄ pvincijs Senatū consulerent
Per eos dies oportune irritandis ad bellū
animis / et litere ab marco aurelio legato
et . M . valerio Leuino propretore
allate / et athenienses nouū legatos uenis
se / qui regē appropinquare finibus suis nūti
arēt / breuiq̄ non agros modo sed urbē etiā
in dicione eius futurā / nisi quid romani auxi
li foret . = Cum prouīciassent consules
rem diuinā rite perfectā esse et pcationē
admisisse / deos / aruspicū respondere / letaq̄ exta
fuisse / et ap̄lationē finisse / uictoriāq̄ et tri
umphum portendi . Tum litere valerij aurelijq̄
lecte / et legati athenienses auditi . Senatus
ita de consulti factū / ut consules grauiter agerēnt /
q̄ cum solicitati ne obsidionis quidē metu
fide decessissent . De auxilio mittendo nihil
respondere placere / cum consul cui macedo
nia prouincia euenisset / cum ad populum
tulisset ut philippo regi macedonū indicere
retur bellū = Publio Sulpitio prouincia
macedonia sorte euenit . Is q̄ rogationē pro
mulgauit uellent iuberentq̄ philippo regi
macedonibus q̄ Cum subregno eius esse ob
iniuriās armis illatas consules populum ro. bellū indi
cunt . Alteri consuli aurelio Italia prouincia obti
tigit pretores exinde facti sunt Caius Ser
gius plautus urbanus . Quitus fulvius Gillo Si
cilia . Quitus agilius Graecchus . Albius
furius purpureo gallia = Eo anno bello
macedonico primus omnium fere ab omnibus fere
centuriis allinquata est . Id unum fessi diutur
nitate et grauitate belli sua sponte homines
tedio periculorū laborūq̄ ferebant . Tum quia
tribunus Titus romuleus populi uim annū
criminandi patres ingressus incauserat
bella ex bellis seri / pace unq̄ firmū plebi posse.

ordinatio belli cōtra philippū.

consules prouincias sortiti essent. at ipsi

p. Sulpitio cōsuli macedonia euenit.

Sulpitio galba p. c. Aurelio cōsulibus initum c cū philippo bellum.

Egit eã rem passi patres / lacer atus q̃ pro
bris infenati tãis romuleus populũ et ꝯ
sulẽ pvocquisq̃ hortatu ut de integre comi
tia rogationi ferendæ ediceret / castigaretq̃
segnitiã populi atq̃ doceret quanto dãno de
decoriq̃ dilatio ea belli futuri esset / Cõsul
ut cãpo martio comitijs primusq̃ centurias in
suffragiũ mitteret / cõione aduocauit.

oratio p. Sulpitij p bello fiendo

Ignorare inquit uidemini mihi quirites
ut utrũ belli an pacẽ habeatis uos cõsuli. Ne
q̃ eni liberi rebus phlippus permitteret qui
tot mariq̃ impetus belli molitur. Sed utrũ
in macedonia legiones trãsportetis / an hostẽ
in italiã accipiatis / hoc quidẽ nõ intersit cuiuq̃
ante alias / primo proximo, bello experti estis.
Quis enim dubitat quin sicagunti nos obsessi
fideq̃ uestrã implorãtes impigre tulisseritis opẽ / sicut patres nri memoriã tulerunt
toti inhispaniã auertisse belli fuerit / qd
nunciando ãi sima clade nra hannibalẽ in
italiã recepimus. Ne illud quidẽ dubium
est / quin hunc ipse philippũ pacatũ ãper
legatos literasq̃ ãi hãnibale in italiã trã
ysceret missos ãi classe lemnio qui ultro ei
bellũ infert in macedoniã cõtruerimus.
et qd nunc femus / ãi hostẽ hãnibalẽ in
italiã hiemus / id nunc pulso italia hãni
bale / deiectis carthaginẽsibus cunctamur
facere. Patiamur expugnãtis athenis si
cut Sagunto expugnando hãnibalẽ passi su
mus regnũ nostrũ experiri. Regẽ non
inquito indemisso quẽadmodũ a Sagunto
hãnibal / sic quinto inde die q̃ a corintho
soluerit naues in italiã pueniet. Ne ea
ueriar hãnibali philippũ / ne carthaginẽ
sibus macedonas. Pirrho certe equabitis
dico quidẽ ul'uir-uiro ul' genus gẽtis ipse.
minima accessio semper Epirus regno
macedonie fuit et hodie est. Peloponẽ
sũ totã in dicione philippus habet. Agros q̃
ipos nõ uetere fama magis q̃ morte pir
rhi nobilitatos nunc compara q̃to
magis florentẽ italiã q̃to magis integras
res / salubres diuitias / salubres tot exercitus / quos pu
nico postea bello absumpsit / aggressus pirrhũ
tamen conuulsit. et uictor pyrrhe adipẽ urbe
romã uenit. Nec Tarentini modo oras q̃ illa
italie quã maiore graeciã uocant / ut linguã
ut nomen senatus credatis. Sed Lucanos et Bru
tios et Samnites anobis defecerunt. Hec nos si
Philippus mystaliã trãsmiserit quietura / aut
mansura / infide credite. Mansurũ eni
punico postea bello. Nũquã ista populi nisi
nõ deerit ad quiẽ desciscant / a nobis nõ de
ficient. Si pigruisset nos in africã traiscere
hodie in italia hannibalẽ et carthaginẽses
hostes haberetis. Macedonia potius q̃ italia
bellũ habeat. hostium urbes agrosq̃ ferro igni
q̃ uastarentur. Experti iam sumus fore nobis
q̃ domi feliciora potentioraq̃ arma eẽ. Ite
in suffragiũ bene uolentibus dijs et que pẽ
censuerunt uos iubete. Hiis uobis sententiẽ
nõ consul modo auctor est / q̃ iam dij imor
tales / qui mihi sacrificanti precanti uouq̃ hoc
bellũ mihi senatui uobisq̃ Quirites fortu
ne ac nãi lanno / dassibus exercitibusq̃ nris bene
ac feliciter euenirẽt leta oia prosperaq̃ por
tendere. Ab hac oratione in suffragium
missi uti rogaretur bellum fecerũt. Sup
plicatio inde a consulibus in triduũ ex sena
tus consulto indicta est / obsecrandiq̃ circa
oia pului narium dei / ut qd bellũ cũ philippo
populus romanus iussisset / id bene euenire.

& Supplicationibus factis dijs & futuro bello.

ac feliciter

Consulq̃ patres a consule Sulpitio bellũ
qd indicerentur regi philippo utrũ ipi uiq̃
minari uiderentur / an satis esset in finibus
regni quo primũ pfidiũ esset. Eo minari
patres decreuerũt utrũ eorũ fecisset rec
te facturũ. Cõsuli ac patribus permissũ ut
quẽ uidere tur ex his qui extra senatum er
sent legatũ mitteret ad bellũ regi indi
cendũ. Tum decretis consulũ prouinciq̃
actũ. Consules binas legiones scribere uis
si. uteres dimittere exercitus. Sulpitio
cui nouũ ac magnũ nãi bellũ decretum erat /
permissũ ut de exercitu quẽ proconsul
pro ex africa deportasset / uoluntarios
quos posset duceret. Immunitũ nequẽ militẽ
uetere ducendi fuisse. Prætoribus le
lio furio purpurione. et C. Manucio Iuso

al' tribunis plebis

al' publius

quina milia soci latini nois consul daret.
Quib; ptidys alter gallia alter brutios pvi
ninaz obtineret. Quib; fului Gilo ipe ui
sus ex eo exercitu quem publius Clui gsul
habuisset ut quisq; minime multa shpen
dia hret legi donec et ipe quinq; milia so
ciu ac nois latini effensset. Jo ptidio Sici
lie prouicie esset. Marco Aurelio falcoi
ni pretor priore anno Campania prouin
cia habuerat provogati mannu imperiuz
est ut utriq; pro populo romano in Sardinia tra
ieret / qd qz de exercitu qui ibi esset quinq;
milia sociu latini nois qui eoru minime
multa shpendia hrent / legeret. Et cosules
duas urbanas legiones scribere iussi / quas si
quo res posceret mulos in Italia contractos gi
tibus punicibelli sonerare tracq; iis timendis
mitterentur. Ser legionibi romanis eo anno
usura resp. erat. Jn ipo apparatu belli
legati a rege ptholomeo uenerut qui nutia
rent athenienses adusus philippu petisse a
rege auxiliu. Ceteru etsi comunes socij sit
tamen nisi ex auctoritate populi ro. neq;
classem neq; exercitu defendendi aut oppu
gnandi cuiusquia ca rege inita missuru
esse ill' quesituru eu in regno sipplo ro. so
los defendere liceat ul romanos quiescere
si malint passuru atq; ipm auxilia ptinde
adusus philippu tueri athenas posse missu
ru. Grate regi a senatu acte. responsuq; tu
tari sonos populi romani eo esse. Quippe
ad bellu opus sint indicaturos regi / regnicq;
eius opes sare / subsidia firma ac fidelia sue
resp. ee. Munera deinde legatis singulos
quina milia quinquagenta eris ex senatus.
missa. Cum delecti consules hrent pa
rarentq; que ad bellu opus essent in nauta
les religiosas imprimisq; maxime nouos
bellorum supplicationibus habitos. Jam et obse
rationes circa oia prodigia trita nequid
pmitterent. Consules an prouincia mace
donia eueniret / ussit mora notopublico.
Liuius ponifex maximus attulit qui
negauit ex incerta pecunia uouere debere
se ea pecunia no posset in bellu usu ee
reponi stanum deberet / nec aum alia pecunia
misceri. qd si fieri eet uoti ritu soluti non
posse. Quag ter res et auctor mouebat / tam
ad collegiu ponticu referre consul iussus si
posset recte uoti incerte pecunie susceptos
se recte necq; ea ee ponifices decernerent.
Nouit in eade re ba consul precurrere maxio
ponifice quibus antea quicquid ialia uota su
sapi soluta erant. Pergq; tanta pecunia quata
tum ei solueretur Senatus consuluit ludos
donaq; facturi uouit tonis ante ludi magni
decreta pecunia uoti erant. hi primi decreti.
Omniu aiq; in bellu macedonicu ipsis repete
nihil minus eo tempore timentibus gallica tu
multus fama exorta. Insubres Cenomaniq;
et Boi exitus Celtibus Juanibusq; et ceteris
ligustinus populis hamilcare pro duce qui
in his locis de asdrubale exercitu substulerat
placentia uiolauerat / directa acie ac pira
magna ex parte incensa uix duobus milibus
hominu inter incendia ruinasq; relictis tra
recto pado ad Cremona diripiendi perrupit
Qua ne urbis audita clades sociis edit
ad claudendas portas ptidiaq; munire dispo
nenda ut obsiderent / tamen primus ip expug
nant / nuncq; mitteret ad pretores Lucius
furius purpureo tum primum ornatus erat / acto
ex senatu. exercitu dimisso / ptq; quinq; milia
sonu ac latini nois cu his copiis in proxima
regione ptolemaide circa ariminu substitit.
Jis nim senatus scripsit quo in tumultu pro
uincia esset diuisu colonias que in ptem
illam repentina pugna bello subito fugissent /
alteras captas ac direptas ab hostibus / alteras op
pugnari / nec in exercitu suo sanc ptidy
colis laboraturos esse / nisi quinquemilia
sonu quadragenta milibus hostiu tot eni
in armis esse triplicanda obiecere uelut / et
tanta sua clade iam inflatos ex dio colo
nie romane augere hostiu aios. His li
teris lectis / decreuerunt ut Caius Aure
lius consul exercitu cui imperium ad omne
niendi diem edixerat Arimini eade die
adesse uberet / et aut ipse si pom modu re pu.
posset ad opprimendu Gallicu tumultu pro

Munera missa legatis ptholomei

qd aliquado factu eet ludos romi donu que uouere

de legatis ptholomei ad romanos

de gallico tumultu iterum suscitato.

Galli tuadut placa tu amicare pono duce.

I. furiu purpureo

decreuerut romani ut. C. aurelius mitteret exercitu.

q. Minutius ptor.

fin faceretur aut. q. minutio .pt. scribet
ur ain adeu legiones exercitu uenisset
missis inuicē quinque milib; sociū quinq;
Etrurie psidio essent profinisceretur ipe
ad coloniā liberandā obsidione. Legatos

Legati i africā missi ad
nūtiandū de amulaze.

item mitendos in africā censuerūt eos
dem carthaginē ut nūtiarent cum eo
hamilcare relictū in gallia haud satis fore
ex asdrubalis prius an ex hannonis postea
exercitu bellū contra fedus facere exitus gal
lorū ligurūq; eximisse ad arma contra po.ro.
Cum sipax placeret reuocandū illis et eode
dū p.r. esse / simul nūtiare missi p fugas si

pfugas s nō reddit
petenduz.

bi nō omnes reddidisse ee ac magnā partē eo
rū palam in carthagine adusari dia quos cō=
hendi conquiriq; debere ut sibi ex federe
sterniāt. hec ad carthaginēses mandata
Maximisse cognitulādū.
maximisse grauiari missi q; nō patrū mō
reuperasset regnū ex parte florentissima
Siphacis finiū adiecta etiā auxisse. Nūtiare
pterea missi bellū cum rege philippo susceptū
q; carthaginēses auxiliis iuuisset / simultatiq;
inferendo sociis p.r. flagrante bello italico esse
misse. Classes exercituq; in graeciā mitti ede
ficiendo copias eā imprimis fuisset pius ina
ditā traiciendi / peterentq; ut ad id bellū mit
terent auxilia numidasq; equitū. dona ampla
dona ampla missa regi.
data que ferent regi. Vasa aurea argentea
q; toga purpurea et palmata tunica cū ebur
neo sceptro et toga pretexta et curruli sella.
Iussiq; pollicere / siquid ei ad firmandū au
gendū q; regnū opus esset indicasset. Ea
re ad pplm ro. merito eis gratiarū Ver
Vermine Siphacis filij
legati ad senatuz.
mine quoq; Siphacis filij legatis q; eos dies
Senatū adierunt / exaisantes eorde ad
lesionē q; tailpam omnē infraude carta
ginensiū adiuuantes. Et a maxinissā roma
nis ex hoste amicū factū. Vermina quo
q; admissurū ne officijs in p.r. aut a ma
xinissa aut abpullo alio uincantur. Petere
ut rex sociusq; et amicus a Senatu appella
retur. Et responsū legatis est et patre eius
Siphacē sine causa ex socio et amico hostē
repente p.r. factū. et eū ipē iudicātiz ado
lescente bello lacessente romanos posuisse.

Iraq; placem illi prius petendā a p.r. ee q;
ut rex sociusq; et amicus appellarentur. Nois
eius honorē pro magnis erga se regū me
ritis dare. Populū ro. censuiz ee. Legatos ro
manos in africa fore / quibus mandatū si
nati ut Vermine pax dent leges. Liberū
rū arbitrū eis p.r. permittere quid hī
de his addi demq; mutari, ue melior / responsuz
alienati ei postulandū fore. Legatis his
mandatis in africā missis. Consul terēn
Varro Lucretius consul octauū quinquere
mes singulis date. Litere deinde inse
nati reddite sunt. q. minutius. pt. Cui tru=
ly prouincia erat Penorū loris exprospime
thesaurus norte diu subtatā. nec ad quos
pertineat fandus nesciri ullo ecte. Indi
gne passus senatus nō cessauit, sacrilegis et
ne plemēnū quidē tam diu rerū sacrū more
simul ac pene exēplū hominē detrexe. C.
Aurelio consulū negotiū datū ut ad Triuios
scriberet / senatui placere questionē de expila
tis thesauris eodē tēplo bis anno Marcio po
ponius pretor. triennio ante habuisset. que
inuenta pecunia eē reponi. Si quo minus
inuentū foret expleri ac pignoribus capi unde
retur. Siquis ante pontifices censuissent fie
ri aurū expiande uiolationis eius rēpli.
Prodigia eā sub idē tempus plurib; locis
nūtiata accidere. Inluceant celi arsis
se afferebant. Puteos in sereno q; die ro
rubeū solē fuisse. Lanuij templo sub ipse
Junonis norte strepitū ingentē exortuz.
Iam animaliū obscenū fetus pluribus locis
nūtiabantur. In sabinis infans
nanus masculus an femina esset. Alter
sedecim iam annorū item ambigui sexu
inuentus. Firus nosē agnus quasi sine ullo
capite. Sinuesse porcus nim capite humano
natus. Inluceant magno publico equitum
quinq; pedib;. Seda oīa et deformia erant
sed q; in alienos fetus natura usa. Ante oīa
abominati semimares / uisiq; i mari et
templo deportati. Senatus primo anxilio cha
udio. m. Lutio consulibus deportatus humi
lis prodigij fetus erat. Nihilominus de

Tuditanus Varro =
Lucretius octauus
legati.

Litere q. Minucij ptoris
i bruttijs recitate de
thesauro psepine
locris rapto

cem uiros adire libros deportento eos uis
serũt. decẽuiri exlibris diuinas res esse
que prime senatũ id prodigiũ fore esset
imperarũt. Carmen ꝑfecta atq; nouem
uirginib; cantu purgẽ iussẽrũt. donũq; Ju
noni regine ferri. Ea ut fieret Cai⁹ aure
lius consul ex decẽ uiro⁹ responso auri
uit. Carmen sinit patrũ memoria Liui
ita nõ condidit. P. Licinius regula expiari
oẽs religiones. Nã eã loci⁹ sacrilegii
pueritia minuta erat. pecuniaq; ex
bonis noxiorũ interceptor⁹ repãta. Cũ
consules improuisa profana uellet ꝑ
ullas fieꝑes quib⁹ expiaretur quã ad aram
Valerius ait. claudio cõsulib⁹ multa dede
rant/ trecenta pẽsilia debebantur. Eo anno ad
erunt senatũ/ quia consules cũ ad nouũ
bellũ quod magna classe magnus q; exãnib⁹
gerendũ erat/ ut eaq; sufficeret negla
uerunt esse iuniores insciente populo
Senatus aut eos nõ subscribere si inpu
nitũ bellũ peccata data in macedoniã q; ꝓ
bellũ ut resp. uellet/ alys ex alys oriẽtib⁹
bellis/ quid aliud q; publicam pro bestiis e
tã ꝑ obnoxiã suã peccatis fore. Cũ ex pu
blica equũ posthabuerint nec tã soluendo
ere alieno resp. esset q; medium inter equũ
et unde erat/ decreuerũt ut quoniaz
magistratꝰ eorũ agros uulgo uenales
esse dicẽt/ et sibimet emptu opus eẽ agri
publici/ qui minus qui quagesimũ lapidez
ẽnt coparãt his fieret. Cõsules agros ex
manibus/ et inuligera late uenditores et
tendi ex publicã agrũ esse imperatoris
ut siquis eũ soluere posset ꝑ lis peccatis
hinc q; agrũ malle restituere agrũ ꝑ lo.
Lex ea condictionẽ priuatis dedit in
decennio. pabuli q; hic ager q; pro captu
pecudis datus erat appellat⁹.

Cum Publius Sulpitius sum uoca
tus apud uolsinios nũ nupata paludatus lic
toribus processit abiuit Brundusium uenit
et ueteribus militibus uolũtarijs ex africa eo
exercitu inlegiones descriptis/ nauibus q;
exclasse Cai carnely electis/ altera

de pecunia mutua data
petitur pensio.

p. Sulpitius cõsul

die q; abrundusio soluit in macedoniã traie
at. Ibi et presto fuere athenien sium legati orãtes .C. claudius cõsul
ut se obsidione eximeret/ missus ex pio athenas missus.
athenas est Caius claudius centũ al' centumalus
ti longis nauibus et militũ copijs. neq; eni
pe rex athenas obsidebat. Eo maxime tẽ
pore abidũ oppugnabat. tã ob rodijs et re
talo nauali⁹ certa minib⁹ neutro feliciꝰ
filio uires experiens q; animos exercebat
ꝑter ferociã insitã fedus ictũ cũ anthioco a. philippo fedus ictũ
syrie rege/ diuisq; tã ocio egypto opes/ cũ antiocho.
cui morte audita ptholomei regis ambo
imminebant. Contraxerãt aũt sibi cũ causa belli atheni
philippo bellũ athenienses haud quaq; digna ensiũ cũ philippo
causa dũ exuetere formina nihil ꝑter aios
fuant. Acarnanes duo iuuenes ꝑ nitor⁹
dies nõ inimicũ tẽplũ cereris impudẽtes
religionis cũ ceteris turba ingressi sunt.
Facile eos time prodijt absurde quidẽ per
uincrati. deducti q; ad annum inter tẽpli cũ
e pallaz
palmã eẽt ꝑ seruore ingressib⁹ tã q; ob inscã
dũ sceleris interfecti sunt. Id tam fede atq;
hostiliꝰ gens Acarnanũ factũ ad philip
pũ detulit/ impetrauitq; abeo ut dans ma
cedonũ auxilijs bellũ se inferre atheniẽsib⁹
paterentur. hic exercitus primo ferã Atticã
ferro igniq; depopulatus cũ omnis gẽnis
preda macedoniã redijt. et irritat animos ut q; deos
ea ꝓ ma fuit. Postea uicti bellum
de cetis cuiusq; ultro indicendo fecit.
Actolus enim rex rodijq; ꝑsentiũ redeuntes
in macedonia philippũ cũ egina uenisse et
ire pireũ renouande firmandeq; cũ athe
nien sibus sodietatis causa traierat. Ciuitas
omnis obuiã effusa cũ coniugib⁹ ac liberis sa
cerdotes insignib⁹ suis intrantes urbẽ Cadmi
ꝑe/ ipi eran domib⁹ suis accepere. In al' sedib⁹
contionẽ extimplo populus uocat/ ut rex
quid uellet coram ageret. deinde ex digni
tate magis uisũ scribere ea de quib⁹ inde
rent ꝑ ꝑsentẽ aut referendis suis in a
ui tate breuiusq; erubescere/ aut significa
tionib⁹ acclamationib⁹q; multitudinis
ad sennone īmodica pudore onerans. al' pudorẽ emendaret
In literis aũt quas misit in contionem

rentrare q̄ sunt cōmemorano erat brūsiu
orū primū maiorarē suā deinde rerūq̄
aduersus philippū gessisset adpostremuz
adhortano capescendi bellū diū sedēto
dios tū quidē diu etiā romanoꝝ hōt ne
quicq̄ postea sim cessarēt p̄termissa oc
casionē q̄sinitos. Rhodij deinde legatos au
dm sunt quorū recens erat brūsiaū q̄q̄ quos
longas naues athenīesiū captas nup
amacedonib⁹ recuperatasq̄ remisiant artz
ingenti consensu bellū adūsus philippū
decretū honores regi p̄mū Attalo īmo
dm/deinde et rhodys habit Cū p̄mūsti
no illata de tribu q̄n Attalida appella
rent addere uetereꝝ trib⁹ addenda. et rho
diorū ppls coronā auream uictrunz gratā
donauit ciuitatesq̄ rodys data quē admo
dū rodij prius athenīesib⁹ dederāt = Sed
dum hec rex Attalus tū Egīnā adclassē
se recepit Rhodij coīā ab Egīna/inde per
insulas Rhodiū nauigarunt/omnibus
preter andriū Pariūq̄ et Cnīūsq̄ p̄sidys
macedonū tenebant/insolentē acce
pto Attalum Egine missi inetoliā nū
hj expectan inlegan aliquandiu nihil
agentē temere/et neq̄ illoꝝ erant ad
arma ponut gaudentes utriq̄ cōposita
cū philippo/libertate egregiū p se gnan
tulū hīe ponussent parendo rursū in he
lesponū traicere occupātēq̄ grene op
portuna loca uires colligere bellū aluere
gloriā q̄ eius gesta p̄fectq̄ romanis cō
senserunt = Philippus magis regio aio
ē usus Quū aī Attalū rhodios q̄ hostq̄
nō sustinuissz/ne romano quidē qd īmu
nebat bello terreniz. philode quodā ex p̄
fectis suis cū duob⁹ milib⁹ pediū equitūq̄
ducentis ad populandā athenīesiū agꝝ
misso classe turdin eradidi ut maronea
pateret. Jpē t'm eodē cū expeditis duobus
milib⁹ pediū equitib⁹q̄. cc. pergit. Et ma
roneā quidē primo impetu expugnauit.
Enū inde cū magno labore postremo per-pdi
tionē grauimedis p̄fectū ptholomei cepit.
deinceps alia castella Cypsella et deristeon
et Serchouz occupat. Inde progressus ad
chersonessiz Elunta et alopeconnesiū trādē
tibus ipis recupit. Gallipolis quoq̄ et aynadocys
dedita et castella quedā ignobilia. habidemq̄
ne legatis quidē admissis regi portas clā
serunt. Ea oppugnano diu philippū tenu
it. eripi q̄ ex obsidione ni cessarāt ab arta
lo et rhodys foret ponerūt. Athalus .ccc.
tandē milites in p̄sidiū Rhody q̄nd uire
mē una exclasse cū ad tenendū starent
miserunt. Eodē postea cū iam uix subsi
nerēt obsidionē et ipē athalus cū trie
reset spem m̄ aurū exp̄opinquo ostēdit
neq̄ terra neq̄ mari adūtis rodijs. habi
deni primo tormentis p̄ muros dispositis
non tm modo adeūtes adūtā arcebant sz
nauiū quoq̄ stationē infestā hostib⁹ fine
bant. Postea aim et muru pars strata ru
inis et ad interiorē tapetū oppositū muru
aminclis iam p̄cipitatū essent legatos adregē
de condicionib⁹ tradende urbis miserūt. Pax
coeb annuit aūt ut rodia quadriremē aūsto
rys naualib⁹ athalusq̄ p̄sidiū q̄mitteret
atq̄ ipis urbe excedere cū singulis uesti
mentis. Quibus filippus nihil pacis nisi
oīa p̄mittentib⁹ respondissent adeo irritis
ata hec legatio ab indignatione simul ac
desperatione ira accendit/ut ad Saguntinā
rabiē uersi matronas omnes intēplo dia
ne puerosq̄ ingenuos uirgines q̄ tū etiā in
fantes cū suis nutricib⁹ in gymnasiū indu
di iuberent. Auri et argenti in forū delat
ti uestē p̄tiosaz innumez. rhodia grauia q̄
que in porta erant. Cāri sacerdotes uictimas
q̄ adducī et altaria in medio poni. Ibi dele
cti p̄mū qui ubi cesam aciē suoꝝ prodiuro
muro pugnantē uidissent et ex tēplo cōiuges
liberosq̄ interficerēt. Auri argenti uestisq̄
immanis esset immani desecrēt/tectis publicis
priuatisq̄ q̄plurimis locis possent ignes sub
igerent/et se fanūq̄ perpetrauisset p̄cibus
et execrabile carmen Chaerondy uniuersis
do adacti. Tum militaris etas uiri nemi
nē uitā nisi uictorē ante excessurū. Hi
memores deoꝝ adeo p̄naciter pugnauerūt

pace rhodysq̄ aī
ea ratissent

de gestis p philippū
ꝫ athenīenses.

Enū loquit ē

habidemq̄
Indignatio rhodior
similis saguntine.

ur aī nor plūs direptura esset / reperior ter
rarū rabie corū pugna absterrerit · principes
quib⁹ honor pars fauoris delegata erat
ium pauor et confertos multicubi ac elassi
tudine superesse plio cerneret luce pma
sacerdotes ium mittit ad urbē dedendaz
philippo minunt — ante deditionē exitus
legati romani qui alexandriā missi erāt
diarum omnium trium consensu minutiarum
audita obsidione habidenoriū ad philippū
uenit Qui questus athalo rodysq; armati
tura / et q̄ in̄ nū maxime abidū oppugnaret
Cū rex abatalo ultro bello lacessīt dice
ret Num abideni quoq; inquit ultro nobis
nulerūt arma? Inde siluero uera audire
seruor oratio usa est / q̄ quae habenda a
pud regē esset / Etas inquit et forma et
sup oīa romanū nomen reuerendū faciūt.
Ego aut̄ p̄mū uelim uos foederū memores
seruare meū pacē - Si bello lacessetis mi
quoq; aū est facere / et regnū et macedonū
nomen haud minus q̄ romanū nobile bel
lo sentietis — Ita dimisso legato philip
pus auro argentoq; quae coacerbata erāt
accepto hominū p̄ae omniū amisit · Dan
ta eū rabies multitudinē inuasit / ut re
pente prodirent ira q̄m pugnātes mori nō ce
nsuissent p̄ulnerūq; alios alij exprobrātes
sacerdoty maxime q̄ eos ad mortē
denouissent corū dedition̄ ultionū hos
tes sensissent / repente omnes ad cedē in̄ gū li
berorūq; diffugerent / sed ipi p̄omne uas
lem inficerent - Obstupefactus eo furore
rex fugit impeti militū et reditū se ad
moriendū abidenis dare dixit · Pro quo
spatio plura fanora iuste uicti ediderit
q̄ infesti edidissent uictores / nec nisi q̄ne
una alia necessitas mori phibuit
quisq; ultro in̄ portas tē uenit · Philippo
in̄ porto abidenis p̄sidio in̄ regnū redyit.
Cum uelut captiua erudū hānibali / sic
philippo abidenos dedes ad romanū bel
lum animos fecisset · Nūq occurrerūt
consulē iam in̄ epiro esse / et ad pollonia
terrestri copia nauales Corcyrā i hiber

de M. Emilio legato alloquēte audacter philippū

verba philippi

na deducitur. = Inter hec legati q̄m in afri
cam missi erant de amicitia gallia etolus
duce responsi a carthaginēsibus est / nihil
ultra se facere posse q̄m ut exilio eū mule
tarent / bonaq; eius publicarēt · p̄fugas et
fugitiuos quos inquirendo uestigare potu
erunt reddidissent (et de eis ro missorū
legatos romā qui senatui satisfacerēt / cc.
milia modiorū tritici romā · cc. ad exercitū
in macedoniā misit · Inde in numidiā ad
regē profecti legati · dona data maximisq;
mandatisq; edita · equites · ccc · numidicos
dare accepti · annuos imponendaq; annui
et nim discentes mulby modiū frumenti tritici / duce
tes ordei in macedoniā misit · (Tertia lega
tio ad Verminā erat · Is ad p̄mos fines re
gni legati obuiaz progressus ut scirent
ipi quas uellent pacis conditiones permi
sit · deinde pacē bonā iustāq; fore sibi cum
p̄plo romano · date leges p̄tis · Iussusq; ad
eam confirmandā mittere legatos romā ·

Eisdem temp⁹ L. Cornelius lentulus proconsul ex hispania redyit Quinq̄
inferiorē rei ate per multos annos formā
seruerāq; gestas exposuisset / postulasset
q̄ ut triūphare p̄ triūphum sibi ingredi liceret urbē /
res triūpho dignas censebat senatus · Sed
ex̄plū maiorib⁹ nō accepisse / ut q̄m neq;
dictator / neq; consul / neq; p̄tor gessis
set / triūphare. p̄ter proconsulē illū hispaniā
uiāq; nom consul aut p̄tor obtinuisse. de
negabant tamen eo ut curiam urbē in
ret. Interc̄edente. T. Sempronio longo tribu
no pl. q̄m nihilo magis id more maiorū
aut illo exēplo fieri diceret. Postremo
uictus consensu patrū tribunus cessit.
et ex s. c. triūphat. Lucius Lentulus curiam urb
em ē ingressus · Argenti tulit expressa
ex liu. milia p. auri co. w. c. q̄ 50. cccc. l.
milibus ex preda · c. xx. asses diuisit.
= Iam exercitus consulares ab aretio ari
minū p̄fecturis erat · et q̄nq; milia ro
orū lanni nōis ex gallia in etruriā re
uerant · Eodē · L. Furius magistratu anno
ribus ab arimino aduersus gallos Cremo

L. Cornelius victor ex hispania redeuns quercus triūphat.

nā tum obsidēte profectis castra ab M.d. eadē mil
le passuū intuallo abhoste posuit. Ocauio
rei gerendę egregię fuit. si protinus deuia
ad castra oppugnanda duxisset. pilata passi
magrabantur pagos nullo fere relicto fir
mo psidio. lassitudini multi timuit ꝑ
prim ductum agmen erat. Galli clamore
suarū exagris reuocati missa preda que
manibus erat castra repetiere et poste
ro die inanem progressi. nec romanis mo
ra pugnādi fuit. ꝙ ux spanū instructa
fuit. Equitū hostes impluū uenerūt. dex
tera ala quę in alas duūsū exercant habe
bat inprima adlocata est. Insubribus dex
romane legiones. iii. furius dextro ale legi
onib. iii. Conius equitibus. L. Valerius sta
tus legan omnes erant ꝓtorū. ꝓ. Scipio
duos legatos. Caius Letorius. p. Tiburtū ha
bebat cum quib circūspicere et obire ad om
nis hostū subitos conatus posset. ꝓmo galli
omni multitudine inuiū loci cōuicib obru
ere atq; obtorere sese dextrā alaz que pri
ma erat sperarunt posse. Vbi id fieri proce
debat circūire agminibus et amplecti hostū
agem ꝙ multitudine ad paucos fiat. Inde
batur conansunt. Vbi diuidit. pr. et ut
ipe dilataret agem duas legiones ex subsi
dys dextra leuaq; ale que inprima agne pu
gnabāt circundat / edocq; de ea re nouit. si
eo die hostes fugissent. L. Valerio imperat
ut partē duarū legionū equites / alterā
sociorū equitatū in cornua hostū emittat.
nec nimis eos agem patiatur simul ipe
ut extenuatā media deductis cornibus ag
Gallorū undiq; signa inferre confertos mi
lites et prumpere ordines iubet / et cornua
ab equitibus et medys apedire pulsi de re
ponte aim in omni parte ede in gentib tene
rentur. Galli tergā uertunt. fugaq; effusi
repentur castra. fugientes pcutiunt equites
mox et legiones. Insequite incastra impedī
fecerunt. Ad mille sexcenti hoīnes ex ea fu
gerunt. Ceteri aut capta supra quīq; et
triginta ait signis militarib. lxx. carpentis gal
lis multa pda onerant plus ducentis. Ha

militar dux pennus eo pūlio cendit (et in al' et nos ipatores
sup nobiles gallorū. placentinū capitū
ad duo milia liberos capitū reddit colonis
Magna uictoria letaq; rome fuit literis
ablatis. Supplicatio in triduū decreta est.
Romanos honorib ad duo milia eos
lio conatesq; plurimū dextre ale inquā
ꝓmo impetu his hostiū ingens illata est.
Cenū ꝙ ꝓ pē. ꝓpe debellatū erat. Cōsul
quoq; C. aurelius ꝓfectus q rome agrēda
fuerant ꝓfectis ingallia uictorē exercitū
a. pr. accepit. Consul alter ai autūno
ferme exacto inperiū ea uenisset circa
apolloniā hibernabat ab classe q corcyre
subducta erat. Caius claudius trire
mes ꝙ romane fuerat ante dicti est / Athe
nis misse cū pyrreū epirrhis ꝓfugissent
tib tam ais sonis / spes ingētes attule
runt. Nam et treseis acorintho ꝙ ꝓ me
gara macedoniā magistros fieri solite erāt
nō fiebant. et piratarū ac alacte naues q
nō q mare solū infestū / et ea omni mari
timos agros adientib faciat / nō modo si
nū supare et ne extra freti ore ꝓcipi cōmittere
aperto mari se audebāt. Euphemeus his
tres rodie quadriremes / et erāt actie tres
aperte naues ad hostiū maritimos agros
comparate. hac classe si urbs agros ac
nienses defenderētur sine inpedimēto ex
mandatu claudio esset. Maioris enā rei for
tuna allata est. Exules a calcide regio
insuryis pulsi attulerunt occupari Calcidē
sine certamine ullo posse. Nā et macedo
nas / quia nullus inprouiso hostis
mens uagari passim et oppidanos psidio
macedonū fretos custodia urbis neglexe.
his auditoribus profectis ꝙ ꝓ Sinuessa al' Ssmus
manare ꝓcerat ut inde prouer ad ꝓximas
angustias Eubee posset / ne supato pro
montorio conspicerent classes instantes
urbi ad noctē tenuit. ꝓmus tenebris mouit
et tranquillo ꝓfectis Calcidē paulo ante
lucē qua infrequentissima urbis pars
mulinby turri proxima murū arcet scalis
cepit. Alibi sopitis custodibus alibi nullo ex

stodiente pgressi inde ad fores ptē ædifi
cij loci custodibus interfectis. refractaq; pō
ta cetera multitudinē armatorū ceperūt.
Inde in totā urbē diffusus est. Quicquid enī
tumultu ex arce foruq; ignis tecta in tecta
erat. conflagrauit/ et horrea regia et ar
mentariū cum ingenti apparatu machi
narū tormentorūq; cedes / inde passim fu
gientiū pariter ac repugnantiū fieri cepta
est. Nec ullo tā diu militaris ordo esset
non aut cesso aut fugato. Sopito enī de
ne proferto pdidij impetu — Preda omnis
primo in forū collata. deinde in naues impos
ta. Carcer enī arthodyse refractis emissisq; cap
tiui. Quos philippus tāq; innocentissimā cultu
dē condiderat. Stratus deinde regis dele
ctus truncatusq; signo accepto dato cōsule
derunt naues et Pyrrhus / unde profecte
rant redierūt. Et si tanti milites romanos
fuisset / ut calas teneri et nō deseri pōsidiū
athenarū potuisset / magnarū pnā pio
stratum belli Calchis et Euripus adēpta regi
forent. Nā ut terra Thermopilarū angustiā
e grecia / ita maris fretū Euripus claudit.
Demetriade tum philippus erat / quo nō essz
nūtiata clades sue urbis. cuiusq; seruitij auxi
liū perditis erat / tamen quia proxima au
xilio est / ultroneē petens nō expectatis quidē
mulis pedituī et .ccc. equitibus exemplo p
fectus cursu prope calade contendit. haud
quaq; dubius opprimi romanos posse. Aqua
desinente spe nec quicq; aliud q̄ ad deformē
spectaculū semiruto ac fumātis sue urbis
aim uenisset. pauci iuuenes qui repulerāt bello
absūptos relictis eq; raptim ac uenerant trās
grossus pontē Euripi p uiam athenas diuer.
Par inceptu haud dispare euentū ratus re
sponsurū. Et respondisset / ni speculator quē
Emiodronta uocant greci / ingēs die uno
cursu emensus spatiū contemplatus regiuz
agmen et spolia quadā pregressus. Nocte me
dia athenas peruenisset. Ades sibi sonus eadē
q̄ negligentia erat que calchidē dies antepa
uos perdiderat. Extra nullo trepido et pī.
athenienses et hegesippus pretextis cohortis inē

cede militarium auxiliorū conuocans inco
mitibus tuba signū exercere dat. simulabat ut ho
stes adesse omnes crederent. Ita undiq; ad portas
ad muros discurritur. Paucis post horas phili
pus aliquanto in ante lucē appropinquās urbi
conspectis luminibus crebris et strepitu hostiū
trepidantiū ut intra tumultu exaudito sub
mittit signa et considere et conquiescere ag
men iussit / ut aperta propalā uastitas qui pa
dolus protulerat. ab hypilo accessit. porta ea
uelut in ore urbis posita maior potentiorq;.
q̄ cetere ē / et intra eā exercitus late at me sūt
ut et oppidana diuidere eadē arbitrio. adportā
possent. et ē limes. d. ferme passus in arcta
demie gymnasiū ferens / pedin equitiq; hosti
us uberū spatiū pbebat. Columine athenienses
cū achali pōsidio et cohorte dyosippi aciem
intra portā instructa signa exculerūt. Qd philippus
ubi audit hrē se hostes impotestate habis / et du
optatu cede / neq; erū ulli grecoz amicior
infestior erat / explenturū cohortatus milites
ut strenuientes pugnarēt. sarentq; ubi signa
ubi anē esse debere / ubi terret esset / conatur intho
stes equū nō uranū q; eā gloriā elatus q̄n
genti uerba complens eā ad spectaculū mu
ris consp̄sa se pugnātez egregiū ducebat. Ali
quātū ante anē cū equitibus pauis euectus inme
dios hostes ingentē tui sui ardorē / tū pauorē
hostibus iniecit. Plurimos manu sua comin
ciuitus q; uulneratos compulsosq; in portā
conseruit / et ipē nī maiorē mangruthis trepi
dantiū edidisset cedē intemerario inceptu.
tuitī tamen receptū hostē quia qui intus erāt
portē erant fustinebāt tela ne ī p̄mixtos ho
stibus suos conicerēt. Inter multos deinde tenē
tibus multos athenienses philippus signo recep
tui dato castra ad Cynosarges / tēplū Herculis
gymnasiū q; et lupercrat / circūuectus posuit.
Sed et Cynosarges et lupercr quidē sanctū
amenitate arcta ante erat inclusū est / diru
tis q; nō tectis / q; eruis sepulcris. Nec dissimilis
mani ne furis quicq; pimpotentia ira ē furiosi
Postero die nim pmo clause fuissent porte
deinde subito apte quia pōsidiū achali ab ex
ra romanū q; a pirro / ab epirro intrauerāt urbē castra

abiurbe remilit rex mraferme mlia passuu
Jnde Eleusinã profectus spe improuisde
plu castellũ qd̃ et imminet et arã dant est
templo capiendã aĩ haud quaq̃ negligendas
custodias animadmisset / et dassez a pyreo
subsidio uenire / omisso incepto cheyrain
ac pronus choriñ duxit. Et cum argis
acheorũ consilium esset / audisset / inopinã
tibi adeis contioni ipi supuenit. cõsultabant de bello aduersus Nabim tyrãnũ lacedemonioz / qui nãstato imperio q̃ phy
lopoemone ad eydadẽ negligẽtẽ illi
ducẽ dilapsa cernens acheorũ auxilia te
dintegrauerat bellũ. agrosq̃ finimoriñ
uastabat. cuñ urbibz quibz erat finitimis.
Aduersus hunc hostẽ cũ quanñ ex v.a
ciuitatibz militũ sanxerent cõsultarẽt / phy
lippus demptum se eis aũ ad Nabidẽ et
lacedonias actineret pollicitus. nec tñ agr
sonoriñ populationibz / phibitum / terroreq̃ om
nẽ belli in pãs laconiã ducto eo exẽplo ex
ani trãslatum. hec orãno cũ ingenti assẽ
sus hominũ acceptus. Jta tamen equũ est
inquit me uetã maiz armis tutari nemen
interiz pridys uidẽr. ac tamen suadebis u
denir tanñ partẽ militũ / quanñ adhoreũ
et calade et corinthũ tuendã sanis sit ut me
is aterigo tutis seniriuz bellũ Nabidem in
feram et lacedemonios. Non fefellit acheos
quo spectasz tam benigna pollicitatio aurz
luisq̃ oblatũ aduersus lacedemonios. Jdq
ut obsidẽ acheorũ iuuẽtutẽ educeret ex pe
loponẽso ad illigrandã romano bello gẽtes.
et id quidẽ coargueret. Didradas pretor ache
orũ nihil attinere tibis id modo aĩ exisset
nõ licere legibz acheorũ / de aly & referre zebz
q̃ propter quas conuocati essent. Decto de
exercitu parando adisis Nabis facto cõsiliuz
fortiter ac libere habiñ dimisit. Jnteriñ ad
Senatores regios ante eñ die habitus philippus
magna spe depulsus uoluntarijs pauos mi
libz conscriptis Corinthũ atq; in athenz
teritz redijt. Per eosipos dies quibz phi
lippus in aetolia fuit Philocles pfectus regius
ex Euboea pfectus cũ duobz milibz tracũ ma
cedonũq; ad populandos atticos fines

Eleusiniũ salinũ Cicheronis transcendit. Jn de dimidia parte militũ ad pdandũ passim
& agros dimissa aĩ parte ipse occultos locos ad
insidias oportuno considit ut si ex castello
ab Eleusine predationẽ suos impetu fiẽt
repente hostes effusos ex improuiso adoriretur. nõ fefellere insidie. Jtaq; uenatores
qui discurrerant ad pdandũ milites instruc
tosq; ad oppugnandũ castellũ Eleusine pro
fectus aĩ multis inde uulneribz recessit. phi
lippoq; seruientem ex achaya comitatus. Den
tata et abipo rege oppugnato ad dẽ castel
li est. Sed naues romane a pyreo uenientes
intromissis psidiis abstinere incepto coe
gerunt. Duuso deinde exercitu ãi parte phy
lode athenas mittit ãi parte pyreũ pergit
et dũ philodes subeundo muros cõminãdo
oppugnatione continuat urbe athenienses.
ipi pyreũ loca ãi psidio reluctãi expugnandi
facultas esset. Cereriñ nihilo ei pyrei Eleusinij
fortior ipse dẽ fere defendentibz oppugnato
fuit. Appyreo athenas repente duxit. Jñ
cryphone subita pediñ equitũq; inter
angustias semitarũ milites / quibz brachyz
duobz pyreus athenis ãiacet / expulsis op
pugnatione urbis remissa / duuso ãi philo
de q; rursus exercitu ad agros uastandos
profectis ãi prioze populationẽ sepulcris
circa urbẽ diruendis exercuisset neq; al' pagani
inuiolatũ relinq̃ret templa deoriñ q̃ pagãn
sanctata habebant / diruit atq; incendit ues
tes / et ornata eo genere operũ eximie
teria actica et copia domestica marmoris
al' t'rigenys artificis
exingenys artificiñ pbuit huic simili ma
teriã. Neq; eñ diruere modo ipa templa
ac simulacra existimare sanis habuit q̃ la
pides aliosq; ne integri aemularẽt sum
mas frangi iussit. Et postq̃ nõ tam ira
sanata q̃ ire exercende materia deerat.
agro hostiz inbacnã exercuit. Nec aliud
quicq̃ dignũ memoria ingestum egit.

Consul Sulpitius eo tpe inter apollon
iam ad dyrrachiũ ad tharsũ flumen
habebat castra. Quo accersitũ titũ apius
ium legatũ ãi parte copiarũ ad depopulan
dũ hostiũ fines mittit. Apustius extrema

oratio philippi ad acheos

macedonie populatus Cophago et Gemitio
et oppgesso castellis pmo impetu captis ad
antepatream infamatu angustijs sita urbē
uenit. ac ꝑpo euocatos principes ad colloqū
ut fidei romanorū se cōmitterēt placere
ē conatus. Deinde ubi magnitudine ac
mentibus situq; urbis fiendicta asperna
bantur/ uiaq; armis adornis oppugna
uit/ puberibusq; interfectis. preda omnis mi
litib; concessa diruit muros atq; urbem
incendit. hic mentis condicionē sanguī
lidū et minimē oppidū sine certamine
ut dederentur romanis essent/ ꝑsidio ibi
relicto indus nomen ꝑ alpam i asiā urbē
qua oppidū nomen incepit. Reuertē
tem legatū adconsules nūtiant magna
preda athenagoras quidā regius ꝑfectus
anansini fluminis anonissima agmine
adortus postremos turbauit. ad quoꝝ cla
morē et trepidationē cū reuertentis equo
prope legatus signa conuertisset cōsules
in medium ~~in medium~~ direxissent/
nō hilare impetū romanoꝝ militū regi
anus ex his omnes. plures capit. Legatus
incolumis exercitui reducto adcōsulē re
mittitur inde exemplo adclassem. Ner
uius felix expeditione bello cōmisso regiu
os ac primates actole macedonū in fidē
romana uenisse. Plenius ac diligentius
hus et amindaer athamanū rex/ et ex
dardanis Bato longari filius/ bellū suo
rōe Longarus cū demetrio philippi pa
tre gesserat/ pollicentibus auxilia respōsit
Consul romanoꝝ et plenius operā ei ex
citū in macedoniā inducere/ se ut sciū. ammian
oro Ethola amantandos ad bellū attribuit.
Achaiā legatis nā hi quoq; ꝑ id tempus uene
rant/ mandat ut eginē rex ubi hibernabat
classem romanā aperiretur. Qua admō
bello maritimo simultate philippū urgeret.
Ad rhodios quoq; missi legati ut expellerent
parte bellū. Nec philippus segnius/ (iam enī
i macedoniā peuenerat) affligebat bellū. filiū
Perseā puerū admodū/ datis exannorū nūo
(qui erat ē eius regione) cū parte copiarū ad
obsidendas angustias que ad pelagoniā
sunt/ mittit. Itaq; ex perpetuo haudigno
biles urbes nec classe iouiū preda ac pmio ex-
cent diruit. Ad echolos mittit legatos ne gen
inquieta aduenti romanoꝝ fidē imitarent.
Consiliū echoloꝝ stanima die q̄ panecholiū
uocant futurū erat. Et regis legati iter ac
celeriarunt. Et a consule missus Lelius cū
binis purpuris legatis uenit. Achemēsiū
quoq; legati ad id consiliū conuenerāt. Pri
mi macedones cū quib; pacē sanctissimū fedus
erat audiri iussit/ Qui nulla nouare nihil
se nouū hīe qd afferrēt dixerūt. Quib; ciuī
de causis experta inuicta concordia romana/
pacem cū philippo fecissent. Cōposita semel
pacem seruare eos debere = Animaduertere inquit
unus ex legatis romanoꝝ licentiā animū
tatez dicam malumus/ qui cū legatis uīs
rome respondere ita uisum est. Quid ad
nos uenitis echoli sine quoꝝ auctoritate
pacem cū philippo fecistis. Fides nunc ut
bellū ad socios nobiscū aduersus philippū geratis/ postu
lant/ et antea ꝑuios et prouidos arma sumpta aduersus
eos simulabant. Nunc uos inparatos esse ait
philippo prohibent. Messane ut auxilio es
sent primo insulā constituerūt. Creti ut
Cretensis oppressas acarthaginēsib; inuidet
tatē eximerent. Et rhodiā et Cretensis
et rotā insulā qui hinc/ uectigalesq; priuīs ne
gotiis et fabulis subiecerunt. Sed sic et
nos naufragos legibus uestris p magistratus
uobis creatos consiliū habentes/ bonis hostēq;
libere que uelint scimus. Pacē et bellū arbi
trio habituri uestro. Siqui siculos aut
tubus syracusis/ aut messane aut Lilybeo in
diuisse consiliū q̄ ꝑ plus romanis quietis
agī. Eo impio eloquio conuenit. excelso
insubrectos supbissimos reddente hispanis
victoribus uident. Illyrie regno/ senatus cerui
nos imminent. Et quot annis alius atq; alius
duces fortunam. Nec id mirari debet aut pos
sint/ cum italie urbes regiū Tarentū ca
pua ne finitimas quidē uiuas ferre urbes
romana eisdem subiectas uideant imperio.
Capua quidē sepulcra ac monumenta expug

populu olato et ertorti electo ipō ppło super
est urbs trunca sine senatu sine plebe sñ
magistratib. prodigiū relicta crudelius hab
tanda q̄ si delecta foret. Furor est si aliem
gene hoīes plus lingua et moribus erle
gibus q̄ maris tractū q̄ spatio discren hec
remouerunt sperare quicq̄ eodē statu mā
surū philippi regnū efficere aliquid inde
nir libertatis ure qui nō merito uro uobis
infestus esset/et nihil amplius ultra q̄ pa
cem pent/ fidēq̄ hodie trans parte desiderat.
assuefacte his triū legiones exteras et ciū
gū ampire. Sero ac nequicq̄ cū dominū ro
manū habebitis/ sed nō philippū q̄rens. Etho
los ac carmanas macedonas eisdē lingue
homines/ leues ad rempus orte causte dis
uūgunt cōiū gūtq̄. nō alienigenis nō barba
ris et cetrū omnibus greca bellū est. cert
q̄. Natura enī alie pertenia est nō mutā
tulis indiē cās hostes sint/ hoc eodē lar
udem hoīes deinde pace philippi triennio
ante detreuistis. Eisdem improbantibz eaz
pacem romanis q̄ nunc ac pacta aspitā et cōposi
tam turbare uolunt. Inqua ostulta none
nihil forma mutauit/ nisi uos mutetis
non uideo. Secundū macedonas ipsis ro
manis ita concedentib. iniuriosq̄ arcemē
ses qui fedā passi ustus inamidelitatē
ceruntq̄ regis iniuriā poterāt introdu
ci sunt. Deploratiouit uastationē depo
pulationē q̄ miserabilē agrop. Neq̄ id se
quen q̄ hostilia ab hoste passi forent. Et
se enis quedā belli iura que ut facere ita
pan sit fas. Sacra exuri dirui tecta/ pdas
hominū pecoriūq̄ agri/ miscā matres q̄ mdi
gna patienna eē. Enī nō id sequen q̄
is qui romanos alienigenas et barbaros
uocet/ adeo oīa simul diuina humanaq̄
iura polluent/ ut priore populatione
am miseris dis/ secunda am superis bel
lum nefariū gesserunt. Omnia sepul
ra monumentaq̄ diruta eē intuitis sunt.
Omniū mutatas mores. Nullus ostat in
tegr/ deluibra ubi fuisse que quodā patrū
habitantes inpatiūs illis castellis nunc

q̄ consecrata. Nec minus urbē quidē cū tri
bun maiores sui desta reliquerūt. Circa ea
oīa templa plurimū infestos circūstitisse ignes/
semiusta et truncata simulacra deū int
prostratos iacere postes templorū. Quales
teriam actā fecerit exornatā quodaz
opulentāq̄/ talem eū silicet Etholicas
Grecāq̄ omnē facturū. Urbes quoq̄ suas
simulē deformitatē humanas fuisse/ nisi ro
mani subuenissent. Eodem enī scelere
urbem olentē hos deos pisideq̄ cohorts
dymeriū pentā. Eode Eleusine cereris
templū/ Eodem pirei Iouē minerūāq̄. Et
ab eorū nō templis modo sed enā menibus
in arcq̄ armis repulsuz. Inuenabulum q̄
sola religione nra fuerint sedisse. Itaq̄ se
orare arcq̄ obsecrare Etholos ut in mysta
Ateniēsiū duntaxat his imortalibz deinde
romanis qui sint deos plurimū possint
bellum susciperent. Tum romanus lega
tus/ totam ordinis mee formā macedones
primū deinde athenienses mutauit. Nā
et macedones nō ad conquirendas philippi
iniurias inter sonas nobis urbes uenisset
ultro amissando romanas defensionē ut
amissionē ponere hrem effecerit. Et ate
nienses indeos inferos suosq̄ nefanda
arcq̄ inhumana scelera cum referendo/ qd
mihi aut cuiq̄ relegerint. Quod obiscere ul
tra possim? Eade Ethiopes bidenos Eneos
anaromitas Thasios Parios Samios Laure
tes Thessalos/ hinc ex achaia existimare
quieri grauiora enam acerbiora eos ciuib
nocendi maiorē facultatē hiūt. Nam q̄d
ad ea attinet que nobis obiciat/ nisi glo
ria digna sunt fateor ea defendi nō posse
Regiū et capuā et Siciliā nobis adiecit.
Regiū/ pirrho bello regio a nobis regnis ipsis ut
mitteremus ornandy imperii diu missa. Ur-
bem adq̄ defendendā missa erat p scelus
possedit. Comprobamus ergo id factum.
an bello pfecto scelerata legionē impo
testatē nostram redactā? Ergo et ceru
nibus penas dare sibi pendere nō debuisse
urbes agros suaq̄ omnia ni libertate

de ploratio atheniensiuz de eoz damnis.

Sz unde cepit oratio mea ibi desinet

legiby regnis reddimus. Siracusanos op
pressis aboleamus tyrannis qd indignū esse
nō tulissemus opē/ et fanguā prope ptiē
nū terra marisq; uide munitissima oppu
gnanda essemus/ nō iā ipi Siracusani ser
uire tiranis q̄ capi a nobis mallēt/ captaq;
ysdē armis et liberatā urbē reddimus. ne
q; in hanc sumus Sicilia prouinciā nrāq; eē.
et ciuitates que in parte cartaginēsium
fuerūt/ et uno aio ad illis aduersus nos bel
lū gesserūt/ stipēdiarios nobis ac uectiga
les esse/ quin contra hoc et uos et omnes
gentes fore uolumus pro merito auq; er
ga uos fortunā eē/ an cāpanos pene de
qua neq; ipi quidē q̄rere possūt nos pniteat.
Hi homines nō pro his bellū aduersus sā
nites pannos prope lx. nō magnis nisi
cladibus gessissemus/ ipos federe p̄mū deinde
cōnubio atq; inde cognationibus/ postremo
ciuitate nobis cōiūxissemus. tpe nrō aduso
primi omnium Italie florē pisaro nrō fede in
terfecto ad hānibalē defecerūt. deinde ī
dignati se obsideri a nobis hānibalē ad
oppugnādā urbē miserūt. horū sineq;
urbs ipa neq; homo quisq; supesset/ quid
durius q̄ pro merito ipos/ statuisse dignatu
posset. Pluresq; filii mor ipi consnā scelerū
morte cōsanescerūt q̄ nobis supplico affē
ti sunt. Ceteris ita opidis ita agris ade
mimus ut agrū leonīq; ad habitādū dare
mus. Vrbē innocuā stare incolumē pate
remur/ ut qui hodie inde ea nullū oppu
gnate capte ne urbis uestigiū inuenīat.
Sed quid ego capua dico cū cartagine
uictore pacē et libertatē dederimus? Magis illa
e pacilū ne nimis facile uictis ignoscē
do pluresq; obiicipz/ ad et perniciē ad uersis nr̄a
fortunā belli inuitemus. hec pro nobis dicē
sunt. hec aduersus philippū. Cui domesti
ca parricidia et cognatoz amicoz q; cedes
et libidinē inhumanitatē prope q̄ crudelita
tē uos duo propiores macedonie estis me
lius nostis. Quod ad nos attinet etholi.
Nos pro uobis bellū suscepimus aduersus ph
lippū. Nos sine nobis aut eo pacto fecistis

et fortissimi diuitis bello primo occupatis
nobis coactos meni uos leges pacis ab eo
qui tū plus potuit accepisse/ et nos ad alia
maiora urgentē deposuisse/ alios bello tuli et ipi
omisimus. Nunc et nos deū benignitate
punico pfecto bello tot uiris inuicte
dextre/ et nobis restituēdi uos in
antiquā sonetatē q; nr̄a forma oblata
est/ nisi pire nō philippo q̄ uincere nō in
manus mauultis.

Et dicta aromano cū essent/ inclina
ti ad utrosq; animi ad romanoq; de mo
destus prior etholoz/ peninia ut fama est
atque accepta/ nihil aut huic aut illi par
tis assensus/ re magni discriminis consilyq; nul
lam eē tam inimicā q̄ celeritatē dixit. Ce
lere enī penitētiaz/ q; tandē sera atq; inu
tilē sequi nō potuisse. rapīa consilia neq;
reuocari neq; integrū restitui possunt. de
liberationis aut cuius nō ipe maturitatē ex
pectandā putarent/ tēpus ita tam nūc stanti
posse cū legibz conuenīt esse. ne de pace bello
ue nisi in pinetolico et pireo consilio age
rentur/ decreuerēt exemplo uetuste. sine
fraude nō de pace et bello agere uelit adue
cet consulū/ et qd̄ nō referantur de nauibus
ut perinde uis ratiq; ac in pinetolico aut
pireo consilio actū esset. dimissis ita su
spensa spe legatis egregie cōsulē gen̄ age
bat. Nam uter pacis melior fortuna belli
esset a deuis sonetatē inclinantibz. hec in
comalio etholorū acta. Philippus impigre
terra mariq; parabat bellū. Nauali copias
demetriadē in thessaliā contrahebat. athalū
romanāq; classes primo ueris ab egina
nauibus
ranis monitos/ marinimeq; ore pfecti hera
clidā quē et ante pfecerat. Ipe thessalie co
pias cōparabat/ magna se duo auxilia roma
nis detraxisse credens/ et una parte etho
los et altera dardanos fauēbz adpelago
niaz a filio persei intelusis. (a consule
nō parabantur q̄ ferebantur in bellū per
dardanorū fines exercitū ducebat. fre
mēt qd̄ ex hibernis exisset/ integrū
uehens qd̄ in usū multū satis erat. ptēbz

exordiū pugne ītre philippū z romanos.

agris oppida alias unde partim voluntate partim
metu se tradebant / quedam vi expugnata
quedam deserta in mon
tis propinquos refugiebant barbari in
veniebantur ad lyriam stationa posuit pro
pe flumen bathuz. sin frumentani area hor
rea darsiorum incendit. Philippus con
sternata quidem ira aurea pauore deos inge
tes hominum cernebat. et parum gnarus
quam pte pensset consul alas equitum ad ex
plorandum quoniam hostes iter intermisisset
misit. Id error apud consulem erat. nam
se ex hibernis regem sinebat / quam regionem
pensset ignorans. hic quoque speculatum mi
serat equites. he die ale exercitus tum diu
in acie instructe paratique esse
tandem inanem iter fecerunt. Neutros
fefellit ut fremitus equorum / equos homi
numque exauditus est. hostes appropinquare.
Itaque primus ph in conspectum venisset equos ar
mis que expedierant. Nec mora ubi primum ho
stes videre concurrendi facta est. forte
et nitor et virtute utpote loco utrique pa
ri impares equis virisque paucis horas
pugnauerunt. sanguine ipsorum equorumque in
certa victoria dirimit pelium. Macedonum. El.
equites romanos quibus et triginta ce
ciderunt. Neque eo magis explorata quam
quisque regione castra hostium essent aut illi
ad regem / aut hi ad consulem venerunt. per
transfugas cognitum est duos lecythos ingre
dientibus ad cognoscendas hostium res in
bello plerumque. Philippus aliquid et ad cele
ritatem suorum et ut promptius pro eo pre
lium adirent tantis profectus est si equi
qui vexerant in expeditione sepelienda
aream habuisset / assecuti eos in castra mis
sit / ut conspicerentur ab omnibus funeris honos.
Nihil tam incertum nec tam inexhimabile
est quam animi multitudinis. quippe pronos
ad subeundum omne periculum inde ha
bent facturum id meum pigritiaque incusant.
illam cum hasta sagitta et rara lancea
facta vulnera vidissent / cum grecis illuc
ire pugnare assuen. postea gladio hasta
mensi detruncata corpora / brachia ab
fossis aut tota cervice deserta divisa a
corpore capita / parentaque vestra et fedata
te aliaque vulnera viderunt / adusus que tela
quosque viros pugnandum foret paucis mil
go cernebant. Ipse quoque regem tiro cepit
non diu iusto pelio cum romanis congressus.
Iraque vehemente filio pelidioque adimebant
Pelagonie erant ut his copiis suas augeret
Plenrato dardanisque iter in macedoniam
patefecere. Ipse cum .xx. milibus pedium. octo milibus
equitum duabus triplicis acie hostem pfert
paulo plus .cc. passibus a castris romanis
tumulum propinquum. Athaco fossa acual
le communiuit hac subiecta cernes romana
castra. Admiratus eo dicunt / et imus ipse
spes castrorum et distincta singulis quisque partibus
tium tendendum ordine / nec unquam antea
et negasse barbaros ea castra uno die
posse. Eodem consul et rex alter alteri
donatus expertamque cognouere suos intra
vallum / Tertio die romanus omnes ima
nem copiam edidere. per mota celeri alacri
ui nisi certaminis timens quadrigis gerros
tralles ylliriosque (id genus illo dixi) loco
Cgenus) et cretenses .ccc. addidit pe
ditibus primum nouum equitum ala duce athe
nagora uno expurpuratus adhortandos
hostium equites misit. Ab romanis aut
aberat ausus cum paulo plus cc. passus. ne
utes et equitum die forme ale emisse
ut nisi quoquoversus pedes ab hoste cingeret.
Credere regius genius pugne / eu assue
tant / fore / ut equites inuicem insequentes
refugientesque nunc telis utrorumque nunc
terga darent. Illiriique velocitas ad
excursiones et impetus subitos usui es
set. Cretenses inuicem recessus insi
stere fugientes conserere. Turbauit hunc
ordinem pugnandi nec aliter quam phalanges
impetus romanos. Nam haud secus si
tota acie dimicarent / et uelites emissi in
hostium agmina gladios ne gerebant / et
equites ut semel in hostem essent sunt
stantibus equis parum ex ipsis equis pariter
desilientes immiscentesque se pedibus

Intendit philippus ad honorem funeris suorum interfectorum.

Lacca.

pugnabant. Jta nec equeꝫ regis equum parerat insuetis ad stabilē pugnā. nec pedes
alius
cū incursator et uagus et prope seminudus generi armorū uelut romano palmā
pars
gladiūq; habenn/paritq; et adsequendi
et ad hostem petendi armato nō tulere.
Jtaq; dimicatione nec aliare q̄ uelocita
te hostes se in castra refugerūt. Dno
deinde intermisso die cum omnib; copys
equitū leuiq; armature pugna turis re
esset nocte cōstratos quos petrarchas
scribit
loco aportuno inter bina castra in insidijs
abdiderat. p̄cepitq; athenagore et eq
tibus ut si aperto plio procederet rex ute
rentur fortuna. Simulq; cedendo sensim
ad insidiarū locū hostem pertraherent
et equitatus quidē cessit ducesq; certate
cohortes nō sanis expectato signo ante
tempus exultatis suis occasionē bene gere
rende rei amisere. Romanus eraptor plio
uictor. et nimis afraude insidiarū tuta
stra se se recepit. Postero die consul oēs
copys inanē descendit/ante primā sig̃
locatis elefantis/quo auxilio tū p̄mū ro
mani quia captos aliquot bello punico
habebant usi sunt. Vbi latentes intra val
lum exprobrans meni successit. Postq;
meni quidē potās pugnandi dabatur quia
extam propinquus stanij parui nra stano
fumitatio
erat dispersos milites pagos equosq; ex
templo inuasuris octo fere inde milia t
rerio/allo tuitoro trumitationē habuit
castra ad actalobii id. Loco nomen/mo
uit. Cum inpropinquo agro trumitan
tur romani p̄mouer intra uallū suos re
nuit/ut crederet simul et negligentia
eū audacia hosti. Vbi effusos iudit eū
omni equitatu et ceteratis auxiliarib
quantū equites uelocissimi pedites cursu
equare potant citato profectis agmine
inter castra romana et trumitatores cō
stituit signa. Jnde copys dimissis partē
ad consecrandos uagos trumitatores mi-
sit dato signo neq; ē uiuū relinqret
substituit
ei parte q̄ subsistunt. Jtinera q; quib;

ad castra reuersuri uidebantur hostes ob
stit. Jam passim cedes ac fuga erat. Nec dū
quisq; in castra romana nūcius cladis per
uenerat quia fugientes integrā stationē
inūdebant et plures ab obsidentib; uias q;
abeuntes ad cedē interfici ebantur. Tande
inter medias hostiū stationes elapsi quidā
trepidi nimultū magis q; cerni nuncius
inuiserūt castris. Consul equitib; iussit
qua quisq; posset opem ferre laborantib;.
Ipe legiones e castris eduxit. et agmine qua
dirato ad hostē ducit. Disperssi equites per
agros quidā ab errarit deceptu clamoribus
alijs ex alio existentib; loco. pars obuios ha
buerunt hostes. pluribus locis simul pugna
cepit. Et gra stando anxissimū plū edebat
Nam ex ipa multitudine equitū pedituq;
prope hastata acies erat. et romanoruq;
medius obsidebat iter plurimi ineas infe
rebantur. Eo quoq; superiores macedones e
rant. Q; et rex ipe hortator aderat/et
cretensiū auxiliatores multos ex ipsius
uulnerabant confert preparatq; indis
se et effusos pugnātes. q; primodū inse
quendo habuissent nō insistentes modo ter victoria romanorū. et fuga philippi
tarnus gloriā sz ultimā etā belli pro
fecti forent. Nunc audiamus cedis intēpe
rantius senū/in progressas eū tribunis
milituꝫ cohortes romanas inūdere. et fu
gere equites ut primo signa suoq; uidit/
conuertere inermes hostes equos. Itaq;
momento temporis forma pugne est/
terga dantibus qui modo sensim erant. mul
ti hominus congressi/multi fugientes
interfecti. nec ferro tamē perierē/sed
paludes quidā conte/quidā profundo
limo cum ipis equis absumpti sunt. Et ex
quoq; imperitia duo fuit. Nam ruente sau
cio equio p̄cep ad terram dantis haud mul
tum abfuit quin iacens oppimeretur. Ca
lus fuit equus qui raptum ipe desiluit.
paudi gz regē in equū subiecit/ei ipe
pedes equare ursu fugientes equitus no
posset ab hostib; ad castrum regis cōtans
confossus periit. Rex armillenus p palu

des pmas inuasit trepida fuga mestra
tandez iam desperanda plerisq; molumē
euasurū puenit. Diocena macedonū eqtes
eo plio poriere .c. ferme capti. lxxx. ad
modū ornam equis spoliis simul armoz re
ctis abdicti — Fuereq; eo die tegē teme
ritatis / consulē regnine admisarēt. Nā et
philippo quiescendū fuisse / aī pauas diebz
hostes exhausto circa omni agro / ad ulti
mā inopiā cuenturos sciret. Et consulē aī
agitatū hostiū leuēq; armaturā fidisse /
ac prope ipm regē cepisse / pronūq; ad
castra hostiū ducere debuisset. Nec eni
mansuros ita pculsos hostq; fuisse. debili
tarīq; momento temporis debuisse. Id dictu
sit re ut plerūq; facilius. Nam sonnulz
pedinū quiq; copijs congressis rex fuisset /
forsitan inter tumultū aī omneq; iuch me
riq; peraussi ex plio intra uallū pronius
inde supiacentē munimenta uictorē ho
stem q; hiscerent ceruū castris ponūt rex.
Cum uero integre copie pedinū in castris
mansissent / stationes ante portas pfidiaq;
disposita essent / cū nisi ut temeritatē regis
effuse paulo ante sentiū / pauidos equites immi
tarent / pfecisset. Neq; eni integris quidē
primū consiliū quo imperū infirmitatoēz
palatos peragros fore respendendū fore.
si modū prostrate pugne imposuisset. Eoq;
q̄dq; minus emurū tentasse eū fortunā
q̄ fama erat pleuratū dardanoq; ingētiz
copijs profectos domo iam in macedoniā
trāscendisse. quibz si undiq; circūuenius o
pijs foret / sedentē romanū debellaturū ce
di poterat. — Itaq; secundū duas aduersas
equestris pugnas multo minus sua pug
nam in ysdem statuis fore phs tantis cū
abire inde et fallere abiens hostē uellet ca
ducatore sub occasū solis misso ad cōsulē
qui indutias ad sepeliendos equites peter
frustraturis hostē secunda uigilia multo
ignibus pt tota castra relictis silentio agmē
abiit. Cartpis iam curabat consul aī ne
quis eadicatorē et quid uenisset nūtia
rem et responso mī dato / postero die so

re copiam cōueniendi / quod q̄si nō erat. Nox
dieq; insequentis pars ad ppiendū inter
philippo data est / monteq; uiam nō ingres
surū grauiq; agmine romanū sciebat / petit.
Consul prima luce eadicatore diez indu
tijs dimisso haud ita multo post absse ho
stem cum sensisset / ignarus qua regre
dir ysdem stationis frumentando dies ali
quot consumpsit. Stubernā deinde petit.
atq; exspelagonia frumentū qd'magnē
rat conuexit. Inde ad pluuinā est progr
sus nondū compto quā regionē hostes pe
tissent. Philippus aī primo aduīnanā
stationa habuisset / profectis in trāsuersis
limitib; terroē prebuit subitū hosti. uo
uere itaq; ex pluuina romani et ad pha
grum flumen posuerūt castra. Ter haud
procul inde et ipe uallo super ripā amnis
ducto / strigonū mole uocāt / consedit. Iñ
sanis compto ordine cū peditū romanos
ad occupandas angustias ne supare hostes
aztis fauces / inclusis aditū possent / pcessit.
Ibi alia / uallo / alia fossā alia lapidū congerie ut pro
mitto essent alia arboribz obiectis ita utlo
cis postulabat aut materia suppeditabat
opere permuniuit atq; ut ipe rebatur uiā
suapte nā difficilē obiectis p omnes tran
situs operibz in expugnabilē fecerat. Erat
plerūq; siluestria circa cōmoda phalangi
maxime macedonū. Que nisi porrectis
hastis uelut uallū ante clipeos obiecit / qd
ut fiat libero campo opus est. Nullus ad
modū usus est. Tracas quoq; triumphe in
genes et ppe elongitudinis / inter obiectos
undiq; ramos impediebant. Cretensiū
una cohors non inutilis erat / q̄ ea quoq;
ppe ut siquis imperū faceret inparatos
uulneri equū equitē q̄ sagittas conijcē
poterat. Ita aduersus castra romana / neq;
ad transeundū satis magna uis habebat /
nec aperta quicq̄ erat qd peteret. Itaq; id
manū telū genus consertū ex saxis passis
tota uallis lacertis incessabant hostes.
ea maiore aī omnia q̄ uulnere ullo pri
uato saltorū patrimū sustinentes romanos

Queut philippus execratus romanos

al' Stubera

al' pluuina

de uaria pugna phi lippi aū romanos.

al' cedua

al' tuta moza

al' rupes

al' tutabat

terunt. Deinde hiſquaſ ſpichs partī te
ſtibus facta per aduerſos uadunt hoſtes/
partz breui cranutu cum inuigrū collis
euaſiſſent/ trepidos ex p̄ſidijs ſtatoribus
macedonas deturbant. et ut in loos im
pedītes difficili fuga pleroſq; ciuīs obtrū
cant. ſta angustijs in minore certamine
q̄ qđ animis proposuerant ſupare et/
morduimeā pluentū. ubi tyaſtanes paſſis
agris in Elimiā ſe recepit. Inde impe
tū in hortesidem facit/ et oppidū dele
tū eſt aggreſſus. ſmpene insulā ſtū lacꝰ
menā angit. angustijs fauibus unū ex
continenti iter eſt. primo ſitu ipō hien
dauſis portī abmere imperū. deinde po
ſtq̄ ſigna ferri ac teſtudine fieri ad
portam/ obſeſſaſq; fauces agmine hoſtiū
uiderunt priuſ q̄ experirētur certamen
metu in deditionē uenerūt. Accelerato
in dassaretios processit orbēq; prelyui
cepit. Seruitia inde cum certa p̄da adduxē
et liberos capita ſine pno dimiſit/ oppidū
q; hys reddidit p̄ſidio ualido ímpoſito. Alā
et ſita urbs erat oportune ad impetus in
macedonas faciendos. Stra pagrasos hoſtiū
agris cōſul ínlata tam facata ad apollo
niā unde orti belli erat/ copias reduxit.
Philippū auertērant ethole et athema
nas et dardani et tot bella repente. alia ex
alijs longe exorta. Aduerſus dardanos iā re
ſpientes ex macedonia ſeſe athenagoras
cum expeditis pedibus ac maiore parte equi
tatus miſit. uſus instare a tergo deinde cū
ctantibus/ et capiendo poſtremū agmen ſegni
ores eos admonendo domo exercitus efficē.
etholos demochares pr. qui more adhuc
nondū belli ad naupactī auctor fuerat/
idem primo conſilio ad arma concitauerat.
Post famā equeſtris ad etholobū pugne.
dardanios q; et plaitanū inlatus trāſi
tū in macedoniā. adhec dalis romane
aduentū mouerūt et arcessitas tot mace
donie gentes. maritimā quoq; instātes
obſidionē. he cauſe demochārī etolos
p̄ reſtituerant romanis. et Amynandro

al' acarnanū
regē athamanū adiuncto profectū cer
timū obſedere. clauſerant portas/ incer
tum ui an uoluntate quia regiū habebāt
p̄ſidiū. Et ceterū intra paucos dies capti
eſt. Certimū arcē incensū. quū ſuperfuiſſet
ea magna clade liberi ſuiq; inter ceterā p̄dā
adducti. Is timor omnis q̄m circūcolitū
Boeben paludē relictis urbibus montis coe — bozebem
gere petere. Etholi inopia p̄de inde adi
ti in thaebias ire pgunt. Cyrenas ih — Cyrenas
ui capiunt fedeq; diripiūt. Cū malocā
incoluīt uolūtate in deditionē uoctatēq;
accepti. ex phaebia consq; petendi Amy
nander auctor erat. et ſimiliter athama
niā huic urbi/ uidebāntur q; expugnari
ſine magno certamine posſe. Etholi cā
pos theſſalie optimos ad p̄dam petere/ seq;
tem q̄q; non probante amynandro/ nec ef
fusas populationes etholorū nec castra quo
ſors tulisset loco ſine ullo diſcrimine aut
cura muniendi poſita. Itaq; temeritas eo
rū negligentiaq; ſibi ac suis etiā dadis alī
cui causa eſt. Cū campestribus locis ſub
iacens eos castra phecado urbi al' uidere t — al' uidebat
de etholis et captio ne centimi — Is se paulo plus. d. paſſuus/ inde tumulus — v. lū ſitus
ſuus q̄q; loci munimēto cepit. Dum
Etholi niſiq; populabantur uix memīſſe
uidērēnur se in hoſtiū agro ee. Aly palati — Iuuabat philippus etholos ip̄ouiſos et ebrios.
al' p. capos — demones uagarentur/ aly ministris — fine
omnibus p̄ somnū uinū q; dies noctib; equa
rent. Philippus inopinantib; aduenit. Cui
cum adeſſe refugiētes ex agris quidā pauci
nūciaſſent/ trepidare demochares cepit; di
ces. Erat forte meridianū tēpus/ quo
plerisq; graues ciboſopiri iacebāt. Ex itare
igr̄ aly alios. iubere arma capere. alios dimit
tere ad reuocandū — v. os — qui palati fugitos p̄dabā
tur. tantaq; trepidatio fuit/ ut ſine gladijs
quidā equites exirent/ loricas plerisq; non
induerent. Ita raptim edicti cum ſexcē to
rum ogre simul equites pedites q; numer
explesſent hostē inuadunt. Inregū equitatū nūo
armis animis q; p̄ſtantē. Itaq; primo impetu
huſi nec tentato certamine turpi fuga re
petunt castra. Ceſi captiq; quidā/ quos eques

ab agmine fugientiū intercluserē. Philippus suos iam undiq; approximare uidens tutiorem iussit. Fatigatos enim equos uinos q; nō tam pluio q; itineris simul longitudine simul properata celeritate habebat. Itaq; firmatis equites immittē manipulos leuis armature aquatili ire p; frandere ubiq; Alios instantes armatos retinere operiens agmen pedini tardius diuisum p; gradum tem armoriū. q; ubi aduenit / et ipse speraui ut stantes signis armis q; ante se positis / raptim ubiq; caperent / binis ternisue simul ex manipulis equandi causa missis. Interim equites cum leui armatura paratus instructi q; stent / siquid hostis moueret. Etholi enim et q; pagos sparsa multitudo fuerat recuperauit se in castra / ut defensuri munimenta circa portas uallisq; armatos disponūt. Diu quietos hostes ipsi feroces ex uino spectabāt / Postq; mota signa macedonū sunt / et succedere ad uallū parata atq; instructa cepere / repente omnes relictis stationibus p aduersa pars tem castrorū ad tumultū ad castra Athamanū p figurūt. Multi ab hac quoq; tre pida fuga capti / reliq; sunt etholorū. Philippus si sanus diei fuisset / nō dubiū q; Athamanos quoq; exui castris potuisset. Die p plū deinde p deserta regionē castrorū assupero / subtumulo inproxima planicie consedit. Prima luce insequēs diei hostem aggressurus. Sz etholi eode pauore quo sua castra reliq;rant / nocte prima dispersi fugerūt. Quarto demum usui fuit Amynander / quo duce Athamanes uenerū peritus suimis montibus p calles ignotos / Sicq; eos hostibus in etholia peruertit. Nō ita multos diffusa fuga error immisit macedonū equites / quos luce prima Philippus ut desertum tumultū uidit / ad carpendū hostium agmen misit.

Et eos dies et Athamanorum regulus fere cum dardanos tempientes ste in fines adepti / Postremum agmen premebant. Deinde postq; dardani conuulsi si

gnis direxere acies equa pugna iusto plus erat / ubi rursus procedere dardani cepisset / equite et leui armatura regis nulla tale regni genus auxilii genus habentes dardanos ornatos immobilibus armis uexabāt. et locis ipsa adiuuabant. Etsi p paucos fit plures uulnerati. captus nemo quia nō exce serunt temere ordinibus suis. Si conferēt et pugnāt et cedūt. Ita dāna romano ac cepto bello / duabus p opportunas expeditiones coercitus gentibus restiterat / Philippus incepto forti nō prospero euentu ibi minuit deinde ac forte oblata res hostium Etholorum numerū Scopas princeps gentis Alexandria magno cū ponderē auri a regē ptholomeo missus septemilia peditū et equites mercede conductos egypti aduexit. Neq; ex uniuersa etholorū quiete q; reliqua / ni de morerius nunc belli q; instaret / nuncius solicitudinis admonens / interni animi gens / an ut aduersarentur Scopę patrū domus cultus / parte uniuersa castigando domi cōtinuisset. Hec ea estate romanis Philippoq; gesta erant. Classis a corcyra eodē ueno prio estatis cū Lucio Apustio legato profecta Malea habere supata circa Scyllā agri Hermionei Acthaio regi cōiuncta est. Tum uero Achaie montium cuncta cum odio in Philippū p metus iam diu moderata erat. Ita omne in auxilia presentis spem effudit. Nec unq; ibi desunt lingue prompte ad plebē cōcitandā q; genius cū inopibus liberis cum aris et focis patrie athenis / ubi ornatio plurimū potest fauore multitudinis alitur / Eo gradu exci plo tulerunt / plebes q; iussit ut Philippi statue imagines omnes nominaq; earū intē maiorū eius uirilis ac muliebris sexus omnium tollerentur / doleretur q; dies q; festi sacra sacerdotes que ipsius maiorū ue eius honoris causa institute erāt cōtē prophanarentur / Loca quoq; in quibus positū aliquid inscripti ue honoris eius cā fuisset / detestabilia esse. Neq; inhis quicq; poste ponni dedicarique fas esset. Sacerdotes publi cos quotcūq; pro populo athenienses so

al' simul

al' acarnanū

al' acarnanes

Scopas et ptolomeo gētes cōduxat

disposito mala athenienses et Philippus.

ysch exanly indaſſib; eorũ ſcrauentiſ tonẽ
detestari atq; execrari / philippũ liberoſq; re
gnũq; terrestres nauales q; opes macedonũ
genus omne nomenq; addictũ decreto - Sicq
quis postea quod ad notã ignominiãq; phi
lippi pertineret ferret - Id omnẽ atheniẽſiũ
multitudinẽ. Siquis contra ignominiã prone ho
nore eũ dixisset tenuisset ue / qui omisisset eũ
uire octoginta - Postremo inclusũ ut oia que
adhuc post stranday decreta quidda erãt /
eadẽ inpho probarentur. Athenienses q; de
literis uerbisq; quibus solus ualẽt bellũ ad
uersus phũz gerebant. = Athalus romanis
q; cum pireũ primo ab hermione penisset /
pauos ibi morati dies onerariaq; cepie imodi
ce adhonores honoriũ atq; inira aduersus
hostẽ fuerant atheniensiũ decreta naufra
runt a pireo andrũ / et cum iportũ quẽ gau
lon uocant conshnsserunt / missiq; tẽta
rent opidanorũ animos si uoluntate trade
re urbẽ q; experiri mallẽt. postq; psidio regi
o arcem teneri nec se potestatis fuie ee re
spondebant / exposiq; copijs appariantiq; oi
urbiũ oppugnandarũ / diuersis partibz rex
et legatis romanis admirãtibz subeunt - pl
aliquanto greco; romana arma signaq;
nõ ante usa animisq; multũ tam propte
succedentiũ muros terruere. Itaq; fuga
exemplo in arcẽ facta est. Urbẽ hostes po
tiũ et in arce cũ biduũ loo sermagis q; ar
moriũ fiduciã tenuissent - Tertio die pacti
ipi psidiũq; ut cũ singulis uestimẽtis deliũ
Boetẽ trãsuehorẽtur. et a romanis regi atta
lo concessa preda - armamẽta q; urbis ipi ad
ferãt. = Attalus ne destram hret insulã
et macedonũ fere omnibz et quibzdã ari
striorũ ut manerent psuasit. Postea et a
delo qui ex pacto trãsuecti eo fuerant pro
missis regis cum desideriũ quoq; patrie fa
ctus ad credendũ inclinaret aios reuocatis
abandro Cidniũ traiecerunt - Ibi dies aliq;
oppugnandã urbe neq; absumpti / et q;
ui expugnãdi erat absistere ad praciaq;
nnentes tantũ cepisse. = Illiacorũ. xx.
lembi classe romanos adiuncti fuit duo mil

ad popullandos Carthaginis agros - Cete
classis Geresthum nobilẽ Euboee portũ dum
ad carystoscei rediret tenuit - In omnes
uelis ingẽtibz maris medio p̃ter sarõ
insulaz Iã puenere - Ibi pauos dies refici
te boues retenti. Ubi primo tranquillitas da
ta est Scyrã traiecere / Vastatã urbẽ dire
ptamq; nuper a philippo et agros pallan milites
frumentũ et si qua alia usui ad uectandũ
poterant / ad naues tulere. Prede nec erat
quicq; / nec meruerant gren cur diriperẽtur.
Inde Cassandreã petentes / primo ad mendeum
maritimũ cursu tenuere. Inde ab
scisso promontorio ad ipã moenia urbis cu
rsu agere classẽ uellent / subita cohorta tempesta
te prope obruit. Quibz dissipatis magna ex
parte amissis armamẽtis / in terrã effugerunt. Om
nẽ quoq; ea maritima tempestas aduersa
gerendã fuit. Nam collectis / in unũ naubus
expositisq; copijs aggressi urbẽ cũ multis mul
tisq; repulsi / et erat ualidũ ibi regiũ psidi
um. = Primo incepto regressi Canastreũ pal
lenes tenuere / Inde scisso Caronẽ promon
torio nauigantes Acanthũ petere. Ibi primo age
uastatis / deinde ipa urbs ui capta et direp
ta / nec ultra progressi / iam enim et graues pdã
naues habebãt. Retro unde ueneratSciathũ et
Asgaro Euboeaz repetunt - Ibi relicta classe
.x. naubz expedita sinũ maliacũ intrauere
ad colloquiẽdũ cum Etolis de ratione gerẽ
di belli. = Supricas etolus princeps lega
tionis eius fuit Qui ad cõmunicanda cõsi
lia heraclea cum rege attalo et cũ romano le
gato uenit / pacẽq; cum Etolis ab attalo ut
mille militesq; tantũ cum suis bellũ gerẽ
tibus adsisterent petebat - Id negatũ
etolis q; illi quoq; gratiam prius essent
ad popullandũ macedoniã exire quo the
philippo arcta Pergamũ utrinq; classe pro
hibitaq; extrahere cum inde respectu terrã
suarũ posuissent - Ita Etoli spe magis re
manis omnia pollicentibz q; cum auxilio
dimissi. = Apustus cum Attalo ad classẽ
redit. Inde exercitu de horreo oppugnando
cepto. Validis exercitus et menibz et qui

ante hierat tentata firmo erat ꝓsidio
Coniũxerant se hys post expugnationẽ mã
dicy aim ꝑfecto agesimbro. xl. rodienſ
les teste omnes. Eam classẽ instationẽ
ad Celasiũ miserunt hyschinie id supra
demetriadẽ promuntoziũ est peroppor
tune obtenti ut siquid inde molirentur
macedonũ naues inꝑsidio essent. herac
des ꝑfectis regius classes ibi tenebat ma
ris ꝑ occasionẽ siquã negligentiã hostiũ
dedisset ꝙ aperta ui quicq̃ ausus. Ore
um diuersi romani ⁊ marithima arce re
gij aduersus uallẽ inter duas incentẽ ar
ces qua et muro interscepta urbs e. Et ut
loca diuisa sic dispari modo eã oppugna
bant. Romani testudinibꝫ et uineis ete
riete admouendo muris. regij balistis et
tapultis ꝙ et alio omni genere tormẽtoꝝ
tela ingerentes et pondere ingerentia ꝓ
ra ruebant. et aimoilos / et quicquid a
liud priore expugnatione erpht̃ profligat.
Ceteriũ ne plures tñ macedones ꝙ ante
ruebamur urbes regesq̃ - Eã ꝑsentiq̃
oriby animis et instigationibꝫ regis in ad
missa culpa et simul / minay simul pro
missionũ intuitu memores nactuz uictores ratione re
leri spoi essent. Interiz et aliud agi posse
ranis legatis relictis qd sanꝯ iudebamur
ad opera ꝓfinenda trahat mꝓxima
comitiũ. ⁊ arissam ꝙ nõ illã in thessalia
nobilẽ urbẽ / ꝙ alteram quã Cremastem no
cant subito aduentu ꝑ arcẽ cepit. Ac-
thalus quoq̃ Egelon nihilominus ꝙta
le quicq̃ inalterius oppugnationẽ urbis
imenuit obstitit. Etiam tñ opera meliꝰ
erant circa. Dieũ tum ꝑsidiũ qd intꝰ e
rat labore assiduo uigilys diurnis pari
ter nocturnisq̃ et uulneribꝫ confectis /
muri quoq̃ pars arietis ictu subruta / iter
nocte romani quod super porta est in arce
proruperunt. Acthalus luce prima signo
ex arce dato a romanis et ipe urbe ingressit.
Strati magna ex parte muris ꝑsidiuz
oppidani ꝙ in arcem alteram ꝓfugere uti
de biduo post dedito facta urbs regi ca

multis ia locis pdez
at ꝑ que aptus
ruina /

ꝓnus. corpora romanis cessere. Jam autũ
nale equinoctiũ instabat. et ẽ sinus Eubo
icus quem Euripum uocant suspectis nauig.
ita ante hiemales menſ euadere inde nipi
entes pireũ unde profecti adbellũ erant
repetunt. Apussinus. xxv. naues ibi relictis
ship maleũ nauigat apud Cornelũ regẽ sci
thiũ inopiã cereris ut sacris interesset reno
ut ꝙm inuita et ipe in asiã rediꝛe cepit. Agesim
brotho rhodijs domũ remissis. hec ea estate
terra mariq̃ adusus philippum macedonẽ
consule et legato romanis adiuuantibus
regre athalo et rhodijs gesta

Consul alter C. Aurelius ad conferẽ
dum bellũ cum inprouisam uenisset haud
quaquam nullis iniurijs aduersus ꝓtorẽ qꝫ absentem
rem gessisset. Discedẽti eo in etruriã ipe
magnos hostiũ legiones induxit populando
que cum preda maiore ꝙ gloria belli gessit.
Manus furius simul quia in etruria nichil e
rat rei gerendi simul gallico tri pho
imineꝫ quem abstinente consule iratoꝝ
animum ꝙ inuidentem sibi imperari posse rati
roma inopinato cum uenisset senatũ in
de bellone huit. Expositisq̃ rebus gestis ut
triumphum sibi inurbe inuehi liceret pete
bat. Apud magnã partẽ senatus et magnum
ex ipe uerũ gestarũ ualebat et grata. ma
iores nanq̃ negabant triumphiz et quidẽ alio
ne operam quicquam tam gestisse et quam prouinciaz
reliquisse uoluntate rapiendi p occasionẽ
triumphi. Id uero cum nullo exẽplo fecisse.
Consulares ꝓprie expectandũ huiusce con
sulem censebant. Posse enim castris pro
pe urbem positis triumphum / ita ut
ante non decerneret inuehiendi cum tẽ
ere trahere / et qd ꝓtor non fecisset senatui
faciendũ esse. consulẽ expectare. Ubi cum
discepta[n]tes consulẽ et ꝓtorẽ audissent /
uerius de causa ex humanioꝝ ee. Magna
pars senatus nihil ꝓter res gestas etiaz
magistratibus suis quis auspicijs gessisset ee
rebant. Spectare senatũ debere ex duabus
coloniis que uelut claui castra ad cohibendos
gallicos tumultus ostia huiusce fluuij

una directa et macensa esser traiectū q̄
id macendū uelit ex continentibꝫ rectiꝰ m
alterā tam propinquā colonīā esser quid
tandē p̄tori faciendū fuisse. Nā sīsine
consule geri nihil oportierit aut senatū
peciisse qui experatū p̄tori dederit. potu
isse enim sine p̄tore et consulis experatu
rem geri noluerit ita finire senatū con
sulū ne p̄tore et p consule gereremur/aut
g̃ uli quinon nim exercitu exercuria trāsi
re in galliā iussisset ipe ariminī omāret
ut bello interesset qd sine eo geri fas nō erat.
nō expectare belli tēpora moras et dilā
ones imperatorū et pugnandi eē medi
nō qua uelis/et quia hostis cogat. pugnā
ipam etiamq̄ pugne spectari debere/si
sos cesos q̄ hostis castra capta atq̄ direpta
Colonīā liberatā obsidione alteriusq̄ colo
nie/ captiuos redemptos restitutos suis. de
bellatū uno p̄lio eē. Nō hoīes tm̄ ea uic
toria letatos. et diis īmortalibꝫ quoq̄ per
triduū supplicationes habitas q̄ bñ ac fe
liciter nō q̄ male ac temere resp. ad. Fu
rio p̄tore gesta erat. data fato et quodā fu
rie genti gallica bella — huius gñis oratoribꝫ
ipius amicorūq̄ uicta et p̄senti gñi p̄tor
absenti consulis maiestas. triūphiq̄ hiemp
tes Luno furio deuenerūt. Triūphauit
de gallis imagrām Luciꝰ furius p̄tor et
inerariū tulit. CCC.xc milia eris. argēti
Clxxx milia eodē. neq̄ captiui ulli ante
currū ducti neq̄ spolia plata/neq̄ mul
tes senati. Omnia p̄ter uictoriā penes cō
sulē eē apparebant. — Ludi deinde ap. cor
nelio Sapione quos consul in africa uoue
rat magno apparatu facti. et de agris mi
litū eius decretū/ ut quot quisq̄ eorū an
nos inhispania aut in africa militasset
in singulos annos bina iugera acceper.
Oū agrū x. uiri assignarent. Triūuiri
item creati ad supplendū senatus colo
norū numerū/ qui bello hānibalis atte
nuate uires eius colonie erant. Caius
Terentius varro Titus Quinctius flami
nius Publius cornelius Consul fil

iius Sapio. In colonos Venusiā ascripti sunt.
Eodē anno Caius cornelius cethegus qui
p̄consul in hispaniā obtinebat. magnū ho
stiū exercitū in agro sedetano fudit. xv. milia
hispanorū eo p̄lio diminuit. et. Signa mi
litaria capta octo et .lxx. M. lxxx (Caius Atilius
consul cum ex prouincia romam uenisset
eā uenisse/ nouit nō id qd aius properat.
quia mos est nō expectare se absentē neq̄
disceptandi ai p̄tore consulis potestatē fa
cta. Ita triūphis decretis senatū ut nul
lius/ nisi eius qui triūphat eēt ex eo q̄ cui
bello interfuissent/ uba/ audiret. Causas
ideo institutas ut legati tribuni —
Centuriones milites deniq̄ triūphantes
sent. Veritas rerū gestarū cuius cui tanq̄
honos primus publice uidet. Nec quicq̄ ex
eo exercitu qui ad gallis pugnauerit si
nō militare una salte fuisse que p̄tinctaru
posset senatus quid ueri p̄tor uani ue
referret — Comitiis deinde die edixit q̄b
creati sint consules. L. Cornelius Lentulus
Julius Titus appius. p̄tores in facti Luci
quintus flamininus Lucius Valerius flaccus
Lucius Julius Cesar. C. Sempronius Tudi
tanus. Annona eo anno peruilis fuit. fru
mentū uim magnā ex africa aduecta.
Ediles ceriales q. C. Marcellus et Sextus
Clius petus binis eris imodios p̄plo diuisse
runt. et ludos romanos magno apparatu
fecerūt. die unus instauratus. Signa e
rea quinq̄ ex multatitio argento inera
rio posuerūt. Plebei ludi a bedilibꝫ Libo
terentio Massilio Lucca et C. Sempronio Tudi
tano p̄tore designati erant/ ter ton mista
rum. Ludi funebres eo anno p quadriduū
in foro/ mortis eā Valerii Leuini a
p. et. q. filius eius fuit. et munus gladiato
rū datū/ ab his. pariū .xx. et .xx. pugnauerūt.
Q. Aurelius cotta decemuir mortuus. In eius
locū Marcus Atilius glabrio substitutus. Co
mitiis edilis ceriales creati sunt/ forte
ambo qui stati ampe magistratū nō pos
sent. Nam cornelius cethegus absens
creatus erat/ ai hispaniā obtinēt p̄uinā.

Liber

de p
les f

Claudius

Sacros

Valerius flamis qui p̄sente rem amiserāt
qm flamen dialis erat / iurare in legem
nō poterat. Magistratus alit plus quīq; di
es nisi qm iurasset in legem nō licebat
gerere. petente flamine ut legib; solue
rent Senatus decreuit ut sibi edilis
qm prose iurauret arbitrari nō sibi de
rent. Consul si eis uideretur cū tribu
nis plebis ageret / ut ad plebē ferē
rent. Danis qm iurauit pro fratre Libo.

Valerius flamis p̄tor designat tribum
ad plebē tulerūt. plebsq; scuit ut p̄n̄
esset ac si ip̄e edilis iurasset. et de alio
edile plebiscitū t facti rogantib; tribu
nis quos duos in hispaniā cū imperio ad ex
ercitū ire iuberent ut Cornelius edilis cu
rulis ad magistratū gerendū remitteret.
et Lucius Manlius Acidinus decederet
de prouincia. quitos post annos plebē
nelio lentulo et Libio Gethino p̄rib; cōsul
imperiū eē in hispania iussit.

Liber secundus

Consules p̄retores q; cū his
magistratū iussent pro
uincias sortiri sunt. P. Lentulo
Italia. P. Julio macedonia. P
toribus L. Quintio urbana. C. Bebio
Ariminū. Lucio valerio Sicilia. Libio
Julio Sardinia euenit. Lentulus cōsul
nouas legiones scribere iussus. Julius ap
consule Sulpitio exercitū accepit. in sup
plementū ex quarta parte militū uidebant ut
scriberet ipi primū p̄tor Bebio legio
nes quas. C. Aurelius cōsul habuisset ita
decreto / ut retineret eas donec cōsul no
uus cū exercitu succederet in gallia / ubi cū
uenisset / Omnes milites ex auctoritate
domū dimitterentur / p̄terq; mille ho
cū his obtineri circa ariminū prouinciā
sanctū esse / prorogato imperio p̄tori by p̄ter
anni. L. Sempronio ut militib; qui in hi
spania Sicilia Sardinia stipendia per mul
tos annos fecissent agrū assignādi cura
ret. Q. Minutius ut in urbanis. Iidē de
nunciationib; cōsules quas p̄tor ex hi de

de prouincijs p cōsu
les sortitis

nunciationib; exercitus p̄fecit et eos quos si
militū comptos inuitatis patrū misissent
Lentulus mitteret ad supplicū. que cū subla
ta ex delubro proserpine essent reponēda
causa piaculi fuerat. ferie latine pōtifi
cū decreto instauratoq; sunt cū legati
ab ardea questi in senatu erant sibi in
monte albano latinis carmen ut assolet
dari nō esse. Ardeatib; nūciatū est du
as portas qdq; inter eas muri erat de
celo tactū. Et fortunam legati edēfo
uis. et veiouim apollinis et Sanctum edes
et in Aulis ede capitū enatū. et extru
ctis a. C. Minucio p̄tore scriptum
equū ex quinq; pedib; pullos gallinaceos
tres ex ternis pedib; natos eē. M. P. Sul
pitio p̄cōsule ex macedonia litere
allate / in quib; inter cetera scriptū e
rat Laurea impulsi nauis longa enatā.
priorib; prodigiorū cū senatus consuluerat ut
cōtra maiorib; hostiis quib; diis uideretur
sacrificarent. Ob hoc unū prodigium Aru
spices in senatū uocati. atq; ex respon
eorū supplicatio populo indicta unū dedi
cata et ad ola puluinaria ut diuine fe
Carthaginēses eo anno argentū in stipē
diū imposuit primū romā aduexerūt
Id quia probū nō cēt cōsules reuocauerūt
runt. experientib; q; pars quarta de cre
ta erat. Penuria rome mutua supra in
detrimentū argenti expleuerūt. Perenn;
deinde ut sibi redderentur Carthaginēses
ceteris si in fide p̄manerēt spes fecā. Pe
rennius ysdē quinq; reddebātur obsides
ut a Norbe ubi parū cōmode essent alio
trans duceretur / concessū ut signū aut
ferentū transirent. Gaditanis idē pere
nius remissū ne p̄fectus Gadis mitteret
aduersus quod his infidē p. r. uenerūt
nium. L. Marcio septimo consulentib;
Narniensiū legatis querentib; adnuuer
sibi colonos non eē et inuitos quosdā
nō sui gnis pro colonis se gerere / Earū
rerū causa tres uiros creare Libuscor

consul iulius . Creati pretores et hoc anno al. gn.
tres fuit ambobus cognomen . Et consul Cornelius
lentulus qd nar nicensibus datu erat ut colo
norū numerus expleretur - Deos ꝯ amy pe
tentes non impetrauerūt .

Ebus dum rome agēdis erant profecti
Consules in provinnas proficisc . pu-
blius Julius in macedoniā cū venisset
anno sedulo militū iam ante scripta
nec satis imperatorio compta excepit
ea militū fiere quę ex africa post de
victi hānibalē insciā / Inde anno se
quente post in macedoniā pro voluntarijs y-
tāliā erant - id voluntate facti ne
gabant . a tribunis remissantes / imperiū
Sz utrobiq; res inuicta non suscepta fact
multa et ea exhausta et finē aliquē mi
litandi fieri oportuit esse - Multos annos ab
se Italiā nō vidisse . Consenuisse sub
armis insignia africa macedonia . Con
fectos iā sē labore operę exangues tot ac
ceptis vulneribus ee . Consul eāz postulā
de missionis probabilē simo deste petere
nec videri dixit - Seditionis nec eā nec
ullā aliā satis iustā eāz ee - Itaq; si mane
re adsignia et dicto parere velint se depre-
cationē eorū ad senatū scripturū . Modestia
facilius q̄ pernacia qd velint impetraturos
Thaumacos eo tempore philippus sibi ma
de expugnabat . Aggeribus vineis q̄ et
arietē muros admouebat . Cereus
incepto absistere cum coegit subitus E-
tholorū aduentus / qui archidamo duce
inter aristodias macedonū monia ingressi
nec nocte nec die finē illi exspendi
nunc instationes nunc inopera mace
donū faciebant / et adiuuabat eos natū
ipsi loci . Namq; Thaumacon a pyleis sinu
q̄ maliaco p lamiā euntibus loca alto sin
sunt - In ipsis fauces imminentes quas ve
le uocant thessalie q̄ transeuntibus obiacto
sa loca implicitas q̄ silentio uallui uias .
Obuenerūt adhanc iuuentē est repente ue
lut maris uasti sic immensa pandit pla
nities ut subiectos campos terminare

oculis haud sit facile quenq; eo mirado
Thaumacon appellan / nec altitudine solū
tuta urbs / sz q̄ saxo undiq; abscisso cu
pis imposita est . hę difficultates et qd
haud satis dignū tanto laboris premiuq;
ptū erat ut absisteret incepto phūs
effecerūt . Hiems quoq; iā imminebat eū
inde absterrit et in macedoniā hibernas
copias reduxit . Ibi ceteri quidē data
quietaq; quiete tēporis simul animos
corporaq; remisant = Philippū quidē
ab assiduis laboribus inuicta pugnarūq;
laxauerat animus tanto magis intentū
inusitū ellenni belli curę angit / nōho
ste modo mentē quia thracia maiusq;
gebant / sz nunc sonos nuē etiā popu
lariū aios ne et illi adspernantes amicitiā
manos deficerēt et macedonas vpos cu
pido nocendi rep̄ caperet - Itaq; et inatea
iam legatos misit simul qui ut sumptā
dū / ita eū pacem gerunt quot annis im-
mutari inuitos phōs exigerēt / simulq;
redderēt acheis orthomenon et cheiro-
et triphyliā aleis alipheiram contendēbus
nuq; ea urbē fuisse ex triphylia / sz
sibi debere restitui / quia urna eet ex his
quę ad condendā megalopolin ex cō
nio arcadū contributa fuerēt . Et cū
acheis quidē p hec societatē firmabat .
Macedonū animos cū etolide . Nā cū ma
xime inuidie sibi ee cernēt multis cri
minibus oneratū inuicta comperit . Ingēs
populorū gaudio belli sui unq; ann
al cū magna cura apparauit / et cum q;
inermes et macedonas et mercēnarios
milites = Principioq; uetus cū arche
nagora omnia externa auxilia / qd p le
uis armature erat in caonia p epirū
ad occupandas q̄ ad antigoneā fauces
sunt stenta uocant gtis / pē post paucos
dies grauiore tenuis agmine cū situs
omnē regionis aspexisset maxime ad
neū loni credidit ee p̄t amnē eaq; hinc
inter montes Quorū altey meoriz
Alterū asnaū uocant angusta val-

de expugnatione thermaca

le fluit. Iter exigui super ipsam plens
Asnoñ, Athenagoram aim leui armatura
tenere et cõmunire iubet. Iperii me
topo posuit Castra qua abrasse rupes e-
rant, stano palmorũ armatorũ tenebat
qua instituta erant, alia fossis alia uallis
alia turribus muniebat. magna tormẽtoꝝ
eram uis ut missilibus procul arcerẽt ho
stem. Vbi commeatus satis dispositus est. taberna
culũ regium pauallo inspectu maxime
tumulo ut terrorẽ hostibus simulq; spes or
fidiua faceret posuit. = Consilii p Caro
pũ Epyrorũ certior factus quos saltus ni m
exercitu insedisset rex, et ipse cũ Chorcyre
hybernasset, Vere primo continẽtes
traheanis ad hostes ducere dixit perfit. Quin
milia ferme aregis castris cũ abesset lo
co munito relictis legionibus ipse cum exped
itis progressus ad speculandas loca, poste
ro die consilium hostium utrũ pinfessũ abho
ste saltũ ꝗꝗ labor ingens periculiq; pro
ponerentur transitu tentaret, an eo dẽ in
nocte quo priore anno Sulpitius macedo
nũ intrauerat armis duceret copias. hoc
consilium pmultos dies agitantibus nullus
uenit Tũ quintus consulis fratris sententi
a; prouinciã macedoniã manifestissime
re iam Corcyram traiecisse. Valerius
antias intrasse saltũ Gallũ tradidit qz
recto itinere nequiuerit ob hy arege iter
is, sentũ uallẽ p quã media fertur
Aous. amnis, postea rapax fõs inripã in
qua erant castra regis trãsgressũ acce
onfluxisse, fusisq; fugatisq; regẽ castris
exuũ .xij. milia hostiũ eo pelio cesa, ca
pta duo milia et .cc. et signa militaria
.cxxxij. equos .cc.xxx. Eodem etiã tem
poꝝ pelio nostra classis prospere gesta esset.
Ceteri grecy latinique auctores quos ego
ego legi annales nihil memorabile ad
hoc actum, integrũq; bellũ insequentes
consulẽ Tũ quintũ accepisse tradiũt.

Vbi in macedonia gerebãtur cõsul alt
Lelius Lentulus qui rome substi
tuit Comitia censorib⁹ creandis habuit.

duilius claris parentib⁹ uirtus eam cõsulem p.
Cornelius cognomento Africanus et Catius filius
pater. hi magna interfuere concordia et plena
tũ fine ullius noxa regebant, et portoria
uectigalia capite puteolisq;. Ibi castrũ por-
tui quo in loco nunc opidum est firmandũ
locarunt Coloniq; eo trecentos ciues enim
numerus finitus assignauerat, adscripti
runt. et subito factus caput agrũ uendi
derunt. = Eodem tempus Lucius Manli-
lius consulatum ex hispania decedens pro
hibitus a p. porno le. ato tribuno plebis ne ouãs
rediret nisi a senatu impetrasset, prima
tus urbem ingrediens b.q. cc. pondo argẽ
ti. xxx. ferme pondo auri in erariũ tulit
Eodẽ anno Cattus Bebius pamphilus de gestis Lelii
qui ab urbe condita consule anni prioris priuã
nam galliã accesserat temere ingressus gal
lorũ insubriũ fines prope nã toto exercitu
est circumuentus. supra septem milia et septem
milites amisit, tanta in eo bello cladis
mensi desiderat clades accepta est. Cai us
Lelius Lentulus consulẽ aduersus eos missi
ut improuisum aduentu plenã tumultus tre
pido exercitu accepto, postea multis probris
increpitus prouincia decedere atq; abire iu
bẽ iussit. Neq; ipse cõsul memorabile qc
ꝗ gessit. = Comitiorũ causa romã reuoca
tis qui ipsi per .d. fuluius et .d. Flaminium
tribunos plebis impediebantur qo tũ
quinctium Flaminium consulatũ ex absen
tia petere non patiebantur. Iam edilitatẽ, pri
uatamq; fasciam, nec honorum gradus do
mi nouos sine damno, nobiles homines ten
dere ad consulatum et trãscendendo media
sima uiros contemnere, ex campestri certa
mine in senatũ plenum. Patres consul
tum quo honore quẽ sibi capere liceret
uideret petere. Ineo populo creandi quẽ
uelit potestatẽ fieri equum eẽ, in anno
tate patrũ fuere tribuni. Creati consu
les Sextus Elius Petus et Titus Quinctius
Flamininus. Inde prorũ comitia habita
Creati Lelius Cornelius merula Maruius
Claudius Marcellus Marius Portius Cato

C. Elius qui edilis plebis fuerant. ab hac ludi plebei instaurati, et epulum Iouis fuit ludo rum causa / et ab edilibus curulibus. Cn. Valerio flacco flamendiali et Cneo cornelio ce thego. Ludi romani magno apparatu facti Seruius Sulpitius et Gaba pontifices eo anno mortui sunt. In eorum locum. ap. Emilius lepidus et Gneus Cornelius Scipio pontifices suffecti sunt. Seruius Elius petit Tibi quinto flaminio consule magistratu inito senatum in capitolio cum haberet decreuerunt patres ut prouincias macedoniam atq; Italiam consules compararent inito inter se sorte. Neutri eorum macedonia euenisset / in supplementum legionum tria milia militum romanorum scribet et ccc. equites. Item sonorum latinorum minis quinq; milia pedum / quingentos equites / Alteri consuli nouus oris exercitus decretus. Lucio Lentulo priori anni pro rogatum imperium est. Vtq; aut ipse prouincia decederet / prius apud uetere deduceret exercitum q̄ alii legionibus nouis consul uenisset. Sorum consules prouincias Italia Quinto macedonia euenit. Pretores huic Cornelius Cethegus Sardiniam. Caius Elius Gallias est forentius Determinis inde hiemis ceptis. Nam preter consulare exercitum pretores quoq; mittebant bene multos erant. Marcello insulisq; quatuor milia pedum sonum et latinorum et. ccc. equites. Catoni in Sardinia eidem gentem militum mille pedum. cc. equites Itaq; ubi pretores ambo ad improuisa uenissent ueteres dimitterent pedites equitesq; = Attali deinde regis legatos in senatum consules introduxerunt hi regem classe sua copiasq; oibus finitimis rem romanam iuuare. quoq; ipsa rent romani consules impigre atq; obedienter ad ea die facturos / ad exponiss sent ueteri dixerunt ne id pstare et per Antiochum regem ultra no liceret. Datum

oblatio et promissio facta romanis p legatos etholi regis. et responsio eis facta

nauigq; pfidys nauali terrestriq; regnum Attali Antiochum inuasisse. Itaq; Attalum orare patres conscriptos / ut sua classe suaq; opera ut ad macedonicum bellum uellent mitterent ipse p̄sidium ad regnum eius tutandum / si id nollent ipsi ad sua defendenda ad classe atq; reliquias copiarum redire paterentur. Se natus legatis ita respondere iussit. Ex rege Attalo classibus atq; copiis diuersorum manos uenisse. id gratum senatui esse. Auxilia nec ipsos missuros Attalo aduersus Antiochum sociis et amicis pli to. Nec Attalum auxilia retenturos ultra p̄ regem commodum esse. Semp pli to. alienis rebus arbitrio alieno usus / et principium et finem et potestatem ipsos qui ope sua uelint romanos adiutos esse. Legatos ad Antiochum missuros qui nuntiet Attalo nauium quoq; eius et militum opes aduersus Philippum communem hostem ut populoro. gratum esse si finitimis et senatui si regno Attalo bellogs absistat / abstinerat. Equum esse socios et amicos pli to. reges inter se quoq; ipsos pacem seruare. = Consules Tibi quinctio ita sibi delecti ut eos fere legere / qui in hispania aut Africa meruissent spectatae uirtutis milites properantes improuisa. prodigia nuntiata atq; eorum priuatorum nomine renuntiata. de celo tacta erat uia publica. Volsci foris et edes Iouis Laurenti Vrbis edes / Ardea ca pite mutos et uiros et edes quae alba di. celi ardere uisus erat. Arretii tres uelut ex hastis iugeribus spatio cauerna ingens descendebat. Haruspices nuntiabant agnum cum duobus capitibus natum et simulacra puerorum humano capite. Eorum prodigiorum causa supplicatio unus die habita = Et consules rebus diuinis operam dederunt placatis deis prosectis in prouincias sunt. Elius ad Elbio pretore in gallia / exercitum a Aelio lentulo accepit quo dimittere debebat priorem tradidit. Ipse nouis legionibus quas sena adduxerat bellum gessit memorabilis rei quicq; gessit. Et tunc qui tum alter consul manserat q̄ pro

solin erant cōsules abrindusio cum trāsi
uisset corcyrā tenuit/ cī octo mlib pedit̄
equitū q̄ quingent̄ a corcyra īpxima
epiri quinq̄remi trahicat/ et incastra roma
na magnis itineribus contendit. Inde uillio
dimisso paucos moratus dies dū se copie a
corcyra assequerent/ concilio huīt unū
recto itinere p castra hostiū uim facere co
narent/ an ne tentata quidē re tam labo
ris ac periculi p̄das sarracenos ponus lucaq̄
tuto armatis macedoniā intrarent. Mansset
q̄ ea sententia ni timuisset ne cī amazi
longius recessisset missis emanib⁹ hoste
sicut antea ferocat/ solitudinib⁹ siluisq̄ se
nitatis rex uoluisset sine ullo effectu e
stas extra hereret. Al' ut cum Ortusq̄ eēt igr̄ illoip
sos tamen iniquo loco aggredi hostē placuit.
Sed magis fieri id placebat q̄ quomodo
fieret satis expediebat/ dies q̄ quadrigin
ta sine ullo iur̄ conatu sedentes mōspectu ho
stiū absūpsat. Inde spes data philippo est
p epiratas gentē tentande pacis. Habito
q̄ consilio delecti ad cōsidēdū agendā pausali
bi populus ro. et alexander magnus equi
tib⁹ consulē et regē ubi maximas
zupas Al' adsus Cinsus cogitur amnis incolloquz
adduxerūt. Summa postulatoq̄ cōsules erat
p̄sidia ex cunctis rex deduceret. Ingres
agros urbesq̄ populat̄ Al' fuerat esset reddēt. resq̄
cōponit. Cetero q̄ equo arbitrio extima
no fieret. Philippus aliam aliarū cunc
tā cōditionē esse respondit/ quas ipse ex
pisset eas liberatiq̄/ quesibi tradite ama
toribus essēt earū hēditaria ac uista posset
sione nō exclusiq̄. Siquas q̄reretur bel
li clades/ ex cunctis eē quib⁹ bellandi fōr
arbitrio q̄ uellent populoq̄ aim quib⁹
pax uterisq̄ fuisset se usuq̄. Consul nu
mi ad id quidem arbitrio aut iudice opq
esse dicere. Cum eēt nō apparere ab eo q
prior arma inuluisset inuitā ortā. Nec
philippū ab ill⁹ bello lacessitū ipq̄ prior
uiq̄ oīb⁹ fuisse. Inde cōi agerent q̄ nunta

tes liberandē eēnt. Thessalos p̄mū omq̄
nominauit consul. Ad id nō adeo accōsus
tione est rex ut exclamaret Q̄d uicto gra
tiā imperaret dignus Quinctius. atq̄ itaq̄
ex colloquio prorip̄uit. Et reperatū egre est/
quin missilib⁹ quib⁹ diuersi medio anni
fuerant prīgnā inter se conserrent. Poste
ro die peruersiones instantib⁹ p̄mo in
planiē satis ad id patentē multa leuia
cōmissa p̄lia sunt. Deinde tempientib⁹ sere
gys maiora et cruenta gerebant loca/ audacie
ardensi certamine/ eo q̄ioq̄ romani pene
trauere. Pro his ordo et militaris disciplī
na et genus armoq̄ erat ad p̄lium Al' ligerendis
dis cariora. His robusta loca et catapul
te balistaeq̄ in montib⁹ prope rupib⁹ quasi
in muros dispositis amulis hinc atq̄ illinc
uulneribus acceptis tum etiā ut inplio uisto
aliqui cēdissent. Nox pugne finē fecē
Cum in hoc statu res esset/ pastor cudaz a de astuta pugna zomo
caropo p̄nceps epiroteq̄ missus deducitur nouz.
ad consulē. Ipē ineo saltu qui tegit nunc
Al' ornatus ornatus castris armentiq̄ pascere omnes
montiū eorū contractu calles q̄ norte si
cci aliquos mittere uelut/ nō inquio nec
p difficili aditu supra caput hostiū deducūtz.
hoc carop⁹ renūtiatq̄ iubet ita ardere ut
ut sue ponus omnia q̄ illius potestatis es
sent. Aim magis uelle ardere q̄ audēt
mixtū q̄ gaudio et metu animū gerere
auctoritate motus Carop⁹ experiri spem
oblatā statuit. Et ut aduerteret cē a suspi
cione biduo intequenta lacessere hostē dispo
sitis ab omni parte copiis successēnq̄ intro
gris Al' intragit inloca defensoq̄ nō destitit. Quatuor
milia inde lecta peditū et. ccc. equitū ex
buno militū tradidit. Equites quo ad loca
patanter ducere iubet/ ubi ad inuia equis
uentū sit in planie aliqua loca ri equitū. Pedi
tes q̄ dux mōstraret uiaz ne. Ubi ut pol
licitus sit/ cum caput hostiū p̄cessū sit/ tum
dare signū. Nec ante clamorē tollere q̄
a se signo accepto pugnā cōpta arbitratu.

posset. Nocte fumū fieri iubet. et prox̄ for
te luna erat inter-dū ubi quercus fumēt
tempus. Ducē promissis ingentib⁹ one
rāt si hostis exter uinctū m̄ tribuno tra
dit. His copijs ita dimissis eo intentus roma
nus undiq; instat capi stationes. Interea
die tho cū uerbō quā petierant romam
cepisse ac tenere se fumo significarēt. Tū
uero trifariā diuisis copijs Consul ualle
media cū milibus robore succedit Cornua
dextra leuaq; admouet castris. Nec regis
ius hostes obuiā eunt et dū auiditate cer
tandi prouecti extra munitiones pu
gnant haud paulo superior Romanus mu
les et uirtute et sāa/et armorū quē po
situs multos/ultro cesos q; recepere se regis
in loca aut munimēto aut natura tuta
Verat pauulū in romanos temere uale
ca iniqua/nec facilis ad receptū angu
stias progredi: neq; imprimis temeritā
te inde recepissent fore/nū clamor pri
mū atq; audiri/dein pugna cē cepta
amentes repentino tirone regios turbasset.
Pars inpugnā effusi sunt pars qua magis
loci fuga decerat q; animi sani esset
ad pugnā cū subsistent ab hoste et afro
te et atgo urgente prōuoluēdi sunt. dele
ri totis exercitus ponit si fugientes pa-
uentiq; uictores essent. Sz equitē angustie
locorūq; asperitas/pedite armorū grauī
tas impediuit. Rex primo effuse ac sī
respecturi fugit. deinde quāq; multū spa
tio precessisset cum iniquitate loci uix
eo q — substitit. Et sequuntur ab hoste subsistunt in tumulo quodā dimi
sitq; suos p ois uiga ualles q; qui pala
tos inuicē colligerent. Nō plus decim mi
lia hoīnū amissis. Certa ois multitudo
uelut signū aliq; certa inuicē cū ue
nissent/recipiēt agmine petunt Thessa
liā. Romani quoad tutū fuit insecuti
cedentes spoliantes q; cesos castra regia
et sine defensoribus difficili aditu diripi
unt atq; ea nocte insuis castris mānent

Postero die consul p̄ ius angustias qua se
inter ualles flumen insinuat hostē sequi
tur. Ter primo die ad castra pirrhi per
uenit loais quē ita uocant ē interphila
terie melotidis. Inde postero die uigens
ter agmīis et metus urgebat/inmōte
lūco prexit. Ipi epiri/inthesn macedonie
thessalie q; litus quod uergit inthessaliā
oriens separat. Septentrioni macedonia
obiacet uesti frequentib⁹ siluis siue
iuga sūma campos patentes aquasq; per
ennes habet. Ibi statiuis ter paucos di
es habitis/fluctuat animo ut utrū prorum
pere in regnū temptaret/an relicta inther
salia posset. Indignant sua sua inther
salia agmen dimittere. Tricāq; priori
mis limitib⁹ petit. Inde obuios uicēs ha
pim pagrauit. Homines qui regem pos
sent sedib⁹ exabat. Oppida incendebat.
rerū suarū quas possent ferendarū se
cum denis ut fiebat. Cetera militi p̄
da erat. Nec q; ab hoste crudelius pa
possent reliqui quicq; fuit q; absocys pa
tiebantur. hec erā fatente pho acerba
erant. Sed extra mor finitis hostū cor
pora saltem eripe sepulturā uolebat. Ita e
uasta oppida sunt phanū Iuelie/Euchi
dru Eretria palepharys pheras cū pete
ret/exclusis qua respegebat mora. si
expugnare uellet/nec tempus erat. eo
omisso inceptu in macedoniā transcēdit.
Nam erā ethole appropinquare fama erat
Qui audito pho q; circa amnē Aqui facti
erat proximis primus ciuitatis circa sparth
as et gyareanem quā uocant cum transgressi
inde in thessaliā Cyminos et angeyas
primo impetu ponit sunt. Ametropoli dum
uastant agros cognatu oppidanos/pauca
dans sustinuit. Compulsis q; intra menia
qui eruperant/contenta ea uictoria quia
spes nulla admodū expugnandi erat ab
cessere. Tenuia inde et calachiana uico
expugnat diripuitq; Achaios p̄ deditos
accepit. Hinc simili metu aculeos

ad tuenda menia fe
repulsi fuit. Salutē
ide aggressi simile
impetus opidanos

deserte sunt. hoc tedio illis extorre agmē
insidiū inadit qd athamanū quo tutior
frumentatio cēt dubebatur incondita iner
mis; multitudo mixta ex imbelli turba ab
armatis cesa est. Exinde deserte diripiūtur
Caphera inde Ethoū capiūt oportune dolopie
imminens castellū. hec inpñ intra paucos di
es ab etholis gesta sunt. Nec aminander
atq; athamades post famā prospere pugne
romanos quiescerūt. Ceterū amināder
qui a filio milia pariū habebat pentho acōsille
modico psidio aim Gomphos poterer opidū
promptus noīe phocēs sini; iter in gomphos fa
uces q; angustias qb athamania thessaliā
dirimunt ui cepit. Inde Gomphos adorti
et p aliquot dies suma ui nientes urbē cū
scalis ad menia erexisset eodē meni per
pulit ad deditionē. hec tradito Gōphorū
in gontē trone thessalis inuolut / dedidere
se incepis sese qui argentea quinq; phe
rui et Thimarū et Lyncas et Stymonē
et Lapsin habent aliaq; castella iux ignobi
lia. Dū athamanes etholiq; subito macē
donū meni inalienā uictoria sua predā
faciūt / thessaliaq; atrib; simul exanimis
incerta que hostē quēue sequi; crederet un
de stant. Consul fama; qua; fuga hostiū
apperuerat in regionē epiri transgressus et
sperabat cū patri catopo primape ex ce
pto epirote fauissent / tamen quia a sanc
tiendi quoq; aura impetrata cuncta facere
uidet experientiaq; ponūs et finitimo pri
to exanimat habiti / et capta facultate ne
mie aliq; eorū inposterū consulat. dimis
deinde nūis Corcyra ut onerarie naues
in sinū uenirent / ambracheū ipe progressus
modicis inuictis quarto die in monte tho
posuit castra. Eodē aminandro cū suis au
xiliis ac cito nō tam uirtū eius egens q;
ut duces in thessaliā hēret. ab eodē gilio
et plerisq; epyrotaq; uolūtatis inf mixti
ua accepta / prima urbiū thessalie phale
riaq; est aggressus. Diomilus macedonū
insidio habebat / qui primo sūma ui testi

terrunt q; illatū arma / q; tū mēnia tueri
poterant. Sed oppugnato continua nō nocte
non die remissa. Cū consul ineo uerisimile
deret cereiq; thessalos alios si premi uiz
romanā nō sustinuissent uint p finitimā
macedonū. Capta phaleria legati meni
poli et apirea dedentes urbes uenerūt. De
nia ysde petenib; datur. phaleria incēsa
ac diruta est. Inde Eginiū petit q; loci cū
ui modico psidio tutū ac prope inexpugna
bile uidisset / paucis instantionē prima tela
iecta ad Gomphoriū regionē agmen iunt
Degressisq; in campos thessalie cū ia oia ex
citu deessent q; ui portarent et poterat ager
exploratio ante utrū leucadē an sinū ambra
cū onerarie tenuissent. frumēti tanū ambra
cia inuitez cohortes misit / et ē iter a gōphis
Ambracheā sicut impeditū de difficile ita spa
tio per breue. Inter paucos itaq; dies tā sue
tis amari cōmeatib; repleta ol trey copia fit
castra. Inde ad regē ē profect. x. ferme mi
lia a Larissa abest. Amphicea arundinet. li
ta est ripis supra Peneū amnē. Nihil tepi
dius uere thessalia adprimū aduentū romanoz
et philippus sicut in thessaliā ipe progredi nō
audebat / ita intra tēpestiuos pōtes utriusq;
loci ab hoste tentabant / psidia portasq;
subuertebat.

Ub idem fere tempis / quo cōsul aduersus
philippū primū in epiri finib; portus
castra et. L. quinq; triū gilius cū classis
aura marina me ipe ore imperiū mandati ag
nauis erat / q; quinquereme; Corcyrā trāsue
tis / postq; ipe profectā inde classē audiuit / nu
hil morandū ratus q; ad Cassam insulaz
descendit; et dimisso Libo cū sue classi
tarde inde ad Malea; trahendis plerisq; remul
is nauib; que nō cōmeatu sequebatur peruenit.
A Malea ulissis ceteris quanti maxime posset
maturarent regressu. Ipe cū his quinquerem
pedibus pyreū pfect. Acceptisq; nauib; relictis
ibi a bello apustho legato ad psidiū athenaz
Eodē ipe duc ex asia classes profecte una cū
octaloregie et quatuor et xx quinquereme;

de ruina phalerie.

de gestis p aminādruz et dedītone eō forum.

al' submoto

al' cūcta ī pura

al' inde

al' retro

de captione cretie p romanos.

erant. Eodia altera .xx. nauiū tecta ages
simbriis ferat. he area Andrū insulā das
ses ciuctre Euboeā inde exiguo distantē fre
to trāiecerūt. Cazisiorū pmū agros uasta
runt. Deinde ubi carisius p̄sidio acalade
rapta missu firma uisa ē, xerxetriaz acces
serunt. Eodē et Lucius Quinti cū his na
uibus que pirei erant Attali regis aduētu
audito uenit/ Iussitq; ut quecūq; ex Euboea das
se uenissēt naues Euboeaz peterēt = Ter
na sūma ui oppugnabantur. Nam et triū
remium classiū naues omnis grauis tor
mēta machinasq; ad urbis expugnandas sceni por
tabant, ad noua moliendi opa. Oppidani
p̄mo ut impigre nitebāmur menia deiūcta
si uulnerarentq; aliquot aī et muri partē eli
sam operibus hostiū cernerēt ad deditionē
inclinarunt. Sed p̄sidiū erat macedonū
quos no minus q̄ romanos metuebāt. Et
philodes regius p̄fectus Achaiade nūcios
mittebat se intēpore affuturū si sustinerēt
obsidionē. Hec mixta metu spes ultra q̄ uel
lent aut q̄ possent trahere eos tempus co
gebat. Deinde postq; philodes repulsi ire
pdantē q; refugisse Calcidē acceperunt
oratores exēmplo ad Attalū uenīā fidēq; ex
petentes miserunt = Dum spes pacis inte
r regnū munera belli obeunt ex ea modo
parte qua muris diruptis erat ceteris ne
glectis stationes armatas opponūt. quinta
nocte ab ea parte que minime suspecta e
rat impeni fōs scalis urbē cepit. Oppidanos
omnis multitudo aī q̄ uitis ac liberis arcē
confugit. Deinde indedītionē uenūt. Pecu
nie auri et argenti haud sane multū fuit
Signa tabule prisce artis ornamentaq; ex
genere plura q̄ pro urbis magnitudine
aut apud ceteros inuenta = Carisius īm
repenta unde prius q̄ ex nauibus copie expo
nerentur omnis multitudo urbe desita in ar
cem confugit. Inde ad fidē romano petē
dam oratores mittūt. Oppidanis exemplo
uita ac libertas concessa ē. Macedonibus nunc
eam incapta statuī phūs est (et ut animis

et agri affati ma
teriaz p̄bebant

tradita abierūt. Hac sūma redēpti inermes
in Euboeā trāiecerūt. Nauales copie duabus clas
sibus Euboice intra paucos dies capta aī-
lectre Eretriū al Cymas
et Chalcidem atrice turris promotoriū cen
treas corinthiorū et cappariū peneruīt = Con
sul interiz omniū spe longiorē Attaloq;
oppugnationē hiuit. Et eaq; minimū credi
disset resistebant hostes. Nam omnē laborē
in muris credidernt dirimendo fore si aditū
armatis inuitē interclusissent / fugā inde cedēq;
hostiū fore q̄ualis capta urbibus fieri solet.
Ceterū postq; parte muri arietibus dematā per
ipsas ruinas trāscenderūt inuitē armati / il
lud primum uelut nouū atq; integri labo
riū fuit. Nam macedones qui insidio erāt et
multi et delecti erant / gloriāq; eā egregiaz
rati si armis potius et uirtute q̄ menibus
urbē tuerentur / conferti pluribus interuallis or-
dinibus ante firmata aī trāscendere ruinas sen
sissent romanos / q̄ impediti ac diffisi ē adre
cepti loci expulerunt. Id consul egre pas
sus nec eā ignominiā ad unius modo ex oppugnā-
de morā urbis / q̄ ad sūmā unius belli per-
tinere ratus q̄ ex momento paruaz / plerūq;
rerū pendere pur gato loco / qui strage
semiruti muri simulatus erat turrē in gre
ssus altitudinis magnā uiz armatoz / multi
plici tabulatorum ordine portam ē promouit et
cohortes inuicē subsignis q̄ ancisis mace
donū phalangē ipsi uocant si possent ui
perrūperent / eminebat. Sed ad loca angu
sta haud late patente interuallo al diruptī diruī muri
genus armoz pugnaq; hosti aptius erat
ubi conferti hastas ingentis longitudinis
p̄ se macedones obtenderent uelut mōe con
structā densitate clipeoz / celeritatē / roma
ni pilis neq; q̄ neq; q̄ emissis cum stringerent
gladios / neq; cominus pugnare propius neq; p̄ce
hastas porrigerāt / et si qua inciderent aut p̄
fregissent hastilia / fragmento ipso aut inter spi
cula integra hastarii uelut uallū explebant. Ad hoc et muri pars utraq; integra
tuta p̄stabat latera / nec exlongo spatio aut
cedendi aut impetus faciendus erat / quez

varie gesta
p romanos.

turbare ordines solet. Accessit etiã forte
res ad animos eorũ firmandos. Nã cũ turris
flagrare parũ demsam soli agerentur / una re
ta in altore orbitã depssa ita turri ĩclina
uit / ut spes ruentis hostib⁹ trepidatione ẽq⁹
insaniã stupstantib⁹ armatis ꝓbuerit. Cũ
parũ quicq⁹ succederet Consul minime eeq⁹
alio cõparatione militũ generi sarmoq⁹
fieri patiebatur / simul nec maturã expu
gnandi spes nec al' stationẽ regionẽ ꝓcul ar
mandi et in castra hiberna belli dandi locꝰ hibernandi ullã
cernebat. Itaq⁹ relicta obsidione qꝫ nullꝰ
in tota Acarnania atq⁹ Etholicorũ pot⁹
erat / qui simul et omnis onerarias que cõ
meatũ exercitui portabãt / caperet / et tecta
ad hibernãdũ legionib⁹ ꝓberet. Antyara
mphondẽ in Corinthiã uersa sinũ adid
oportunissime sita uisa qꝫ nec ꝓcul Thessa
lia hostilisq⁹ locꝰ abibat / et ex aduerso Palopo
nesiꝰ exiguo maris spatio diuisus / et ad ꝑgro
etholiã Acarnaniã quite alateribus locridẽ
ac boeotiã habebat. Phondis ꝓmo impetu
phanoteã sine certamine cepit. Antyara
haud multũ inoppugnando ꝓbuit more am-
brusiui inde Hiampolisq⁹ recepte. Daulidis
as qꝫ in tumulo excelso sita est nec statiꝰ
nec operib⁹ capi poterat lacessendo missilib⁹
eos qui in ꝑsidio erãt nã ad eruptiones eli
cuissent refugiendo inuicẽ insequẽdo / et
leuib⁹ sine effectu certaminib⁹ eo negligẽ
tie et cõtemptus adduxerãt / ut nõ fugientib⁹
in porta cõmixti imperũ romanũ facerent.
Sex alia ignobilia castella Phondis tribꝰ ma
gis qꝫ armis in potestatẽ uenerũt. Elatia
clausit portas nec nisi ui cogerẽtur rece
ꝑturi meritis uidebãtur aut duce aut exer
citũ romanũ / Elatiã obsidenti cõsuli reme
dioꝝ spes affulsit. Acheorũ gentẽ a societa
te regia / ad uertendi. Cycladẽ ꝓpe fa
ctionis ad philippũ Athenien̄sũ rege ꝓpellerãt
Aristenus qui romanis gentẽ iã fauere uole
bat / praetor — erat. Classis romana cũ
Attalo et Rhodys Centuris stabat parabatq⁹

cõmuni omnes consilio Corinthiã
oppugnare. Optimũ uisũ ratus est ꝓ
qꝫ eas ꝛẽ aggrederẽtur legatos ad gentes
Acheorũ mittũt pollicentes si a regeb⁹
romanos defecissent Corinthii his contu
buturos in antiquũ gentis consuetudine
tore cõsule legatis Achaeis. L. Quinctio et
Attalo et Rhodys et atheniẽsib⁹ ad ach
eos missi. Statione datis hiis ẽ cõcilium. trac
tauit admodũ simplex habitis int' achae
os animos. terrebat eos lacedemoniꝰ
grauis et assiduus hostis. horrebãt
romana arma. macedonũ beneficios et
ueteres in eos iniurias obligati erant.
Regẽ ipsum suspectum habebant pro ei⁹ cru
delitate ꝓfidiaq⁹ neq⁹ ex his qui eum adeo
pius facerent existimantes grauiorẽ post
bellum dominum futurum cernebãt. neq⁹ solũ
qꝫ insenati quisq⁹ mutatis sue aut
cõmunib⁹ consiliis genus ꝓsentia discrepat
ignorabant. Sed ne ipsis quidẽ recti ꝓ
tinuit quid uellet aut quid optaret stans
constabat ad homines incertos. Ita inno
ducti legatis potestas dicẽdi facta est.
Romanus primũ legatus Libius Carpi
nius. Deinde Attali regis legatus post eos
rhodius disseruerunt. Philippi deinde le
gatis potestas dicendi fẽta est. Postremi
athenienses ut refellerent macedonũ
dicta audiuisse. Fere atrocissime in re
gẽ qꝫ nulli nec plura nec tam acerba
passi erãt inuicti erãt inuecti sũt. Et il
la quidẽ cõtio sub octasiũ solis tot lega
torũ perpenuis orationib⁹ die absumpto di
missa est. Postero die aduocatur consi
lium ubi cũ ꝓponẽ sicut greci mos est
cuiusq⁹ sicuis uellet potestas arma gerẽtib⁹
facta est. Nec quisq⁹ prodiret diuisile
nũ aliorũ alios inuicem fuit. Nec mul
ti quibus sua sponte uoluntatis rep mut
fecerepugnantes obtorpuerãt. Quod ãmõ
nis eoꝝ orationes quoq⁹ insuper turba
uerant. Utriq⁹ que difficilia erãt pro

Legatio romanor⁹

Inuehit in achaeos aristenus uehis.

i romanã amicitiaz

mendo admonendoq; p totū diē habite
Tandē aristenetus p̄tor achaiorū nec-
essariū consiliū dimittere. vbi inquit il
la certamina animoꝝ achei sunt quib
monuimus et arcuit cū de philippo et
romanis mentio inciderit uix manib
reperiēs. Nunc inconsulto adeā unā
indicto cum legatoꝝ utriq; libertate
certe cum referant magistratib cū pro
ad suadendū uocet obmutuisq;. Sine
ulla salutis communis ne studia quidē
que inhiane aut illā partē animos un
inclinarint uocem cuiq; possunt exprī
mere Cū presertim nemo tam hebes sit
qui ignorare possit dicendi aut sua
dendi quod quisq; aut uelit aut optimū
putet. Nunc occasionē ea primū quicq;
decernamus. vbi semel decretū erit ob
id eam quib ante displicuerit probabo
atq; unū fedus defendendū. hoc ad
hortatio p̄toris nōmodo quē primū eluci
vt ad suadendū / si ne fremitū quidē aut
murmur contionis tante ex tot populis
congregate mouit. Tum aristenetus p̄tor
uersus non magis consiliū pro nobis im
ago achaiorū deest q̄ lingua. si quis q̄sq;
paulo in ea cōsuleti nō multū fortitā / ego
quoq; tacere ac priuatus esse m. Nisi pre
tor, uideo aut nō dandū consiliū legatis fuisse
aut ide sine responso eos dimittendos
esse. Respondere aut nisi ex uno decreto
quid possit sibi. Et q̄m nemo uir q̄ui
in hoc consiliū aduocatus est pro sente
tia quicq; dicere iubet aut audet Ora
tores legatorū ex hodierno p̄sentib
dictis p̄censeamus. Perinde athenienses
nō postulauerit que ea sua essent / si su
aserunt que nobis censeret uniuersa ea. Ro
mani rodiiq; et achaius sonetare ani
mosq; nostros pepulerunt. Et in bello q̄d ad
uersus philippū gerimus / se a nobis adiu
uari equū censent. Philippus sonetas
seq; admoneat et uerisimilia et modo
postulat ut secū stemus / modo ne inter
simus contentiosi armis / contentiosi aut se
esse. Nullū ne uenit in mentē cur quinq;

duūuiros sumt plus petam̄ spōdeas. Non fit hoc
neq; modesta philippi neq; imprudentia ro
manorū achei pernis erdat fidissimā postula
tis ex demit. Philippi p̄ter legatū uidem
nihil. romana classis ad Cenchreas stat urbū
euboee spolia sperate ferens. Consulē le gio
nesq; ex exercitu marsyano deiectas phoe
dem ac Locridē p̄uagantq; uidemus. Mira
mini aut diffidenter deo modon legatis phi
lippi ut pro regis arma caperemus ad iuuq;
romanos nō egerut / qui sic eos federe
ac uite uitando cum nobis legationes
inchoat / rogemus eū ut nos philippus
et anabide ac Lacedemonios et achaios
defendat nemodo p̄sidiū quo tuemur nos
si ne quid respondeat quidē nobis sit in
uentus. Non simile magis ipē philippo
priore anno qui pollicendo se ad iuuq;na
dē bellū gestuū nim tenuasset uiuentiē
uiaq; hinc inde euboeaq; exhauere. postq;
nos neq; decernere ad sibi p̄sidiū neq;
uelle inde legatū romano bello iuuit obli
gatis sonetas eius q̄d nunc uastandos
uastat depopulandos q; Nabidi ac Lacedemo
nijs reliquit. Ac mihi, quos minime conuenies
inter se Deomedontis omnis uisa est. Ele
uabat romanū bellū euentūq; eius eunde
hore qui prioris belli q̄d cū philippo gesse
runt dicebat. Curigē nostrū ille auxi
liū absens ponus pene q; p̄sens nos fau
os uetere simul anabide ac romanus tue
atur nos dico. Quidita passus est Etrus
cus Caristhū q; capi. Quidita tot thessa
lie urbes. Quidita locridē Quid ita nūc
Elaeā oppugnari patitur. Quid exercit
tumby Epirhi claustrisq; illis, expugna
bilibus super aquam. amnē. aut ui aut meti
aut uoluntate: relicto q; quē insidebat
saltu penitus intregnū abyt. Sic ita uo
luntate tot locos reliquit hostib; diripie
dos / quos retinere potest / quin et locos si
bi consulant. Timeri nobis quoq; ignoscat
timenti bi simultus armis cessit. Achei
romana arma sustinebimus Deomedon
que nos macedones nō sustinuisti. ne
ubi ponus credamus / nō maioribus copijs

nec uiribꝫ nunc bellū gerere ꝙ anteq̄ gesse
runt potuꝫ ꝙ nec ipsas intueamur. echolos
cum classe adiuuerunt / nec duce cōsulari
nec exercitu bellum gesserunt. Sonoriū phi
lippi martime etiam urbes interiore ac
tumultu erant. Mediterranea adeo tuta ab
armis romanis fuerunt ut philippus ech
los nequi cōtra opem romanoꝝ implorātes
depopularentur. Nunc autē defuncto bello pu
nico romani q̄d p xvi. annos uelut intra
uisceratalie toleranuit / nō p̄sidiū ecolis
bellanūbus miserūt / ꝛ ipi duces belli arma
terra mariq̄ simul macedonie miscuerūt
Ecquis iam consul suma uigente belli.
Sulpitius inter macedonia congressꝰ
fidit figauitq̄ regem / partem opulentis
mā regni eius depopulatus. Nunc Quin
tio tenente dauniā spirbi natura lon mini
mus exercitus fieri castris exuit fugiē.
tem in thessaliā p̄sequitur. P̄sidia regia fo
nasq̄ eius urbes prope inspectu regis
ipius expugnauit. Ne sint uana que arche
mensbe modo legam de crudelitate auari
tia libidine regis dixerūt nihil adhuc per
tineant / que intra antiqua scelera insu
peroꝝ inferoꝝq̄ deos sint admissa. Quid tro
mimus ꝙ datis abideni[3] qui procul a nobis
absint passi sint. nostroriū ipi uulneriz
si nullis oblimiscamur. Cedes direptiones q̄
bonoriū messene in media peloponeso fe
Sed hospitem Cypariſſie Gaitenen con
tra iuis omne ac fas interpulas prope q̄
sas occisum / et armatū patrē filiūq̄ Sio
nios cū Senem infelicē tarentē etā ap
pellare sublimus esset / refertos pellicū uxoriē
libidinis eā in macedoniā apportatā[bis]. Cete
ram stupra uirginū matronariūq̄ obli
uioni dentur / ne sint cum philippo nec cu
ris crudelitatis / dictu obmutuisti omnes.
Nāq̄ alia tacēda adducatis in medium causa
est cū Antigono mitissimo ac iustissimo
rege et de nobis omnibꝫ optime merito
existimemus disceptationē cē. Non id
postulare. faceret nos quo cum fieri non
posset pene insula est peloponesus angu-

sis hostium finibus contenta adhereat nul
li aptior neq̄ opportunior ꝙ nauali bello. Si
centū terte naues et quinquaginta leuiores
aperte et .xxx. alias cōtū fugita lembi
re / et exposita prope in ipis litoribus urbes ex
pugnare / in mediterraneas solicet
nos urbes recipiemus / tanq̄ no intestino et
herente in ipis uiscerib⁹ uramur bello. Cum
terra nabis[m] et lacedemony / mari classis ro
mana urgebunt / unde regia sonetare et
macedonū p̄sidia implorem⁹. An ipi nris
armis ab hoste romano tutabimur urbes
que oppugnabuntur. Egregie enī binas priore
bello simus tutati. Satis exēploz nobis da
des. Alienę plent / nequeramus quēadmo
dum reteris exēplo simus. Nolite quia ul
tro romani petunt amicā / idq̄ optandū
nobis ac summopē petendū erat tasidere.
Veni enīz uidelicet compulsi in aliena tra
cuia sub umbra uestri auxilij latere uolūt /
insidiarū uias amfiguūt / ut portubus uris
repleantur / ut cōmeatib⁹ uastentur. Quare in
potestate hūt. terras quascūq̄ adeunt ex
plo sue ditionis faciūt. q̄d rogant cogere pos
sint / quia peperasse nobis uolunt. Cōmitte
re uos ut p̄eamur nō patiuntur. Nam q̄d dro- . Deomedon.
medon modo tanq̄ media et ultimā uocabula
sili / ut quiescerem⁹ abstineremus q̄ armis oste
debat. Ea non media ꝛ nulla uia est. Et eiz
p̄ter q̄ aut amplienda / aut asperuanda no
bis romana sonetas est. Quid aliud q̄ nus
q̄ gratia stabili uelt qui euēni expectamus
mus ut fortune applicaremus nra consilia
preda uictoris erimus. Nolite siqd omnib⁹
petendū erat / ultro affertur / tasidere. Nō quē
admodū hodie utriq̄ uobis licet / sic semp
licuit / est. nec sepe nec diu eadem occasio
erit. Liberate uos aphylippo tam diu magis
uultis q̄ audens. sine uro labore et periculo qui
uos in libertate uindicarent / cū magnis dis
pib⁹ exercitib⁹q̄ mare traiecerit. hos si ab
uos asperamini / uirosane mentis estis. Sed
aut socios aut hostes habeatis oportet.
Secundū oratione p̄toris murmur orti
alioriū cum assensu aliorū mclemenier as

de murmure habito
iter acheos

assonancq / increpantiū enā nō singulū mō
ſz populi uniuſi inter ſe altercabantur. Dum
inter magiſtratus gentq damiurgoq uocāt
.x. niſi ꝙ aranuir certamen nihilo segnius
ꝙ int multitudinē eē Quinq relatuq
de ſonetate romana faciebant ſuffragiūq
datuq / ut lege cautū teſtabantur negq
qd'aduſuq ſonetatē phȳ eſſet aut refer
re magiſtratibus aut decernere conſulo iuſ
cēt. hic quoq dies uirgilius ē oſlūptq. Su
pererat unus uſus mēſis dies. Ternocniq
lex iubebat denariū fieri in quē adeo erat
ſere ſtudia ut uix parentes ālubenq tēpe
rarint. R Iſiaſiq pellenenſis erat filiū
Damiurgū noīe dion nomen habebat / pñ
tis eq qui deaurū tentari prouocariq ſē
tentias prohibebat. Js duo obteſtantiſ fi
liuq ut conſulere acheoſ cōmuni ſaluti
paterentur / ne pertinacia ſua gentē unā
ſam perditū iret / poſtq parū proficiebāt
preces iuranti ſe eum ſua manu inte
rēpturū nec pro filio ſz pro hoſte habituq /
munīſ perūat ut poſtero die cū quīgent
his regiū referebant. Quū plures face
referrent Omnibuq fere populis haud
dubie approbantibq relationē ac p̄ſe fere
ribus qui deterriti erāt. Dimei ac me
galopolitani et quidaq argiuorū primoq de
ceteris fierent conſurrexerūt ac reliquerunt
conſiliū / nec mīrāte ullo nec improbāte.
Nam megalopolitanoq anteā memoria pul
ſoſ lacedemonios reſtituerat in patriaq
Antigonuſ. et dimeoq captiq nuper diuep
tiſq ab exercitu romano nō redimi eoſq u
bicūq ſeruirent phȳs. iuſſiſſet / nō liber
tatez modo ſz etiam patriaz reddiderat. Jā
argiuiſ preter ꝙ q macedonū reges aſſo ori
undoſ credunt. primiq etiā hoſpitijs fa
miliaricq amicitijs plerisq obligati phalip
po erant. Obhec conſilio qd inclinauerāt
ad romanā ſonetatē iuuandā excesſerāt
uetuſtaq hiſ huiuſce ceſſionis fuit / et ma
gnuſ et recentiq obligatiſ beneficijs. Ce
teri populi Acheoruq ſententias proro
gatorum ſonetatē cum Rhodijs p̄ſenti
decreto confirmaruē cū romanis / quam
iuſſu populi nō poterat rata eſſe / in id tēpq
quo roma mitti legati poſſent dilata eſt.

Memorie

In p̄ſentia tres legatoſ ad .L. Quīctiū mitti
placuit / et exercitū omnē achaiorū ad coīn
tum admoueri captis cenchris iam uidē
ipſam Cuīne oppugnāte. et hi quidē eo
gione portē que fert Sitonē poſſederūt ca
ſtra / romanū Cenchreas Attaluſ tradu
cto p Liſcinū exercitu ab lechęo alteriuſ
maris portu oppugnabāt. p̄mo ſegnius
ſperantes ſeditionē inter ſe fore inē opi
danoſ ac regiū preſidiū. Poſtq̄ uno
mō omnes / et macedones tanq̄ coēz
patriā tuebātur / et choriſchy ducē p̄
ſidy androſenē haud ſecius q̄ ceteroſ et
ſuffragio creatū ſuo imperio uiſte pug
nabantur. Omniſ inde ſpeſ pugnātibq
in et uiū et armiſ et operibq erat. undiq
agenſ haud facile aditu admenia ad
mouebantur. aries ex ea parte quā ro
mani oppugnabāt aliquātuſ muri diruc
rat / Jnquē locū qui mutatiſ muniſmēto
erat protegendū armiſ cū macedones
conciurriſſent / atrox p̄liū inter eoſ ac
romanoſ orti eſt. ac p̄mo multitudine
facile expellebantur romani. aſſūptiq de
inde acheoruū attaliq auxilijs equa
bant certamen. Nec dubiū erat quin
macedones grecoſq facile loco pulſu
ri fuerint / trāſfugatoq Jtalicoq mul
titudo magna erat. par ex hānibalis ex
citu metu pene a romanis philippū ſe
cuta pars nauales ſocij rēpq nup diſ
ſibuſ ad ſpez honoratioris militie trāſ
greſſi. hos deſperata ſalus ſi romani
uiciſſent / ad rabiē magis q̄ audaciaz
accendebat. Premōtoriū eſt aduerſus
ſcilicone Junonis quā uocāt acreā in
altū eminens trāſiectuiq inde corinthū.
Septē milia ferme miliū paſſuū. Eo phi
lodoc regius et ipē p̄ferens mille quin
genteſ milites p̄ boetiā duxit. Piſto fu
ere ab Corintho lembi qui preſidiū ad
ceptū Lorenz tranſecerūt. Auctor
erat attalus incēſis operibq obmittē
de exemplo oppugnationis pertinacius
aſſumie opiō ſtabat. Js quoq uerpro
oēbq portis diſpoſita uidit p̄ſidia regia.
nec facile exiſtentiū impetuq ſuſtine
ri poſſe / in attali ſententiā cōceſſit.

de expugnatione corinthi.

Vetuſtaz patrē urbi

Sta urrito incepto dimissis acheis reditū
ad naues est. Attalus pireū. Romani ora
cla petierunt. = Dum hec annuali exercitu
geruntur / consul impigre ad Elatiaz
castris posito / primo colloquijs tempo
primores elacensiū tentauit. Postq̄ ni
hil eē in manu sua / et plures ualidiores q̄
esse regios q̄ opidanos respondebatur /
tum simul ab oī parte opib⁹ armis / ubi
q̄ est aggressus ariete admoto quātus
inter turres muri erat proruptū cū in
genti fragore ac strepitu nudasset urbē /
simul et cohors romana per aptū ree
ti strage iter iniuasit. et ex oīb⁹ opidi pā
tibus relictis ꝓdiens suis quisq̄ stationib⁹ in
eū qui ꝓmebant impetu hostiū loci con
currerūt. = Eodem tempore romani
et ruinas muri supuadebant / et scalas
ad stantia menia inferebant. Et dū in
una ꝓtem caulos alios q̄ hostiū certamen /
auerterat / plurib⁹ locis scalis capitur
murus / armatiq̄ in urbē trāscenderūt.
Quo tumultu audito / etiā hostes / re
licto quē contra tuebantur loco in ar
cem omnes inermi quoq̄ sequente tur
ba confugerūt. Ita urbe potitur consul /
Quia direpta / missis ad eū qui uitā regi
is si abire inermes uellēt / libertatē Ela
trensib⁹ polliceretur / fideq̄ in hec data /
post dies paucos arcem recepit. Cetey
aduentu in Achaiā Philodis regis ꝓfecti
non Corinthus tantū liberata obsidiē.
Sed argiuoy quoq̄ ciuitas / per quos dā
principes Philodi prodita est / tentatis
prius aīs plebis. Hos erat conuicio⁹ de
primo uelut omnis causa ꝓfectionis ꝓnī
tiare Iouem apollinēq̄ et hercule / ad
ditū legi erat / ut his Philippus rex adi
ceretur / cuius nomen / post pactā eū roma
nis societatē / quia prius nō adiecerat / fre
mitus ꝓmo multitudinis ortus / deīn
clamor subsecutus Philippi nomē / iubē
tiq̄ legitimū honorē usurpare / donec
cū ingenti consensu nomen recepta
tū est. Huius fiducia fauoris Philodes
acciuitus nocte occupat collē imminētez ur
bi Larissam eam arcē uocāt. Postroq̄ ibi ꝑsi
dio cum lucis propio signis infestis ad subie
cum arci / forū uaderet. Instructa acies
ex aduerso occurrit. Ꝑsidiū erat Acheorū
nup impositū. qui gens forme uirtutisq̄
delecti omniū ciuitatū Achaie dimicq̄
erat adhortator apte regio missus qui ex
cedere urbe iuberet. Non enī parebāt opi
danis solis quidē macedones sentirent / ne
dū aduentis macedonib⁹ esse / quos ne roma
ni quidē ad coritchū sustinuissent. Ꝓmo ni
hil nec duce nec ipsos mouit. Post paulo
ut argiuos quos armatos extra alteram ue
nientes magno agmine uiderūt certami
nicē cernentes / omnē in castris ciuitatē
dux fuisset / uidebantur subituri. Dene-
desidemus / ne flos acheoy iuuentutis
simul cū urbe / amitteretur pactis cū Phi
lode ne abire illis liceret. Ipse quoq̄ ar
maturus / cū primis clamitq̄ nō ex
cessit. missis Philode / qui doceret quid
sibi uelleī / nihil tantū modo cū proiecto
ꝓsilire in ꝑsidio credite urbis
morituy se armatū respondit / tū iussu
ꝓfecti undiq̄ coniecta tela. Instituq̄
omnes post pactā inter acheos ad roma
nos sanctatē. Duae nobilissime ciuitates
Argi et Corinthus in potestate regis erāt

¶ Ec eo estate ab romanis in grecia tra
mariq̄ gesta / Gallia nihil simile me
morabile / absq̄ eo quod cons. gestū eū
duos ex ceteris improuidiaz habuisset / u
nū retinere quē dimitti oportebat. Cui
L. Cornelius proconsul ꝓfuerat. Ipse a.c.
Eliū ꝓtorē ꝓfecit. Alterū quē improuidā
adduxit / totū prope annū ex monēsib⁹
placentinis q̄ cogentib⁹ redire in colo
as / unde belli casib⁹ dissipati erāt / cōsūp
sit / quēadmodū gallia preter spez / qui
eta eo anno fuit. Ita circa urbē suis
prope nimultus est exercitus. Obsides car
thaginēsiū q̄ tunc custodiebāt ur / cū his ut
principū liberis / magna uis auroī erat

de cōiuratione ꝑ Greciam

augebant eorū numerū / ut ab vrbe nona africo bello et ab ipis sicanis captā aliquot eius nationis empta expreda mancipia dim giuratione fecisset missis exconiūo qui insectio agru / deinde circa norbē et cercellos fundi solicitarent. Satis iam omnibus ppparatis ludis / quos ecce prope diem futuros erant spectaculo intuentiū populi aggredi statuerant / Sectia p cedē et repentinū tumultum capta / Norbe et cercellos oppidanē hostiū tam fede indicū / romam ad. L. cornelium prorē urbis delatū est. Senatū duo ante lucē adeū uenerūt. atq; ordine oia que facta futura q; erant exposuerunt. quib; domi custodiri iussis / pror Senatu uocato edoctoq; / qui indices afferet profiscit ad eam cōiurationē quarendā atq; oppimendam iussus / ac quibusq; legatis proxumis / obuios in agris sacramēto rogatos arma capere et secum cogebat. hoc tu multuario delectu / duob; milib; ferme hominū armatos Sectiā / ob; quo pergēt ignaris uenit. Ibi raptī pnapibus cōiurationis cōphensis / fuga suorū ex opido facta est. Dimissis deinde pagos qui uestigarent. egregia duorū opera suos / indicū / erumq; liberi fuit. et c. milia graui aris dare iusserunt patres. Huius uicena quina milia eris et libertatē. pretiū eorū ex erario solutū ēdnis. Haud multo ita post ex eade coniurationis reliquiis nūtiatū est / seruia ponest occupatum. eo. L. cōnelius pror profectus de v. fere hoib; qui in ea nora erant supplicū sūpsit. in tumore autē fuit obsides captiuos q; penor ex moluri. Itaq; et rome uigilie p tucos seruate / iussiq; custodire eas minores magistratus et trecētis uiris carceris Latinuarū intentiore custodiā hē iussi / et circa nomen latinū aptior missa littere ut et obsides / in priuato seruarētur. non in publicū prodeundi facultas daret. et captiuj neminus. x. pondo cōpedib; uinct / in nulla alia q; in carceris publici custodia ēent. Eode anno legati ab rege attalo coronā aureā cccl. sterpondo in capitolio posuerūt / gratiq; q; senatui egerunt. q; Anthiocus legatorū romanor auctoritate motus finib; Attali exercitū deduxisset / Eade estate equites cc. et elephanti x. tritici modiū cc. milia ab rege massinissa qui adexercitū qui in grecia erat p̄ueneram. Ice ex Sicilia sardinia q; magni comeatus et uestimēta exercitui missa Sicilia .M. Marcellus / sardinia .M. porcius Cato obtinebat. Sanctus et innocēs / asperior tamen in fenore exercendo habitus / fuga q; ex insula feneratores / supris quos in multū pterui sedi facere solui erant cum si aut sibi an. Sextus Elius consul ex gallia comitiorū causa / roma cū redisset ex aut consule Cornelii Cetegū et Q. Minucium Thermum. biduo post pterū comitia habita fer pteres illo anno primū creati / adrensibus iam prouincys et latius patente imperio. Creati aut hi magistratus sub. C. Sempronio tuditano. M. Seruilio Silius Marcellus Elius. M. Minucius Thermus L. Atilius Sempronius et Helius. ex his ediles plebis erant ediles curules Quintus Minucius Cherinus et T. Sempronius longus. Ludi romani eo anno quarter instaurati. C. cornelio et Q. Minucio cos. Quis primū de prouincys cōsului pteritq; actū. Prius de pteris tractatum res que tractari forte poterat Urbana Sergio. Peregrina iurisdictio Minucio obtigit. Sardinia Atilius Sicilia Aemilius hispania Sempronius Citeriorē Elius ulteriorē est sortitus. Cōsulibus Italia macedonia q; sortiti Paramus .L. Opius et Q. filius tr. pl. impedimēto erant q; longinqua prouincia macedonia esset. Neq; ulla alia res maius bello impedimentum ad eā diē fuisset q; q; uix dū incohatis rebus inuito animo gerendo bello / prior cōsul reuocaretur. quartū iam annū esse abducto macedonico bello. quorundo regem et exercitū eius subpri cui maiore partē anni abstipsisse. Ju

lui ingrediente aim hoste infestaſſe re-
uocatũ. Quintũ rebus diuinis tome ma-
iore parte anni. ccc. ita gessisse tũ reꝑ ut
ſi manuriũs improuinciã ueniſſ/ aut hie
ms magis fera tiuſſet/ pohierit debellare.
Nunc prope inhiberna profectũ ſi hñ cõpa
re din bellũ nisi ſucceſſor impediat pro
ferimus estate proxima uideatur. his oĩ-
nibꝫ placuerunt ut conſules inſenatu ſ
auctoritate fore dicẽt ſe ſi ꝑ idem tri
bus faceret. ꝓmittentibꝫ utriſq; liberã
cõſultationẽ patres conſulibꝫ ambobꝫ ita
liam prouinciaꝫ decreuerũt. Ita Quĩtio ꝓ-
rogarunt imperiũ/ donec ſucceſſor eĩ ue
niſſet. Conſulibꝫ legiones binę decrete
et cum bellũ cum gallis cisalpinis qui
defenſſent a populo romano gererẽt/ qui
cio in macedoniã ſupplemẽtũ decretũ pedi
tum. ccc. equites ſociorũ nauali bella
mulia poſſe eidem qui ꝑerant claſſi tri
quirinus flamininus miſſi. ꝓtinꝫ in hiſpa
nia octonamilia pediũ ſonũ ac noĩs
latini data/ et quadrigemi equites/ ut di
mitterẽt uererẽ in hiſpania militẽ. et tẽ
minare iuſſi que ulterior citeriorue pro
uincia ſeruaretur. Macedonie legatos. ꝑ.
Sulpiciũ et ꝑ. Iulũ qui cõſules in capio
uinna fuerant/ adiecerũt. Prius ꝙ cõ
ſules ꝓtores ue profiſcerẽtur prodigia
procurari placuit. qꝫ edes uulcani cũ
mãꝫ rome/ et ꝑ fregellas murus et por
ta de celo tacta erant/ et fruſinoe inter
noctem lux orta/ et Esculo agnus bice
ps cum quibꝫ pedibꝫ natus. et formiis
duo lupi opidũ ingreſſi obuios aliquot
laniauerant. Rome non immerẽ ſolũ
ſ in capitoliũ penetrauerat lupus. Con
ſul Aelius tulit ut quibꝫ colonie inorã
marinam deducerentur. duę ad hoſtia flu
minis uulturni/ Lithiq; una ad puteo
los. una ad caſtrũ Salerni. his duoden-
tũ adiectis. trecentene familie inſingu
las colonias iubebant nominibus deducendis. in quibus ꝑtrenũ magiſtratũ
haberent. Creauerũt. Seruilius Q. qui nu-

de prodigijs et de profectione cõſulũ.

cius Cherinus Titus Sempronius longus.
delectu rebusq; aliis diuinis humanisq;
que ꝑ ipsos agenda erant profecti. conſules
ambo in galliã profecti. Cornelius recta
ad insubres uia qui tũ in armis erãt/ Ce
nomanis aſſumptis. Minuius in leuã ꝓ
liã ad inferũ mare fluxit iter. Genuam q; Genua
exercitu educto ab liguribꝫ oĩbus bellũ eſt
Opida classidium et Licubũ utraq; ligu
et due gentes eiusdem ciuitates. Celebates
Cerdiciates q; ſese dediderũt. et oĩa ꝙ
padum ꝓter gallorũ boios Illuates Ligu
ſub dictione erant quindecim oppida homi
nũ. xl. milia eo dicebãtur/ que ſe dedide
rant. Inde in agrũ boiorũ legiones duxẽ
boiorũ exercitus haud ita multo ante trac
erat padũ. Superat q; insubres/ et ce-
nomanis/ qui ita accepere/ coniunctis le
gionibꝫ consules rem gesturos/ ut eripi
collatas in manũ uires firmarẽt. Poſtq;
fama acciuit/ alterũ consulem boios inuise
agros/ ſeditio extemplo est orta. Postula-
re boii ut laborãtibus opem unusquiſq; ferret.
Insubres negare ſe ſua desturos. ita di
uiſe copie/ boios q; in agrũ ſuũ tutandũ
profecti/ insubres cũ cenomanis sup
amnis minci ripam consederũ. Infra Mincio
eum locũ milia mille paſſuũ milia. et
consul Cornelius eidem flumini caſtra
applicuit. Inde mittendo in uicos ceno-
manorũ Brixiam que quasi caput gẽ
tis erat/ et satis compertum nõ ex auctori
tate senatorũ iuuentutẽ in armis esse
nec publico consilio insubrũ defectiõi
Cenomanos ſe adiunxisse/ extemplo ad ſe
precibꝫ id agere ac moliri cepit/ ut de
sciscerẽt ab insubribus Cenomani. et si
quis sublatis aut domos redirẽt/ aut ad
romanos trãsirent. Et id quidem impe
trare nequiuit. Inde fides data consuli
et ut inermes aut quiescerent/ aut si qua
ut ea occasio fuiſſet/ adiuuarẽt roma
nos. Haec ita conuenisse insubres/ De pugna romanorũ
ignorare. Suberat tamen ſuspi cũ insubribus.
cio. nisi labare fidem sonos. Itaq; cum

manē eduxissent neutrū hīs cornu cō
mittere nisi ne fidolo resistissent retrorā
inclinarēt / post signa insubsidijs eos
locauerūt . Cōsul principio pugne uouit
eē sospite Junoni si eā die hostes fu
si fugatq essent . cyluthy clamor sub
latus compotē uoti consulē se factum q
et impetus in hostes ē factus . Non mile
runt insubres primū cursū . quidā
et acenomanis terga repente in ipō certa
mine aggressus tumultū anapletē mul
tī uictores sunt / cesaq innumerabilīq
et xxx . multa hostiū . quīq et ducētos
uiuos captos . Jn his amilcarē penorū ip
atorē quicā belli fuisset . signa militaria
cxcx . et carpenta supra que defessaq
senta erant dedidērāt se romanis . (a)
nuncq cōsul prīmo effusis populationib
pagrauerat fines boiorū / deinde ut reliq
insubribus ad sua tuenda raptim reuo
castris tenuit . Acie dimicandū cū hoste
ratus / nec boi detrectassent pugnā / ni
fama insubres uictos allata a suos fu
gisset . Itaq relicto duce castrisq / dis
sipati pulsos / suā quisq defendere rōē
belli gerendi hosti mutauit . Omissa
enī spe Cōsul pūnā dimicationē rei de
cernendē / rursus populari agros / et u
rere tecta / uicos q expugnare cepit . q
eosdē dies Classidiū incensū Jn de inli
gustinos ylliates qui solū nō parebāt
legiones duxere / ea quoq gens ut insu
bres ante uictos / boios / ita ut tētare spē
certaminis mouissēt / territos audiuit
indedinonē uenit . Litere cōsulū gallia
gestis prosperē sub eodem tempus romā
allate . a). Sergius p fectis urbis insena
ni eas / deinde ex auctoritate patrū ad po
pulū renūtiauit . Supplicatio in quatridi
uum decreta . (hiems iā eo tempore erat /
Cum Titus Quinctius capta Larissa / in phor
ide hiberna dispōta habēt / Oportune sedi
tio orta est / facto una etholos qui propi
ores erant / altera romanos arcessebat .
Etholi priores uenerūt . ß opulentior fa

ctio / exclusis etholis / missisq ad impa
torem romanū nuncio / usq in aduentū
eius tenuit urbē . Arcem regiū tenebat
p sidiū . neq ut descenderet inde a opini
onis / minus aut auctoritate imperantis
consulis romani ppelli potuerūt . mora
cur non exemplo oppugnarentur ea fuit /
q eam duceator ab rege uenerat / locū ac
tempus petens colloquio . Jd grauate regi
concessū est regi / nō quin superet quin
tius esse armis parē / primum conditionib
confectū uideri belli . nec diu erat
utrū successor sibi alter ex nouis cōsulib
mitteretur / an qd cūma ui ut obtinēt
amicis et propinquis mandauerat ipse
sui prouocaret . Aphi aut forte colloquī
credebat / ut sibi liberū eēt ul ad bellū ma
nentē ul ad pacē descendentem inclinare .
Jn sinū maliacū prope Nicaeā litus egressi .
Eo uer ab demetriade cū quīq lembis et
una naue rostrata ~~naue~~ uenit . (Erant
cum eo princeps macedonū et achaeorū exulq
et uir insignis Cichiades / cū Jmperatore ro
mano rex Aminander erat / et dionisiodo
rus attali legatus / et agesimbrotus pfect
rhodie classis / et phaneas princeps etolo
et alter duo Aristonus et Xenophon . Jnt
hos romanus extremū litus progressus /
cum rex in proram nauis inancoris stans
posset / comodius inquit si intra egre
diar . ex propinquo dicamus inuicē au
diamusq / . Cū rex fidenti se id negaret /
quē tandē inquit Quintius times ? Ad
hec ille supbo et regio animo nominē eq dē
timeo pter deos immortales / nō hoīnū ceu
dos aut fidei quos circa te uideo / atq omū mi
nime . Etoli . ishid quidem aut romanus par
oīb periculū est / qui cū hoste ad colloquiū
congrediūtur ut in nullo fides sit . Non
tamen inquit tre quīa par p fidem pmū
est / si fraude agatur philippus et phaneas
Non enī eque difficile etholi pterē alium
ac macedones regē in meū loci sustinu
ane (secundū hoc silentiū fuit / tum
romanus cū eo equū censeret / priores

Quas conditiones pacis uoluit romanus cū philippo

dicere qui penset colloquiū. Eo rō
eō prouē orōēs qui dant pacis legos
nō qui amplect ōditiones pacis. Tū
romanus simplicē suā orōnē esse / ea
enī sz dictū. quem fiat nulla sit pacis
condino / deducenda ex oīb⁹ ītie cum
tanby regi p̄sidia eē. captiuos et trāf
fugos sociis p.r. reddēdos / restituenda
romanis / Illiria loca q̄ post pacē in ep̄i
to facta ocupasset. ptholomeo egip
n regi reddendas urbes quas post filo
patoris ptholomei morte ocupauisset.
suas ppl̄s ro. condiciones has eē / exter
et sociorū audiri postulata equū eē. At
tali regis legatis naues captiuosq
quecq̄ ad chiū nauali p̄lio capta eēnt
et micephorū Veneris q̄ tēplū spoliaſ
set euastassetq̄ pro incorrupt⁹ restit
tui. Rhody pirena regio ē otinētis ad
uersus insulā uenisse eorū dignitis
repetebant / postulabātq̄ p̄sidia deduci
ablasso ab argilijs et cuiusmōdi urbes
elespontо Sesto atq̄ Abido et penolo
pū bizantijs in antiquū formulā iuris
restituere. Liberari oīa asie ēporia
portus q̄. (Achei Corinthū et argos
repetebāt. (P̄ter etholorū phanias cū
ea dē fieri q̄ romani ut g̃na decreuerat
postulasset / redderēturq̄ etholi p̄ur
bes quecūdā uiris aut dignitis eo
rū fuissent / excepit oīōnē eius p̄n
ceps etholo⁹ Alexander vir iuter etho
los facundus. Jamdudū sitiencez
aut nō quicq̄ agi putet eo collo quio.
Sed nequē sbnos dicentē interpellet /
nō de pace cum fide philippū agere / nō
bella uera uirtute unq̄ gessisse / imol
lo quios insidiari et captare / i bello nō
congredi equo campo nō signis collatis
dimicare / sz refugientē incendere
ac diripere urbes / et iniocentiuz p̄mia
iniecti corrūpere. At nō antiquos ma
cedonū reges / sz ante bellare solitos / ur
bibus parcere quātū posset / quo opulen
tius imperiū haberet. Nā dequorū pos
sessione dimicetur colletē nil sibi p̄ter
uellū relinquere / et consiliū eē plures po
re anno sociorū urbes in thessalia eua
stasse philippū q̄ omnes qui unq̄ hostes
thessalie fuerīt / Epis quoq⁹ etholis cū pla
sociis q̄ hostiū ademisse Lisimachiā pul
so p̄tore et p̄sidio etholorū occupasse
Qeni chiuz / tremstue quōdā dictionis ur
bem fundatus euertisse ac deleuisse. eadez
fraude hīe eū Thebas pithias et chiuz
Larissam et pharsalū = Quotus oīe p̄n
cipis alexandri philippus / nauē ut ere
uidirent propius terrā applicuit. Pau
tem eū dicere in etholos maxime uiole
ter phanias intēfatus / Non in rē uerbis
uerti ait / aut bello uincendū / aut meliorib⁹
parendū eē. Apparet id quidē inquit philip
pus etiā cecos / uocanis inualitudinē ocu
lorū phanie. Et erat dēcanor nā q̄ regem
decebat / et ne inter seria quidē risus a
tus tempans. Indignari se indicepit.
Etholos tanq̄ romanos decedi grecia u
bere / qui quibz finib⁹ grecia clāt dicere nō
possent. Ipius enīz etholie gręcos apoda
tasq̄ et amphilocos quoq⁹ magna eorū
pars sit / grecia nō eē / an quod absoluo eo⁹
nō abstinuerī / iustā querelā habēt. Cui ipi
pro lege hunc antiquit⁹ morē fuēt. ut
aduersus sbnos ipi suos publica ītāuc
toritate dēpta cuiuscunq̄ suā militare
sinant et contrarie p̄sidpe acies inuicē
parte etholica auxilia habeant. Non ego
Chiū expugnaui. Sz prusiā sociū et ami
cum oppugnātez adiuui / et Lisimachiaz
a Tracy uindicaui. Et quia me necessi
tas ad hoc bellū a quisquilia eius allexit.
tracy hīt. Et etholis hec. Attalo aut rho
dijs q̄ nihil uire debeo. nō enī ame sz ab
illis p̄napium belli orti est. Romanoz
aut honoris cā Epiteā Rhodijs / et naues
Attalo cum captiuis qui cōprehēsi restituā
Nam q̄ ad hicephorū Veneris q̄ tēpli re
stitutionē attinet / quid restitui ea postulan
tibz respondeā / nisi quo uno modo silue lini
quiq̄ ceruī restitui possunt / cuiusq̄ restituti

Respōsio philippi ad
Alexādrū.

tionis me ꝓstaturũ / ꝙñ hoc inter se reges postulare et respondere placet. Extrema est oratio ad ultus actos fuit. Inqua orsa ab anthigonis primi / huius deinde erga se rem eam meritis / recitari decreta cog nouit Omnes diuinos humanosq; hon ores cõplexam / atq; eam abiecit recẽs de exercitu quo ase destituissent Iuuentiq; q; grauiter inpidiã eorũ / agros tamense his reddituru dixit. De Corintho ei impe ratore romano deliberaturũ ee / discuriq; ab eo simul utrũ his neutris decedere se equũ censeat / quas ase ipo captas iure bel li habeat / an his etiã quas amatorib; suis ac cepisset. Parantib; achais etholiscq; ad ea respondere cum prope octasii esset dilato inposterũ diem colloquio philippus instatione / ex qua profectus erat / Roma ni sbajq; in castra redierũ.

Vinitius postero die ad Nicea / is enim locis placuerat / ad consistutũ tps uenit. Philippi nullus usq; nec nũtius ab eo pau quot horas ueniebat. Et iã desperãtib; nũ tiũ repente apparuerũt naues. atq; ipe quidẽ / cum tam grauia et indigna imperarẽtur / inope consilij die se cõsul fisse deliberando aiebat. Vulgo credebãt de industria rem inseriũ tractã / ne tps dari posset achais etholiscq; ad respõdendũ Et eam opinionẽ ipe affirmauit / petẽdo ut submonis aliis / ne tempus altercãdo tereretur / et aliquis finis rei ipoñ posset / cũ ipo imperatore romano liceret sibi col loqui. Id primo nõ acceptũ / ne excludi colloquio uiderẽtur sbaj / deinde cũ haud absisteret petere / ex eius cõsilio romam Imperator cũ pfecto claudio tribuno miliũ / ceteris simonis / ad extremũ litis fecisse. Rex nim duob; quos pdie adhibuerat interpretẽ egressus. Ibi cũ aliquãdiu secreto loqui essent / quę philippus ad suos tenule rit minus cõpertum est. Quinq; hoc re tulit ad sbios romanor. Ibi cepere tota fluuiá ora / per higas / acquisiti capti / atta lo naues / et cum illis captos nauales sbiq;

Rhodys regionẽ quã piream uocant red dere. Iasso et Bargilis nõ cessurũ. Et holis Pharsalon Larisamq; reddere. Thebas nõ redditurũ achais / non argis modo sed et Corin tho cessurũ. Nulli ouiq; placere partiũ / quibus cessuris aut nõ cessuris esset desti nato. plus enim amitti in his q; acquiri. nec nõ nũq; nisi tota deuicisset grecia pfidia cas certaminũ deponere. Cum b'toro et conalio certati omnes conferaretur / ad philippum quoq; procul stantẽ mor et pla ta. Itaq; a Quintio petit ut rem totam in posterũ diem differret / profecto aut pfuturũ se aut pfuturos sibi passurũ. Ci tius ad thomũ colloquio destinatur. Eo manere conuenit. Ibi philippus pri mum etiã Quintũ ut omnes qui aderãt rogare ne pacis turbare uellent. Po stremo petere tempus quo legatos mit tere romã ad senatũ posset / aut his cõdi tionib; se pacem impetraturũ / aut quascũq; senatus dedisset leges pacis acceptũ. Id ceteris haudquaq; placebat. nec eius ali ud q; mor et dilationẽ ad colligendas uires quęri. Quintius ueri id futu fuisse dicere / si festas et tempus reli gerendarũ esset / nunc hieme instante nil amitti / dato spatio ad legatos mittẽ dos / nã neq; sine auctõe senatus quicq; eorũ fore / quę cum rege ipi pepigissent. et exploratã dum bello necessariã quietẽ / ipa hiems daret / se non auctoritatẽ for se. Inhac sna et ceteri sociorũ inopes concesserũt. Indutiis q; datis in duos mẽ ses / et ipos mittere singulos legatos ad senatũ edocendũ / ne fraude regis caperẽ placuit. Addita induciaꝝ pacto ut regi a pfidia phocide ac Locride exemplo de ducerentur. Et ipe Quinq; cum sociis legatis aminandrũ athamanũ regẽ ut spem / legationis adiceret. Q. Fabũ uxoris Quinti sororis filius erat et Q. Fuluiũ et appiũ claudiũ misit. Ve ue tum romã est / prius sociorũ legati q; regis / audita sunt. Ceterũ eorũ oratio.

duo legatio philippi a natũ pro ce uadut

de gr pus pace

de irato colloquio philippi ad titũ quintiz

commúcijs legijs consilpta ē. Monerūtq;
maxime senatū demōstrando maris tra
rumq; regionis eius situ/ ut omnib; ap
pareret Si demetriade in thessalia Cala
in euboica Corinti in achaia rex teneret
non posse liberā greciam esse/ Et ipm phi
lippum nō contumeliosius q̄ uerius cōpe
des eas grece appellare. Legati deinde re
gis intromissi/ quib; longiorē exordijs
orationē/ breuis interrogatio/ cessurus ne
his tribj urbib; esset/ simonē incidit. cui
mandati sibi de hijs nominati negaret
quicq; sic infecta pace regij dimissi.
Quintio liberū arbitrū pacis achelli per
missū/ qd ut satis apparuit non tedere bel
li senatū et ipē victorie q̄ pacis auidior
neq; colloquiū postea filippo dedit/ neq;
legationē aliā q̄ que omni greca dece
di nūtiaret admissurū dixit. Filippus
cum aue deprendū uideret/ et undiq;
adse contrahendas uires maxime de a
caie urbib; regionis abste duisse/ magis
tamen de argis q̄ de corintho solicitus/
Optimū ratus eam nabidi lacedemonio
rum tirāno uelut hereditariā dare ut
victori sibi restitueret/ siquid adulsi ac
cidisset ipē habet. Philodi qui corintoā
gis q̄ erat scribit/ ut tyrānū ipe con
ueniret. Philodes pterq; q̄am uenie
bat cum munere adicit adpignus filiu
te regis cū tyrāno amicicie filiasq; suas
regem habidis filijs matrimonio qui
gere uelle. Tirānus primo negare ali
urbem eam se acceptarū nisi argiuorū
ipōrum decreto accersitus ad auxiliū
urbis ecē. Deinde ut frequenti cōtione
non aspratos modo q̄ abominatos etiā
nomen tyrāni audiuit/ eam se spoliādi
eos natum ratus/ tradere ubi uelle ur
bem philodem/ sic nocte ignaris oib; ac
ceptus inurbē est tyrānus. prima luce
occupat supiora oia loca = Porte iō clau
se paucis phīpū tumultū intpīnū clap
sis/ eorū absentiū direpte fortune/ pīrēnb;
auruī et argentū ablatū peaime impate

ingentes q̄m non cūctant conferre sine
contumelia et laceratione corporū q̄ dimis
si/ quos occulere aut retrahere aliquid su
spicio fuit/ inpuīle modū lacerati atq; ex
torti = Contione inde aduocata regiaē;
promulgauit una de tabulis nouis alterā
de agro uirū dīuidendo. duas facer nouā
tribus ac ad plebem moptimates accedēdā.
Postq; inpotestate argiuorū ciuitas erat
nichil eis memor tyrānus/ aquo ciuitatē
et inquā conditionē accepisset legatos
Elatiā ad quintū et attalū egine hiber
nantē mittit/ qui nūtiarēt argos inpote
state sua ecē/ Eos si ueniret Quīctius ad col
loquiū non diffidere. oiā cum eo cōuēti
ra = Quinctius ut eo quoq; psidio filippū nu
darer/ cū annuisset seuentiurū mittit ad
attalū ut ab egina sitionē sibi occupāteret
Ipē ab anticiria decē quīqueremib; quarū
forte ipis diebj Lucius Quinctius frat eius ad
duxerat exhibemus Corcire siciōnē trās
misit. Jam ibi attalus erat qui cū tyrāno
ad romanū impatorē/ nō romano ad ty
rannū eundē iturū dicerat. Jn sententiā
suā Quinctū trāsduxit ne inurbē eā ar
gos iret. Haud procul urbē Nemea ua
tur/ eo loco ut congrue derētur cōuenit. Qui
tius cum fratre et tribunis militū paucis
attalus cū regio comitatu Nicostratus ache
orum ptor cū auxiliatorib; paucis uenit.
tyrānus ibi cum omnib; copijs aperientes
inuenerunt. Progressus armatus cū satel
litib; armatis est in medū fere inplacētis
campi inermis Quīctius cum fratre et
duobj tribunis militū inermes. Item regij
pretor achaeorū et unus expurpuratus latus
cingebant. Jnitiū sermonis ab excusatione ty
ranni ortum/ q̄ armatus ipe armatis q̄
septus/ cum inermes romanū impatorez
regemq; aspiceret/ in colloquiū uenisset.
Neq; eni se illos timere dixit/ si exules argi
uorū. Jnde ubi de conditionib; amicicie ce
ptum agi est/ romanus duas postulare ceq;
Vnā ut bellū cū achaeis finiret/ alteram adiu
sus philippum mitteret secū auxilia.

de gestis p philip
pum desperate de
pace.

Respõsio tyrãni.

Ea se missurũ dixit. si pacẽ cum achaijs
dieꝫ impetrate donec belli cum philippo fi
niretur. deargis quoq; discepturo ab athalo
rege nata est/ cum fraude filodis prodita ur
bem ill ab eo teneri arguebat. Ille abipis ar
guis se defenderet accitũ/ concionẽ rex ar
giuorũ postulabat ut id scire posset/ nec ty
rannus abnuere/ sz deductis extra urbẽ pfidys
liberã contionẽ/ nõ amixtis lacedemonijs de
clarabuã quid argiui uellent pleri debere
diceꝫbat rex. tirãnus negauit deducturus.
hec discepta no sine exitu fuit. decolloquio
discessum. sexcentis cretensibꝫ ab tyrãno
datis romano sindicaysq; inter nicostratuꝫ
ptorẽ acheorũ lacedemoniosq; tyrãnũ quatuõ
mẽses fuis. Inde quitus corinthi ẽ pfect⁹ et ad
portũ cum cretensibus cohorte accessit ut phi
lodi prefecto urbis appaꝛeret tyrãnũ a phi
lippo desciuisse. philodes et ipẽ ad imparorẽ
romanũ incolloquiuꝫ uenit. ortanusq; ut
extimplo transiret urbem q; traderet/ ita
respondit ut dissimulaꝛem magis q; ne
gasse uideretur. Acorintho quintius anti
ciam trãsiecit. In thessaliam adsistendã
acarnanũ gentẽ misit. Attalus abar
gis Sicionẽ est profectus. Ibi ẽ ciuitas no
uis honoꝛibꝫ ueteres regis honoꝛes au
xit. Et rex adidq; sacriuꝫ apollinis agrũ
grandi quodam pecunia redemerat/ sic
quoq; ne sine aliqua munificentia pꝛeiret
ciuitatẽ sociã et amicã decem talenta ar
genti dono dedit et decẽ milia modiũ fru
menti. atq; ita conchyleas adnaues re
dyt et naues firmate pfidio argis Lace
demonioꝝ legatis cum ipẽ uiros spoliaꝛ
set ad feminas spoliandas uxoresq; argi
remisit. hi mine singulas illustres nup
simul genere interse uinctas domũ ac
cersendo blandiendoq; ac minando/ nõ
auruꝫ modo his sz postremo uestem quoq;
ailnigꝫ omnẽ muliebrẽ ademit.

Liber tertius hic deficit/ nec alibi reperitur.
Peryt credo cum reliquis.

Ater bellorū magnorū aut iur
dum finitorū aut īminentiū
cuiaſ / interceſſit res parua di
ctu / ſed que ſtudys in magnū
certamen excreſſerit. Marcus
fundanus et Lucius valeriuſ
tri. pl'. ad plebem tulerunt de Opiale-
ge abroganda. Tulerat eam Marcus
Opius tr. pl'. Quinto fabio et Tito sē
pronio coſſ. in medio ardore punici
belli Nequa mulier plus semūciaz a
uri habēt. Ne uestimēto uersicoloris ute
retur. Ne uincto uehiculo inurbe opi
doue aut propius inde mille paſſus
niſi ſacrorū publicorū causa uehereture.
Marcus et Titus Junius brutus tr. pl'. le
gem opiā tuebātur. nec eā se abroga
paſſuros aiebant. ad ſuadendū diſſua
dendūq multi nobiles prodibāt. capito
liū turba hoīnuz fauētiū aduerſantiū
q legi cōplebatur. matrone nullam
auctoritate nec uerecūdia nec ipero
uirorū contineri limine poterāt. omiſ
uias urbis aditusq in foriū obſidebāt.
Uiros deſcendentes ad foriū orantes
ut florente rep. creſcente indies priua
ta hoīuz fortuna matronis quoq pri
ſtinū ornatū reddi pateretur. Augeba
tur hec frequētia mulieriū indies. nā
etiā ex opidis conciliabulis q cōuenerāt.
Jam et conſules pretoresq et alios ma
giſtratus adire et rogare audebāt.
Ceterū minime exorabiles alteriū utriq
conſules. M. Porcius Catonē habebāt. qui
prolege que abrogabatur ita diſſerit.
Si inſula quiſq uestrū matre familias
Cuīr. uis maieſtatē uir retinere in
ſtituiſſet / minus cū unuſquiſq femine
negocij habemus. Nuc domi uicta liber
tas uīa impotentia muliebri / hic q
in foro obteritur et calcatur. et quia ſin
gulas ſubſtinere nō possumus / unuſquiſq
horremus. Equidem fabulā et fictā
rē dicebam eſſe uirorū omne genus
maliqua inſula cōuiratione muliebri
ab ſtirpe ſublatū ee ab nullo genere nō
ſine ſūmo periclo eſt / ſi certus et cōſilia
et ſecretas conſultationes eſſe ſinas. Atq
uir ſtatuere apud animū meū poſſit u
trū peior iſta res an peiore exēplo agatur.
Uterū alterū ad nos conſules reliquoſq
magiſtatus / alterū ad uos cuiites magis
ptinet. Nam utrū e rep. ſit nec ne id
q ad uos fertur uestra eſtimatio eſt
qui inſuſſragiū ituri eſtis. Hec cōſter
natio muliebris / ſiue ſua ſponte / ſiue
auctoritate uobis Marco fundano et Lucio
valerio tā e. haud dubie ad culpā magi
ſtratuū ptinet / neſcio uobis tribuniſ
an conſulibz magis ſit deformis. Vobis
ſicut plebē feminas amotandas tribuni
tias ſeditiones iā adduxiſtis. Nobis ſi
cut plebis quōdā / ſic nūc mulieriū ſeceſ
ſione / leges accipiende ſunt. Equidē
nō ſine rubore pauloan p medū agmen
mulieriū in foriū pueni. Et niſi me ue
reandia ſingulariū magis maieſtatis
et pudoris / q uniuſquiſq uestrū tenuiſſet ne cōpel
lare ab conſule uiderēmur diſſaſſe / qui
hic moſ eſt in publicū procurrendi et ob
ſidendi uias et uiros alienos appellandi
iſtud ipſuz ſuos quoq domi rogare nō po
tuiſtis? An blandiciores in publico q in
priuato / et alienis q uestris eſtis. Cuiaq
ne domi quidē uos ſi ſui uiriſ finib; ma
tronas contineret pudor / que leges hic
rogarētur / abrogarētur ne curare decuit.
Maiores nri nullā ne priuatā quidē rez
agere feminas ſine auctoritate uolu
erunt / Jmmanu eſſe parētuz fratrū uiro
rū? Nunc ſi dijs placet iam etiā rēp. ca
peſſere eas patimur / et foro quoq et cō
tionib; et comitijs īmiſceri. Quid eiz
nunc aliud per uias et compita faciūt
q rogationes tribunoz plebis ſuadēt
alie / alie legē abrogandā cenſent. Da
te frenos impoñti nature indomito aīali
deſperate ipas mō licentiā facturas. ni
ſi uos facitis minimū hec eorū eſt / q
iniquo aīo femine ſibi aut moribz aut

Jnuehit M. fundanū et L. valeriū.

M. fundanus.
L. Valeriuſ.

Lex opia.

M. opius.

Q. Fabius.
T. Sempniꝰ.

M. Porcius cato

oratio pulcra. M. S porcij catonis ne lex opia abrogetur.

legibus iniectū patiūtur omniū uenus
libertatē imo licentiā fieri dicere uolu
mus desiderant. Quid enī si hoc expugā
uerint nō contrabūt? recensete oīa mulie
bria iura/ quib licentiā earū allegauerīt
maiores nīri/ per quā subiecerūt uiris qb
omnib constrictas uix tamen cōtinere
poteritis/ quid si carpere singula/ et ex
torqueri et equari ad exēm uiris pate
mini tolerabiles uobis eas fore creditis?
Extemplo simul pares cē coperīt/ supiōs
erunt. et hercule nequid nouū in eas ro
getur recusant non uis fr inuiriā depeāt.
imo ut qd accepistis/ uisistis suffragijs uest
legem qd usu totannorū et experiendo cō
probastis. Hanc ut abrogetis. i. ut unaz
tollendo legem ceteras infirmetis/ nul
la lex satis cōmoda omnib ē/ id modo
fit qd maiori parti et insūmā pro
dest/ Siquod aliqz priuatī officiet ius
id destruet ac demolietur/ et quid acci
dit ubi uniuersos rogare leges quas mox
abrogare inqueos late sint possint. Vo
lo tamen audire quod sit illud qd quod
maxime consternate procūrāt im pu
blicū ac uix foro se et cōtione abstine
ant/ ut captiui ab hānibale redimāt
parentes uiri liberi fratres earuz?
Procul abest/ absitqz semper talis fortu
na reip. fr tū cū fuit/ negastis hoc pys
pabyeariū. At non pietas nec sollicitudo
pro suis fr religio congregabit eas in
mare ydeā Phrygia ue
nientē accepture sit/ quid honestū di
ctu saltem seditioni prendituir mulie
bri. ut auro et purpura fulgeant ingt
ut carpentis festis professisqz diebz ue
hut triūphantes de lege uicta et abroga
ta/ et captis et ereptis suffragijs nīis
p urbem uectent. nec ullus modus fu
turis ue luxurie sit. sepe me querentē de
feminarū/ sepe deuiroz/ nec de priuatoz
modo fr etiā magistratuū filiabz audisti
diuersis qz diuobz uicis auaritia et luxu
ria cuncta ez laborare/ que pestes oīa ma
gna imperia euerterunt. Hec ego. hoc
ergo quo melior letiorq; mdies fortuna
reip. est/ imperūqz auxerit/ etiā in gre
ciā asiāqz trāscendimus oīby libidinū
illecebris repletas et regias etiā attre
ctauimus gazas/ eo plus horroz no ulle
migis res nos coperīt qm nos ullas/ mfe
stā mihi erudire signa absurdissis illa
ta sunt huic urbi. Nam nimis multos
audio Corinthi et athenarū ornamēta
laudantes mirantesqz/ et aiūt fixa fic
tilia deorū romanoz ridentes. ego uos
malo propitios deos fr uti spero finitos
si insuis manere sedib patiemini. patrū
uiroruz memoria p legatū Cineā pir
rhus nō uirorū modo fr etiā mulerū
animos donis tentauit. Nondū lex opia
ad coercendā luxuriā multiebriz lata
erat/ tamen nulla accepit. qm eāz fuisse
constetis? tandē fiunt que maioribz uiriz
nihil debac re lege sentiendi/ nulla erat
luxuria q coherceret. sicut aīi morbos ne
cesse est cognitos cē qm remedia eorū sic
cupiditates priores sit qm leges/ q ys modū
facerent. Quid legē Liniā erat aiunt de
qua genus uiroruz/ nisi ingēs cupido a
gros continuandi. Quid legē Cinniaz de
donis et muneribz/ nisi quia uectigalis
iam et stipendiaria plebs esse senatui
coperat. Itaqz minime mirū est nec
opiam nec ullā tuz legē desideratā cē
que modū supbis mulierū faceret/ cum
aurū et purpurā data/ et oblata ultro
non accipiebant. sinunc cū illis donis
Cineas urbez circuiret/ stantes in
publico inuenisset/ et que acciperent.
Atqz ego nō nullarū cupiditatū/ nec eāz
quidē aut rēz curricre possum. Naut
quod alijs liceat/ tibi nō licere aliquid
fortasse naturalis aut pudoris aut tibi
gnatois habeat. sic equat oīa cultū/ qd
unaquaqz uestrū uereatur/ ne inde despi
ciatur/ pessimus quidē pudor est. ut par
simonie ut pauptatis. fr utriqz uobis
lex demit/ cū id qd hīe nō licet non

extremū

Lex licinia

Lex cincia

Cineas. Pirrhus.

Mulieq querela

habens. Hanc inquit ipaz executionē non foro. illa locupler/cur nō insignis auro et purpura conspicior? Cur pau ptas aliarū sub hac legis spe lateat. Et qđ hiē nō pñt habimine silicēt fiusse uideātur. Vultis hoc certamen uiroꝝ uestris inicē Cur. Et duuces id hiē uelint qđ nulla alia possit? Pauperes ne hoc ipz cōtemnāmur supra uires se extendunt/ ne simul pudere qđ non oportet operit/ qđ oportet non pudebit/ que de suo poterit parabit/ que nō poterit uirū rogabit. Quise rū illū uirū et qui exoratus nō exora tus erit/ cuiq ipe non dederit/ datū ab alio uidebit/ Nunc uulgo alienos uiros rogant/ et quid mauis è legē et suffragia rogant/ et aquibꝫ dāpe trāt aduersus te et rem tuā et liberos tuos. exorabiles. silex modū sūptibꝫ uxo ris tue facere desierit/ tu nūq̄ faci es. nolite eodem loco extimare futu ram rem quo fuit antreq̄ lex de hoc ferretur. Et hominē improbū nō ac usari tutius è qđ absolui. et luxuria nō mota tolerabilior esset qđ erit nē ipis uitiis sicut fere bestie irritā te. Deinde omisse ego nullo modo abrogandā legē opiā censeo vosq̄ factis deos omnes fortunare uelim.

Post hec tribuni quoq̄ plebei q se inf̄cessiuos pfessi erāt cū pau ca in eadē sententia adiecissēt tū Li cius valerius pro rogatione absē pro mulgata ita deseruit. Si primaria tā tūmodo ad suadendū dissuadendūq̄ id qđ a nobis rogatur processisset ego q̄ cū satis dictū pro utraq̄ parte extima rem tacitus in suffragia uirā expec tassem/ nunc cū uir grauissimus cō sul. q. portius nō autoritate solū ꝙ ta nta satis momenta habuisset/ sz ordē et longa et accurata insectatus sit rogēm nostraz/ necesse è paucis respō dere/ qui m̄ plura uerba meas hgādis matronis q̄ in rogatione nra dissuadē da cōsumpsit/ et quidem ut indubio po nerem utrū id quod reprehenderet/ ma trone sua sponte an nobis auctoribꝫ fecissent rem deflendā/ non nos in quos uerti magis hoc consul uoluerit q̄ ut rē insimularet/ certū et seduc cinē et interdū secessionē mulierē appellauit q̄ matrone in publico uo rogassent/ ut legē in sedatā pacē uirb duris nūpare cū florenti ac bñ rep. abrogatis. Vba magna q̄ rei au gende causa conquirātur. et hec et a lia esse scio et. M. Catonē oratorē nō solum grauē sz medū et tā trucē esse scimus omnes/ cum ingenio sit mitis. Nam quid tandem nouū matrone fe cerūt qđ frequentes in cā adseptimē te in publicū processerūt? nūq̄ ante hoc tempus in publico apparuerūt. tuas adui sus te origines reuoluā. Accipe quoniq̄ id fecerint? et quidē sempt bono publico. Iam a prima rapio regnāte romulo/ cū capi tolio ab sabinis capto medio in foro si gnis collatis dimicaretur nō ne inter cursu matronarū inter aciꝫ duas p̄ - liū sedatū ē. Quid regibꝫ exactis cuz Coriolano marcio duce legiones Vol scoꝝ castra ad quīt lapidez posuissēt/ nōne id agmen quo obruta hec urbs esset matrone auerterūt. Iam urbe capta a gallis aurū quo redēpta urbs è/ nēpe matrone cōsensu oūz in publico conlatū. Proximo bello nē antiqua repetā nōne et aī pecunia opis fuit uiduarū pecunie admixtū erariū? et nim dy quoq̄ nouū ad opem ferēdā dubijs rebꝰ accersebātur matrone uni uerse admare profecte sunt ad ma triem ydeā accipiendā. Dissimiles inqs cause sunt nec mihi causas equare propositū est. nihil nouū factū purga re satis est. Ceterū q̄ uireꝰ ad omneꝫ pariter uiros feminas q̄z principibꝫ fecis se eas nemo miratus ē. in cā propria

hec q̄ cato cōposuit libru q̄ de originibꝫ d

Cōmemorat qđ fecerūt antiquę domine

omisse

oratio L. valery responsiua ad suprozē i qua multe lege opiā abrogari ad in stātiā mulierū.

Inuehit p̄ i. q. pe tuz.

Quid aũt fecerũt. supbas medíus fidíus aures habe mus? si aũ domíni seruo rum nõ fastidiant preces? no rogari ab honestis fe minis idignam̃.

id ipas miramur fecisse Venio nũc ad id de quo agitur Jnquo duplex cõsulis oratio fuit. Nam et legẽ illã oĩo abro gari cõindignatus et eam simpue legẽ que luxurie muliebris coercende cã lata est / et illa cõis pro legibꝫ suis cõsu laris orõ est / et hec adúsus luxuriaz seuerissimis moribꝫ cõueniebat. Jtaq; periculi ẽ nisi quid mutraq; re uera sit deuitemus / nequis error nobis offũ datur. Ego enĩ quadmõz his legibꝫ que nõ intẽpus aliq; sz perpetue utilitatis causa inetermũ latesiunt / nullã abro gari debere fateor / nisi quã aut usus coarguit / aut status aliquis reip. in utilem fecit. siquas tpr aliquo desi derauit leges mortales ut ita dicã tpibꝫ ipis mutabiles eẽ uideo. que in pace la te sunt / plerũq; bellũ abrogat / q; in bello par / Et in nauis administratõe alia in seruanda / alia in aduersa tẽpestate u sui sunt. Hec cũ ista natura distincta sint / ex utroq; tãdem genere calor esse uidetur quã abrogamus / quia uetus regula lex simul cũ ipa urbe nata / aut qd secũdũ est a decẽuiris ad condenda iura creatis in duodecĩ tabulis scripta / sinequa cũ maiores nisi nõ extimauerit decus matrona le suam posse / nobis quoq; uirendum sit ne cũ ea pudorẽ sanctitatẽq; femi narũ abrogemus. Cuius igr nesat noua legẽ ultam esse .Q. fabio et Ti to sẽpronio cõs. ultra an̄ annus la tus / sinequa cũ per tot annos matro ne optimis moribꝫ uixerũt q; tãdem ne abrogata, ea effundãtur adluxuriã pidz ẽ. Nam si ista lex / aut ideo lata eẽt / ut finiret libidinẽ muliebrẽ / uereciudi foret ne abrogata incitaret. Cur sit aut ipa lata indicauit. tẽpus. hãnibal in Jtalia erat uictor ad Cãnas. Jam Tarentũ iam arpos Jam Capuã habe bat / aduersẽ romã admoturus exer tũ uidebatur / defecerat sbay nõ mi

litesꝫ in supplemẽtuz / nõ socios nauales ad classez tuendaz nõ pecuniã in era rio habebamus. Serui quibꝫ arma da rentur / ita ut pretiuz pro ijs bello pfecto dnis solueretur / emebãtur. Jn eade die pecunie frumentũ et cetera que belli usus poscebat pbenda publicani se conducturos professi erãt / suos ad remuneratõe excelsi cõstituto ei supplẽ dio nõ dabamus. Auriũ et argẽtum omne absumatoribꝫ cuius rei materiaꝫ to in publicũ conferebamus. Viduepu pilli pecunias suas inerariũ deferebãt. Cultũ erat quo nepluis auri et argẽti facti quo nepluis signati argenti et e ris domi haberemus. Tali tpr mulie bria et ornatu matrone occupate erant / Vt ad eã coercendã lex opia desiderata sit / cũ qua Ceteris sacrifi ciũ lugẽtibꝫ oĩbꝫ matronis interdi xit erat. senatus finiri luctũ xxx. die bus iussit. Cui nõ oporteat opia et mistia ciuitatis / et q; oĩz priuatorũ penuie inusitz publicũ uestiende erãt. istam legem scripsisse tam diu mansurã ꝙdiu causa seruande legis mãsisset. Nam si que tunc tpris eã decreuit se natus aut populus uisit ĩperpetuũ suam oportet cur pecunias reddim̃ priuatis / cur publica pbenti pecunia locamus / cur fili qui militet nõ emũ tur / cur priuati nõ damus uenigles sicut tunc dedimus. Omnes aly ordi nes omnes homines mutationẽ m meliorẽ statũ reip. sentiũt. ad cõmu des tamen uestras pacis et tranquil litatis publice fructus nõ pertinet? Purpura uiri uerentur. pretexta in magistratibꝫ in sacerdotijs / liberi nisi pre textis purpura togis utentur. magi stratibꝫ i coloniis municipijs q; toge pretexte hñde uis est. Nec id ut in ui solũ hñt tm̃ insigne / si et ut cũ eo ce mentur mortui. feminis dũtaxat pũ pure usuz interdicemus / et cũ tibi

Cõpatio

Q. Fabius. T. Sẽpronius.

Commemorat quare lata fuit lex opia.

Viro liceat purpura inuesto stragula ta uti / matrē familie tuā purpureū amiculū hīc nō sines / et equus tu us speciosius instratus erit / q̄ uxor uestita. Sed in purpura que teritur absumitur in his uestā quidē (si alia quā tū causaz tenacitatis uideo. In auro uero inquo preter manus ptiū nihil detrimenti fiunt / q̄ malignitaz est p̄sidiū potius in eo est / et ad priuatos et ad publicos usus sicut experti estis (nullā emulationē inter se singularū q̄n nulla hīret cē audebat. At hercle inuisis dolor et indignatio est eū sororū latini nōis uxorib⁹ uidēt ea concessa ornamēta / que sibi adepta sunt cum insignes eaz esse auro et purpura / eū illas uehi purpē se pedib⁹ sequi tang̃ illarū ciuitatib⁹ nō insua imperiū sit. Horū hoc aiōs uulnerare posset quid mulierculariū censetis / quas et parua mouent. Non magistratus nec sacerdotia / nec triūphi / nec insignia nec dona / aut spolia bellica his contingere possunt / mūdicie et ornatus et cultus hec feminarū insignia sunt. his gaudent et gloriātur / hunc mūdū mulierem appellarunt maiores nr̄i / quid aliud intuentes q̄m purpurā atq; aurū deponūt. quid cū luxerūt sumūt quidē gratulatoīb⁹q; supplicatoīb⁹q; n̄ excellentiores ornatus adiciūt. Si legē opiā abrogauerūt nō uestri arbitrij erit / si quid eis uetare uoluerūt q̄ nunc lex uetat / minus si de uxores sorores etiā quibēdā in manu erūt. nūq̄ saluis suis exuet̄ fuerūs muliebris / et ipē libertatez qua uidua et orbitas fecit detestantur. inuesto arbitrio suū ornatū q̄m inlegis maluit cē. et uos in manu et tutela nō institutio debetis hīc eas / et malle patres uos aut uiros q̄m dnos dici. Inuidiosis

noīb⁹ utebatur modo cōsul / seditēz muliebrē et secessionē appellando. Id eni periculū est ne facturz mōtem si cut quōdā irata plebs aut auētinū capi cōpanendū hinc infirmitatē / q̄dcūq; uos censueritis / quo plus potestis eo moderatū imperio uti debetis. Hec cū contra legē pro q̄ lege dicta esset aliquāto maior frequētia mulierū posteri die sese in publicū effudit uno quoq; agmine omnes tribunoriū ianuas obsederūt qui collegarū rogationi aduersabāt. Nec ante abstiterūt q̄m remissa intercessio ab tribunis ē. Nulla deinde dubitatio fuit quin omnes tribus legem abrogarēt / undecimo anno post abrogata ē q̄ lata.

Arcus portius consul postq̄ abrogata lex opia est / extemplo uigin ti quīq; nauib⁹ longis / quarū quīq; sociorū erant ad Lunę portū profectus eodē exercitu conuenire uisso et edicto p̄ oram maritimā misso / nauib⁹ octis ḡuis contractis ab Luna profiscens dixit ut ad portū Pyrenei sequerentur. Inde se frequenti classe ad hostes itarū. pretereti Ligustinos montes sinuq; gallicū ad diem quā edixerat conuenerunt. Inde Rodanū uentū. et p̄sidiū hispanorū q̄d in castello erat ui deiectum. ab rodano / secundo uento emporias puentū / ubi copie omnes p̄ter socios nauales interrā exposite. Iam tūc emporie duo opida erant muro diuisa unū greci habebant phocea / unde massilienses oriundi / alterū hispani. Sed greci opidū in mare expositū totūorbē muri minus quadringentos passus patentē habebat. hispanis retractora mari tumulū passuū mille circuitu minus erat. Tertiū genus / ab diuo Cesare post deuictos pōpei liberos adiecti / nunc in corpus unū confusi omes / hispanis prius postremo et grecis incolumitatē romanā actitis / miraretur qui tum cernēt a

M. portius. pficisc̄ ad portus lune.

romane colonie

aperto mari ab altera parte hispanis tam
fera et bellicosa gente obiectis quietes
eos tutatur. Disciplina erat custos in
firmitatis / qua inter ualidiores opti
me timor continet / parte muri uer
sam magnis egregie munita habebat /
una tm in eam regione porta iposita /
Cui ul' assiduus custos aliquis ex ma
gistratibus erat / nocte pars tertia a
miss in muris excubabat / negz moris
tm ault legis causa / sz quanta si hostis
ad portas esset / suadat uigilias et circu
ibant / ne ipi quidem temere urbe exceden
bant. ad maire parebat oib exitus. porta
ad hispanorum opida inclusa / nusq nisi fre
quetes pars tria terre cui proxima no
cte uigilie in muris fuerat / egrediebatur.
Causa exeundi hec erat / comertio eorum.
hispani imprudetes maris gaudebat / me
cari que et ipi ea qua exterua nauib
inueherentur / et agroy exigere fructs
uolebant. huius mutui usus desiderio
ut hispana urbs grecis patet faciebat.
Erant eo tutiores qz sub umbra roma
ne amicicie latebat / qz sicut minoribus
uiribus quia massilienses pari colebat
fide. Tunc quoq consule exercitu
qz comiter ac benigne acceperut / pau
cos ibi moratus Cato / dum exploraret
ubi et quate hostium copie essent / ut ne
mora quidem segnis esset / omne id
tempus exercendis militibus consumpsit.
Id erat forte tempus anni ut frumtum
in horreis hrent. Itaqz redemptoribus ue
tus frumtum parare ac dimissis ro
mam bellum inquit secum ipz alet / prec
tus ab emporys agros hostium uirt
uastatqz. oia terrore et fuga complet.
Eode tpr Lelio decedente ex ulteriore
hispania cum psidio sexmilium dato ab. a.
Claudio ptore / celtiberi agmine ingen
ti ad oppidum Iliturgen occurrerunt. Vi
ginti milia armatorum Valerius scribit.
duodecim milia ex his cesa. Oppidum Iliturgi
recepm / et puberes omnes interfecti.

aura. hispanum neminem
in urbem reapiebant

dies

de captione illiturgis p
elium. et de pre ibi habita.

Inde ad castra Catonis Elius peruenit.
et quia tuta iam ab hostibus regio erat p
sidio multeriore hispania remisso roma
m profectus. et obuiam feliciter gesta ouans
urbem ingressus. Argenti infecti tulit
monetarum decem quatuor milia pondo. septem
centa xxxij. signati. biatorum decem et
septem uiginti trib et octingentis argenti
centum uiginti mm dccc xxxix pondo. Causa
triumphi negandi senatui fuit / qz alieno hostis
cio / maliena gruina pugnasse. Ceterum
biennio post redierat cum gruina successor
C. Atinucio tradita / sequentes annum re
tentus ibi longo et graui fuisset morbo.
Itaqz modo duobus missibus ante Elius ouans
urbem ingressus qz successor eius C. Atti
nius triumfaret. hic quoq tulit argenti
pondo triginta quatuor nouem centis. et bi
atorum septuaginta tria milia et octingentis
argenti ducenta septuaginta septem milia.
Interim in hispania cons. haud procul Empo
rys castra habebat. Eo legati tres ab Ster
mum regulo bilistage inquibus unus filius
eius erat uenerunt / gementes castella sua
oppugnari / nec spem ullam esse resistendi
nisi presidium romani misissent quina milia
militum satis esse. nec hostes si tanta ma
nus uenisset mansuros. Ad ea consul mo
ueri quidem se ul' periculo eorum ul' metu
dicere / sz sibi nequaqm tantum copiarum
esse ut eam magna uis hostium haud procul
absit / et qm mox signis collatis dimicandum
sit indies expectet / dimidium exercitum
minuere tuto uires posset. Legati ubi
hoc audierunt / flentes ad genua consulis
prouoluuntur / orant ne se miseros tam tempe
stiue deserat. quo enim sentibus ab roma
nis uenturos / nullos se socios / nihil usquam in
terris aliud spei mee potuisse se extra
id periculum esse / si decedere fide si comuni
re cum ceteris noluisset / nullis muris
nullis presidiis remotos / sperantes salutem
opis et auxilii sibi in romanis esse / id
si nullum sit / si sibi a consule negetur de
os homines se testes facere inultos et

de legatis illi
auxilium queri
ab romanis.

wactos se ne cadē que sagunti ni par
si sint / patanair / defectuos cū ceteris
ponis hispanis q̄ solos p̄ituros ee. Et il
lo quidē die sic sine rīsu dimissi cōsul
nocte q̄ insecuta e / anceps cura cogi
tare cepit nolle deserere soios / nol
le minuere exercitū / q̄d aut moīa si
bi ad dimicā du / aut indimicando pi
cilū afferre posset. Stat sua nō mi
nuere copias / nequid interī hostes m
ferāt ignominie / soos spes pro re ostē
denda censet. Sepe uana pro ueris
maxime bello ualuisse / et credentes
se aliquid auxily hīe / p̄inde / atq; hīet
ipā fiducia et spando atq; audendo sua
tī. Postero die legatis rūdit q̄q̄ue
reatur ne suas uires alys eas cōmo
dādo minuat / tū illoīū se tp̄is acp
ire uelle magis q̄ sua uoce hīe / denūtiat
militū parti the ex oīb cohortib iubz
ut cibū quē īmanes īponāt manire
quoquā / naues q̄ in diē etiā expe
diri iussit. duos exlegatis Gallistagi
atq; Illegetib nūtiare ea uelle / filiū
regulū comitem habendo eū munen
ti apud se retinet. legan nō aīp
fecit q̄ impositos inde naues milite
uiderēt. Jo p haud dubio iā nūtiātes
nō suos modo sz etiā hostes fama ro
mani auxily aduētantis impleuerāt
Consul ubi satis q̄d inspei fuit ob
tentani ē reuocari exnauib milites
uiber. Jpe eū iā id tēpis anni appe
tebat / quo egredi nos posseō castra hi
berna mille passuū ab Emporys posit
Jnde p occasiones nūc hac parte nē
illa modico p̄sidio castris relicto / p̄
dani milites in hostū agros educebat.
Nocte ferme p̄fascebātur / ut et q̄
longissime a castris procederēt et īopi
nantes oppimerēt / et exercebat ea
res nouos milites / et hostū animos
ē expertis / cōuocat tribunos p̄fectos q̄
et equites omnes et centuriones q̄ussit.
Tempus inquit q̄d sepe optastis uenit
quo uobis potestas fieret uirtutē uīā
ostendendi / Adhuc p̄donū magis q̄
bellandū mulcatis more. Nūc iusta
pugna hostes cū hostib conferens ma
nus / nō agros inde p̄plāz / sz urbiū opes
haurire licebit. Patres nostri cū hispa
nia carthaginēsiū et īpatores ibi et ex
ercitus essēt / ipi nullū in ea mutuē haberēt /
tamen addere hoc in federe uoluerūt /
ut impery sui hiberus fluuius esset et
finis nunc cū duo pretores cū consul cū
tres exercitus romani hispaniā obtineāt. Car
taginensiū decem iam prope annis nemo
in his prouincijs sit imperiū uobis citra
hiberū amissū est. hoc armis et uirtute
recuperetis oportet / et nationē rebellātē
temere q̄ constanter bellantē ulcīscī quo
se eruit accipere rursum cogatis. sīc pugna notabilis ro
hunc modū maxime adortatus proxi mānoz cū barbaris.
mas se nocte ad castra hostiū ducturū
Jta ad corpora curanda dimissi / nocte
media / cum auspicato operā dedisset / pro
fectus ut locū quē uellet prius q̄ hostes
sentirent caperet preter castra hostiū
circūduceat / et prima luce acie instructa
sub ipsū uallū tres cohortes mittit.
Tyrannes barbari ab tergo apparuisse
romanis / discurrere ipi ad arma. Jnterim
consul apud suos nusq̄ nisi in uirtute
spes ē / milites inquit / et ego sedulo ne
essent feci / inter castra nostra / et nos
medij hostes ab tergo hostiū aper est
quod pulcerrimū idem tutissimū ē in
uirtute spem positā hīe. Subhec cohor
tes renpi uibet / ut barbaros simula
tione fuge educeret. Jo q̄d crediderat
euenit. p̄mussē et cedere rati roma
nos / porta erūpunt / et quātū inter
castra sua et eadem hostiū relictū erat
loci / armatis complent. Dum trepidāt
acie instruenda cons. iam paratis or
dinatisq; oīb / incōpositos aggredit̄ur.

Exhortatio cōsulis ad suos pro pugna barbaris īferenda.

equites primo ab utroq; cornu impigrē
ediuit. Sed dextro extimplo pulsi ce
dentes q; trepidi et impedim tiuirem
intulere. Qd ubi consul uidit duas
cohortes delectas adextro latere hostiū
circūduci iubet / et atergo eos tendere
primoq; conatu reiectē peditū acies. Iam
uor adiectus hosti rem metu romanoq;
equitū inclinatā equauit. tum adeo
turbati erant dextre ale pditos eqtes
q; ut quosdā consul manu ipe rephē
dere uerterentq; in hostem. et q̄dui mis
silibus pugnatū est anceps pugna erat / et
ab dextra parte unde terror et fuga ce
perat / eque romanus restabat ab sini
stro cornu / et a fronte urgebātur bar
bari et cohortes atergo instantes pa
uidi respiciebāt ut emissis soliferis
falarisq; gladios strinxerūt. Tum
uelut rein integrata ē pugna nō ce sis
uelib; procul et improuiso uulnerabāt.
si pede collato tota iuuentute ac uiribus
spes erat. Fessos iam suos cōsul ex subsidiarijs cohortibus in pugnā inductis
attendit. Noua acies facta integri recē
tibus telis / fatigatos aduersi primū hostes
acri impetu uelut clineo pulserūt. deiñ
dissipatos in fugā auerterūt. effuso pauo
cursu repetebātur / Vbi oīa fuga cōpleta
uidit / cato ipē ad iam legionē que in
subsidio posita erat / uehitur et signa
ipse ferri pleno gradu ad castra hostiū
oppugnanda succedere iubet / siquis ex
tra ordinē audacius procurrat / et ipē it
equites spata petit / et tribunos centu
riones q; castigare iubet. Iam castra
oppugnātur / saxis q; et sudibus et oī ge
nere telorū submouebātur a uallo ro
mani. Vbi recens admota legio ē tuz
et oppugnātibus aliis creuit / et infensius
hostes prouallo pugnabant / consul oīa
oculis plustrat / ut qua inuna in testa
tur / ea parte irrūpat. ad sinistrā portā
in fugientes uidet / ea secunde legionis
principes hastatos induat. nō sustinuit
impetū eorū status que parte opposita erat.
Ceteri postq; intra uallū hostē uidēt ipi
castris exuti / signa armaq; abiecisse. cedē
tur inportis / suomet ipi agmine inarto
terentes scandant terga hostiū cedūt. Da ceteri castra diripiunt.
ueterus antias supra quadraginta milia ho
stiū cesa eodem die scribit. Cato ipē haud
sane detractor laudū suarū multos cesos
ait. numerū nō ascribit. Nihil deinde ab
victoria cessatū / cum receptui signo dato
suos spoliis onustos in castra reduxisset / pa
rias horis natis adquietē datis / ad pdan
dā imagines diuit. effusius ut sparsis ho
stibus fuga predari sit. quietes nō minus
q; pugna pridie adusa Emporitanos hispa
nos accolasq; eorū in deditionē cōpulit.
Multi et aliarū ciuitatū qui Emporias p
fugerūt dediderūt se / quos omnes appella
tos benigne domos dimisit. Cōfestim inde
castra mouit / et quacūq; incedebat agmen
legati dedentiū ciuitates suas excusabāt.
Et cū Tharonē uenit / tā oīs ei hyberni hi
spania pmissa erat. captiui et romani
et socii ac latini nōis uariis casibus in hispa
nia oppressi domū consuli abarbaris reddē
bantur. Fama deinde uulgatur Consu- de gestis p M
lem in Turditaniā exercitū ducturū / et tuz i hispa
ad deuios montanos profecturū / et hoc
platū ē. Adhunc uanū et sine auctore
ullo rumore Bergistanorū ciuitates sep
tem et castella defecerūt / eos deducto ex
citu compulsos memorando pculo impo
testatē redegit. haud ita multo post eode
regresso Thraconē consule priusq; in
hiberna pcederet / defecerūt iterū subacti /
sed non eadem uenia uictis fuit. subcon
ta uenere omnes / ne sepius pcē solici
tarent. Interim proconsul manilius
pror exercitu uetere. C. hyrucio cui
successerat accepto aduicto et a procō
sule claudio nerone ex ulteriore hispania ueteē /
item exercitu in Turdetaniā pficiscitur /
quiz hispanorū maxime imbelles habēt.
Turdetani fretī tū multitudine sua cō
traxerūt agmini romano / eques imul

turbauit extimplo actē eorū pedestre pli
um nullius ferme certaminis fuit. mili
tes uetetes perin hostiū belliq; haud du
bia pugnā fecerāt. nec tñ ea pugna de
bellatū ē .x. milia celtiberū mercede thr
dili conducāt. Alienis q; armis para
bant bellū. Cōsul intim rebellione ber
strāmorū ictus ceteraq; ciuitates ra
tus p occasionē idē facturas arma oīb
us hiberū hispanis adimit / quā rē adeo
effrenatos ut multi mortē sibi met ip
consciscerēt. ferox gens nullā uitā ra
ti sine armis esse. Q̄ ubi consiliū mu
tatū est senatores oūz ciuitatū ad
se uocari iussit. atq; his nō uiā inqt
magis q; nrā refert uos nō bellare / siqdez
id maiore hispanorū malo q; exercitus
romani labore semp adhuc stmē / ꝯ
ne fiat uno modo arbitror cauere pos
se / si effectū erit ne possitis rebellare
Volo id q; mollissiā uia cōsequi. uos q;
in ea re consilio me adiuuate. nul
lū libentius sequar q; quod uos met
ipi attuleritis. tacentib; spacui se ad
deliberandū dieī paucoī dare iussit.
Cum reuocatis ꝯ quoq; consilio ta
cuisset / unodie muris oūz diruptis
ad eos qui nō dū parebāt profectus ut
inquā q; regionē uenerat / omnes qui
circa incolebant pplos indictionē acce
pit. Segestā tñ graue atq; opulētaz
ciuitatē uinciis et pluteis cepit. et
maiorē habebat difficultatē insubigē
dis hostib; q; qui ꝑmi uenerāt in hispa
niā q; ad illos tedio imperij carthagie
sui hispani desinebāt. hinc usurpata
libertate insuetitiē uelut deserendi
erant / et ita mota oīa accepit / ut a
lij inarmis essent / alij obsidione
ad defectionē cogerentur. nec nisi in
tempore subuētū foret ultra sustī
nari fierī. Sed inꝯsule eam uis aīi at
q; ingenij fuit ut oīa maxima minis
maq; ꝑe adiret atq; ageret / nec co
gitaret modo imperaretq; que inre
essent. Sed pleraq; ipe p se transigeret.
nec inquiēq; oūz grauiꝰ seueriusq; q; in
semet ipz imperiū exerceret pcimonia
et uigiliis et labore cum ultis militū cōta
ret / nec quicq; exercitu suo sedpiꝰ ꝑt
honorē atq; imperiū hibet. difficilliꝰ
bellū in Cudertania ꝑtoie profecto ma . pugna aū celtiberos
nilio Celtiberi mercede exciti ab hostib;
sicut antedictū est faciebāt. Itaq;
eo consul accersitis literis ꝑtoris le
giones duxit / ubi eo uenit castra sepe
ratim celtiberi et turdetani habebāt.
Cudertanis extimplo leuia prelia / incursa
instationes eoī romani faciebāt semp
uictores / et q; ruis temere cepto cer
mine abibāt ad celtiberos in colloq;
tribunos militū inde cōs / atq; his tnuī
conditionū electionē ferre iubet / pri
mā si transire ad romanos uelīt / et
dupler stipendiū accipere q; quātū ad
ueris pepigissēt. Alterā si domos abire
publica fide accepta / nihil eā rē noxie fu
turā q; hostib; se romanoꝝ iūxissēt. Ter
tiā si utriq; placeat bellū die locūq; cōsti
tuant ubi secū armis decertāt. Celtibe
ris dies ad consultandū petita cōsiliū
immixtis Cudertanis habitū magno cū
tumultu eo minus decerni quicq; potu
it / Cū incertū belli an par cū celtiberis
esset. cōmeatus tū haud secus q; in
pace ex agris castellisq; hostiū romani
portabāt. deinde sepe munimēta eoī ue
luti cōi pacto cōmercio priuatis induciis
ingredientes. Consul / ubi hostes adpu
gnā elicere nequit primū ꝑdatū subsi
dijs aliquot expeditas cohortes in agrū
integre regionis ducit. deinī haud ita
secum celtiberi omīs sarcinas impedimēta
q; relicta eo pergit diuerte ad oppugnādū.
Postq; nulla mouētur re ꝑbuit stipēdio /
non suis modo q; etiā ꝑtoris militib; / reli
ctoq; oī exercitu in castris ꝑtoris ipe cū
septē cohortib; ad hiberā ē regressus. et
iam eripuia manu oppida aliquot cepit.
desciscere ad eū Segestani Ausetani Sues

Segestica ciuitas capitur

Laus catonis

cam Lacetanos deuiam et siluestrẽ gen
tem / tum insita feritas continebat m
armis / tum conscientia . dũ consul exer
citus q3 Turdulo bello est occupatus
depopulatorũ subitis incursionib; sor
orũ . Jsq; ad eorũ opidũ oppugnãdũ cõs.
ducat nõmodo cohortes sz uniuersas et
merito infensorũ his sociorũ opidũ lõ
gũ in latitudine haud q3q3 tantũdẽ pa
tens habebat / quadringentos inde fer
me passus constituit signa ubi lectarii
cohortũ stationẽ relinquẽs. Precepit his
ne se ex eo loco ante moueret / q3 ipse ad
eos uenisset / .ceteras copias adulthorẽ
ptem urbis extrũ ducit. maximũ ex oĩ
bus aurilys nũz Suessetane uniuersi
tis habebat / eos ad murũ oppugnãdũ
subire iubet quorũ ubi arma signaq3
Lacetani cognouere memores q3 sepe in
agro eorũ impune ꝓsultassent / quotiẽs
ipsos signis collatis fudissent figassetq3
patefacta repente porta unusq; in eos e
rupit uix clamorẽ eorũ nedũ ictũ sus
tinentes . Quod postq3 fieri uidit et equo ctā
to subter murũ hostiũ ad cohortes adue
hitur / atq3 eas erectas suis oĩb; adse
quẽdos Suessetanos qua silentiũ ac so
litudo erat / inuitẽ inducit / pruinq3
oĩa cepit q3 se recepissẽt Lacetani . mox
ipsos nihil preter arma habentes inedi
tionẽ accepit . Confestiz inde uictor ad
regiũ ducit castrũ / recepta ciuitate ma
xime ꝓconũ erat . et iñ inuasiones in
agros pacatos prouincie eius fiebãt . tũc
fugit inde ad consulẽ prĩceps bergista
nus et purgare se ac populares cepit
non esse in manu ipsius temp. ꝓconem re
ceptos sue potestatis ad castrũ fecisse . cõ
sul ciuũ domũ redire cõfecta aliqua proba
bili ei fuisse cã uisum / ei se muros sub
isse cerneret / intentosq3 ꝓcones adcu
enda menia esse / tamen uti cum sue fa
ctionis hoĩb; memĩsset aream occupaẽt /
id uti properat factũ repente anceps thor

hinc muros ascendẽtib; romanis / illic arce
capta barbaros arcũ uasit . huic potius loci
consiliis eos qui arcẽ tenuerãt liberos esse
ei cognitis / suaq3 hiẽ uisit . Bergistanos
ceteros quiescere ut uendẽt impauit . deꝓ
omnib; supplicii sũpsit . Pacata pũicas uecti
galia magna instituit / et feracis argẽti
riisq3 quibusdã insulis locupletior indies
ꝓuincia fuit . Ob has res gestas / supplica
tionẽ in triduũ patres decreuere.

Eadem estate alter cõsul Valeri⁹ flac⁹ — Valeri⁹ flac⁹
in gallia cũ boiorũ manu propelitanã
siluã signis collatis secundo ꝓlio cõfligit
octomilia gallorũ cesa dicũt . ceteri omnes
in uicos suos atq3 agros dilapsi . cõsul re
liquũ estatis circa padũ placentie et cremo
ne exercitũ huit . restituit q3 q3 in his opidis
bello diruta fuerãt — Cum hic status / De oratione. T. Q. pro bello i Ferentinati.
rerũ in ytalia hispaniaq3 esset . Titus qui
tius in greca ita hibernis actis / ut exce
ptis Etholis quib; nec prospere uictorie
ꝓmia contigerãt / nec diu quies placere
poterat / uniuersa greca simul pacis liber
tatis q3 ꝓfruens bonis egregie statu suo
gauderet / nec magis in bello uirtutẽ
romani ducis q3 uictoria tempantiã iu
stitiã et moderationẽ miraretur / senatusq3 iussu
quo bellũ aduersus Nabim Lacedemoniũ
decretũ erat asserturi / quo facto quintius
omnium Corinthiorũ sociorũ ciuitatiũ
legationib; indicẽ certã edicit . adquã ubi
frequentes undiq3 principes conuenerũt
ita ut in ea nec etoli quidẽ abesserẽt / tali
oratẽ usus — Bellum aduersus phi Hic ĩcipit oratio T. Quinty.
lippũ nõ magis cõi Aso consiliocq3 romani
et greci gesserũt / q3 uterq3 suas eas belli
habuerũt . Nam et romanorũ amicitiã
nunc carthaginẽses hostes eorũ uniãdo /
nunc hiemis nimis oppugnandis uiolan
dis erat / et nos talis fuit / ut nobis etsi
nrãrũ obliuiscẽmur iniuria / nisi in
uirtute sanis digna eã belli fuerit / hodier
na cõsultõ tota exitus pendet / referen
dum ad uos uterũ argos sicut scitis ipsi
ab Nabide occupatos pari uelitis subdi

tione eius esse / an equū conseatis nobi
lissimā ciuitatē in medio greciae sitā re-
peri in libertatē / et eodē statu quo ceteras
urbes peloponēsi et grecie ede. hec cōsul
tatio ut uideris tota deripiēde ad nos
est / romanos nihil cōtingit / nisi quatenꝰ
libertatē grecie unꝰ ciuitatis finitimis so
plenā nec integrā gloriā esse sinit. Ce
terū suos nec aura ciuitatis nec crēpitū
nec periculū mouet / ne spat latius cōta
gio eius mali / nos equi bonicꝫ faciamus
de hac re nos cōsulo / statuetis eo qđ plu
res cōsueritis = Post ordīe romanipī
atoris prensori aliorū suīe cepte st / cū
Legatis athenieūsiū quātū poterat gratis
agendis romanoꝝ ingrecia merita
extulisset / Implorates auxiliū aduersus
Philippū tulisse opē / nō rogatos ultro ad
uersus tirānū Nabim offerre auxiliū /
Indignantisqꝫ esset hec tanta meritaꝝ
monuꝫ nī aliquoꝝ carpi futura calūniā
tuī / cū facta ponius pretorū grāi debēt.
Appareba incensos etholos. Iḡr Alexā
der princeps gentis in ulcīscis primū in
athenieūses libertatis quōdā duces et
auctores assentatōis prope grata cōi
causa prodentes / questus deinde est
Achaeos philippi quōdā mulieres / ad postre
mū ab inquinata fortuna eis trāsfugas
Corinthū recepisse / et id agere ut ar
gos habeāt. Etholos pmos hostes philippi
semp sibi romanoꝝ pactos in federe
suas urbes actos qꝫ fore deuicto phili
ppo / fraudari Ethinco et pharsalo ansi
mulauit fraudis romanos / qđ uano ti
tulo libertatis ostentato / Calcide et de
metriade psidijs teneret. Cui filippo
contra in deducere in ea psidia obicē
semp solitū st / nūqꝫ donec dementias
Calchis in corinto tenerentur litera gre
cia fore. Postremo qꝫ manēdi i grecia
romanis edicti exercatus Argos et Nabim cās
faceret deportaret legiones institua
Etholos pollicerī aut cōditionibus et uolū
tate sua Nabim psidiū argis deduciꝰ

aut ui atqꝫ armis coacturos in potestate
consentientis grecie ede. hac uanilogia
primū Aristenē pretorē Acheorū excita
uit. Me istuc inquit super optimus ma
ximus Syria / simulqꝫ regina Cui sintitule
la argi st / ut ulla ciuitas inter tirānū
lacedemoniū et latrones Etholos primū
sit posita in eo discrimine / ut missus alio
bis rapiamur qꝫ ab illo capta e / mare it
lechī ab ihs pdonibꝫ nō tuetur nos dire
Cuīti. Quid si in media peloponēso ar
cem sibi fecerit / finitimū nobis est: Im
gliā tm̄ grecoꝝ hnt sicut spē hoīm / mo
ribꝫ uitabꝫ etiocinationibꝫ qꝫ ulli barbari
manes bellue uiuunt. Itaqꝫ nos rogatis
romani ut ab Nabide argos recuperemus /
et ita nos grecie constituatis ut ab latro
cinio quoqꝫ etholorū satis pacata hec re
linquatis. Romanus ciuis undiqꝫ increpi
patribꝫ Etholos responsurū se fuisse his
dixit nisi ita infensos omnes eos uideret
ut sedandi potius qꝫ irritandi cēsent. Cō
tentū itaqꝫ opinione ea qꝫ romanis etho
lis qꝫ esset referre se dixit / quid de Nabis
bello placeret nisi redderet Acheis argos
Cum omīs belluz decreuisset auxilia ut pꝫ
uiribꝫ suis quoqꝫ ciuitates mitterent et
hortatis. Ad etholos legatī et misit ma
gis ut mutaret aīos / idqꝫ euenit qꝫ spe
impetrari posse. Tribunis militū ut exer
citū ab Elatia adduceret impauit = Per
eos dē dies et anthiochi legatis de side
tate agentibus / rīdit / nihil se absentibꝫ
decē legatis suīe hiē. romā eūdū adse
nati his ede / spē copias eductas ab Elatia
diuerse argos perget. Argiei circa cleo
nas Aristenus pretor est decē milibꝫ ache
orū equis militibꝫ occurrit. et haud procul
inde iunctis exercitibꝫ posuerē castra.
Postero die in cāpuz argiuoꝝ descenderē
Et quatuor fere milia ab argis loci cast
capiuē. Pfectus presidio laconū erat st
tagoras gener ipē tirāni et uxoris eius si-
Cum sub aduētu romanoꝝ uterqꝫ duces
(nam duas hnt argi) erloca alia qꝫ opportuā

Querula responsio legatorum athenieūsiū.

Responsio facta Legatis Antiochi de morte damo

aut suspecta erant / ualidis psidijs firmauit
Sed inter agenda hec pauorē imectū ad
uentu romanorū dissimulare haud quaq̄q̄
terat. ad extremū terrorē intestina sedi
tio accessit. Damodes erat argiuus adole
scens maioris animi q̄ consilij / qui p̄mo
uere urrando intpōito de psidio expellendo
cum idoneis collocutus / dū uires adiuere
coniurationi studet incautior fidei exti
mator fuit / colloquēcez eū cū suis satel
les apfecto missus cū accersiret / sensit p̄
ditā consiliū esse. hortatusq̄ coniuratos
qui aderant ut potius q̄ extorti morerē
tur arma secū caperent. atq̄ ita cū pau
cis in forū pergit / ite damitans ut qui
saluam remp. uellēt / auctorē et ducē sel
bertatis sequerētur / haud sane mouit q̄
q̄ / quia nihil usquā spei propinq̄ nedū
satis firmi psidij cernebāt. hec uociferā
tem cum lacedemonij circūuentū cū suis
interfecerūt. Comphensi deinde quidā
et alij. ex his occisi plures / pauci inuisto
diam euecti. Proxima nocte fumibus
p̄murū missi ad romanos trāsfugerūt
Quintius affirmātibus his si aduertas
exercitus romanus fuisset nō sine effectū
motū cū futuz fuisse. si propius castra ad
mouerētur / nō quieturos argos / misit
expeditos pedites equitesq̄ / qui circa
clarabim grignasiū minus trecentos
passus aburbe cū erūpentibus aperta la
cedemonijs p̄sidiū cōmisit / atq̄ eos haud
magno certamine compulerūt intra mū.
et castra eorūdē ubi pignora erat / im
perator romanus posuit. Vnus dies in
spectaculi fuit. Sicuti nouū motus orīē
tur. Postq̄ offensam metu cautatē uidit /
aduocat consiliū de oppugnādis argis.
Ouiz p̄cipū grecie p̄ter aristenū / eadē
sententia erat. Cum causa belli non
alia inde esset / et potissimū ordinandi
belli Quintio id nequaq̄ placebat / et
aristenū contra quiz consensū dissen
tem ei haud dubia approbatione audiit
et ipe adiecit ei pro argis adhuc tirā
nū bellū susceptū sit / quid minus cōue
niens esset q̄ omisso hoste argos oppugnā
re. nō caput belli et lacedemonas et tirā
nū petiturū et dimisso consilio frumēta
tum expeditas cohortes misit qd̄ matura
erat area demessum et cumulectū ēuride,
ne hostes hrēnt / mox protritū et cōruptū.
castra deinde mouit. et pharitene supe
rato monte preter tergeā tertio die ad
carias posuit castra / ubi prius q̄ hostū
intraret agrū / socioru auxiliū expecta
uit. Venerūt macedones a philippo. dcc.
et thessaloru equites quadringēti / nec
iam auxilia quoru affatī erāt. Exteōmea
tus finitimis urbibus impatī morabātur /
Romanorū nauales quoq̄ magne copie
conuenichāt. Jam ab Leucade .L. quīq̄
.L. nauiū uenerat. iam rhodie decē et
octo tecte naues. Jam Eumenes rex circa
adadas insulas erat cū decē tectis naui
bus triginta q̄lembis mixtis q̄ alijs
minoris forme nauib. Jsdē quoq̄ fere
demonicorū exules p̄multi tirānorū in
uisa pulsi / spe recuperande patrie in ca
stra romana conuenerūt. Multi aūt erāt
iam p̄aliquot etates / ex quo tirānis te
nebant lacedemonē aly ab alijs expulsi.
Princeps erat exulū agesipolis cui iure
gentis regnū lacedemonie erat pulsus
infans abligurgo tirāno post mortē de
monis qui primus tirānus lacedemo
nie fuit / cū terra mariq̄ tantū belluz
exercuisset tirānū / et prope nulla spes
esset / uires suas hostiuiq̄ extimāti / nō
tamen omisit bellū. Sed et electa mille
delectos iuuentutis eorū exercuit cū mul
to iam haberet / et tria milia mercēna
riorū militū / decē milia popularū cum
castellis agrestibus in armis habuit / et fos
sa uallo q̄ urbē cōmunit / et nequid in
testini motus oriretur / metu et acerbi
tate penarū tenebat ciues / qm̄ ut saluū
uellent tirānū sperare nō poterat / cū
suspectos quosdam ciuiū habēt / eductis
in capitū oib̄ copijs / positis armis adcōtio

L. Quintius c
exercitu nau

de bello romanoz cuz Nabide.

nẽ ulcisci iubet lacedemonios / atq; eorũ
Phoni satellites armatos circũdedit. et pauca
p̃fatus cur sibi oĩa cauenti timẽtiq; ips°
secundũ tali tp̃r foret / et ipsorũ referre
siquos suspectus statuis p̃sens rerũ face
ret / prohiberi potuis nequid moliri
possit q; puniri molientes. Itaq; quosdã
se incustodiã habituũ donec ea q̃ in
stat tempestas p̃tereat / hostibꝫ ẽxpulsis
aquibꝫ simodo prodicio intestina satis
cauetur minus p̃culi cẽ exẽplo eos
emulandũ. Sub hec citari nõia octua
ginta ferme p̃cipuũ iuuẽtutis uisit
atq; eos ut quisq; ad nom̃ respondes
rat incustodiã tradidit. nocte insequẽ
ti omes interfecti. Liberarũ deiñ quidã hi
sse. iã in antiquis castellani agreste
genus tẽsfugere noluisse insimulati
p̃ omnes uicos sub uberibꝫ acti necãtur.
hoc tenore obstrinxerãt multitudinis
ai ab oi conatu nouorũ cõsiliorũ in
tra munitones copias continebat / ne
partẽ se ratus si dimicare acie uellet
et urbẽ relinquere / tam suspensis animis
oĩbꝫ aiis metuens. Quintius satis
iam oĩbꝫ paratis / profectus ab statiuis
die alto ad Scelas iã sup Eurotã flu
uiũ p̃uenit / quo in loco anthigonus
macedonũ rex cũ Cleomene lacedemo
niorũ tyrãno signis collatis dimicasse
dicebatur. Jn cui audisset discessũ dif
ficilem et arctas uias cẽ breui p montes
circuitu p̃missis qui muniret uiaz la
to satis et patente limite ad Eurotã am
nem sub ipis prope fluentẽ montibꝫ per
uenit ubi castra metãtes romanos. Cui
tuiq; ipe cũ equitibꝫ atq; expeditis p̃gres
sum auxilia tirãni adorti / ingentes ter
rorẽ ac tumultũ cõiecerũt / nihil tale
expectãtibꝫ / quia nemo his obuius toto
itinere fuerat / ac uolut pacato agro
trãsierãt. aliq̃diu peditibꝫ equites / eq
tibꝫ pedites uexãtibꝫ / cũ inde utiq; mi
nimũ fiducie esset / trepidatũ est. tãdẽ
signa legionũ superueneruñ / et cũ p̃mi
agminis cohortes inducte inpetum fe
cerunt / qui modo terrori fuerant trepidã
tes inuicem, cõpulsi sunt. Romani cũ tan
tũ amuro recessissẽt ut extra ictũ teli
esset / acie directa paulisper steterunt. post
q̃ extra nemo hostiũ contra eribat
redierunt in castra. Postero die Quintus pro
pe fluuiũ preter urbes sub ipas agenolai
mõtis radices conducere copias instruc
tas pergit. Propinc legionarie cohortes
ibant. leuis armatura et equites agmen
cogebant. Nabis intra muros instruc
tos paratosq; sub signis habebat mer
narios milites in quibꝫ omnis fiducia e
rat ut abtergo hostẽ aggrederentur. post
quã extremũ agmen p̃teriit cui ab opido
eodẽ quo pridie eruperãt tumultũ plu
bus simul locis eripunt. Apius clau
dius agmen agebat / quia id q̃ fiebant
erat ne inopinatũ accideret p̃paratis
suorũ aiis signa extimplo conuertit
totisq; in hostes agmen circũegit. Itaq;
uelut recte acies concurrisset illicũ ali
quãdiu pugnũ fuit. tandẽ Nabidis milites
in fugã inclinarũt / que minus trepida
fuisset / ni aduersi locorũ prudentes instru
xissent. hi et cedes ingentes ediderũt et
dispersos passis fugã plerosq; armis exu
erunt. Quintius prope amicas posuit ca
stra / Indecũ populatus oĩa circũiecta urbi
frequẽte et ameni agri loca esset / nullo
q; hostiũ porta excedente / mouit castra
ad fluuiũ Eurotã. Jnde uallez Taigeto
subiectã agrosq; admare p̃tinẽtes euastat.

Eodem tẽpore Lucius quintius mari
time ore opida partiz uoluntate
partiz metu aut ui recepit. Certi
or deinde factus Chitiz opidũ oniz ma
ritimarũ lacedemoniis receptaculũ cẽ
nec procul amari castra abesse romana
oĩbꝫ id oppis aggredi constituit. Erat
eo tp̃r ualida urbs / et multitudine ciui
um incolarũ q̃ / et oi bellico apparatu
instructa. Jn tp̃r quintio tem haud fa
cilez aggredienti Rex Eumenes et

Eurota fluuius.

Nigritatẽ tyrãnj

de captione opidorũ Nabidis & de aliis probe gestis

classis rodiorū superueneriūt / inīcēs mr̄
titudo naualiū sociorū e tribus cōlecta
classibus inter paucos dies oīaque ad
oppugnationē urbis terra marīq; mu
nite fuerunda opera erant effecte.
Jam testudinib; admotis murus sub
uertebatur / jam arietib; quatiebatur.
utraq; una crebris ictib; cuniculus est fūrq;
quod q; circa muri erat prostratū ca-
su eius / et romani simul a porta unde
aditus planior erat ut discederēt ab
apertiore loco hostes simul perpate fēz
ruina iter irrūpere conātur · nec mltū
abfuit quin qua intenderēt penetra
rent. Sed tardauit impetū eorū spes
obiecta deinde urbis / mox deinde ea
dem turbata dexagorides et Gorgopas
pari imperio ferant ūbi. dexagoridq;
missat ad legatū romanū traditur
urbē / et cū ad eā rez tēpus et ratio cō
uenisset agorgopa proditor interficit.
Intentus q; ab uno urbs defendebatur
et difficilior facta oppugnatio erat / ni
Titus quīti⁹ cū quattuor milib; delectorū
militū supueniss̄et. Js cū supellō haud
procul distātis tumuli aburbe instru
ctā aciē ostendisset / ex altera parte
Lucius quīctius aboperib; suis tra ma
riq; instaret. Tū uera desperatio gor
gopā quoq; cepit / consiliū q̄d malte
rius mortē ultus dicauerat captere et
pactus ut abducere inde milites quos
presidy causa hīret / tradidit quinto
urbē prius q; Chiū traderet Pitha
goras profectus argis relictis tradita
custodia urbis Timocrati peloponēsi cū
mille mercenarys militib; et duob;
milib; argiuor; Lacedemonē ad Nabin
uenit. Nabis sicut p̄mo aduētu roma
ne classis et traditione opidoꝝ mari
time ore conterritus erat / sic parua
spe cū acquieuisset Chio ab suis re
tento. Postq; id quoq; tradituꝝ roma
nis audiuit esse cū ab tra obsideri
hostib; nihil spei esset amari toto q;
se interclusuꝝ credendū fortune ra
tus caduceatorē primū in castra
misit ad explorandū si paterētur le
gatos ad se mitti / qua impetrata re
Pithagoras ad imperatorē uenit nul
lis alys mandatis q̄ ut tirāno collo
qui cū imperatore liceret. Cōsilio aduo
cato cum omnes dari colloquiuꝝ cē
suissēt / dies locus q; constituitur. In
medio regionis tumulos modicis co
pys sequētib; conuenissēt. Delectis
ibi instatione conspecta utriq; cohor
tib; Nabis cū delectis custodib; corpis
ciuīti⁹ cū fratre et Eumene rege et
Sosilla rodio et aristeno achaeorū tribu
nis q̄multi⁹ paucis descendit. Jbi per
misso ut seu dicere prius seu audire
mallet / ita cepit tyrānus. — Si ipē
per me ciuīti uos q; qui adestis eam
cogitare cur mihi aut inimicissetis / bel
lū aut inferretis posset / tacitus eue
tum fortune mee expectasset. Nūc im
perare aliō nequeo quin prius q̄ peri
rē cur periturus essem scirē. Et her
cule si tales essetis quales esse carta
ginenses fama est / apud quos nihil
societatis fides sei hīret / in me quoq;
uobis quid facerētis minus pensi es
se nō mirarer. Nunc cū uos in uteor
romanos esse / qui rerū diuinaꝝ fedra
huāꝝ fidē sociales sanctissimā habeatis /
cū mecū ipē reseperi / esse spero. Cui et
publice sicut ceteris lacedemonijs
uobiscū uetustissimū fedus sit / et me
o noīe priuatis aliquid / ac societas nup
per bello renouata. hanc ego uo
luī et uestri q; argiuorū causa teneo. quo
modo hoc tueat? re / an tpis?
Res mihi duplicē defensionē prebet
nam et ipis uocantib; et tradētib; urbē
eā accepi nō occupaui. Et accepi urbē
cū philippi partū nō in ūra societate
esset. Tēpus aut me liberat / q; cū alios
haberez / societas mihi uobiscū uenit /
et ut uobis mittere ad bellū auxilia

dexagorides.
Gorgopas.

Oratio nabidis tyrāni ad T. q. tūz romanū

Timocrates.

aut trā

Resp. ad na

nō ut argis p̄sidia deducerē pepigistis.
At hercule inea controuersia que de argis
est superior fuit / et equitate rei q̄ non
uestrā urbez si hostiū / quiolentē nō ui
coactaz accepi / et uīa confessione q̄ī
conditionib⁹ sobrietatis argos mihi relī
quistis. centū noīa tiranni / fcā p̄ mūt /
q̄ filios adlibertatē uocō / q̄ī nargos m
opez plebez deduco. de noīe hoc respon
dere possū / me qualiscūq̄ fuit / eū esse
qui fui cū tu ipē mecū dite quīti socie
tatē pepigisti. Dum me regē auobis
appellari memini. nūc tiranū uocari
uideo. Itaq̄ si ego mihi noīa ipery
mutassez mee uōstantie / cū uos my
tens / vobis ipis uīe reddenda nō est.
quid ad multitudinē suis liberandis
auctā et egentib⁹ diuisū agrū attinz.
Possū quidez inhoc me uire tpis tuitā.
Iam fecerā hec qualiacūq̄ fuit cū soci
etatē mecū popigistis et aurilia in
bello adūsus philippū accepistis. Sz si
nūc ea fecissez nō dico q̄ meo uoq̄ le
aut uestrā amici tiā uolassez / sissez / sz illud memoria atq̄ institutō
maioz / fecisse. Nolite aduīas leges
atq̄ instituta exigere ea que Lacede
mone fuit. Nihil cōpare singula ne
cesse est. Nec accensu equitē / acō
modite legitis et paucos excellere
opib⁹ plebez subiectā esse illis ulutis.
Noster legū lator nō inpaucorū ma
nu rēp. esse uoluit quēuis senatuz
appellatis / nec excellere unū aut al
terū ordinē inconmutate / sz p equiatiēz
fore ad dignitates credidit / ut mul
ti essent qui arma propatria ferrēt.
Pluribus met ipe egisse q̄ pro patria
mone breuitatis fateor / et brīter po
tatū esse potuit. Nihil me postq̄ uob
cū institui amicitiā / curem uos peni
teret cōmisisse. Ad hec Imperator
romanus. Amicitia et societas nob
nulla tecū / sz cū pelope rege lacedemo
niorū iusto ac legitimo fuit / cuius
ius tirānu quoq̄ qui postea per uiz te
Respatio Tit cōsul' ad nabidē

nuerūt Lacedemonie ipertū / qua nos
bella nunc punica nūc gallica nūc alia
ex alijs occupauerāt / usurparūt. Sicut
tu quoq̄ hec macedonico bello fecisti. Nā
quōd minus cōueniret q̄ eos qui pro li
bertate gretie aduīsus philippū fererez
bellū cū tyrāno instituere amicitiā / et
tyrāno q̄q̄ unq̄ seuissimo et uiolē
tissimo insuos. nobis iō etiāsi argos nō
cepisses p̄fandez nec teneres / liberātib⁹
omnē gretiaz lacedemon quoq̄ uin
dicanda in antiquā libertatē erat. atq̄
inlegez suas / quarū mō tāquā emulis.
Nam Licurgi mētionē fecisti / an ut ab
nasso et bargilis presidia philippi dedu
catur cure erit nobis. Argos et lacede
mone duas clarissimas urbes lumi
na quōdaz gretie / subpedibus tuis re
linq̄mus? que titulū nobis libertatis
grene fluentes deformem? Atq̄ ni
cū philippo nō tibi sensisti arguui. Re
mittimus hec tibi ne nostrā uicē ira
scaris / satis cōperū habemus duorū aut
sumuz trīū in cate noutatez culpā esse
tam hercule q̄ inter tuo presidio accersō
do accipiendoq̄ in arcē nihil sit publico
consilio actū. thessalos et phocēses et lo
crenses consensu oūz samus fuit tuz /
philippi fuisse. tamē cū certam libera
uimus gretiaz / quid tandē censes in
argis / qui insontes publico cōsilio et
feminas suorū ad libertatē uocatorū
et egentib⁹ sib⁹ agri diuisi crimina ti
bi obuia dicebas? Non quidē hec ipā me
diocria. sz quid ista fuit pre his que ate
tuisq̄ condie alia super alia flagitia
eduntur. Exhiberes liberā cōtionē ul'
argis ul' lacedemonie sicut ire iubet
uerba dignationis ipotentissime crimi
na ut oīa alia uetustiora omittā / qua
cedem argis pisistratus iste gener tuus
pene inoculis meis edidit / qua ui ipe
cū iaz prope infinitis lacedemoniorū
essem / agredū quos cōmune cōsp̄hēsor
oīb⁹ audientib⁹ tuis incustodia te hī

tum esse promittas. Iube uinctos produ
ci /miseri parentes quos falso luget ci
ant uiuere/cui ut ita sint hec quid ad
nos romani. hic tu dices / liberantibz gre
ciam obstas/ ut qui liberare possent/ mare
traiecerunt/terra mariq; gesserunt bellu.
Nos tamen inquis uiolatę amicicię de
cretę proprie nō uiolauī. quotiēs iuste
id arguam fecisse. Sed nole pluribus
summam rem cōplectar. Quib; ipse rebus
amicicię uiolant. nēpe his maxime
duabz. Si hostes meos pro hostibus habe
as /si cū hostibus te coniūgas. Vtrūz
nā ate factū est. nam et me esse nu
do atq; eodē iure federis/ quo et lacede
monē in amicicię nostrę acceptā. Si
cuos ipse odiā/ nobis urbē ui aut armis
cepisti/ et cū philippo hoste nro/ nō soci
etatē solui/ si sibi placet affinitatez
etiā per philodez pfecti cum pepigisti/
et bellū aduersus nos gerens/ mare cir
ca thaleū infestus nauib; piratas fe
cisti/ et plures prope ciues romanos q̄
philippi cepisti atq; occidisti. tutiorq;
macedonie ora q̄ promōtoruī thalee
cōmeatus ad exercitus nros portātibz na
uib; fiunt. perinde parce fidē ac iura
sobietatis iactare et omissa popularī o
ratione tāquā tyrānus hostis loquere.

oratio breuis aristeni ad Nabidez

Sub hec Aristenus nunc monere nabiz
nisq; orare/ ut dū liceret/ dū occasio
esset sibi ac fortunis suis consuleret/ et
referre deinde notātim tirānos ciuitatū
finitimarū cepit/ qui posito imperio tesse
lita q; libertate suis non tutā modo sz
etiā honoratā inter ciues senectutē e
gissent. his dictis imisce audiens q; nor
prope diremit colloquiū. postero die la
bis argis secedere ac deducere psidiū
promissio Nabidis ad romanos
q; ita romanis placeret/ et captiuos et
perfugas redditurū dixit. Aliud siquid
postularent scriptū ut ederēt petiit/ ut
deliberare cū amicis posset.

Tanq; ut tirāno datū tēpus ad cōsul
tandū est/ et quantus sociorū et
principib; adhibitis huīt consiliū. maxiē
partis sua erat perseuerandū in bello cē
et tollendū tirānū/ nisi sp alit tutā liber
tatē grecie fore. Sanctius multo fuis
se nō moueri belli ad ultimū eū q̄ omit
ti motū. et ipz uelut cōpacta dissātione
firmiorē futurū auctorē imisit imperij
absistto pplo ro. et exemplo multos in
alios ciuitatib; ad insidiādū libertati ciui
um suorū incitaturū. Ipsis imperatoris
animis ad pacē inclinatior erat. Videbat
impulso intra menia hoste nihil pter
obsidionē restare. eam aut fore et di
uturnaz. Non cui Chitū q; ipm tū tra
ditū nō expugnatū esset. Sz lacedemonē
ualidissimā urbez uiris armisq; oppugn
turos. Vnā spem fuisse/ si qua admoueti
bus exercitū dissensio inter ipsos ac ex
citari sedino posset/ cui signa portis pro
pe inferre cernerēt/ neminē se mouis
se adiiciebat/ et cū anthioco infidā pa
cem Iulii legatū inde redeuntez nūtiare.
multo maioribz q̄ ante hostibz nauā
libz q; copijs in europā trāsisse/ si occupas
set obsidio lacedemonis exercitū quib;
alijs copijs aduersus regē tam ualidū
ac potentē bellū gesturos. hec propalam
dicebat. illa tacita sibi erat cura ne nouo
consul/ grecia pronūcia sortiretur. et
inchoati belli uictoria successori tradenda
esset. Cum adiisus tendendo nil mo
ueret sotios simulando se transire in
eorū sinuz/ omnes in assensu obsidy sui
tradiuit. Bene uertat inquit obsi de
amus lacedemonē q̄ ita placet. Ceterū
cum res tam lēta q̄ ipis scitis oppugna
tio urbis sit obsidētib; prius sepe q̄ ob
sessis tedii affert. Iam nunc hec ita
proponere in aio oportet hibernandum
circa lacedemonis menia esse/ quemo
do sine labore tm ac periculo hiet/ ut et ais
et corporibus ad sustinēda ea parati es
setis/ hortarer uos/ nunc impensa quoq;
magna egere inopia in machinationes
et tormenta quib; tanta urbs oppugnā

oratio cōsul
ad suos de
sidēdo lacede
mez

da est. Incomeatus uobis hieme expedi-
dos. Itaq; ne aut repente treptidetis aut
rem incuriate turpiter destituatis/ scribe
dū an uestris ciuitatibꝫ consteo exploīa
dū/ quid quoq; ai/ quid utriū habeat/
auxiliorū satis supq; habeo. si quo plos
sumus plurib⁹ egebimus. Nihil tā pter
nudū solū ager hostū hē. Adhec hiems
accedet ad cōportandū ex longinquo dif-
ficilis. Hec orō primū aīos ouiz adue-
spinenda aliq; domestica mala conuitet
inuidiā et segnicie obtrectationē omni
manētiū aduersus militātes libertatē
difficiles; ad consensū/ inopiaz publicaz/
maligmitatē conferendi experiuato. Vbi
itaq; sibi ꝯ uoluntatiꝫ facere/ qꝫ ocie
Publius porfirius sociorūq; esse crederet
impatori pmisit. Iñ quīti adhibitis
legatis tantū/ tribunis q; militū/ condito
inquas pax cū tirāno fieret cōscripsit.
Ser mensiū inducie ut essent Nabidi ro
manis q; et Timoni regi et rodys ex tīplo
legatos mitterēt romā. Dirus quīti et Ma
bis ut pax eē auctoritate senatus cōfirma
retur/ ex quā die scripte conditiones pris
edite Nabidi forēt et dies ei ut inducie
principiū esset/ et ut ex ea die intra dece
mū diem ab argis ceteris q; opidis que
in argiuoru agro essent psidia/ oīa de
ducerentur/ ua cita et libera tradereīur
romanis/ et nequid inde mancipiū regi
um publicū q; aut priuatū educeretur.
Et si qua ante educta forent omīs recte
restituerētur. naues quas ciuitatibꝫ ma
ritimis ademisset redderet. neue ipē na
uē ullā pter duos lēbos qui nō plus q;
xvi. remis ageretur habēt. piratas et
captiuos oīb⁹ rebus pbib⁹ redderet. chersonesū oīa cōparēt quecq; dñi
cognoscerēt/ exulib⁹ quoq; lacedemoni
is liberos et coniuges restitueret/ que
earū uiros sequi uoluisset/ inuita ne
qua exilis comes esset. Mercenariozꝫ
militū nabidis qui aut ciuitates su
as aut romanas trāsisset/ his res sic
omnes redderēt̄ur. Incerta insula nequā
uicem habēt/ et quas habuisset reddēt roma
nis. Nequā societatē cū ullo ciuī suī aut q;
quā alio instituēret/ neu bellū gereret cui
tatib⁹ omnib⁹ quas q; et ipē restituisset/ q;
se suaq; in fidē ac ditionē populi romani tra
didissent. oīa psidia dederet/ regq; ipē suq;
q; ab his abstinēt/ nequid opidū nequid ca
stellū in suo alieno ue agro condēret/ obsi
des ea cita futura/ daret quos q; impatōi
romano placuisset. filiū in his suū et talēta
centū argenti impsenti/ et quīquagīta
talenta in singulos annos p annos octo
Hec conscripsit/ castris propīus urbē motis
lacedemonē mittūtur. Nec sane quicq;
eoru satis placebat tirāno/ nisi q; pter spē
reducendoru exulū mentio nulla fēa eāt.
maxime aut ouiz ea res offendebat q;
nalles maritimis ciuitatib⁹ adepte erāt.
fuerat aut ei magno fructui mare/ omnē
ora q; alee nauib⁹ infesta/ hīti. Iuuētutē
pterea ciuitatū earū ad supplemētū lōge
optimi gnis militū habebat. Has condi
tiones q;q; ipe inscientio uolutauerat/ cū
amicis/ uulgo tū omīs fama ferebāt. Uanis
ut ad ceteraī fidem/ sic adscripta regēda
satellitū regioru ingentis non oīa uniuersi
q; ea que ad quēq; pinerēt singuli carpe
bant/ qui exuliū coniuges in matrimonio
habebant/ aut ex bonis eoru aliquid posside
bant/ tāq; admissuri nō redditum indi
gnabāt̄ur. Suis liberatis a tirāno nō inita
modo futura libertas q; multo fedior q;an
fuisset suis/ redeuntib⁹ inuocatoq; dñoq;
potestate an oculos obuersabāt̄ur. Mercen
nary milites et pdita militie castra in
pace egre ferebāt/ et reditū nullū sibi ee
in ciuitates uidebāt. Insensas nō a tirāno
magis q; a satellitib⁹ eoru. Hec inter se
primo occulte serentes fieri cepe/ deinde
ad arma subito discurrerēt. Quo tumul
tu cū pse satis irritatas multitudinē
cerneret/ tirānus/ cōtionē aduocari ius
sit. Ibi cū ea que impatrentur a romanis
exposuisset/ et grauiora atq; indigniora

Quales cōditiones paas ai Nabide habē de.

falso admodū finxissēt/z ad singula nunc
ab unūsis nunc apartib⁹ conticonis ac-
clamaretur/ Introgauit quid se respon-
dere ad ea aut quid facere uellēt/ pro
pe una uoce omnes nihil respondere. bellū
ferri iussissēt. et pro se quisq; qualia m⁹
timido solet bonū auiz hr̄e et bn̄ spare
ulentes. fortes fortunā adiuuare aic
bant. his uocib⁹ meritatiq; tirānus/ et
anthicon ethologq; aduersuros pronūtiat
et sibi ad obsidionē sustinēdā copiaruz
affatim ee. erat pacis mītio ex oiiz
animis/ et instationes nō ultra quietu
ri discurrūt/ pauorū excursio lacessētiū
et emissa iacula/ extimplo et romanis du
bitationē quin bellandū esset eremerūt
leuia inde prelia p quatriduū primū sn̄
ullo satis certo euentu emissa/ quinto
die prope iusta pugna adeo pauēteq; in
opidū lacedemony cōpulsi st̄/ ut quidā
milites romani terga fugiētiū cedēteq;
p intermissa ut tunc erant menia urbē
intrarēt. et tūc quidē Quintius satis
eo tenore coherceriq; excursionib⁹ hostiū/ ni
hil preter ipius oppugnationē urbis super
seratus/ missis qui omnes nauales so
cios achiuo accerserent Spē interi cūctā
huius militū aduisendū urbis situ me
nia circūuehitur. fuerat quidā sine mu
ro palata tiranni. locis patentib⁹ planis
q; obiacerant murū altiora loca et diffi
cilia aditu stationib⁹ armatorū pro mu
nimento obiectis tutabātur Obi sanis
oia inspexit corona oppugnandū ratus
oib⁹ copijs. erat aut romanoy socioq; de nūo romanoy.
simul pediteq; equiteq; simul terestriū atq;
naualiū ad.l. milia hoīnū urbē cinxit
Alij scalas alij ignē/ alij alia quib⁹ nō oppu
gnarēt modo sz etiā terrēt portabāt.
Iussi clamore sublato subire undiq; oms
ut qua primū occurrerēt/ quaq; opē fer
rent/ ad oia simul pauentes lacedemo
ny ignorarēt qd roboris in exercitu erat
trifariā diuisū/ parte una aphebo/ altera
alurichineo/ tertia ab eo loco q; eptagro-

niag appellaur Oiā aiūt hec apta sine
muro loca sunt. aggredi iubet/ Cū tantus Soppugnatio urbis
undiq; terror urbem circūuasisset/ primo tirā
nus ad clamores repentinos et adnūti
os trepidos motus ut quisq; mx̄ labora- maxime
bat ubi locis aut ipe occurrebat aut alius
mittebat. deinde circūfusa undiq; pauore
ita obtorpuit/ ut nec dicere quid inre es
set/ nec audire posset/ nec inopi modo eō
silij/ sz uix mentis cōpos esset. Roma
nos primo sustinebāt in angustijs lacede
monij/ terneq; anos tpe uno locis duos
pugnabāt. deinde crescente certamine
nequaq; erat pluū pur. missilibus enī lace
demonij pugnabāt a quib⁹ se et magni
tudine scuti phalae romanus tuebatur
miles. et quidē alij uani/ alij leues admo
dū ictus erāt. Nam in angustias loci con
fertāq; turbā/ nō modo ad emittenda
cum procursu quo plurimū cōtinātur
tela spatiū habebāt. sed nec ut de gra
du quidē libero ac stabili conarētur. Itaq; Nō ledebāt ro-
ex aduerso missa tela/ nulla in corporib⁹/ romanos.
rara inscitis herebāt. acie cūstātib⁹ ex
superioribus locis uulnerata quidā st̄. mox
progressos iā etiā ex tectis nō tela modo
sz tegulas quoq; inopināteq; protulerūt.
sublatis deinde sup capita scutis cōtinu
atis q; ita inter se/ ut nō modo ad cernendū
sz ne ad inferendū quidē expeditus
telū loci quicq; esset/ testudine fta sub
ibant. Et prime angustie paulis per-
sua hostiū q; referte turba remiserūt
Postq; in patentiorē uiaz urbis paulati
urgentes hostes processere nō ultra
uisorū atq; impetus sustineri potat/
Cum p̄ga uertissent lacedemony/ et fu
ga effusa superiora peterēt loca. Nabis
quidē ut capta urbe trepidans/ quanā
ipe euaderet circūspectat. Pithagoras
cū ad certa alo admodo ostiaq; ducis signabat/
tunc uero unus ne caperetur urbs causa
fuit/ succendi enī edificia proxima
muro iussit/ que cū momento tēporis ar
sissent/ ut adnuātib⁹ igne qui alias ad

extinguendū opem ferre solent trucire inno
manos tecta nec tegulariū modo fragmenta
sz etiā ambusta tigna ad armatos puenē.
et flama late fundi fumus terrorē etiā
maiorē ꝙ periculū fecere. Itaq; et quec
tra urbē romanorū erāt tum marime
impetus facientes recessere a muro / et
qui iā intrauerāt ne incendio ab hoste
rente intercluderētur a suis receperūt
se se. Et quītus postq̄ quid rei cēt audit
receptui canere iussit. Ita iam capta ur
be prope trucidati redierūt in castra. Cui
tus plus extimore hostiū q̄ ex re ipa spē
nactus / p triduū insequens territauit
eos / nunc plus lacessendo nunc equis
interseptendo q̄ quedā ne exitus ad fu
gam esset. His cōminationib⁹ expul
sus tirānus pithagoram rursus oratorē
misit / quē quītus primo aspernatū exce
dere castris iussit / deinde supplicit orā
tem / aduolutū q̄ genib⁹ tandē audiuit
Prima oro fuit ola p̄mittēs arbitrio
romanorū. deinde cū ea uelut uana et sū
effectu nihil proficeret / eo deducte res
ut his condicionib⁹ que ex scripto pau
ns añ diebꝫ edite erant indutie fierēt.
pecunia q̄ et obsides acceptī. Dū oppug̃
tur tirānus argiuī nūtijs alijs prope
sup alios efferētib⁹ tm̄ nō captā iā lace
demonē ēe erecti et ipi simul eog̃ pitha
goras nā parte ualidissima p̄sidij ex ces
serat / cōrepta paulatī de eorū qui marce
erant / duce archippo quōdā p̄sidiū expu
lerūt. Timocratū pollonēsez qua dem
ter prefuerat uiuū fide data misit.
huic lentine quītus supuenit pace data
a tirāno dimissis q̄ a lacedemone ti
mene et redys et lucio quīto fratre
ad classem leta ciuitas celeberrimū feste
rū dierū ac nobile iudicrū nēmeoriz
die statuta propter belli mala p̄missum
maduētū romani ererat / duces
q̄ indixerūt. p̄fecerūt q̄ ludis ipm
imperatorē. q̄ multa erāt que gaudiū ci
mularēt. reduces enim a lacedemone e

rant quos nup pithagoras quoq; ante
nabis abduxerat redierāt. qui post cōpta
a pithagora coniuratione et cede iā cepta
effugerāt libertatē. Et longo intuallo liber
tatisq; auctores romanos quib⁹ causa bellā
di ab tirāno ipi fuisset cernebāt. restata q̄
ipō nemeorū die uoce p̄comis libertas ar
giuorū achais quātū restitui argi iocē
achaie consiliū lentine afferebāt. tamē sta
lacedemon relicta lateri adherensq; tirāni
nō sincerū gaudiū p̄bebat. Et holi nō eā
rem oib⁹ consilijs lacerare cū philippo no
ante cessisti bellare q̄ oib⁹ excedere. sic
ne urbib⁹ / tirāno relictā lacedemonē / ce
lem auit legionū qui in romanis hiēat
castris / ceteros q̄ nobilissimos ciues in eri
lio uicturos nabidis tiranis satellitē factū
Titus romuleus Quītus ab argis Ellacia
uñ ad bellū spartanū profectī erat copias re
duxit. Sunt qui nō ex opido p̄fectos bellū
gessisse tirānū tradūt. Sed castris aduer
sus romanā posicis castris duces cōmissū cū
etholorū auxilia expectasset / coactis ader
trenuū nec confligere impetu impabila
tores suos ab romanis fēe eo p̄cipue uerū ca
stris q̄ exitū pacem petisse / cū ceciderēt
xv. milia militū capta plus quatuor milia
essent.

Odem fere tp̄e et ab Tito quītio cete
bus ad lacedemonē gestis a marco
portio consule ex hispania littere allate. u
trusq; noīe ternos indies supplicatio ab
senatu decreta est. L. Valerius consul
qui post fusos circa Litanā siluā boios
quietā prouinciā habuisset / comitiorū
cā romā redyit. et creauit consules pu
blium p. Scipionē africanū iterū / et va
lerium Sempronium longū quorū patres
primo anno secundi punici belli cōsules
fuerāt. Pretoria inde comitia habita. cre
ant p. Cornelius Scipio et duo cornely
Cethegus et Blesio et consules domi ex
Cnorbalis et Sextus digitius et titius
. L. Alpa. comitijs p̄fectis consul in pro
uinciā redyit. Nouū uis eo anno a fere

de deditione lacede
monis uebis 7 de alijs
postea gestis.

tinatibus tentatū ut latini qui incoloniam romanā nomina dedissent ciues romani essent. puteolos salernūq; et buxentū ascripti colonis nouis dederāt. et cū obid se pro ciuibus romanis ferrēt senatus iudicauit non esse eos ciues romanos.

. Nabidis ad romanos/et de prouincijs sortitis.

Principio anni quo p. sapio africanus iterū. M. sempronius longus consules fuerunt/ legati Nabidis tirāni romā uenerunt duo/ductus extra urbē inde apollinis templum datus est. pax quę. t. quintio cōuenisset rata esset. petierūt/ impetrauerūtq; de prouincijs cum relatū esset senatus fore quens ineam sinā ibat/ ut cum in hispania et in macedonia debellatū foret/ cōsulibus ambobus italia prouincia esset. sapio satis esse italię unū consulē censebat/ alteri macedoniā decernendā esse/ bellū grauiter ab anthiocho imminere. tū ipsius sua sponte in europā trāsgressū/ quid deinde facturū censeret/ cum hinc echoli haud dubie hostes uocarēt ad bellū/ illinc hānibal romanis cladibus insignis imperator stimularet. Cum de prouincijs consulū disceptatur/ priores sortiti sunt/ domitio urbana iurisdictio. tito quintio peregrina euenit. publio cornelio hispania ulterior. sex. digitio citerior duobus cornelijs. Glorio sicilia. Cloren de sardinia. In macedoniam nouum exercitū trāsportari nō placuit. eū qui esset ibi reduci in italiā a quintio ac dimitti. Item ex exercitū dimitti. qui cū Marco portio catone in hispania esset. cōsulibus amboby italiā prouinciā esse/ et duas urbanas eo scribere legiones/ ut dimissis quos senatus uoluisset exercitibus octo eis romane legiones essent. Versatum factū erat priore anno catone portio et. l. valerio consulibus. Id p. licinius pontifex nō eō factū recte collegio primū/ deinde cū ex auctoritate collegij patribus renūtiasset. de integro faciendū arbitratu pontificū censuerūt. Ludos q̄s magnos qui una noctem ēnt tanta pecunia quāta assoleret faciendos. Ver sacrū

de creatione cōsul⁹ 7 de alijs tūc gestis.

uideri. pecus qd natū eēt inter kl'. martias et idus maias. p. cornelio scipione et t. sempronio consulibus. Censorū inde comitia sunt habita. Creati censores sex. pectus et. c. cethegus. principē senatorū. p. scipionē cōsulē. quē et priores censores/ legerūt. tris eis senatores neminē unquā honore usum pterierūt. Grāq; quoq; ingē tem apud eū ordinē peperierūt/ q' iudicijs tribunis edilibus curulibus impetrarent/ ut loca senatoria secernerēt a populo. Nam antea in promiscuo spectarant. Equitibus quoq; perpaucis adepto qui nec ullū ordinē seruitū actui libertatis. et ulla publica ab eis cēn refecta amplificataq; Ver sacrū ludiq; uotiui quos uouerat Ser. sulpitius Galba consul facti. Cum spectaculo eorū ocupati animi hominū essent. q. p. Leuinus qui pp multa in deos homines q; scelera Locris admissa incarcerē coniecti fuerat/ cōpauerat homines/ qui plurimis simul locis urbis nocte incendia facerēt/ ut inde sternata nocturno tumultu ciuitate refringi carcer posset. Ea res indicio consciorū palā facta delataq; ad senatū est p. Leuinus in inferiorē demissus carcerē ē. Nec ad usq; colonie ciuiū romanor⁹ eo anno deducte sunt Puteolos Vulturnū Liternū tricenū homines insingulas. Item Salernū Buxentū q; colonie romane deducte sunt/ de duxere triumuiri. t. sempronius longus quintus consul erat. M. Seruilius. q. Minutius tertius ager diuisus ē qui cāpanor⁹ fuerat sipontū. Item agrū qui arpanor⁹ fuerat colonia ciuiū romanor⁹. Alij triumuiri. d. Iunius brutus. M. Tebius Tampilus et M. Heluius deduxerūt Compsā. Item et Crotonā Colonie ciuiū romanor⁹ deducte Campsianus ager debrutys erat captus Brutijs Grecos expulerāt. Crotonā greci habebāt. triumuiri. t. Octauius. l. Emilius. Paulus. c. lectorius Crotonā tōpsā; l. Cornelius Axerula deduxerūt. q. Prodigia quoq; alia missa eo anno rome sunt alia nūciata. In foro et comitio capitolio

de mala dispositione q. p. Leuini. et de prodigijs uisis.

sanguinis

Varia ammis

de L. valerio & M. porcio & de pugna habita.

M. portius cato.

Antonius

Corpora gallorum mollia

sanguis fluxe visse sunt. et trā aliquot
ens pluit / et caput vulcani arsit. Nū
tiatū est parte amni lac fluxisse. Pueros
Arimini ingenuos sine oculis et naso
Et in picено agro non pedes nō manus
habentē natū. Ea prodigia ex pontificū de
creto procurata et sacrificiū nouēdiale
factū q adriani nūtiauerāt magro suo
lapidib pluisse — In gallia. L. valerius
procōs. circa mediolanū cū gallis insubri
bus et boiis qui dorulaco duce adcentā
dos insubres pdā trāsgressi erāt circa
mediolanū signis collatis pugnauit.
x. milia boinū sunt cesa. q eos dies colle
ga eius. M. portius cato ex hispania tri
umphauit. Tulit in eo triūpho argenti
infecti viginti quīq milia pondo. Auri mil
le quadringentos. militib diuisit insin
gulos ducenos septuagenos eris triplex
equit. C. Sempronius consul in provīcia
profectus interiorū pmū agrū legiones du
xit — Boio rex tum regulus eorū cū duo
bus fratrib tota gente contitata ad rebel
landū / castra locis apertis posuit ut affa
reret dimicaturos si hostis fines intras
set. Consul ubi quante copie quanta fidu
cia esset hosti sensit nūtiatū ad collegā
mittit ut festinaret venī
re. se tergiuersando maturū ei rē exitu.
q̄ne causa consuli contandi cades gallis
preter q̄ q̄ contracto hostib animos fa
ciebat / rei maturā dē erat ut prius q̄ con
sules ingrederētur consulū copie rem trā siderēt
Perbidui tamen ul' aliud q̄ steterūt pa
rati ad pugnā si quis castra egrederetur t
tio subiere ad vallū / castraq ab oī simul
parte aggressi sunt. Consul arma ex
templo capere milites iussit. armatos pri
us per inde continuit / ut et stolidā fidu
ciam hosti augeret / disponē copias q
bus quoq portis erūperēt. Duo legiōs
duab principalib portis signa efferre
iusse. Sed in ipō exitu ita cōferti obsti
tere galli ut dimicare nō posset. Dum in
angustiis pugnant. nec dextra magis
gladys q̄ grauabatur nec q̄ scutis corporib
q̄ ipis obnoxy urgebāt romani ut signa
foris efferrēt. gallis ut aut manstra ipē
netrarent / aut exire romanos prohibēt
nec ante inhane aut illam partē moueri
acies potuerūt quā Quintus fictoijs
primi centurionis et cornelius attinus
quarte hic ille scande legionis tem maxi
mis prelijs sepe tentatā / signa adepta signi
feris inhostes proiecerūt / dū reperūt emisse
signū priores sām se porte iecere. nā hi
extra vallū pugnabant / quarta legione
in porta herente / cū alius tumultus ex ad
uersa parte castroz / est exortus. Inportā
q̄storiā irruperūt galli resistētes pīnaci
occiderāt L. postumiū al aprote pretorē cui tirāno
fuit cognomen et M. antonius Sempniū
q̄ prefectos iberū et ducentos ferme mi
lites. capta ab ea parte castra erant. donec
cohors extraordinaria missa a consule
ad tuendā questoriā portā / et eos qui in
tra vallū erant partiz occidit / partē expu
lit castris et irrupentib obstitit. Eodez
forte tempore et quarta legio cū duab
extraordinarijs cohortib porte irrupit
Ista simul tria pelia circa castra locis distā
tibus erant / clamores q̄ dissoni ad incer
tos suorū eventus a presenti certamine aios
pugnantiū auertebāt usq; ad meridiē
equis uirtb ac prope par spe pugnatū
est. Labor et estus mollia et fluida corpa
gallorū et minime patia sitis cum dece
de pugna cepissent in paucos vesperā im
perū romanū fecerūt / fusos q̄ cōpulerūt
in castra. Signū inde receptui a cōsule
datum est ad quod pars maior recepit
se se pars certaminis studio et spe pon
undi castris hostiū pstitit / ad vallū eoz
pugnatū cōcepta. Galli unusi ex alijs
erūpunt. fusi inde romani qui imperio
consulis parere noluerāt sine pauore de
territore castra repetunt. Inde varia hīc
atq; illinc nunc fuga nunc victoria
fuit. gallorū tamē adundantia mul
tia / romanorum quinque mi

placetia.

de profectione. Q. ad
coritū et de colloqo
ad legationes habito.

ha fiunt occisa. Galli recepere in intima
finiū sese. Consul placentiā legiones
duxit (Scipionē aly comūcato exercitu
cum collega ꝑ uicinorū agros populantē
isse quoad progredi silue paludes q̄ pas
se sint scribunt. Aly nulla memorabi
li re gesta comitiorū causa rediisse romā.

Eodem anno .C. quintius helatia q̄
inhiberna reduxerat copias totū
hiemis tempus iure dicendo cōsūpsit
mutandis q̄ his/que aut ipsius phi
lippi uel ꝓfectorū eius licentia mutā
tatibus fcā erant cum sine factiones
hoīū uires augendo iuis ac libertatez
aliorū deprimerent. Veris initio cōi
tium / conuentū eodē uenit. ibi uiū ci
uitatū legationes in cōtionis modū ex
cūsas est allocutus. Orsus abinde ita

Primū romanis amicicia cū gręcoꝝ gēte
etiā imperatorū quiante in macedoniaz
fuissent suisq̄ rebus gestis oīa cū appro
batione ingenii sint audita / ꝓterq̄ cū
ad mentionē habidis uentū esset Ja mi
nime conueniens liberann gtiā uidebat
tirānuz reliquisse nō suesolū patrie
grauē sz oīby orta ciuitatiby meritēdū
Nec ignarus huiꝰ habitus aiōy quinty
si sine exordio lacedemonis fieri potuisz /
fatebatur pacis cū tyrāno mentionē ad
mittendā auctby non fuisse / nunc cū
alieⁿq̄ ruina gratissime ciuitatis opp
mi nō posset sanctius uisit cē tirānū
debilitatū ac totis prope uiribus adnocē
dum cuiq̄ adeptis relinqui q̄ integrū
uehemētioribus / q̄ quepan possit remedi
is ciuitatē sinere in ipā uindicta lib
tatis peritura ꝓtorū cōmemorys (sb
iecit profiasa sibi in Italiā atiz omnē
exercitū deportare imaio esse demen
tis calchidis q̄ ꝓsidia int decimū diē
auditurus deducta. ac corithū ipis ex
timplo uidentibus uacuū acheis traditurꝰ.
Vt omnes sarēt ultrū romanis an ethe
lus mentis mos esset / qui male cōmis
sam libertatē .p.e. fmonibus distulerit
et mutatos pro macedonibus romanoq̄ dnōs.
Sed illis nec quid dicerent nec quid face
rent quicq̄ unq̄ pensi fuisse reliquas ci
uitates monere ut frīs nō erdēis amicos
pensent / intelligant quibus credendū et
aquibus cauendū sit / libertate modice u
tantur tantū paratā eā salubrē singlis
ciuitatibus esse nimiā et alys grauē et
ipis qui habeant ꝓpriē et effre natā eē
concordie inciuitatibus primatuꝫ et ordiēs
inter se et in oēs omnes ciuitates cōsu
lerent adūsus consentientes nec regē quē
quā satis ualidū nec tirānū fore / discordi
am et seditionē oīa opportuna insidiātibus
facere cum pars que domestico examine
inferior sit extrio se applicet potiq̄ ciui
cedat alienis armis partā extremā fide
reddita libertatē sua cura custodirēt sua
rentq̄ ut ꝓpls re. dignus data libertatē
hinc munus sui bñ positū foret — has
uelut parentis uocez cum audirēt ma
nare oībus gaudio lacrime adeo / ut ipz
quoq̄ confunderēt dicentē. Paulisper
fremitus approbantiū dicta fuit monētiū
q̄z aliorū alios ut eas uocez uelut oracō
missas inspectura aiosq̄ demitterēt. Si
lentio deinde facto / petijt ab his ut ciues
romanos siqui apud eos insuetiore cēnt
conquisitos intra duos mēses mitterēt
ad se in thessaliā / ne ipis quidē honestū
esse / inliberata tra liberatores eius fuire
Omnes acclamarūt gratias se inter cetā
etiā ob hoc agere q̄ admonirī cēnt ut
tam pio ac necāo officio fungerētur.

Ingens nūs erat bello punico captiuoꝝ
quos hānibal cū ab suis nō redimēt
uenūdederat. multitudinis eoꝝ argu
mentū ē quod polibius scribit centū
talentis eam rem in acheis stetisse cū
quinquenos denarios ꝓtū in capita q̄d
redderentur dnis statuissent. mille et
ducentos ea nōe achaia habuit. Adhuc
nunc proportionē q̄ uerisimile sit
gretiā totā habuisse (Non dum quet
dimissus erat cū respiauit ꝓsidiū ab

de cōsensu om
ad dicta quīq
de eius pfectō
ī thessaliaz.

corintho dacsaldes pyrrhus duci ad portã atq; abire quorũ agmen impatorẽ secutus prosequẽtibꝫ cunctis suatorẽ damãtibus salutans dimissis q; duxad suos eadẽ qua uenerãt uiá in ellatiã redyt = Jnde eũ oĩbꝫ copijs ad claudiũ legatũ dl missis p thessaliã atq; epirũ ducẽ Oriceũ iubet atq; ibi se oppriri / Jnde nãq; in aĩo esse exercitũ in italiã trajcere / et primo quiq; fratri legato et pfecto classis scribit ut onerarias ex oĩ greciae ora eodẽ cõtraheret - Jpe calchidẽ pfectus / deductis nõ a calchide solũ sed etiã ab horreo atq; eretriã psidijs / conuẽtũ ibi cuboream cum tam huĩt / admonitos q; inquo statu res rim accepisset eos inquo reliquerat dimisit. demetriadẽ indepfiascitur deducto q; psidio prosequtibꝫ cunctis sicut corinthi et calchide pgit ire in thessaliã vbi nõ liberande modo ciuitatis erant / sed ex oĩ colluuione et fluxione in aliq; tolerabilẽ formã redigende nec enim tẽporis modo diuitys ac uiolenta erlicẽtia regia turbari erant sed inquieto etiã imperio gentis nec comitia nec quietũ nec consiliũ ullũ nõ pfidionemẽ ac tumultũ inde a pnapio adnostrã usq; etatem traducẽtis / assensu maximo et senatũ et iudices legit / potenniorẽ q; eaz partẽ ciuitatũ fecit cui salua et trãquilla oĩa esse magis expediebat - Jta cũ prensuisset thessaliã p epirũ in oriceũ unde erat traiecturus uenit . ab oricio copie omnes brundusiũ trãsportate Jnde p totã italiã ad urbẽ pompe triumphãtes nõ minore agmine rerũ captarũ q; suo pte acto uenerunt. = Postq; romã uentũ e / senatus extra urbez quinto ad res gestas edisserendas datus e. triumphus q; meritus admodũ decretus . triduũ trifault . die primo arma tela signaq; erea et marmorea trãstulit . plura sluppo adepta q; q; exercitatibꝫ ceperat . Jo die auri argẽtiq; facti infecti q; et signati . Jnfecti ar genti fuit .xvij. milia pondo . et duceta lxx facta . vasa multa oĩs generis celata plera q; quedã eximie artis et ex ere multa fabrefacta . adhuc cupe argẽtee decẽ pcc . si gnati argenti octuagẽta quatuor milia fuere atticorũ drachmã uocãt trium fere denariorꝫ in singulis argenti ẽ pondus. auri pondo fuit triamulia septigenti decẽ quatuor / et clipeũ unũ auri totũ . et philippi mumi auri quatuordecim milia quinq; centũ xliij . Tertio die corone auree dona ciuitatũ trãslate centũ et xliij . et hostie ducte / et añ currũ multi nobiles captiui obsides q; Jnter quos demetrius regis philippi fuit et armenes Nabidis tirãni filius / acedemonijs Jpe deiũ quãq; inuidẽ est inuectus - Secuti currũ milites frequẽtes in ex cultu ex puncia re portato . his ducenti quinquegenarij, eris impeditis diuisi duplex centurioni tri plex equiti pbuerũt spez triũ pho capti bus rasis secuti qui fuerãt exẽpti fue rant = Eodẽ anno . Q. Elius Pe de creatione triumuirorꝫ
tus tribunus plebis contulit ad plebẽ. plebs q; scitum uti duae latine colonie / una imbrucios / altera in Thurinũ agrũ deducerẽtur. his deducendis triumuiri creati quibꝫ interuentum imperiũ edit Cornelios . Q. cethegus . M. dolabella . M. curius . M. fulvius Gallipes . C. Grassipes . Jn turnuũ triũ . A. manlius . P. Cornelius . L. apustius ea bina comitia . Ch . domitius pretor urb in capitolio huĩt . Edes eo anno aliq; dedicate sũt . Dea Junonis matutine in foro olitorio nota locataq; quadriennio ante a . C . L . cornelio cons . gallico bello censor idẽ dedicauit . Altera fauni edi les / eã biennio añ ex multaticio argento faciendã locauerat . C . scribonius et . Ch . Do minus qui pretor urbanus eã dedicauit et eidẽ fortune primigenie in colle quiri nali dedicauit . Q . martius ahala duumuir ad idibꝫ creatus . Vouerat eam dece annis añ punico bello . P . Sempronius So phusto / locauerat eadem censor et in insula

Triumuiri

de triumpho dato Quitio.

Ioui edē. C. Seruilius diuinū dedicauit.
Vota erat sex annis añ gallico bello a
Lucio furio purpurione ptore abeodē
consule postea locata. hec eo anno. Scipi
o ex prouincia gallia ad consules sibro
gandos redyt. Comitia cōsulū fiere
quib creati sunt. L. Cornelius cerula
et quītus aēmilius Terminus. Postero die
creati sunt ptores. L. Cornelius Sapio
.cn. fului nobilior. C. Scribonii. cn. Vale
rius Messalla. L. porcius Licinii. et. C. fla
minius. megalesea ludos scenicos atq
Seranus. L. scribonii libo ediles curules
primi fecerūt. horū edilui ludos romanos
primū senatus applō secretus spectaut
pbuitq sumones sicut omnis nouitas sol
alijs tādem qđ multo ante debuerit tri
butū ertimātib amplissimo ordini/alij
dēptū ex dignitate ppli quicquid maie
stati parū adiectū esset intpantib et
oiā discrimina talia quib ordines dec
nerentur/et cōcordie et libertatis eq
minuende cē ad quū grētissimū octauū
annū inpmissis spectatū esse quid re
pente factū cur īmisceri sibi incautā ple
bē prēs nolient/cur Dues pauperes
consessorē fastidiret nouā supbā libi
dinē ab nullis añ gentis senatu nec de
sideratā nec instituta. Postremo ipz qđ
africanū qz consul auctor ei fuisset
penituisse ferūt. adeo nihil motū exā
tiquo probabile uetib ē nisi que usq
euidēt arguit stari malūt.

de terremotib crebris nūtiatis rome.

Eodē anno quo Lucius cōnelius
.C. aēmilius cōsules fuerūt/tre
motus ita crebri nūtiabātur/ut nō re
tiū ipsis qz feriarū quoq ob id indictay
homines tederet. Jam eū senatū hīi neq
res p. administrari potat/sacrificando
expiandoq occupatis cōsulib. Postremo
.x. uiris adire libros iussis/riso eoruz
supplicatio p triduū fuit. coronati adom
nia puluinaria supplicauerūt. editūq est
ut omnes qui exima familia essēt sup
plicarēt. Jrē ex auctoritate se
natus consules edixerūt nequis quo
die tremotū nūtiato feriae indictae cēnt
eo die alii tremotū nūtiaret. Prouī
cias deinde consules primus tū ptores sor
titi. Cornelius galliā. aēmilius ligusq
sortiti. C. Scribonius urbanā. cn. Vale
rius peregrinā. L. Cornelius Siciliā. L.
porcius sardiniā. Cor. flaminius hispaniā
citeriorē. cn. fulius hispaniā ulteriorē. Ni
hil eo anno belli expectātib cōsulib hīc
cn. Cintij pfectus pisis erat allatel/li
gurū .xx. milia armatoz coniuratione
p oiā cōtubula uniuse gentis facta/Lu
nensem primū agrū depopulatoq/pisanū
deinde finē trāsgressos omnē oiā mariq
pagrasse. Jta aēmilius consul cū ligusq
prouincia uenerat ex auctoritate senatū
in rostra ascendit et dixit ut legiones duo
urbane quo superiore anno scripte essēt
post diē decimū diemq adessent in earū
locū se duas legiones urbanas scriptuq
Item sociis et latino nōi magistratib legā
tisq eorū qui milites dare debebāt edixē
ut in capitolio se adirēt. his .xv. milia
peditū et quīgentos equites p nūcios cuiusq
iuniorū descripsit. et in capitolio proti
nus ire ad portā/ut maturaretur res/pro
fecto ad delectū iussit. fuluio flamiuio
qz triamilia romanoz peditū/centum
equites nsupplemētū/et quīna milia so
cii latini nōis/et ducenī equites decren.
Mandatūq pretoribus ut milites dimitte
rent ueteres/Cū in prouinciā uenissēt/
Cū milites qui in legionib urbanis erāt
frequentes tribunos plebis adissēt ut
causas cognoscerēt eorū quib aut me
ritis stipendia aut aliquis morbi eā es
sent/quo minus militarēt/eam rē lite
tim semp diiudicauerūt. Inquib scrip
tum erat Ligurū .x. milia in agrū placē
tinū uenisse/et usq ad ipā colonie me
nia et padi ripas/cū cedib et incendijs
perpopulatoq esse/boiorū quoq gentes
ad rebellionē spectare/ob eaq res tumul
tū esse. decreuit senatus tribunis plebis

non placere causas militares cognosce
re quo minus ad edictū conuenire. adie
cerunt etiā ut suos nōis latini qui in
exercitu p. cōnelij Titi sempronij fuis
sent dimissi ab his consulibus esset ut ad
quē die lucius cornelius consul edixisset
Etrurie conuenirēt. Et ut. L. corne. os. t
prouincias profisceris iniopidis agris
q; quia iturus eet signos ei uideretur
milites scriberet armaret et duceret
secū dimittendiq; ei quos eorū q̄s uel
let uis esset. Postq; consules delectibꝰ
to profecti sunt in prouincias tū tribus q̄
tuis postulauit ut de his q̄ cū x. legatis
ipe statuissent audiret senatꝰ. ea q; si
uideretur auctoritate sua confirmaēt.
id eos facturos silegatosq; uba
qui ex uniuersa etruria et magna parte a
sie quiq; ab regibus uenissent audisse
he legationes ab. c. scribonio prore ur
bano insenatū introducte sunt. benigne
q; oīb responsū. Cū antioco quia lōgior
disceptatio erat de legatis quoꝝ pars
aut masia aut Lisimachie apud regem
fuerat delegata ē. Quintio mandatus
ut adhibitis hīs legatorū regis uba au
diret. rīderet q; his que ex dignitate
atq; utilitate p. r. responderi possent
Menipo et hegesianax principes regie le
gationis erant. Ex his Menippus ignorās
se sedisse quidā pplexi sua legatio hōrē
cū simplicē adamicaā petendā iuuenē
q; sodalitatē uenisset. Esse aut tria genꝰ
fedeꝝ quibꝰ integre pacisceūtur amici
tias ciuitates reges q; Unū cū bello ui
ctis dicerentur leges. Alterū cū pares
bello equo federe inpace atq; amici
cia uenirēt. tertiū genus eoꝝ qui nūq;
hostes fuerint adamicaā sociali federe
integre iungendā curāt. eos nec dicere
nec accipere leges. Idcirco uictoris et uicti
esse. ex eo genere cū antiochus nō esset. mitiꝰ
se q; romani equū censeāt leges ei dicere
quas asie urbibꝰ liberas et īmunes q;
stipendiarias esse uelint quas imperare
p̄sidia regia regemq; uetēt. Cū philippo
cui hoste pacē non cū antiochoo amico et
sodalitatis fedus ita sanciendū cē
ea quintius / quū uobis distincte agere
libet et gena iungendaq; amicitiaq; enu
merare / ego quoq; duas conditiones ponā
extra quas nullam esse regi nūtiete amici
cie cū p. r. iungende. Una si nos nihil qd ad
urbes asie attinuerit euitare uelit et ut
ipe cū europa abstineat. Altera sive ille
asie finib nō contineat / in europā trāsce
dat / ut et romanis ius sit asie ciuitatū a
micicias et tuen quas habeāt et nouas
complecti. cui ille id auditū et dicere in di
gnū esse Egeas lianas tracie et chersonesi
urbib arcen antiocū que Seleucus
pdecessor eius Lisimaco regi bello uicto
et macie cesso p̄sūmū decus parta uelū
quierit pariter cū laude abtractis parti pos
sessa armis receperit antiocū p̄tim de
ptam sicut ipas Lisimachiā et reuocatis
cultoribꝰ frequentauerit / et que strata ui
tus atq; incendio erant magnificis im
pensis edificauerit. quid igit simile est
re ex ea possessione ita parta ita recupe
rata decedi antiocū et romanos absti
nere asia q; nūq; eorū fuerit. Amicicias
ex petere romanoꝝ antiocū. Eque im
petrata gloriā sibi nō putarit sat
hec quintius qui quidē inquit honesta pe
samus sicut aut sola aut pma certe pe
sari decet principi orbis terrarū ppl̄o et
tanto regi / utrū tandē uidetur hone
stius / liberas uelle omnes que ubiq;
sunt grecie urbes an suas et uectiga
les facere si ibi antiochus fuerit cē
sebat / quas urbes proximus belli ūus
habuerit / quas patres nūq; usurpauit

de respōso p Quītū dato

uerba Menippi de respōsione Quītij.

pro suis eas repetere instituerē / et ppli ro. su
scepti patrocinii libertatis grecorū nō de
serere fidei cōstanciaq; sue ducat eē / sic
philippo grecia liberauit ita et abanthi
oco grecas et asie urbes liberare in aso
hē. Neq; enī eolida eoniāq; colonie inp
utute regia missa fit. ß stupis aligēde
causa grenasq; uetustissime porte tra
propagande. cū hesitaret he gestanas. nec
inflectari posset honestiorē cām libertatis
ꝙ suaserūt / pter titulo / quin mittamus
ambages inquit p. sulpitius quimaxi
nati ex decē legatis erat / alterū ex duo
bus cōsulibus / ꝙ modo deste a Quintio da
te sunt / legite / aut supsedere de amicicia
agere. Nos uō inquit menipus neq uo
luimus neq possumus paci si quicq; quo
regnū anthiochi minuatur. Postero
die Quintius uniuersas legationes grece
asieq; cum insenatu uisso duxisset ut
soleant quali aiō p.r. quali anthiocus er
ga ciuitates grecie essent. postulata re
gis et sua exposuit. renūtiaret ciuita
tibus suis p.r. qua uirtute quaq; fide
libertatē eorum a philippo uindicauerit
eadem ab anthioco nisi decedat europa
uindicaturū. Tum a menipus deprecari
Quintū et patres institit ne festinaret
decernere quo decreto turbarum orbis
rarū essent / tempus sibi sumēt et re
gi ad cogitandū darent / cogitaturū eū
renūtiare condicōes essent et impetra
turū aliq; aut pacis cā consensuy. Ita
integra dilata res est. legatosq; mit
ti ad regē eosdē qui et Lisimachie apd
eum fuerāt / placuit p. Sulpicio p. Ju
lio .L. Eliō / uirdū profecti erāt hi / eū
a karthagine legati bellū haud dubie
parare anthiocō hānibale ministro
attulerūt / Intellexerūt q; cura ne simul
punicū excitaretur bellū.

Annibal patria phenix puenerat
ad anthiocū sicut ań dictū ē. et
erat apud regē in magno honore nul
la alia arte / nisi q uoluntatē dni con

silia de romano bello neme aptior super
tali re particeps esse simonis poterat.
Sniā eius una atq; eadem semp erat ut
in ytalia bellū gereretur. Ytaliā cōmea
tus et militē pbibitura extra hostis / si nu
hil ubi moueatur / locetq; p.r. uiribus et
copijs italie extra italiā bellū gerere.
Neq; regē neq; gentē ullā pare romanis
esse. sibi centū tectas naues / sedecī mi
lia pediti / mille equites deposcebat / ea
se classe primū africā petitu / magnopere cō
fidere / et carthaginēses ad rebellandū ab
se cōpelli posse / si illi cōtentur sua aliqua par
te ytalie excitaturū romanis bellū / regē eū
ceteris oīb in europā debere / et in aliqua
parte grecie copias continere. intraciē
tes quid inspeciē famāq; belli sanxisset
paratū trayicere. Inhanc sniā eū ad
duxisset regē / pparādos sibi ad populandū
aios ratus / literas nequo casu intercepte
palā facerēt / conata scribere nō ē ausus
Aristonē quēdā tirū natū ephesi / experciq;
solertia leuioribus ministeriis primū denis
partim spe pmiorū honoratū / quib etiā
ipē rex admiserat carthaginē cū manda
tis mittit. Edit notā eorū quib opus
opus esset. instituit etiā secretis notis
p quas haud dubie agnoscerēt sua man
data esse. Hunc aristonē karthagines
obseruantē nō prius amici q inimici hā
nibalis qua de cā uenisset cognouerūt.
Et primo inermis comitumq; celebri
ta simonibus est. deinde insenatu. Quid
nihil actū esse dicere exilio hānibalis / si
absens quoq; nouas moliri res / et sollici
tando aios hoīm turbare statū ciuitatis
posset. Aristonē quēdā tirū aduenā in
structū mandatis ab hānibale et a rege
anthioco uenisse / certos hoīes quotidie
cum eo secreta colloquia habere / in occul
to colloqui / q; mox in oculis publicē eruptu
esset. Conclamauere oēs uocari aristo
nē debere / et queri quid uenisset / et nisi
exprimeret cū legatis romā mitti. satis
pro temeritate unius hōis supplicio pēsū

Menipus q aliquot ex patrū sua ... deprecari ...

Verba menipi.

de uniuersis grecie et asie legationibus in senatū introductis.

Menipus.

de Aristone carthaginē missa.

nō de antioco aio cōsiliū frequēter hānibal ad infestādus romanū bellū dederat.

esse. priuatos suo periculo peccaturos / non extra noxam modo sed etiam extra famam noxe cohibendam esse. Vocatis ariston pugnare iussit et firmissimo propugnaculo uti q̄ literarum nihil ad quemq̄ attinuisset.
Ceterum neq̄ eas aduentus satis expediebat / et ineo maxime detestabat / q̄ cum barchine uolui factionis horum collocutum eum arguebat.
Orta inde altercatio e alios speculatores q̄ prehendi iam et custodiri iubentibus / alios ne quando tumultuandi causa esse. mali rem esse de nihilo hospites corripi. Idem cartaginenses et tiri inalios emporios q̄ frequenter comeant euentus. Dilata codicem q̄ ariston punico ingenio interpone iussit / tabellas conscriptas celeberrimo loco / sup sedem quondiana magistratuum p̄ma uespera suspendit. deinde tria uigilia nauem q̄ conscendit et profugit. Postero die cum sufetes ad ius dicendum consedissent / conspecte tabule / depte q̄ et lecte. Scripta erat aristonem priuatim ad neminem / publice ad senatores (ita senatum uocabant) mandata habuisse. publico crimine minus incerta deprecatus q̄ sto erat. mitti tres legatos romam qui de ad consules et senatum referrent placuit / simul qui de iniuriis a masinisse q̄rerentur. Masinissa postq̄ infames cartaginenses / et ipse inter se discordes principes / et colloquia aristonis / senatui / senatui p̄p indicium esse / aristonis p̄clo suspectum / locum iniurie esse ratus / agrum mantinium eorum depopulatur / et quasdam urbes uectigales carthaginensium sibi coegit stipendium pendere. Emporia uocant eam regionem. ora e minoris syrtis et agri uberis. Oppida ciuitates eius septis. ea singula indies talenta uectigal cartaginem sibi dedit. hanc tum regionem et totam infestam masinissa / et ex quadam parte dubie possessionis sui regni / an carthaginensium esset effecerat. Et quia simul adpurgandi crimina / et quosdam esse romam consultum coepit / qui et illa oneraret suspitionibus et de uetere uectigalium disceptaret / legatos et ipse romam misit. Audito de tiro adue

na primo cartaginenses curam intercepere patribus / ne cum antiocho simul et penis bellandum esset. Maxime ea suspicio crimen urgebat / q̄ quod deprehensum romam multipla cussisset / nec ipsi nec nauem eius custodissent.
De agro deinde cum regios legatos disceptatum coeptum. Cartaginenses iure finium cassurabantur / q̄ inter eos finis esset quibus p. scipio uictor agrum qui uetus esset carthaginensium finisset. et confessione regis / quia cum syphace cum phisgis ex regno suo cum patre numidarum uagante circa Cirenas p̄secretur / penario iter p eum ipsum agrum tam q̄ haud dubie cartaginensium uetus / uiros pensis. Numidae determinatione sapiens mentiri eos arguebat / et si quis uetera origines uiros exigere uellet quae proprium agrum carthaginensium in africa esse aduenis / Quatum secto bouis tergo aptae ceti loci potuerit / tantum ad urbem quae communienda statio data / quicquid byrsa sedes sua excessit uel atque iniuria partum breue. Neq̄ eni aequo agunt probare eos posse non modo semp ex quo coepit / sed ne quidem olim eos possedisse / p opportunitates nunc illos nuper reges numidarum usurpasse ius / semperq̄ penes eum possessionem fuisse qui plus armis potuisset. Cuius conditionis res fuerit p̄us q̄ hostes romanis cartaginenses odiis atque amicus rex numida esset / ambigent esse. nec se interponent quominus qui possedet teneret. Respondere legatos utrumque placuit / missuros se in africam qui inter populum cartaginensem et regem uetera disceptarent. Missi P. Scipio africanus et .C. cornelius cethegus et .Q. minucius rufus audita inspectaque re suspensa ob ea neutro inclinatis animis reuertere. Id utrum sua sponte fecerint an quia mandatum ita fuit non tam certum est q̄ uidetur tempus aptum fuisse inter tanto certamine eos relinqui / ne manus esset / unus scipio uel nostra uel alia cuius uetustate ita de utrisque meritis finire in promptu disceptationem potuisset.

Ariston.

Sufetes

86

Eodem anno quo gesta sunt hec Sextus Digitius prator in hispania ulteriore cum ciuitatibus his que post profectionem M. Catonis rebellauerant crebra magis quam digna dictu prelia fecit. et adeo pleraque aduersa ut uix dimidium militum quod a superiore acceperat successori tradiderit. neque dubium est quin eis hispania sublatura animos fuerit, ni alter prator p. Cornelius Scipio transhiberum multa sua prelia fecisset. quo terrore non minus quinquaginta opida ad eum defecerunt quam debellarat. Scipio ideo propretore lusitanos patria stata ulteriore prouincia cum ingenti preda domuit. Deinde in ipso itinere aggressus abhora tertia diei usque ad octauam incerto eventu pugnauit nullo multum impar superior alius. Nam et acie frequenti armatis adiuncta longum et impeditum turba pecorum agmen et recenti milite aduersus fessos longo itinere concurrerat. Tria nequa quam milia exercitus hostes huic nocturno itinere tres diurne horae accesserant. Nec ulla quiete data labore unus pugnam excepit. Itaque principio pugne uigoris aliquid in corporibus animisque fuit. et turbauerat primo romanos deinde equata paulisper pugna est. In hoc discrimine ludos Iouis si fudisset occidissentque hostes pretor uouit. tum de gra dum acrius intulere romani cessitque Lusitanus. deinde prorsus terga dedit. et cum instruxissent fugientibus uictores ad duodecim milia hostium sunt cesa. capti ducenti quin quaginta omnes fere equites et signa militaria capta. eius. et de exercitu romano septuaginta et tres amissi. Pugnatum haud procul Iliturgi urbe est. eo uictores opulentum pre exercitum p. Cornelius reduxit. ea omnis ante urbem exposita est. potestasque diuo suas res recognoscendi facta est. Cetera uendenda questori data, quod inde refectum est multi diuitiis. Non dum aduentum prator erat. C. flaminius prator cum hec in hispania gerebantur. Itaque tam adhuc quam se res

de gestis p Sextum Digitium et de Liguribus &c bois.

p ipsum amicosque eius magnis promissis celebrabantur et tentauerat, quum bellum ingens imminere exarsisse, et exiguas reliquias exercitus ab Sexto Digitio atque eas ipsas plenas pauoris ac fuge accepturus esset, ut sibi una ex urbanis legionibus decerneret. ad quam cum milite abesse ipso scripsum ex s. c. adiecisset eligeret, ex omni numero trecenta milia et ducentos equites peditesque trecentos, ea se legione nam insertum Digitij exercitu haud multum spei de re gestarum. Senatores negare ad uniones plurimos temere ingratiam magistratuum conflictos seria tius consulta facienda esse, nisi quae ex prouinciis scriberet aut legati renuntiarent, nihil ratius heri debere si tumultus in hispania foret placere tumultuarios milites extra italiam legerentur. Valerius Antias et in sicilia nauigasse delectus causa C. flaminium scribit. ex sicilia hispanam potentem tempestate africam delatum magnos milites de exercitu p. Africani sacro rogasse. his duarum prouinciarum delectibus ctum in hispania ad legisse. Nec in Italia segnius ligurum bellum crescebat. pisas iam quadringentis milibus hominum affluente multitudine ad famam belli spemque prede circum sedebant. Minucius consul arcanum diem quo diceret ad conueniendum militibus uenit. Inde quadrato agmine cum ad pisas duxisset, dum hostes non plus passuum ab oppido transfluuium mouisset castra. Consul urbem haud dubie suam ad uentu suo est ingressus. Postero die et ipse transfluuium mille ferme passus ab hoste posuit castra. Iam leuibus pliis appellationibus agrum sanorum tutabatur. In aciem exire non audebat, nouo milite et ex multis gentibus hominum collecto, nec dum noto satis inter se uix fidere alii aliis possent. Ligures multitudine fieri, et inacies exibat parati de summa rerum decernere. Et abundantes militum numero passim multas manus per extrema finium ad populandum mittebat, et cum coacta uis magna pecorum predam esset, patrum erat presidium per quod in castella eorum uiros agere, cum bellum ligusticum ad pisas constituisset. Consul alter L. Cornelius meruia pter exercitus

ligurū fines exercitū magnū boiorū indu-
ubi longe alia belli ratio ꝙꝫ cū ligurib⁹ erat.
Consul in acie exibat. hostes pugna detrac
tabant. ꝑdatū ꝙ ubi nemo obuiā exiret di
scurrebāt romani. Boi dum ripi sua ipsum
ꝙꝫ tuendo ea cōsterere certamī malebāt. ꝓ-
stꝫ oīa ferro igniq; satis uastata erāt/ cō
sul agro hostū excessit/ et ad matutinā ag
mine incauto ut inter pacatos ducebat.
Boi ubi egressum finib⁹ suis hostē sensere/
sequebātur silenti agmine/ loci insidys q̄-
rentes nocte/ ꝑtergressi castra romana/ sal
tuq; qua transeundū erat romanis/ inse-
derūt. Sd cū parū occulte fecissēt/ cōsul
qui multa nocte solitus erat mouere ca-
stra/ ne nox terroꝝ in tumultuario ꝓlio
augeret/ lucē expectauit. Et cū lucē mo
ueret trī turmā equitū exploratū misit.
Postꝫ relatū ē quante copie et in quo loco
essent/ totius agminis sarcinas in medū
conjici iussit/ et triarios uallū circūire/
ceteros exercitu instructo ad hostē accel
sit. Idem et galli fecerūt. Postꝫ aptas ēe
insidias ac recto et iusto ꝓlio ubi uera
uinceret uirtus dimicandū uidērūt. Bo
ra ſa ferme concursū/ Sinistra sboꝝ
equitū hala/ et extraordinarij primam in
acie pugnabāt. Erant duo cōsulares le
gati q. Marcellus et Titus sempronius
prioris anni cōsules. Nouus cōsul nē
ad prima signa erat/ nec legiones ordine
bat in subsidijs/ ne certamis studio ꝓ⁹
paurirent ꝙꝫ datū signū esset. Equites
earū extra aciez in loco patentez q. et p.
q. uelos tribunos militū educere iussit
Vbi cū signū dedisset impetū et apto fa
cerēt. hoc agenti nūtius uenit ab ēo
sempronio longo nō sustinere extraor
dinarios impetus gallorū/ et esse ꝓ⁹
multos ēe/ et qui supsit partim labore
partim metu remisisse ardorē pugne/
legionē alterā ex duabus si uideretur
submitteret/ ꝓnus ꝙꝫ ignominiā acciꝑet.
secunda missa ē legio. et extraordinarij
recepti. Tum redintegrata est pugna
eū et recens miles et frequens ordinib⁹
legio subcessisset. Sinistra hala ex prelio
subducta est. dextra inprimā aciē subast.
Sol ingenti ardore torrebat. minime patiē
tia estus corpora gallorū. densi cū ordinib⁹
nunc alij in alios/ nunc scuta incūbentes
sustinebant impetus romanorū. Et ubi
ea animaduertit cōsul/ ad perturbādos ordines ecꝫ
C. Liuius salinatorē qui ferat halarijs eq
tibus ꝙꝫ celeratissimos equos immittere ubi
et legionarios equites inde subsidys ēe.
Hec procella equestres ꝓmo confudit et tur-
bauit. deinde dissipauit aciē gallorū nō
tamen ut tga darent. abstabāt duces ha-
stilib⁹ cedentes terga trepidantū/ ut re
dirent in ordines cogentes. Sed inter eq
tantes halarij nō patiebantur. Consul ora
bat milites ut paulū sustinerent/ uictoriā
in manib⁹ esse/ duos turbatos et trepidā
tes uiderent/ instarēt fugientibus ordines
seruarent/ integro rursus eo ꝓlio et dubio di
micaturos/ inferre uexillarios iussit si
gna/ omnes cōnixi tandē aduerterūt ho
stes. Postꝫ terga dabant et in fugā pas-
sim effundebātur/ tum ad p̄sequēdos eq
legionarij equites immissi. xuij. milia
boiorū eo die sunt cesa. iiiiᵐ capti mille
.xij. equites. ccxx. unus. tres duces ecꝫ.
signa militaria ducenta xij. carpenta cē
tum duo. Nec romanis incruenta uictoria
fuit. Supra quīq; milia militū ipsorū aut
sociorū sunt amissa. centuriones uiginti.
ꝓfecti socioꝝ quatuor. et tres. q. Marcel
lus tri. mili. secunde legionis. Eodez
tempore duorū consulū littere allate sꝫ
Lucij cornely ꝓlio admodū cū boys
fro et q. q. minusq; apisis comitia sine sor
tis esse. Ceterū adeo suspensa oīa in li-
gurib⁹ fe hiē/ ut abscedi inde sine per
nicie sociorū et dāno reip. nō posset.
Si uta uideretur patribus mitterēt ad col
legā/ ut is qui profligatū belli hret/ ad
comitia romā rediret. Si id facere gra
uaretur/ ꝙ non sine sortis id negocij
esset/ sequidē facturū ꝓcūꝫ senatus ēe

de pugna inter gal
los/ boios/ et roma
nos.

de boys ad senatū miss
sis per cōsules. et de fe
noze ciuitatis.

sumsset. Sed etiã atq; etiã uideret / si ma
gis é rep. esset inter regnũ imiri q̃ abse
eo statu relinqui pronunciã. (Senat⁹
.G. Scribonj negociũ dedit / ut duos le
gatos exordine senatorios mitteret ad
lucũ cornelium consulẽ / qui literas col
lege ad senatũ mussas deferret adeũ
et nũtiaret senatũ uelle ut admagistr⁹
subrogandos romã ueniret / potuisq̃
.G. dimiculis abello integro allocaretur /
interregnũ imiri passurũ. missi legati
renũtiarẽt cornelium ad magistratus subro
gandos romã uenturũ = Deliteris lucij
cornelij quas scripsat sm plũ cũ bois
factũ disceptatio in senatu fuit / qua pri
uatã plorũq; senatoribus legatus .ch. Clau
dius scripserat / fortune p.r. et militũ
uirtutẽ gratiã habendã q̃ res bñ gesta
esset / consulis opera et militis aug̃tiz
amissiz et hostiũ exercitũ / cui⁹ delendi
oblata fortuna fuerit elapsiz milites
eo plures perisse q̃ tardius ex subsidijs
qui laborãtibus opẽ ferrẽt subcessissent
hostes emanuisse missos q̃ equitibus legio
narijs tardius datũ signũ esset ut pse
qui fugientes nõ licuisset. = De eam
p eos nihil temere decerni placuit / ad
frequẽtiores consultatio dilata est. In
stabat enĩ cura alia q̃ ciuitas fenore la
borabat / et cũ multis feneratorijs legib⁹
constricta animi erat / ut in fraudis
mita erat / ut insontes qui nõ tenẽtur
his legibus noia trãscriberẽt. In talibus
fenore obnoxiabantur / debitores cernẽ
di / cuius nõ ratio quereretur diu fi
niri placuit / feriaq; que proxime fu
issent / ut qui post eam diẽ socij ciuibus
romanis credidissent / pecunias p hiẽtẽ
et exea die proxime credite quibus debi
tor uellet legibus his creditori redderẽ
tur. Inde postq̃ professionibus decretaẽ
magnitudo eris alieni p hanc fraudẽ
contracti .ch. S empronio tr. pl. ex au.
patrũ plebẽ rogauit / plebsq; scuit ut
cũ foris ac noĩ latino credite pecunie
uis idẽ qd ciuibus romanis esset = Hec in
Italia domi militiaq; acta. (In hispania de creatione ã
nequaq̃ tantũ belli fuit quãtus auxat et de p̃digys uel creatio
fama. Crassus faminius interiore hi
spania opidũ in Lucia montanis cepit /
Deinde inhiberna militẽ dedixit. et per
hiemẽ plura aliquot nulla memoria di
gna aduersus latronũ magis q̃ hostiũ
excursiones uario tñ euentu neq; sine
militũ iactura sunt fẽa. Maiores gestas
res a ch. fuluio. is apud Toletũ opidũ
cũ Vaccheis Vectonibus et celtiberis signis
collatis dimicauit. exercitũ earũ gentiũ
fudit fugauit q̃ regẽ Illernũ uiuũ cepit.
Vm hec in hispania agerentur co
mitiorũ iã adpetebat dies. Itaq;
lucius cornelius consul / relicto ad exer
citũ claudio legato romã uenit. Is inse
natu cũ de rebus a se gestis disseruisset / q̃
instatu prouincia eet / quesitis e cũ patri
bus conscriptis q̃ tanto bello una sapu
entia tam feliciter p̃fẽs / non eet habitus dijs
immortalibus honos. postulauit deinde supplica
tionẽ / simul triumphũq; decreret. Prius
tamen q̃ relatio fieret Cuius⁹ cornelius
qui consul dictatorq; fuerat literas eodẽ
tempore dixit / et cons. lucij cornelij ad
senatũ et .ch. marcelli ad magnã p̃te
senatorũ allatas / esse inter se pugnantes
eoq; dilatã esse consultationẽ / ut p̃sen
tibus auctoribus earũ literarũ disceptaretur
Itaq; expectasse rese ut consul / qui sciret
ab legato suo aduersus se scriptũ aliq̃d
cum ipse uenturus esset deduceret eius
rei romã / cum etiã uerius eet titos ẽ
pronio imperium hñti tradi exercitũ q̃ le
gato nõ uidere se admonitũ de iniusta
qui ea q̃ scripsisset p̃sens diceret / argui
ere coram / et siquid uani afferret / argui
posset / donec ad aliquid ueritas explo
rata esset. = Itaq; nihil eorũ que po
stularet consul decernẽdũ in p̃sentia cen
sere / cũ p̃gereret nihilo segnius referre / ut
supplicatiões decernerẽt / triumphumq; sibi
urbem inuicta liceret. ch. et crassus

ne cō
tyss uic creatio cēsoꝝ

de uespis.

processio facta pro prodigijs.

de creatione pretoꝝ & de gestis cū ligurib⁹.

dminutus titus tr.pl. se intercessurꝰ si de ea re fieret. S.c. dixerūt. Censores erant eo anno creati Sextus Elius petus et cō nelius cethegus Cornelius lustrū condidit Cēsa sunt ciuiū capita CXLIIII. milia sep gentā quatuor. Atque ingentes eo anno fuerūt. et tiberis loca plana urbis inun dauit circa portā carmētanā etiā collap sa quedā ruinis sunt. et porta celimō tana fulmine icta est. et murus arcu loꝝ multos de celo tactus et arnē et la uinio et auētino lapidib⁹ pluit. et a capua nūtiatū est examen uespariū ingens in forū aduolasse et in mappis ede consedisse. Eas collectas cū cura ignis cremataꝝ eē. horū prodigiorū cā decreuit libros adire ussit. et nouēdiale sacrū factū. et supplicatio indicta ē. atq; urbs lustrata. Ysdē dieb⁹ edilitā uictorie uirginis prope eas uictorie. M. portius cato dedicauit bien nio post⁹ uouit. Eodē anno colonia latina in castrū ferentinū triū uiꝝ deducta. M. Fulluius uolso. L. apustius fulo. p. Elius Tubero ex lege deducēbātur tria milia pe dū fere trecentos equites. nūs ex his pro copia agri dari. posuere nō quadrin genta ultra impedites. Ceraginia in equites apustio auctore tertia pars agri empta est. quo postea siuellēt nouos colonos ascribere possent. Ducena ultra pedites. quadringenta equites acce perūt. Ineunte Ianuarius erat et am bitio magis q̄ unq; alias exarserat consulatus comitijs. Multi et potētes petebant patricij plebeiq;. p. Cornelius cum tito quintio. qui ex hispania pūcia nup exercitum magnis rebus ibi ge stis. et. L. quintius flamininus qui dassi nigretia pfuerat et. M. Fulluius uol so. hi patricij. Plebei aut. C. Iulius. C. domitius. C. liuius salinator. M. Atilius. Sed oculi in. C. Cornelium coniecti. Nā et in unū locū pendebāt patricij ambo et rei militaris gloria re cens utriusq; cōmendabat. Certum an oīa certamen attendebant fratres candi datorū duo clarissimi etatis sue impatēs. Maior gloria scipionis. et quo maior eo propior inuidia quinta recentior ut qui eo anno triū fuisset. Accedebat q̄ alter de ciuiū iam prope annū assiduus in oculis hoīnū fuerat. quietes minus uerendos magnos hoies ipa sanctate facit. Cōsul iterū post deuictū hānibalē censorē fu erat. Inquino noua et recēta oīa ad gratiā erāt. Nihil nec petierat appio post triūphū. nec adeptus erat. pro fratre ger mano nō patruele se petere aiebat. pro collega et pfecto administrati belli. se terra franē mari rem gessisse. his obti nuit ut pferretur candidato quē africa nus frater ducebat. quē cornelia gens Cornelio consule comitia habēte. quē nūq̄ p iudicū senatus uirū celsitate opimū iudicatū. qui matrē y deā pessimis te nentes inurbē accepit. L. quintio et. C. domitius enobarbo cons. facti adeo nūc plebeio quidē consule cū. p. c. lelio mitte retur africanus ualuit. Postero die pto res facti creati. L. Scribonius filo. M. Ful uius centimalus. A. Atilius Serra. M. Debius tāphilus. L. Valerius tāphilus. C. Salonius sara. Edilitas insignis eo anno fuit. M. Emilij lepidi et. p. Emi lij pauli multos peamianos dānauerūt. Ex ea peamia dipea inaurata in foro fagio Iouis erexerūt. porticū unā extra por tam trigeminā emporio ad tiberī adiecto alterā ad portā fontanalē ad marmoratā qua in cāpum iter esset pduxerūt. Diu nihil inlustrius dignū memoria gestū erat. Extremo eo anno bis imagnū peri culū res adducta est. Nam et castra cō sulis oppugnata egre sunt defensa. et nō ita multū post pfectū inangustiis cū diuideretur agmen romanoꝝ ipōs fau ces exercitus ligurū insedit. qua cū exiri non pateret comisso agmine redire insti tuit consul. et abreptō fauces saltus occu pate ea parte hostiū erāt. caudinegida

memoria nō aīs mō prope ocilis obuersaba
tur. Numidas octingentos ferme equites
inter auxilia habebat. Eorū pfectus cōsili
li pollicetur / se parte utra uellet cū suis
eruptuū / tūc uti diceret uē pars fregīt
or uictis esset / in eos se impetū facturuz.
Et nihil prius q̄ flamā tectis iniecturū / ut
is pauor cogeret ligures excedere saltu
quē obsiderēt et discurrere ad opē ferēdā
suis. Laudatū eū consiliū pīmiorū oneā.
At numidē equos conscendisse / et ob equi
tare stationibz neminē lacessentes cepe
runt. Nihil pmo aspectu contēptius / equi
homines q̄ paululū et graciles / discinctus
et inermis equos preter quibz iacula se
cum portat. equi sine frenis deformes /
Spē cursus rigida ceruice et extēto ca
pite currētiū. hunc contēptū deinde stra
tagemate / labi exequis et pludibriū spec
taculo esse. Itaq̄ pmo inrēti parati q̄ si
lacessirētur instationibz fierāt / tā iner
mes sedentes q̄ pars maxima spectabat.
Numide adequitare et refugere. ex pro
pinquo saltū paulati circuire uelut equos ī pōtē
tes sterendi equos inuitos efferrēt. po
stremo subductis calcaribz p medias stati
ones erupere hostiū et magnū latione
effecti uastant. Primus pmo cōspe
ctus / deinde clamor trepidantiū inuitis
auditur / postremo senatores priorēq̄ re fu
gientes / tumultū in castris fecerūt / Itaq̄
sine consilio sine ipperio prosequiq̄ curre
re ad sua tuanda. Omnia tpis castra re
licta erāt. Et obsidione liberatus cōsul
quo intenderat puenit = Sed neq̄ loi
neq̄ hispani cum quibz eo anno bellatuz
erat / tam nunc inimice infesti erāt roma
nis q̄ etholorū gens. hi post deportatos ex
gretia exercitus / primo insp fuerāt / et
antiocū inuasurā Europe possessionē ne
turū / nec philippū aut Nabim quietuos /.
Vbi nihil usq̄ moueri uiderūt / cogitan
dum aliquid miscendiq̄ bati ne ciuitā
do senescerēt consilia / concilium Naupacti
indixerūt. Ibi Thoas pretor eorū conq̄

conquestus iniurias romanoz statuiq̄ ethe
lieq̄ ouū gentium ciuitatūq̄ inhomo
nātissimi post eam uictoriā essent Cum cē
ipī fuissent / legatos censuit circa reges
mittendos / qui nō solū tentarēt animos eoz
si quis quiēq̄ stimulis moueret ad roma
nū bellū. Democritus ad Nabim naui
gat. ad filippū Nicander. Dicearchus
frater pdoris ad antiocū ē missus. Ty
ranno lacedemonio democritus adeptis
maritimis ciuitatibz eneruatā tyrānidē
dicere Inde militē nauales q̄ idoneos habu
isse inclusū suis prope muris ac deos in
dere dominātes ī pelloponēso / nisi q̄ habi
turū recipiendi sua occasionē / si eā que
ri esset pmisisset. Nullū exercitū roma
nū in grecia esse. Neq̄ pchitū et mari
timos alios lacedemonas dignā cāsam exerci
turos romanos / cui legiones rursus in
greciā trāsmittāt. Hec ad incitandū animū
tirāni dicebant / ut cū antiocus in gretiā
traiecisset conscientie uiolate pdoriū in
iurias romanoz animosius ingerent cū
antiocho = Philippū Nicander haud
dissimili oratione incitabat. Erat etiā
maior orōnis materia / quo ex altiore
fastigio res q̄ tyrānus detractus erat /
quoq̄ plures adepte res. Adhec uetusta regū
macedonie fama pgenitus q̄ orbis ter
rarum uictorijs cuius gentis referebātur / et
animū ad inceptū uel euentu reconsiliū
afferre. Nāq̄ ut ante semoueat philippo
q̄ antiochus cum exercitu trāsierit in gre
ciam suadere / et qui sine antiocho adu
sus romanos etholos q̄ tam diu sustinuit
bellū / et adiuncto antiocho sodalis etholis
qui tum grauiores hostes cū romanis fue
runt / quibz tandē uiribz romanos resistē
posset adiciebat deducē hānibale nato adu
sus romanos hostē / qui plures et duces et
milites eorū occidisset q̄ quot superesset.
= hec philippo Nicander. Alia dicearchus an
tiocho / et oīū primū de philippo romanoz
esse uictoriā etholorū / et aditū in greciā
romanis nullos alios q̄ etholos dedisse / et

de legationibz
nabis missis
ad philippū et
antiochū

progres
de leg

ā legat

aduincendū uires eorū ꝓbuisse. deinde
quantas equitū peditūq; ꝓbiturū copias san
thoco ad bellū essent / quue loca thestriby
copijs / quos portus maritimos / tum defi
lijs Nabide libero mendacio abuterebant.
Paratū utrūq; ad rebellandū ee / primāq;
q; occasionē recuperandi eaq; bello amí
sissent arrepturos. Ita p totū simul orbē
terrarū Etholi romanis ꝯcitabāt bellū.
Leges tam aut non mori aut tardius
moriuntur. Tirānus Nabis exēplo circa
omnes maritimos uicos dimisit ad sedi
tiones inhijs miscendas / et alios principū
donis ad suā causaz pduxit. Alios prina
ater insdelitate romana manētes occi
dit. Achaijs oūz maritimoz Lacōnū tuēdo
rū a.C. quintio cura mandata erat. Itaq;
extemplo ad tyrānū legatos misit / qui
admonerēt federis romani / denūtiarēt
q; ne pricē quā tantopere peritisset ulciscer.
auxilia ad Chiū q; iam oppugnabatur
abtirāno / et romā qui nūtiarēt ea le
gatos misit = Antiochus rex ea hie
me Sapsi in phenice ptholomeo regi
egipti filia in matrimoniū data / cū an
thiochiā se recepisset p Ciliciā tanto
monte supato / extremo iam hiemis E
phesum puenit = Inde inprincipio ueis
Antiochi filio misso insirmā ad custodiā
ultimarū partiū regni / nequid absēte
se abteriyo moueretur. Ipe cū oīby the
thriby copijs ad pisidas qui circa sicam
incolunt oppugnandos est profectus.

progressiby Antiochi / de legatis romanoz.

tā legatoz romanoz.

O tempore legati romani p. Sulpi
cius et. p. Julius qui ad anthi
ocū sicut ante dictū est missi erāt / uis
si prius Eumenē adire Eleam uenere /
Inde pergamū ubi regia Eumenis fit /
descenderūt. Cupidus belli adhisis an
thiochi Eumenes erat / graue / si par ess
set / accollam / tanto potentiorē regem
credens / eundē si motū bellū esset non
magis parem romanis fore q; filippus
fuisset. Et aut funditus sublatū iri / aut
si par inuicto daretur / multa illi detra
cta sibi accessura / ut facile deinde se abeo
sine ullo romano auxilio tueri posset. etiā
siquid aduersi casurū foret / sanctius esse
romanis socijs quācūq; fortunā subire / q;
solū aut imperū pti anthiochi aut abmīē
tem ui atq; armis cogi. Oblae quātū au
ctoritate quantū consilio ualebat metta
bat romanos ad bellū. Sulpitius eger per
gami substitit. Julius cū pisidie bello oc
cupatū esse regē audisset Ephesum pro
fectus dū paucos ibi moratur dies / dedit
operā cū hānibale qui tū ibi forte erat se
pe congrederetur / ut auūz eius tentaret
si qua posset et metū demeret pcili quic
q; ei ab romanis esse. his colloquijs aliud
quid tactū nihil ē secutū / tamen suaspē
te est uelut consilio petitū esset / ut milior
ob ea regi hānibal / suspitiorq; ad oia fiēt.
= Claudius secutus grecos atilianos libros
P. africanū inea fuisse legatione tradit.
eisq; collocutū cū hānibale. pmonē unū etiā
refert. cū quereti africano quē fuisse ma
ximū imperatorē hannibal credret / respō
disse alexandrū macedonū regē q; parua
manu innumerabiles exercitus fudisset / q;
ultimas oras supra spem humanā perag
rasset. Quereti deinde quē sm ponēt /
Pirrhum dixisse. castrametari primū
docuisse. ad hoc neminē elegantius loca
cepisse / psidia disposuisse / arte etiā con
ciliandi sibi hoīes eā habuisse / ut Italice
gentes reges exthi quoq; p.r. tam diu pn
cipis in ea tra imperiū eē mallēt. Exq;
quē tertiū dicerent / haud dubie semetipm
dixisse. Tum risuz aborti Scipioni / q
nā tū dicerēs sime uicisses. Tum uō me
inquit et ante Alexandrū et añ Pirrhū
et añ alios imperatores eē. perplexū pu
nico hausto responsū et improuisū assē
tationis genus Scipionē mouisse q; egre
se imperatorē uelit extimabilē retenuis
set. Julius ab Epheso ad Pameā pracs
sit. eō et anthiocus audito romanoz
legatorū aduentu occurrit ad pameaz.
congressis / disceptatio eadē ferme fuit

de astuto colloquio inter Scipionē & hānibalez.

de morte & plācitu filij regis antiochi.

que rome inter quĩtũ et legatos regis
fuerat. Mors nuntiata anthiochi filij
regis | que missum pauloante direxerat
insidiã diremit colloquia. Magnus lu
ctus in regia fuit. magnũq; eius
desiderũ | dũ nimiã spem suis dederat uti
si uita longior contigisset magni uiri
q; regis in eo indolem fuisse apparẽt.
quo carior acceptior q; oĩbus erat eo mo
rs eius suspectior fuit | grauẽ succes
sorẽ eum instare senectuti siue patrũ
cedentes q; spadones quosdã talium mini
sterio facinorũ acceptos regibus uenenо
sustulisse | eã quoq; causam dandestinõ
facinori adiciebant q; seleuco filio
Lisimachiã dedisset | anthiocho q; similẽ
daret sedẽ ut procul ab se honorẽ eius
quẽ allegaret nõ habuisset. magni tũ
luctus spes q; aliquot dies regiã tenuit.
Legatus q; romanus ne alieno tempore
incõmodus obstaretur pgamũ cõcessit.
Per epirũ omisso qđ incohauerat bello
redit | ubi p luctũ regia clausa cũ dimio
ne quodã qui princeps amicorũ eius eãt
secreta consilia agitauit. dimio ignarũ
omniũ externorũ | uires q; ex timãs re
gis ex rebus ingiria aut asia gestis
nõ causa modo supioris cõ anthiocũ | qđ
nihil equi postularẽt romani | q; bellũ q;
supanũ credebat. fugienti regi disce
ptationẽ cũ legatis | se uiam expto eã
minus prosperã seu metore recenti con
fuso professus | dimio se que procũ es
sent dicturũ psuasit | ut a pgamo accer
serent legati — Jam conualuerat Eul
pitius Jtaq; ambo Ephesũ uenerũt. Per
a dimione excusatus | et absente eo agi
tes cepta est | Vbi pparata erãt dimio
specioso titulo inquit Vos uti romani
grecarũ ciuitatũ liberandarũ uideo | sed
fidẽ uirã orasi nõ conuenĩt. et aliud an
thiocho uires statuistis | alio ipi utimini
Quid enĩ magis Smirnei Lapsaceniq;
greci sunt | q; Neapoletani et regini et
Tarentini | aquibus stipendiũ | aquibus naues

de ampulosis uerbis
dimonis ad romanos.

et fidem exegistis. Cur Siracusas atq;
alias graecas urbes p torẽ quot annis
eĩ imperio et uirgis et securibus mittitis?
nihil aliud profecto dicatis q; armis sup
atis | illos his has leges imposuisse | eã
dẽ de Smirna Lapsaco ciuitatibus q; que
Jonie aut Eliois sunt | causas ab anthi
oco accipite bello supatas amaiorũ sti
pendiarias ac uectigales factas anthi
ocus repetit. Jtaq; ad hec ego respondẽ
uelim | si er equo disceptaturi nõ bellũ eã
querimur — Ad ea Sulpicius fecit uere Respõsio Sulpi
cinde inquit anthiocus | qui si alia pro Dimonẽ.
causa eius nõ erant que dicerẽtur | quẽ
ĩ ista | q; se dicere maluit | quid enĩ
simile habuit ciuitatũ earũ quas cõpa
stis tam ab reginis et neapoletanis et
tarentinis ex quo in nostrã uenerũt po
testatẽ uno et perpetuo tenore iuris sẽ
per usurpato nũq; intermisso | que ex fe
dere dũr exegimus | potes ne tandẽ dicẽ
ut hi ppli nõ pte non paliũ quẽq; fedus
mutauerĩt | sic asie ciuitates ut semel
uenerĩt in maiorũ anthioci potestatẽ
in perpetua possessione regni uri man
sisse | et nõ alias earũ in philippi alias i
ptholomei fuisse potestate | alias per mul
tos annos nullo ambigẽte libertatẽ usur
passe. Nam quot aligñ fuerũt | tpõrũ
iniquitate pssi | uis post tot secula assen
di eos insuetitẽ faciet. Quid abest cur
actum nobis nihil sit q; a philippo libera
uimus graeciã | et repetant posteri eius
Corinthũ Calcidẽ demetriadẽ et thessaloy
totam gentẽ. Sed quid ego cãm ciuitatũ
ago quã ipis agentibus | et uos et regẽ ipm
cognoscere equius est. Vocari deinde ci
uitatũ legiones iussit pparatas iã ante
et instructas ab eumene qui quãtuscũq;
uirtũ anthioco decessisset | suo id accessu
rũ regno ducebat. Admissi plures diu
suos quisq; nunc querelas | nunc postulati
ones inserit | equa iniquis miscentes | di
sceptationẽ altrationẽ fecerũt — Jtaq;
nec remissa ulla re neq; impetrata eque

ria agitatio Antiochi
sup de bello cū ro
anis habendo.

ac uenerāt ouīs incerti legati romā redie
runt ¶ Rex dimissis his cōsiliū de bello
romano habuit - Ibi alius alio ferocius
quia quo quisq asperius adiisus roma
nos loquis eēt / eo spes gratie maior eāt
Aliis supbiā postulatorū increpare tāq
nabidi uicto / anthioco maximo asiere
gū imponētū leges / quāq nabidi dña
tionē inpatria sua et patriā lacedemo
nē remissaz Anthioco si Smirna et La
psacus impata faciāt indignū uidēt
Alij paruaq et uix dictu dignaq belli eāq
tanto regi eas ciuitates esse . Sz mitiū
semp apius inusta impandi fieri / nisi
crederēt psas cū aquā trāq ab lacede
monijs petierūt - gleba tre et haustu
aque egusse psimilē tētationē romā
nis de duab ciuitatib agi / et alias ci
uitates simul duas uigū exuisse uidis
sent ad liberatorē populū defecturaq si
non libertas / iuuture potior sit / tamen
omnē psenti instatu spēz cui q nouā
di res suas blandiorē oē . Alexander
acarnaq in cōsilio erat philippo quōdā
amicius nup relicto eo secutus opulē
tiorē regiā anthioci / et tāq peritus
grece nec ignarus romanoy / in eiz
gradū amicicie regis / ut consilijsq̄z ar
caniq interesz acceptus erat . Is tāq
nō utrū belliandū essz nec ne cōsilleret /
sz ubi et qua rē bellū gereretur / uicto
riā se haud dubiā proponere aioy affir
mabat / si in Europā trāsisset rex / et
in aliqua greciē parte sedē bello cepis
set . Jam pmū etholos qui umbiā gre
cie incoleret in armis cū inuēturū
ante signa / Nos ad asperrima quecq
belli paratos indoloby uelut cornibus
in greciē nabiz apelloponeso concita
turū oiā repentē argiuorū urbē repe
tentē maritimaq ciuitates / quibus
eū depulsuz romani lacedemonijs mu
ris inclusi essent / A macedonia phi
lippū ubi primū bella cani audisset
arma capturū / nosce se spēs ei / aliiz

scire ferū ferarū modo / q claustris aut
uinculis teneantur / ingentes iā diu
iras inpectore uoluere / memisse et
se quotiens in bello fieri omnes deos
solitus sit / ut anthiocū sibi daret ad
uersorē . Cui uoti si cōpos nūc fiat / nul
lam morā debellandi facturū / tm nō cū
tandū neq cessandū esse Jneo enī uic
toriā uicti / loca oportuna qui soly poc
cupārētur - hannibalē quoq sine mo
ra mittendū in africa esse ad exigue
dū romanos . hannibal nō adhibitus ē
in cōsiliū / pp colloquia cū Julio suspectus
regi / et in nullo postea honore habitus . Pri
mo caz cōtumeliā tacitus tulit deinde
melius esse ratus / et poenitari causaz re
pentiē alienationis et purgare sese at
tp̄z q̄sita simpliciter iracundie cā / au
dita q̄z pr̄ amilcar inquit anthioce pmū
admodū me cū sacrificaret altaribus
admotū iureiurando adegit nūq̄ a
micū fore ppli ro . Sub hoc sacramento
sex et xxx . annos militaui / hoc me ī
face patria mea expulit / huy patrie
exorē inimiā regiā addux it . hoc duce
si tu spez meā destituerig ubiq̄z uires
ubi arma esse sciaz inuenia / toto orbe
terrarū querēs aliquos romanis hostes .
Itaq̄z sicui tuoy meis crimib apud te
crescere libet / aliaz nīaz crescendi ex
me querat . odio q̄ sū romanis idme
uerū dicere pat amilcar et dy testes
sunt . Proinde cū de bello romano cogi
tabis / inter pmos amicos hānibalē ha
bето . Siqua re te inpace compellet / in
id cōsiliū cui quo deliberes queruto . Nō
mouit talis oīō regez / sz et rebellauit
hānibali . Ex cōsilio ita discessū est ut
bellū gereretur / Romā destinabāt q̄dē
admonib hostē anthiocū . sz nihil tū ad
id belli preter aios parabāt . Cōsulib
ambobus Italia puincia decreta ē Itaut
inter se cōparent / sortirētur ne uter
comitijs eius anni psz / adiutū ea
nō p̄neret cura ut paratiq esset si

Verba hānibalis
ad antiochū.

Hortant romani
prouincias.

quo eū extra ytaliā opus duceret legio nes nouas. et socioū noīs latini milia .xx. et equites xvus. Alteri consuli due legiones decrete / quas .L. cornelio cō sul superioris anni habuisset / et socioū ac latini noīs et ex eodē exercitu .xv. milia et equites xvc. Quintio ḡminucio eī exercitu quē inligurib⁹ habebat prorogatū imperiū. additū in supplemētū ut quatuor milia peditū romanor⁹ scribere tur. cl. equites et sociis eodē .v. peditū imperarētur. ccl. equites. C. domi tio extra ytaliā quo senatus censuisset prouincia euenit. L. quintio gallia. et comitia ptorū habita. ptores deinde prouincias sortiti. ḡ. fuluius centimalus verba nā. L. scribonius libo peregrinā. L. Va lerius tapso siciliā. C. Salonius sar dinis sardiniā. ḡ. Bebius tamphilus hispaniā citeriorē. ḡ. atilius seranus ulteriorē. Sed his duob⁹ pmū. ec. de in plebeis ia pmutate prouīcie fr. ḡ. atilio classis et macedonia. ḡ. Bebio bruttij decreti. flaminio fuluioq; in hispa nijs prorogatū imperiū. Atilio imbrui es due legiones decrete q̄ priore anno urbane fuissēt. et ut socijs eodē milia .xv. imparentur et quīgenti equites. Be bius tāphilus .xxx. naues quīquereme⁹ facere iussus / et ex nauib⁹ uetere⁹ de di cere si que utiles essent / et scribere naua les socios et consuli imperatū ut duo mi lia sociū ac latini nōis et mille romanos darēt peditēs. hi duo pretores et duo exercitus terrestris nauales q; adiuss nabim aperte ia oppugnātes socios p.r. dicebātur parari. = Ceterū lega ti ad anthiocū missi expectabātur. et prius q̄ hi rediss̄ēt / uenerat. ch. domi tiū senatū. discedere aburbe. prorib⁹ fuluio et scribonio / quib⁹ ut mos dice rent rome prouīcie erat / et negociū da tū ut pter eā classē cui Bebius pfectus erat / centū quīq; remes parar̄ētur.

de supplicatione habita p prodigijs

Primus q̄ consul ptores q; in prouīcias profiscerētur supplicatio fuit p diuorū causa. Capram m. edo⁹ uno partu edidis se / et puerum natū tumanū. Amitti tra plu uisse. formis portā murumq; de celo tactā / et q⁹ maxime trebat consulē C. domitiū bouē locutū / Roma esse tibi. Ceterorū supplicioru eā supplicatū e / bouē eī cui fuari aliqui aruspices iussēr̄ut. tibe ris infestiore q̄ priore impetu illatus urbi / duos pontes edificia multa circa fluminā portā euertit. Saxū ingens sine imbrib⁹ seu motu tre leniore q̄ motu alio qui sentirētur labefactū tū inuisū ligurū ex capitolio procidit et multos oppressit. In agris passim inun datis pecora ablata. villarū strages facta est. = Prius q̄. C. iūnius. L. procōs. in prouīciam peruenit et. C. ḡminio ma gno pisano cum ligurib⁹ signis collatis pugnauit. nouē milia hostiū occidit. ceteros fusos fugatosq; in castra cōpu lit. ca usq; in nocte magno certamine oppugnata defensaq; sunt. Nocte quam profecti ligures. p̄ma luce romanus ua cua castra inuasit. pde minus inuētū est. eoq; subinde spolia agrorū capta domos mittebāt. ch. mutius deinde nihil tamen hostib⁹ dedit. Et agro pisano ī ligures profectus / castella ulcisq; ex igni ferroq; puastauit. Ibi preda etru sca q̄ missa populatorib⁹ fuerat / repleu ē. miles romanus.

de pugna cor cū ligurib⁹.

Vbi dē tēpus legati ab regib⁹ romā reuerterūt / quib⁹ cū nihil quod sa tis maturā cāz belli haberet / nisi adiss lacedemoniū tyrānus attulisset / quez et achei legati nūtiabant contra fedus maritimā orā laconū oppugnare / atilio pretor cū classe missus est in greciā ad so cios tuendos. Consules q; nihil in anthi oco et instaret pficisci ambos in prouīci as placuit. Dominū ab ariminō qua proximū fuit / Quintius ligures in bicos uenit. Duo consulū agmina

diuersa late agrũ hostiũ ꝓuastauerũt. ꝑmo equites eorũ pauci cum ꝑfectis / deiñ uniuersis senatus / postremo inquib aut fortuna aliqua aut dignitas erat / aut nulle adõ fuloꝛ trãsfugerunt = Et in utraq hispania eo anno res prospere geste. Nã et. C. Flamin⁹ opidũ licabrũ munitũ opulẽ tũcp uineis expugnauit et nobilẽ regiũ Corbilionẽ uiuũ cepit (et. ch. fului⁹ pro consul cum duobꝫ exercitib hostiũ duo ꝛa ꝑlia fecit. opida duo hispanoꝝ Vesele liam Elonẽ et castella multa expugnauit. Alia uoluntate ad eũ defecerũt. Cũ in orientanos progressus (et ibi duob⁹ potiꝛis opidis uoluba et cõsibi ad Tagum amnẽ ire pergit. Toletũ ibi parua urbs erat / cum eam oppugnaret Veronũ maximus exercitus Toletanis subsidio uenit / Cum his signis collatis prosꝑpugnauit. et fusis Veronib⁹ operib⁹ toletũ cepit = Ceterũ eo tẽpore minus ea bella que gerebantur cure patrib⁹ erant / q̃ exꝑctatio nõdũ cepti eũ anthioco bell. Nam et ꝑlegatos idẽtidẽ oĩa ex promebãtur / et rumores temere sine ulla auctoritatib⁹ orti / multa falsa ueris miscebant. Interque allatũ erat Cũ in Etholiã uenisse anthiocꝫ / ex tẽplo classẽ eũ in siciliã missurũ. Itaq⁹ senatus etsi ꝓtoꝛẽ atilũ cum classe misꝛat in greciã tamen quia nõ copijs modo ꝫ etiã auctoritate opꝰ erat ad tuendos sociorũ aiõs. L. Quintũ et. C. Octauiũ et. Ch. Emiliũ et ꝑ. Julũ legatos in greciã misit / et ut .ch. Tebius ex brutijs ad Tarentũ brundusiũ promoueret / legiones decreuit. Inde cires poscoret in macedoniã traiceꝛ. et .ch. fului⁹ pretor classem nauiũ. xx. mitteret ad tuendũ sicilie oꝝ / et ut eũ in ꝑatio esset qui classem eã duceꝛ. duꝝ .L. opius salinator / qui priore anno de plebis fuerat / et ut idem ꝓtor Valerio collegꝫ sorteret / periculũ esse ne classis regis anthiochi ex Etholia in siciliã trayceret. Itaq⁹ placeret senatui ad eũ exercitũ quẽ haberet tumultuarioꝝ militũ xv. milia et. mil. equites scribereꝛ / quib⁹ oꝝ maritimã prouincie que uergeret in greciã tueri posset. Cum delectũ pretor nõ ex⁹ sicilia ipã tm̃ sz ex circũiacentib⁹ insulis habuit opida q̃dã maritima que in greciã uersa erant / ꝑsidijs firmauit. = Additi alĩs rumoribꝰ aduentus atali Eumenis fris qui nũciauit anthiocũ regẽ Elespontũ eũ exercitu trãsisse. et Etolos ita sꝑparare ut subaduentũ eius in armis essent. et Eumenẽ absenti et ꝑsenti atalo gratie acte / et edes libere / locis / lauticia decreta / et munera data / quina boũ equestria arma et uasa argentea centũ pondo. Cũ alij atq⁹ alij nũciꝰ bellũ instare afferẽt. Adeo ꝓnẽ uisum est Consules quoq⁹ ꝓmo tpe creari senatꝰ. Factũ est ut .ch. fului⁹ ꝓtor literas extemplo ad consulẽ mitteret / quib⁹ certior fieret senatui placere prouincia et exitiq⁹ tradito legatis / romã reuerti esset / et ex itinere ꝓmittere edictũ q⁹ comitia cõsulibus creandis ediceret. Paruit ijs literis cõsul. et ꝓmisso edicto romã uenit = Eo q⁹ anno magna ambitio fuit / q⁹ patricij tres in unũ locũ peterũt. ꝑ. Cornelius Scipio. ch. fuluius qui priore anno repulsam tulerat et. L. Cornelius Scipio et. ch. hallus quoꝛ. ꝑ. Scipiõi ut delatũ uiro tali nõ negatũ honorẽ apparet / consulatus datus est. Additus ei de plebe collega. ch. atilius Glabrio. Postero die creati ꝓtores. L. Emilius Paulus. ch. Emilius lepidus. ch. Junius. L. Cornelius Scamula. C. Liuius et. L. Opius. utriq⁹ eorũ Salinator cognomẽ erat. Opius is erat qui classem in siciliã .xx. nauiũ duxerat = Inde dum noui magistratus sortiuntur prouincias. ch. Tebius abiũ dusso cũ oĩb⁹ copijs transire in epirũ ẽ iussus / et circa apolloniã copias cõnere .ch. fuluio ꝓtori urbano negotiũ datũ ẽ ut quũq⁹ quereꝛ nouas quinquatꝰ fieret / et populus quidẽ romanus ꝓpalam se ad omnes conatus antiochi ꝓparabat. Nabis iam nõ differebat bellũ. sz ut ultima

ra romanoꝝ circa luꝰ habenduꝰ eũ dn o.

de uaria pugna romanoꝝ aꝰ etholoꝝ.

ex Scipio

Dithū oppugnabat / et infestis acheis ꝓmi
serant obsessis ꝓsidiū / agros eorū uastabat.
Acheis non antea ausi capescere bellū ꝙab
roma reuertissent legati / utquid sena
tus placeret / scirēt. Post reditū legatoꝝ
et ꝯsultationē cōsiliū ediderūt et legatos
ad .T. quintiū miserūt qui cōsiliū abeo pe
terent. Jn cōsilio oīūz ad bellū extēplo
capessendū inclinate mentes erant. Ut
.T. quintius cunctationē fecerūt quibus au
ctor erat ꝓtorē classēq; romanā expectā
di. Cū principū alii insitā ꝓmanerēt
alii utendū eis quē ipi consuluissēt con
silio censerēt. Multitudo philopomenis
suāz expectabat. ꝓtor is tū erat. cui
eo tp̄e prudentia et auctoritate anteibat
Is p̄fectus bñ cōpatū apud etholos eē ne
ꝓtor cū de bello consuluisset ipē suāz dicēt
Statuere ꝙ ꝑmū ipos quid uellet uisurū /
Ꝓtorē decreta eorū cū fide et cura executu
rū / ad nixurūq; ut quātū mō silio suā
no positū esset / nec paos eos peniteret
nec belli. Ea rō momenti ad inanda ad
bellū habuit ꝙ sl apte suadendo cupiditatē
res gerendi ostendisset. Itaq; ingēti
consensu bellū decretū ē. tempus et ratio
ministrandi belli ꝓtori ꝓmissa philo
pomenu sunt protꝙ ꝙ ita quintio placēt.
et ipē extimabat classez romanā expectan
dā quo marichitū tuen posset. Sz metuēs
ne dilationē res nō paterentur / et nō chi
tū solū sz ꝓsidiū quoq; missū ad tuendā urbē
amitterentur / naues acheoꝝ deduxit. cōpa
uerat et tirānus modicā classez ad pohi
benda siqua obsessis mari submitterētur
ꝓsidia / tres tectas naues et lembos tres. Is
q; tradita uetere classe ex federe romanis
harū ut nouarū tū nauiū agilitatē ex
piretur simul oīa satis apta ad ꝯamen
essent / prouectas in altū quotidie remi
gē militēq; simul / acheis nauib; pugnā
exercebat. Jn eo ratus uerisimz obsidio
nis / si ꝓsidia maritima intercluserit.

pretor acheoꝝ rudis. Pretor acheorū sicut trestriū certami
nū arte. ꝙnis clarissimoꝝ imperatorū ii
sit ingenio equabat. Strenuus in re
nauali erat. Arthas mediterraneus hō ex
ternoru etiā oīūz nisi q; incerta ꝓfectus
auxiliorū militauerat quadriremis uen
tis capta annis añ octuagīta / cū cratari
uxore uitalē / ab naupato coīfu uehēt
huius fama motus uenit. eni nobilē in
classez regiā q̄dā nauiū dedux / ob hec
eo promptē iā admodū et uetustate dilabē
te uisse. hac cū ꝓtoria naue ꝓcedentez
classez / cū in ea patrensis piso ꝓfectus
classis uehereturr occurreruīt achito lace
nū naues. et ꝓmo statī incursu admouā
et firmā nauē / uetus q̄ ꝓcipā oīb; cōpa
gibus aquā accipet / diuulsa ē. captiq;
omnes qui in naue erāt. certa classis ꝓto
ria naue amissa / quātū quecq; remis ualu
it fugieruīt. Jpē philopomenes in leui pi
scatoria naue fuit / nec ante fugē finē
q̄ pathras uentū sit / fecit. Nihil ea res
animuz militaris uiri et multos experti
casus iminuit / quinq; contra si in re nauali
cui esset ignaris offendisset / eo plus in
eo q̄dē usu caleret / spē nactus / breue
id tyrāno gaudiū effecturū affirmabat.
Nabis tū spez iā haud dubiā nactus nihil
iam mari periculi timens / terrestres aditus
claudere oportune positis ꝓsidijs uoluit. t-
tia parte copiarū ab obsidione chyri abducta
ad pleuras posuit. Jmminet is locis Leucas
et actijs q̄a uidebātur hostes exercitū
admoturi. Cū ibi statiua essent pauci
tabernacula hrēnt / multitudo alia casas
ex arundinib; tectas fronde q̄ umbriā modo
ꝓberēt erexisset / ꝓtinusq; in cōspectū hosti
ueniret philopomenes nec opinātez eū
improuiso gnē belli aggredi statuit.
Nabi paruā instationē occultā agri ar- aggredit philop
mis cōtinuit. Jn ea expeditos milites menes eos cōfl
armatos pleroscq; cū fundis et iaculis
et alio leui genere armaturę imposuit.
Jnde litora legēs cū ad propinquū castr
hostiū promōtoriū uenissēt / egressis
cali; notis nocte pleyas puenit. et
sopitis uigilib; ut in nullo propinquo

metu ignē cāsis ab oī parte castroꝝ ini
cit. Multa priusq incendio absūpta sūt/ qꝝ
hostiū aduētū sensit iret. et qui sensāt nul
lam opē ferre potuerūt/ ferro flammaq; oīa
absūpta. ꝓpauo tū animoꝝ peste ad chirū
in maiora castra ꝑfugerūt — Ista pculsis
hostibꝫ Philopomenes protinus ad depopulā
dā tripolim Laconicā agri qui primus fi
nis megalopolitarū ē/ diuit/ et mag
ni pecoris hoīnūq; iā aceptā/ pusq; a
chiro tirānus ꝓsidiū argis mittēt/ disce
dit. Jn Thelegā exercitū cōiectuꝝ cōsilioq;
eodē cū achaeis et socijs indicto Jnquo
et epirotarū et acānanū fiere principes
statuit/ qm̄ satisq; ēēt testes suoꝝ et
pudore maritime ignominie restitui ai
hostiū conuenti ēēnt ad lacedemonē duc̄
Eo modo uno ratus ab obsidione chiri
hostē abduci posse/ adcarnas primū in
hostiū fīa posuit castra. Eodē die chirū
expugnatū/ Cui' rei ignarus philopomenes
castra ad barbastranos mons ē decē milia
passuū ab lacedemone processit — Nabis
recepto chiro cū expedito exercitu inde p
fectus/ cū ꝑtor lacedemonē rapiꝝ duxisset
Pirrhi q̄uerant castra occupauit/ quē
pen locī ab acheis nō diuertebat. Jnde hosti
bus occurrit. Obtinebat aūt longo agmine
ꝟ angustias uie quīq; milia passuū oge
batur agmen ab equitib⁹ et maxime apte
auxilijs/ q̄a exīmabat philopomenes ty
rānū mercēnarijs militib⁹ quib⁹ plurimū
fideret ab tergo suos aggressuꝝ. Due res simul
inopinate perculerūt eū/ una ꝓcupatus
quē petebat locus/ alteraq; primo agmini
occurrisse hostē cernebat. Vbi cū p loca
confragosa iter esset sine leuis armatu
re ꝓsidio signa ferri nō uidebat posse. Erat
aūt philopomenes ꝑpue inducendo ag
mine locisq; capiendis solertie atq; usꝰ.
Nec belli tm̄ temporib⁹ sz et in pace se ad
id maxime exercuerat/ ubi iter copiā
faceret/ ac difficilē trāsitu saltū inue
nisset cōtemplatur ab oī parte loci nāz
Cū solus iret secū ipē agitabat aīo/ cuiz

comites hēret/ ab his q̄rebat si hostis eo loco ap
set/ quid si a fronte/ quid si a latere hoc/ aut illo
quid si a tergo oriretur/ capiendū consilij fo
ret. hostes īstructos recta acie posse īco
gnitū agmen/ et tm̄ modo aptū uie octūrere quē locū ipe captuuꝝ ēēt
cogitando aut querendo exeq̄batur aut ēt
armatis aut quo genere armoꝝ/ plurimū
eni interesset usuꝝ quo impedimenta quo sar
cinas/ quo turbā inermē reciperet/ quanto
eo aut quali ꝓsidio custodiret/ et utrū per
gere et q̄a copisset ire uia/ an eā qua ue
nisset repetere melius esset/. castris quoq;
quē locū caperet quātū munimēto ample
ctenetur loci/ qua oportuna aquatio/ quā
pabuli lignoꝝq; copia ēēt/ qua posteroꝝ die
castra moueret tutū maxime iter/ que for
ma agminis esset. — His curis cogitationib⁹
q̄ ita ab ineunte etate animū agitauerat/
ut nulla ei noua intrare cogitatio ēēt. Et
tum oīuꝝ ꝑmū agmen constituit. Deinde
cretenses auxiliares et quos tarentinos
uocabāt equites binos secū trahentes eqs
ad prima signa misit. Jussis equitib⁹ sub
sequi cuꝝ torrentē unde aquari possent
ripem occupauit. Eo impedimenta oīa
et calonū turbā comitatā armatis eius
dedit/ et pro natura loci castra cōmuniuit. Ta
bernacula statuere inaspectis et in equa
bili solo difficile erat. hostes qui gentes pas
sis abeant ex eodē tuto uteriꝰ cū ꝓsidio
leuis armature aquati sint/ et prius q̄ qua
lia inopinquis castris solent contrahe
rentur/ certamen. nox intercepit — Poste
ro die affarebat pugnandū pro aquatori
bus circa ruīnā esse. Nocte nūdalle acom
spectu hostiū aduersa quantā multitudinē
locus occulere poterat. condidit cetratorū
luce orta cretensiū leuis armatura/ et ta
rentini equites sup torrētem pluī cōmisit.
Arena st cretensis populariꝫ suis/ equitib⁹
Ꝑ ꝓcras a regalopolitanis ꝓrat. cretenses er
hostiū auxiliares equitesq; idem genus
tarentini ꝓsidio aquatoribus erant. Aliq̄diu
diubiū pluī fuit ut eodem utraq; ex parte
hoīnuꝝ genere et armis paribus ꝓcedēte

gressib⁹ philopo
menis post cōflictū
cum tyranno.

Philopomenis.

de duplici pugna philo
pomenis cū tyrānō Na
bide.

certamine et nũo. uictore tirãni auxiliato
res / et quia ita ꝓceptũ a philoꝑmene. ꝓtorẽãt
ut modicũ edito ꝓlio in fugã inclinarẽt. ho
ſtẽ que tunc ad locũ inſidiarũ protraherẽt.
Effuſi ſcuti fugiẽtes ꝑ cõuallẽ plerique / et
uulnerati et interfecti ſunt / priuſq̃ octul
tũ hoſtẽ uiderẽt. creati ita quãtũ latitu
do uallis patiebatur / inſtructi ſederãt ut
facile ꝑ intervalla fugiẽtes ordinũ ſuos ac
ciperent. Conſurgũt deinde ipſi integri re
centes inſtructi et in hoſtes inordinatos
effuſos labore et et uulneribus feſſos impetũ
fecũt. Nec dubia victoria fuit. Extiplo
ga dedit tirãni miles / et haud paulo ocy
tatiore cursu q̃ ſecutus erat fugiẽs / mer
ſtra ẽ compulſus / multi cesi capti q̃ in fu
ga ſunt. et caſtris quoq; fuerat trepidatũ
ni philoppomenes receptui canj iuſſiſſet
loca nigrã / magis confragosa quacũq; temere
proceſſiſſet / nequaquã hoſtes meruẽs. Jñ
et fortuna pugne exiugenio ducis cõiec
tanj in quotũ ꝛe pauore eẽt unũ de auxi
liaribus ſpõ trãsfuge mittit ad eũ / qui piv
cõpto afferret acheos ſtatuiſſe poſtero die
ad Eurotã amnẽ qui prope ipſis affluit me
nibus procedere ut interciderẽtur / ne aut
tyrãnus eũ uellet receptũ aduersẽ biẽt / aut
cõmeatus ab urbe in caſtra portarẽtur. ſi
mul et tẽtaturos ſiquorũ animos ſolicitari ad
defectionẽ a tirãno poſſent. nõ tam fidẽ
deis ꝓfuga fecit / q̃ pauidos metu reli
quendi caſtra cauſas probabilẽ ꝓbuit.
Poſtero die Pythagorã cũ auxiliaribus et
equitatu ſtationũ agere pro uallo uiſſit
Jſte rãgr̃ imagnã cũ robore exercitus egſſo
ſignia octauj ferri aduersẽ iuſſit. philopo
menes poſtq̃ exercitũ agmen ꝑangustã
et ꝑdifficilẽ uiaz duci raptiz uidit / equita
tuz omnẽ et cretenſiũ auxiliatoresq; in
ſtationẽ hoſtiũ q̃ pro caſtris erat emittit
Jlli ubi hoſtes adeſſe et ſuis ſe defore
uiderũt / ꝓmo in caſtra reapte ſe conari
ſunt. deinde poſtq̃ inſtructa acies to
ta achaeorũ admonebatur metu ne cũ
ipſis caſtris caperẽtur. ſequi ſuorũ agmẽ
aliquãtũ pregſſi inſiſtũt. Et timplocati
achaeorũ incaſtra impetũ faciũt. Ceteri ad
ꝓſequẽdos hoſtes uertũt. Erat iter tale
ꝑ q̃d uia tranquillũ ab hoſtili metu agmen
expedire poſſet. Vt uõ ad poſtremos ꝓlii
ortũ ẽ clamorq; tribuis ab ẽo pauẽtiũ
ad prima ſigna ẽ platiis prorſe quiscq; armis
abiectis inviaz inter ſilvas itineri ſilvas diffugiũt.
momentoq; tẽporis strage armorũ ſepta uia ẽ
mẽ haſtis que plerisq; aduerſe cadentes uelut
uallo directo iter impediebãt. philoꝑmenes
ut eosq; poſſent inſtare et ꝓſequi auxiliarib;
iuſſit / utrisq; enj equitib; haud facilẽ futurã
fugam. Jſte grauiuſ agmen ꝛe a patẽtiore
ad Eurotã amnẽ deduxit. Jpſi caſtris ſuboc
caſiõ ſolis poſitis / leuiẽ armaturã quã ad p
ſequendũ reliquerat hoſtẽ opiebatur. ubiꝑ
ma ingruentia uenerũt / nitentes tirãnũ
eũ pauicis adurbẽ penetraſſe. ceterã multitu
dinẽ inermẽ toto ſparsaz uagari ſaltu et
corpora curare eos iubet / ipſe cũ electa copia
militũ qui quia priores incaſtra uenerãt /
refecti et cibo et ſũpta modica quiete erãt
delectos nihil ꝑt gladios ſecũ ferentes / et
duarũ partarũ ſcutis quibꝫ phalanges atq; ba
ſtas ferũt eos inſtruxit quia et fugi
entes ſequi hoſtes credebãt. Nec eius
opinio fefellit. Nam lacedemonij quo ad
lucis ſupfuit / quia de uijs calibj medio ſal
tu recipiebant ſe primo ueſpe ut lumina
caſtris hoſtiũ cõſperere / regione eorũ ac
cultis ſemitis ſe tenuerũt / ubi ꝓgreſſi et
ſunt / jam tutũ rati inpatẽtes uias deſcen
derant. Jbi exceptj ab inſidẽte hoſte paſſi
im multi cesi capti q̃ ſunt / ut uix quarta
pars de toto exercitu euaſerit. philopome-
nes incluſo tirãno in urbe inſequẽtes di
es prope .xxx. uaſtandis agris laconũ ab
ſiꝑſit debilitatisq; ac prope fractis tirã
ni uiribus domũ redyt / equãtubj eũ gla
dijs achaeis imperatori romano et q̃ ad la
conũ belluũ attineret ꝓferẽtibus etiã.

Dum inter achaeos et tirãnũ belluũ erat
legati romanoꝝ circũire ſbciosq; urbes
ſolicitari ne etholi partis alicuj aios ad

de legatis romanis ad ſolicitandas ciuitates

Anthiocũ

anthiocū auertissent minimū opere in a
ctis adeundis obstitpfist / quos dum na
bidi infesti erāt / ad cetera quoq; satis fi
dos existebat ee - Atenas primū in deci
dē / inde thessaliā ire - allocutiq; ofilio
frequenti tessalos / ad demetriadē iterū
tendere . eo magnatū consiliū indies ac-
curationi ibi habenda oratio fuit / qp pmi
pnapū alienati romanis / totiq; anthi
oci et etholoiū erāt / qp eum reddi obsidē
filiū filippo allati esset / stipendiūq; impo
sitū remitti / inter cetera uana allatū erat de
metriadē quoq; et reddituros romanos esse.
Jo ne faceret Eurilocus princeps magnetū
factois q; eius / quidā nouari etholorū / an
thiocq; aduentū malebant adhuc eo rū
differendū erat / ne timore uarii hic
demendo spes maxa Philippū abalienā
ret - Jnquo plus ad omnia momēti qp
in magnetis esset . Allatamtū cōmemo
rata / cum tota grecia būficio libertatis
obnoxia romanis esset / tamen eā dig
tatem papue / ubi enī nō pridiū modo ma
cedonū fuisse - et regiam exhedificatā ut
pcens semp inoculis habendus esset dns.
Ceterū nequaq; ea fecta sit Etholi anti-
ocū in filippi regiam adducerent / et no
uus et incognitus pro noto et experto
habendus rex esset . magnetharchem sū
mū magistratū uocant - Jstum eurilocus
erat . hac potestate ea fretus / negauit dis
simulandū sibi et magnetis esse / quod fa
ma uulgata de reddenda demetriade filip-
po foret - Jo ne faceret oīa et comanda et
audenda magnetis ee / et interdicendi
conditionē inconsultus electus precat.
Tum quoq; spem liberā demetriade esse
re uera / oīa ad nutū romanorū fieri .
Sub hac uoce fremitus uariantis multi
tudinis fuit / ptim ad sensū ptim ad indi
gnationē dicere id ausū . Cū quintus
quidem adeo exarsit ira / ut manus
ad ensē tendens / ac deos testes ingrati
ac pfidi animi magnetū inuocaret .
Ac uoce ptus oībus / sono exprincipibus

unus magnetū ob eleganter actam uitā auc
toritatis / tum qd semp romanorū haud dubie
partis / ab quintio legatis q; alys fieri petit
ne unius amentiā ciuitati assignaret / suoquē
q; piculo fuere / magnetes nō libertatē mo
q; osa quehominibus sceta caraq; sint tuo qui
tio et p.r. debere . nihil quēq; a dijs imor-
talibus pcari posse / qd nō magnetes a billis
haberent / et incorpora sua ciuis p fuere
sentituros / qp ut romanā amicitiā uiolaret.
Huius ordinez subscripto multitudinis preces
sunt Eurilocus ex consilio itinoris octui
tis ad portā / atq; protinus in etoliā profi
gsit . Jamen id magis indies etholi defec
tionē mutabant . eo ipo forte tempore quo
phoas princeps grecos qua missant ad an
thiocū redibat . Jndeq; dimissū senatū addu
xerat regis legatū / qui primus qp consiliū his
daretur / implouerant oculz auros thessalos
nauales q; copias cōmemorando ingentē uim
peditū equitū q; / uenire ex india elefantos
ad oīa quo mō creabant moueri multitudi
nis animos tm adhuc aurū ut ipos emere roma
nos posset . Apparebat quid ea oīa in consilio
moturā esset . Nam et uenisse eos et Jam agerēt
oīa legatis romanis deferebantur . Et qm qua
prope absessa res erat / tm nō abire ee quintio
uisum est / sociorū aliquos legatos interesse
et consilio qui admoneret romane socie
tatis etholos / qui uocē liberā mittere ad
uersus regis legatū auderēt / athenienses
maxime in ea re idonei uisi sunt / propter
et ciuitatis et dignitatē et amicitiā cum
etholis . ab his quintius petit ut legatos ad
panetolicū consiliū mitterent . phoas pin
meo consilio renūtiauit legationē . Ne
nuptus post eum est intro missus . Opti-
mū fuisse oīb; qui greciā asiāq; incolerēt
aut integris rebus philippi potuisse in-
uenire . Anthiocū sua quēq; habituruz
fuisse / neq; oīa sub nutū ditionēq; roma
nā puentura . Nunc quoq; inquit simō
nos qui inchoatis consilia constanter
p ducetis aderitū . Poterit dys immātibz
et etholis socijs anthiocus quantus

de fuga eurilochi i etho
liaz et de oratione
Menippi ad etholos.

oratio Menippi legati

inclinatas|res grecas restituere inpsti
nã dignitatẽ .ea aũt inpstina libertate
posita ẽ/ q̃ suus stat uuiq; nõ ex alieno
arbitrio pendet (athenienses quib; p̃mus
post regiã legationẽ dicendi q̃uellẽt pote
stas fr̃ã ẽ/ nihone oĩ regis p̃missa|ro-
mana societate etolos meritoq; unu
saz greciã titi q̃ũq; admonuerũt ne
temere ea nimia celeritate cõsilioq; euer
terẽt/consiliõ callida et audacia p̃ma spẽ
leta|tractu diua/cuctu tristia cẽ/le
gatos romanos inhis titũ q̃ũtũ haud
pnitul inde abesse .dũ integra oĩa essẽt
ubis de his p̃cibus que ambigõnt/discep
tarẽt/q̃ asiã europãq; ad funestũ arma
rent bellũ(multitudo auida nouãdi res
anthiocũ tota erat/et ne admittendos q̃dẽ
in cõsiliũ romanos censebãt .p̃napũ max
seniores auctoritate|obtinuerũt ut darẽt
his cõsiliũ .Cũ hx decretũ athenienses re
tulissent/eũdũ in etholiã cruũno uissũ. aut
enĩ moturũ aliquid/aut omnes hoĩes
testes fore/penes etholos culpã belli ẽ/ro
manos iusta ac prope necessaria suptuos
de oratione Quĩtij p etholos arma =Postq; uentũ est eo q̃ũq; in con
silio orsus a principio retractans etholos
cũ romanis/et quoties ab his fides mota
federis esset/pauca de iniuriis ciuitatũ de quib;
ambigerẽt disseruit .Si quid tñ eq̃m (eam
hiẽ arbitrarẽtur/quãto ocẽt satius romã
mittere legatos seu disceptare seu roga
re senatũ mallẽt/q̃ p.r. cũ anthiocho|a
dmixtis etholis
nusto/et hoc nõ sine magno motu gtis
humani et p̃mde greco dimicare .nec
ullos p̃ius cladẽ belli sensuros q̃ qui mo
uissent .hec nequicq; uelut uaticinatus
romanis .phoas deinde ceteri factionis eiꝰ
dẽ cũ assensu omniũ oĩ audito p̃uicerũt
ut ne dilato q̃dẽ cõsilio et absentibꝰ
romanis decretũ fieret quo accerserẽt
anthiocus adliberãdã gtiã disceptanti
q; inter etholos et romanos/.huic tã su
plex decreto addidit propinquas nõtumeliã de
mocritus p̃tor eorũ . Nam cũ id ipse de
cretũ poscceret .t. q̃ũtius nõ ueritꝰ male

statẽ uiri/pino aliud inpsentia q̃d magis
instaret p̃tendi sibiẽe dixit .decretũ
responsuq; in italia breui|castris super
ripã tiberis positis daturũ .tantus fuit
illo tẽpore gentẽ etholorũ tantiq; magi
stratus eorũ cepit =Quintius legatiq;
Corinthũ redierũt .inde ut quiq; aban
thaco nihil p̃se ipsi moti cõsedentes expe
ctare adientũ uiderẽtur regis .cõsiliũ
quidẽ uniuse gentis post dimissos roma
nos nõ habuerũt .papoclesq; autẽ (ita uocãt
sanctius cõsiliũ/ex delectis constat uiris)
Id agitabant quomodo res ingreccano
uarentur-Inter omnes cõstabat inclu
tosq; primores optimũ q̃uiq; romane soci
etatis eẽ/et p̃na stari gaudere multitudi
nẽ/et quoq; res nõ ex sua ipsoq; essent oĩa
nouare bella (Etholi consiliũ uno die sper de Euriloc
quoq; nõ audacis/sz etiã ĩprudentis ce do ĩ dem
perunt .demetriadẽ calchidẽ lacedemo p etholos
nẽ occupandi .Singuli insingulas p̃n
cipes miserũt .Thoas calcidẽ alexame
nus lacedemonẽ. Diodes demetriadẽ.
huic erat/Euriloc̃ de cuius fuga ea/q̃ fi
gte añ dictũ est/q̃ redituris inpatriã nul
la alia erat spes/aduenit/literis/euri
loci admoniti propinqui amiciq; et qui
eiusdẽ factionis erãt/libero et quiẽ eius
cũ sordida ueste tenẽtes/uelamẽta supplu
cũ comitatu frequẽtes adierũt/singulos
uniuersosq; obtestãtes ne insontẽ indẽ
natũ consenescere in exilio sinerẽt/et
simplices hoĩes miã/et improbos seditio
sosq; imiscendi res tumultu etholico spes/
mouit .p̃sequiq; reuocare uidebatur.
his ꝑparatis diodes cũ oĩ equitatu/et
erat tum p̃fectus equitũ/specie reducẽ
tis exules hospitẽ/profectus/die ac nocte
ingens iter emensus/cũ milia sex abur
be abesset/huic prima tribus electis tur
mis cetera multitudine equitũ subsequ
uisa precessit .postq; porte appropin
quabat/desilire oms equos iussit/et lo
ris ducere equos/itineris maĩ mõsb
litus ordinibꝰ/ut comitatus magis ꝑ

fem uideretur q3 presidiū ibi una extur
mis ad portā relicta / ne excludi subse
quentes equitatus possent / media urbe
ac pforū manu uiri locū tenēs multis
occurrentib⁹ gratulantib⁹ q3 domū ceduc
q3 ex equitū plena urbs erat / et loca op̄
tuna occupabantur. tū in domos missi qui
principes adiisse factionis interficient.
ta demetrias etholoru facta ē (lacede
mōi nō urbi uis afferenda. ꝫ tirānus
dolo capiendus erat / quē spoliatū mai
timis opidis aromanis / tunc int̄ meni
a et lacedemonis ab achaeis cōpulsū qui ce
cupasset occidere cū potius gratiā rei apd
lacedemones laturū. cām mittendi ad
eū habuerūt / qd fangabat p̄bis ut auxi
lia sibi / cū illis auctoribus rebellasset / mit
terētur. ducētū pedites alaxemeno da
ti sunt et .xxx. delecti ex iuuentute e
quites. his apretore demetrio mos si
lio arcano genus de quo assidui ē denū
tiatur / ne se ad bellū acaicū aut rē ullā
quā sua quisq3 opinione p̄parare posset /
crederent missos ē. quicquid / alaxe
menū rex mouisset / subin cōsilij capē.
ad id quāuis inopinatū temeritatū au
dax / obediencer exequēdū paratū esset.
ac priuo ac̄perēt tāq3 ad id unū age
dū missos adomo reuocaret (cū his itaq3
p̄batis alaxemenus ad tyrānū uen.
quē aduenies ex timplo spei impleuit /
anthiocū in europā trāsisse / mox ingēnā
fore terras maria armis / uiris cōple
turū. nō ea fluppo rem esse creditūros
romanos / mirū nūq3 peditū equitūq3 ac
nauiū nō uideri posse / elephantoruq3
acie cōspectu ipō debellaturā. ethol⁹
suo exercitu paratos ee uenire lacedemo
nē cū rep̄serat. sed frequētes arma
tos ostendere aduenien regi uoluisse. ha
bita quoq3 et ipi faciendū ee / ut quas ha
berent copias nō sineret subtrahi mar
cescere ociose deduceret et tarmis
dearmare cogeret / simul animos acu
eret et corpora exerceret / et cōsuetu
dine laboris fore et comitate et
benignitate ducis et nō minorū fidei
posse. edita inde hiemps ter aīs urbē in
capū ad eurotā amnē cepere satellites
tirāni. media fere nocte consistebat
tirānus / cū tribus fimis equitib⁹ inter
quos plerisq3 alaxamenus erat. an signa
uectabatur cornua extrema īmittens.
In dextero cornu etholi erant / et qui an re
auxiliares tirāni fuerāt et qui uenerāt
tres cū alaxameno. (fecerat sibi mortē
alaxamenus / cū tyrāno inter paucos or
dine circuendi monendiq3 eū que intē
esse uidebantur. Nunc in dextro cornu ad
suos ad equitādi. mox inde uelut īpara
q3 rex proposuisset recipiendi ad tyrānū
ex quē die parandi animoris statuerat
eo paulisper cū tirāno uectatus / cū ad
suos cōcessisset. tū equitib⁹ a domo secuz
missis agenda inquit res ē juuenes
audendaq3 quā medicē impigre ere
qui missi estis / dextras nequis eo qd
me uiderit faciente cesset. qui cōtra
fuerit et suū consiliū meo int̄ponet
sciat sibi reditū ad penates nō esse. hoc
ior cunctos cepit. et meminerant eis
quib⁹ mandatus erisserit. tirānus ale
uo cornu ueniebat. ponere hastas equites
alaxamenus iubet / et se intrieri colli
git / et aliquis ipe consilius tante cogita
tione rei. postq3 appropinquabat tpe trā
fant / trāsfixo equo tirānū deturbat.
Jacentē equites confodiūt / multis ferū
stra in loricā ictib⁹ / tandē in nudū cor
pus uulnera p̄ueneruit / et prius q3 me
dia acie sucurreretur expirauit. Ala
xamenus cū oīb⁹ ethol⁹ citato gradu ad
regiā occupandā pergit. corporis custo
des aim in occulis rex gereretur pauor p̄
mo cepit. deinde postq3 abire etholoru
agmen uidē. concurrit ad relictū ti
rāni corpus. per paucoru turba ex rusto
ribus uite mornsq3 ultoribus est frā.
nec mouisset requisq3 / si ex timplo posi
tis armis uocata in cōtionē multitudo

de morte Nabidis et de p̄da suoꝝ facta.

parate aiōs

fuisset. et orō habita tēpori conuenies.
frequēte inde retenti sinō armis etholi
sine iniuria cuiq; fz utoportuerat im
silio fraude inceptu oīa imaturandaq
nucie eorū qui fecerant sunt acta. dux
regia inclusus diem ac noctē inter
tandis tesauris tyrāni cōsūpsit. Etho
li uelut captā urbe quā liberasse uideri
uolebant inpredā uersi. simul indigni
tas rei ac simul contempti aios late
demonis ad eundū fecit. Ally diuerse
exturbandos etholos. erlibertatē eiz re
stitui uidereiu interceptā repetendā
Ally ut caput agende rei esset regij gnis
aliquē insfez assumdū. Lacoiuois enim
stirpis erat puer admodū eductus eiz
liberis tirāni. eū inequū imposuit. et
armis crepos etholos uagos p urbē de
diuit. Tum regia inuadūt. ibi alaxa
menū cū paucis resistentē obtruncāt.
Etholi circa calchotē mineruc ereiz
ē templuz congregati cohortantur. pau
ci armis abiectis. pars tagream partim
galeolz phigiūt. ibi cōprehensi ama
gistratibz sub corona uenierūt. Philo
pomenes audita clade tyrāni profectus la
cedemonē eū oīa turbata metu inuenit
set. euocatis principibz et orōe habita
qualis habenda alaxameno fuerat. stre
nui achoroū lacedemones adiuuerit. eo
etiā facilius q ad idē fere tēpus. d. arthy
cum quatuor et uiginti quīquereme ibz
ad chiron accessit.

de progressibz eutimide et alijs gestis.

Isdem diebz circa calcidē thoās p
Euthymedē principē pulsuz operibz
eorū qui romane societatis erant post
liti quīti legatorū q aduentū et herodi
niani mercatorē sed potētez Calchidē
p diuitias pparatis ad proditionē his
qui Euthyemde factionis erant mesq
talem fortunā qua demetrias p Eurilo
cum occupata erat. huic Euthymedes
ab athenis cum domitilio delegerat lo
cum thebas primū hic salgineā possit
Erodorus anthrionitū. Inde haud procul
ī malliaco sinu .xxx. milia pediti et thoās
.cc. equites oneraias leues ad .xxx. ha
bebat eas cū .xl. pedibz herodorus trai
cere in insulā athalantē iussus ut cū pe
destres inde copias appropinquare iā au
lidi angz euripo sensisset Calchidē traiicēt
Ipse ceteas copias nocturnis itineribz qua
ta poterant celeritate Calchidē deducebāt.
Quietillo maxime Euclides penes quos ti
tima rerū pulso Euthymide calcide erat
seu ipi pre suspicari seu indicata re. primo
paulū nihil usquā spei nisi in fuga pone
bant. deinde postq̄ resedit error. et pbi
desci nō patriā modo sz etiā romano ysq
cietatē cernebāt. consilio tali aliz adie
runt. Sacrū annuūsariū eo forte tpre
Eretrie amarintidis diane erat. q nō popu
lariū modo sz cristiorū etiā cetu celebra
tur. eo missit qui orarēt Eretrienses can
stros ut suarū fortunarū in eadē insula
genitri miserētur. et romanā societatē re
spicerēt. ne sinerent etholorū Calchidē
fieri Euboicā habitaculos si Calchidē habu
issent. graues fuisse macedones dnos.
multo minus tolerabiles futuros etho
los. Romanorū maxime respectus cū
ciuitates mouit. et uirtutē nuper bello
manifestā benignitatēq̄ er
gas. Itaq; quod roboris in manibz
te erat utraq; ciuitas armauit. mi
sitq; hys tuenda menia calchidis opi
dani cū tradidissent. Ipi oīb copijs
trāsgressi Euripū ad salganea posue
runt castra. Inde caduceator primū de
inde legati ad etholos missi pacem tū q
sub dicto pacto tue socij atq; amici ad
se oppugnādos uenirent. Respondit
thoās dux etholorū nō ad oppugnā
dos sz ad liberandos aromanis uenire.
se se splendidiore eos nunc catenas
multo grauiore uinctos esse q̄ cū
presidiū macedonū marce habuisset. se
uero negare calchidienses aut sine
ullo aut presidio cuiq̄ egere. Ita digres
si ex colloquio legati ad suos thoās et

et etholi ut qui spes omnē in eo ut impe
ratoz offensorent habuissent ad iustū bellū
oppugnationēq; urbis mari et tra muni
re / haud quaq; pares domū redire (Eu
thymedes postq; castra popularīū ad salga
nea cē profectos q; etolos audiuit / eripe
a thebis athenas rediit (Eudoxus cum per
aliquot dies intentius ab athlante signū
nequicq; expectasset / missa speculatoria
naue / ut quid more esset sciret / postq; re
amissaz aspexe uidit / Omnū uñ uenerat
repetit (Quintius quoq; his auditis a co
rintho uenies nauib; in calchidē euripo
sumeni regi occurrit . placuit qui gentes
milites pridie ea relinqui Calchide ab ti
mone rege . ipe athenas ire . Quintius quo
profectus erat demetriade contendit . En
tus calchides liberatā monā aliquā a
pud magnetes adrepetendā exactatez
romanā factura / et pridie aliquid ce pī
tis sue homib; (Eumomo pretori thessalo
rū scripsit / ut armaret iuuentutē / et ad
demetriadē primisit adtētandos animos nō
alit nisi pars aliqua inclinaret ad rese
ctū pristine societatis rem aggressurus
(Julius quinqueremi naue ad hostiū por
tus ē inuectus / eo multitudo et oīs ma
gnetū cū se effudisset / q̄ uisum est Julio utrū
ad amicos an ad hostes uenire . mallet .
Etidit magnetharches Eurilochus ad ami
cos uenisse eū / si abstineret portu / et si
neret magnetes in concordia et libertate
ce . nec prolocuti spes multitudinē sol
ciaret . altatio in deridiculum fuit . eū ro
mani ut ingratos increpare magnetes /
imminentes q; pdicaret deos / multitudo
obstreperet / nunc senatū / nunc quisq; cū
accusando . Ita irrito incepto Julius ad
quintū se se recepit . At quintius nuncio
ad pretorē misso / ut ab reduceret domuz
copias / ipe naues Corinthū redyit .
(Stulere me uelut de spartanorum greciae
xte romani / Nō q; his opere pciū
esset pscribere / et quia cū fuerūt cū anno
co bello / Cōsulib; designatis (Inde nāq; di

uertere) (Quintius et ap. claudius in
prouincias profecti sūt . quinq; in ligures
domitos adiusos Boios - Boy qui fuerūt
atq; etiā senatus eorū cū liberis et pfecti
et equitatu / suma omniū mille et quīgenti
Consuli ager ligurū late ē dederūt sese .
Ab altero consule ager liguruū late est va
status / castellaq; aliqua capta . Nā non
pdamodo omnis gnis cū captis parta / et
recepti quoq; aliquot cives / qui et qui
in hostiū potestatē fuerant . (Eodē hoc anno bo
lone colonia deducta est / ex senatus consulto
plebisito tria milia et septingenti pedites le
cti sunt / trecenti equites trium uirum dederunt eos
C. Neuius . Q. Minucius . C. Furius arasso
quina dena iugera agri data in singulos pe
dites sunt . duplex equiti . brutiorū proximis
fuerat ager . bruttij ceperant de gretis = Eodē
pidem tempus duo maximi fuerūt theatres /
diuitius alter et segnior . terra dies duos
de quadraginta mouit / prodigiū dies fereī
oblitidine ac metu fuere . Intridui ei rei
causa supplicatio habita ē . Sine nō pauor
uanus et uera multorū clades fuit . Incendio
a foro boario orto diem noctēq; edificia in
tiberim uersa arsere / tabernaq; omnes cir
cum magni pticq; merib; cū flagrauerūt . Iam fere
in exitu anni erat / et indies magna fama
de antiocho bello et cura patribus crescebat .
Itaq; de prouinciis designatorū magistratuū quo
intētiores essent omnes agitari cepit est . de
creuere ut consulib; italia / et quo senatus
censuisset . iam esse bellū aduersus antiochū regē
omnes sciebant prouinciae essent cui ea sors
esset quatuor milia peditū ciuiū romanoz
et trecentos equites xxx milia sociū latini nois
cū quatuor centis equitib; sunt decreta . eorū de
lectū hic L . quintio consule missus / moraretur
quo minus consul nouis quo senatus con
sulisset extemplo proficisci posset . Inde de pro
uinciis pretorū decretū est pma ut sibi duc
urbanaq; et inter ciues et pegrinos ius
dicto esset / sta bruttij . tertia classis ut nau
stratet quo senatus censuisset / quarta sici
lia quinta sardinia . sexta hispania ulterior

de progressibz Quintij.

de duobz terrozibz q fuerū rome.

de sortitis prouīcijs p romanos / cū nūo equitū 7 peditū.

Imperatū ptrca lucio quintio consulū ē/ut duas legiones cuiū romanoy nouas constituerent / socū ac latinū nois uiginti milia peditū et octingentos equites / eū exercitū ptor cui bruci prouincia euenisset decreuerunt . edes iouis eo anno incapitolio dedicate sunt quas nouerat Lucius furius purpurio pretor gallico bello uiā altam cōsul. dedicauit . Q. martius ralla duūuir iudicia infeneratores eo anno sunt multa seuere facta / accusanatq; priuatos edilibus curulibus . M. bruto et p. junio bruto. de multa dānatorū quadrige aurate incapitolio posite et in cella iouis supra fastigiū edicule et xy. clupea inaurata . et ipē porticū extra portam triginā intellignario fecerūt.

Q. Martius

Parat Antiocus cōtra romanos exercitū nauales.

Interim in apparatū noui belli romanis. ne ab anthioco quidē cessabatur . tres eius ciuitates tenebāt Smirna et alexandria troadas et lapsacus / quas neq; ui expugnare ad eam diem potuit / neq; condicionibus inuitas pellicere neq; abstinere relinquere traiciens ipē in europā nolebat . Tenuit oīa et de hannibale deliberatio . et primo naues apte quas aut eo missurus in africā fuerat / morate sunt . deinde an oīo mittendus esset / consultano mora est maxime athoā te et holo qui oīb; ingrecia tumultu cōplectis demetriadē deferebat inpotestate eē / et quib; mendacys de rege multiplicando rūq; copias eius exercerat multorū ingrecia animos ysdem et regis spem inflabat oiūz uotis / cum accersiti concursu ad litora futurū unde regiā classez prosperissēt . hic idem ausus de hannibale ē mouere suāz propeiam certā regis . Iam neq; dimittē dam prem nauigiū aclasse regia cōsebat. neq; submittende naues forent . minus quēq; ei classi q; hānibalē prefiendū eruelem illum et penū esse Cui indies mille nouia consilia ul fortuna sua ulcisci posset facere / et ipāz eā gloriā belli qua uolut dote hānibal cōsecutus nimiam imp̄ fōi regio esse / regē unū / duōū num imperatorē uideri debere / si classez

q hānibalē prefiendū ee classi antiochi.

si superatū amittat hānibal idem dāni fore ac si p̄ aliū ducē amittatur / siquid prospere ueniat / hānibalis eā nō anthiochi gloriaz fore . Siuō unuiso bello uincendi romanos fortuna detur / qua spe esse subiecto uictuz hannibalē / uni subiectū qui patriā non tulerit / nō ita se auuenta eū gessisse spe animoq; cōplexū orbis terrarū imperiū ut in senectute dēz laturus uidatur . Nihil opus esse regi duce hānibale cōmittere consiliario eodē ad bellū uti posse / modicū fructum ex ingenio tali / neq; inutilē fore / si sua petantur / et dantē et accipientē p̄grauatura . nulla ingenia tam prona ad inuidiā sunt q; eorū qui genus ac fortunā animis nō equāt / quia uirtutē et alienū bonū oderūt . ex timplo consilii, hānibalis / qd unū inprimis belli utile cogitatū erat / plectum ē . demetriadis maxime defectoē ab romanis ad etholos nō ultra differre profectionē ingrecā constituit . priusq; soluerer naues / fluui amari descendit ut q; mox ue sacrificaret . Inde ad classem regis sus profinsatur quadraginta lectis nauib; aportis / quadraginta et ducente onerarie cum omnis gnis cōmeatu belliq; quoq; alio seqbantur . Imbrū primo insulaz tenuit . inde Sciatū traiecit . ubi collectis in alto que dissipate erant nauib; ad Pteleum primū continens uenit . Ibi cum locris et magnetharcos princepsq; magnetū ad demetriadē occurrerūt . quorū frequentia et die postero importū urbis nauibz ē inuectus . Copias haud procul inde exposuit decē milia peditū fuere / et quīquecentū equites / sex elefanti / Vix ad grecia nudam occupandā satis copiarū nedū ad sustinendū romanorū bellū = Ethoi postq; demetriadē uenisse anthiocū allatū est / consilio indicto / decretū quo arcesserēt eū fecerūt = Iam profectus a demetriade rex quia ita decreuerūt sacebat / phalera in sinū maliacū processerat . Inde decto accepto lameā uenit / exceptus ingenti fauore multitudinis cū plausib; clamoribz

de oratione A. chi ad ethalos exaudantis.

et quib⁹ alijs locꝭ effusa uulgo significat̃

Jn consiliũ ut uenit̃ est / aphanea ꝓtore
primapib⁹ q̄ / ibi silentio fact̃ dicere orsus ē
rex. Prima cuius orō fuit ꝑmo exaisanꝭ
q̄ tanto minorib⁹ spe animꝭ opinione oriũ eo
pijs ueniss / Jo sue impense erga eos uolũ
tatꝭ maximũ indiciũ ee debere q̄ nec para
tis satis ulla re et tpe ad nauigandũ ima
turo uecam⁹ legatis eorũ haud grauate
obsequiũ⁹ esset / credidisset q̄ / ei se uidꝭ
sent etholi oiã ul in se uno posita ꝑsidia
existimaturos ee { Ceterũ eorũ quoq
se quorũ expectatiõe destituta impsenna
uideant⁹ spem abunde expleturũ. Nam
simul primũ anni tempꝭ nauigabile ꝑ
buisset mare omnẽ legionẽ armis u
risq; equisq; / omnẽ oram maritimã classib⁹
completurũ / nec impense nec labori
nec ꝑiculo parsurũ / donec depulso ceru
elo eorũ imperio romano libertatẽ uere gre
ciam / atq; ipsa ꝓnapes ethol⁹ fecisset /
ei exoratis cõmeatꝰ quoq; omnis gẽꝭ
ex asia uenturos impsenna ciue ee etho
los debere / ut copia frumenti suis et ãno
na tolerabilis ceteris aliarũ suppeditet. Jn
hanc sniã rex cũ ouãi magno assensu lo
cutus discessit { Post discessũ regis inter
duos ethol⁹ primapes phaneã et tho
antem contentio fuit. phaneas recenti
atore pacis et disceptatore de his q̄ inco
troulsia cum p.n. essent utendũ potius
anthioco censebat q̄ duce bellu. adhuc
tum ei⁹ ad maiestatẽ / aduersa indias
facienda romanis uim maiorẽ habituꝰ
q̄ arma. multa homines ne bellarent
uoluntate remittere / quie bello et armis
oppi nõ possunt. Thoas negare pacis
dere phaneã. sz discutiere apparatũ bellu
uelle / ut tedio et impetus relanguie
scat regis / et romani tempus ad cõpa
dum habeãt. nihil enim equi a romanis
impetrari posse tonens legationib⁹ mis
sis roma / tonens cum ipo quinquo disse
ptando satis experti esse / nec nisi ab
rassa omni spe auxiliũ anthioci implo
raturos fuisse / quo celeriꝰ spe oriũ obla
to non esse elanguescendũ / sz orandũ po
tius regem ut q̄m quod maximũ fiorit
ipe uindex grecie ueniat / copias quoq;
fiestres nauales q̄ accersat armatũ regẽ
aliquid impetraturũ / inermẽ nõ pro eth⁹
lis modo / sz ne ꝑsequendo ipo momẽto ullius
futurũ apud romanos. hec uicit sentẽtia
Jmpatorẽ q̄ regẽ appellandũ censuerũt
et xxx. ꝓnapes cum quib⁹ siqua uellet
consultaret delegerunt. Jta dimisso cõsi
lio multitudo in suas ciuitates dilapsa ẽ oss.

† Ex postero die cũ apodem eorũ uti
belli ordinem̃ consultabat / apmũ
uisum est Calchide frustra aberolis uiq;
tentatã / ꝑmiũ aggredi / et celeritate
magne incamitẽ q̄ magno conamine et ap
parari opus esse. Jtaq; cũ mille pedinibus
rex qui demetriade secum erant profe
ctus q̄ phondẽ est / et alio itinere primapes
etholi cũ iuuenũ manus euocatis abchero
niam occupauerũt. decẽ rostratis naubꝰ
secum sunt. Rex ad salganeã castris po
sitis / naues ipe cum ꝓnapib⁹ etholorũ
euripũ traiecit. Et cum haud procul por
tu egressus esset / magistratus quoq; calch
densiũ et primapes ante portã ꝓcesserũt.
pauca utriq; ad colloquiũ congressi. et⁹ etho
li magnopere suadere / ut salua romanoꝝ
amicitia regem quoq; assumẽt socium atq;
amicũ. neq; eũ eniz inferendi belli / sz ube
rande grecie cã in europã traiecisse / liberã
de re non ubie et simultatione q̄ fecisset
romani. Nihil aliꝰ utilius q̄ne cauendũ
esse q̄ utrãq; complecti amicitiã. Jta eni
ab utriusq; iniuria tuta altiꝰ semꝰ ꝑsidio
et fiducia fore. Nam si nõ recipisset regẽ
uiderent quid patiendũ his exemplo fo
ret / cum romanoꝝ pari auxiliũ hostis an
thiocꝰ cui resistere suis uiribus nõ posset /
ante portas esset. { Ad ea mitio unꝰ
ex primapib⁹ mirari se dixit. adquos libe
randos anthiocus relicto regno suo in
europam traiecisset. Nullam enim ciuitatẽ
se ingrata nosse / q̄ aut ꝑsidiũ habeat / aut

de progressibꝰ Anthiochi et alijs gestis.

Mutil

: Legationes Antiochi regis & etholor ad romanos.

shpendiũ romanis tendat que federe iniquo
alligata quas nolit legibꝰ patiatur. Itaq; cal
cidenses neq; uindicie libertatis ullo egere cũ
liberi sint neq; psidio cũ pacẽ ꝑ.r. beneficio
et libertatẽ habeant amicitiã regis nõ aspꝝ
nari neq; ipoꝝ etholoꝝ / id primũ pamias
eos facturos si insula excedant atq; habe
ant. Nam ipis certũ esse nõ modo nõ ire
peire meniby / sz ne sponcatẽ quidẽ pansu
lam nisi er auctoritate romanoꝝ (hec re
nũiata regi ad naues ubi resticerat cum
essent inpsentia neq; cũ his uenerat co
pis ut ill agere quicq; posset. reuertere me
triadẽ placuit = Ubi ꝑprimũ mane inceptũ
egressisset / consultare cum etholos tor qd
deinde fieret / placuit achaeos adaminãdrũ
regem acharnanũ tentare uetustoꝝ gentẽ ad
uersam aetolis. Iaminde abrachilli monte
et que scaite eam fierãt censebãt. achaeorũ
philopomenẽ principẽ emulatione glorie inbel
lolacedemonũ infestũ inuisũq; esse quinnocue
debant (. Aminandri uxorẽ apamiã filiã ale
xandri cuiusdam megapolitani habebat / qui
se oriundũ a magno alexandro ferẽs filios duo
bus philippũ atq; alexandrũ et filie apamiã
nomã imposuit. quã regis inducta nuptijs
maior fratribꝰ scaitus filippus in acarnaniã
am fierat. hunc forte ingenio uanũ etho-
li et anthiochꝰ impulerãt inspes regni ma
cedonie / qꝝ is uere regũ stirpis esset. Ea
minandrũ acharnanes qꝝ antiochꝰ odiũ risꝝ.
Et ea uanitas promissorũ nõ apud philippũ
modo sed etiã apud aminandrũ ualuit.
In acaia legatis anthiochi etholoꝝq; cõtã
tucio quinto Epi datũ est cõcilium. Anthio
chi legatus priorq; etholi ẽ auditus = Is
ut plerisq; quos opes regie alunt uaniloqꝝ
maria trasq; inani sonitu liborũ opleuit.
equitũ innumerabilẽ nim traci uelle. Elles
ponto incentoꝝ partim loricatos quos tha
racatos uocant ꝑtim sagittis ex equo u
entis / et aquo nihil satis tecti sit / auersos
refugiente equo cetratos sistentes / his eq
stribꝰ copijs quãq; ill totius europe exerci
tus munũ uastis obrui possent. adiciebat
multiplices copias peditũ. et nobis quoq;
gentiũ uix fando auditis trebat / et dama
scedos. Climeos et candaulios appellans. na
uale uero copiarũ quas nulli portus capere
in guerra possent. dextrũ cornu sidonios et ti
rios. sinistrũ aradios. et ex pãphilia ro
tas tenere quas gentes nulle unq; nec ar
te nec uirtute nauali equassent. iam pe
cuniaq; iam alios belli apparatus referre
sup naceũ esse. quare ipos / abundasse sep
timo regno asie. Itaq; nõ cũ philippo nec
hãnibale rem futurã romanis. principe al
tero macedonie tm regni finiby meusd.
Sed cum magno asie totius parte que
Europe regie. cui tm ꝑꝑ ab ultimis oriẽtis
terminis ad liberandã greciã ueniat. nu
lli posthabere ab achaeis inquos fides eorũ
aduersus romanos priores sorios atq;
amicos ledatur. monendũ ut secũ adsis
eos arma capiant. sz neutri parti se con
iungant / petere pacẽ utriq; parti. quod
medios deceat amicos optent. bello se nõ
inponerent = Idem ferme et etholorũ
legatus Archadamus petit / ut que fac
lima et iustissima essent / quicquid petarẽt.
Spectatores q; belli fortunarũ alienarũ e
uentũ sine ullo discrimine teneri suarũ
oportuerit. Finiectis deinde est inepte
rantia lingue imaledicta nunc contra no
manorũ / nunc proprie ipius quinti.
ingratos appellans / et exprobrans non u
ctoriã modo partam de philippo uirtute e
tolorũ. sz etiam salutẽ / ipm q; et exercitũ
sua opera seruatos. quo eũ illi unq; impa
tore sanctũ offitio esse. auspicantẽ immolã
tẽq; et uota nuncupantẽ sacrificuli uatis
modo inacie uidisse / cum ipe corpus suũ
pro eo telis hostiũ obiceret = Adea quidẽ
corã quibꝰ magis q; apud quos iba fa
ceret / dicere archidamũ rones hiisse.
Achaeos eũ probe scire etholorũ omnẽ fe
rociã. inuerbis nominatis cẽ / in consilijs
magis cõtionibꝰ q; ꝑ manicappetere. Ira
achaeorũ ꝑtim exclamationẽ quibꝰ nonos esse
se sarent fecisse legatos regis / et ꝑ eos

absentiā regis cum se iactasse / q̄si quisq̄ an
te ignorasset / q̄ue res antiochū et etholos
omnississet ex legati sermone potius q̄ age
mentem simulēe iactando q̄z uires q̄as
nō habuit / inflasse uana spe / atq̄z inflatos ēe.
dum hi absentē philippū uictū. sua uirtute q̄
tectos romanos / et q̄ae modo audiebatis nā
rant / uosq̄z ceteras ciuitates et gentes sub
iectā esse senatui. Ex contra peditū eq
tūq̄z nubes iactat / et conterminat maria clas
sibus suis. Est aut̄ rex similis q̄ dacene
calchidenses hospitis mei hoīe et homer
sem communatoris apud quē solstitialis tē
pore / amni tam uasta et multa uenatio
homo unq̄z ish sunt gloriosius uenitēs cō
dimentis aut̄ uarietatē ullam er spēz ferī
ne carnis ermansueto suffectā. hec dici
aperte inopias regis q̄ae paulo ante ea
etate sunt / posse. Varia enī gnā armorū
et multa noua gentiū inaudita rū / dachas
et candusios et clineos uiros omnes esse
hanc paulo magnopere melius q̄ sulla in
genia / q̄ā militū genus / et utinā subiec
oculis uris achei possem conuersationē re
gis magni ab demetriade nunc lamiā in
consiliū etholorū / nunc calchide uidentes
uix duarū malle plenarū legionariarū
ustarū in castris regis. uideretis regē nūc
meditātez prope fruīturum ab etholis q̄d
nullis admouetur. nūc munias præmias
senore stipendiū querentē / nunc ad portas
calchidis stantē / et mox inde exclusū nihil
aliud q̄ aulide atq̄z extrīpo spectatis in etho
liam redeuntē. male credidērūt antiochus
etolis et etholi regie uanitati. quo minus
decipi deberis. Sed exple torieus spectatoq̄z
romanorū fidei credere. Nāq̄z optimū ēe
dicunt / non interponendi uos bello. nihil imo
tam alienū rebus uris / q̄ae quippe sine
gratia sine dignitate premiū uictoriae
ritis. Nec absurde aduersus utrosq̄z re
spondisse iustus est. Et fanale erat omnē
apud fauentes equis auribus accepi. nulla
ent discrepatio fuit / quin omnes gentes
fidos et amicos quos pl̄s re censuisset

iudicarent. bellūq̄z cum antiocho et etolis
nuntiari iubebant. auxilia etiā q̄nq̄ censu
it quintus quingentorū militū caledē
quingentorū pireū exemplo misit. erat
enim haud procul seditione athenis res.
traherentur ad antiochū q̄ubidā spe largi
tionis uenalem multitudinē ptio. donec
abhinc q̄ui romane partis erant / quintus
est accitus. et accusante leona q̄uodā apo
lodoro auctor defectionis damnatus / exin
exilio est electus. tunc abachidis quidez
cum tristi nūcio legatio ad regē redyt. Ro
etq̄z nihil certi respondērūt. cum antiochus
in beotiā uenisset / tum q̄uid sibi faciendū
esset se deliberaturos esse. Antiochus cū
ad calchidis p̄sidiū et achaeos et eumenes
regem audisset q̄z matūrandū ratus ut
succurrent sui / et uenientes si posset
exaperet. q̄uintū cum tribus ferme mi
libus et cū oī classe poli xenidā mittit. p̄ce
pauos post dies ser milia suorū militū et
ex ea copia q̄uā lamie repente colligi
potuit / non ita multos etholos duxit.
achei q̄uingenti ab eumene rege modicū
auxiliū missū duce xenode calchidensi
nō dum obsessis itineribus tuto trāsgressi
euripū calchidē pruenerūt. Romani mi
lites q̄uingenti ferme et ipsi ab iam meni
pus castra ante sagralnea ad hermicā
qua transitus ex boetia in euboicā insu
lam est haberet uenerūt. achaio erat
cum his legatus a calchide ad quīq̄z
ad id ipsum p̄sidiū perendū missis / quip
pe q̄ui obsessas ab hostibus fauces audit / omissa
ad aulidē itinere / deliū conuertit / ut ipse
in euboicā nauigaret. Templū ē apollinis
delphici īmunē mari q̄uīquemilia passu
um a tanagra. abest minus q̄uatuor ibi
milia in proxima euboicā ē mari traiecti.
Vbi et infimo uocab ea religione et eo
tūc sancta quoq̄z sunt templa / asylia gre
ci appellant / et non diu aut indicto bello
aut ira cōmisso ut strictos gladios aut
sanguinē usq̄z factū audissent. Cū per
magnū oculi milites alij ad spectaculū

comiter accepti
cū mirarētur un
de illi eo tēpore

Apolodori damnatio.

De uarijs progressib⁹
romanor⁹ et antioch⁹.

tẽpli lucrũ uẽsi / aly inuitore inermes uagarẽtur / magna pars pagros ligna tũ pabulacõũ dilapsa essent. Repente menipus pallatos passis aggressus / eos exercuit. adquinquaginta uiros cepit perpauci effugerũt fugiũby anichio parua o neraria naue exceptꝰ / Eare quintio romanusq; sicut iactura militũ molesta / ita ad uim inferẽdi anthioco belli adhuc asse se aliquãtũ uidebatur. anthiocus admoto ad aulidẽ exercitu cũ triremibꝫ militesq; partiz ex suis partiz echolo Calchidẽ misisset / qui eadẽ illa q̃ nup cũ minis grauioribꝫ agerẽt / nequicq; cõtra anichionẽ et Xenodẽ tendẽtibꝫ fauore temere ut porte sibi aperirẽtur. qui romane partis erãt / Subadiuẽtu regis / urbes excesserũt achaeorũ / et Eumenis milites Galganea tenebãt. et in eurypo castellũ romanu milites pauci custodie cã locũ ꝯmunichãt. Galganea agenipus. rex ipẽ castellũ euripi oppugnare ẽ adortus Priores achei et Eumenis milites pacti ut sine fraude liceret abire psidio excesserũt. Ptinacq; romanu Euripũ tuebãtur. hi quoq; iã cũ tra marinq; obsiderẽtur et machinas tormẽtaq; cõ portari uiderẽt / nõ tulere obsidionez. Cũ id qd caput erat Euboice teneret tor. ne certe quidẽ insule cuiꝰ urbis imperiũ abnuerẽt / magnoq; pnapio sibi orsus bellũ uidebatur. Et tante insule / tot opportune urbes insulã ditionẽ uenisset.

de captione euripi ab Antiocho rege.

Cornelũ scipionẽ et .q. atiliũ glabrionẽ inito magistratu patres primꝰq; de prouinciis agerent / rex diuinas facere ma iorib⁹ hostiꝫ uisserũt inoꝫ fanis in quibꝫ lectisternia maiore parte anni fieri solet / precariq; q̃ senatus de nouo bello animo hret / ut eam res senatui populoq; romano bene atq; feliciter eueniret. Ea oia sacrificia leta fuerũ = Prius q̃ hostiꝫ plurimã ẽ et ita aruspices respõderũt ea bello euentus ꝓpitios ꝓpꝫ.r. propagari uictoriã et triumphũ ostendi. hec cũ renũciata essent / soluti religione patres rogationẽ ad plẽ ferri iusserũt / uellent uiderẽt ne cũ anthiocho rege quicq; eius regni recta essent bellũ iniri / si ea placeret rogatio esset / tũ si ita uideꝫ consulibꝫ rẽ integrã ad senatũ referrẽt. P. cornelius ea rogationẽ ptulit. Quiz senatus decreuit ꝯsules Italiã et gẽtes prouincias sortirẽtur / Cui gretio euenis set ut pter eũ nuz militũ quẽ Lucius quintius consul in ea prouincia ex auctoritate senatus scripsisset / spatiũ ue ut eũ exercitũ acciret / et quẽ. q. Debuis pter eo anno pire ex senatꝰ. in macedoniã tra icerẽt / aurelia ardoꝫ ne supra quinq; milia nuz acciret. L. quidem superioris anni cõsulẽ legatũ id placuit. alter ꝯsul cui Italia prouincia euenisset / cũ boiꝫ cuius bellũ gerere utro exercitu maller ex duobꝫ quos superiores ꝯsules habuissent alterũ ut mitteret romã ea q̃ urbane legiones essent parate quo senatus cõsuissz. his itaq; instructi ad id quic aut pficta foret decreto / tũ demũ sortirẽtur cõsules placuit. Atilio greca / Cornelio Italia euenit. Ceteri deinde sorte .s.c. factũ est qꝺ tpe duellũ uisisset cũ rege anthioco quicq; subitio eis esset / ut eis rei ea supplicatione imperaret / Cõsulesq; utriq; ꝺ. atilius consul Ludos magnos Ioui uoueret et dona ad oia pulmunaria. Aduotũ in hec uba peunte po Licinio pontifice maximo cõsul nũcupauit Si duellũ qꝺ ea rege anthioco simul populus uisset id ex sua senatꝰ populiq; romani cõsulto fieret / tũ tibi Iupr p.r. ludos magnos di es decẽ continuos faceret. dona q̃ ad oia pulmunaria dabũtur / de pecunia q̃ ea senatꝰ decreuerit / quisq; magistratꝰ eos ludos q̃ ubiq; faxit. hi ludi recte facti dona data recte sunto. Supplicatio ni a duobꝫ consulibꝫ edictaꝫ biduũ fuit. Cõ

de bello macedonico. liber quartus incipit

sulubꝫ sortitꝰ prouinas extimplo erꝑto
res sorti nsunt . a). Junio bruto iuriſ
dicho utraq; euenit . a. cornelio asamu
le Druty . a). Emilio lepido Sicilia . L .
Opio Salinatoꝛ classis . L . Emilio paulo
hispania ulthor · his ita exercitꝫ decreꝫ
. a . cornelio nouꝫ militeꝫ conscꝛipſi por
anno ex senatꝰo . L . quinto cōsuli dan ſt .
Jussuſq; facere omnē oꝛā maritimā Cir
ca tarentū brundusiūq; Lucio Emilio paulo
in multhorē hispaniā / ꝑter eū exercitū quē
a . a). fuluio ꝓtore acceperat / de
creꝫ ut nouoꝝ militū tria milia duc̄et
et trecentos equites / ita ut in his duo ꝑtes
sociū latini noīs / tertia ciuiū romanoꝝ es
set . Jo supplemēti ad . C . flaminiū cui
perinde prouincia obuenerat in hispaniā ulthioꝛē
ē missū (d). Emilius lepidus alterio ualerio cui
successurus esset simul prouinciā exerci
q; a cupe iussus Lucii ualeriū si ita / diui
deꝛetur ut una ab agrigēto ad pachinū es
set / altera a pachino tyndareū cū mari
timā oꝛā lucius ualerius xx . nauiꝫ
longaꝝ custodiret / eidē mandatū ut duas decē
mas frūm̄ exigeret / id admare cōportādū
deuehendūq; in gręciā curaret . Jo de lu
cio opio de alterius deinde exigēdis
in sardinia impanū . Certum nō in gręciā
q; romā id frumēti portari placere . C . li
uius ꝓtor cui classis euenerat cū xxx
nauiꝫ parans trahere in gręciā ꝓmo
quoq; ꝑ ius suus / et ab attilio naues ac
cipere uetes naues q; in naualibꝫ erāt ut
reficeret et armaret . a). Junio ꝓtori
negotiū datū est . Jn ea classe socios na
uales libertinos legeret / legan tinum
africā ad cartaginēses / in numidiā ad
frumēntū grandū q; in gręciā porta
rent missi / pro quo ꝑtū soluēt ꝑ . r .
adeoq; in apparatū curāq; ei⁹ belli ci
uitas intenta fuit ut . ꝑ . cornelius cō
sul ediceret qui senatores essent / qbꝫ
q; in senatu sinistꝫ dicē ſet . quicqm
nores imagiſt esset neq; eoꝝ lō
gius ab urbe roma abirēt . Jn eo die
redire posset / ne uetino tpe quisq; senato
res ab urbe roma abessent . Jncōpandum
pigre classez . C . liuius ꝓtorē contento
ora cū colonis maritimis paulisp tenuit
Nam cū cogerentur in classez / tribunoꝝ ple .
appellarūt . ab his ad senatū reiectis / se
natus ita uti ad unū omnes cōsentirent
decreuit / uacationē rei nauali⁹ eis colo
nis nō esse . Oetia et hręgena et castrum
nouū et pirgi et antiū et Terracina et
ostia me et sinuesse fecerūt q; cū ꝑ lo
ro . de uacatione certauerūt . Cōsul
deinde a). atilius ex . S . c . ad collegiū fe
cialiū retulit . ipi ne utiq; regi anthio
co indiceretur bellū an satis ceꝛt ad ꝑsi
diū aliq; eius nūtiare et nū etolis quoq;
sepatis indicā iuberēt bellū / et nū prius
sponcas et amicitia eis renūtianda esset
q; bellū indicendū fecialeꝝ responderēt .
Jam ante rese cū de filippo consuleꝛē
tur hec respondisse mihi referre ipi oꝛā
an ꝑsidio nūtiaretur . amicitiā tenuiſ
ſe ita uideri nū legatis toties repetētibꝫ
res / nec reddi nec satisfieri equū cēsu
issent . Etholes ultro sibi bellū indixisse / a
demetriade sonoꝝ uiriꝝ ꝑ uiz occupasset .
Calchide terra mariq; oppugnatū isset
hegēsianthidā in europa ad bellū ꝑ ui
ro . inferendū traduxissent . Omnibꝫ
iam satis cōpatis a). atilius consul edi
xit / ut quos Liuius quinq; milites cō
scripsisset / et quos socios nominisq; la
tino impasset quos senū in prouinciā
oporteret et tribuni militū legionis
prime et tꝛie uti omnes Brundusii
ydibꝫ maiis cōuenissent . ꝑ ad quīto
nonas maias palūdatis a burbe egꝛssi ē .

Et eo sdē dies et ꝓtores in prouin
as ꝓfecti sunt . sibi dē tēpoꝝ et lo
cum a duobꝫ regibꝫ philippo et ꝓtolo
meo egipti rege romā uenerūt / pol
licentes ad bellū auxilia et pecuniā et
frumētū . a ptolomeo etiā mille pondo
auri . xx . pondo argenti allata . nihil
eius acceptū . Grate regibꝫ dicte . et cū utiq;

Sardinia c. liuio salinatori

uideretur ꝓ prete
re in prouincia reti
nere et prouincia ut

de oblationibꝫ romanis factis et de aliis gestis

Responsio fecialiū

sertū oīby copijs in Etoliā uenturū/bello
interfuturū pollicereť/Ptolomeo idre-
missū-Philippi legatis responsū/gratū eū
senatui populoq; romano facturū si.d, ali
o consulli nō defuisset. Item Carthaginē
sibus et Masinissa rege legati uenerūt. Car
thaginenses tritici modiū mille/ordei qui
quaginta milia ad exercitū dimidiū eius
romā affortatiuos tollicit. Jd ut a se emu
nis romani acciperent petere/se/et classē
suorū suo sūptu cōpaturos/et stipendiū
ad pluriby pensionib; imultos annos debēt
ptes omne datiuos. Masinisse legati qui
genta milia modiū tritici/trecentos ordei
ad exercitū in greciā/romā trecenta milia
modiū tritici. Et. quinquaginta ordei. equites
quingentos. elephantes .xx. regē ad bellū
missurū. De frumento utriusq; rēpub
ita usurū eos p.r. si petijsset et accepisset.
de classe cartaginēsib; remissū ptes siquid
nauium exfodere deberent. de pecunia ita
responsū/nullam ante diē accepturos.
Cum hec rome agebantur callide anthiocꝰ
ne cessaret yhibernorū temporis partē ipe
ditrahat ciuitatū animos mittendis legatis/
partim ultro ad eū ueniebāt/sicut epirote
oī genty consensu et Peloponnēses
ueneruntPelei auxiliū aduersus achee
petebant/quos post bellū nō ex sua sniā in
dictū/anthiocꝰ primū ciuitates sue armatu
turos. mille his pedites cū duce extensi
Euphane simit missit. epiroteū legatis eāt
minime impartē ullā liberi aut simplicis
animi apud regē gratꝫ initaꝫ uolebāt/eūco
ut caueret/ne quid offenderet romanos. pe
tebant eū ne ad temere in eam deduceret/ex
positos adriasꝫ italiā/pro oī grecia et pri
mos impetus romanorū excepturos. Sed
si ipe posset terrestribꝫ naualibꝫq; copijs p
sidere epiro/culpide cū oībus epiuotas et ur
bibus et portub; suis accepturos. Sed si
id non posset despcari ne se nudos atq; in
ermes romano bello obiceret. hac legatē
apparebat ut suiq; magis credebāt abstī
nuisset epiro integra sibi oīa apud exerci
tus romanos esset. Conciliati satis apud regē
gratia quod accepturi fuissent uenientē/siue
misset/sic quoq; spes uenie a romanis foret quō
expectato longinquo ase auxilio ptering urbs
subrubuissent. Huc tam perplexe legatiōi/quia
non satis inpromptu erat/quid responderet le
gatos se missurū adeos dixit/adhibitisque illos se
que cōiter ptinerent/loquerētur. Inhec Lucius
et ipe profectus/eās inspēxit ne aduersus romanos
eas quas ante dixi hostem. Etholi nece et bellū
aquinto coronecā propter romanos/militū ce
des illatū. retinera p multa iā seculā publice pri
uatimq; labente egregia etiā disciplina gentis et
multorū eorū statu qui diutur nūc ē sine mu
tatione rerū non possent obuias effusis undiq;
hostie principibus thebas uenit. ibi in concilio
gentis ptes ad eum impetu insidiū romanū
fēc/et ad calchidem cōmiserat. ne apud uos nec
dubys principys belli/tamen eadē rē exorsus
quā in colloquio primo ad calchidē quosq; ad le
gatos in concilio achaeorū usus erat/ut amicitiā
secū instituī nō bellū indici romanis postularet.
neminē quid ageretur fallebat. decreū tamen
subleui libertū pretextu pro rege aduersus romanos
factū est/hac quoq; gente aduicta calchidem
regressus primisit in literis ut demetriadē cōue
nirent principes etolorū cū quibus de sūma rerū
deliberaret. nauib; eo addiē indictū concilio ue
nit. et aminander. actolus ad consultandū
ex athamania et hānibal penus tam diu non
adhibitus interfuit ei concilio. consultatū de
thessalorū gente ē/quorū oībus qui aderant
uoluntas tentanda uidebatur. Jn eo modo
diuerse sententie erant ꝙ alij ex tempo agē
dum/alij ex hieme/que tamen ferme medi
a erat/differenda imperis principiū/et alios
legatos tūmodo mittendos. alij eū oīby cōpri
mis ciuidum censebant terrendoq; metu/si
quietaturus/. cū circa hanc fere consulta
tionē disceptatio omnis uerteretur/hānibal nominatī interrogatus/sniaꝫ in unum si bel
li cogitationē/regem atq; eos qui aderant
tali oratiōe alloquit = Sicut quo traiecimus in- oratio hānibal
greciam adhibitus essem in consiliū/cū de
Euboica/deq; achaia/de bastia agebatur/eādē

Oblatio cartaginēsiū facta romanis.

Oblatio masinisse facta romanis.

Responsio ad utrosq;

De progressibus antiochi et de legationibus ad eū missis.

sniaz dixissez quã hodie. Cum de thessalis agitur/dicã añ omĩa philippũ et macedones belli instructare quacũq; rõne censeo deducendos esse. Namq; ad eubœã boeotosq; et thessalos attinet/cui dubiũ est quin utrisq; mille sue ures sint psentiby adulando sẽp quõ merũ in consilio habeant/in eodẽ ĩpe trandam uenią utantur/simul ac romanũ exercitũ ingrecia uiderũt ad consuetũ impe riũ se aduertant/nec hŝ noxie futurũ sit q; cũ romanis procul abessent/uim tuã p sentis exercitusq; tui expiri noluerũt/q; to igr̃ prius potiusq; ẽ philippũ nobis cõ uingere/quã hos qui semel in eaz dẽtẽ derit/nihil integre futurũ sit/quicq; eas ures afferãt/quo non accesso tñ ad roma nũ esse bellũ/ꝛ p se ipẽ nup sustinẽ potuũt romanos. hoc ergo admũcto absit ubi ĩuidia/quid dubitare de euentu possim cũ quib admisus philippũ ualuerũt romani/hi nũc fore indicta ut ipi oppugnãtur etholi qui philippũ q; int omnes constat uicerũt. cũ philippo admisus romanos pugnabũt. Animander atq; acarnanũ gens/quorũ fin etholos plurima fuerunt opera in eo bello nobiscũ stabunt. Philippus tũ te quieto sustinebat totam molem belli. nunc duo maximi reges asie europeq; uiribus admisus unũ populũ ut ea utrãq; fortunã tacta/patrũ certe erate/neminiquidẽ epirotarũ regi parẽ/quicquid tandẽ erit nobiscũ cõpatũ regentes belli/quie igr̃ res nisi dictã pl̃et conuũgi nobis philippũ posse. una eis utilitas/quã soceratus maximũ ui cinũ est. altera uos auctores etoli. Videtur enim legatus hic toãs inter ceteraz ad excludendũ ingreciã anthiocũ dicere est solitus/ante oĩa hec semper affirmauit. Tremere philippũ et egre pati sub spẽ pacis leges sibi impositas. Ille quidẽ ut fere bestie uicte aut clause et refringere claustra cupientes/regis iram uerbis ei bat. Cui si talis animus est soluamy nos uinacla ei et claustra refringamus/ut e rumpe dum coercitã irã in hostes coẽ possit quod sibi nihil cũ legato nr̃o mouerit/ad nos que in nobis cũ adiuuãre non possumy ne hostibus nostris ille adiuuari possit/caueaz. Seleucus filius tuus Lisimachie ẽ/qui si eo exercitu quo regi hẽt p thraciã proximã mace donie ceperit depopulari fatale ab auxilio fe rendo romanis philippũ assa potissimũ tuendo aduertet. de philippo meam sniaz habes. de ratione uniuersi belli quid sentiẽ iã abunde nõ ignorasti. Cy situ auditus forẽ/nõ in eu boica Calchidẽ captã. et castellũ Euripi expug tum aromanis. Sed etruriã ligurũq; et gal lie cisalpine coriã bello ardere/qui maximus his timor est. hannibalẽ in italia esse audiret/ nunc quoq; censeo accersas omnes nauales terrestres copias/sequẽtur classez onerarie cũ cõmeatibus. Nam hic sicut ad bellu mu nera pauci sumus/sic nimis multa prouin opia cõmeatuũ/cũ omnes tuas contrarieis uires/diuisa parte indagasse/partẽ coercere instatione habebis/ne transitus liber actu tus pateat/partem aduersus italie q; sardi niã africãq; spectat traiectus. Ipe cũ oĩbus tre strib copijs in bellinũ agrũ procedes/ingre ie pl̃adebis/et spẽ romanis traiecturũ te pl̃ens/et fines proposcerit traiecturus. hoc fu adeo qui ut nõ oĩs pl̃issima sim belli/cũ ro manis certe bellare bonis malisq; meis di dici/ingz consiliũ dedi/ineadem nec insi delem nec segnẽ operã polliceor. Cy appro bent eam sniaz qui ubi optima usa fuit.

de deditione phereie & scotuse et de aliis tũ gestis.

Et ferme hannibalis rõ fuit quã lau darunt magis impsentia q; ea quã aderãt quã rebus ipis exequuti sunt. nihil enĩ cy factum est nisi q; ad classem copias accer sendas exacta polixenidã misit. Legati Larissam ad consulũ thessalorũ missi sunt etholis aminandreq; dies ad conuenien dum exercitui pheras ẽ dictus. eodẽ et rex cum suis copijs confestim uenit. Sy dum opitur aminãdrũ atq; etholos phi lippũ megalopolitanũ cũ duobus milibus hoĩ nũ ad legenda ossa macedonũ circa cy no cephalas ubi debellatũ erat cũ philippo/mi sit sine ab ipõ querente sili cõmendatoz

ad macedonū gentē et inuidā regi ꝙ mſepiꝰ
tos mlieres reliquiſſet monitus ſiue abinſi
ta regiby uanitate ad conſiliū ſto amplū re
inane/ aīo adiecto/ tumulus ē inimū oſſib;
que paſſim ſtrata erant coactuang factus/ q
nullā gratā ad macedonas odiū ingens ad
philippū mouit = Jtaq; qui ad id tempꝰ qui
foꝛtunā eſſet in conſilio habiturus is extē
plo ad ch. Dolabū prōptorē miſit/ anthiocū
in theſſaliā impetū feciſſe/ ſi uideretur ei mo
uere et hibernis ſe obuiā proceſſurū ut
quid agendū eſſet/ cōſultaret. anthiocus ad
pheras iam caſtra habenti/ ubi comiū ueniū
ſe ei etholi et aminander legati ablariſſa ue
nerunt/ querentes qd obfactū dictū ue theſſa
lorū/ bello lacceſſeret eos/ ſimul orātes ut re
moto exercitu ꝓ legatos ſi quid ei uideretur
ſecū diſceptaret = Eodē tempore quīngētos
armatos duce ypologo pheras inſidiū miſe
runt. hi exclusi aditū iam tū oīa itinera obſi
denby regijs ſe conisaz reperiūt. legatis la
riſſeoꝝ rex clementer reſpondit/ nō belli fa
ciendi ſz tuende et ſtabiliende libtatis theſſaloꝝ
cauſa theſſaliā intraſſe. Similia hijs qui aiz
phereis ageret miſſus/ cui nullo dato reſpōſo
pherei ipſi legati ad regē p̄ncipē ciuitatis ſan
ſaniā miſerūt/ quicū haud diſſimilia hijs ut
cā pari/ qui pro calchidienſib; in colloquio
ad euripi fretū dicta erant/ quedā etiā fe
rociꝰ egiſſet. Rex etiā atqz etiā deliberare eos
iuſſos/ ne id conſilij caperent/ cui dū in futu
rū nimis cauti et prouidi eſſent ex tēpore pe
riteret/ dimiſit = hec renūtiata feroci le
gato cū eſſet ne paulū quidē dubitaret/ quin
proſice erga romanos quicquid ſors belli tu
liſſet paterētur. Itaqz et hi ſūma ope parabāt
ſe ad urbē defendendā. Rex oī parte ſimul
oppugnare menia cē aggreſſus/ ut qui ſatis
intelligeret/ neqz eni dubiū erat ineiri tū
eius urbis poſitū eſſe/ qua prima aggreſſi
eſſet/ aut ſperni deinde ab inuiſa gente
theſſalorū/ aut timeri ſe. omnē undiqz
turres obſeſſis iniecit. primū impetus
oppugnationis ſatis conſtat ſuſtinuerūt.
deinde ci multi propugnantes ceciderent. ac
uulnerarentur/ labare aīi cepere. reuocandeq;
caſtigatione principū ad perſeuerandū in pro
poſito/ relicto exteriore circulo muri/ deſi
cientibus iā copijs ininthoꝛē p̄tē urbis cōceſſe
runt/ Cui breuior urbis munitionis circū
ductus erat. Poſtremo iuuenis malis cū time
rent ne ciuī capti nulla apud victores uenia
eſſet/ dediderūt ſeſe = Nihil inde moratus
rex quatuor milia armatoꝝ dū recens terꝰ
eſſet/ ſubmiſſas miſit. Nec ibi mora deli
tionis eſt fēā. Cernentibus phereis ꝓcēs exē
plū qui primo pertinaciter primo abnuerāt malo
domiti tandē ſeruiebant. Cū ipſa urbe ypologus
lariſſeorūq; dediti ē p̄ſidiū/ dimiſſi ab rege
inuidiam omnes qui eā rē magni momēti fuisse
rā ad conciliandos rex lariſſeoꝝ alios credebat.
Jntrandamū diem qui pheraas uenerat/
hic profecti/ eramionē cū toto exercitu primo ad
uentu cepit. Jn Cierū et metropolin/ et hic
circūiecta caſtella recepit. oīa que ia regios
eius pter aduersē et citonez in potestate erāt
Tum aggredi lariſſam conſtituit/ uatis ut
trore ceteraꝝ expugnaturū/ dedentū ſeſe/
nonultra inpugnata manſuros Elephantibus
agi ante ſignatiorib; cū uisis quadrato agmine aduersē incessit/ ut incerti fluctuarē
tur ai magne partis lariſſeoꝝ inter metū tū
pudoꝛ hoſtiū et uereci diu absentiū ſocioꝝ
Per eos dies aminander cui a charmanū ui
uentibus occupat polinea. ab epiro cū tri
bus milibus pedituꝫ et ducentis equitibus
Phebā profectus maleolā et citerichias ui
cepit. Depopulatus ē agros tripolitanos. hic
rapinis pactis lariſſam ad regē redeūt. cōſul
tanti quidnā agendū de lariſſa eēt ſupuene
runt. qui in diuiſus ſententie tendebāt. alijs
uim admouendā et nō differendū cenſentibus
quin operibus ac machinis ſimul undiqz mena
aggrederetur urbis ſitꝰ in plano a parte cā peſtri
undiqz aditu alijs nunc uineis urbis nec qq
plurimis conferende memorantibus nūc hie
mem et tempus anni nulli bellicoſi mi
nime obſidioni urbiū apti = Jnterea regi
inter ſpem metumq; legati apharſalo qui ad
dedendā urbē ſuā forte uenerāt/ alios aure-

benefico p
dimiſſi uel
ciuitatis

: progressiby M. beby
t appy claudy.

triuit = d). bebuꝰ interꝫ cū philippo macedonū regē congressus. A. claudiū ex cōsilio ad ꝓsidiū larisse misit / quiꝑ macedoniā magnis itineribus inuiū montū qꝫ supercōnos est / peruenit / Opidū Comi uocabulo ab larissa abest / inipis fauces saltus / q̄ tempe appellantur / strictū / ubi castra latini qꝫ in usū satis erant / ignes cū accēdisset spes quā dederat erat. hostis aut omnē ubi romanū exercitū cū rege philippo cē. stragē hi emē instare apud suos causatus rex unū tamū moratus die ab larissa recessit. deme triade, etholiqꝫ et athamanes in fugā uerterūt se hostes. Aplius ertsicaū rei cū missus erat / soluta qꝫ cernebat obsidione / tamen larissaꝫ ad confirmandos mi reliquū sociꝫ alios descendit / duplex qꝫ letitia erat / q̄ qꝫ hostes excessera ab finib⁹ et intra menia ꝓsidiū cernebant = Rex acalchide ad de menia de ꝓfectꝫ amore captus uirginis calchidensis Cleoptolomi filie / ai patre primo allegando deiñ cora ipō rogando fangassi / inuicti se grauiori fortune condicione illigāt tādem impetrat re tanꝫ in media pace nuptias celebrabat. Et reliquū hiemis oblectus quas simul aim duas res susceperisset bellū romanū et gręcā ulcerandā / omissa oīno re rū cura / in cōuiuijs et uinū sequētib⁹ uoluptatib⁹ / et dem exfanganone magis qꝫ sanctate earū in sbno traduxit. Eade omnes ꝓfectos regios qui ubiqꝫ adtocatꝫ maxime ꝓpter hiberni erāt cepit luxuria. In eāde et milites effusi sūt. nec quisqꝫ eorū arma induxit / aut stationē aut uigilias seruauit / aut quicqꝫ de militaris operis aut muneris est / fecit. Itaqꝫ ꝓnapio uecus cū ꝑ phocāde caroneā / quo quenire omnē undiqꝫ exercitū iussera / uenisset sine ani maduertit nihilo seueriore disciplina milites qꝫ duce hibernasse = Alexandrū inde acarnaniā / et Menipū macedonē / magistratum etholie copias duce iussit. Ipe delphis sacrifino apollinis foꝰ / naupactū occessit / consilio principū etholie habito uiaꝫ q̄ ꝑt calchidonē et lisimachiā fert abstractū sinus

: progressiby an
lochi et suoꝝ.

qui ꝑ maliacū sinū ueniebat accūrit. Ibi marsilocus princeps acarnanū multis em ptꝰ donis nō ipē solū regi gentē cōciliabat sꝫ Clitū etiā ptorē penes quē tū sūma potestas erat in sua sententiā adduxerat / sed cū leucandios qꝫ acarnanie caput est nō facile ad defectionē posse cerneret impelli propterme tū romane classis quie ad actiū quo circa phalaniā erat / ad eos egressus est. Nam cū in cōsilio dixisset tuenda mediterranea acarnanie esse / et oib⁹ qui arma ferrent eundū ad medionē et tyreum ne ab anchiaco aut etholis occuparent fuere qui dicerent nihil attinere tumultū omis concitari. satis esse quingentos hominū ꝓsidiū / eam iuuentutē nactus trecētis medione diuertis tyrei inpsidio posuis. Id agebat ut pro obsidib⁹ futuri uenirent ī potestatē regis = Per eos de dies legati regis medionē uenerūt / quib⁹ audits cū in cōtione quidnā respondendū regi esset consultaretur / et alii manendū in romana societate / alii nō aspernanda animo aā regis censerent / media uisa ē finia cluti. Itaqꝫ acepta ut ad regē mitterent legatos petēt qꝫ ab eo ut mediones sup tanta re consultare in cōsilio acarnanū ptheretur. In eam legationē marsilocus et qui eius factionis erāt de industria coniecti / dati missi qui regē admonere copias iuberēt / et ipi terebant tempus. Itaqꝫ uix dū ijs egressis legatis anthiocus infinib⁹ mos adportas erat. et trepidantib⁹ qui expertes cōsilij fuerant tumultuosecqꝫ iuuentutē adarmauocantib⁹ ab heracleo et marsiloco in urbē est inductus. aliis sua uoluptate affluentib⁹ metu coacti etiā qui dissentiebāt ad regē gueneruīt / quos planda orbē tritos cū ꝑmulsisset adspernate clementie aliquot ꝓpli acarnanie defecerūt. tyreū ab medione profectus est / marsiloco eodē et legatis ꝑmissis. Ceteri de recta medione fraus cautiores nō timidiores tyrenses fert. Dato enī haud ꝓplexo responso nullā se nouā societatē nisi ex auctoritate romanoꝝ

de legatis regis missis medionē et aliis

de lasciuia antiochi et suoꝝ ad metriadez.

50

impatorũ accepturos/portas q̄ claudĩ armatos ĩmunis disposuerũt. Et ꝑ opportune ad confirmandos acarnanũ animos. CH. Octauiũ missus aquinno cũ ꝑsidiũ et paucas naues ab.a. posthumio qui ab aatio legato cephalanie ꝓpositus fuerat/ acceptissent/ leucadẽ uenit. Impleuit spes nostros. (d). actiũ ꝑsulem iã cũ legionibꝫ mare traiecisse/et ĩthersalia castra romana cẽ. hinc rumorẽ quia simul ueris tẽpus anni maturũ iã adnauigandũ faciebat/ rex ꝑsidio medione tpõito/et inguilhedã alijs acarnanie opidis tyrreo abscessit/ et ꝑ etholie et phocide urbes Calchidẽ rediit. Sub idem tẽpus. ch. bebij et philippus rex iam ante ꝓ hyemẽ indasse ueris congressi/ cũ. a. claudiũ/ ut obsidione larissaz erimeret/ inthessalia misisset. quia id tempus rebus gerendis ĩmaturũ erat/ inhiberna regressi primaq; ueris coniunctis copijs inthessalia descenderũt. in acarnanũ et anthiocus erat. aduenientes philippus haleã ꝑtebie. hebuit phalthũ ẽ aggressus/ quo primo ꝑpe impetu capto fisthũ eadem celeritate cepit. Inde athracẽ cum se recepisset dieebias/ hẽ et heraitũ occupat/. ꝑsidijsq; ꝓpositis philippo rursus obsidenti haleã se conuũgit sub aduẽtu romani exercitus seu ad metũ uircũ seu ad spez uenie cũ dissent esse ad ea recipienda opida que achamanes occupauerant uno agmine ierunt. Eramt autẽ hec Venimus ꝑsidia larissea tricca meebile phaloria ĩ ꝑhelimeuz ubi philippus megalopolitanus cũ quibꝫdã tyꝝ pedinũ ĩpsidio erãt/ circũsidit. Et primoq; oppugnarent mittit ad philippũ qui monerent ne uiz ullumã expiri uellet/ quib; ille sanꝫ ferociter respondit/ ut romanus ut thessalus se credimirũ fuisse ĩ philippi de potestatẽ cõmittendi nõ esse Postq; apparuit ut agendũ/ quia uidebãtur/ ad phelineũ oppugnandũ.

Et eos forte dies. d). atilius consul cũ duobꝫ milibꝫ equitũ .xv. elefantis mari traiecto/ pedestres copias larissam

ducere tribunos militũ misit. Ipe cũ equitatu limneũ ad philippũ uenit. aduentu consulis deditio sine cõtatione fẽa/ tradita ꝓsidia regia. et cũ his athamanes aliquot/ polineũ consul profectus. ibi primi acarnanes tradiderũt se/ deinde et philippus megalopolitanus/ cui descendenti ꝓsidio cũ obuius forte fuisset filippus rex adludibriũ regẽ consalutauit. Ipe congressus fratrẽ haud sane decoro maiestatis sue loco appellauit. deductus inde ad consulẽ/ custodiri iussus/ et haud ita multo post inuinalis romã missus. Cetera multitudo athamanũ aut militũ anthiochi regis/ q̄ ĩpsidijs dedictorũ ꝓ eos dies opidoꝝ fuerat/ philippo tradita regi est. fuere aũt aduersa milia hoĩnũ. Consul larissam est profectus/ ubi desidima belli consultaturus. Initiere ab ficria et metropoli legati tradentes urbes suas occurrerũt. filippus athamanũ precipue captis indulgentꝫ habitis/ ut ꝓ eos conciliaret gentẽ/ nactus spem athamanie potiunde/ exercitũ eo duxit/ ꝑmissis inermitatẽ captiuis/ et illi magnã auctoritatẽ apud populares habuerũt/ etiam tam erecta se regis munificentia q̄ cõmemorantes/ et amunãdi cum pũtissimaestas aliquos infide connanuisq; ueritus ne traderent. Philippo iam pridẽ hosti et romanis merito tunc propter defectionẽ infensis cum ciuitate ac liberis regno excessit. ambrachiã q; se contulit. Ita athamania ois minus dimidiatẽ q; filippi concessit. consul ad reficienda maxime nauia que ex nauigatione/ et postea itineribꝫ fatigata erant/ paucos larisse moratus dies uelut repatriãdo modica quiete exercitu/ cãnonẽ est profectus/ Venienti ꝑ saltus scotusa et fere quecq; in eis ꝓsidia anthiochi erant dedũtur. Et his introgatis quid manẽ sedum uellent mille uolũtes filippo tradit. Ceteros inermes demetriadẽ remittit. Oetã nam inde recepit/ et q̄ arcem eã castella erant dictura/ cui porro insinuũ maliacũ cepit/ appropinquanti fauces sup

de excessione nãdri de r

de profectione fului. 7 de bello farsalico. 7 de

de dese

temop

et lineũ codex tẽpore oppugnari posse. et regẽ ad lineũ ire placuit. bebij restituit. de numero peditũ et militũ missoꝝ larissaz.

Antioch
plura a

quas tem mari sin sunt desta urbe uiuēt
omnis armata siluas et inuera insedit/
imagmen romanū ex superiorib locis in
ursaut/primo missi qui ex propinquo
colloquentes detinerēt eos atali fiutore.
postq̄ ꝑseuerare in incepto uidit/tribu
no aum duorū signorū militū circūmi
so intercluſit. adurbē it armatis/ma
cuāq̄ eā cepit. tamen clamore abrupto
captę urbis audito/refugientiū undiq̄
ex siluis insidiatorū/cedes fęa ē/atalu
macis altero die consul ad spgendū am
nem ꝑuenit. iñ sipa teorū agros uastauit
Cum hec agebantur Calchide erat anthi
ocus iam tutū cernens nihil se ex gtia
preter amena calchidę hiberna et insa
mes nuptias petisse Etholorū uana
promissa incusare intoantē/hānibalē
uero non ut tm prudentē uirū. sz prope
uatē oīuz que tū euenirent admirari/.
ne tm temere cepta segnitia insup euer
teret nūtios in etholiā mittit/ut oī cō
tincta iuuentute conueniret. Jam et ipē co
decē milia fere peditū ex his qui postea
uenerant/ex asia expleta et equites qui
centos duxit/q̄ aliquanto pauciores
q̄ unq̄ ante conuenissent/et pncipes tm
modo cū paucis clientib essent/atq̄ hi di
cerent oīa sedulo absentē ut q̄plurimos
ex ciuitatib suis educerent/nec auctō
ritate nec gratia nec impio adusus dete
cantes militiā ualuisse. destituuntur undiq̄
a suis qui morabantur in asia et a bonis
qui ea inquorū spē uocauerāt nō ꝑstabāt
int saltū termophilarū sese recepit/Jo
iugū sicut apēnini dorso italia diuidit
ita mediā greciā dirimit. ante saltū ter
mophilarū insceptēnione ilsa Epirus et
perebia et magna asia ē/et thessalia est.
et Ephirote et sinus maliacus intra fau
ces ad meridiē uergunt = Etholie pars
maior et acarnania et locride phocis
et boetia aduictaq̄ insula euboica et ex
currente inaltū uelut ex promontorio
attica tra sita atergo et pelloponesso

hoc ingū ableuade et mari ad orientē tez
uersa ꝑ etholiā ad alterū mare obtinenti
obiectū tendens/ea aspera atq̄ inuiecta
hē/ut nōmodo exercitus si nec expedite quidē
facile ullas ad transitū calles inueniant.
eos ad orientē montes ethera uocāt/quoꝝ
quod altissimū est calidiro mō appellatur
in cuius ualle ad malicuz sinū urgente int
est Non latius q̄ sexaginta passus. hec ma
militaris uia est/qua traduci exercitus si
non prohibeantur posset idz epille/et ab
alys quia calide atq̄ inipis fauctib sunt
termophile locis appellatur. nobilis hec
demoniorū aduersus persas morte magis
memorabili q̄ pugna. (haudquaq̄ ato
tum pari anthiocus inf portas loci eius
castris positis munitionib insup saltū
impediebat/et cū duplici uallo fossaq̄ cū
muro/et que res posthilabat ex multa co
pia passim iacentiū lapidū ꝑmunissz/sanꝯ
fidere nūq̄ ea uia romanū exercitū trāsiturū
Etholoꝯ ex quatuor milib/ toreuticq̄ue
rant partiz Graciā presidio obtinendā (an
ipis fauces posita ē/partim ypatā mittit
et Graceaz haud dubiuꝯ consulē oppugna
turū. eā multis nisthantib circa ypatas
euastari oīa = Consul depopulatiꝯ ypa
tensez agrū inuitu uterobiq̄ auxilio etho
lorū inipis fauctib prope fontes aquarū
calidarū aduersus regē posuit castra. etho
lorū uterq̄ manuq̄ Graceā rese inclusereruꝯ.
anthiocū primuꝯ q̄ hostē cerneret satiꝯ oia
ꝑmunita et ꝑsidijs obsepta uidebantur.
timor incessit nequos ꝑ iminentia ui
gta calles inueniret ad transitū roma
nuꝯ. nam et lacedemoniꝯ quedā ira a ꝑ
sis circuitoꝯ fama erat et nup philippū
ab eisdem romanis = Itaq̄ nullū Graceā
ad Etholoꝯ mittit ut hanc saltē sibi opera
eo bello ꝑstarent. pertices circa oīuz ex
cuparent obsiderentq̄/neq̄ transire ro
mani possent. hoc nūtio audito. dissensi
o inter etholos orta est. pars imperio ꝑ
cūdum regis atq̄ eius dū censebant/pars
subsistendū Graciee ad utriusq̄ fortunā.

Antiochus iter se plura agitabat.

de descriptione situs Termophilarū.

calidromon

q̄ Antiochus se munit et de uana etholoꝝ sententia.

Castrametatur cōsul ad Thermopylas castra.

Prouidet Antiochus ne romani habeat transitū.

Mittit Antiochus ad etholos nūtius.

ut filius patrem consule repellere inexpe
dito haberent integras copias adoptio piu
pinquis ferendā cum tranquillis filiis, tum uincen
ti dissipatos in fugā romanos persequentur.
Ultra atq; pars nō mansit modo insignia suaq;
etiā exercitus est consilium / duo milia Etole
o fuisse ferunt, duo trifariā diuisa gladio
nūi et rhodiūtiā et triacaetaq; moenia cauerū
sunt / occupauere. Consul postq; inter
sa superiora loca ab etholis uidit ad, por
tum Catonē et Lucū valerium flaccū con
sulares legatos cū binis milibus delectorū
peditū ad castella etholorū. flaccū inno
diunctā et triacaetaq. Catonē in gladiū
mittit. Ipe prius q; copias adhostes admo
ueret / uocatos in cōcionē milites pauci
q; allocutus. Plerosq; omnīz ordinū milites
inter uos ee uideo qui in hac eadē pugnā
dextri quinq; ductu auspicioq; militauerī
tis macedonico bello inexpugnabilis saltu
adamēz aditū fuitq; / hic quippe porte sist
he et unus inter duo maria clausis oris
uelut naturalis transitus est. minimoq;
tunc fuerūt cum ualidiores imposito ex
ercitui hostū / ille et nūc maior et militū
gnē aliquāto melior / quippe illic mace
dones tunc q; / illyrici erant ferocissime
omnes gentes / hic scyri et asiaci gn
sunt leuissima gnā hominū et pditurū
nata. rex illic bellicosissimus exercitatis iā
a iuuenta finitimis tracū atq; illiriog; er
cirea omnīz accolarū bellis / hic ut aliā omī
nitā silleā / ē / qui cū adinferendū pelopo.
bellū ex asia in europā trāsisset / nihil
memorabile toto tpe hibernorū gesserit
q; q amoris cā ex domo priuata et ob
scuri etiā inter plures gnis uxore duxe.
Et nouus mariage uelut saginatus iu
prialibus ceruis adpugnā processit. sima
uiri spes q; cius in etolis fuit / gente
uanissima et ingratissima / ut nos pius
experti sum / nunc antiochus expetit.
Nam nec uenerūt hesitres / nec cōtine
ri in castris potuerūt / et insedit none
ipi interesse sunt. Et cū Spartā tue
dā Eracleā q; depoposcissent neutrā tutari
potuigerūt inuicta moenia / pars inclusere
sese. rex ipe cōfestim nullo campo
nō modo congredi se ad pugnā audere /
q; nec castra quidē in apto ponere / relicta
oīa ante se regione ea quā senobis ac fi
lippo ademisse gloriabatur / condidit se
inter rupes / ne ante fauces quidā saltus /
ut contra lacedemoniog fama est. q; intra
penitus retractis castris q; quantū int
est ad timorē ostendendū an muniri
bis alicuius obsidendū sese inclusit.
Q; neq; anthioco licebitur angustiore
etolos uerbog illi quiq; reperūt. satis
undiq; prouisū / anq; pcatū est / nequid
aduisus nos inpugnā pter hostis eet / il
lud proponere animo uestro debetis / nō
uos pro greciae libertate dimicare tm / q;
q; is quoq; egregius titulus esset / liberā
a filippo ad / nunc ab etolis et anthioco
liberare / neq; ea tm inpīmiū uiri / cessuri
quic nūc regis castris sunt. q; illū quoq;
omnē apparatū qui indies ab epheso ex
pectatur / prede futurū / asiā deinde syriāq;
et oīa usq; ad portas solis ditissima regna
imperio romano aptiora. quid deinde alie
nit / quin agradibus admare rubrū occea
no fines eminemus / qui orbē terrarū am
plexu finit. et omne humanū genus q;
nomē romanū ueneretur. Inhec tanta
pmia dignos parate animos / ut crastino die
bn iuuantibus diis rem decernamus.

De pugna non ad

Hac commone dimissi milites / pius
q; corpora curarēt / arma / tela parāt.
Luce prima signo pugne propōto in
struit aciem cōsul / arta fronte ad uriā
etrangustiaq; loci / rex postq; signa hostiū
conspexit / et ipe copias educit. leuis ar
mature partē ante uallū in primo locauit
Tum macedonū robur quos sariphoros
appellabant uelut firmamentū circa ipas
munitiones constituit. his absistentibus
cornu iaculatorū sagittariorūq; et fun
ditorū manus sub ipis radicibus montis
posuit / ut excelsiori loco nuda latera

de collogo consulis ad suos in quo desperat hostes. et suis incat diē belli.

desperat hostes.

desperat antiochū.

Spernit etholos

macedo
afflictus
fugaz
astus.

hostiũ incesserẽt / a dextro macedonib⁹ ad
ipm̃ munimẽtorũ finẽ / quẽ loca q̃ admo
re inuia palustri limo / et uoraginib⁹ clau
dunt / elefantos cũ assueto p̃sidio posuit.
post eos equites cũ modico intuallo reli
cto / ceteras copias infa acie macedones
pro uallo locat / p̃mo facile substinebãt /
romanos tẽtantes ab oĩ parte aditus / mil
tũ admuniũt⁹ qui ex loco superiore fũdis
uelut nĩbũ grandinis et sagittas simul
ac lapilla ingerebant. deinde ut maior
nec toleranda uis hostiũ inferebat se
pulsi loco intra munimẽta subductis or
dinib⁹ concesserũt. ꝯ cũ uallo prope al
terũ uallũ hastis prese abiectis fecerũt.
et ita modica altitudo uallo erat / ut et
locũ superiorẽ ad pugnandũ p̃beret / et p
longitudinẽ hastariũ subsidiũ haberet ho
stẽ. multi temere subeuntes uallũ trãsfixi
sunt / et aut incepto irrito recessissẽt
aut plures rettulissent. m. d). portius
abiugo caudino nis / delectis inde etolis
et magna ex parte cesis (incautos enim
et plerosq; sopitos oppressat / sup imminẽtes
castris collẽ appulsi. flacco nõ cadẽ for
tuna. ad trucidandos et rapiendã uequicq;
subire ad ea castella conatũ fuerat. ma
cedonas quidq; in castris alis regis erant /
primo diu procul nihil aliud q̃ turba et ag
men apparebat / etholos credere iussa pul
pugna subsidio uenire. ¶ Certũ ut primũ
signa et arma ex improuiso cognita / ere
rẽ apuerunt / tanus repente pauor omnes
cepit / ut abiectis armis fugerẽt. et mu
nimenta segnes impedierunt / et angu
stie uallis frequentes erant / et max̃e q̃ ele
fantes nouissimi agminis erat / quos pe
des egre p̃tire / equos nullo potant modo /
timẽtib⁹ equis / tumultũ q; intulere maiorẽ
q; impetio dantib⁹ aliquãtũ tẽporis direp
to castrorũ temnit. Carpeia tũ eodẽ die
consecuta hostes. multis in ipso itinere
cesis / captis q; nõ equis uiris q; tm̃ / sed et
elefantis quos capere nõ potuerunt infe
stis / in castra retulerũt / quetentata

eo die inter ipsius pugne tempus ad etolos era
cleam obtinẽtib⁹ p̃sidio sine ullo aliit parti
alidacis incepti fuerãt. ¶ Consul nocte m
sequẽtis tertia uigilia p̃missis equitatu ad
p̃sequendũ hostẽ signa legionũ luce p̃ma
mouit / aliquãtũ uie p̃ceperat rex / ut qui
non aliter elatie esset accessuro ostendit sup
su. ibi primũ relictis impedimẽtis et sarcinis
collectis cũ p̃exigua manu se in mediũ
militũ Calchidẽ se recepit. Romanus
equitatus ipse quidẽ regẽ elatie affectũ
nõ est / magnã partẽ agminis ut lassitu
dini subsistentes / aut errore aut qui
sine ducibus p̃ignota fugerent itinera /
dissipatos oppressit / nec p̃ter quĩ gentes
qui orta regẽ fuerũt ex isto exercitu q̃s-
quã effugit. cẽt ex decẽ milib⁹ militũ / q⁹
Publio auctore traiecisse se cũ rege in gre
cã scitp simus / exigui nĩs ap sanctam
Valerio credamus sexaginta milia mi
litũ fuisse in regio exercitu scribenti /
quadraginta milia capta cũ signis mili
taribus ducenti. xxx. romanorũ. cl. in
terfecta sunt. ¶ Consuli p̃cidẽ boetie ex
citu ducendi consilio defectionis ciuitates
cũ uelamenta q̃ portas stabãt / metu
ne hostilit diriperentur. Certus p omnes
dies / haud secus q̃ pacato agro sine ue
latione ullius rei agmen processit donec
in agrũ coroneũ uentũ est. ¶ Ibi statua
regis anthiochi posita in templo mineruc
iram accendit. p missisq; milit est ut
circa iecta templo agrũ popularetur.
¶ deinde cogitato aliis subit / cui oĩ decreto
bectorũ posita esset statua indignũ se
se esse in unũ coronẽsem agrũ seuire. re
uocato ex templo milite finis populandi
factus. Castigati ibi libros uetus ob in grauẽ
inuidiam tam recentib⁹ bellis / aliis erga
romanos. ¶ Inter ipsa pugne tempus decẽ
naues regie cui p̃fecto Ysidoro ad corinthũ
in sinu maliaco stabãt. eo grauius mul
neribus alexander Acarnanũ nuntius ad
uerse pugne cũ fugisset trepide / inde
recepta tremore / et horre / naues Teneũ

de numero macedonũ et romanorũ q̃ in dicto bello perierũt.

de statua antiochi que erat in templo mi nerue.

de morte Alexandri

Eubœice petierũt. ibi mortuus et sepul
tus alexander. tres ꝯ ex asia profecte
eiũdem portũ tenuerũt naues. audita et
ei⁹ clade ephesũ redierũt. Ysidorus a
cenaco demetriadẽ si forte eo deferret fi
lium regẽ traiecit. Per eosdẽ dies. d. ati
lius pfectus romane classis in agro pre
stos cõmeatus / iã tiretũ quod ad angr
um insulaz est / pteruectos excepit / a
liaz mersit alias cepit naues / quenouis
sime agminis erant eumq; in asiã uerte
runt. Achileus pirreũ unde profectus e
rat cũ agmine captiuarũ nauiũ reue
ctus / magnã uiz frumẽti et atheniẽsi
bus et aliis eiusdẽ regionis sociis dimisit
Anthiocus sub aduentũ consulis calchid
profectus tenedon pmo tenuit / inde ephe
sii trãsmisit. Consuli calchidẽ uenienti
porte patuerũt. cũ appropinquãte eo e
tristotelos profectus regis urbe exces
sisset / et certe urbes in euboica sine cer
tamine tradite. pauceq; pdies oĩbus
perpacatis sine ulliꝰ nouo urbis excer
citus thermophilas reductus multa mo
destia po⁹ uictoriã q̃ ipa uictoria laudã
bilior. Iñ consul. a). catonẽ p quẽ que
gesta essent senatus p. q. r. haud dubio
auctore sciret. Ysaeusa thespiensiuz
promontoriũ est in intimo sinu corinthi
aco retractũ. Patras achaie petita cor
cura usq; etholie atq; acarnanie litora
legit / atq; ita Ydronteẽ italie traiecit.
quinto die inde pedestri itinere romã in
genti aursu prenit. Antelucẽ ingressus
urbẽ aperta ad prorẽ. a). iulium inter iren
dit. Is prima luce insenatũ uocauit quo
lucius cornelius Scipio aliquot diebꝰ ñ
a consule dimissus eũ aduenies audisset
pregressũ catonẽ insenatu eẽ supuenit
exponẽti que gesta essent. duo deinde
legati iussu senatus inconuentionẽ ꝑ pduct.
atq; ibi eadẽ insenatu de rebꝰ in etholia
gestis exposuerũt. Supplicatio in triduũ
decreta est. Et ut quadragita hosti
es maiorũ pror quib⁹ dys ei uideretur

sacrificarent. Eos dies et. a). filius no
bilior qui biennio ante pter in hispaniaz
profectus est / ouans urbẽ est ingressus.
argenti bigati pse tulit centũ triginta mi
lia / et extra niãtiz decẽ ducẽta pondo ar
genti / auri pondo centũ uiginti et septez
Atilius consul a termopylis cratem
ad ethol⁹ premisit ut tunc fatt saltez
expert regiã uanitatẽ resipiscerẽt / tradi
tagz cratem cogitarent de perenda absenatu
sui furoris sui seu erroris ueniaz / et ceti
grene ciuitates defensse eo bello ab opti
me meritis romanis. ex quia post fugã re
gis cui fiducia officio decessisset defensserẽt / nõ adhi
bissent pternaciã cultꝰ / infidẽ receptas
esse / etholos quoq; quãquã nõ seruti sint
regem ex adsciuerunt et duces belli nõ so
li fuerunt / sipenitere possint / posse et
inuolumes esse. ad ea cũ pacati nihil re
sponderetur / apparetq; armis nõ gre
rendã / et rege supato bellũ etholicũ in
tegrũ restare / castra atermophilis ad
cratem mouit / eoq; ipo die ut sitiũ no
sceret urbis a boĩ parte menia equo est
circũuectus. Sita est cratem in radicibꝰ
cete montis. ab ipa arce iminentes
loco alto et undiq; precipiti. hẽt. con tẽpla
tus oĩa que noscenda erant / quatuor
simul locꝰ aggredi urbẽ instituit. A
flumine asopo / qua et grignasiũ est. L.
Valeriũ operibꝰ atq; oppugnationi ꝓposi
it. frequentius prope q̃ in urbe habita
batur / tito sempronio longo oppugnãdaz
dedit / et regionẽ melea quoq; aditũ ha
uid facilez pars habebat. a). hebuĩ. ab al
tero aniclo / quẽ meleagra uocãt adhibꝰ
diane templũ aprũ claudiũ opposuit.
horũ magno certamine intra pauc⁹
dies turres arietes q̃ et alius omnis
apparatus oppugnandarũ urbiũ perfi
tur / ut cũ ager cratẽsis faluis oĩb⁹
frequentis q̃ proceris arboribꝰ benigne
ad omne genus operũ materia suppedi
tabat / tum quia fugerant intra menia
etholi depta q̃ in uestibulo urbis erat

de Atilio qui naues hostiũ cepit et arsit

de progressu antiochi et ciuitatũ et de urbibꝰ et ci
uibꝰ romanis.

Recitatur in senatu gesta in etolia.

de Atilio cõ
q castra al
clea mou
uit etho

de oppugnat
cratee.

media
ceptu

tecta inuarios usus non tigna modo et ta
bulas / sed laterem quoq; et cementa et sa
xa magnitudinis uarie plebant. Et roma
ni quidem operibus magis q̄ armis urbes
oppugnabant. Etholi contra armis sortiebātur.
Nam cum arcte quaterentur muri / nō la
queis ut solent exceptos declinabāt ictus
sz armati frequentes quidā ignes etiā quos
agentibus iniicerent ferebant / fornices
quoq; simul erant apti ad excūrendū
et ipsi cum prodiruptis reficerent muros
crebriores eos ut pluribus erumpetur in
stem locis fanebant. hec primis diebus dū
integre uires erant / et frequentes impigre
fecerunt / indies deinde pauciores et segnius / et enī cū multis urgerentur rebus / nul
la eos res eque ac uigilie confiebāt. ro
manis inmagna copia militū succedentibus
alijs instationē aliorū etholos p̄ paucitatē
eosdem dies noctesq; assiduo labore ui rēte
p̄ quatuor et uiginti dies ita ut nullū tē
pus uacuū dimicatione esset aduersus e
quatuor partibus simul oppugnātes hostē
nocturnus diurno continuatus labor est.
cum fangatos iā etholos sciret / cōsul expe
ctationes temporis / et q̄ ita trāsfuge affir
mabant. tale consiliū init / et ab oppugnatōe
simul omnes milites deductos usq; ad tertiā
diei horam quietos in castris tenuit. Hāc
cepta oppugnatio ad mediā iterū q; noctē
producta est. Intermissa deinde usq; ad
tertiam diei horā. fangationē rati esse
cām etholi nō continuande oppugnatois q;
et ipsos affecerat / ubi romanis datū re
ceptui signū esset / uelut ipsi h' reuocati
pro se quisq; excubatione decedebāt / nec
ante tertiā diei horā armati in muris ap
parebant. = Consul cum nocte media it
mississet oppugnationē quarta uigilia rur
sus a tribus partibus summa ui aggressus u
nā semp̄ronii tenere intentos milites si
gnūq; expectantes iussit ad eam innocti
no tumultu unde clamor exaudirēt / haud
dubie ratus hostes concursores / etholi p̄
sopiti affecta labore ac uigiliis corpora ex
sōno molichantur / pars uigilantes adhuc
strepitū pugnantiū in tenebris curiunt.
hostes partim p̄ ruinas iacentis muri trās
cendere conantur / partim scalis ascensis
tentant. Aduersus quos undiq; adopē
ferendā occurrūt etholi. pars una qua
p̄ui gressi erant / neq; defenditur neq; op
pugnatur. sz qui oppugnarent intenti si
gnū expectabāt. defensor nemo aderat.
Iam dilucescebat cum signū consul dedit
sine ullo certamine p̄tim scalis integ̊ mu
ros transcendere simul clamor inde
exceptus apido est exauditus. Undiq; etoli
dest̄is stationib; in arcē fugiūt. opidū uic
tores p̄missu consulis diripiūt. non tam
ab ira nec ab odio q̄ ut miles exercitus
ditior receptis hostiū uiris aliquo tandē
loco fructū uictorie sentiret / reuocatos in
medio ferme die milites cum induasi
uisset partes / unā radicib; montiū arctū
duci adrupē iussit / que fastigio altitudis
inis media ualle uelut obruta arcē erat.
sz adeo prope geminata culmina eorū
montiū sūt ut ex uertice altero comoda tela
in arcē possint. = Cum dimidia parte mili
tum consul aburbe ascensuris in arcem
signū ab his qui a tergo in rupē euasuri
erant / expectabat. Non nulere qui in arce
erāt etholi primū eorū qui rupē ceperant cla
more inde imperū aburbe romanos ex fa
ctus iam animis / et ubi nulla p̄parata re ad
obsidionē diutius tolerandā utpote congre
gatis feminis pueris q; et imbelli alia turba
in arcē que uix caperet nedū tuendi multi
tudinē tantā posset. Itaq; ad p̄mū impetū
abiectis armis dediderunt sese. traditis
inter ceteros p̄ncipes etholorū demoritus
est / qui p̄ncipio belli decretū etholorū quo
aduersendū anthiochō censuerat. Tito quitio
poscenti responderat Italia daturū cā ex
tra ubi etholi posuissent / ob eam rem uix
malis uictoribus gaudiū tradituū fuit.

Eodem tp̄e quo romani Heracleas phili
pus lamiā ex cōposito oppugnabat tri
ca termophilas cū consule redierunt ex bo

Male se habet etholi

Media nocte re
ceptui signū dedit

dedūt se etholi

de oppugnatione
eraclee y lamie
eodez tēpore fac

boetia ut victoria ipi p. r. gratularet exuisseretq; p morbo impeditus bello non interfuisset / aggressus inde diuisi ad duas simul oppugnandū urbes profecti inter sunt sexcē milia ferme passuū et quia lamia posita intumulo ē / tū regio nē maxime eo despectat opido qua breue intuallū uidetur / et oīa incōspectu st Cum enixe uelut proposito certamine romani et macedones diem ac noctē autī opibus aut implisse essent. hec maior diffidentia macedonib erat / qd romani aggere et uineis et oīb supra thā opib sub ter macedones cuniculis oppugnabāt et asperis locis silex sepe impenetrabilis ferro occurrebat. et cum parū p cederet inceptū p colloquia p napū oppidanos tēptabat rex ut urbē cederēt / haud dubiis / quin si prius cradea capta foret / romanis se ponq; sibi dediti essent / suāq; gratiā cōsul obsidione liberanda facturus esset. nec eū opinio est frustrata. confestiz enī ab Cradea capta nuntiq; uenit ut oppugnatione abstineret. equitis esse romanos et milites qui ante dimicassent / cū etolis pre mia uictorie hīē ita recessit ablamia est. et propinque clade urbis ipi nequid si mile paterēnir effugerūt — pauciq; p dies cradea capererit diebus / etoli cōsilio de etholis q̄ p dies q̄ cradea caperet / miscēt thoantez ad antiochū. Inspatā coacto legatos ad anthiocū mi serunt · Inter quos et thoas idem quidē antea missus est. mandata erant ut a rege perterent primū ut ipē coactis rur sus terrestribus naualiby q; copiis in gre cia traiceret. deinde siqua ipe teneret res ut pecuniā et auxilia mitteret. Jo cū ad dignitatē eoy fidēq; pineret nōp di sdaos tū et ad incolumitatē regni ne sineret romanos uagaos oī aura ad etho lorū gentē sustulissent / oīby copijs i asi am traijcere · illeraq; erant que dicebāt eo magis regē mouerūt · Itaq; impīma pecuniā que ad usus belli necta erat / le gatis dedit / auxilia terrestria naualia q; affirmauit missurū · Thoantē unū ex legatis retinuit. et ipe haud inuitū mo rantē ut exactor pīs promissoy adesset. al' unicā

de his q̄ ipi fuit etholis / captione ci

Ceterū cradea capta fregit randē animos etholorū / et ad paucos post dies q̄ ad bellū renouandū actiēdū q; regē inducū missūt legatos ab exactis belli cōsilijs pacis potentes oratores ad cōsulē missūt / Quos dicere exorsos consul interfectos / cū alia sibi + interfuit puertenda esse direxisset / redire ypatā eos datis dierū xx. indutijs. et. L. Valerio flac co cui his missis / iussit ei / q̄ gesta actu fuissēt exponere et siqua uellēt alia ypatā ut est uentū / p napes etholoq; apud flaccū gsiliū habuerūt / cōsultātes quonā agēdū modo a pud consulē foret parātiby his antiqua federū ordiri merita quib abstinere his flaccus iussit q̄ipi uiolassent. cōfessionē his culpe magis profuturā / et totā in pces ora tionē uersaz. Et eni nec in causaz ipoq; fuit .p.r. clementia spēz salutis pōtaz esse / et supplicites agentiby his profuturū et a pud consulē et rome insenatu quoq; eni mittendos fore legatos. hec una uia oīby ad salutē uisa ut se in fidē p mitterent romanoq;. Ita eni et illi uiolandi supplices uere cundiā se impoīturos et ipos ni hilominy sue potestatis fore siquid melio rem fortuna ostendisset. Postq; ad cōsulē uē tū est p phaneas legationis p̄ceps lōga orōnez / et uarie admingrandā iraz uic toris cōposita / ita ad extremū finiuit ut diceret etholos se fiagzoīa fidei p̄ li ro p mittere — Jd cōs. ubi audiuit / etiā atq; etiā uidere inquit etholi ut ita p mittang. tū decretū phaneas in id qd dixe sēpti erat ostendit. Etiā ergo inquit ita per mittimus / postulo mihi dicearchū ciuē ue strū et menechaz epirotā / haupatū / is cū p̄sidio ingressus ad defectionē cōpule rat / et aminādrū cū principibus athama nū / quorū consilio anobis defensis / sine mora dedatis. prope dicentē interfatus Romanoq; nō infuitate inquit si in fidē nīā nos tradimus / et certū habeo sp̄identia labi / qui nobis imperet / que

moris greco[rum] non sunt. Adhec ysul/ne
hercle inquit/magnopere nunc curo qd
etholi sanguis ex more grecor[um] factu[m] esse cre
seant/dii ego more romano imperiu[m] idha
beam. in aduersos modo aciem suo ante ar
mis victos. atq[ue] ni prope sit/quod ipo
uicini iaz nos iubeo/afferriq[ue] athenas
et arcu[m] sistere victores nusq[uam]. Tu[m] fra
cta phanee femina etolis q[uo]q[ue] alys est. et
tande[m] cum conditoris essent sensere[n]t. fa
neas sequide[m] et qui assint etolor[um] scire
fas enda esse q[uo]d impetrari dixit. q[uo]d ad de
liberanda ea consilio etolor[um] opus ee[t].
ad id petere ut. x. dierum daret inducias/. petente flacco pro etolis inducie
date. Ypata[m] reditu[m] est/ubi cu[m] mag
lio delector[um]/quos apodectos uocat/pha
neas q[uo]d imperetur. et que ipis propea
cidissent/exposuisset/ingemuere[n]t qde
principes condicionis sue. parendu[m] mo[re]
rebant victori/et ex oib[us] opidis conuca
dos/echolos ad co[n]siliu[m]. Postq[uam] uero coacta
omnis multitudo ea de re audiuit adeo
seuitia imperij atq[ue] indignitate exasperati sunt/ut si ipace fuissent illo ipso
tu ire conatari ponerut ad bellu[m]. ad
ira[m] accendebat/et difficultas eor[um] que
imperent. quonam modo eni[m] uitiq[ue] rege
aminadru[m] se tradere posset. et spes forte
oblata q[uo]d nicander eo ipo tpe aregean
thoco ueniens impleuit expectatione
uana/multitudine. terra mariq[ue] in
gens paratu[m] bellu[m]. Quodecimo ie die
qua conscenderat naue[m] in etholia
perfecta legatione redieng phaleru[m]
insinu[m] maliaco tenuit. inde lamia[m]
pecunia[m] cu[m] de[n]uo erisset/ipe ai expe
ditis p[ri]ma uespera inter macedonu[m]
romanaq[ue] castra medio agro dii ypatia
nos calubus pent/instatione[m] macedonu[m]. deductiq[ue] ad rege[m] est/non
dii quidio dimisso/qd ubi nusquam est/
uelut hospitis no[n] hostis aduentu[m] monis/
filippi accipere eu[m] epulariq[ue] iussit/atq[ue]
dimissis alys/solu[m] retenu[m] ipe quide[m] de
se timere quicq[uam] uetuit. etholor[um] prauа
consilia atq[ue] in ipor[um] caput semp[er] red
dentia accusauit/qui p[ri]mu[m] romanos
deinde anthiocu[m] magna[m] adduxissent.
Sed historor[um] q[uo]d magis reprehendi q[uo]d co[r]
rigi pot[est] obliuiscor. se no[n] factu[m] ut in
sulter aduersis rebus eor[um]/etholos q[uo]d
finire tande[m] aduersis se odia debere/
et nicandru[m] priuatu[m] eius dicit/quo
fuisse[n]tius a se foret meisse. Ita dang qui
in tuti eu[m] prosequerentur/Ypata[m] nicander
consultanaq[ue] de pace romana suscepit.
M. Atilius uendita aut occisa milite
circa Stratea[m] p[ro]da/postq[uam] ypate nec
pacata consilia ee[nt]/et naupacti oppu[gnare]
risse etholos ut inde toti impeti belli
sustineret audiuit. p[re]misso apio clau
dio cu[m] quatuor milib[us] militu[m] ad occu
panda iuga qua difficiles transitus mo
tui erant/spe Oetham ascendit. Hanc
sacrificau[m] erat. In eo loco que pirame
ibi mortale corpus sit crematu[m] appel
lant. Inde toto exercitu[m] profecti/relictis
iter satis expedito agmine erant/ut ad
coracu[m] cuenu[m]/montes altissimos inter
calipolis et naupactu[m]. ibi et ui mul
ta fragmine precipitata cu[m] ipis one
ribus sunt et homines uexati. et fame
apparebat quatus cu[m] inermis hoste esset
res/quite[m] impeditu[m] saltu[m] nullo p[re]sidio
aut claderet transitu[m] aut insedisset.
tu[m] quoq[ue] uexato exercitu[m] naupactu[m] de
scendit/et in castello aduersus arce[m] po
sito ceteras partes urbis/dimissis copiis
pro sua[m] menia[m] circa[m] stendit. nec mi
nus operis laboris q[uo]d ea oppugnando q[uam]
Stratee fuit. Eode[m] tpe et messenei
pelloponesio abacteis q[uo]d colony eor[um] re
cusaret ee/oppugnari cepta est. et due
ciuitates messene et helos extra co[n]siliu[m]
achaiaq[ue] erant/cu[m] etholis sentiebat. fly
tis post fugatu[m] ex gretea Anthiocu[m] le
gatis achaor[um] lenius responderant di
misso p[re]sidio regio co[n]silia[m] se quid
sibi faciendu[m] esset. messenii sine respo

Nota preterita posse re
pedi no[n] corrigi

ypata nomen loci

de progressibus M. atily.

discepta[n]t etholi ite
se sup ipata est.

de colloquio nicandri
habito cu[m] Antiocho

de legatione ad T. Qui
tiu[m] co[n]sule[m] p messenos.

dimissis legatis molerat bellū / trepidi
q; terū suarū / cum iam ager effusus ex
ercitu ureretur / castraq; prope urbē ude
rent / legatos calchidē ad thitū quintū
auctorē libertatis misit / quinūharet
messenios romanis nō acheis / et aperire
portas et dedere urbē paratos esse. audi
tis legatis ercēplo profectus quintius
a megalopoli ad dyaphanē ptorē acheoꝝ
misit qui exēmplo reducere eū a messe
ne exercitū et uenire adse iuberet. dicto
paruit dyaphanes / et soluta obsidione
expeditus ipe ptestius agmen circa ki
danā parui opidū inter megapolim me
senēq; posiū quinno oppugnat. et nī cau
sas expugnationis exponeret. cashgatū
leniter q; tantā rē sine auctoritate sua
romanis essz / dimittere exercitū iussit. nec
pace diuz bono parta turbare. messenios
impauit ut exules reducēt / et acheoꝝ
conatio mitesceret. si q; haberet equuha
ut meliorē in posterū aut cauere sibi uel
lent rerumq; adsueuissēt. (diaphanē
conatū acheoꝝ exemplo sibi ꝓbere iussit
ibi de integro interrupta p creticē insula
q; his tostilauit ut testimoniū romanis phi
lippi macedonū regis iachimus fuerat / et
eam mercedē animandro dederat ut per
atharnaniaz ducere exercitū insuꝑiorē pa
tem etholie licerer / qua expeditione fra
ctis aiis etholos cōpulit ad petendā pacez
animander philippū megapolitanū insule
ꝓfugat. postea p bellū quod se anthioco adiu
xus romanos cōtinxit / filippo admuneralbe
li reuocato / hieronē agrigētinū succes
sorē misit. is postq; hispā atermophilis
anthoci aminādrūq; a filippo atharna
nia pulsū audiuit / missis ultro ad dya
phanē ptorē nūtys pecuniā pactus in
sulam acheis tradidit = id primū belli su
um esse scīm censebant romani. non
enī dū antiū consulē legionesq; roma
nas dyaphani et acheis ad termoph
las prigmasse. dyaphanes adiutis hec
interdū purgare se gentēq; interdum

de inde facti dissentire / quidam acheoꝝ et
inimico eō rerem aspnatos tentabāt / et
tunc phanaā intercipabant ptoꝝ auctori
busq; his decretū est ut tito quintio ca
ptos ꝓmitterentur. erat diuinus sicut adhuc
romanis asperis iratis / ita siceret ide
placabilis / omissa cōtentione uocis mul
tisq; / si uelē inquit possessionē eis in
sulē censere ex acheis / auctor esse nam
natus q; p.r. ut eam uos hinc tollerent.
Ceterū sicut testimoniū ubi collecta insu
lum tegmen est / tutā adomnes ictus ui
deo esse ubi exiret partes aliquas q; nu
dabit obnoxiū atq; infirmū hostibus
ad dissimilit uos acheis classes undiq;
mari q; intra pelloponesū situ est ter
mino ea iungere uobis et insta tueri
facile simul adiudicante plura amplectē
di hinc excedatis / nuda uobis oia q; ex
tra sint exposita adomnes ictus esse
idne senatum oī consilio nec dyafanis
ultra tendere auso / sic hinc tus romanis
traditur = Per idem tempus philippus rex
profiscentē consulē ad naupactū ꝓxi
manis si se interim que defecissent asbi
trare romana urbē reape uellet / permit
tente eo ad demetriadē copias admouit /
haud ignarus quanta ibi turbatio esset.
destitutus enī ab omni spe cum desp̄tos se ab
anthioco spem nullā interclusis esse cerne
rent / dies noctesq; / aut philippi hostis
aduentū aut infestiorē etā quo infesti
us erant romanorū expectarēt. turba
erat ibi condita regionū / qui ꝓmo pauci
in ꝑsidio relicti / postea plures pleriq; in
ermes et ꝓlio adiuta fuga delati / nec
uiruis / nec animi satis ad obsidionē tole
randā habebant = itaq; ꝓmissis a philippo
quia spem impetrabilis ueniae ostendebat /
responderūt patere portas regi / ad primū
eis ingressū ipm apes quidē urbe excessēt.
Curiosus mortē sibi cōscīuit. anthioꝝ
milites (sic enī pacti erant ꝓ macedo
niam tracia q; ꝓsequentibus macedonib)
nequis eos uiolaret / lisimachia ꝑduct

de demetriade philippū adeū

de etholy uenúaz precãtibuſ.

ſunt. Erant et pauce naues demetriadis quibꝫ ꝑorat yſidorus. ea quoq; cũ ꝑfecto ſuo dimiſſe ſunt. Inde dolopiã et aparanetia et perebiã quaſdã ciuitates recepit.

¶ Vnhec a philippo geruntur titus quinctius receptis lacinthio abachaico conſilio naupactũ traiecit/ quo iã per duos miſſos. Sed iam prope exeũti erat. oppugnabantur. et ſi capta iã foret/ omne ibi nomen etholorũ ad interitũ deꝫ uide batur uenturũ. Ceterũ quãꝫ merito iratus erat etholis/ qꝫ ſolos obtrectaſſe gloríe ſue cũ liberaret grecia me minerat/ et nihil auctoritate ſua motos eſſe/ cũ quo tũ maxime accederãt caſura ꝑmonens/ a turpi ſo incepto eos detineret. tũ ſi uiolaueris maxime ea ꝺeꝫ nullã gentẽ uberate aſe grecie hinditus euerti obambulare muris ut fatale noſcerentur ab etolis cepit. confeſtim a ꝑmis ſtationibꝫ cognitus eſt/ uulgatũ qꝫ ꝑ omnes ordines quinctiũ eſſe. Itaq; concurſu facto undiq; in muros/ manu piso ſe quiſq; tenderet/ conſonãte clamore noſtratiz quietũ orare ut ope ferret ac uiuere/ et tum quidẽ quãꝫ mollieretur his uocibꝫ manu tamen abnuit/ quid nã opis inſe eſſet. Ceterũ poſtq; ad cõſulẽ fuit uenit. ut fallit inquit te. ſi. atilu quid agatur. an cũ ſatis prouideas nihil ad magnopere adſumã. r. p. ꝓtinere cen ſes. et exierat expectatione conſulẽ. et qn exprimis inquit quid rei ſit. tũ quietus/ et quid uides te deuicto anthioco in duabꝫ urbibus oppugnandis tempus terere. Cũ iam prope annus ꝓrogatus ſit imperij tui. Philippũ aũt quinq; acies nõ ſigna hoſtiũ uidit. nõ ſolũ urbes/ ſz tota athamaniaz porebiaz appetentẽ dolopiã ſibi adiũxiſſe. atq; in nõ tm̃ inteſtina etholorũ opes ac uires minui quãtũ nõ ſupra modũ philippũ crediderẽ/ et uictoriã tẽ premũ te militesq; tuos/ nõ dũ totius bes philippũ tot gentes grecie hẽ. aſſẽ tiebatur his conſul. Sz pudor ſi irrito incepto abſcederet/ obſidione octauiebat. tota inde quinq; nocte ꝓmiſſa eſt. Iacentius ad eam partẽ muri qua paulo ante no ctem etoli fuerant/ redit. Ibi cũ im penſius orarent/ ut miſereretur gentis e tolorũ/ exire aliquos adſeruiſſet/ phe neas ipe princeps gr alij exẽmplo eſſi ſunt/ quibꝫ prouolutis ad pedes fortuna inquit mea facit ut fremoe et erroꝝ tpa euentrent q̃ prediti eſſemus/ et ne hoc quidẽ reliqui nobis eſt ut indigi amiſiſſe ea uideamur. Ego tamen forte quadã nutriende gẽis datis/ ne ingra tis quidem bñfacere obſiſtã. mittite o ratores ad conſulẽ/ qui tm̃ temporis induciaſ petant/ ut mittere legatos ꝓ mã poſſim̃/ q̃nos de nobis ſenatũ per mittam/ ego apud conſulẽ defenſor/ de ꝓtector uobis adero. Ita ut cenſuerat qui tius fecerũt. Nec aſpnatis ẽ legationez conſul/ induciaꝝ gr in diẽ certã datis qua legato reuniciari aroma poſſz. Soluto ob ſidio. et exercitus in phocidẽ miſſo/ Cõ ſul cũ tito quinctio ad acheloũ conſiliũ ẽſt um traiecit. Ibi de etolis et de exulibꝫ lacedemoniorũ reſtituendis actũ. et neutra ꝓfecta/ quia ſine gratie reſpuari ea achei ꝓ ipi q̃ ꝓ romanos mallierũt achaico contribuũ conatio. Epirotarũ legatis ad conciliũ uenerũt/ quod nõ ſincera fide inimicia fuiſſe ſatis conſtabat. nichilẽ tamen nullũ anthiocho dederant. pecunia tũuiſſe cũ inſimuabãt. legatos ad regẽ ne ipſi quidẽ miſiſſe infitiabãt his peremptis ut inimica ꝓhina eſſe liceret reſpõdit conſul ſe utrũ hoſtiũ an pacatorũ eos numeret. nõ dũ ſatis ſenatũ eius rei iudicẽ eſſe. integrã re cauſam eorũ romã reicere. Indutiaſ ad id dieꝝ nonagenta dare. Epirotarum miſſi/ ſenatũ adierũt. his magis q̃ nõ fidem hoſtilia referentibꝫ q̃ pur patis/ ea de quibꝫ arguebantur re ſponſuz datũ eſt/ quo uenia impetrata ſe nõ cauſaz probaſſe uideri poſſent.

de legatis epirotaz

de legatis philippi ad ſenatuz

demetrius filius philippi obses redditur.

p. Cornelius cōsul

Edes matris magne dedicata.

de ludis megalesibus

dedicauit. uouerat eā sedecī annis ante

de prodigijsque apparuerī

Et philippi regis legati subidem tempus
insenatū introducti grauiter de uicto
ria hys perentibus ut sibi sacrificaret. ī ca
pitolio / donisq; ex auro liceret ponere
in eodem ioui⁹ p̄missū a senatu. centū
pondo coronā auream posuerūt. nō solū
responsū benigne regis legatis / ē. ꝟſſi
lius quoq; filippi demetrius qui obses
rome erat / ad patrē reducendus legā
tis datus est. Bellū qđ cū anthyoco
rege ingrecia gestū est. a. vii. atilio q
sule hinc finē habuit. Alter consul
p. Cornelius sapio gallia prouinciaz
sortitus prius q̄ ad bellū qđ cū boiis ge
rendum erat p̄ficiscerētur / postulauit a
senatu ut penuria sibi decerneretur
ad ludos quos pretor in hyspania ex
ipz discrimen pugne uouisset. Nouū
atq; inusitatū postulare ē usus. Censu
erunt ergo quos ludos in senatu consul
to ex sua uni⁹ sententia uouisset / eos ut
idem manubijs siqua penuria adire
suasset ut sua ipē impensa faceret / eos
ludos p dies decem. p. Cornelius fecit.
Per idem tempus fere edes matris ma
gne ydee dedicata est / quā deaz a. vii. p.
cor. adlectam ex asia p. cornelio sci
pione cui post africano fuit cognomē
p. Licinio consulibus in palatiū amari
detulerat. Locauerant eā faciendā
a. d. Liuius. C. claudius censores. a. d. cor
nelio / tito sempronio consulibus. Eo deinde
anno postq̄ locata erat dedicauit eā
a. d. Iunius brutus. Ludi ob dedicationē
huius facti quos primos scenicos fuisse
annales valerius ē auctor megalensia
appellatos. Item uouentur eē in or
to mario. C. Licinius Lucullus duūuir /
a. d. Liuius cōsul quo die hasdrubalē
exercitumq; eius cecidit. Item censo
ri eam faciendā locauit. a. d. Cornelio Ti
to sempronio consulibus. Huius quoq; dedi
candę causa ludi facti et olim ni maiorē
religionem fuit q̄ nouū nū anthyoco in
stabat bellū. Principio eiusdem anni quo

hec p̄fōd bellū. M. atilio / manere ad
huc rome p. cor. cons. agrebanir / duos
boues domitos iii currus p̄stalos perue
nisse in regulas edificij prodigij memorie
est / deos uluos cōburi / cineresq; eorū dei
a in tiberi aruspices iussere. Terremo
et amiturni nuntiati est / aliquotiens la
pidibus pluisse. Auiturnis edē ioui⁹ / et taber
nas circa forū de celo tactas ēē / in iuli
turni in hostio fluminis duas naues ful
mine ictas conflagrasse. Eorū prodigi
orū causa libros sibillinos ex. s. c. decē
uiri cum adissent / renuntiauere / eorundē
instituendū curari ēē. et id quoq; quinto
toto anno seruandū / et ut nouēdiale sacrū
fieret / et uni⁹ diē supplicatio ēēt / corona
n supplicarent. Cōsul p. cor. quibus dijs qb
hostijs edidissent / decemuiri sacrificarēt.
placatis dijs nunc uotis rite soluendis
nunc prodigijs expiandis / inprouisāq; pro
fanarent consul. Atq; inde. c. domitio pro
consulē dimisse exercitu / romā decedere
iussit. Ipē in agrū boiorū legiones induxit.

De luguribus si fuit cassus

Eodem fere tempus ligures lege
sacrata coacto exercitu nocte imp
resso castra quinti minucij proconsulis
aggressi sunt. Minucius usq; aduesperā
intranullū militē instructū tenuit / in
tentus ne qua trāscenderet hostis muni
menta. prima luce duabus simul portis
eruptionē fecit / ne p̄mo impetu q̄d sp̄e
rauerat ligures pulsi sunt. duas amplius
horas dubiū certamen sustinuere.
Postremo cum alia atq; alia agmina eruū
perent et integri fessis succederēt ad
pugnā / tandem ligures inter cetera et
ingilijs conferti terga dederūt. Cesa sup
quatuor milia hostiū. ex romanis sexcen
ti minus trecentū perierūt. Duobus fere
post mensibus. p. Cornelius cū boiorū exer
citu signis collatis egregie pugnauit. duo
et triginta milia hostiū occisa annales
valerius scribit / capta mille et trecentū.
signa militaria centū et xxvij. Exule
toribus mille quatuorcentū nomina ꝟſta

sex occidisse. nisi innuo scriptoris parui fi
dei sit/quia inaugendo eo nō alius itēpera
tior est magnā uictoriā fuisse apparet/
q̄ et castra capta sunt/et boi post cā pugnaz
extimplo dederūt se et q̄ supplicano ei
uictorie causa decreta ascenatu/uictimeq̄
maiores cesse = Per eosdē dieſ. ccl. fului nobi
lior ex ulteriore hispania ouans urbē est
ingressus. argenti trāstulit x. pondo. briga
ti argenti .cxxx. auri centū xxvij. pondo.

de M. Fulnio cū mul
ta auri et argēti
copia urbē itrāte.

P. Cornelius consul obsidibz alboruī gē
te acceptis agri parte fere dimidia eos
muletauit. quo si uelit p.r. colonos mit
tere possit. Jnde romā ad triūphū haud du
biū decedens exercitū dimisit. et adesse ro
me ad diē triūphi iussit. Jlle postero dieq̄
uenit senatui in edē bellone uocato cū de reb
a se gestis disserūisset/postulauit ut sibi tri
ūphanti liceret urbē inuehi. Cp. semproni
blesus tri. pl. nō negandū sapiōniq̄ dif
ferendū honorē triūphi censebat. bellā li
gurū gallinos semp uncta fuisse/ex propīq̄
multa ferre auxilia. si. p. sapio deductis
nec boīs aut ipse cū uictore exercitu imagnū
ligurū trāsissēt. aut pte copiarū quintus
Minucius mississet/qui iā tertiū ibi annū du
bio detinerentur bello debellari nō ligurib⁹ po
tuisse/nec ad triūphū flagitandū deducto
esse milites qui egregiā nōiliare operā rei
p. potuissent/etiā si senatus qd festinatē
triūphū pter missū cēt/detestaturi de fe
rendo triūpho uellet/uiderēt cōsulē cū
legionib⁹ redire inprouinciā dare operā
ut ligures subigantur/nisi illi ocgātur
inimus iudicauīq̄ p. r. nebios quicunq̄ aut
pacē aut bellū utrobiq̄ habenda deuictis
ligurib⁹ pauor post mēses proxos. p. cō
nelium multorū exo qui imagistratu nō tri
ūphauerāt/triūphauisse cē. Adeo cōsul
neq̄ se ligurū prouinciā sortitū cē aut ne
q̄ cū ligurib⁹ bellū gessisse/nec triūphū
de his postulare. q. Minucio cōfidente breui
subactis his merito triūphū postulaturū
atq̄ impetraturū esse. Se de gallis boiisq̄
stulare triūphū quos ante uicerat/castris
exuerit/quorū gentē biduo post pugnā to
tam acceperit in deditionē/a quib⁹ obsides ad
duxerit paos sinire pugnis. Verū enimuo
illud multo maius ee q̄ romā nūz gallos
occiderit inuicē/q̄ cū nullis certe boios
nemo ante se imperator pugnauerit/q̄
parte dimidia ex quinquaginta milib⁹
hoīnū cesam/multa milia capta/senes
pueros q̄ boīs supesse. Itaq̄ id quidē
mirari posse cur uictor exercitus cū ho
stem improuisū neminē reliquisset/roma
uenerit ad celerandū consulis triūphū/
quorū multū si et inalia puinoa opera
un senatus uelit/ultro tandē modo pū
phoret ad aliud pretiū nouūq̄ laboīē
uitros credat/si pdluta hys sine detrac
tione priorū pretiū laboriq̄ merces sit
an si spem preferentib⁹ dimittāt tāsemel
pmissē deceptos. Nāq̄ ad se attineat glo
rie inomnē uitā illo die sanxq̄sitū cē quo
se uirū optimū iudicatū ad accipiendū
manē ydā misisset senatus hoc titulo
etsi nec cōsulatus nec triūphus adicitur/
sanc honestā honerat atq̄ p. Sapionis fa
cie imaginē fore/unusquisq̄ senatū nō
ipē modo ad decernendū triūphū cōsen
sit. Sed etiā triple. auctoritate cōpulit
ad remittendā intercessionē. p. Cornelii
triūphauit de boiis. Jn eo triūpho gallicis
carpentis arma signa et spolia oīsq̄ gnīs
trauexit et uasa enea gallica et cū captiuis
nobilib⁹ equorū quoq̄ captoz gregē tra
duxit/aureos torques trāstulit. eo mille
q̄ttuorcētū septuaginta. adhauri ducēta
xlvi. argenti infecti q̄ ingallicis uasis
nō infabre suo more factis trecentū xl.
pmo bigatoz miōz .cxxxiij. milibus
qui aurū secum sunt centenos uicenos
quinos asses diuisit. duplex centurio/
triplex equiti. postero die contione adhi
cta deinde se gestis et de iniuria tribu
ni bello alieno se illigantis ut sue uic
toriē fructu se fraudaret/cū despuissēt
milites exauctoratos dimisit.

8 Vnhec installa ferunnir Anthocus

Antiochus dū se ruhi
putat cōsilio.

Ephesi securus admodū de bello romano erat.
tanquā nō transiturus in asiam romanus.
quam securitatem ei magna pars amicorū
aut pecunię aut assentando faciebat. hā
nibal unus cum eo tempore ut maxima apd
regem auctoritas erat magis murari se
aiebat q iam nō in asia esset romani q̄
uenturos dubitabat. prius esse ex gręcia
asiam quā ex italia in gręciā traiecturos. et
multo maiorē causam anthiocū q̄ etolos
esse. neq; enī mare minus q̄ terra pollere
romana arma iam pridē classem erat ma
leū esse audire teste nuper naues nouas
nouumq; imperatorē rei gerendę causa ex ita
lia uenisse. itaq; desineret anthiocus pacē
sibi q̄ spe uana in asia facere. et de ipā asi
a breui terra mariq; dimicandū ei cū ro
manis esse. et aut imperū adimendū orbē
terrārū affectantibus aut ipī regnū amittendū.
Vnus uera et prouidere et fideliter p̄dicere
uisus. itaq; ipē rex nauib; quę parate in
structeq; erant. chersonesū petit. ut ea
loca si forte terra uenirent romani. p̄ si dijs fu
maret. Ceteram classem polixenidē parē et
iussit deducere. inde speculatorias naues
ad omnia exploranda circa insulas dimisit
C. Iunius p̄fectus romane classis cū quīquā
ginta nauib; tectis. p̄fectus aroma neapolis
quo asdrubalis cum ore conuenire iusserat ap
tas naues quę cum eo federe debebantur. sicilią
inde petit. fretoq; messenā peruectus cū
sex punicas naues adauxiliū missas ac
cepisset. aregenius locrisq; et eidem uiris
rebus debitas exegisset naues lustrata
classe ad latinū altū petit. Corcirā quā
primū gręce ciuitatē adit. adquā cū ue
nisset paucitatis de stati belli. nec dū eam oīa
in gręcia perpacata erant. et ubi classis ro
mana esset. postq; audiuit circa thinophila
tū saltū instantem consulē ac regē esse. clas
sem pirrei stare rei causa pergit. primus
naufragare peloponesios tamen sagunti q̄
qua parte etholorū maluerūt ea. prona uis
depopulandis. malea petit. prosperā nauga
tione usus. paucis diebus pireū ad ueterē

Corcira uadit Iunius

depopulāt peloponesios et saguntios.

classem pucnit. adsileū eumenes rex cū tri
bus nauib; occurrit. et cū eginetis diu incertus
consilij fuisset utrū adtollendū rediret regnū
audiebat enī anthiocū ephesi nauali certa
mini parare copias. an nisi ipe rediret
romanis. aquorū fortuna sua penderet.
Apireo a. atilius traditis successori quin
et xx. nauib; tectis. roma est profectus. Iunij
una et lxxx. rostratis nauib; multis p̄ter
minoribus q̄ aut apte rostrate aut sine rostris
speculatorie erant. delū traiecit. eo tpe
consul atilius naupactū oppugnabat. ad
unū deliberantē quot dies (et ē uentosissi
ma regio inter cicladas. fretis aliis mi
noribus diuisas) aduersi uenti tenuerūt
Polixenidas certior p̄ dispositas speculato
rias naues factis. deli stare romanā clas
sem. nūtios ad regē misit. qui omissis q̄
in helesponto agebat. cū rostratis nauib; q̄
tum accelerare poterat ephesū redit. et cō
silium exemplo habuit faciendi ne p̄cipitū
nauali certamini foret. Polixenidas ne
gabat cessandū. et prius utiq; confligendū
q̄ classis eumenis et rodie naues cōiungerentur
romanis. ita nāq; imperatores fore me
liores. ipm ceteris omnib; superiorē esse. ce
leritate nauiū et uarietate auxiliorū
Nam romanis naues tū ipsas insite frās
immobiles esse. tum etiā ut que hosti cōue
niant oneratas cōmeatu uenire. suas aut
ut pacata oīa cū se relinquētes. nihil pre
ter militē atq; arma habituras. multū
etiā aduiturā notitiā maris terrarūq; et
uentorū que oīa ignaros turbatura hostes
essent. monuit oīs auctor cōsilij. qui et re
consiliū executurus erat. Tridui in appa
randi mora. tribus die centū nauib; quatū
lxx. tectę. ceterę apte minoris oīs for
me. Erant protern phaceam perierūt. Iū
rium audisset appropinquare iam ro ma
nā classem rex. quia nō instituerat na
uali certamini erat. magnesiā que ad
Sipylū est. cōcessit. ad tres tres cognas
compandas. Classis ad cissum et portus
ertheorū tanq; ibi aptius expectatura

Eumenes rex

Preposito.

hostem contendit. Romani ubi primū aquilo
nes duo paliquot dies occiderāt / tenuerūt.
adelo phanas portū Chiorū inegeū mare
uersū petunt. Inde ad urbē arcū egere na
ues cōmeatuq; sūpto phoceā traiciūt. Eu
menes adsuā classē profectus / paucis po
st inde diebus cū quatuor et .xx. nauibus
rectis apertis plurib; paulo ad focēā ad roma
nos paratis instructis q; se ad nauale cer
tamen rediit. Inde centū quīquaginta na
uibus aptis ferme quīquaginta profecti
primo aquilonib; trāsuersis cū urgerētur
intrā cogebantur tenui agmine propein
ordinē singule naues ire. dein ut lenita
paulū uis uenti est / ad Coricū portū qui
super Cisūrē est conari sunt traicere. Po
lisenida ut attriuinquare hostes allatū
est / occasione pugnandi letus / sinistro
ipē cornu / imperū extendit dextrū cornu /
Prefectos nauiū ad terram explicare iubet / et
ea qua fronte ad pugnā procedebat / q̄d
ubi uidit romanus / uela contrahit / ma
los q; inclinat / et simul armamēta cōpo
nens opitur / insequētes naues ita fere
.xxx. in fronte erant / quib; ut equarent le
uū cornu / propetras proras dirigere. Eu
menes agmen cogebat. Certum ut de e
mendis armamētis tumultuari primū ce
pīt est / et ipē quanta maxime celeritate
pōt concitat. naues iam oīb; mōs pectu
erant. duc punice naues antecedebāt ro
manā classē / quib; obuie fuerūt tres
regie naues / et ut inuīcō impari die re
gie una arcā sistunt / et primū ab utroq;
latere remos distrīgūt. deinde trāsten
dunt armati / et deiectis cesis q; pug
toribus / nauē cepīt una cū pari mar
te conauerterat. Postq; capta altaq; nauē
uidit / pirusq; attrib; simul arcāuenīē
tur / retro ad classē refugit. Cuius in
dignatōe accensus / ptoria naue in ho
stes tendit / adiutus q̄a eadē fere duc pu
nicā una nauē circūuenerāt. Cū inse
rentur dimittere remos inaquā ab utrāq;
latere remiges stabiliendo naues eā
uulsit / et inaduenientes hostiū naues fer
reas manus mittere / et ubi pugnā pedestrē
similē fecisset meminisse romane uirtutis
nec prouiris dicere regia manapa haud
paulo fanlūs q̄ ante die / tunc una duas
naues expugnauit cepitq; / et ia classes
undiq; conauerterāt / et passis p mixtis
nauib; oppugnabatur. Eumenes qui
cōmisso certamine aduenerat ut ea
m aduertit leuū cornu hostiū animo
turbatū. Dextrū ipē ubi equa pugna erat /
inuadit / neq; ita multo post primū ale
uo cornu hostā fecat. Polixenidas enim ut
uirtute militā haud dubiū superari remi
dit / sublatis doloribus effuse fugere inte
dit. Rhodie et qui propetrā cū fume
ne contraxerant certamen fecerūt. Ro
mani et Eumenes q̄uoad sufficē remi
ges potuerūt / inseqū erant extremi ag
minis uerandi satis p̄nacter retenti
sunt. Post celeritate nauiū ut pote leui
um suas cōmeatu onustas eludi frustra
tendentes uiderūt / tandē abstinerūt trede
cim captis nauib; cū milite ac remige x.
demersis romane classis. una punica
naues imprimo certamine aduabis arcā
uenta periit. Polixenidas nō prius q̄ in
portu ephesi fugę finē cepit. Romani
eodie unde egressa nauis regia classis e
rat / manserunt. postero die hostē pugnā
intenderūt. medio fere inuersu obuie
fiere his quīq; et .xx. recte eodie naues
cū pausistrato p̄fecto classis. His adiunctis
ephesium hostē pserunt ante hostiū porti
acie instructa steterūt. Postq; cōfessio
nē uictis satis expertes erūt. rhodij ut eu
menes domos dimissi / romani omnī pe
tentes / peni cuncte primū portu cretico
p̄ter uentū / nocte anchoris iactis postero
die in insulā ad ipsas urbē traiecerūt
Vbi paucos dies remige maxē refinendo
moran / phoeā trāmittūt / ibi relictis ad
p̄sidiū urbis cuiusdā / quīq; remib; ad
cannas classis uenit. et nō iam hiems
apperiret / fossa uallog; circūdari naues

dolonib; creptis / saltū petere itēdit
uulsit q; sequebāt / aduersus dextrū
cornu /

duabus punicis / nauib; romanā / antecedentib; classē / tres naues antiochi / obuiārūt / quas / una capitur.

de uersatione militū post nauale pugnā.

subducte/ exitu anni comitia tome habita/ quibꝫ creati consules .L. Cornelius Scipio et .C. Lelius africanus intrientibꝫ eiusdꝫ ad finiendū cū anthyoco bellū. postero die ꝓtores creati. q. tullius. Lucius anicius. C. fulvius. L. Emilius. P. Iunius .C. Atilius labeo.

Ornelio Sapione .C. Lelio cōsulibꝫ nulla prius ꝙm legationes acta in senatu res est/ ꝙꝫ de Etolis et legati eorū institore/ quia breue de cōditionibꝫ etholis datis. et de prouincijs sortitis. indutiarū diem habebant et a Dño quū tio qui ad romā ex gretia redierat/ ad uncti sunt etoli/ ut quibꝫ plus in mīo se natus ꝙꝫ incausa spei esset/ supplicarent egerunt/ ueteribꝫ benefactis noua pen santes/ malefica. ceterū et ꝓtentes int rogationibꝫ undiqꝫ senatorū confessiones magis nore ꝙꝫ responsa exprimūtū fin gati sunt/ et excedere curia iussi magn certamen ꝓbuere. plus ira ꝙꝫ mīa in causa eorū ualebat/ quia nō urbibꝫ modo sed tangꝫ indomite et insanabili gē ti succensebant. ꝑ aliquot dies cū dē tatum esset/ postremo neqꝫ dari neqꝫ ne gari pacem placuit. Due ꝙditiones hīs late sunt/ ut senatui liberū arbitriū de se ꝓmitterent ut mille talenta darēt. eosqꝫ amicos aut inimicos habērent/ et primere cāpiennby/ quarū in se ueriz arbitriū senatui ꝓmitterēt/ nihil certi responsū est. ita infecta pace dimissi. Urbe eodē die. Italia intra .xv. dies excedere iussi. Tum de cōsulū ꝓuinciis cepti agi est. ambo gretā cupiebāt. q ultrā lelius insenatu poterat. Is cū senatus aut sortiri aut cōparare inter se pro uincias consules iussisset/ elegantius chirus dixit si studio patrū/ ꝙꝫ si sors ea rem ꝓmisissent. Scipio responso ad hoc dato cogitaturū quid sibi faciendū est/ cū fratre uno loquitur. Iussus ꝙꝫ abeo p mittere. audiet senatui renūciat/ Col lega facturum se q̄d is censeret/ cū res

aut noua aut uetustate exēplorū memorie iam exolete relata expectatione certamis senatū exercisset. P. Scipio africanus aut si Scipioni fratri suo prouincia gretā detre uissent legatū iturū. hec uox magno assensu audita sustulit certamen/ nec ꝙri iubebat utrū plus regi anthyoco in hānibale uictore an inuictore africano cōsuli legionibꝫ ꝙꝫ romanis auxilij foret. de prope omnes Scipioni gretaz/ Lelio Italiā detrue runt. ꝓtores in prouincias sortiti. Lucius anicius urbanā. Emilius regillus classē. P. Iunius bruttios tuscos. q. Fului us apulli am et Brutios. C. atilius Sardiā. cōsuli deinde cui gretia prouincia decreta erant ad eū exercitū a M. atilio legiones ex Etolia traducende. Ut si ipse uellet. Si ille redire romā mallet ut. A. Cor. cū eo exercitu in Etoliaz remaneret. C. atilio labeonē prouinciaz Sardiā exercitū ꝙꝫ Aulio Emilio accipe placuit/ et in supplemētū scribere ex ipā prouīciā si uellet peditū duo milia et centū equites. P. Iunius brutus consul' acceptuius esset in supplemētū additis pe ditū ciuiuz romanoꝝ tria milia equitū centū/ et sociū latini nōis quīqꝫ milia eq tes ducent/ et adiectū ut ea impunita ueniisset/ si ire. P. uideretur/ huc exerci tū aliam traiceret. alii consuli tertio nouus exercitus decretus. duc legiones romane/ et sociū latini nōis .xv. mil a pedituū/ equites ducenti exercitū ex liguribꝫ. P. minucius iam eā confectaz prouinciā scripsat/ et liguriā omnem in deditionē uenisse traduceret in boios. et P. Cornelio prouconsuli tradere iussus ex agro quo uictos bello multauc rat boios deducende urbane legiones que priore anno conscripte erant. q. fulvio ꝓtori dare/ et sociū ac latini nōis peditū quindecim milia equites ducenti ad apu liam Brutios ꝙꝫ obtinendos/ Cornelio superioris anni pretori qui brutios cū exer citu obtinuerat impatū sui ita consuli uideretur/ ut legiones in Etoliā trans ctas. q. Atilio traderet. si is manere ibi uellet. Si atilius redire romā mallet ut. A. Cor. cū eo exercitu in Etoliaz remaneret. C. atilium labeonē prouinciaz Sardiā exercitū ꝙꝫ Aulio Emilio accipe placuit/ et in supplemētū scribere ex ipā prouīciā si uellet peditū duo milia et centū equites. P. Iunius brutus consul'

de aliis ꝓuinciis sortitis ꝙ

de prod ꝙ occup

Junon

Nuzlie exami

exercitū nouū legionē unā romanā et x. milia socioꝝ aclatini nois scribere et quadringentos equites L. Emilius cui maritima prouincia erat xx. naues longas et suos nauales a.d. Junio ptore superioris anni accepere iussit ipe scribere nauales suos pditū cū his nauib⁹ militib⁹q; in asiam prouincia et classem a.c. Liuio accipe duas hispanias sardiniāq; obtinētib⁹ prorogatū inannū imperū est. Et idē exercitus decretus sicilie sardinieq; binc eo anno decime frumenti imperate sicilū omne frumentū in etoliā adexercitū portari iussit. (ex sardinia / pars romā pars in etoliā eodē quo siculū / (Prius q̄ consules inprouinciam prouincia sacrum fierent / prodigia p pontifices procurari placuit. Rome Junonis Lucine templū de celo tactū erat / itaut fastigiū ualuecq; deformaretur. Puteoli pluribus locis murus et porta fulmine icta / et duo homines examinati sunt sic serpho satis constabat nūbiū ortū. / bi quoq; duos liberos hoīes exalatos. Terram apud se pluisse tusculani nūciabāt. et reatini mulam inagro suo peperisse. ea prodigia / latinaq; instaurata q̄ laurentib⁹ cānis que dari debet data nō fuerat / supplicano quoq; eorū religionū causa fuit / quib⁹ diis decemuiri ex libris ut fierēt ediderūt decē ingenui. xx. uirgines patrimi omīs matrimiq; ad id sacrificiū adhibiti decem uiri nocte latentes rem diuinaq; fecerunt p. Scipio africanus priusq; prosiasceretur fornicē in capitolio aduersus uiam qua in capitoliū ascenditur cum signis septē auratis et equis duobus et marmorea dolabra ante fornicē posuit.

Et eosdem dies principes etholorū triginta et .xl. inter quos democtritus et frater eius erant / ad uiginti cohortib⁹ ad. a cilio missis romam deducti et inlautumias conscripti sunt / cohortes inde ad eas ciuitates redire. L. cornelius consul uisit legatos a ptholomeo et cleopatra regibus egi

pti gratulantes q.d. Acilius consul anthiochum regē graecia expulisset / uenerūt adorantes q̄ ut in asiā exercitū traiceret. Oīa paulsa merū nomina sola modo q̄ etiā insignia esse. Reges egipti ad ea que censuisset senatus paratos fore. Graue regib⁹ acto legatis munera dari iussa / singulos quaternū milium eris. L. Cornelius consul pactus q̄ rome agenda erant pro contione edixit / ut milites quos in supplementum ipe scripsisset quiq; inbrutios cū a. cornelio proptore essent / ut biduo omnes ydib⁹ quintilib⁹ brundusium conuenirēt. Item tres legatos noīa uit. s. digitū. L. apustiū. C. fabritū Luscinium qui ex ora maritima undiq; naues brundusium contraherēt. oīb⁹ iam pactis paludatus aburbe est profectus. Ad quīque milia uoluntarioꝝ ex romanis sociis q̄ quī emerita stipendia sub imperatore p. africano habebant. p̄sto fuere exeunti cōsuli / et noīa dederūt. Per eos dies quibus ē profectus consul ad bellū ludi apollinarib⁹ ad quīq; ydus quintiles / celo sereno interdiu obscurata lux est cū luna sub orbem solis subisset. L. Emilius regis cui natalis prouincia euenerat / eodem tpe profectus est. L. aruncaleio negotiū a senatu datū est ut. xxx. quīquiremes faceret. quia fama erat anthiocū post filii natale maiorē classē aliquāto reparare. Etoli postq̄ legatos aiuuma renuciarunt nullā spē pacis esse / q̄q; omnis ora maritima eorū que in pelloponensū ius est / depopulata abachois erat / pticulimaq; tis q̄ dānī memores ut romanis intercluderent iter / Coracē occupauerūt monē. ne q̄ eni dubitabant ad oppugnatoēs naupan eos principio ueris redituros ēe. Attilio quia id expectari sciebat celeriusq; est opinatam aggredi rē et Lamiā oppugnare. Jam et a philippo prope aderadiuz adductos esse / et hinc eo ipō q̄ nihil tale timerent oppressuros posse. Profectis ab elatia primū in hostiū terra arca sperchiū amnē posuit castra. Jnde

. coracē nōtē occupat

de captione lamie urbis

nocte motus signis ꝑma luce coram me
nia ē aggressus. magnus pauor actum⁹
tis ultimis improuisa fuit. cōstantius
tamen ꝙ quis hostium credere⁹ / mtā su
bito ꝓlio / Cū uiri propugnarēt / ferē
tela oīs grīis raxa īmittor⁹ gererēt mul
tifariā scalis oppositis urbē eo die defen
derūt. Actiliq⁹ signo receptui dato / suos
in castra medio ferme die reduxit. Et
quidē abo et quiete refectis corporibus ꝑ
lis ꝙ ꝓtorū dimitteret diuisit ut ān
luccm arman parang⁹ essent. nisi erpu
gnata urbe se eos in castra reducturū.
Eodem tpe quo pridie pluribus locis ag
gressus / cū opidanos iam uires tā tela
iam aīa oīa aliis deficeret / intra paucas ho
ras urbē cepit. Ibi parti diuidenda ca
pta / parti dimissa pīdi cōsiliū habitū
quid deinde faceret / nemini ad naupa
tū iri placuit / occupato ad coracē ab
etolis saltu / ne tri segra essulia essent /
et etoli nō impetratā pacē absenatu mlti
lominus ꝑsuā cuctationē habebāt. oppugne
Aliq⁹ amphrā statuit. ab Etolea ꝑ
Oetā exercitus eo deductus / cū ad meni
a castra posuisset / nō uiuna sicut la
mīa / q⁹ opibus oppugnare urbē ē adortus
Pluribus simul ariet locis admouebat. et
cū quatcrentur muri / nihil a dīsus tale
machinationis genus parare aut cōtra
oppidani conabātur / omnis spes ī ar
mis et audacia erat / eruptionibus creb⁹
instationes hostiū / et eos ipos qui ar
ca opera et machinatōes erant / turba
bantur. multis tīloos deiciūt mu⁹
erat / Cum allatū est successorē apol
lonie exposito exercitu ꝑ epirū ac ther
salliā uenire. cū tribus milibus peditū et
quīgentis equitibus cōsul ueniebat.
Iam insinu maliaco uener⁹at. et ꝑmis
sis ypatā qui tradere urbē iubēt / po
stq̄ responsū ē nihil nisi ex cōi etolo⁹
decreto facturos / ne tenēt se oppugno
spate / nō dū amphisa recepta / ꝑmis
so fratre africano amplissimū ducr

agmen. Subadiētū corū opidani relic
ta urbe. iam eīi magna exparte muda
ta menūb erat /. Inarcē quā inexpug⁹
bilem hīs omnes arman atq⁹ inermes
concessere. sexmilia ferme passuū inde
posuit castra. Et legati inde athenienses
ꝑmū ad ꝑ. Sapionē ꝓgressū agmen sic
ante dictū est / deinde ad cōsulē uenerūt /
deprecantes ꝑ etolis. Clemētius respōsū
ab africano tulerūt / qui eāq⁹ relinquēdi ho
ste etolio belli querens / asiā et regē
anthiocū spectabat. Iusseratq⁹ athenienses
nō romanis solū ut pacē bello ꝓferēt / q⁹
etiā etolis ꝑsuadere celeriter auctoribus
atheniēsibus / frequēq⁹ ad ypatā legatio etholo
rū uenit. et spes eis placēq⁹ simo et afri
cani / quē priorē audierūt / auxit. Cōme
morantes multas gentes ꝓlos⁹q⁹ inhiste
nia prius / deinde africa infidē suā
uenisse. Inoūb se maiora demne de
nigrantes q⁹ / q⁹ uirtutis bellice monu
mēta reliquisse. perfecta uidebantur res
Cum aditus cōsul illud idē triste reru
lit quo fugam absenati erāt. Eo tri q⁹
nouo coniūcti etholi essent. nihil eīi
nec legatione atheniensiū / nec planc
africani triūb ꝓfecti uidebāt. referre
ad suos dixerūt uelle. Tedituī inde /
patā est. Nec cōsiliū expediebatur.
Nā neq⁹ unde mille talentū daretur / erāt.
et ꝑmisso libero arbitrio / ne in corpora
sua seuiretur / metuebāt. Venire itaq⁹
eosdem legatos ad cōsulē et africanū
iusserunt / et petere ut si dare uere pacē
nō tīs ostendere / frustantes spes mise
rorū / uellent / aut et sūma pecunie deme
rent / aut ꝓmissionē extra etiū cor
pora fieri uiuberet. nihil impetratū ut
mitteret cōsul. et ea quoq⁹ legatio īrī
ta dimissa est. Senatus et atheniensis ſt /
et princeps legationis eorū adhidemus /
fatigatos tot repulsis etholos / et cōplo
rantes multū lamētatione fortunā ſtē
tis ad stem reuocauit / Auctor⁹ in diebus
sex missū petendi ut legatos mittere

Legati athen. ad Sapionē.

Legatio etho. pro pace.

de oppugnatione amphixe

roma posserent. dilationē nihil ad ꝑsen
tia mala q̄ ultima essent adiac
turā. leuari ꝓmultos casus tp̄s in ꝓpo
situ. ꝑtes dades posse auctore achide
mo. Jtē missi prius. P. scipione consu
lo ꝓ eū indutias temporis eius q̄ peti
bant a cōsule impetrauerūt. soluta obsi
dione amphisse. q̄. atilius tradito osti
li exercitu. prouincia decessit. = cōsul
amphitra thessaliā repetit. ut ꝑ macedo
niā trans̄q̄ duceret inassā. (Tum afri
canus fratri soceri quod insistis. L. sci
pio. ego quoq̄ approbo. sed totū idue
titur inuoluntate philippi. qui si imp
io nō fidus est. iter cōmeatus et oīa
que in longo itinere exercitus alunt ui
uantq̄ nobis suppeditabit. his desti
tuit nihil ꝑ thraciā sanis utibus habebis
Jtaq̄ prius regis animū explorari placet.
Optime explorabitur si nihil ex ꝑparato
agentē opprimet. quū mitteretur. T.
Sempronius. Sempronius longe tū acerrimus iuue
nū ad id delectus ꝑ dispositos equos ꝑ
incredibili celeritate ab amphissa
inde Elim. est dimissus. die tertio pelam
peruenit. In conuiuio rex erat. et iam mul
tum uini processerat. eo ipsa remisso
animi suspitione dep̄sit. mouare eū quic
q̄ uelle. et tum quidē comiter acceptis
hospes. postero die cōmeatus exercitui
paratos. benigne ponteq̄ in flumib⁹ feos
uias ubi transitus difficiles erant. munie
tas uidit. (Hec referens. eadē qua erat
celeritate remacis occurrit consuli.
Inde certione et maiore spe lenis exercitus
ad ꝑparata oīa in macedoniā ꝑuenit.
Venientes regio apparatu excepit. et ꝑ
fatus est rex. multa in eo. et dexteritas
et humanitas uisa. q̄ cōmendabilia a
pud africanū erant. ultrum sicut ad ce
tera egregiū ita a comitate q̄ne sine lu
xuria esse. non adiicis sibi. (Inde nō per
macedoniā modo ꝑ etiā trans ꝑsequēte
et ꝑparante oīa philippo ad Elespontiz
ꝑuentū est. (Antiochus post natalē
ad coricē pugnā. cum tota hieme libas
inapparatus frustres maritimos habuis
set. classi maxime repande. ne tota mais
possessione pelleretur intentus fuerat.
Sucurrebat supatū de cū classis affli
xet rodiorū. q̄ si ea quoq̄ nec cōmissu
ros rodios ut iterū moliretur certa-
mini adesset. magno sibi nauiū nūo
opus fore. ut uiribus ut magnitudine
classes hostiū equaret. Jtaq̄ et hāni
balē ingenio arte miserat ad phenicē accer
sendas naues. Polixēdāq̄ minus ꝓ
spere res gesta erat. eo emixius et eas
que erant reficere et alias parare na
ues iussit. Jpē in phrygiā hibernauit
undiq̄ auxilia accersens. etiā in gallo
gręnā misat. bellicosiores ea tēpestate
erant gallogręci adhuc nō dū exolet
stirpe. gentis. suarumq̄ rerū. filiū seleu
cum in etholia deliquerat. cū exercitu
ad maritimas continendas urbes. quia
illinc a pergamo. Eumenes. hinc a phocea
Erythris. q̄ romani solicitabāt. (classis
romana sicut ante dictū est ad Cānas hi
bernabat. eo media ferme hieme rex
Eumenes cū. xx. milibus peditū. equiti
bus. c. uenit. Is cū magnā ꝑtē agri ꝓmo
ue diuisset ex agro hostili. qui circa hiri
tiā esset. hortando perpulit Eumū ut
quinquemilia militū secū mitteret. qui
si ingentē ꝑdā intra paucos dies adue
herunt. (Interea phocē reditio orta
quibusdā ad antiochū multitudinis auc
toribus. Erythrę quoq̄ magis cessanti pro
ne estate erat. eo maturius equocio

de numero militū cū
quib⁹ uenit eumenes
et de seditione phocę.

Antiochus naues suas
pazam fiat.

de auxilio z fauore
philippi ꝑtito roma
nis.

Sermo africani.

T. Sempronius.

Elim locus

de progressibz liuij gtra sextū oppugnādū

uerno eūdem pausistrati classis pfectū
cū sex et.xxx. naubus misit. Jam
Liuij acāmis cū.xxx. naubz et sept̄e
quadriremibz quas seū Eumenes rex
adduxerat/ Elespontū petebat/ ut ad
transitū exercitus quē ex asia traiturū opi
nabatur/ ꝓparet que opus eēnt. Jn
portū quē uocant achaeorū classez ꝓmū
adiecit. Jn illiū ascendit. sacrificio q̄
minerue fōi legationes finitimas ab
Eleūte et dardano et bocho tradētes in
fidē admirates suas benigne audiuit.
Jn ad Elespontū fauces nauigat. et.x.
naubz instantem contra abidē relictis
cetera classe in europā ad sextū op-
pugnandū traiecit. Jam subeūtibz mu
ros fangan galli ꝑmū cū solēni habitu
ante portā occurrit. ussū sanctę ma
tris deūm filius dee enenire memorāt
ad ꝓcandū romanū ut parcēt menb
urbiq̄ nemo eorū in oblatā est. mox
unuisus senatus cū magistratibz ad dedē
dam urbē ꝓcessit. Jnde abidū traiecta
classi/ ubi cū tentans ꝑ colloquia ais/
nihil pacato respondere nir/ ad oppug
nationē rese expediebāt.

Vm hec in Elespōto gerūtur poli
xenida regius pfectus. Erat aūt
exul rodius/ cū audisset profectā adhuc
ꝑ plurimū suorū classez/ et pausistratū ꝑ
fectū sup̄be q̄dā et cōtēpti in se gnationē
tē dixisse papias certamine ai adiu
sus eū supto nihil aliud dies noctesq̄
agitabat ato q̄ uba magnifica eius
rebus confutaret. Qui ut ad eū hoīes
et illi nomē qui dicēt et se pausistrato
patriaq̄ sue magno usui si licerat fore
et a pausistrato se restitui in patriā pos
se. Cū quonā modo ea fieri possent mu
tabundus pausistratis ꝓincta reuenit/
fidē petenti dedit agendę cōis rei aut
agende silentio/ tū in tēpli eius classez
regiā aut totā aut maiorē eius partē
Polixenidā traditurū/ et ꝓhibuit tanti m
eriti nullū aliud pmium q̄ redire in pa-

de proditione ī execratū regiū. et de morte pausistrati.

triā/ magnitudo rei nec ut crederet nec
ut aspernaretur dea cā esset. Panhormū
samie terre pent. ibiq̄ ad explorandā
rē que oblata erat substitit. Ulro citro
q̄ nūq̄ ausare. nec fides ab pausistra
to fta est/ q̄ cā mittēs eis polixenida
sua manu scripsit se ea q̄ pollicitus esset
facturū/ signoq̄ suo impressas tabellas
misit/ et uō q̄ pignore uelut auctora
tā sibi proditorē tutius est. Negq̄ enī eū
qui sub rege uiuere cōmissum fuisse
ut a dūsus se met ipm indica manu sua
testata daret. Jn tanto simulate proditi
onis composita/ omissurum polixenidas dicere/ nō remi
gem nō socios nauales/ ad classem fre
quentes habituq̄/ subducturq̄ p simulati
onē reficiendi quasdā naues/ alias in
propinquos portus dimissuq̄. Paucas
autē portū ephesi in salo habiturū/ quas
si erire rex cogeret obiecturus certami
ni foret/ qua negligentia cā polixenidā
in classe sua pausistratus habiturū au
dierit. ea ipe exemplo habuit. partē na
uium ad cōmeatus arcendos ab amasti
partē samū ad urbē misit/ ut paratus
esset ad signū aggrediendi a proditore
accepisset. polixenidas augere simulā
do errorē subducit quasdā naues/ alias
uelut subducturus esset nauali are
spiat. remiges exhibet nō ephesū
accersit/ Sed magnesiā occulte cogit
forte quidā anthion miles cū samū rei
priuate cā uenisset/ pro speculatore re
ꝓhensus deducitur panormū ad ꝓfectū.
Js ꝑcontans quid ephesi ageretur/ in
certū metu an egritā suos ansinceritā
de ea aperit. classez paratā instructāq̄ ī
portu stare. remigiū omnū magnesiaq̄
ad Sipylū missuq̄. ꝑpaucas naues sub
ductas esse/ et nauali a regi/ nuq̄ ī ea
tius rē nauale administrata ee. haec ne
pro ueris audirent aiūs erubere et spe
rata pompatus heri. Polixenidas fra
tris oīb⁹ cōpatis nocte remige magnesia

accersito / deducens q̄ raptū quę subducte
erant nauib / cū die nō tā apparatu ab
stitisset q̄ q̄ conspiū profiscentē classē
nolebat / post sbito ocasū uix fertus lxx.
nauib tectis uento aduerso ānū lucaz
pigella portū tenuit. Ibi eū int̄dū ob
eād causaz quiesset / nocte mp proxima
sānie t̄re traiecat. hinc m̄candro quo
da archipīgnata q̄busq̄ nauib tectis pa
limū fusso petere / atq̄ inde armatos q̄
proximū pagos ītroesset Panōmū ad
tēgiz hostū ducere. ipē int̄eā classe
diuisa / et utraq̄ classe fauces portus
tenere Panormū petit. Pausistratus
primo ut intre nec inopinata turbat
paruper / deinde uenis miles celeriz col
lecto aīo terra melius arceri q̄ mari
hostes posse ratus / armatos duob aq̄
minub ad promōtoria que cornib ob
iecta abalto portū faciūt / ducit / in fa
nle ex anc̄pitib hostē submonitus. id
incepti ei m̄candr attra missly cōmi
basset / repente mutato consilio / naues
conscendere omnes iubet. eū uero in gr̄es
pariter milia nauiū q̄z trepidato or
ta / et uelut fuga in naues fieri / cū se
mari tragz simul cerneret circūuectoz.
pausistratus una una q̄z salutē ratus
si uiz facere p fauces portus atq̄ erūpe
in mare apti posset / Postq̄ conscē classe
suos uidit / sequi cepit. ipē cōtracta naue remis a dhostū portus ten
dit. stupantē ia fauces naue eis polixe
nidas tribus quīqueremib circūsistit.
Nauis rostris icta suppmitur. telis ob
ruunt propugnatores / inter quos et pa
usistratus īpigre pugnās inficitur. Na
uiū reliquarū et ante portū alie inpō
tu deprhense / qd ā m̄candro dū mo
liunt aterra capte. quibz tm rodie
naues cū diuab copijs effigerūt trore
flame micantes. una inter confertas
naues fea. contis eni bina puia pro
minētib trullis ferreis multū cōcepti
igne pse portabant. Eritee triremes
cū haud procul asamo rodijs nauib q̄busut
essent psidio ueniebāt obuie fugiētib fu
isse nt m elespontū adromanos cursū ad
uertunt. Sub idem tempus Seleuc
prodita phocea / porta una p aristodē apta
recepit / et Cima elliaq̄ eisdē ore urbes
ad eū meni deferebāt.

De gestis p romanos et regios ad Samū diuersimode.

Vmhec in etolide gerebantur abidus cū
p aliquot dies obsidionē toleraisset / psi
dio regio tutante menia / ia oīb fessis / phi
lota quoq̄ pfecto psidij p mittente / magi
stratus eoz cum limo de condicionib tra
dende urbis agebant. Tem destinebat q̄
utrū armata an inermes emitteret / regij
paru conuenieb̄at / hec agentib eū intue
nisset nūtius rodioz cladis / omissa de na
uib res est. metuens enī Lilius ne fluctes
su tante rei inflatus polixenidaq̄ / classez
que ad cānas erat / oppmeret / habita ob
sidione custodiaq̄ Elespont relicta / naues
que subducte cannis erant / reduxit.
Eumenes Elea uenit. Lilius omni dar
se cū adiuxerat triremes duas mithile
neas / phoceā petit / quā cum teneri ua
lido regio psidio audisset / nec priuat Sele
uchia castra esse / depopulatis marinā
orā / et p̄da maxime hoīnū rapta q̄ naues
imposita tanti morat dū eumenes eiz
classe assequeretur. Samū petere intēdit.
rodijs primo audita clades simul pauoē
simul luctū ingentē fecat. Nam p̄ter nau
ium militiūq̄ iacturā / qd florisq̄ qd roboris
iuuentutis fuerat / amisat / multis nob
lib secutis / inter cetera auctoritate pau
strat que inter suos merito maxima erat
Deinde q̄ fraude capti q̄ arcūe suo ponti
mū foret / in ira luctū uertit. dere ex tim
plo naues / et dieby post pauci dere alias
pfecto oīuz studemo / misit. que alys
uirtutiby bellicis haud quaq̄ pausistr
pare cautione quo minus ai erant duce
simili credebant. Romani et eumenes
rex in eritrea primū classi applicuer.
Ibi nocte una mora / postero die Coriā
pelloriū promōtoriū tenuer. In eū in pro

· pausistratus iterfhat.

rima samie uellent traiecte non expecta
to sotijs uirtu erquo statū celi notare qui
natores possent / incertā tempestatē miss
medio mansu aquilone inseptētrionē u
so / exasperato fluctib mari iactari cepit
Polixenidas samū petitur rattis hostes /
ut se rodie classi comūgerent ab epheso p
fectis pmo ad moyntesū stetit. inde ad
macri quā uocant insulā traiecit ut pre
ter uehentes quas aberrantes ex agmīe
naues posset ultr postremū agmen oportune
adoriretur. Postq̄ sparsas classes tēpestate
uidit / occasionē primo aggrediendi ratus /
paulo post increbrescente uento / et maiores
iam uoluētre fluctus / quia preuenire ead
eos uidebat nō posse / ad etaleā insulā traie
cit / ut inde postero die samū ex alto petes
naues aggrederentur. Romani ps erigua
primis tenebris portū deseū Samie tenue
runt. Classis cetera nocte adacta inaltco
iactata ineūdē portū curruit / Ibi ex agsti
bus cognito hostiū naues ad etaliā stare
consiliū habuīt utrū exemplo decreret
an rhodiā expectarent classes / dilatare ita
enī placuit Coriscū unde eūl uenerāt traie
cerunt. Polixenidas quoq̄ cū frustra fessus
set / ephesū redyt = Cum romane naues
uacuo ab hostibus mari samū traiecerūt. eodē
et rodia classis post dies paucos uenit / quia
ut expectata esse appareret / pfecti exē
plo sunt ephesū ut aut decerneret nauali
certamine / aut si detractaret hostis pugnā
q̄ plurimū interat / animos ciuitatū ti.
moris confessionē exprimeret / contra
fauces portus instructa infrontē nauiū
acie steterē. Postq̄ nemo aduersus ibat /
classe diuisa pars insalo ad hostiū portus
in anteris stetit. pars intrā milites ex
posuit / in eos tam ingentē pdā late de
populato agrētes agro. Andronicus mace
do / qui presidio ephesi erat / menib ap
propinquātes / eruptionē fecit / exutos
q̄ magna parte pde ad mare ac naues re
degit = Postero die insidijs medio fer
me die positis / ad eliciendū extra meni

a macedonē romanu ad urbē agmine ire.
unde ainm ea ipa suspitione quis exiret de
trusser / redierūt ad naues / et tm mariq̄
figurentib hostib certamen samū unde
uenerat classis repetit. Inde duas sorores
ex Italia duas rodias triremes cū pferto
epicrate rodiorū ad frenū Cephalanie tu
endū ptor misit. Interim id latrocinio la
cedemonius hibistras cū iuuentute cepha
lenū tenebat. classisq̄ rāmare ad romea
nis italicis erat. (Petri L. Emilio sucte de uaria agēt
denti ad nauale imperiū epicrates occur consultatione
rit / qui audita clade rodiorū cū ipe duas cumene 7 liuio
tantū quinqueremes hīēt / epicratē cū qua
tuor nauib in asiā senū reduxit. Prosecute
erā apte athenienses naues sunt / egreo
mari traiecit / deptm massiotes rodius
cū duabus quadriremibus a samo nocte
intempesta uenit. deductis q̄ ad Emiliū pre
sidy cā semissū agit / greā oīa maris infe
stam onerarijs regie naues excursionibus
crebris ab Elesponto atq̄ abido facerent
Tracienta Emilio a chio samū die rodie q̄
driremes misse obuiā a Liuio et rex Eume
nes cū duabus quinqueremib occurrit. Sa
mū postq̄ uentū est / accepta aluino classe
et sacrificio ut assolet rite fco / Emilio cōsiliū
aduocauit. Ibi c. Liuius. is enī est pe rogat
sniaz / neminē fidelius dare posse cōsiliū
dicit q̄ eū qui id alteri suaderet q̄ ipe si
in eodē loco esset facturus fuerit. se in alo
habuisse tota classe ephesii petere / et one
rarias dicere multa salubria q̄ grauatas / atq̄
eas infaucib portus suppmere. Et eomi
noris molumīn ea classis cē / quo influ
minis modū / longitū angustiā et uadosū hosti
um portus sit. ita adeptuiū se maris usiz
hostibus fuisse / inutilēq̄ classē facturū
Nulli eā placere sniaz. Eumenes rex q̄si
ut quid tandē ubi demersis naub fre
tassent classis maris / utrū libera sua
classe abscessuri inde forēt adopē ferē
dam sociis terroreq̄ hostib pbendū /
an nihilominus tota classe pontū obses
suri. Si eū abscendant eiu dubiū cē

quin hostes detracturi demersas moles sint
et minore molimento aptiori portui quam in
struatur. Sin autem manendum ibi nihilomi
nus quid attinere dandi portui / quod con
tra illos tutissimo portu opulentissima urbe
fruentes cum asia presente / quieta exti[n]a
cturos romanos aperto mari fluctibus
tempestatibus q[ue] obiectos omni inopes inassi
dua statione finitimos / ipsos magis alligra
tos impeditosq[ue] nequid eorum agendasse
possint agere q[uam] ut hostes classe habebat
Hendamus prefectis rodie dassis / magise
am sibi displicere sententiam ostendit q[uam]p[ro]pe
quid censeret faciendum dixit. Epicrates rho
dius omissa impetu ephesum / mittendaq[ue]
navium parte insidias censuit / et piratas
capiturgentes insolentiae adiungendum. in
dias magnas res usui fore. et rodios pacem
tis contra insulam suam tris longis utiliter
bene / inimicus belli qd adhuc nullis anchoram sit
ciram posse / et eam classem que insidias co
parent / interludi ne polixenide coniungat.
(maxime movit sinam. placuit ti regi classe
tota cilicei adportum ephesi ad inferendum
hostibus terrore. Lucius ni duabus quinquere
mibus romanis et quatuor quadriremibus ro
dys et duabus apertis cretensibus / in alium e
missus. Eodem primus iussus adire / et ora cum
ys coicere consilia / Civitates quas pter uete
ra est / miltus invndus impetu cepisse fecerat
Eodem ut venerat est simul et adquatre mis
sus esset / his exposuit et consuluit eos. appro
barunt ainctis / et ad ea quam habebat classem
assumptis tribus quadriremibus navigat patarum
Primo ps uentis ad ipam urbem efferebat eos.
sentiebant q[ue] subito tore aliquid moturos / po
stea armis agente uento fluctibus dubiis volu
ceptum est mare / Fuerunt quidem qui temere ut
tenerent tram. Sed neq[ue] ce urbem tuta statio
erat. nec ante hostium portus insalo stare pote
rant / aspero mari / et norte imminente preter
uecta mensia portum petimi minus duum
milium spatio inde distante / petierc naui
bus ad marinima uix tutum. Sed alie insup
imminebat rupes / quas celeriter opidani as-

supne regis militibus quos impresidio habe
bant cepernt aduersus quos Livius q[uam]quam
erant inigna ac difficilia ad exitus locum
eos auxiliares et cretensium expeditos iu
uenes misit. hi dum missilibus primo / et ad
uersus pauros leuibus lacessebant pugna
substinuerunt certamen. Postq[uam] plures ab
urbe affluebant / etiam ois multitudo effun
debatur timor incessit Livium ne auxilia
res oram uenirentur / et navibus etiam adpro
piare classem / et tandem milites rotum q[uam] na
les etiam sonos remigum turbam quibusque
poterat telis armatos / implum edurit. Tum
quoque atcepse pugna fuit / nequae milites
solum aliquot. Sed L. apustius tumultua
rio plio cecidit. Postremo tum hinc fugan
que sunt Cilices adurbem compulsi. et romani
cum haud incruenta victoria ad naues re
dierunt. Inde in thelesiam profecti sinum
qui latere uno cum / alto cilicia contingit
Omisso patara amplius tentando rodii do
mum dimissi sunt. Livius pter-uectus asiam
in gretiam transit ut cum ilentis Scipio
bus qui tum arca thessaliam erant mithesia
nam traiceret / Emilius postq[uam] emissas
navium rex / et Livium profectum in etoliam
cognouit / cum ipe ab ephesso tempestate re
pulsus irrito incepto domum reuertisset / hir
pe ratus tentatum iustum patarum esse / profi
sus eo tota classe et sinuatum urbem aggredi
statuit. Apameum et ceteram ora sonorum pre
teruecti imbaratum et ycosium descensum
ad Jacum fecerunt urbem / regium tenebat
presidium / et agrum circa romani hostiliter
depopulati sunt. Missis deinde qui per-col
loquia primapum et magistratuum tentaret
animos / postq[uam] nihil in potestate sua fi[n]de
runt esse / ad urbem oppugnandam ducit
erant latinsium exules cum romanis. frequ
tes rodios orare instituerunt ut urbem uim
nam sibi et cognatam innocuam perisse licet
sibi exuli nullam aliam causam esse q[uam] fidei
erga romanos. Eadem religionem qua
ipi pulsi sunt tenere eos qui inuiste
maneant. Octingentum una mentes ce

de pugna Livij cum cilicibus.

. Cilices fugati.

ur ꝑ uiriuĕ regiã effugerent. Eodĕ̃ mon ꝑ
abus Eumene et rege assiꝑto simul duas
ne cessitudines ãmemorando simul obses
se regio ꝓsidio urbis casiũ missando pui
cerunt ut oppugnatione absisterent. Pro
fecti inde pacati / Deterũ cum orã asiæ le
gterent lorima / portus ad uersus rodũ ĕ /
puenerũ. Ibi imprimo pyssimo trimo int
tribimos miluũ serenis oritur. Deinde ad
aures ipius Emilij puenit abdua classes
ab epheso a fluobello / et a tergo liber relict
hostis intor propinquas sonos urbes omĩa
ipuma conari posset / Emiliũ mouere duo
catos qꝫ rodios / ut pcõtanis cet utrũ nã pa
taris uniuersa classis inpoñi stare posset / cũ
responderent nõ posse / causaz nactus o
mittende rei / sanũ reduxit naues.

de progressib⁹ seleuci ad loca hostiũ

Et idem tẽpus seleuaus antiochus cũ p
omne hibnoz tempus exercitũ in eo
lide grauissi partũ soyis ferendo opẽ / par
am quos insolenter pelicere nõ potuit de
populando transire in fines regni eume
nis diũ is prouol adomo ai romanis et rho
dys alicie maritima oppugnaret statui
it. Ad elea primo infesis signis acces
sit. Deinde omissa oppugnatione urbis a
gros hostiliꝫ depopulatus ad caput aree
ꝫ regni ꝑgamũ ducit. Oppugnãda / Attа
lus ꝓmo stratoribus añ urbẽ ponit et exaudi
tione equitũ / leuisqꝫ armature magis la
cessebat qꝫ sustinebat hostẽ. Postremo cũ
plena certamina erpnis nulla ex parte
uiriũ se parẽ eẽ intra menia sustinuisset / obsideri urbs cepta. (Eodẽ tpi fere
de dispositione antiochi ad pacez. et Antiochus ab apamea profectus cum
primũ deinde haud procul seleun castris
ad caput Cayci amnis statiua habuit cui
magno exercitu / mixto uarie ex gentibus plu
rimũ tirorũ gallos mercede conductis / qua
tuor mil' erant. hos passus admixtos
ad prosternendũ passis ꝑgameni agrũ
mulieres emisit. Que postq̃ gamũ sub nũ
tiata primo Eumenes adhuc arus domesti
co bello cũ disset elea peti. Inde cũ ꝓfectus
hostes / classe equitũ peditumqꝫ expedita / ꝓsidio
coniũctus / priusqꝫ hostes / tenarẽtaũt mo
nerẽtur pargamũ contendit. Ibi iuxta lo
nia per exercitus longas ꝓlia fieri cepta / Eumene
simet rei discrimen haud dubie retractante /
paucos dies post / romana rodia qꝫ classis ut re
gi opẽ ferẽt elea uenerũt / quos ubi exposi
isse copias elee / et tot classes iuncti queni
se portũ / Antiocho allatũ est / et subitõ tẽpus
audiuit consulẽ cũ exercitu iã in macedonia
eẽ / parari qꝫ ad trãsitũ hellespontũ opus eẽ / tunc
tempus uenisse tutius / priusqꝫ transmarinus si
mul urgeretur / agendũ de pace cũ / Timulũ
quidã a diuisis elea castris cepit. Ibi pedi
tũ oĩbus copys relictis / exequitauerat autẽ ser
milia equitũ in cãpos / sub ipa elee menia de
scendit. Missis caduceatore ad Emiliũ uelle
se de pace agere. Emilius Eumene apergamo
acito adhibitis et rhodys haud aspernanda pa
cem Eumenes nec honestũ eẽ dicere eo tẽpore
de pace agi / nec exitũ rei ponj posse. qui eũ
inquit aut honeste inclusi menibus et obsessi
si uelint leges pacis accipiemus / aut cui ta
ta ista pax erit / quã sine consule nõ exau
ctoritate senatus iussu p.r. pegerimus. Cum
ro cũ parte pacem reditures ne exemplo
instauraz sis / classes exercitũ qꝫ reducturus /
an expectaturus quid de ea re consuli place
at. quid senatus censeat aut populus iube
at. Restat ergo ut maneas masia et hiu
sus inhiberna copie educte / omisso bello
exhauriãt comeatibus splendis sonos. Dem
si ita iusus sit his penes quos potestas fuit
instauremus. Nouũ deintegro bellũ / qd' pos
sumus si ex hoc imperi rerũ nihil prolatan
do remittimus / añ hiemẽ dys uolentibus p
fecisse. hec sua uicit. responsũqꝫ antiocho est añ cõsulis ad
de pace agi
& nõ posse. Antiochi pace nequiq̃ tentata
uastandis eleensiũ primũ / deinde per
gameneorũ agris / relicto seleuco filio ibi
ad dramitheũ hostilit itinere feõ petit a
grũ opulentũ quẽ thebes uocant campi
carmine homeri nobilitatũ / nec alioullo
loco asie maior regis militibus parta ẽ
preda. Eodem adramiteũ ut urbis
sidio essent nauibus ad añecti Emilius

uarie gesti p
naphanez.

et Eumenes q̄uenerūt. (Per eos dē dies forte
Eleā et achaia mille pedites cū centū equi
tibus diaphane oīb⁹ his copijs ptoīto acces
serūt. / quos egressos nauib⁹ / obuiā missi ab
attalo nocte pgamū dedux erāt. Ibi etiam
omnes et perin̄ belli erāt / et ipē dux philope-
menes sūmi tunc oīū greco⁹ imperatoris
discipulus / qui biduū simul adquietē ho
minū equorūq; et aduisendas hostiū sta
tiones / quib⁹ locis stationib⁹q; accederēt
temperēt q; sese sūpserūt = Adradicem
al. Fese
forte collis m quo posita urbs est regis hie
cedebant. Ita libera ar̄go populatione erat /
nullo aburbe nestationes quidē prohi
bebantur excurrēte. nequicq; semel cō
pulsi metu se menib⁹ incluserūt / cō tēp
tis eorū et inde negligētia apud regios
oritur / nō strator⁹ / nō infrenator⁹ magna
pars habebant equos / pauci⁹ adarma
et ordines relictis / delapsi ceteri sparse
rant se toto passim cāpo / pars sūmue-
niles lusus lasciuiāq; / pars umbrosos
subumbra / quidē sōno etiā strato. Dia
phanes exalta urbe pgamo cōtemplatus /
arma suos capere et ad portā ptō eē iubz
Ipē atalū adit. et in aīo sibi esse dixit ho
stū stationē tentare. Egre id pmittente
atalo / quippe qui centū equitib⁹ adiūctis
sexcentos mille peditibus cū quatuor mi
libus pugnaturū cerneret. Porta egressi
haud procul statione hostiū occasionē ope
riens consider / et qui pgamū erāt amen
tiā magis q; audaciā credere esse / et ho
stes paululum per incuriā / ut nihil mouē
derūt / neq; ex solita negligentia
Insup et eludentes paucitatē mutarūt
Diaphanes quicquid aliquot suos uelut
ad spectaculū modo eductos cōtinuit. Po
stq̄ dilapsos abordinib⁹ hostes uidit / pe
tribus quātū accelerare possit sequi iussit /
ipē princeps inter equites cū turma sua
Q̄ posset effusissimus habenis / clamore aboī
simul / pedite atq; equite sublato / sta
tionē hostiū improuiso inuadit / nō hoī
nes solū / sed equi etiā trepidi cū uinc̄la

abrupissent / trepidationē et tumultū
inter silos fecerūt. Pauci stabāt ipauí
di equi / eos ipos nō sternere nō infrena
re aut ascendere facile patiant / multo
maiorē q; pro nūo equitū pauorē adpe
tis inferentib⁹. pedites nō ordinati erp̄
parati / sparsos p negligentiā et remisso-
nes prope adorti st / cedes passim fuga
q; p campos fēa est. Diaphanes secutus
effusq; q; tutū fuit magno decore grecā a
chaiorū parte. Spectauerūt enī menibus
pgami nō uiri modo sed femine et ipsi dūi
urbis redditū = Postero die regie magis
composite et ordinate stationes quīq̄gē
tis passib⁹ longius aburbe posuerūt castra.
Et achei eodē tempore atq; in eadē locū pro
cesserūt pmulcis interim utrīq; uolutatis
simulū imperū expectauere / postq̄ haud
procul occasu solis redeundi incastra tēpus
erat / regis signis collatis abire agmine ad
iter magis q; ad pugnā composito cepere
Secutus diaphanes cum inōspectu erāt
deinde in eodem quo pridie ipetu impo
stremū agmen inaurit. tantusq; rursus
pauoris ac tumultus inaissit / ut cū terga
cederentur / nemo pugnandi cā restitit /
trepidantes q; et uix ordinē agminis ser
uantes incastra cōpulsisset. hec achoorum
audacia / seleuā ex magno pgameno mouē
castra cogit. (Anthiochus postq̄ romanos
ad tuendū adramiteū uenisse audiuit /
ea quidē urbe abstinuit depopulatis agros
et phereā inde colonia mitilenos ex
pugnauit Cotyon et Corylenus et Aegados
sias et prime / primo impetu captes sūt.
Sū pelagi ra sardis redit. Seleucus in
ora maritima permanēs alys tyri erat /
alys presidio (Classis romana cū eadē
ne rodys mitilenē primo remo inde pro
fecta erat / Eleā redit. Phoceā inde pere
tes ad insulā quā bachiū uocāt iminet
urbi Phocēsiū / appulerūt / et quibus an te
abstinuerāt tēplis signisq; egregie eā
exornata insula erat / cū hostilit diripu
issent / ad ipās urbē trāsmiserūt eā dūi

de progressibus romane classis et de decessu Antiochi.

Deliberatio de classe romana et rhodia.

sis interse partibus cum oppugnaret / et ui
derent sine operib; armis; scalis; q; capi non
posse / missis ab anthiocho p̄sidiū triū milium
armatorū cum intrasset urbē / et tumploop
pugnatione omissa / classis ad insulā se re
cepit / nihil aliud q; depopulato circa urbē
hostiū agro. ¶ Inde plurimū timentē do
mū remitti et p̄parari consuli atq; exer
citui q; adtransitū Hellespontī opus ēent.
romanā rodiāq; classē redire tamē atq;
ibi instatione ēe ne polixenidas ab ephesō
moueret. nec Elea. romani ac rodij samū
redierūt - ¶ Ibi a). Emilius frater p̄toris de
cessit. Rodij celebratis exequijs aduersus
classē quā fama erat ex syria uenire tre
decim suis naub; et una quinqueremi ad te
ramide in diarthoriū ubi ut̄ station̄e es
sent / profecti / biduo antē q; Eudamus
cū classe a samo ueniret / tredecim rodio
naues cū Pamphylia p̄fecto aduersus eā
dem syriacā classē misse / assūptis naub;
quatuor / que earū p̄sidio erant / oppu
gnantib; regijs Dadalla et q̄dam alia per
ea castella obsidione eremerūt Euda
mus confestim exire placuit. Addite hu
ic quoq; sunt ad eā classē quā habebat
ser aperte naues profecti / cū quātū
accelerare poterat maturasset / ad por
tū que magistri uocāt p̄gressus et se
quitur / Indeuno agmine phasaludē
cōuenisset / optimū uisū est ibi hostē ape
riri incōstinio licie et pāphilie. Phaselis
est prominens penitus in altū cōspicuq;
q; prima terrarū rodiū / a cilicia petē
bus / et procul nauiū prebet conspectū
eo maxī. uti obuij classi hostiū essent / e
lectus locus est. Ceterū q; nō prudēter
et loco graui et tp̄e anni / medium enī e
statis erat / adh insolito odore ingruere
morbi uulgo / maxime intremiges cepe
runt Cuius pestilentie metu profecti / cū
preter uehebētur pāphiliū sinū ad eum
dem tē amnē appulsa classe audiūt a
spendys iā hostes esse - tardius nauiga
uerunt regij aduerso tempore et ea

quo uelut statis fauonijs uenire cōt / rodiorū
duę quadriremes quatuor triremes fuere
regia classis septē et xix. maioris formę
nauiū erant / in quib; tres hepteres / qua
tuor exheres habebat · preter has decem
triremes erant. et hi ad esse hostes exspecta
la quadā cognouere utraq; classis - po
stero die prima luce tanq; eodie pugnatu
re portu mouēt / et postq; superauere rodi
promontoriū q; absida prominet in altū
extimplo et conspecte ab hostib; sunt. et
ipī eos uiderūt a regio sinistro cornu q; ab
alto obiectū erat hānibal / dextro apollo
nius purpuratorū unus p̄erat. et iam
in frontē directas habebat naues. Rodij
longo agmine ueniebāt. Prima p̄toria
nauis Eudami erat. Cogebat agmen
caricutis. pāphilidas medie classi p̄erat
Eudamus postq; hostiū aciē instructā et
paratā ad conserendū uidit / et ipē in
altū euehitur / et de inceps q; sequebantur
tentis ordinis in frontē dirigere iubet
Ea res primo tumultū p̄buit. Nam Eume
nes in alto puectus erat / ut ordo oīus na
uiū ad terrā explicari posset. et festi
nans ipē prospere cū quīq; suis nauibus
hānibali occurrit. Ceteri quia in fron
tem erigere iussi erant / nō sequebantur /
extremo agmine loa nihil ad tiā relicti
erat. trepidanty; hīs interse iā in
dextro cornu aduersus hannibalē pugna
batur = Sed momento tp̄is et nauiū uirt
et usus rei maritime terrorē omnē rodi
os cēpit. Nam et in altū celeriter euecte
naues / locū post se quoq; uenienti ad ter
ram dedere / et siqua conserebat / porro cū
hostiū naue aut proiā lacerabat aut remos
detergebat / aut libero inter ordines dis
cursu p̄teruecta in puppī impetū dabat.
Maxime extruit hepteris regia a multo
minore rodia naue uno ictu demersa. Iam
iam haud dubie dextrū cornu hostiū infu
gam inclinabat (Eudamū in alto multitu
dine nauiū maxime hānibal ceteris oīb;
longe p̄stanter urgebat / et arā uenisset

de nauib; hō
fugā uerti

insigno

nisigno sublato exptoria naue q̄ dispersam classem inuntū colligi mos erat / omēs que indextro cornu uicerāt naues adopē ferendā conuertissent = Tum etiā hānibal / que circa eum naues erant capessiūt figā. nec insequi rodij ex magna parte egrīs & ob id celerius fessis remigib⁹ potuerūt / ceū / maltero ubi sustiterant. abo reficerēt uires contemplatus eudamus hostis dampdas mutilatas naues aperto nauib⁹ remuleo trahentes ingina paulo amplius integras ascendentes turri ptorie nauis silentio facto exurgite inquit. et egregie spectaculū capescite oculis. Consurrexere omēs contēplanq̄ expugnationē sigāq̄ hostū prope una uoce omnes ut segrenuit exclamauerunt. sphūs eudamij multis ictibus uulnerata nauis erat. Pāphilidā et clarissimū insequi quoadputarent turrū uitare. aliquandiu seuasisset. potius q̄ the appius / pinquabat hānibal / uerū ne includerētur uento in hostiū ora. ad eudamū reuerti. hoptere captā q̄ primo conatu ictā erat egre phasalidā pterierūt. Inde rodiū non tam uictoria leti q̄ alius aliū admirantes q̄ cū potuissent nō eis submersa aut capta classis hostiū foret / redierunt. hannibal ich uno plio aduersō / neruis quidē pretermichlicias audebat / et consuēti ueteri regie dare si quā primū cuperet / et ne id facere liberet. Rodij Carthaginē cū xx. nauib⁹ restrictis ad patharā et megistē portū miserūt. Eudamū cū septē maximis ex ea classe quā phierat Samū redire ad romanos iussert / quantū consilio quātū auctoritate ualēt compelleret romanos ad patharā expugnandā. Magnā romanis licentiā primus uictorie nūtius / deinde aduentus attulit rhodiorū. et apparebat rodij casum dēpta esset uacuos eos tuta duce regionis maria pstaturos. Sed profecto anthiocus asardib⁹ ne oppidū rētur urbes maritimē abscedere custodia donec atq̄ rhodij phibuerūt. Pāphilidā cū quatuor nauib⁹ rectis ad eā classem q̄ circa patarā erat misit.

Nthiocus nondum tū modo que circa se erant contēnebat pūdia. Sed ad pūsiam bithinie regē mittat legatos literasq̄ quib⁹ transitū in asiā romanorū increpabat uenire eos ad oia regna tollenda / ut nullum usq̄ orbis tractū nisi romanū imperium esset. Philippū Arabim expugnatores / se tertiū pene ut quisq̄ proximus adoptassit per omnes uelut continēs incendiū pūsiū ire gradū inbitinia fore q̄m timeret / inuolūtariā fuisse concessisset = hic motū Prusiā litere sapionis cōsulis se ad tis magis africani assiduone tali aduertere q̄m preter consuetudinē perpetuā p.r. augē de omni honore regū honorū maiestatē domos ipē exēplis Prusiā adpromerendā amicitiā suā compulit / regulos se acceptos fidem hispanie reges reliquisse. massinissā non in patrio modo reliquisse regno si in Siphacis aquo ante expulsus fuisset / regnū imposuisse / et esse eū non africe modo regū longe opulentissimū / si toto inorte tractu ius regū ill maiestate ill utrib⁹ parez philippū et nabim hostes et bello stipatos a Tiroquidio tamen integro relictos. philippo quidē anno priore etā stipendiū remissū et filiū obsidē redditū / et quasdā ciuitates extra macedoniā patientib⁹ romanis imperiū recepisse / eū ineadē dignitate et habiturū futurū fuisse / nisi eū suus primū furor deinde rauus etholoīū assūpsisset. quarime cōfirmatus ē aliis regis postq̄ ad eū .C. Liuius qui pretor ante classi phierat / legatus aroma uenit et docuit quanto cū pes uictorie certior romanis q̄ antiocho et amicitia sanctior firmiorq̄ apud romanos futura esset = Anthiocus postq̄ asie sedentanis prusie decidit Ephesiū abscardib⁹ est profectus ad classē que p aliquot menses instructa ac parata fuerat ulcendā magis q̄ exercitib⁹ copijs exercitū romanū et duos scipiones ipatores / uidebat sustineri nō posse q̄ pres nauali ipā pte aut tentata sibi nūq̄ felicit aut nunc magne et certe fiducie esset. erat tū momenū inpsentia sui q̄ et magnā

Antiochus mittit legatos ad prusiā

de Prusia rege q uoluit potius romanis adherere q̄ antiocho.

de progressibus Antiochi amissa spe prusie regis.

parcē rodie classis circa patarā cē. Et cum regē eī oībus nauib⁹ suis consilio obuiā in Elespontū profectū audierat. Aliquid enā inflabat aiēs classis rodia ad Samū pocā sionē fraude pparatā assūpta. his fretus Polixenida cū classe adtentandā oī modo certaminis fortunā missio ipō copias ad nocū ducit. Ad opidū colofoniū marinū minusq; abest uetere colophone duo fere me milia passuū. et ipaz urbē sue potes state cē uolebat adeo propinquā ephesō ut nihil terra marue ageret qđ nō sub lectū oculis colofonioz ac pcos nomī essī plo romanis esset. quos audita obsidionē nō dubitabat ad opē rodie urbis ferendā classez a Samo moturos. Ea occasione Polixenida ad rē gerendā fore. Igr operib⁹ oppugnare urbē aggressus. et ad mare partib⁹ duab⁹ partior munitionib⁹ deductis utriq; uineas et aggere mureis et testudinib⁹ arietes admouit. quib⁹ tirin malis colophonii oratores Samū ad. L. Emiliū filiū pretoris pplicz. r. iplorantes misūt. Emiliū et senatū legatis diu mora offendebat nihil minus opinā tē qđ Polixenida bis nequicq; ad pliocatū portātez pugne factuū esse. et turpe exīmabat. Eumenis classez adiuuare cōsulē adtraiciendas in asiā legiones. Se colophonis obsesse auxilio incertā fore habituro alligari. Eudamus rodius qui erat tenuerat eū Samī cupientē prohibere in Elespōtū. ac nectq; instare et dicere quanto sanguine esse ipsos obsidione eximere ut uictā iam classez iterū uincere. et tota maris possessionē eripe. qua deiectis regis tradita Antiocho asia tra mariq; in Elespontū ubi satis esset. Eumenis classis sua parte belli discedere. Profecti a Samio ad petendas cōmeatus consumptis ea oīb⁹ Chiū parabāt traicere. Id erat oneū romanis. eos q; ex Italia missi oneratie dirigebāt ad rhodum. Cū aut ea quoq; abiurte aduersa insule obiecta aquiloni ad Chiū et Erithras est. Cū parare traicere literis certior fit. Poz frumenti uis magnā Chiū ex Italia uenisse. ruinū portantes naues tempestatib⁹ retentas cē. simul allatū est Theyos regie classi leuiore cōmeatu posse. quinquemi lia nauium ruinū pollicitos esse. Thyeū ex medio cursu classe repente aduertit haud uolentib⁹ his ultiū gmeatu parato in hostib⁹ aut ipos pro hostib⁹ habitur. cuz diuersissent ad ptā piratas ex. fere ex naues circa mioneſſuz apparuerūt quas primo ex classe regia pror cē rati insistere sequi. Aperiunt deinde piratice celoces et lēbos cē chiorū. marinimā ora depopulan cū ois gnis preda reuertentes. Post q; uidere ex alto classē infugā reuertunt. et celeritate supabant leuioribus. et obiectis fabrefactis nauigijs et priores ire erāt fragā pirarū q; appropinquaret classis mioneſiū pfugerūt. unde ē exorti ratus ab stanteū naues ignarus loi seq; batur pretor. Chioneſiū promōtoriū interthei samiūq; ē. Ipē collis ē in modū mete sī acuti cacumen a fundo satis lato fastigat a continēti arcte semite aditi hīt. a mari rupes ex esse fluctib⁹ supclaudit. ita ut quib⁹ da loc supendens rupa sata plus in altū quā que instatione st naues promineant. Circa ea appropinquante nō ause naues subiecte supstantiū cupidib⁹ piratarū essent diem triuere. Dandē sub nocte incepto uiano cū asthmissent. Thoū postero die accessere. Et in portu qui a tergo urbis ē (gerestham ipi appellāt) nauib⁹ constitutis pror ad populandū ager ea urbē agrū milites misit. Thei cū in oculis pplatio esset oratores cū infulis et uelamentis ad romanū prorē misūt quib⁹ purgantib⁹ ciuitatē omnis facti dēpticq; hostilis aduersus romanos. et uenisse eos oī cōmeatu classez hostū auxiliū. et quātuz uini polixenide promisis sent. quesi eade romane classi darent reuocaturū se a populatione uulcē. si minus pro hostib⁹ habiturū eos. hoc tam triste responsuz cū retulissent legati uo

colophoni de se dubitā, miserūt oratores ad lucū emiliū.

de progressib⁹ eudami et alijs huic gestis.

de uarijs pdi sib⁹ romanor cozā nauibus

canit in contione amagrãnb populi
ut quid agerent consultarent.

C Forte die Polixenidas cũ regiada
sse a colophone profect' postq̃ mo
uisse a samo romanos audiuit/et admi
onessuz piratas pfentuos/theiorũ agrũ
depopulari/naues in geresso portu sta
re/ipe aduersus mionessũ (insula ma
iori) nautas uocant/ ancoras portu e-
uitto ieciat. Jndeex propinquo explo
rans quid hostes agerent/pmo ima
gna spe fuit quẽadmodũ rodiã classẽ
ad samũ traiicessis/ aderinũ portus fa
uoby expugnasset. Sic et romanã clas
sem expugnaturũ. nec dissimilis ñã
loa promissoris eius inte te. Jta
claudit portus ut uix die simul nñ
naues possint exire. Jñ nocte occupãt
fauces polixenidas inaiõ habebat et de
nis nauby ad promõtoriũ astanby/q
abuno cornu inlatera exeuntiũ na
uiũ pugnarẽt. Ex certa classe sicut ad
panormũ fecerat armatis in litora ex
posits terra mariq̃ simul hostes opp ri-
merent/ qd nõ uanũ ei cõsiliũ fuisset
ni ai thei factiuos se impata promisis-
sent/ad accipiendos cõmeatus aptissi
mum esset romanis in eũ portũ qui añ
urbẽ classes transire dr. Et euadam/iu
dicis uicinũ alterius portus ostendisset et
forte due naues in arto hostio impli
citos remos fregissent/et inter alia d
quoq̃ monuit pretorẽ ut traduceret clas
sem/quod aterra periculũ erat/haud
procul inde anthiocu stationa inter.tra
ducta classe ad urbẽ ignaris oibus egressi
milites nauesq̃ sunt/et comeatu et uinũ
maxiẽ diuidendũ in naues/ai medio
forte die agrestis quida ad pretorẽ addu
cit/ nuntiat alteriũ iã die classes stare
ante insulã macri/et paulo ante uisas
quasda moueri tanq̃ ad proximos
naues. resubita preualidus pretor tibici
nes canere iubet/ut siqui per agros pal
lan essent redirẽt. tribunos turbem
mittit ad cogendos milites nautasq̃ in
naues. haud secus q̃ in repentino incendio
aut capta urbe trepidatur = alys in ur
bem currentibus ad suos reuocandos/ alys
ex urbe naues repetentibus cursus incer-
tosq̃ clamoribus quibus ipis tube obstrepe
rent turbant imperijs tandẽ conaursũ
ad naues est. uix suas quisq̃ noscere
aut adire pnumultu potat/trepidantq̃ cũ
periculo erat in mari et intra foret/ni pbus
diuisis Emilius cũ pretoria naue primũ se
portui inaltũ eiectus expriens insequẽtib
suo quẽq̃ ordine in frontẽ instruxisset.
Euadamus rodiaq̃ classis subsistisset ad
tuz/ut eã sine trepidatiõe ostendẽt/
et ut que parata esset/ exiret nauis. Jta
ut explicatiore ordinẽ pmo inospertu
pretoris et coacthũ agmen a rodijs ẽ. instru-
ctumq̃ acies uelut cernẽtib regios in
altũ processit. Jnter mionessũ et cornũ
promõtoriũ erat cũ hostẽ cõspexere et
regia classis binis inordinẽ naubus longo
agmine euenienq̃/et ipã aciẽ aduersaz
explicuit. leuotandẽ cuncta cornu/ut am
plecti et arcere exterũ cornu romanos pos
set/qd ut Euadamus qui regebat agmen
uidit nõ posse equare ordinẽ romanos/et
tñ nõ iam circũiri aderto cornu conci
tat naues (et erant rodie longe oũm ce-
lerime) extra classe equato q̃ cornu pre
toriẽ nauĩ iniqua polixenidas erat/sua
obiecit. = Jam totis simul classibus ab
omni parte pugna cõsta erat. a roma-
nis octuaginta naues pugnabant/ex q
bus rodie due et uiginti erant/ hostiuz
classis una de nonaginta nauiũ fuit/maxiẽ
fẽrme naues tres exheres/habebat duas
hepteres/robore nauiũ et uirtute militiz
romani longe rodios pstabant. rodie na-
ues agilitate et arte gubernatorũ et scientia
remigũ/maximo tamen hostibus euen
sisse/que ignes pre portabant/ergo
unũ his ad panormũ circũuertisse salu
ti fuerat. Ito tñ maximũ momentũ ad
uictoriã fuit. metu nãq̃ ignis adhuc

de pugna nauali romanorũ cũ regibus.

64

regie naues ne propc conarrerēt eū dedi
nassent/ neq; ipē ferire posito hostē pote
rant et obliquias se ipē adiectus plebāt
et si que conarrerāt obruebantur infu-
so igni/ magisq; adincendū q̄ ad pliū
trepidabant. (pluīmū tamen que solet
multitū uirtus in bello ualuit. media nā
q̄ acie hostiū romani eū rupissent/ circū
uectā ateregno prignantib; aduersus rodi
os regijs fesse obijcere/ momentoq; tpis
et media acies anthiochi et leuo cornu cir
cūuecte naues mergebantur. dextra pr
integra sociorū magis clade q̄ suo plio
terrebantur (= Ceterū postq̄ aliaq; cir
cūuentas ptoriā nauē polixenide relic
tis scutis uela dantē uidere/ sublatisq; in
ptm dolonibus ephesū petunt fuga/ qua
draginta duabus nauib; in ea pugna a
missis quarū decē tris capte in potestatez
hostiū uenerūt. octre incense at demerse.
romanorū due naues fracte sunt. uulne
rate aliquot. Rodia capta memorabili
casu. Nam cū rostro pcussisset sidoniā na
uē/ in ancora ictu ipō ereuissā naue sua ri
co dente uelut manu ferrea iniecta alli
gauit alterius prorā. Inde tumultu inie
cto cōdiuellere se ab hoste cupietes in
hęrent rodij tracti ancorali et ipli
cū remis latius/ alterū deterserit debili
tate ea ipā qua iecta cohęserat nauis ce-
pit. Ib maxime modo ad myonesū naua
li plio pugnatū est. = Quo tritus an
thiochus quia possessione maris pulsus lon
ginqua tueri diffidebat reposse/ psidiū a
lisimachia ne oppmeretur ibi romanis
deduci/ prauo ut rex ipā postea cum dece
it consilio/ iussit. Nō eni tueri solitissima
chiā aprimo impeti romanorū facile erat
sz obsidionē etiā tota hieme tolerare et ob
sidentes quoq; ad ultimā inopiā adducē
extrahendo tempus/ et interi spes pacis p
occasiones tentare nō lisimachiā tm ho
stib; tradidit/ post adiutaz nauale pugnaz
sz etiā colophonis obsidione abscessit. et
Sardis recepit se. atq; inde capadociā ab

In pugna nauali subāb̄ regij

Rhodiā unā nauē mixo casu capta.

de Progressib; antiochi post eius nauale cōflictū.

uale se itellexit Antiocus.

ariarate qui auxilia accersierat et quoci
q̄ alio torcerat ad copias contrahendas in
unū ea consiliū ut acie dimicaret intentus
misit = Cegilius Emilius post uictoriā na
uale profectus Ephesū directus añ portū
nauib; eū confessione concessi maris ul
tra hostis erpisset/ Chiū quo ante nauale
pliū cursu asamo intenderat naūgat. ibi
naues inplio quassatas eū refecisset Lucū
emiliū Scaurū cum. xxx. nauib; Hellespontū
ad exercitū traicendū misit. Rodios par
te prede et spoliis naualib; decoratos/ domū
redire iubet. Rodij impigre puecteire ad
traicendas copias consulis iere/ atq; eo
quoq; tunc offitio/ tum demū rodiū re-
diere = Classis romana a chio phoceaz .de expugnac
traiecte. In sinu maris intimo posita hec dedītione pho
urbs est oblonga forma duū miliū et qui
genorū passuū/ spacū murus amplecti
tur. tori deinde ex utraq; parte in arcti
orē uelut cuneū (lāptera ipi appellāt) mil
le et ducentos passus ibi latitudo patet.
Iñ lingua maltū mille passuū extenditq; me
diū fere sinū uelut nota distinguit. Urbs
coercet fauces angustis/ duos inuitāq; re
gionē uertus portus tutissimos hī. Qui
meridiē uergit/ nauticē nonabrea ap
pellant/ quia ingentē uim nauiū capit
alter prope ipm lāpta est. hos portus cū
occupasset tutissimos romana classis/ prius
q̄ aut scalis aut opib; menia aggrederet
mittendos censuit prior qui pnapū magi
stratuiq; aios tentarent = Postq; obstina
tos uidit/ duobus simul locis oppugnare ⁊
adortus. altera pars infrequēs edificioz e
rat. templa deū aliquantū tenebāt loci. Ea
prius ariete admoto quatere muros tutes
q; cepit. deinde cū eo multitudo occurreret
ad defendendū/ altera parte quoq; admo
tis ariet. utriq; sternebātur muri. ad
quorū casū cum imperū romani milites
p ipās strage minarū facerent/ alij scalis
etiā ascensuz tumulos tentarēt. Adeo ob
stinati resistere opidani/ ut facile appare
ret plus in animis et uirtute q̄ in membris

auxilij esse. Coactis ergo ꝓculo militib⁹ ꝓtor receptui canj iussit ne obijcerent⁊ cautos furentibus desperatione ac rabie. Ita repto ꝓlio nerj quidē adquietē uersi sed undiq⁹ omnes ad muniendā et obmolitā ea que ruinis strata erant concurrūt. Huic operi intentis supuenit .C. anto nius a ꝑtore missus qui castigata ꝓnacia eorū maiorē curā romanis ꝑ illis ostenderet esse ne inperniciē urbis pugnatur. Si absistere furore uellent poteſtatē his dare eadē conditione qua prius C. Lucius / si in fidē uenissent se tradē di. hec aum audissent / quīq⁹ dierū spatio ad deliberandū sūpto. Tentata interi spe auxilij ab anthiocē postq⁹ legati missi a rege nihil in eo presidij esse retulerūt / tum portas aperuerūt patri nequid hostiliter paterentur. Cū signa inurbē inferrentur / et pronūtiasset ꝓtor para his uelle / clamor undiq⁹ ē sublatus indignū fanum esse phocenses nūq⁹ fidos socios semper infestos hostes impune eludere. Ab hac uice uelut signo a ꝑtore dato ad diripiendā urbē passis deseuūt. Emilij primo resistere et reuocare dicendo captas nō deditas diripi urbes / ꝛ in his tēm imperatoris nō militū arbitriū esse. Ꝓ stq⁹ ira et auaritia imperio potentiores erant / ꝓcubi ꝓ urbē missis liberos omēs in forū a desilire iubet / ne uiolarē tur / et oībus qui ipius potestatis fuerāt fidē constitit ꝓtoris / urbē agros q⁹ et suas leges his restituit. Et quia iā hiems appetebat phocee portus ad hibernandū classi . delegit = Per idem fere tēpus Consulu trāsgressio Eliorū maritimū⁹ fines / nūciatur / uictā regiā classē adaḡ onesam . relictā q⁹ ꝓsidio Lisimachiā ee. Jo multo q⁹ de natali uictoria letius fuit urq⁹ postq⁹ conuenerāt / refertaq⁹ urbs oīum rerū cōmeatib⁹ uelut in aduētū exercitus ꝓparatis eos excepit / ubi inopiaz multā laborēq⁹ inobsidenda urbe ꝓtulerunt . Ibi paucos dies statiua habuere spe

dimenta / egriq⁹ ut consequē / quib⁹ pas si ꝑ oīa tuta castella tesli morbo ac longitudine uie relicti erāt receptis oīb⁹ in gressi rursus iter ꝑ chersonesū Elespōti puenit / ubi oīb⁹ cura regis tumenis ad trajiciendū ꝓparatis / uelut impacato utore nullo ꝓhibente alio delatis nauib⁹ sine tumultū trajecere = Ea uero res romanis auxit animos / concessū sibi trā sire cernēnib⁹ tum inasiā / quā rē magni certaminis fiduciā crediderāt / . statuā deinde ad Elespontū aliquandiu habue runt / quia dies forte quib⁹ anxia mouē tur religiosi aditer incidērūt / Jdē dies ꝑ. Sapionē pcipiore et religione quia salius erat demerebat ab exercitu / cāq⁹ ex his ipē more erat diū consequebatur.

Deos forte dies legatus abanthi oco incassum uenerat byzantiū trā sadies de pace afferēs mandata / quā ꝓsti bile fore magnā ei spes attulit mora et cunctatio romanoꝝ quos simul asiā am plexos effuso agmine ad castra regia ituros crediderāt. statuit tamen nō ꝓus consulē adire q⁹. ꝑ. sapionē. et ita mā dati a rege erat. Jn eo maximā spem habe bat / ꝓter q⁹ quia et magnitudo ai et sata tas gloriae placabilē eū maxiē faciebat nomiq⁹ erat gentibus qui uictor et ille in hispania / qui deinde in africā filiū / etiā q⁹ filius ei captus in potestate regis erat . Js ubi et q̄n et quo casu captus sit / sicut pleraq⁹ alia / patrū inter auctores constat. Aly principio belli achaldice ori cū perenne circū uentū a regijs nauib⁹ tradunt . Aly postq⁹ transitū in asiā est cū turma fregellana missū exploratū a regia castra / effuso obuiā equitatu cū tempestiue sese in eo tumultu delapso equo cū duob⁹ equitib⁹ oppressū / ita ad regē deductū esse . Illud certe constat si pax a ꝑte uero. maneret / hospitiū q⁹ priuatim regi cū sapionib⁹ esset / neq⁹ liberalius neq⁹ benignius hīe / colitq⁹ adolescē tē q⁹ cultus est / potuisse . Ob hoc eiz

de legatione antiochi ad romanos.

diuerse opiniones de captione filij sapionis.

aduentū p. Sapionis legatis expectasset/ ubi is uenit/ consulē adit. peritq; ut mā data audiret. Adhibito frequēti cōsilio le gati uerba sunt audita. = Je multis ante legationib; nequicq; ultro citroq; de pace missis/ eaz ipāz fiduciā impe trandi sibi eē dixit q; priores legati ni hil impetrassēt. Smirnā enī et lapsacū et alexandriā Troadē et Lisimachiaz in Europa iactatis in illis disceptatoiby esse/ quarū Lisimachia cessisse regē ne quid eū in Europa hīē dicēnt/ eas que in asia sint ciuitates tradere paratū eē/ et siquas alias romani q̄ suas q; partiuz fuerint/ uendicare ab impio rege ue lint. Jmpense quoq; bellū foē partes dimidiā regē pstaturū p. r. he conditio nes erant paas. reliqua oīa fiut ut me mores ueterū humanarū et sue fortune moderarētur/ et alienā ne urgerēt. fi nitet europe imperiū id quoq; immūz esse/ et patrū singula acquirendo fac tus potuisse q̄ iniusta teneri posse. et si asie quoq; partē aliq̄ abstrahere ue lint/ dūmodo nō dubijs regionib; fiat uina sua tempantia romana cupidita te paris et concordie eā regē passurū. Eaq; legato magna ad pacē impetrādā uidebātur. parua romanis uisa/ et im pensaz que in bello fuā esset oez/ pstare regē equū censebāt/ cui culpa belli ex citatū esset. Et nō Jonia modo atq; co lide deduci debere regia pclia. q; sicut greca oīs liberata esset/ ita q; in asia sint liberari urbes/ Jo aliter fieri nō posse q̄ ut eis tantū mōtes possessione asie anthiochus cedat. Legatis postq; nihil equū inconsilio impetrare se censebat/ priuatiz (sic enī impatū erat) p. sapio nis tentare animū est conatus/ oīuz pri mū filiū sine pretio redditurū regē di xit. deinde ignarus et ai Sapionis et moris romani auri pondus ingens pol licitus/ et nosse tm regio excepto soāe tatē omnis regni si per eū pacē impe

Quid mult Antiochus facē pro habēda pace

. bona cōclusio orationis.

. Promissio facta. p. Sapi onis ex parte Antiochi.

trasset. Cadem sapio q; romanos omnes q; me ad quē missus ignoras minus mi ror cū te fortunā eius/ a quo uenis ignora re cernā. Lisimachia tenēda erat. Ne chersonesū intraremus/ aut ad Elespon tū obsidendū/ neue asiā trajecturemus. si pacē absolutis de belli euentu periturae rauis. Cōcesso uero in asiā trāsimus. et nō solū frenis sz etiā iugo accepto/ quicq; sceptano ex equo eū imperiū patiendū sit/ relicta est? = Ego ex munificentia re gia maximū donū filiū habebo. alys deos p̄cor neuing̃ fortuna mea egeat. alius certe nō egebit. pro tanto ime mu nere gratū me inse cē sentiet. si priuatā gratiā pro priuato beneficio desiderat. sz publice nec habebo quicq; abillo/ nec dabo/ qd impsentia dare possiz fidelecō silū. abi nūtia meis uerbis. bello absi stat. paas condicionē nullā recusset. Nihil ea moueret regē/ tutā fore belli asiaz ratū/ qū pinde ac uicto iam sibi leges dicerentur. Omissa igit impūtia mītione patris/ totā auā imbelli apparatū intendit. Consul oīby pparatus ad pposita ex eq̄ da eū ex statuis mouisset/ dardanū p mū/ deinde doretheū utrāq; ciuitatē os tiā effusaz uenit. Jnde Jliū possidit. Ca stris sz incāpo qui est subiectus montib; posuit/ inuisē/ arcēq; eū ascendisset/ sa crificaturū minerue pclidi arcis. et Jli ensib; inouiz rerū uberū sz honore asie oriū dos romanos pferentib; et romanis ipis origine sua. in pfectus sextis ca stris ad caput Caici amnis puenerūt. eo et omis rex Eumenes cum suis pmo ab Elesponto reduxere classez in hyberna Elee adiusus/ deinde uentis cū aliquot de inde diebus supare recto in promōtoriū nō potuisz/ interrā egressus/ ne deessz principijs rerū/ qua proximū fuit iter stra romana/ cū parua manu cōtendit ex castris pgamū remissis ad cōmeatus expediendos tradito frumēto duby iussat consul in eadē statua tradyt. Jn plura

de respōsione nis ad legatū chr.

tōsione
legatī

de legatis antiochi missis p filio eius reducēdo et de alijs gestis.

mus dierū ꝓparans abarijs consiliū erat ire ad hostē/ prius q̄ hiems oppriměret. Regia castra circa Tiatirā erant/ ubi cū audisset Antiochus.p. Scipionē egrū Elea delatū/ legatos qui filiū adeū reducerent misit/ nō aiō solū patō gratus minus/ q̄ corpori quoq; salubre grauiū fuit. Sathanis q̄ tandē cōplexu filij/ al' lertus renūtiate inquit gratiās regi meaq̄/ referte gratiā aliā nunc nō posse q̄ ut suadeaq; ante in aciē descendat q̄ ut in castra te me rediisse audierit. q̄ q̄ sexaginta milia peditū/ plus duodecq; milia equitū/ aios interdū adspec certaminis faciebāt/ motus tamen anthiochus tam auctoritate viri/ inquoadmodū certos belli eventus omis fortuna potuerat subsidia recepisse/ trāsgressus fluuiū amnē/ cē q̄ magnesiā que adsipulū est/ posuit castra. et nodū extrahere tempus uellet/ munimēta romani tentarēt/ fossaq; sex cubitis altā duodecim latā/ cuius duxisset extra duplex uallū fosse circūdedit/ interiore labro murū crebris turribus obiecit. unde facile arceri transitu fosse hostis posset. Cōsul circa tiatirā regē esse ratus continuis itineribus quinto die ad hircanū campū descendit. Iū aim profectū audisset/ celeritas uestigia circa fluuiū amnē quatuor milia ab hoste posuit castra. eo mille ferme equites maxima pars gallogreci erant et dahe quidē alia q̄ gentiū sagittarij/ equites intermixti/ tumultuose amne traiecto instationes impetū fecerūt. primo turbauerūt tropostitos. deinde cū longius certamen fieret/ romanorū ex propinquo castris facile subsidio excurrerent mūs/ regij fessi/ iam et plures nō sustinētes/ reciperent se ronati circa ripā amnis prius q̄ flumen ingrederētur abinstantibus tergo aliquot interfecti sunt. Biduū deinde silentiū fuit/ nec ultrus trāsgredientibus amnem/ tertio post die romanus simul omnes trāsgressi sunt/ et duo milia fere et quīgentos passus ab hoste posuerūt. castra metantibus et muniēdo occupatis/ tria milia delecta equitū peditūq; regiorū/ magno terrore ac tumultu aduenere/ aliquāto paucriores quā statione erant. duo tamen milia ꝓ se nullo muniměto castrorū militē aduecto/ et primo equū pluū substinuere/ et excrescente certamine pepulerūt hostes/ centū ex his omes/ centū ferme captos/ p quatriduū insequiens/ instructe utrīq; acies pro uallo stetere. quīto die romani processere in mediū campi. anthiochus nihil promouit signa/ ita ut extremi minus mille pedes a uallo abessent.

Consul postq̄ detractari certamen uidit/ postero die in cōsilio aduocauit quid sibi faciendū esset/ si anthiochus pugnandi copiā nō faceret/ instare hiemē/ aut subpedibus habendos milites fore/ aut sic concedere in hiberna uelle/ differendū esse infestatē bellū. Nulli unq̄ hostē romanū equē contempserūt. conclamatū undiq; est/ duceret extimplo ut urgent ardore militū/ quitanq̄ nō pugnādū cum tot milibus hostiū/ q̄ pauci peditū trucidandus esset/ ꝓ fossas peruallū castra inuadere parati erant si inplicui hostes nō exirent. C. Domitius ad explorandū iter et alia parte adiri uallū hostiū potuisset missus. postq̄ oīa certa retulit. postero die propius castra admouere placuit. Tertio signa in mediū campi prolata/ et instructe acies cepta ē. Nec anthiochus ultra tergiuersandū ratus/ ne et suorū animos minueret detractā de certamen/ et hostiū spem augeret/ et ipē copias eduxit/ tantū progressus a castris ut dimicaturū appareret. Eo mana acies unius prope forme fuit/ et hominū et armorū genē. duelegiones romane/ duesociū ac latini nois erat/ quina milia et quadrigenos singule habebant. Romani mediā aciē/ cōnua

de pugna romanoꝝ cū regijs ad frigū amnez.

latini tenuerunt / hastatorũ prima fuit deinde principũ erant. triariũ postremos dimicabant. extrahame uolumen stam actẽ aparte dextre consul acheoꝝ cetratis ĩmixtos auxiliares. Elimeñs tria milia ferme peditũ equata fuere instruxit. Vltra eos equitũ minus tria milia opposuit / Exquibꝫ Elimeñs decc reliquus omnis romanus equitatꝰ erat extremus trallis et cretensis quĩ gentium ubiq; nũc explebant. statuit leuiõnu nõ debatur obiectis talibꝫ auxiliis quia flumen ab ea parte ripeq; diru prẽdimdebant. quatuor mĩ inde trĩme equitũ opposite. hec suma copiarũ erat romanis et .lj. inde mixtorũ macedonũ tracũq; qui uoluntate secuti erãt presidio castris relicti sunt. quibꝰ elephantes post triaries insubsidio locauerũt. nec preterq; multitudinẽ quot regiorũ elephantorũ / erant aut quatuor et .L. sustinere nõ uidebãtur posse neparique dẽ nũo indicis afris resistit. longe eq; prestant siue quia magnitudine lõge eni stant / siue robore aliorũ uincitur. Regia acies uaria magis multis gentibus dissimilitudine armorũ auxiliorũq; erant. decẽ et sexmilia peditũ more macedonũ armati fuere qui phalangite appellabantur. hec media acies fuit in fronte inde cẽ partes diuisa / partes eas interpositis binis elephantis distinguebat. a fronte introrsus indios et .xxx. ordines armatorũ acies patebat. hoc et roboris interioris copias erat. Et perinde alia spẽ tum eminẽtibꝰ tantũ inter armatos elephantes magnũ terrorẽ plebant. Ingentes ipi erãt. addebant speciẽ frontalia et criste et tergo imposite turres. turribꝰ supstantes preter rectorẽ quaterni armati. dextris deinde principũ erant. triariũ postremos claudebant. extrahame uolumen stam actẽ aparte dextre consul acheoꝝ cetratis ĩmixtos auxiliares. Elimeñs tria milia ferme peditũ equata fuere instruxit. Vltra eos equitũ minus tria milia opposuit / Exquibꝫ Elimeñs decc reliquus omnis romanus equitatꝰ erat extremus trallis et cretensis quĩ gentium ubiq; nũc explebant. statuit leuiõnu nõ debatur obiectis talibꝫ auxiliis quia flumen ab ea parte ripeq; diru prẽdimdebant. quatuor mĩ inde trĩme equitũ opposite. hec suma copiarũ erat romanis et .lj. inde mixtorũ macedonũ tracũq; qui uoluntate secuti erãt presidio castris relicti sunt. quibꝰ elephantes post triaries insubsidio locauerũt. nec preterq; multitudinẽ quot regiorũ elephantorũ / erant aut quatuor et .L. sustinere nõ uidebãtur posse neparique dẽ nũo indicis afris resistit. longe eq; prestant siue quia magnitudine lõge eni stant / siue robore aliorũ uincitur. Regia acies uaria magis multis gentibus dissimilitudine armorũ auxiliorũq; erant. decẽ et sexmilia peditũ more macedonũ armati fuere qui phalangite appellabantur. hec media acies fuit in fronte inde cẽ partes diuisa / partes eas interpositis binis elephantis distinguebat. a fronte introrsus indios et .xxx. ordines armatorũ acies patebat. hoc et roboris interioris copias erat. Et perinde alia spẽ tum eminẽtibꝰ tantũ inter armatos elephantes magnũ terrorẽ plebant. Ingentes ipi erãt. addebant speciẽ frontalia et criste et tergo imposite turres. turribꝰ supstantes preter rectorẽ quaterni armati. dextris deinde principũ phalangitarũ ducentos et quingentos gallogreconũ pedites octo fuit. his tria milia peditũ loricatoꝝ cathafractos ipi appellãt admixtit. addita his alia mille ferme equitũ. hec gre mea uocabant / . medi erant lethuiri et eusdem regionis mixti multarũ gentiũ equites continẽtes. his grex .xvi. elephantorũ oppositus insubsidijs ab eadẽ parte paulũ prorupto cornu regia cohors erat / argiraspides agrenere armoꝝ appellant. deinde equite sagittario. ad, et.c.c. cũ leuis armatura triũ miliũ pari ferme nũo / pars cretẽses / pars trallos duo milia et ducenti missi sagittarijs admixti erant. extremũ cornu ducebant et quattuor milia mixti curthi fundatores / et Elimei sagittarij a leuo cornu phalangitis admixti erant gallogreca peditũ mille et quingenti. similiter his armati duo milia capadocũ ab arriate missi erant regi inde auxiliares. mixtũ oĩũq; generũ duomilia dcc. et triamilia catarpẽtorũ militũ / et mille alij equites regia ala leuiorib; regum tis suis equorũq; alia aut dissimili habitu / siri plerique erant frigibus et lidijs immixti. ante hunc equitatũ falcate quadrige et camelli quos appellãt dromadas. his insidebant arabes sagittarij gladios tenues habentes longos quatere cubitalis extenti altitudine comminꝰ posse hostes possent. Inde alia multitudo pareiqueĩ dextro cornu erant. primi tarentini. deinde gallogreconũ equitũ duomilia et quingenti. Inde neocretenses mille / et eodẽ armatu chares et alices mille et .d. et totidem trallos. et .lij. cethratorũ pissidecerant. et pãphili et licij cũ cirthiorũ et elimeorũ paria inde extremo cornu leuans auxilia / et quindecim elephantis modico intervallo distantes. Dextre ipe inde extremo cornu erat Seleuci filiũ et anthipatri fratris filiũ in leuo apposuit. media acies triby primis satrapis Nicanori et Cesidi et philippo magistro elefantorũ. nebula crescente matutina die leuata in nubes caligine dedit. humor inde ab amnio uehit pfudit oiãq; nihil admoũz romanis cadẽ pinos mo

da regis erant. Nam et obscuritas lucis inacie modica romanis nõadimebat momnos partes conspectũ. et humor toto fere grauiarmati nihil gladios aut pila hebetabat. regij tãlata acie nec in medio quidẽ cornu sua circũspicere poterant/ nedũ extremi ut sese cõspicerentur/ et humor aruis fundasq; et armaturarũ armaturã molliter. falcate cũ quadrige quibus se perturbaturũ hostiũ acie antheocus crediderat insuos tyrones literit armate aũt in hiime maxime modũ erãt cuspides circa temonẽ abiugo derẽ cubita extantes. uehit ornnia habebant/ quibus quicquid obuiũ daret trãsfigerẽt/ et in extremus iugis hinc circa eminebãt falces/ altera equata iugo altera inferior interiã deuecta deuera illa ut siquicq; a latere obiceretur abscindẽt. hec ut prolapsos subeuntes q; contingeret. Item ab axibus rotarũ utrinq; hinc eodẽ modo dimse dirigebantur falces sic armatas quadrigas quia si in extremo aut in mediolecate forent/ per suos agende erãt inprima acie ut añ dictũ locauerat rex. = Cũ ubi Eumenes uidit haud ignarus pugne et q; anceps esset auxilij genus siquis pauorẽ magr equis iniceret q; iusta adiriretur pugna. cretenses sagittarij funditores q; et iaculatores equitũ nõ conferros q; maxime possent dispersos et curruere iuber/ et omnibus simul partim tela in genere. hec uelut procella parti clamoribus dissonis/ ita consternauit eqs ut repente uelut effrenati passis inceto cursu ferrẽtur/ quorũ impetũ et leuis armatura et expedita funditores et uelox cretensis momento declinabant/ et eqs infrequendo tumultũ ac pauorẽ equis camolis q; et ipsis simul consternatis augebant/ clamore et abalia obstrãtuq; turba multiplia adiecto = Ita medio interdiu as acies campo exigiuntur quadrige a mane q; in ãni ludibrio cũ demũ adhuc utrinq; dato concursũ est.

Eumenes facit mõstrã suoꝝ armatoꝝ.

Ceterũ uana illa res uere et mox cladis causa fuit. auxilia enĩ subsidiaq; q; prioriã locata erant pauore et consternatione quadrigarũ territa et ipsa in fugã uersa/ nudarunt oĩa usq; ad carthaginenses equites adquos nim dissipans subsidijs peruenisset equitatus romanus/ ne primũ quidẽ impetũ pars eorũ sustinuerũt/ alij fugã alij ꝑ grauitatẽ tegumẽtorũ armorũ q; oppressi sunt. totũ deinde leuũ cornu inclinauit perturbatis auxiliatoribus q; inter equites quos appellant phãlagites erãt usq; ad mediã aciem terror peruenit/ ibi simul perturbant ordines cum impeditis interiectis suorũ usus plongarũ hastarũ sarissas macedones uocant/ intulere signa romane legiones/ et pila intorquere cominus. Ne interpositi quidẽ elephanti militẽ romanũ deterrebant assueti iam ab africa bellis et uitare imperũ belue/ et trãsuersos aut plus interesse aut si propius subiere posset/ gladijs neruos incidere. Iam media acies fere omnis a fronte prostrata erat/ et subsidia circũdata a tergo cedebãtq; cũ in parte illa fugã suorũ et propiora ad ipsa castra clamorẽ pauentiũ accepe. Ita anthiocus adcursu cornu cũ ibi fiducia flumis nulla subsidia cerneret/ preter quatuor turmas equitũ et eas duplicat. s. romanis suis ripã nudãtes imperiũ in eam partẽ cum auxilijs et cataphracto equitatu secũr. nec a fronte tñ instabat/ q; circũfero a flumine cornu iam alatere urgebat/ donec fugatis equites primũ deinde proximi pedites effuso cursu ad castra cõpulsi sũt. Pre erãt castris q; Emilius tribunus militũ q;. lepidi filius qui post pauros annos pontifex maximus factus est/ qua fugam cernebat suorũ, ꝑsidio occurrit omnib;. et stare primo deinde ... redire impugnare iubebat/ pauorem et turpẽ fugam increpans. nine exitio erat imperitiã suã ceteros ruere ni dicto parerẽt. postremo dat suis signũ ut primos fugientiũ cedantq; turbã fugientiũ ferro et uulneribus in hostẽ redi

de ĩpetu romanoꝝ et regiꝝ facto.

gram. hic maior timor minore uicit / ita pri
ti coacti metu primo constiterunt. deinde et
ipi redire impugnā / et similius cū suo pi
dio. erant aut duo milia uiroꝝ fortiū / et
fisse sequente rege acrit obstitut. Et ita ly
menis frater aduerso cornu quoloui
hostiū primo impetu fugatū fuerat ad
ministro fugā suoꝝ et tumultū circa castra
uidit. Jmperator cum ducētis equitibꝫ ad
uenit. Antiochus postq̄ et eos quoꝝ
fuga modo uiderat repetentes pugnā etia
liam et castris et eracie affluentē tur
bam consperit et infugā uertit equuꝫ
Jta utroq; cornu uictores romani pacer
uos corporū quos in media acie maxime
simulauerant ubi et robur fortissimoꝝ
uiroꝝ et arma grauitate fugā impedi
erant / perguunt ad castra diripienda.
Equites primi oūꝫ limenis / deinde et
alius equitatus toto passuꝫ campo sequū
tur hostem et postremos ut quosq; adep
ti sunt / occidunt. = Ceterū fugientibꝫ ma
ior pestis in permixtis quadrigis ele
phantisq; et camelis erat et sua ipoꝝ
turba consolutis ordinibꝫ uelut ceti sup
alios aly ruentes incursu beluarū obte
terentur. Jncastris quoq; ingens et ma
ior prope q̄ in acie cedes ē edita. Nā et
primoꝝ fuga in castra maxime inclia
uit. huiusq; fiducia multitudinis quē
psidio erat primaclus phy allo pugnart
retenta in portis uallogꝫ se imperu ipo
captuos crediderat romani. = Postq̄ tā
dem perrupere abita grauiore ediderit
cedem. Et quū quadraginta milia peditū co
ce cesa dicuntur. 7 equitū. iiii. et mille et
quatuorcentū capta. et xv. cū rectoribꝫ
elephanti. Romanoꝝ aliquot uulnerati
sunt / occiderūt nō plus trecentū pedites
quatuor et uiginti equites. Et de limenis
exercitu quinq; et uiginti. Et illo quidē di
e uictores direpti hostiū castris cū magꝫ
pda in sua reuerterunt. Postero die spolia
bant cedentiū corpora / et captiuos contrahe
bant. Legati archiatida et magnesia

et asiphylo ad dedendas urbes uenerūt.
Antiochus aūt paucis fugiens inipo trimon
pluribus congregantibꝫ se modica manu
armatorū / media ferme nocte Sardis cō
cessit. Jnde aūt audisset Seleuci filiū et
quosdā amicorū ad Phimā progressos quar
ta uigilia aūt iuge ac sua petita Phimē
Xenoni tradita custodia urbis trimonie
Lydie ppositio quibꝫ sprens consensu opi
manorū et militū qui in arce erāt legatos
ad consulē missit sunt. = Subidē fere
tempus et ab tralibꝫ et abayagnesia que
super meandrū est / et ab Epheso addeden
das urbes uenerūt. Deliberat Ephesii po
lixenides audita pugna / et classi usq; ad
patara huc peruectis / meni stanonisibꝫ
diarū nauiū / que ad megistē erāt / inter
ram egressus cū paucis itinere pedestri
Syriā petit. Asie ciuitates in fidē cōsulis
ditionēq; ppli r. sese tradebāt. Sardibus
iam consul erat co. L. Scipio ab Elea cū
prima pene labore / uie portuit / uenit.

Vbi dē fere tempus Caduceator abAn
thioco p Scipionē a consule petit / ut
petrauit q̄ ut oratores mittere liceret re
gi. Paucos post dies Ceusis qui pfectus li
die fuerat et Antipater fratris filius ue
nerūt. Prius limene conuento quē prop
ter uetera certamina aduersū maxime
pati credebant eē. Et placatiore eo sua et
regis spe inuento cū P. Scipionē et per
eū consulē adierūt. Pbitoq; his perennio
frequenti consilio admandata edenda = Nō
tam quid ipi dicamus inquit Ceusis q̄
ut a nobis q̄ramus romani quo praculo er
plare errore regis pacē uenianq; impetrare
a uictoribꝫ possimus / maximo semp aīo
uictisq; regibꝫ populisq; ignouistis / q̄ro
id maiore et placatiore aīo decet nos fa
cere in hac uictoria que nos dnōs orbis
terrarū fecit. Postis iam aduersus omēs
mortales certaminibꝫ haud scis q̄ deos
consulere et parcere nos generi humano
oportet. = Jam ante q̄ legati uenirent
decretū erat quid responderent. Respon

de legatione eius ad romanos

dere affricanū placuit. Je inhunc modū lo
cutus refertur. Romani ex his que inde
um mortaliū potestate erāt / ea habemus
que dij dederunt / animos quinnē montes
sunt eos dē imo fortuna gessimus gerimq;.
nz eos seues exulerūt nec adisse minuerūt
Eius rei ut alios omittā hānibalē uestm
nobis dare testes / nisi nos ipos dare
possem. Postq; Hellespontū traiecimus / pus
q; asiatica regia / primus q; acies iderimus
aī cois mars et incertus belli euentus es
set / de pace nobis agentib; quas patres pa
tribus ferebamus conditiones / eas cē nē
uictores uictis ferimus. Europa abstine
te asiaq; oī que cis taurū montē est de
cedite. Pro impensis deinde imbellū fris
quīdecī milia talentū euboicorū dabitis
quingenta pfenna / duomilia / et quin
genta cū senatꝰ popl'eq; ro. pacē cōprobā
uerit. deinde talentū p xv. annos. Sume
ni quoq; reddi quadraginta talenta et
quod frumti reliquū ex eo q; patri debitū
est placet. = Hec nī pepigerimus nos fa
turos ut procerto habeamus / erit quide
alig; pignus / si obsides xx. nostro arbi
tratu dabitis sed nunq; sane liquebit
nobis ibi pacē esse ppetuo / ubi hānibal
erit. Sum ante oīa deposcamus. Thoantē
quoq; etolū conatorē etholice belli / qui
et illorū fiducia nos et uim illa tunos
armauit / dedetis / et aī eo innascentia cū
acarnana et calchidensi phlonē et ti
bulū in deteriora sua forma pacē fac
et rex quā suis facit ut facere ꝑ possit
ut. Si nunc moriatur fuerit sciat regū
maiestatē difficilius absumo fastigio
ad medium detrahi q; amedys ad imaꝑ
cipitari. Cum his mandata regē
missierant legati ut omnē pacis condi
tionē acciperent. Itaq; roma mittī legatos
placuit. Consul inhiberna exercitū ag
gressa ad meandrū et tralis ephesiū
duxit. Ephesij ad consulē paucos post
dies obsides a rege adductos / et legatos
qui romā irent uenerūt. Eumenes q;

Expmit sapio legatis antiochi cōditiones pacis.

eodē tempore profectus est romā quo legatos re
gis. Decem fuisse eos legionesq; cum quib; asiaticū popu
lorū. Dum hec in asia geruntur duo fe
re sub idē tempus eū triūphi spe deposita
romā redierūt. M. Minucius ex liguribꝰ
. q;. Atilius ex etolia / auditis utriusq; rebꝰ
gestis / q; minucio negatus triūphus. Atilio
magno assensu decretus. Itaq; triūphans
de rege antiocho et etholis iuxtē ē inuectus
Plata in eo triūpho fuit signa militaria duce
ta triginta. et argenti infecti tria milia pō
do / signati tetradrachmi acticū centū de
cem tria milia / cistophori ducenti / quadra
ginta octo uasa argentea celata multa
magnique ponderis tulit / et supellectilē re
giā argenteā / et uestē magnificā / coronas
aureas / dona sua ex ciuitatibus quadraginta
quibus spolia omnis generis / captiuos nobiles
etholos et regios duces sex et triginta du
cit. Democrinus etholus dux paucos ante
dies cum e carcere nocte effugisset / inter
pam tiberis comitatus custodibus prius q; cō
phenderentur gladio se trānsfixit. militesq;
alii sequentium curru delati sunt / alioquin
magnificus et spectaculo et fama ueteris
triūphus fuit. Huic triūpho minute le
gatā nūbium ex hispania tristis aduersa pu
gna in vasconiam in aquitanos ductu. L.
Emilij procōsulis apud oppidū Lucronē cū lusi
tanis sex milia decertanti romano cedisse. Ceteros paucentes intra uallū cōpulsos
egre castra defendisse. et admodū fugien
tium magnus inter eos agrū pacatū redue
tos. Hec ex hispania nūtiata. e gallia lega
tos placentinos et cremonēsium. L. aurī
coleius prior intenanū introduxit. his que
rentibus inopiā colonos / alios belli casibus / alios
morbo absūptis quosdā tedio ac colonos gal
lorū relictisse colonias / decretum senatus
ut. C. Lelius consul scribi iuberet ex mi
lia familiarū scribere q; in eas colonias de
ducerentur. et ut. L. aurūcoleius prior tri
umuiros crearet ad eos colonos deducendos
Creati. M. Atilius seranus. L. Valerius. P.
flaccus. C. fului trapo = Haud multo

Demetrius occidit se.

de triūpho dato. M. Atilio et de nouis ex hispania habitis.

al' i anxitanos

de legatis antiochi romā missis et pace fiemāda.

post. Cum iam ad consulariū comitioꝝ appe
reret tempus. C. Lelius consul ex gallia
romā rediit. Ꝑ nō solum ex eō absente
se senatus consulto in supplementū exemo
ne ex placentie colonoꝝ scripsit / Ꝑ ut noue
colonie duc magnū ipi bonorū fuisset dis
cessū retulit et auctore eo patres cēsu
erunt. Eodē tpe litere Lucij Emily pre
toris allate de nauali pugna admone
stū facta ex L. Scipione consule in asia ex
citū traiecisse. victorie naualis gra indi
ci unū supplicatio decreta est. In alterū
diē qd exercitus romanus et primū in asi
am posuisset castra ut ea res prospera et le
ta ocurreret uicenis maioribus hostys in
singulas supplicationes sacrificare cōsul
ō iussus. Inde consularia comitia ma
gna contentione habita. ch. Emilius Lepidus
petebat. aduersa quoꝝ fama qd puinaz
sibi petendi eā nō cōsulto senatu ut si
bi ideo facere liceret requisisset. petebāt
eū eo. ch. filius nobilior. C. Malius. ch. Va
lerius messalla. filius unus creatur eū
ceteri centuriaꝝ nō explessent. Ꝑs qd post
eo die C. Malius Lepido decreto. nā messal
la tacuit collegā dixit. Pretores exinde
facti duo. Q. Fabius et Labeo pictor fla
men quirinalis. eo anno inauguratꝰ fu
erat ch. Sempronius tuditanus ch. postu
mius albinus L. Plancius hipseus L. be
bius dines. ch. filius nobilitē et C. Mallo
uolsone consulib. Valerius antias auctor
est) rumorē celebrē rome fuisse et penes
certo habitū recipiendi scipionis adolescē
tis eā consulē L. Scipionē et ai eo Ꝑ. afri
canū in colloquio euocatos regis / et ipos cō
prehensos esse / et diebus captis cōfestim
ad castra romana exercitū ductū / eaqz ex
pugnata / et deletas omnes copias roma
norū esse. Ob hec Etholos sustulisse aios /
et abnuisse impia facere / Principes qz eo
rū in macedonia Indardanos et Intra
chiā ad conducenda mercede auxilia pro
fectos: hec qui nūtiarent romā. A. teren
tium varonē et M. claudiū lepidū ab. A.
Cornelio pro ptore ex etholia missos cē. Sub
terre deinde fabule huic legatos etholos in
senatū inter cetera hec quoq; interrogatos esse
unde audissent imperatores maxima capta ab romanos
anthiocho rege et exercitū delectū esse. Etolos
respondisse a suis legatis qui eā consulē
fuerint certiores factos. Rumoris huius qua
nomine aliū auctore habeo neq; affirmata
res mea opinione sit nec prohiana prot
missa. Etoli legati in senatū introducti de expulsione
cum et causa eos sua et fortuna hortaretur
confitendo / seu culpe seu erroris uenia sup
plices peterent / orsi a benefiqs in p. r. et pro
bre exprobrantes uirtutē suā in philippicello /
et offenderūt animos insolentia sermonis / et ea
cetera et obliterata reperendo rem addi
xerunt ut haud paullo pluriū maleficiorū
gratie qz beneficiorū memoria subiret aios
patrū et quibus mīa optus fuerat / irā et odiū
irritarent. Interrogati a bimo senatore an
p̄mitterent arbitriū ppl̄o. deinde a al
tero habitum ne eos de quos ppl̄s ro. hostes
an hostes essent / nihil ad ea respondentes
egredi extemplo iussi sunt. Conclamatū ab
uniuerso deinde prope senatu est / totos adhuc
anthioci etholos esse / et ex ea unica spepen
dere animos eorū. Itaqz tum belli haud
dubijs hostibus regendi / ꝑ domandosqz feros
eos aios esse. Illa etiā res accendit qz eo ipo
tpe quo pace a romanis petebāt dolopie atq;
acarnanie bellū inferebāt. Senatus cōsultuz
in. ch. atilij sententia qui anthiocū etolosqz
deuicerat factum est / ut etholi eo die liber
entur profanis aburbe / et intra quintū decimū
diem Italia excedere. A. terentius varo ad
custodiendū iter eorū missus. denūtiatū
qz signa deinde legatis ex etolis nisi permis
su imperatoris qui eam prouinciam obtineret /
et cum legato romano uenisset romā / pro
hostibus omnes futuros. Ita dimissi etholi.

Et prouincie deinde consulib; euenerūt
sortiri eos etholiā et asiaz / et qui
asiam sortitus esset / exercitus ei quē L. Sci
pio habēt est decretus / et in eū supplementū
quatuor milia peditū romanoꝝ ducenti

equites et sociorū aclatim noīs xxx milia
peditū quadringenti equites. Hr copijs bel
lum cum anthiocho gereret. Alter consuli ex
citus qui erat in etholia ē decretus / et ut insti
plemētum scriberet p missū cūiuz sociorū e
undē nūz que collega. Naues quoq; idē cō
sul que priore anno parate erāt / ornare ut
siis ac ducere ren. Nec cū etolis solū bellū
gerere. si etiā in cefalaniā insulā traiicere
mandatū eidē / et si p cōmodū ptio. facē
posset ut ad comitia roma ueniret. Nā ptēp
q magistratis annui subrogandi erant / cēsebāt
quoq placere creari. siqua res eū teneret
senatū certiorē facerent / se ad comitia cū ptē
ocurrere posse. etolia m. fuluio. Asia
C. manilio euenit. = Ptores deinde sortiti
sunt Sp. postumius Albinus urbana et
int pegrinos. M. Sempronius tuditanus Sici
liā q. fabius pictor flamē quirinalis sardi
niā q. fabius Labeo classez L. plautius hispa
niā ulteriorē. L. Tebius ciuez hispani
am ulteriorē. Sicilie legio una classis que
in ea prouincia erat decreta / et duas dece
mas frumenta. pr. imperat siculis. earū
alterā in asiā alterā in etoliā mitteret. Quas
a sardis exigi / atq; adeo sibi exercitus ad
frumenta ad quos siculi deportari iussū
L. Bebio supplementū in hispaniā datū mil
le romani pedites / equites quīquaginta et
sex milia peditū Latini noīs / et ducentos
equites cum his supplemētis et in singulas
legiones que in hispanie hrent. pōris anni
magistratibus C. Lelio cui suo exercitu prouincia
in annū imperiū est. prouincia et p. Junio
pretore in etruriā cui ex eo exercitu qui
in prouincia esset. et M. tutio ptori in bru
tys et apulia = Prius q; in prouincias proīs
sent / certamen inter p. Licinium pon
tifice maximū fuit et. q. fabiū ptorē flami
nē quirinalē / quale patrū memoria int
L. Metellū et postumiū albinū fuerat. Cō
sulē illū cui C. Lutatio collega in sicilia ad
classem ptinentē adiecta retinuerat.
Metellus pontifex maximus ptorē hūc
ne in sardinia ptinere et p. licinius te
nuit et in senatū erat ppl; magis cōten
tionib; certatū / et imperia inhibita ultro ci
troq; et pignera capta / et multe dicte / et tri
buni appellati et prouocatū ad ppl; ē. Religio
ad postremū uicit ut dē audiens cēt flam
pontificia iussis et multe ex iussu populi re
misse. Ita prouincie exepte pretorez magistra
tu abdicare recusantē patres auctoritate
sua deterruerūt. Delectibus deinde inter
paucos dies / neq; ex iusa milites legēdi
erant / pfectis. consules ptoresq; in prouin
cias prouisciuntur = Fama deinde rebus
in asia gestis temere uulgata et sine au
ctore / et post dies paucos nūtij certi litere
q; imperatoris romā allate / que nō tantuz
gaudii adtetenti metu attulerūt. Desi
erant enī uictā etoliā metuere / q; auer
terunt famā q; in eundē bellū gratius
hostis et suis uirib; / et q; hannibalē rectorē
militie hīet iustius fuerat / nihil tamen
aut de cōsule mittendo asiā mutandā aut
minuendas eius copias censuerūt / me
tu ne cū gallis foret bellandū. = Haud
multo post. M. Aurelius Cocta legatus
Sapionis ex anthiochi regis legatis et eu
menes rex rodij q; romā uenerūt. Cocta
in senatu primū de indemnitate eius pa
tris que acta in asia essent exposuit. Supplī
cato in triduū decreto / et hostie immolari iusse. Quīz primū eu
menī Senatus datus est. Is ex breuiter e
gisset gratias patribus q; obsione se ac fratē
exemissent / regnū q; ab inimicis anthio
uindicasset / et gratulatus cēt q; tam
maiuz res prospere gessissent / q; q; rege
anthiocū fusū fugatūq; et exutū castris pīs
Europa post et asia q; eis tauris mōtez
est / expulissent / sua deinde merita mal
le eos ex imperatoribus suis legatis q; quā
se cōmemorante cognosa dixit. Hec ap
plaudentib; cunctis uolentibusq; dicere ipz
omissa in id uerecundia quid sibi ad
natu plōq; ro. tribui equū censerēt pro
pensius cumulatiusq; si quo posset plus
eius merita sit senatui facturū. Ad ea

de legatis sapionis et an
tiochi. et de eumene rege
euntib; romā. et de gratijs
actis p eumenē ad senatū.

de certamine iter
p. Licinium / et q. fabiū.
et de alijs gestis.

rer si abalijs sibi primorū optio deferretur
libenter data facultate consulendi senatū
romanū consilio amplissimi ordinis usus
fuisse / nequid aut īmoderata cupisse aut
pensse parū modeste uideri posset. Verū
enī uero eī ipsi datum sint multo magis
munificentiā eorū inse fratres q̄z suos ip
sorū arbitrū debere esse. nihil hac ordē ei
p.c. detrīti sunt quo minus ipz dicere ui
derent. et eam aliquā diu hinc indulgē
tia hinc modestia inter p̄mittentes inui
cem nō magis mutua q̄ inexpectabili
facilitate certatū esset / cumenes tēplo
excessit. Senatus incadē pstare sua ut
absurdū esset dicere ignorare tegē q̄d
sperans aut petens uenerit q̄ adeō mo
da regno suo sint / ipm optime scire a
sua longe melius q̄ senatū nosse. Deuo
candū igr̄ et cogendū que uellet q̄z
sentiret exprimere. Deductus aptō
re intēplū rex / et dicere iussus. Per
seuerasse z inquit tacere p.c. ni rodi
orū legationē mor uecaturos scirē uos
et uobis auditis mihi necessitatē fore
dicendi / que quidē eo difficilior orde
rit quo postulata eorū futura sint ut
nō solū nihil q̄d contra me sit / z neq̄d
ad ipos quidē proprie p̄neat petere ui
deantur agent enī causaz ciuitatū gen
tiū et liberari eas dicent debere / quo ipe
trato cui dubiū est quin et anob adiuti
sint nō eaz modo ciuitates que liberabū
tur z etiā uectigales stipendiariasq̄ nras / si
bi aiūt tanto obligatos beneficio ibo q̄z
re uera subiectos imperio et obnoxios
habituri sint. et si dijs placet eā hanc tan
tas opes affectabūt et dissimulabūt ulla
parte id ad se p̄tinere / uos modo id decē
et conuenies esse antefatis dicent. hec
uos ne decipiat oīo prouidendū uobis
erit / neue nō solū inequaliter alios
nimiū deprimatis ex rebus uris / alios
p̄ter modū extollatis / z etiā nequi adiu
ti uos arma tulerit meliore statu esse
q̄ uos aut amici uri / q̄d ad me attinet

Pulcra oratio cumenis i cōsilio
cōmemorātis bene gesta p̄ se
patrē / et se ipsuz.

in his rebus cessisse in fine iuuis mei cuiusq̄
iudicii malis q̄ nimis pertinaciter in obti
nendo contendisse. in certamine aut amici
tie ure benuolentie ergā uos honoris
qui a uobis habebitur minime equo aio
ferā posse. hanc ego maximā hēditatē
a patre accepi qui primus omniz asiā g̃ecāq̄
incolentiū in amicitiā uenit uraz / eāq̄
perpetua et constanti fide ad extremū fi
nē uite perduxit / nec ullius dubitarat uobis
fidelē actorē p̄stitui / si oīby interfuit belli
que ingrauescentis grauissimis / tum strictis nauali
bus oī genē cōmeatuū ut nemo uestroz uiroz
ulla parte equari possit uos adiuuit. Po
stremo aī uetoris adiunctarē uestrā horta
retur in ipa contione inter mortuus haud
multo post expirauit. huius ego uestigia
ingressus uoluntate quidē et studio in ue
stros uobis adgnitore. Et enī inexplebi
lia hec erant / nihil potius uobis ipis meis
q̄z et impēsis offinorū uestrorū uti supare possiz.
fortuna / tempoā / anthiochus et bellū in a
sia gestū p̄buerūt materiaz. Deuastate et par
tis Europe anthiochus filiā suā in matrimo
nium mihi dabat. Destinebat extimplo ciui
tates que defecerāt a nobis / spez magnaz
imperiorū ampliandi regna faciebat / si ste
tī bellū aduersus uos gessissez. Nō glori
abor in eo q̄ nihil in uos deliq̄ri. Illa po
tius que uerissima demus mē uobis
eā animia digna sunt referā. Predestrib
naualibus q̄z copijs ut uestroz uiroz nemo
me equiparare posset / imperatores uestros
adiuui / cōmeatus tramariq̄ subpeditaui
nauibus plys que multis locis fecā sunt oī
bus inter se / nec labori meo nec periculo uis
quā peperci / q̄d misericordiā est in bello ob
sidionē passus sum / Pergami inclusus cū
discrimine uitame / simul uite regnique.
liberatus deinde obsidione / cū alia parte
anthiochus alia seleucus circa arcē regni
mei castra haberent / relictis meis rebus
tota classe ad elespontū. L. Scipioni con
sulti uisū occurri ut eū intraturo exer
citu adiumarez. Postq̄ in asiā exercitus

cōmemorat cum
nec arta pau

nester est trāsgressus nūq̄ a consule ab
sessi / nemo miles romanus magis assidu
us in castris fuit uris q̄ ego / fratresq; gz
mei. nulla expeditio / nullū equestre pu
um sine me factū est. Inde ubi steti.
Eam partē sū tutatus iniqua me⁹ sul esse
uoluit. Non sūz dicturus p.c. quūs hoc
bello merits ergā uos meā cōparem pot. Ego
nulli oīūz neq; plōrū neq; regū quor
magno honore habens nō ausūz me cōpare
Massinissa hosti uobis añ̄ fuerus fuit. ne
incolumi regno aī auxilijs suis / gz ereptis
expulsus / amissis oīby copijs cū turma equ
in castra confugit unā. Tamen cuīus in
africa adūsus Syphacē et carthaginēses
fidelit atq; impigre uobiscū stetit / nō
patrūz solū regnū restituisti / gz adiecta
opulentissima parte Syphacis regni / ppo
tentē inter africe reges fecisti. Quotī
dē igr̄ nos pmio atq; honore digni apud
uos sumus qui nūq̄ hostes semper fuimus
Pater ego / fratres mei. nō ausi
tm gz etiā p uos ad eremo impeloponeso / in
boetia / in etolia philippi anthioo etolico bello
terra mariq; pro uobis arma tulimus.
Quid ergo postulas dicat aliquis. Ego p.c.
qm̄ dicere utq; uolentib⁹ uobis parēdū
est. Si uos ea mente ultra tauri iuga an
thiocū emouisti ut ipi tenerent⁹ eas tras /
nullos accolas nec finitimos hīe q̄ uos
malo / Nec ullare alia tutius stabiliusq; q̄
regnū meū futurū spero. Sed si uobis dece
dere inde atq; deducere exercitus in aio
est / neminē dignorē esse ex tuo⁹ qui
qui bello a uobis parta possideat / quā me
dicere ausūz. At eni magnificū est libe
rare ciuitates suas / ita opinor si nihil
hostile adūsus uos fecerūt. Sin aut an
thioo partis fuerūt quanta ēuīa prudē
tia et equitate dignos tuos bñ merentes q̄ hosti
bus uos consulere? Grata oratio regis
patribus fuit. et facile apparebat munificē
oīa et propensū aīo facturos. Interposita
smurneorū breuis legatio est / quiano
aderant quida rodioz collaudatis egre-

gie smurneis q̄ oīa ultima pati q̄ se reprimi
dere maluissent. Introducti rodij sunt
quorū princeps legationis exposuit imitis
simone oīa p.r. meritos q̄ rodios philippi
primus deinde anthioo bello / nihil inquit no
bis tota nra actione p.c. neq; difficilius ne
q̄ molestius est q̄ q̄ cū simone nobis de
sceptato est / cū quouno maxime regū et
primū singulis et q̄ magis nos mouet
publicū ciuitatis nre hospitiū est. Cete
rū animū nrū p.c. nos gz teruī nā q̄ potē
nissima est disiūgit / ut nos liberi etiā ali
orū libertatis eam agamus. reges sua oīa
et subiecta imperio suo esse uelit. utiq;
tamen res esse ht / magis uerecundia nra
adūsus regē nobis obstat q̄ ipa disceptatio.
At nobis impedita est aut nobis pplexa
deliberatione futura uidetur. Nā si alt
sono animo regi et bñ merito hoc ipo
in bello deorū pmissa regi honos hīi nullus
posset / nisi liberas ciuitates tradere⁹ /
ei esset deliberato anceps ne aut regē a
misū inhonoratū dimittere⁹ an decede
re⁹ instituto uno / gloriā philippi bello par
tam / nunc futurte tot ciuitatū deforma
re⁹. Sed abhac necessitate aut gratie in
amicū minuende aut gloriose egregie
uos fortuna iudicat. Et eni deū benigni
tate nō gloriosa magis q̄ diues uictoria
uestra / q̄ uos facile uelut isto ere alieno
exsoluat. Nam et licaonia et frigia utraq;
et pisidia omnis / chersonesus quoq;
circa iacent europe / in uestra st potesta
te / quarū una quaq; regia dicta multipli
cate regnū simonis pōt. Omnes uero da
te maximis eū regib⁹ preferte. Licet ergo
uobis et primis belli ditare sonos et nō
decedere instituto uro. debens et memi
ne quē tituli prendere⁹ is pusadiensi fi
lippū nūc adūsus anthiocū belli / quid fece
rit philippo uicto nūc quid a uobis / nō
magis quia fortis q̄ q̄ id uos facere deceret / de
sideretur atq; expectetur. Alia eni alijs
honesta et probabilis est causa / alijs
illi agrū / hi uicos / hi opida / hi portus /

oratio rhodioz legatoz cōtra eumenez.

pua oīa

respōdet tacite quē stionē.

finis orationis.

orāq; aliquā maris ut possideant / uos ne
cupistis ixe ante q̄ haberetis / nec nūc cū
orbis trarū indītione ūrā sit cupere pote
stis. Prodignitate et gloria apud omne hu
manū genus q̄ uestrū nomen imperiūq;
ūr̄ ac deos īmortales ūaz prīdē intuetur
pugnatis q̄z parare et querere arduū fu
it / nescio an tueri difficilius sit gentesque
tustissime nobilissimeq; ul famaterū ge
starū ul oī cōmendatōe humanitatis doc
trinarūq; tuenda assūtio regio liber
tatē suscepistis / hoc patrocinūū receptę
in fidē et dicionē tuāz uniuisse perpe
tuū uos pistare decet / nō q̄ie insolo mō
annoq; st̄ grecie magis urbes sīt q̄ co
lonie earū / uline quōdā profecte in asiaz
nec tra mutata mutauit genus aut
mores / Certare pio certamine cuilibet
bone artis ac uirtutis aussissumq; cū pa
rentib; quesq; ciuitas condītoribus et con
ditōnibus suis adistis. Vrbes asie plenq;
nisiq; longius auobis absumus nulla ui
cimur alia re. Massilienses quos sīnā
insita uelut in gremio tre uinci posset
iam prīdē efferauissent tot indomite ar
cū fuisse gentes. In eo honore in ea mer
to dignitate audiuimus apud uos ee ac
si mediū umbilicū grecie incolēt. Nō
enī sonū modo linguę uestrę habitūq;
sz ante oīa mores et leges et ingenium si
cerū integrū accepta glone accolarū
q̄ uallerūt. terminus nunc ē imperij
uri / monstraturus quicquid intra euz
cardinē est nihil longinquū uobis u
deri debet. quo arma puenerūt eodē ius
hinc profecti puenīat. barbari quibus
prolegibus semp deorū impia fuerūt quo
gaudent reges habeant. grecia sua for tuāz
uros animos gerunt. domestias quōdā
uiribus et imperū amplectebātur / nec i
perūū ubi ē / ibi ut sit perpetuū optant.
libertatē uris tueri armis factę hoste / q̄m
sine nō possunt. At eni quedā ciuita
tes am annoo cesserūt / et alie prius cū
philippo / et cū Pirrho Pitheo tarētinū ne alios

populos enumerē. Carthago libera cū simple
gibus est. huic uro exēplo quātū debeos uidere
p. c. Indicens in animis negare cū ea ripidita
ti q̄d uisissime ire uīe negastis. Body in
oībus bellis que illa ora gessistis q̄ forti fideli
q̄ nos opera adiuuerimus uro uidino reli
quimus. Nunc in pace consiliū id afferimus
q̄d si id probaretis magnificentius uos nec
toria uisos esse q̄ uicisse omis existimatum
sunt. apta magnitudini romane oīo uisa ē.

Post hodios anthiocū legati uenerūt. Verba legatorū ad chī petitū pacis mationē.

Hī uulgato peremptū more uenīā / er
rorē falsi regis / obtestan p. c. ut sue pe
tius clemētie q̄ regis culpe / qui sanguis
per q̄ penarū dedisset memores ignosceret
Postremo pacē dari a. L. scipione impa
tore quibus legibus dedisset confirmaret
auctoritate sua. et senatus eā pacē ser
uandā censuit. et patres post dies ppl̄s
iussit. fedus in capitolio cū antiocho pri
ape legationis / et eode fedus cū filio re
gis anthiocī ē ictū. Audite deūm et alie
legationes et asia sunt. quibus omnib; da
tum est responsū / dece legatos more ma
iorū senatū missurū ad res asie discep
tandas cōponendasq;. Sūmā tamen hāc
fore / ut eis tauri montē que ītra regni
anthiocī fines fuissent Eumeni attribu
erentur / pter Lycia Cariāq; usq; ad me
andri amnē / ut ciuitatis rodiorū es
sent. Cetere ciuitates asie que attali
stipendiarie fuissent / eadem Eumenī ue
ctigal penderēt / que uectigales anthiocī
fuissent / et libere atq; īmunes essent. De
cem legatos hos decreuerūt. L. ominuciū
rufū. L. furiū purpurionē. C. ominu
ciū therminū. C. aplū claudiū Nerone. C.
Cornelium merulā. M. iunium. L. aurūcu
leū. L. Emiliū paulū. P. Cornelium le
tulū P. Elliū tuberonē. His que pntis
disceptationis essent libera mandata de
sūma rerū senatus constituit. Lycaoni
am omnē et frigia utrāq; et mysiaq; re
gias siluas et Lydie Jonieq; eē opida
que libera fuissent / quo die cū rege an

anthioco pugnanſ eſt / et noſanz magne
ſiam et aſipiū cariā que dorola appellaſ/
agriſq; y droleranū ad phrigiā uergētē/
et caſtella uicos q; ad meandrū amnē /
que libera ante bellū fuiſſent / telmeſſen
tē noſarum et caſtra telmēſiū / ꝓter agrū
qui ptolomei ptelmeſi fuiſſet. hec oīa
que ſupra ſunt ſcripta regi eumeni uſ
q; dari. Eodiq; licia data extra eiſdē p-
telmeſſiū et caſtra ptholmeſiū / et agrū q
ptholomei ptolmeſi fuiſſet. hec ab eu-
mene et rhodiis exacta / eaq; hiis ꝑ
data carie que prope ortygiā inſulā trāſ
meandrū amnē eſt. Opida uici caſtel
la agri qui ad perſidiaz uergūt / niſi e
orū opida inlibertate fuiſſent ꝑdie g̃
cum anthiocho rege in aſia pugnarū eſt
Pro his cum gratias egiſſent rhodii de
Solis urbe que in cilicia eſt egerūt. ar-
giq; et illos qui ſe orū dq; eſſe et ab ea
germanitate factā ſibi cū his carita
tē eſſe / petere hoc extra ordinariū
munus ut eā ciuitatē ex pulture regia
eximerēt. Vocan ſunt legan regis an
thioci. Actū q; cū his eſt ne quicq; im
petrarū teſtante federa antipatro ad ſq;
que ab rodys non ſolos ſi aliā per er
ūga tauri trāſcendi. teucrans inſena
tū rodys / cū quid operis dēderent lega
tis regius expoſuiſſet adiecerūt ſi
utriq; eōz ad ciuitatis ſue dignitatē
ꝓnore cenſerēt rodi / ſenatū oī mode
expugnaturū ꝓuinciā legatorū = Tū
uero impenſius q; rodi gratias egerūt
Ceſſuroq; ſe potius arrogantie ann
par q; cauſas turbande pacis ꝓbriaq;
dixerūt. ut nihil deroris militarī eſt.
Per eoz dies quib; hec geſta ſunt Lega
ti maſſilienſiū nūciarūt. L. bebiū pre
torē inprouīciaz hiſpaniā prouinciarē
aliquot nauib; ciuiliū magna parte o
mitū deſa / uulneratū ipz cū pauc; ſuis
uictoribus maſſiliā peruenſſe et intra
triduū expiraſſe. Senatus eam audi
ta decreuit ut p. Brutius qui ꝓpretor

Etruria eſſet / prouincia exercitiq; traditio
tūſ cui uideretur exſtrauis / ipē inulte
rioē hiſpaniā prouinciā ſortiretur / eaq; ei pro
uincia eſſet. hoc ē. c. literaq; a ſpurio po
ſtumio ꝓtore inetruriā miſſe ſunt. Pro
fectuſq; inhiſpaniā eſt p. Iunius propter
Inqua prouinciā prius aliq̃o q; ſucceſſor
ueniret. L. Emiliuſ paulus qui poſtea re
gem perſeū magna gloria uicit cū pri
ore anno haud proſpere rē geſſiſſet ti
multuario exercitu collecto ſignis colla
tis cū luſitanis pugnauit. fuſi fugatiq;
hoſtes. Cecſa dene et octo milia armato
ruꝫ. ccc. capta et caſtra expugnata.
huiuſ uictorie fama / tranquilliores in hiſpa
nia res fecit = Eodē anno ante diē tri
duū. kl. Ianuarij Bononiā latinā coloniā ex. s.
.c. L. Valeriuſ flaccuſ. cl. antiuſ ſeranus
L. Valeriuſ tapo triū uirī deduxerē tria
milia hoīū ſit deducta / equitibus ſeptin
gena iugera / ceteris colonis quinquagena
ſunt data. Ager captus de gallis boiſ fue
rat. galli uiſcos expulerāt. = Eodē an
no cenſurā multa et dari uiri petierūt
que res tanq; inſte pariū magni certamiſ
cauſaz hēt / aliaz contentionē multo ma
iorē excitauit. Fuerebant Titiuſ quintuſ
flaminiꝰ p. Cornelius C. filiuſ ſcipio. L.
Valeriuſ flaccuſ. cl. portius cato. cl. cla
udius ſtrabo. cl. antiuſ glabrio qui an
thiocū ad termopilas echolos q; deuice
rat. Inhunc q; maxime multa oſtilia ha
buerat / quib; magnā partē hoīū obliga
uerat / fauor populi ſe inclinabat = Id
eam egiſſe patrenenuit tot nobiles nouū
ſibi hominē tanti preferri. p. ſcipio
gracchuſ. C. Sempronius tuditanus ei diez
dixerunt q; peranie regie preda q; aliquā
tum capte in anthiochi caſtris neq; in tri
umpho tuliſſet / neq; in erariū detuliſſet
Varia teſtimonia legatorū tribunorū q; mi
litū erant. cl. cato ante alios teſtes con
ſtituebatur Cui auctoritate populo teno
re uite partam togā candidā eruebat.
Ie reſtis quercata ante aras argentea ex

captis castris inter aliā regiā prēdā ui-
disset / ea se triūpho negabat uidisse.
Postremo inhuā. max inuidiā desistere
se pretore glabrio dixit / qñ tacitā quē
indignarentur nobiles homines / ideoq
nouus cōpetitor inestimabili pūrio in
esseret centū miliū multa irrogata e
rat. bis de ea certatū est. tno cū depel
lione desistisset uetus / nec ppls demulcta
suffragiū ferre uoluit / et tribuni eo negō
desistere. Censores tūc quibus flamini
dl, claudius marcellus creat. (Per eos di
es L. Emilio regillo qui classe pfectus anti
oū regis deuicerat extra urbē in ede apol
linis cū senatu dantis esset / laudius tribi ab
eo gestis quantus cū classibus hostiū dimica
sset / quot inde naues demersisset aut ce
pisset magno consensu patrū triūphus
nauali ē decretus. triūphauit kl̄ febr.
In eo triūpho. dxl. coronē aureē trālate
sūt. pecunia nequaq̄ tanta prospē regis
triūphi attica xxxvij. cc. cristophori.
xxxii. ccc. Supplicationes deinde fuēr
er. e. c. quod L. emilius ingrecia et hispa
nia prospe rēp. gessisset. (haud ita mlt
o post L. Sapio ad urbē uenit / qui ne
cognomine fratris crederet / asiatici
se appellari noluit / et inuidiose et inse
nati de rebus asie gestis disseruit. trāt
qui fama id maius bellū q̄ difficultate
rei fuisse interp̄tarētur / uno memora
bili prelio debellatū / gloriāq̄ eius uic
torie defloratā ad xenophilas cē. (certus
uero extimauit etholicū magis adter
mophilas bellū q̄ regiū fuit. quota enī
parte uiriū suarū ibi dimicauit anti-
ochus? in asia totius asie stetērūt uires
abultimis orientis oris gentiū contra
ctis auxiliis / merito ergo et dys imor
talibus quātus maximus potest habiti
est honos q̄ ingentē uictoriā fanlē et
fensse. (Impatori triūphus ē decretus
× Triūphauit mense intralario pridie kla
lendas martii / qui triūphus spectaculo
ouiloū maior q̄ africani fris eius fuit /

de triumpho emily regili

de triumpho dato Sapioni
asiatico

recordatione rerū et extimatione pericu
li certaminisq̄ nō magis compandus q̄
si impatore impatori aut anthiocō ducē
hānibali conferens. (Tulit in triūpho si
gna militaria cc xxxiij. opidorū simula
cra. cxxxiij. eburneos dentes mille
ccxxxi. aureas coronas ccxxxiij. ar
genti pondo cxxxvij. .cccxx. tetradrmū
achaicorū ccxxiij. cistophori trecentos
uiginti unū lxx. numos aureos philippe
os. cxl. uasorū argenteoq̄ oīa celata e
rant. mille pondo et quatuorcentū xxiij.
aureoq̄. mille pondo xxiij. duces regios q̄
sem et purpuram duo et triginta. aū
currū ducti / militibq̄ quīni uicenī dena
rij dati / duplex centurioni / equitiq̄ cē
duū militare et frumentū duplex post
triūphū datū. plio inasia fēs triūphauit
anno fere postq̄ consulatū abiit. (Eo dē
fere tpe. C. gallus inasia et. Q. fabius
labeo pretor ad classem uenit. Ceterū
consuli nō deerat cū gallis belli materia
maxime pacatū erat deiecto antioco
Cogitandi q̄ fabio cui nec potissimū in
sisteret ne otiosam pūciā habuisse
uideri posset. Optimū uisū est in creti
insulaz traicere. Cdornatos bellū aduer
sus cortinos gnosios q̄ gerebāt. Captiuo
rū romanorū atq̄ italici gnis magnus
numerus in singulis ce pctā insulā dere
bant. Classe ab Ephesō pfectus / cū p
mū cretē litus attigit nūcios circa ciuita
tes misit ut armis abstinerēt / captiuos
q̄ insulq̄ quosq̄ urbibq̄ agrisq̄ exquisi
tos trē uerent et legatos mitterēt ad
se. ei quibus de rebus ad creticos pariter
romanosq̄ pfectis agerent. Nihil
magnopere cretenses mouerūt. Cap
tiuos preter cortinos nulli reddiderūt. Va
leriusq̄ anthias adquatuor milia capti
uorū quia belli minas timuerūt ex toto
insula redisse scripsit. Eāq̄ causaz fabio
cui nō nullā alia gessisse nauali triūphi
impetrandi affectatū fuisse. Ac ephesiaz
fabius redit. Inde triby nauibq̄ in trachie

de. q. fabij gr
ad insulaz acc

orã premissis ab henoer mawonia psidia
antiocr decum uissit / ut in libertate he
cultates essent.

Vminasia belli gerentur / ne in
etholia quidē quiete res fierāt
principio agente Athamanuz
orto. Atamania ea tēpestate
pulso aminandro sub pfectis philippi re
gio tenebanr psidio / qui supbo atq; ī
modico imperio desiderio animādri
uerterant. Exulann animādro in eto
lia literis suorū indicannū stanī atha
manie / spes regnandi regni fecā est.
Demissis ab eo nūnāt principibz ar
giuā (id enī caput Athamanie erat)
si popularium aios satis pspectos hīēt
impetrato ab etholis auxilio mathama
niaz se uentuirū / delectis q̄ cōsiliū eēt
gentis et nicandro pretore. quos ubi ad
oia parationes esse uidit. certiores sub
inde fant quo die aī exercitu athama
niā ingressurus esset. quatuor-decā pri
mo fiere conuiuran aduersus macedo
nū psidiū. hi senos sibi adiutores ad
rem gerendā assūpserunt. Deinde pau
natare parū freti q̄ ee lande rei gr̄a
gende aptior erat / parē priori nisz adie
erūt. Jta duo et quīquaginta facti
quadrifariā se diuiserūt. Partim na
stacleā / altera tetraphiliā petit / ubi
armoria regie pecunie esse tolita erat.
Tertia teuthriā / quarta argiueā. Ita
inter omnes conuenit / ut prima quiete
uelut ad priuatā rē agendā uenissēt
in forū obūsatentur. Die certa multi
tudinē omnē conuocarēt ad psidia
macedonū armis expellenda / ubi ea
dies aduenit et Aminander cū mille e
tolis se infinibz posuerat / et cōposito
quatuor simul loca psidia macedonū
expulsa. utrosq; in alias urbes passis
dimisse ut indicarent sese ab impote
ti dnātione philippi / et restituerēt Ami
nandrū in patriaz / ac legitimū regnū.

undiq; macedones expelluntur. Telū op
dū literis a xenone pfecto psidij incepti
et arce aregyss occupata / pauci obsidētib
resistut. Deinde id quoq; tradituz amina
dro est. et oīs Atamania in potestate
erat. Preter atheneū castellū knidy ma
cedonie subiectū. Philippus audita defec
tione athamanie cū sex milibz armato
profectus ingenti celeritate gomphos
uenit. Ibi relicta maiori parte exercitus. neq; ad tāta itineza sufficerēt /
cū duobz milibz ateneū q̄ unū ap̄sidio
suo retentū fuerat peruenit. Inde pecunias
tētans / cū facile diū obtinere cetera hosti
lia cē / Gomphos regressus oībz copys in
mulam athamaniā rediit. Xenonē inde
cū mille pedibz pmissū copās occupare
iubet oportune argiuee tminētē. q̄ē
ubi teneri a suis locū uidit / ipē arcem
tēplū Jouis sacra posuit castra. Ibi unū
diē fedā tēpestate retentus / postero die
ducere ad aregiueā intendit. Quibz
exemplo apparuere athamanes tumul
tos tminētes uie diffaurētes. adquos
constructū consistere. pmaq; signa totoq;
agmine pauor et trepidatio erat. et
priusq; quisq; quid nā futuruz eēt co gi
tare / si inualles subiectas rupibz agmen
foret demissū. hec timiditas ad rege cū
pientē se sese cōtinuit. raptū euadere angu
stias reuocare primos et eadē qua uene
rat uia referre coegit signa / athama
nes primo ex intuallo quieti sequūtur.
Postq; etholis se oblatuxerūt hos ut atq;
agmini instarēt / reliq; rūt / ipi alaterib
se circūfuderūt / quidā p notos calles
breuiore uia pgressi transitus insedere.
tūc q; tumultu macedonibz ē iniectus /
fuge magis q̄ itineris ordinan
do multos armis uiros q; relictis flu
mē trahe coerūt. Jta finis regi dat fuit.
Inde tuto macedones gomfos / et agonis
in macedoniā redierūt. Athamanes etholi
q; copās ad xenonē ad mille macedones
oppimendos undiq; conuenerūt. q̄ ma ce
dones paruo loco fieri ab copis in altiuz

Liber 4

De bello in asia gesto. et de rebellione athamanie contra philippuz.

Fabij gesta laz arce

diruptiores q̄ undiq̄ tumultū cōcesserē.
Quo plurib⁹ ex locis aditu īmēto ex
pulere eos athamanes / dissperso q̄ et p
īmīa atq̄ īgnotas ripes iter figentō
expedientes parū reperūt parū inter
fecerūt / multa pauore īpreruptā pa
piran perpauci cū erenone adregē ea
serunt. postea p̄ indutiās sepeliendi cesse
potestas facta. ¶ Aminādes nequiquā
mo legatos et romā ad senatū et ad
Scipiones in asiā ephesi post magnū cla
dem antiocō plū morantes / misit. pacē pe
tebat. exaiabat q̄ sese q̄ p etolos ueru
passet paternū regnū. philippū maisa
bat. Etholi ex athamania in amphilo
chos profecti sunt. Et maioris partis vo
luntate ī ditionē q̄ totā redegerūt
gentē. Amphilochia receptā (nā fuerat
quōdā etholorū) eadē spē in aparantiā
trāscenderūt. Acarnanes magna ex parte
sine certamine in deditionē uenere. dolo
pes nūq̄ etholorū fuerāt. filippi erāt. hi
primo adarma cōcurrerūt. Ceterū post
q̄ī amphilochos cū etholis esse / fugātq̄ ex
athamania filippi et cedē p̄sidij eius ac
cepere / et ipi a filippo ad etholos defi
ciunt. Quib⁹ circūuectis grenab⁹ / iāq̄ in
dignē se amacedonib⁹ ritos / et edētib⁹ esse
etholis. affert fama antiochū in asia
ticū romanis. nec ita multo post le
gati aroma redierē sine spe pacis. fil
uiusq̄ consulē mūtiantes cū exercitu iā
traiecisse. his territi prius rhodio
et atheniēs legationib⁹ exeritis ut pauc
toritatē harū ciuitatū sue preces nuper
repudiate facilionē aditū ad senatū ha
berent / principes gentis adretandā ulti
mā spem romā miserūt / ne bellū hiēnt
prius q̄ pene in cōspectu hostis erat pre
meditan = Jam - a). fuluius apolloniā
exercitu traiecto cū epirotarū p̄napib⁹
cōsultabat unde bellū moueret. Epirotis
ambrachiā placebat aggredi / que tū tū
buerat se etholis / siue ad tuendā eā ne
niret etholi aperthos circa capos ad di
micandū esse / siue detrectarēt certamē
oppugnationē fore haud difficilē. nā et
copiā imp̄opinquo materie ad aggeres ex
truendos et cetera opa esse et aditū p̄ter
nauigabilē amnē opportunū ad ōp̄tan
da que usui sint / et p̄ter ipā moenia flu
entē / et ostatē aptā ueigerende eē. his
p̄suasere ut p epirū duceret. consuli
adambrachiā uenienti magni operis op
pugnatio uisa est. Ambrachia tumulo
aspero subiecta est (peti rātem incolentes)
Urbs qua murus uergit in campos et
flumen occidentē / arx que posita tumu
lo est orientē spectat. amnis a repto ex
a carnania fluens cadit in sinū maris
anoeū p̄pinque urbis ambrachiā ap
pellatū. p̄ter quā q̄ hinc amnis hinc
tumuli muroq̄ firmo septa erat
patentē meridiē paulo amplius .iii. pas
suū. fluuius bina a campo castra modico
interest distantia medio / unde castellū
loco edito contra arcē obiecit. ea oīa uallo
ac fossa iungere parat ne exitus inclusis
ab urbe / neue aditus foris ad auxilia in
uo mittenda esset. ¶ Ad famā oppugna
tionis ambrachie strati iā edicto Bitan
dri p̄toris conuenerāt etholi. Jn primo
copijs oībus ad prohibendā obsidionē ne
mine in aeō fuerat. deinde post iā urbem
magna ex parte opib⁹ septā uiderunt.
Epirotarū trāsflumen loco plano castra
posita esse / diuidere copias placuit. Cū
mille expeditis Eupolemus ambrachiā
profectis / per non dū cōmissa intō se mu
nimenta urbē intrauit. Nicandro cū ce
tera / primo epirotarū castra nocte aggre
di consiliū fuerat / haud facili aroma
nis auxilio / quia flumen intercerat. de
inde prauiorē inceptū ratus / neq̄ sen
tiente romanī / et regressus inde in tuto
nō esset / deterritus ab hoc consilio ad
depopulandū acarnaniā iter cōuertit.
Consul iam monumētis quib⁹ sepien
da urbs erat / Jam operib⁹ que ad
mouere muris parabat / perfectis quīq;

de legatione aminādri
missā romā et aliaz.
et de etholis tetārbus
habere pacē cū romanis.

Consultatio m. fului de
bello tapiedo.

simul loca

simul locis menia est aggressis / tria
paribus intervallis facilliora aditu a-
campo adhibus pireū (qd nocāt) admo
uit / unū aduersus arcē arietibus mu-
ros quatiebat / assensibus falcatis deti-
nebat pinnas / opidanos primo eradi
cem et adictus meniū cū terribili so
nitu editus pauor ac trepidatio cepit.
deinde ut preter spē stare muros inde
runt collectis rursus aīs inarietes
tolleneis (al tollenonib) libramenta plumbi aut fa
xorū thipites robustos inmittebant /
falces amoris ferreis iniectis inme-
lonem parietē muri trahentes asseres
p̄figebant / adhec eruptionib nocturnis
custodias operū et diurnis instau
tiones ultro citroq̄ inferebāt. ¶ In hoc
statu res ad ambrachiā erāt essent / iam
etoli a populatione acarnanie cum ingē
te predarum redierant. Vnde Alexander spem nac
tus soluendo inceptо forti obsidiois
Nicodamū quietā cum etholis quū gre
tis ambrachiā intromittit. nocte cer
tam / tempus q̄ etiā noctis constituit.
quo et ille a urbe opera hostiū quecad
uersus pireū erant aggrederetur / et
ipe ad castra romana terrore faceret /
posse ratus a p̄sidio tumultu et nocte a-
liquente pauorē memorabilē rē geri
Et nicodamus intempesta nocte cū ali
as custodias fefellisset / per alias ī petu
constanti erupisset / stipato brachio in
urbē penetrat. aīq̄ aliquātū ad oīa
audenda / et spei obsessis adiecit / et si
mul constituta nox venit. et cōposito
repente opera est aggressus = Id
inceptū conatu q̄ effectu gratum fu.
quia nulla ab exteriore parte illis ad
mota est / seu metu deterrito p̄tē
etholorū seu quia portius usus ē am
philocis opem ferre nuper receptis /
quos perseus philippi filius missis
ad dolophiā amphilochos q̄ rapiendos
sima ui oppugnabat / tribus locis si
erat ante dictū est ad pireū opera roma
na erant / que eiā simul / q̄ nec apparatu
nec ui simili etholi aggressi sunt. alij eī
ardentibus faibus / alij stupā piceq̄ et
malleolos ferentes tota colluuione flamis
acie / aduenere. multos primo impetu
custodes oppressерūt. deinde postq̄ cla
mor tumultusq̄ in castra est perlatus
datūq̄ aduersile signū / arma capiūt /
et obuios portis ad opem ferendā effun
duntur / uno inloco ferro igniq̄ gesta
res / aduolu irrito inceptо cū retrasse
magis q̄ inisse certamen etholi
abscesserūt. atrox pugna inmunī inci
nauerat locū. Hi diuisis partibus duo
duces Cupolemius et Nicodamus pugna
tes hortabantur / et prope certa fore
bant spe = Iam Alexandrū ex cōposito
altore et tergo hostiū inuasurū. hec
res aliquandiu aios pugnantiū sustи
nuit = Ceterū postq̄ nullū ex cōposito
signū a suis accipiebāt / et exercere
nūq̄ hostiū cernebant / destitutu spei
instare postremo ne omissa / iam uix
tuto receptu fugientes inurbē cōpel
luntur / parte operū incensa / et plu
ribus aliquanto q̄ ipi ceciderāt inter
fectis. q̄ si ex cōposito acta res fuisset
haud dubiū erat expugnari unā uin
q̄ parte opera cū magna cede hostiū
potuisse. Ambrachienses quoq̄ inter
erant / etholi nō abeūs sola noctis ince
pto recessere / sz in reliquū quoq; tēp'
nequit prodiri. Asiuis regionеs ad peri
cula erant. = Iam nemo eruptionib ut
ante instantiorib hostiū sz dispsis per
muros et turres ex tuto pugnabant.
Perseus ubi adesse etholos audiuit /
omissa obsidione urbis qua oppugna
bat / depopulatus tantū agros amphi
loca redit / et etholos inde aduocauit
populatio maritime ore Pleuratus fili
orū rex cum lembis coī
thium sinū inuectus / achaeorū q̄ alios
q̄ partes erant nauib maritima etholie
vastabat. Aduersus quos mille etoli

missi quaq; sedatis curis egerat plurimi
amfractus breuioribus semitis excurrebat
et romani ad ambrachiã pluribus locis qua
cendo arietibus muros aliquãdiu urbẽ nu
dauerũt / nec tamen penetrare inurbẽ po
terant / Nam et pari celeritate nouus pro
diruto muris obiacebatur / et armati stip
stantes ruinis instar munimenti erant
Itaq; cũ aperta ui parũ procederet cõsili
um / animaduertit occultã uiam / an colecto
loco agere instituit / et aliquãdiu cũ dies
noctes q; inopere essent / nõ solũ sub ter
fodientes q; egerentes et humũ fefellẽ
hostẽ . Cumulus repente ter eminẽs / inde
operis Opidanis fuit . Pridieq; nec ea sub
ruptis muris facta uia esset / fossas intra
murũ circũfusione aque operis q; uineis con
tectũ erat ducere instituũt . Cuniculi ad
tantã altitudinẽ quante eẽ solũ infimũ
animaduerti potuit / q; uenerũt / silentio fẽ plu
ribus locis aure admota sonitũ fodientiũ ca
ptabant / q; ubi acceperũt aperiũt rectaq;
inaniculũ uiaq; / Nec fuit magni operis
momenti cui ad iminente suspenso fur
culis ab hostibus muro q; uenerũt . Ibi cõ
missis operibus ai efossa inaniculũ pate
ret iter . Primo ipis ferramẽtis quibus ope
ti erant / deinde celeriter armati etiaq;
subeuntes occultã subterrã ediderũt pugã .
segnior deinde fea est . Iter sepientibus
cuniculi ubi uellent / nunc alios pcẽtis
nunc foribus raptim obiectis / noua et
haud magni operis aduersus eos quos in
cuniculo erant excogitat / dolium ferre
um et ipq; pluribus locis pforatũ fecerũt .
Ip tenui pluma completũ dolii ore in
cuniculũ uso posuerũt pcauli forami
na plongte hastę / quas sarissas uocãt
ad submouendos hostes eminebãt / stri
ctillã leuẽ ignis indictã plumã folle fa
brili ad caput fistule ipposito flando accẽ
derũt . Inde nõ solũ magna uis fumi
q; acrior fertur quod ẽ moẽ ex adusta
pluma cũ totũ cuniculũ adimplesset
uix durare quisq; intropotat . Cum

de pugna ad ambrachiã subtili ingenio facta .

in hoc statu ad ambrachiam res esset / le
gati ab etholis pheneas et damotheles cũ
liberis mandatis decreto gentis ad cõsu
lem ueneruũt . Nam pretor eorũ cũ alia par
te ambrachiã oppugnari cernẽt / aliaq;
infestã oraq; nauibus hostiũ esse / aliaq; am
philocos dolophiã amacedonibus uastari
nec etholos simul ad tria diuersa bella oc
currentes sufficere / conuocato cõsilio eto
lie principes quid agendũ esset cõsuluit /
Quibus eo ipse deuenerũt ut pax si posset
equis / siminusq; tolerandis odionibus
peteretur . Anthion fidua belli susceptã
anthioco terra marique supato / et prope
extra orbẽ terre ultra iugã tauri exacto /
quã spes esse sustinendi belli phaneas et
damocheles q; ere etholos / ut in talicaũ
fideq; sua esse crederẽt / agerẽt / q; enim
sibi consiliũ aut aut rei electionẽ a for
tuna relicta . Cũ his mandatis missi o
rare consulẽ ut misereretur grecie
quidẽ / nolo dicere inuidis misere certe /
coacte insanire . Nõ plus mali meritos
etholos anthion bello / quã tem an / cũ ad
uersus philippũ bellanti stet / fensse . nec tñ
relatã sibi large gratiã / nec nisi imodi
ce penã iniuste debere . = Ad ea consul
respondit magis sepe q; uere iniq; etolos
pacẽ petere . Imitarẽtur anthiochi inpe
tenda pace / quẽ in bellũ traxisset / nõ pau
cis urbibus / ceu de quarũ libertate certatũ
sit . Syria asia cis tauri montẽ opti
regno extitisse . etolos nisi inermes de
pace agentes nõ auditurũ esse / arma priusq;
illis equos q; omnes tradendos ee . deinde
. cl . talentũ p . r . dandũ / aut sume dimi
dium pnis nisi pacẽ hic uellẽt / ad
ea adiecturũ etiã infestos esse ut eos
dem quos pls to . amicos atq; hostes
habeant = Aduersus que legati et
quia grauia erant / et quia suos alios
indomitos ac mutabiles nouerãt / nul
lo reddito responso domũ regressi ut
ut etiã atq; etiã quid agendũ esset re
integra pturẽ et principes cõsuleret .

de uerbis legati ad cõsulẽ pro

de responsis legatis ad legatos .

finis oratonis

clamore et ululatu excepti quid rem trahe
rent quale cuique pacem referre iussi. Cuz
rent ambracham acarnanum insidijs p
se uiam posse cum quib bellum erat arcuue
re tyrrheum custodiendi deducuntur. hec
mora iniecta est. Cum iam athenienses
rodiorumque legati quib addexerandum his ue
nerant / apud consules essent. Ammand
quoque acharmanum rex fide accepta uene
rat in castra romana / magis pro ambra
chia / ubi maiore parte temporis exulauc
rat quam pro etolis sollicitus.

Et hos certior factus consul de cau
legatorum adduci eos athuro iussit
Quorum post aduentum agi cepta est de pace
Aminander quam sibi maxime operis erat im
pigre agebat ut ambracienses compelleret
ad deditionem. Id cum colloquia principum sic
cedens urbe parum profecerat / postremo cu
ius permissu ingressus urbem / parum cons
silio parum fabus euicit ut promittent se ro
manis. Et etolos. C. valerius leuinus. M.
quintius qui cum ea gente primum amici
tiam pepigerat / frater consul in re eadem
ueniens egregie adiuuit. Ambracien
ses prius pacti ut etolorum auxiliares
sine fraude emitterent / aperuerunt portas.
deinde quingenta euboica ut dare talenta
lenta / ex quib ducenta presenta trecen
tum quam annos sex pensionib equis. capti
uos profugasque redderent romanis. urbem
neque formule sui iuris facerent / quie po
st idem tempus quo tit quintius traie
cisset in greciam aut ui capta a romanis
esset aut uoluntate in amicitiam uenisset
Cephalonia insula ut extra iuris federis
esset. hec quam spes uberiz aliquanto le
uiora essent perennib etolis ut ad consu
lem referrent promissum. parua disceptatio
de urbib tenuit / que cum sua uim aliquam fu
issent auelli uelut a corpore suo egre pa
tiebantur. ad unum omnes tum accepti pa
cem tulerunt. Ambraciensib coronam au
ream consulem centum et. l. pondo dederunt. si
gna erea marmoreaque et tabule picte qb

ornanor ambracha / quia regia ibi pirrhi fu
erat quam ceteram regionis eius urbes erat / sub
lata olim auctaque / nihil preterea tactum uiolatum
ue. Profectus ab ambracha consul in medi
terranea etolie adargos amphilochium. xxx.
milia ab ambracha est posuit castra. Et tan
dem legati etoli miranteconsule quam morarem
uenerunt. Inde postquam approbasse pacem consilium
etholorum concepit / ut is profectus romam ad
senatum / promissumque ut et rodij et athenienses
de precatores irent / datoque ut simul cum his pro
fisceretur. C. valerio fratre / qui in cephalo
nia traiecit — Preoccupatas animos animos
principum rome criminib philippi inuenerat
qui per legatos literasque dolopas amphilocas
que et athamaniam sibi quierens ereptas. pri
dia que sua. Postremo filium etiam pre eum exam
philocis pulsum / euerterat senatum ab audi
endis precibus eorum / rodij tam et athenienses
cum silentio audirentur. Atheniensis legatus
Leochaensis filius eloquentia etiam de monu
re / qui uulgata similitudine nam tragi
lo quam uenus conpararetur equiparando mul
titudinem etolam usus cum infine romane do
minationis manifestet inuisa genus tranquillita
te qui ceteros anteibat / postquam flare ab asia
thoas et discordia / ab europa mediterranei et
demoeritus cepissent / cum illa tempestate cohor
tata que apud anthionam eos stare populum
inuitassent. Diu iactati etholi tandem ut
ad condiciones pacis conuenirent / effecerunt.
Fuerunt autem he. Imperium maiestatemque p. r.
gens etholorum consciuato sine dolo malo. Ne
que exercitum quam aduersus socios amicosque
eorum ducerentur per fines suos transire sinito.
neue ulla ope / uiuato. hostes eos de ha
beto quos populus. armaque in eos ferto. bel
lumque parato gerito. profugas fugitiuos capti
uos reddito / romanis rodiisque. Preterea si q
capti cum domos redissent iterum capti sit
aut siqui eo tempore ex his capti sit quotiz
hostes erant romanis cum interpresidia roma
na etoli essent. Aliorum qui comprehensi in
diem. Carcere magistratuque sine dolo ma
lo tradantur / quorum comparebit / quique

de rhodys 7 athenis sibi 7 senatui audiencia.

de pactis pacis romanor cum etholis

q̄ eorū primus inuentus fuerit reddātur. ob
fidē quadraginta arbitratu consulis romani
dato ne minores xiiii. annorū ne maiores. xl.
Obsēs ne esto p̄tor p̄fectus equitū scriba pu
blicus / nequis q̄ ante obses fuit apud romanos
Cephalonia extra paucas leges esto. depensū
sima q̄dā pendēt pensionibus q̄ ea nihil ex
eo q̄d cū consule conuenerat mutatū / pro
argento sed auru dare mallent / darent / con
uenit / dum pro argenteis decē aureus u
nus ualeret / q̄le urbes / quā agri / quibus
etoloru iure aliq̄s fuerit / qui eorū t. qui
tus. C. domitio postumio consule ut armis
subacti aut uoluntate in ditionē p̄pli ro. ue
nerunt / neq; eorū etoli recepissent ut in
etolia decem urbes agros q̄ acarnanū sit
pta. his legibus fedus ictū cū etholis ē.
Eadem nō estate solū q̄ etā sed die duby q̄bus
a. m. fuluio consule in etholia gesta sunt. cō
de bello mäly i gallogre cia. sul alter m. manlius in gallogrecia belli ges
sit / quod nunc ordiur pergā. Vere primo
Ephesum consul uenit. acceptis q̄ copys
a liuio sapione et exercitu lustrato cōtio
nē apud milites habuit / qua collaudata uir
tute eorū q̄ cū antiocho uno p̄lio debellas
sent / adortatus eos nouū ad gallos sisti
piendū bellū qui ex auxilio uenissent anthi
ocū / et an indomita haberēt ingenia ut ne
q̄ uicq̄ antiochus emotus ultra iugū tau
ri montis esset nisi frangerēnur opes gal
lorū. de se q̄q; nec falsa nec īmodica ad
fecit. Leti milites ad frequentē assensum
sibi aduocauerūt / partē uirtutis anthiochi fuis
se gallos / credentes regē superato nullū mo
mentū insolis p̄lio gallorū copys fore. Ea
mense haud inter abesse rome ti erat ac
cepe. Consul gnarus locorū hostiq; et ad
uersus interesse frangi gallorū opes. Atalum
i gr̄ fratre cius accersit a pergamo. hor
tatusq; ad capescendū bellū p̄ficiscentē sua
sitq; operā domui ad expandū dimittit.
Post paucos dies profecto consule ephesū
ad magnesiā octauit. Attalus cū mille
peditibus equitibus athenę fratre usq; ad
ceteris copys obsequii / cōmeatus his

custodia pergami / quos fratri regnoq; fides
credebat. Consul collaudato uiuene ad oris
copys / ad meandrū progressus castra po
suit / qua nauigato fluuio amnis nō potat. eō
trahendo naues erant ad exercitū trayen
endū / trāsgressus meandrū ad Comenē p
uenerunt. fanū ibi augusti apollinis
et oraculū. sortes aūt ibidē haudinom
dictis daeuiades dicūtur. hinc alter co
ntus adarphasiū flumen uentū est quo
legati ab alabandis uenerunt / q̄ castel
lum nuper ab eis defectū / aut aucto
ritate aut armis cogeret / uetera antiqua
pacta. Eodē et atoneus Timenis et Attali
frater cū cretensibus et Coragio mace
donę uenit. mille peditū mixtarū gentiū
et trecentos equites secū adduxerūt.
Consuly tribuno mil. misso cū modica
manu castellū ui captū / alabandensibus
redditū. Ipē nihil uia digressus ad anthi
ochiā flup meandrū amnē posuit castra.
huius amnis fontes Celenis oriūtur. Cele
na urbs caput quōdā frygię fuit. Phrygia
ti inde haud pau uetustis celenis / nomē
q; urbi Apamee nomē inditū ab aphamia u
xore Seleuci regis. Et marsyas amnis haud
procul amenandri fontibus oriens īmea
drū cadit. famaq; ita tenet Celenis ad ar
cē cum apolline tibiarū cantu certasse.
Alexander erat ce situm ortiq̄ me
dia urbe deuirens p̄ caput primū deinde
sonas īsinū maris conditur q̄d inter
pene et milesū est. = Ad anthiochiā in
castra consulis Seleucus Anthioch filius
ex federe ictō cū Sapione ad frumēti ui ex
actū dandū uenit. Parua disceptatio de
Attali auxiliarib; orta est / q̄ romano milita
ri pacti Anthiocō ut daret frumentū
Seleucus dicebat / denissa ea quoq; est cō
stantia consuly / qui misso tribuno edi
xit newmani milites acciperent / priusq;
Attali auxilia accepissent. Inde ad cordiu
tios q̄os uocant / p̄gressus est. ex eo lo
co ad tabas tertijs castris peuenit. Inhi
bitus p̄sidiū posita ē urbs / in ea parte

que uergit ad pāphiliā mare integros uiri
bus regionis eius / ferocesq; ad bellandū habebat
uiros. Cū quoq; equites magnū romanū exu-
perone tēā / haud modico primo impetu turba
uere. Deinde ut apparuit nec uiō se nec
uirtute pares esse / imurbē ppulsi / uenia ē erro
ris petebāt / dedere urbē paci / quinq; et
uiginti talenta argenti et decē milia mo
diū tritici impata / ita in diuonē accepti.
(Terno inde die ad casuamenē fluentū. Sñ
profecti ciceam urbem primo impetu cepe
runt (ad tabyssion castellū imineſ flumini / sñ
uenit est / cui fecerant nomen sndus ab ele-
phanto delectus (haud procul a tibera abest.
Nec legato ulla a aegete tirāno cluitatis
eius horē ad oīa infida atq; ignorantie uenie
bat. Ad tēptandū eius animū. C. manlius cū q
tuor milibus peditū et quingentis equitib; o-
stil ppmisit. huic agmini iā ppinquis ingre
dientib; occurrerūt / mūtātes tirānū im
pata facere parati ee. Orabant ut pacatis
finis iniret / coiberet q; a populatoē agri mili-
tē / et in coronā aurea quindecī talenta
afferebāt. Manlius integros a populatio
one agros pollicitus / ire ad cōsules
legatos iussit / quib; eade referētib / cōsul
neq; romani inquit bene uolūtatis illū
erga nos animū habemus / et ipz tale esse
inter omnes constat / ut de pena ei magis
q; de amicitia uobis cogitandū sit. Ppter
ea hac nocte legati / nihil aliud petere q;
ut coronā acciperet / ueniendiq; ad ciuita-
tē potestatē ac copiā loquendi ac purgā
di se faceret. Permissu cōsulis postero di
e in castra tirānus uenit uehiculo comita
tus q; uix ad primam loricam plenus modicē ha
bitū / et oīb; finit submissa et infracta / ex
tenuatus opes suas urbiū q; siue diuois
egestatē gerens. Erant aūt ppter Tibe
rī subeo mulleū et alimnē que appella
tur. ex his ut se sinos q; exoluaret quisq; er
uginti talenta se collecturū prope ut dif
fidens pollicebatur. Ei nō inquit cōsul
ferri iam ludificando uita nō pōt / patriz
e nō erubuiste absentes ei legatos
finistrauerūs. Nunc quoq; ppens (ad) pstat ipsum
tia / quisq; et uiginti talenta tirānidē tuā
exhauriēt. Quingēta ergo talenta
si triduo uitās / populationē ager / obsi-
dionē imurbē expecta. Hac demūtatione ō
territus / pitare cū impūnan simulatione
inopie et paulatī illiberali adiectione / nē
p cauillationē / nunc pabuls et simulans la
crimis ad centū talenta ē productus. adie-
cta decē milia eiusmodi finitimi. hec oīa
intra sex dies acta. a Tibera p agros Volē
siū exercitus ductus / trānsgressusq; tau
lare amnē posuit castra. Postero die ex pt
Caralitē paludē agmē ductū ad uandā
pī mansuit. Sñ pro gredientib; ablato
proxima urbe inceni incole fugerūt. Vacuā
hominib; opidū diripuerūt. Sñ ablisis flumi
fonte. Postero die ad cobulatū amnē pgūt
Et ineset eo tpe Ysiondē altē urbe capta op
pugnabant. Inclusi cū alia spes auxilij nul
la esset / legatos ad cōsulē orantes opez
miserunt cum coniugibus ac liberis in ar
cem inclusos se morte indies aut ferro
aut fame patiendā expectare. Volenti cō
suli ī pamphiliā reuūtēti / oblata est cā / ne
mens obsidione Ysiodenses exemit. telmes
so pacē dedit. L. talentis argenti. Ipē aspē
dis certis q; pāphilie populis ex pāphilia re
dienti / ad fluuiū tauri postero die adsite
ne quā uocāt comen posuit castra. Pro-
fectis inde cōmēntib; ieneni ad Cormas
sa urbē ueniūt. Dursa proxima urbs erat / cā
meam incolarū destram plenā oliuz ueriz
copia inuenit. Progredientiq; ppter paludes
legati Alasinoe dedentes ciuitatē uenerūt.
Inde in agrū agalassenū ubere fertilēq; oī
genere frugū uentū ē. Colūt ipi delonge
optimi belle regiones eius / tum ceteris alios
fama / tū agri fecunditas / et multitudo bouū
et ouiū inter paucas munite urbes.

Consul quia nulla legatos ad fidē ppto fu
erat / pdatū magistros misit / tum demū
fracta pinacia est / ut ferro agi ignisq; res
suas uiderunt / legatis missis pactū L. tale
tis et xx. milib; eduinū triticī uiginti

ordei pacē impetrauerūt. progressus in ad
ventinos fontes ad uicā quē aperidos comē
uocant posuit castra. Seleucus ab apame
a postremo die uenit. egressi inde et utilia
impedimenta cū ad pamēā dimisisset duc
tus itinerū Seleuco accepto profecti eo
die in metropolitanū cāpuz. postero die ma
phrygie processit. Inde sinada uenit mer
osby area opidi deserti quorū tā pōa gra
uis agmen trahens uix quīq; milliū dieto
to itinere perfecto adhuc dos q uenit ap
pellant puenit. ad amnburū inde et alio
die ad alexandri fontes. Eno ad abbasuz
posuit castra. Ibi plures dies stanuahabit
quia pueniū erat ad tolostoboiorū fines
Galli hoiuz ui magna seu inopia agri se
u prede spe nullā gentē p quā ituri essēt
parē armis ran brenno duce indardanos
pueneruntr. Ibi sedino orta et ad .xx. mi
lia hoiniū cū Lonorio ac lutario regulis
se cessione facta areno intrandi iter a
uertunt. ubi cū resistentib; pugnando pa
rem potentib; | stipendiū imponēdo | bicā
tiū cum pueniissent aliquandiu orā pir
pontidis uectigalis hūdo regionis eius ob
tinuerūt urbes. Cupido inde in asiā trā
seundi audientes ex propinquo quāta
uberias ei tre esset | cepit. Lisimachia
capta fraude Chersonesū q; oī armis
possessa ad Elespontū descenderūt. Ibi
uero exiguo diuisi freto terrētib; asi
am multo magis animi adtrāseundi
accensi | nichos q; adannpatrū p fectū
eius ore detransitu mittebāt | quere
cū lentius spe ipōy traherent | alia mirsy
nouis inter regulos sedino orta. Lono
rius retro unde uenerat cū maiore pā
te hoiniū repent | bicannū | Lutarius ma
cedonib; p spes legationis abannpatro ad
speculandū missus | duas rectas naues et
tres lembos adimit. his alios atq; alios
dies nortesq; trāsuehendo inn pauos
dies omnes copias traiecit. haud ita
multo post Lonorius adūnate Nicome
de bitinie rege abigatino trāsmisit. Co

Coguit deinde iniussu iterū gallos. et aspi
lia nicomedi dant aduersus siluas partes
tenentē bitinie gerentq bellū (atq eoy mā
opera deuictis silua cē. bitiniaq; omnis
in ditionē nicomedis deuenit. Profecti
ex bitinia in asiā processerūt. Nō plus ex
.xx. milib; hoiuz. Ibi .x. armata erāt trāsmi
grē osby quos tauriū incolūt gentibus
iniecerūt | ut quas adissent quasq; nō a
dissent pariter ulnis propinquos impio
parerent. Postremo cū tres essent gentes
tolostoboy (al stolobor) trocmi | tectosagy in tres pres
quia cuiq; populorū suorū uectigalis asia
esset diuisit. Trocmis Elespontia ora da
ta | (p telostoboy) stolobiy Eolidā atq; Ioniā | tectosages
mediterranea asie sorte. Stipendia to
ta ex taurū asia exigebāt. Sed Antipi
bi arca halim flumē ceperūt. Tantusq;
terror eorū nois erat multis et magna ob
tole aucta | ut sirie quoq; reges ad postre
mū stipendiū dare nō abnuerēt primus
asiā incolentiū dare abnuit Attalus pater
regis Eumenis. audaciq; incepto pteropi
nionē omniz affuit fortuna | et signis collatis
supior fuit. Nō tamen ita infregit animos
eorū ut absisterēt impio | cedē opes usq;
ad bellū anthioū cū romanis manus unit.
Tum quoq; pulso anthioco magnā spem
habuerūt q; procul mari uiolarēt roma
nū exercitū adire nō pueniruntē. Hoc cū ho
ste tam tribili oīby regionis eius q; bellū
gerendū erat | pro omnione milites maxie
in hunc modū allocutus ē ysul. Nō me
preterit milites oīniz qui asiā colūt gen
tiū gallos fama belli pstare. Inter minimū
genus hoiuz ferox natio pruagata | bello
prope orbē terrarū sedē cepit. Procera corpo
ra | prolixe et trunlantes come | uasta
scuta | ploniq; gladii. Adhec cantus inno
xiorū plenū et ululatus et tripudia et
quanentium scuta in patrium quēdā modū
horrendus armoz strepitus | oia deinde
stria cōposita ad furorē. Ex quibus hec insolita
atq; insueta sūt | greca | phrigis et Carib;
timeant. romanis gallia tumultus

de gestu 7 apparatu
gallorū 7 romanoz.

de feria 7 oratione
cōsulis romani
cōtra gallos

assiens eñ uanitatq̃ noteſunt Semel pri
mo ingreſſi ad Alliaz olim fuderunt ma
iores nros . Ex eo tẽpore p ducentos iã annos
pecorũ inmodũ conſternatos ceduntq̃ figãt
q̃ .et plures prope de gallis triũphi q̃ de toto
orbe trarũ facti ſunt . Jam hoc cognitũ eſt.
Si primũ impeñ quiẽ ferũ de ingenio et ce
ca ira effundũt / ſuſtinuerit / fluitãt ſudore
et laſſitudine mẽbra labãt / arma mollia cõ
pora / ubi molles ita contudit aĩos / ſbl / pul
uis / ſitis / ut ferrũ nõ admoueas proſter
nunt . non legionibꝫ legiones eorũ ſbli
experti ſumus / q̃ uir unus aĩ uideo aggrediendo . C.
Manilius . d). Valerius : quãq̃ in gallicaz
rabiẽ uincerent romana uirtus domuerit . Jã
. d). Manilius unus agmine ſcandẽtes in ca
pitoliũ gallos deſtruxit . et illis maioribꝫ
nris oĩ haud dubijs gallis inſuatica gẽti
tis res erat . hi iam degẽres ne ſunt mixti
et gallo et greco noĩe quidẽ appellãtur / ſicut
infrugibus pomis q̃ nõ tantũ ſemina
ad q̃uandũ indolẽ ualent / quãtuz prope
tas terre oĩq̃ ſubquo alumur mutat.
d). Macedones q̃ui alexandriã in egipto / q̃ui
ſeleuciã et babiloniã / quiq̃ alias ſpar
ſas p orbem trarũ colonias hñt / inſitos
parthos egiptios degenerarũt . d). aſſilia
int gallos ſettaxit aliquandũ ab accolis
animorũ uiq̃ . quid ex ſpartana uerũ il
la et horrida diſciplina manſit . genero
ſius inſita quicquid ſe degignitur / inſi
nim aliene terre in id q̃d alitur natura
uertente ſe degenerat . phrigas igr gal
licis oneratos armis ſicut in naue anthias
uidiſtis uictos / uictores rediſtis . d). agis
uereor ne patrũ inde glorie q̃ne minimũ
bellũ ſit . Attalus rex eos ſepe fudit fugauit
q̃ . nolite exiſtimare belua / tanñ rerũ
captas feritatẽ illaz ſilueſtrẽ p moſtiare .
deinde cum diu manibꝫ humanis alantur
miteſcere . ita hoĩnũ feritatẽ illuincenda nõ
eãdem nãz eſſe eoſdem ne hoſ credatis
eſſe quippe eoꝝ aliq̃ fuerũt exter
res inopia agrorũ profecti domo / per a
ſperrimã yluria oĩ / peoniã in extremã

pugnando cũ ferociſſimis gentibus emen
ſi has terras ceperunt . duratos eos tot
malis exaſperatos accepit tra q̃ copia ferax
oĩz ſaginauit / uberrimo agro miniſtro
celo clemẽtq̃ accolarũ ingenijs . Oĩ ſilla
num qua uenerat manſuefacta ẽ feritas
Vobis meßale martius uarius callenda ac
fugienda q̃ primũ amenitas eſtaſie / . tñ
pegrine uoluptates . he adextinguendaz
uigore aĩoriz poſſit / quãtñ contagiodiſa
pline moriq̃ accolarũ ualet . hoc tñ feli
citer euenit / q̃ ſtatuiz adiuſis eos ne
q̃q̃ ita famã apud grecos pare illi annq̃
obtinẽt aĩ qua uenerit / belliq̃ gloriaz
uictores eãdẽ int ſonos habebitis q̃ ſi q̃
uantes antiquũ ſpecimen aĩorũ gallos
uideritis .

Ontrone dimiſſa miſſiq̃ ad epoſo
gnatũ legatis qui unus ex regulis
et in enumeris manſerat amicicia et ne
glexerat annona aduarſus romanos au
xilia caſtra mouit . p̃ma die ad alandũ
flumen / poſtero aduiñ quiẽ uacãt riſcon
uenũ colegan orcadenſiũ aĩ uenit ſbt
amicitã perentes ducenta talenta hiſ q̃
impata p̃ annoq̃ ut domũ remittãt̃ po
teſtas facta . ducere inde exercitũ cõſul
ad p̃liciendũ / deinde ad alia ctos caſtra po
ſita comiſſi ad epoſ ſogniatũ redierunt
legati regulo orantes ut retoſagis bellũ
inferrent / p̃ quiñ in eã gentẽ trium epoſ
gniatũ / p̃ſuaſurũq̃ ut impata faciãt / da
ta uenia regulo duo Jnde exercitus p
axilien quã uocant ceramicus ante
nom̃ hr / non ligni modo quicq̃ ſz neſci
nas quidẽ aut ullũ aliud alimẽtiz fert
ignis / ſimo bouilo pro ligni uritur .
Ad cubaliũ gallogrecie caſtellũ caſtra
habentibꝫ romanis aperuere eã magno
tumultu hoſtiũ equites / nec turbauit
tamen ſtationes romanas repente in
uectus q̃uoſdã etiã occiderũt quitu
multis aĩm incaſtra palatis cẽt effuſo
repente oĩbꝫ portis equitatus romani
fudit fugatq̃ gallos / et aliquot fugi

Gallogrecos tuadẽtes romanas ſtationes cõſul romanos fugauit.

entes occidit = Jñ consul ut qua iã ad hostes patentã cerneret / exploratu deinde et cã aura coacto agmine procedebat. et primũ ubi itinerib; aĩ ad sangariũ flumen uenit / pontẽ qz uado nusq̃ transitus erat / fa cere instituit. (Sangarius et adorea mõte p phrygiã fluens miscetur ad bithiniaz timbri flumẽ. Jndeq maior iã geminatis aquis p bithiniã fertur / et inproponticz lesse effundit / nõ tamen tam magnitudi ne memorabilis q̃ q̃ pisnũ accolis ingẽtez uim pbet / transgressis ponte p tectu fluũ pter rupẽ eiusdẽ / galli matris magne apes similitudine occurrere cũ insignib; suis uatici nantes famonũ carmine deaz romanis uictã belli et uictoriã dare / Jmpiũ qz eius regio nis. Aspere ac omen cũ dixissent q sul / ca stra eo loco posuit. = Postero die ad cordiũ peuenit. Jd haud magnũ quidẽ opidũ est / sz plus q̃ mediterraneũ celebre et frequẽs tñ porũ tria maria pari ferme distantia in tervallo hũt. Ellespontũ ad sinopẽ / et alterũ oram litoris q̃ p. s. mariũ colunt / multas magnarũq; pterea gentiũ fines cõtingit quarũ omniũ inter se maxime loci mu tuu usus contraxere. Jd tamen deprẽ sum a incolarũ / opidi uetustũ inde copia re rum oĩũz inde uenerit. Jbi statua hib na habentib; / legati ab Eposagnato uene runt nuncupantes profectũ eũ ad regios galloruũ nihil equi impetrasse / excã pe strib; uicis agris q̃ frequentes migrare et aim quagib; aduersis q̃ ferre atq; agẽ possent p̃ uagantes apportantes q̃ olimpũ montẽ petere / ut iñ armis locoruũ q; si tui sese tueantur. Cernere postea ere ctensiũ legati attulerũt tolostoboioruz cultrate olimpũ montẽ duisos tecto sagos aliũ montẽ magnaua q̃ uidica tur petisse peregrinos cum comitatib; ac liberis apud tectosagos depositis arma torũ agmen tolostobois stanuisse aut lisq̃ ferre = Erant autẽ cum tribus pagis tetrarchi Ortiagon / et cãtolectris et Gaudo tus. his hec maxime rõ belli sumendi

fuerat q̃ quum montes edissimos regio nis eius tenerent / commeatus oĩb; que ad usus q̃tus longi tp̃is sufficerẽt tediose fame premi hostẽ censebant. Nam neq; ausuros per tam arduã atq; iniquã loci subire eos et siccmarẽnir ut parua manu phiberi ac deturbari posse / nec quietos in radicibus montis gelidos / cedentes frigo aut inopiã laturos / et ãipã altitudo loco eos tutaretur / forsan quoq; et alia muni menta uestigiis hys quos insederãt cirã facere minime apparatu missiliũ telorũ aura fuit et saxa affatim p̃ minuta asp̃itatẽ ipã lo corũ mollebant = Consul quia nõ omnes pugnã q̃ p̃ualere locis expugnandis fiduciam p̃ceperat aio ultro in gentẽ pilorũ ue litariũ hastariũ sagittariũ glandis et mo dicorũ qui funda mitti lapidũ possent pa rauerat Jnstructi q̃ missiliũ apparatũ ad olimpũ montẽ ducit / et aquatũq; ferme milibus castra locat. Postero die cũ quadri gennis equitib; et atallo progressus eius ad nãz finis q̃ gallorũ castrorũ uisendi / equites hostiũ duplex nũs effusus ex ca stris infestã auertere / Occisi quoq; pauci / sed plures uulnerati fuere. Ter no die cũ oĩb; adloca explorandi pro fectus quia nemo hostiũ extra muni menta processit tuto arripuit / montẽ ad uenit meridiana regione tẽre nos et plane acclues adquẽdã finẽ esse colles. septẽtrionẽ arduo erectos p̃ope rupes atq; oĩb; ferme aliis inui sa itinera tria esse unũ medio monte qua tiena erant / duo difficilia ab hib no solis orti ab exitu occasu. (Hec cõtemplanti eo die sub ipsis radicib; po suit castra = Postero die sacrificio fẽ cũ primis hostis ueniret triplicẽ exercitũ diuisit ducere ad hostẽ p̃git. Jpse ui maxi ma parte copiarũ qua equissimũ adiri plebat montis ascendit. L. Manlius trez ab hiberno orti quo ad loca patẽtior et ruto possit subire iubet / si qua p̃ualo sa et p̃rupta occurrant nõ pugnare ni

de ponte ad Sangariuz flumen facto

ad cõcludũ oppidũ accessere romani.

de gestis exercitus roma noz ad olimpuz mõtez.

de ordine cõsulis ad expugnationẽ mõtis.

de pugna romanor aũ gallis.

iniquitate locorũ neq; inexpugnabile uiz
afferre/ q; obliquo monte ad se declina
re et suo agmini occurrere. C. heluũ uix
tertia parte diei ire sensit q; infima mõ
tis/ deinde ab occasu estuo erigere a
gmen/ et attalo auxilia bipharia equo
rũ diuisit/ ubi ẽ ipm̃ juuenẽ iussit
Equitanũ aim elefantos in proxima tu
muli planicie reliquit. Edictũ p̃fectis
ut intenti q; ubiq; gererent diadirãt/ ut
ope ferre quo possilent res possint = Ga
lli et ab utroby lateribus saltu sidentes
esse inuia/ et ab ea parte q; in meridi
em uergerer ut armis claudereẽt uiã
q; planior. milia armatorũ ad tumultũ
triginta. nec minus mille passuũ a
castris occupandũ mittit/ eo se tan
quam castello iter impeditiores. q; d
ubi romani uiderũt/ expediũt se ad
pugnã ante signa modico intuallo
uelites eunt/ et ab atalo creteases
sagittarij et fundatores et trallis re
ces signa peditũ ut pariter ueniẽta
diu duarent/ ita p̃ se hostiũ cuneus ut
missilia tm̃ uitarẽt/ pede collato non
uidebant pugnaturi missilibus et in
terualla loca plũ cõmissuz/ et p̃mo
pars gallos loco adiuuante romanos
uarietate et copia telorũ procedẽte
certamine/ nihil tã equi erat saltu
longa. Ceteroq; ad amplitudinẽ cor
porũ parũ lata/ et ea ipa plana male
regebant gallos. nec tela tã alia habe
bant p̃ter gladios/ quorũ ai manũ ho
stis nõ occupasset/ nullus usus erat sa
gis nec modius ut q; nõ p̃paratus/ q; p
cuiq; trepidanti admanũ ueniss/ ut in
sueta nec arte nec uiribus aduersantes/
ictum ui debebant. sagittis/ gladio lacu
lis incauti et ab omni parte circũue
nabant/ nec quid agerent ira et pallo
re obcecatis aiis/ cernebant/ et erat
de p̃senti genere pugne ingd̃ mime
apti sunt. Nam q; admodũ cominus ii
inuicem ferre et inferri uulnera licet

accendi ira animos eorũ/ ita ubi ex occul
to et procul leuibus telis uulnerãtur/ nec q; ui
ruant ceco impetu hostẽ/ uelut fere trã
sfixe insilire temere inuenitur/ detegebant
uulnera eorũ q; nudi pugnãt/ et sunt si
la et candida corpora/ ut q; nũq; nisi
in pugna nudantur/ ira et pauor sanguis
ex multa carne fundebant/ et sedione
patebant plage/ et candor corporũ ma
gis sanguine ante maculabant q; non tã
patentibus plagis mouebantur. Interdũ in
certa aute ubi latior q; alior plaga ẽt
gloriosius se pugnare putant. Sed aim
aduersus sagitte aut gladios abdite in
trorsus tenui uulnere inspez uirit/ et
saltantes q; uellent ut telũ nõ segne
tum irrabiẽ et pudorẽ tam pue primũ
uersi postq; prostrauit corpora humi si
cut passim p̃ualuerant. Alij uentes in
hostes undiq; circũfundebantur/ et qui om
nis uenerant gladijs auelinby truncda
bantur. hinc miles tripedalẽ parmã hẽ
et in dextra hastas quibus eminus uteba
gladio hispanensi est cõtus. Et si pede
collato pugnandũ est/ trãslatis in lenas
hastis stringit gladiũ. Paua superãt
iam gallorũ/ qui postq; ab leui armatura
supatos se uiderũt et stare legionũ signa
effusa fuga castra repetũt pauore et ti
multus iam plena/ ut ibi femine pueriq;
et alia imbellis turba permixta esset/
romanos uictores deinde fuga hostiũ acce
perunt tumultu = Sub idem tẽpus. L. Mã
lius et. C. Elius cum quo adhuc colle ob
liqui descendissent/ primus ad
inuia uentũ est/ flexere iter in parte mõ
tis que una habebat iter. et sequi cõsulis
agmen. L. Manlius et. C. Elius modico
utq; intuallo/ uelut ex cõposito seperãt
Sed primo optimũ factũ fuisset ni idne
cessitate ipa compulsi/ subsidia emiz
in talibus iniquitatibus locorũ maxime
sepe suis fuerant ut primus forte dem̃i
batis si segnant pulsos/ et integri pu
gnã accipiant. = Consul postq; ad

tumulos ablem armatura captos ꝑma
signa legionū peruenerūt / respirare
et conquiescere paulisper milites iubet.
simul strata ꝓinmulos corpora gallo⁊
ostentat. Et aī leuis armatura ꝓliū tā
le sodierit / quid ab legionib⁹ quid ab
iustis armis quid ab aīs fortissimo⁊
militū expectari. Castra illis capiēda eē
ꝙque compulsus leui armatura hostis
tripidet. ꝑcedere tñ iubet leuē armatu
rā ꝙ constaret agmen colligendis per
tumulos telis ut missilia sufficerēt /
haud segnie ad ipz tempus cōsulturat.
Iam castris approximabāt. Et galli
ne parū munimenta se sua tegerent
arman pro uallo constituerāt. Obrun
dein oī genere telo⁊ Cūq; plures at
qz densiores erāt / eminus uani ītenta
bant / quicqd teli inualli momento tpūs
compellūtur. Stationib⁹ tñ firmis ad
ipōs aditus portarū telicta ītumultuā
nē compulsaz incastra uis ingens mis
siliū telorū comitabatur et uulnerari
multos clamor ꝑmixt⁹ mulierū atqz pu
erorū ploratus significabāt. Ingressos qui
portas stationib⁹ suis clauderāt legionū
ante signaria pila obiecerūt. hi nō uul
nerabantur / qz trāsuerberatis cutis ple
risqz interfectis conspectu herebant. nec diu
tius impetū romanoz sustinuerūt / pa
tentib⁹ iam portis primusqz irrūperēt ui
ctores fuga castris galloꝝ ī omnes
partes fedā est. Diuīt dea ꝑ uias per
inuia nulla papina et ripes obstant
nihil preter hostē meruīt. Stapleri
qz prensites ꝑuastā altitudinē pro
lapsi aut debellati exanimātur.

de gallis fugatis

Consul capto castris direptoneqz
diqz abstinē militē sequiqz se
quētqz instare et peruulsis pauore ad
dere iubet. Supuenit et altus cū. L.
dalio agmen / nec eos castra intrare
sinit. protinus adsequendos hostes
mittit. Et ipē paullo post tradita cap
tiuorū custodia tribunis militū segt̄

debellatū ratus si in illo pauore ꝙplurimi
occisi forent aut capti. Egressō consule. C.
Helius cum ᵗno agmine aduenit. nec cō
tinere suos ab direptione castrorū ualuit
ꝓpter dagz eorū iniquissima sorte qui pugne
non interfuerant fedā est. Equites dum ig̃
ni et pugne uictorie suorū steterūt. de
inde et ipi quanti equi colles subire po
terant sparsos fuga gallos circa radices
montis consectan cedere aut capere. Nu
meris interfectorū haud facile inuenīr po
tuit quia late ꝑ omnes anfractus montiū
fugaqz et edes fuit. Magna pars ruinis
inuisis inprofunde altitudinis conualles
delapsa est. parsin siluis ruinisqz dispersa
Clandius quib⁹ pugnatū in olimpo mōte
scribit ad quadraginta milia hominū au
ctor ē / cesa. Valerius antias qui magis
in nūo augendo cē solet / nō plus x. milia
Nūs captiuorū haud dubie milia quadra
ginta explenit. quia omnis generis erant
qz turba seni trahebāt demigrantiū magis
ꝙ inbelli cuius modo consul armis hostiū
inuno cremantis cumulo / ceterā ꝓdā amfer
re omnes iussit. aut uendidit qd' eius inpu
bliā redigendi erat / aut adura ut qz equis
sima esse permultes diuisit. Laudandi
proconsule omnes sunt. donandiqz pro
merito quisqz. Ante omnes attalus sū
mo ceterorū assensu. Nam singula ripeo⁊
uiri uirt⁹ et industria in oīb⁹ laborib⁹ pe
riculisqz tū modesta cōis fuerat. = Super-
erat belli integrū aī Tectosagis. adeos
profectus consul tertijs castris angustaz
nobilē in illis locis urbē ꝓuenit. Vñ hostes
paulo plus de cēmilia aberant / ubi cū sta
tua esset fabiuus memorabile acaptiua
facti est. Orgiagontis regiu uxor for
ma eximia custodiebatur inter plures ca
ptiuos / Cui custodie centurio ꝓerat / lubi
dinis et auarine militaris. Is ꝓmo auiz
tentauit / quā aī abhorrētez a uoluptā
tio uideret animo / corpori qd' suū for
tuna erat / uim fecit. deinde ad liniendā
indignationē iniuriē / spem reditus ad

de uxore orgiag̃
q dū captiua e
romanoz ad
sagaca ī genio
fecit āturionē

sinos mulier fecit. et no ea quidē ut gra
tiā amans certo auri pondere pactus
no quē suorū consciū habēt ipi ꝓmittit/ ut
qnē uellet unū ex captiuis nostrū ad suos
mitteret. loci prope flumē constituit/ quo
duo plus necessarij captiue cū auro ue
nirent. Nocte insequēte/ ad eā capien
dam forte numerus ipius mulieris ser
uus inter captiuos eidē custodie cāt
hunc nostrū primis tenebris extra ui
sendi occasionē eduxit. Nocte insequēti
duo necessarij mulieris ad constitutuz
locū et centurio cum captiua uenit. Vbi
ei alterū ostenderet q̄ sibi mā talēta
argenti (tanti enī pependerat) exple ret
mulier lingua sua ut stringeret ferrū
et centurionē ponsa tē alterū occide
rent/ impauit. Jugulat ꝑcussi caput
ipā inuoluta ueste ferens ad uirū or
tis gratulantē quē abolimpo domuz effugat/
peruenit. Cuiē prius q̄ cōplecteretur
caput centurionis ante pedes eius abie
cit. q̄ uanitq̄ eius nā id caput hois aut
quodlibet fanum haudquaq̄ muliebre es
set/ inuitā corporis et ultionē uiolate
p̄ uim pridianę confessa uiro est. Illaq̄
sanctitate et grauitate ultę huius mar
nalis fanoris deus adultmū ostauit

de oratoribus Teutosa
gus pacē a cōsule pe
tentibus

ad angustā statiua erant. et oratores te
trosagū ad consulē uenerūt/ petētes
ne ante castra moueret q̄ colonia aut
sius regibus essent. Nullas nō condiciones
pacis his bello fore potiores. tempus in
posterū diē constituunt/ loci q̄ quem
diu intra castra gallorū/ ibi uiso regis
in castris esset. Oratores q̄ inde redeūt exer
citus religione obiecta uenire reges nō
posse. principes gentis ꝑ quos eque res
trāsigi posset uenturos. consul se quoq̄
Atalum missurū dixit. (Ad hoc colloqū
utriq̄ uenit est. ccc. equites/ Atalus
ꝑsidy causa cum adduxisset/ latere sunt
pacis condicionos. finis rei q̄ia absen
tibus duobus imponi nō potuit/ q̄uenit
ut consul regesq̄ eo loco posteri die

et angustā ē uisus
quo aut cōsul ad tpꝰ
cū ꝑsidio quiētorꝫ
equitū uenisset. nī
si gallorꝫ

Cōtra romanos ordinata
prodictio.

conflictarentur. frustratio gallos eo sperta
bat/ primū ut tereret tempus/ donec res
suas quibus picturam nolebant cū cōiugibus
et liberis trānsalpinum flumē traicerent. deinde
q̄ ipi consuli parū cauto ad insidiabātur. mille ad eā rē ex nūo
numdane expte delegerunt equites. Et hic
cessisset fraus/ ni prouide gentū cuiusdā
landi cōsiliū inimici erat/ structisset fortunā.
Pabulatores lignatoresq̄ romani in eā
partē ducti sunt in qua colloquiū fiebat
erat. Tutius id futurū tribunis ratus q̄
consulis ꝑsidiū et ipz pro statione habi
turi erant hostis oppositū/ sibi tam altaz
stationē propius castra rex octorū eligit
posuerūt. Consul affirmāte atalo uentu
ros reges et trānsigi rem posse pro fectus
e castris/ ait eodē quo antea ꝑsidio equitū
quinq̄ milia fere processit. Sz nec multū
consilio loco aberat. repente conatus
equus cum impetu hostili inter gallos ue
nientes. constituit agmen. et expedit
tela alios q̄ equitibus iussit. ꝑmo cōstanti
inimicū pugnę accepit nec cessit. deinde
cum ꝑ grauarer multitudo cedere sensit
nihil confusis armatū ordinibus cepit.
Postremo ni iam plus imora pauli gradus mor
dinibus suandis ꝑsidio esset Omnes passi
inligā effusi sunt. Cum uō instare dis
sipans galli et cedere. magnaq̄ pars op
pressa foret/ ni stans pabulatores. &c. equi
tes conarrisset. hi pauor clamore pau
do suorū audito/ ni tela equosq̄ expedis
sent integrā ꝑfligatā pugnā accepit
Stataq̄ uersa exemplo fortuna est. Verso
inuctores alienis tror. et primo ipetu fu
si galli sunt. et exagris cōarrebāt pabu
latores. et undiq̄ obuius hostis gallis erat
ut nequidē fugā facilē aut tutā haberent
quia arcentibus equis romanis fessos regbā
tur. pauor ergo effugere. capitis nemo.
maior multo pars perfidie uiolate colloqi
penas morte luerūt. Romani ardē
tibus aīs posteri die oībus copijs ad hostez
peruenit. biduū naturā montis ꝑse ipz

explorando/nequid ignoti esset absit
pfit cōsul. trio die cū auspicio operā de
disset/ deīn immolasset iniquiorē partē
duisas copias eduxit/ duas ut medio
mōte duceret/ duas ablaterib⁹ ut adi
cis cornua gallorū erigeret. hostiliq; in
loris erat tectōsagi et trogi mediā te-
nebant aciē. milia hoīm quinquagīta
equitū quia equorū nullus inter equa
les rupes usus erat. ad pedes deiecti. x.
milia hominū ab dextero locauerūt cor-
pu ariaratis capadocis et mori auxilia
res inde quattuor ferme milia nīs
explebant. Cons. siait inolito mōte p̄
imagie locata leui armatura telor⁹ ois
generis ut eq magna uis ad manū esset
curauit. vbi appropinquarūt oīa eade
utrinq; que fierant impor plio erant
propt aios et victoribus abunda auctor
et hostibus quia etsi nō ipī inde erāt
tñ gentis hominū clade prouincia ducebāt.
Itaq; apibus initijs capta res eide exi
tū habuit. Nelut nubes leuium telorū cō
tecta obruit aciē gallorū/ nec aut pu
gnantes quisq; ab ordinibus suis/ ne nu
darent undiq; corpus adictis alide-
bant/ et stantes quo desiores erant/ hoc
plura uelut destinata petendo uulnera
complebant. Consul iam prope turbata
legionū signa ostendisset uersisq; ex
templo infigā omnes ratus receptis
inter ordines uelitib⁹ et alia turba auxi
liorū acie promouit. gallī et memoria
tę tolostobogiorū cladis territi/ inhorre
tia corporibus grauiter tela/ fessiq; et
stando uulneribus ne primū quidē ipe
tum et clamorē romanorū tulerūt. fuga
ad castra inclinauit/ q̄ passi inter mu
nimenta sese recepere. pars maior dex
tra leuaq; palati qua quiq; impetus
tulit fugerūt victores usq; ad castra se
cuti ceciderūt terga. deinde incastris
cupiditate prede hesernt. nec segnat
quisq; in armis gallī diuitij fuerūt
qua serius ad eos peruēturi erat. acre

ni ne primū quidē telor⁹ amictū tulerit
Consul qui in gressus mentis abduc
one abstinere nō poterat eos qui in cor-
nibus fuerant/ proximus ad sequēdos ho
stes misit. paucissimi spacio secuti. nō plo
tamen octomilia hoīm infuga nō pue
nulla fuit/ ceciderūt/ reliqui flumen altz
traiecerūt. romanorū pars magna ea
nocte inhostū castris mānsit = Ceteros
inde sua castra omnis reduxit. postero die
captos predaq; recensuit/ q̄ tanta fuit
quanta auidissima rapiendi gens/ altz
as mōtes tauri oīa armis p̄ multos an
nos tenuisset coacerauare potuit. Galli
ex dissipata fuga passis in unū loci con
fugere magna pars sauia/ ut inermes
nudi oīby rebus oratores de pace ad con
sule missūt. Eos dū alius ephesii uenire
iussit. Spē (iam enī medii autumni erat)
loci gelidi propinquitate tauri mōtis
excedere properans/ victorie exercitū
in hiberna maritime oneredusit.

Vmbre in asia gestum. In exteris
Ptolemeus tranquille res fuerūt.

de sapione africano electo tertio pontifice senatu.

Consules rome. T. quintius flaminius
et .M. Claudius marcellus senatū le-
gerunt/ princeps insenatu tertiū le-
ctus P. Scipio africanus quattuor sol
pti sunt/ nemo curuli usus honore et
in equitum recensendo mitis admō
censura fuit. substructionē super equi
meliū in capitolio et uiaz sternēdā a
porta capena usq; ad martis edes loca
uerunt. Campani ubi censorē senatū
consuluerūt. decreti un rome cēsorēt ur
aque ingentes eo anno fuerūt. Tiberis
diuersus campū martiū planaq; urbē inundauit.

de M. fulnio sit postulatu galli dedissent romanis.

(ab. C. flaminio consule bello insubribus cū gallis
pfecto. alter consul .M. fulnius p domitis
etholis cū traiecisset in cephalaniā ci-
ca ciuitates insule misit postulatū ut
se dederet romanis an belli fortunā experi
mallēt. Actus ad omnia uoluit ne dedi
tionē crastinarent. Obsides in imperatos
pecunias inopes populi misere nos aut

ſtranõi et ſalenſes et tamei dederũt. Jn
ſperata pax Cephalamie affulſat Cũ re
pente una ciuitas imorũ ob eãz ſamei
deſciuerũt / quia opportuno loco urbs poſita
eſſet timuiſſe ſe aiebat nedemigrare
coguerẽtur a romanis. Ceteri ipſi ne ſibi
confinxerũt metũ et timore uano et
quiẽti exentallerũt malũ anĩa ctatasq;
monibus res apud romanos perlatas
eos ſit / nihil compti eſt / niſi q; danis iaz
obſidiũ repente portas clauſerũt. et ne
ſiluorũ quidẽ piratby / miſſat eniz ſub mu
los conſul ad tentandã miãz paiẽtũ po
pulariũ qz / deſiſtere ab incepto nolueri
Oppugnari deinde poſtq; nihil pacati re
ſpondebatur / cepta urbs eſt. Apparatũ oẽz
tormẽtorũ machinariũq; trãſluctũ ab
ambracie oppugnatione habebat / ete
pura que facienda erant impigre mi
lites ꝓfeceriũt. Duobꝰ igit̃ locis admon
arietes quatiebãt murũ / ne ab ſa
meis quicq; quo aut opera aut hoſtis
arcen poſſit pretermiſſũ eſt. duabus
tñ maxime reſiſtebant rebus. Anaſi
terione ſemp iuxta uallũ piu diruto
noiũ obſtruentes murũ altera erup
tionibꝰ ſubitis nunc inopera hoſtiũ nẽ
inſtationes / et plerũq; hiẽ prelijs ſu
periores erant. Una adtendos inuẽta
haud memorata res eſt. Cenũ fundi
tores ab egio et patris et dimiſſi acha
apueris. hi more quidã gentis ſaxis
globoſis / quibꝰ ferme arene imixtis
pata litora ſunt / funda mare apertuz
inceſſantes exercebãtur. Jta longiꝰ
certiore et ualidiore ictu q; baleariꝭ
fundibꝰ eo telo uſi ſunt. et eſtnõ ſim
plicis habene / ut balearica aliariũq; gẽ
tiũ funda. ꝫ triplex ſaltale crebris
ſuturis duratũ / ne fluxa habena uolu
tenir inactu glans. ꝫ librata cũ redire
uelut neruo emiſſa exninanir. coronas
modia ferali magno et intuallo lon
aſſuen traiecit nõ capita ſoliũ hoſtiuz
uulnerabant. ꝫ quiẽ loci deſtinaſſent
orie. he fiunde ſameos cohibuerũt ne tã
crebro ne tam audacter erũpent / adeo ut
pcarentur ex muris adeos ut paruũper ab
ſcederent / et ſe cũ romanis ſtationibꝰ pu
gnãtes ſpectarẽt. quatuor mẽſes obſidio
nẽ ſamea ſuſtinuit = Cũ expauci q; die aliqui eorũ caderent aut uulnera
rentur et qui ſuperarant foſſi et cor po
ribus et aĩs eſſent / romani norte per
arcẽ qua tiberẽ uocant. nã urbs i mare
deuexa in occidentẽ uergit / muro ſupe
rato in foruꝫ puenerunt. Samei poſtq;
capta partez urbis ab hoſtibus ſenſerũt
cum coniugibus ac liberis in maiorẽ
refugerunt arcẽ. Jnde poſtero die dedi
ti direpta urbe omnes ſub corona uenie
runt = Conſul compoſitis rebꝰ cephalo
nie / ꝑſidio impoſito / in peloponeſuz iaz
dum eſtiueſcennbꝰ egrotantibus maxime
ac lacedemonijs traiecit. Egriũ aprinci
pio acaya conſilij ſemper conuentus gẽ
tis indicti ſunt. ſed dignitas urbis id
ſed loci opportunitas damuz eſt. huic
more philopomenes eo primũ anno
labefactate conanis legem parabat fer
re / ut nouis diuitanbꝰ quia acaie cõſilij
eſſent inuicẽ conuentus agerentur et
ſub aduentũ amiſſis damorgijs cuius
tñ qui ſimus eſt magiſtatus egriũ e
uocãtibꝰ. philopomenes tum erat ꝓpe
modum conuentũ edixit. quo cũ appa
reret omnes fere conuẽturos / conſul q;
q; egrotiſſũ faciebat eãe diem uenit / u
bi ante diſceptatio fuiſſet / et rẽ inclina
tã cernerent / incepto deſtitit = Lacedemo
nij deinde eam inſtia certamina literi.
Soliatã eam diuitatẽ exules maxime
habebant. quorũ magna pars in mari
timis Laconice ore caſtellis q; omnes
adepti erant habitabãt. Jd egre pati
entes lacedemonij / ut aliquez liberiz
ad mare haberent aditũ / ſi q̃n roma alio
ue mitterent legatos / ſimul q; ut em
porijs et receptaculis peregrinis mer
cibus ad neceſſarios uſus eſſent. Nocte

adorn uiaī maritimū noīe lamin imp
uiso ocupauere / Vicaīq; quiq; ibi exules
habitabant pmo inopinata re territi
deinde subito congregan tes certa
mine expulerunt lacedemonios. tñ
tamen omnē maritimā orā puasit. le
ctatoq; coster et castella oīa uicisq; et
exules quibus ibi dominia erant adcheos
misiunt - Philopomenes pretor iā inde
ab initio exulū causse esse / et amicis et
auctor semper acheis minuendi opes / et
auctoritatē lacedemonioꝝ consiliū ſtē
tibus dedit / deerauīq; referente eo fcm
est / tum in fide acheorū tutela q; tū
quinctius et romani laconice ore castel
la eis tradidissent / ut aī abstinere bis
ex federe lacedemonijs deberent / late
uicius oppugnanis esset / cedesq; ibi fcā /
qui eius rei auctores affinesq; essent / nī
decerneret acheis / uiolatū uideri fedus
ad exposcendos eos. Et legan exēplo la
cedemonē missi sunt - Id ipsum ad eo
superbū et indignū lacedemonijs uisū ē
ut si aliqua mutatis fortuna esset haud
dubie exēmplo arma capturi fuerūt.
quarime aūt consternauit eos metus
si sel' primis imperijs obediendo iugū
accepissent / ne id qd iam diu molirē
tur philopomenes exulibus lacedemonē
tradere. - Furentes igit ira xxx. hoīb
ex factione aī qua consiliorū aliquando
netas philopomeni atq; exulib erat int
fectos decreuerunt renūtiandā sponda
tē acheis - legatosq; exemplo cephala
niā mittendos / qui consuli - ch, fulmo q
q; romanis lacedemonē dederēt - ora
rentq; eū ut ueniret in peloponesum
ad urbē lacedemonē in fide dicionēq;
ppli ro. accipiendā - Id ut ad acheos le
gati retulerūt / omīs ciuitatū quoꝝ
consilij erant consensu bellū lacede
monijs indictū est - nec exēmplo gere
rētur hiems impedijt. - maiorib tñ
paruis latrocinijs magis q; bello modo
nō tra tñ sed etiā nauib armati fines

eorū uastari. - hic nimultis cōsulē pelo
ponesiis adduxit. cuius q; ei / heli con
silio indictū lacedemonijs ad disceptan
dū actū. magna ibi nō disceptatio mō
q; altercatio fuit - Cui consul aī alia sāp
ambiose partē utrāq; fouendo incerta
responderet / una denūtiatione ut bello
abstinerent donec romā ad senatū lega
tos misissent finē imposuit. Venitq; le
gatio missa romā est. Exules quoq; la
cedemonioꝝ suā cām legationēq; ache
is iniuxerūt. - diaphenes et licortas
megalopolitani ambo principes legatoꝝ
acheorū fuerūt. - qui dissidētes inter se
tum quoq; minime interse conuenientes
oīnes habuerūt. - diaphanes senatui
disceptationē oīuq; rerū pmittebat. cōe
optime controuersias inter acheos ac la
cedemonios finiturus - Licortas exēpto
tis philopomenis postulabat ut acheis
ex federe / liceret / libertatē q; sibi uti
batā Cuius ipi auctores essent / pstarēt.
magne auctoritatis apud romanos tū
gens acheorū erat - nollan tum nihil
de lacedemonijs placebat. Certum re
sponsuq; ita perplexū fuit / ut acheis si
bi de lacedemone pmissuq; acciperēt. et
lacedemonijs non oīa concessa his inter
pretantur. - hanc potestatē īmodice
achei ac superbe usi sunt - philopomeni
cōmutatur magistratus / qui ueris initio
exercitui indicto castra nusquā lacede
moniorū posuit. legatos deinde dimisit
ad deposcendos auctores defectionis et
ciuitatē impace finitā si id facisset pol
licentes - et illos nihil in dicta eā pass
uros - silentiū pmenti cetero fuit quos
nōiatim deposcerat - Ipsi se inuitos pfes
si sunt fide accepta alegatis uim absti
turā donec causaz dixissent - Ierūt et
alij illustres uiri / et adnexam priuati
et quia pinere causaz eorū ad rēp. cē
bant nusq; alias exules lacedemoni
orū acheis seū adiuuerāt inimicus /
quia nihil eque alienatur animos aios ciuita

de philopomene pretore
et de bello lacedemonijs indicto.

de īpetu facto.

ac legibus suis decreuerant ag

de philopomene posuit castra
nulli lacedemonio

de ipetu ℔lacedemoniꝯ facto.

tis uidebantur. Tunc exercitus tonꝯ pre
pe ante signa exules erãt. ¶ Hinc
nuncijs lacedemonijs ad portã castro
rũ agmine fõs occurrerũt. et ꝓmo lace
ssere uictꝰ/ deinde alterationẽ orta/ cũ
accenderentur ue fœnissimi exulũ/ si
pes in lacedemoniꝯ fecerũt. Cũ illi de
os et fidẽ legatorũ testarẽtur. et lega
ti et prætor submouere turbas et pro
tegere lacedemoniꝯ/ uim ulla que ia
quosdã inuadentes arcerent. Crescebat
nimultus conturbato turba. Et ad
spectaculũ primo cõcurrebant. deinde
non ferãtibꝫ exulibꝫ que passi forẽt/ et
orãtibꝫ opẽ/ affirmãtibꝫ ꝙ simul nul
lã occasionẽ habituros sicã ꝓtermi
sissẽt/ fedus q̃d in capitolio ꝙ olim
ꝙ in arce Artemis sacrarũ fuisset uiolã
p illoꝯ eẽ/ pœnus ꝙ alio de integro fedẽ
obligarentur/ noxios puniendos eẽ. Ac
censa hinc uocibꝫ multitudo ad uocẽ unusq
uit ferirẽt inclamauit/ saxa cõiecit. Atq
ita .xvij. quibus ui naula p tumultũ inie
cta erant interfecti sunt. Alij postero
die comprehensi aquilibꝫ ꝓtor uix arce
erat nõ quia saluos uellet/ sz quia per
ire cã indicta nolebat/ obiecta multitu
dine irate aĩ aduersis auribꝫ pauca
locuti essent dãnati omnes ꝙ tradi
sunt ad supplicũ. ¶ Hoc motu iniecto
lacedemonijs impatũ primũ ut mu
ros dirimerẽt. deinde ut oĩs exulũ a
uxiliares/ qui mercede apud tyrãnos
militassent/ terra laconica excederẽt
Cũ unusq̃ suum arãti liberassẽt ea
magna multitudo erat ante diẽ certã
abiturus/ qui ibi mãsissẽt eos prædãdi
abducendi uendendi ius acheis esset.
Ligurgi leges mores ꝙ abrogarẽt. a
cheorũ assuescerent legibꝫ institutis
ꝙ/ Ita unius eos corporis fore/ et deoĩ
bus rebus fanũs consensuros/ nihil
obedientius fecerũt ꝙ ut mutuo diru
erent/ nec egrius passi sunt ꝙ exules
redire. Deinde regem in consilio coĩ

de restituendis his factum est. et mõnc
illata externos auxiliares dimissos et la
cedemonijs asscriptos. Ita erũ uocabat qui
a tyrannis liberati erant/ uirtus excessisse in
agros dilapsos primus ꝙ dimitteretur ex
nouis siue ꝓtorẽ uim expedire et ꝓhendere
id genus hoĩnũ et uendere iure ꝓ de pla
cuit. multi comprehensi uenierũt. Porta
ex ea pecunia megalopoli permissu ache
orũ refecta est/ quã lacedemonij diruе
rant et alter belbinans quẽ iniuriaꝫ
tyranni lacedemoniorũ possederãt restituit
eidem ciuitati ex decreto uetere acheorũ
qd̃ factũ erat philippo amintæ filio regnã
te. Per hec uelut enervata ciuitas lace
demoniorũ diu acheis obnoxia fuit. nul
latenus res tanto erat dãno ꝙ disciplina
lycurgi cui ꝓpe sexcenta annos assue
uerat sublata a conualio.

de creatione cõsulũ ⁊ prætorũ.

¶ Hi ad consule inter acheos lacede
moniosq̃ disceptanti est filius/ qz
iã in exitu annus erat comitioꝝ cã pro
fectus roma creauit consules q. Vale
rium messala et c. Liuius salinatorẽ. q.
Emilium lepidũ ferũt eo quoq; anno cõ
sulatũ petentẽ deterruisse. Prætores inde
creati C. ogulnius philo. q. Claudius
marcellus. C. stratius. C. cannius
Publius Claudius pulcer. Lucius
Malleolus additus. ¶ Comitijs perfectis
q. Fulvius in prouinciã ad exercitũ rediꝛe
placuit. Et quoq; et collegæ cornelio
imperiũ in annũ prorogatũ est. ¶ Eo ãno
in edẽ Iouis signũ dei ipius et deorũ
uorũ responso et senatus in capitolio
auratũ ab. c. Cornelio pontifice dedisse inscriptũ est. et xij. clipea au
rata ab ædilibus curulibus a. Claudio et p.
Sulpitio galba sunt posita ex pecunia q̃
frumentarios ob annonã cõprehensos dã
nauerat. Ædilis plebis. C. Fulvius flac
cus duo signa aurata uno reo dãnato
nam separatim damnati erant/ posuit.
Collega eius a. Cecilius neminẽ dãna
uit. Ludi romani ter. plebei quinquies

ton instauram .d). Valerius messalla .in et.C.
Liuius Salinator consulatum .xdiby martijs
cum iniissent deinde. deq; prouinciis et exer
citibus senatu consuluerunt. De etolia et a
sia nihil mutatu est. Consulib alteri pisetu
ligurib. Alteri gallia prouincia decreta est.
Comperare interse ac sortiri iussi et nouos
exercitus binas legiones scribere/et ut soc
is latini nois quina dena milia peditu im
parent/ mille et ducentos equites d)esalle
ligures Salinatori obtigit gallia. Proes
inde sortiti sunt. d). Claudio urbana .p. clau
dio pegrina iurisdictio euenit. Et. martius
Sicilia .C. Sternimius Sardinia .L. malius
hispania ateriore. C. Captimius ulteio
rem est sortitus. De exercitib ita placuit
egallia legiones que sub .C. lelio fuerant ad.m.
turiu proconsule inbriacos traduci/et qui
insicilia esset dimitti exercitu/ et classe
que ibi esset romam reduceret .d). Sempro
nio pro vspanis legiones singule que tu his
prouincijs erant decrete. et ut .x. milia
peditu ducentos equites ambo insupplemtu
proes sociis imperet sociisq; trasportaret.
Prius q̄ in prouincias noui magistratus pfi
sciscentur supplicatio primu pro collegio
decemuiroru impetrata fuit moris cōpiq; et
luce inter horam tertiam ferme et quartam te
nebre oborte fuerāt et nouendiale sacrifi
ciu indictu est/q̄ in annalibus lapidib pluis
set. Campani ciues eos exclusos. q̄ forte
Campani querūt posse duce uxores romanas dorunas. anno factu erat consules rome consuli de
egissent. Nam antea incertu fuerat ubi
consulerentur/ perierūt/ ut sibi ciues roma
nas ducere uxores liceret. et siqui prius du
xissent ut heredes eas/ et ante eā diē nati
iussu sibi liberi heredesq; essent. Impetra
ta utraq; res. De formianis tusculanis
q; municipibus et arpinatib .C. valerius
apo tribunus ple. promulgauit ut his
suffragij latio Nam antea sine suffra
gio habuerat ciuitate/ esset. huic roga
tioni/ quamor tribuni plebis/ quia non
ex auctoritate senatus ferrent/ ciues inter
cederent/ edicto ppli ne/ no senatus ius
suffragiu/ quibus uelit imperari. desistere
in cepto. rogatio lata est/ ut in tusculia tribu
formiani et tusculani. Cornelia arpinatesq;
ferent. Atq; in his tribus tu primu et vale
rio plebiscito censi sunt .d). Claudio appio cae
cio censore sorte siparo. Quinto lustrum
condidit. censa sunt ciuiu capita ducenta 200098 mss
quinquaginta octo milia. Lustro pfecto
consules inprouincias proficisci sunt. hie
me qua ea rome gesta sunt/ a.d.c. malius
consule primu deinde pro consule inter
nante in asia legationes undiq; exoriba
ultatib gentibusq; q̄s tauru montē incolu
unt/ conuenieb̄at. Et ut clarior nobiliorq;
victoria romanis de rege anthioco fuit q̄
de gallis/ ita letior eis fuit de gallis q̄
de anthioco. tolerabilior regia fuit/ fuit
rat/ q̄ feritas imaniu barbaroru incerti
q; indies terror quo uelut tempestas
eos populantes inferret. Itaq; ut quib
libertas anthioco pulso pax gallis domi
tis data esset/ non gratulatu modo uene
runt. Et coronas etiā aureas p suis fauto
tibus attulerunt. Et ab anthioco legati
et ab ipis gallis pacis leges dicentur/ et
ab ariarathe rege cappadoci uenerūt adhuc
am petendā iuendāq; pacis nouā pau
cissis anthiochi iusserat. Et ducenta ta
lenta argenti sunt impata. Gallis respō
sum cui Eumenes rex uenisset/ tu datu
his lege. Ciuitatu legationes aut benignis
responsis leniores etiā q̄ uenerāt dimis
se. Anthiochi legati pacem in pamphilia
firmenaq; ex pacto cū .L. Scipione fe
cere iussi adiicere/ eo se ad exercitu
ru. Principio deinde ueris lustrato exer
citu profecti die octauo ad pameā uenit.
Ibi triduum stationis habitis/ thisq; rursus
ab pamea castris in pamphiliā quo pacem
firmentiq; regios conuehere iusserat/
peruenit. Mille et quingenta talenta ac
cepta argenti ad pameā deportantur. Fru
mentu exercitui diuidit. In ad pgamu in
ducit/ quia in his locis regio tenebatur
presidio. Appropinquante pfectis pridie obui

fuit triginta dierū tempus petens / ut regē
anthiocū de urbe tradenda consuleret. Dato
tempore ad eam diem decessit pfidio. et a
Pergamo. L. manilio fratre aī dimicior mi
libus militū oroāda ad reliquū pecunie qd
exco pepigerat exigendū missō. Ipē quia
Eumenē regē et decē legatos abroma ēe
sum uenisse audierat / fussit sequi anthi
ocū legatis / ad pameā exercitū reduxit.
Ibi ex decē legatorū sententia fedus inxe
uerba cum anthiocō conscriptū est = A
micicia regi aī pplō: his legibus erit
dicionib esto / neq̄ē exercitū quicq̄ ppl
o. sbjs ue belli gerendi ius erit / nec per
fines regni sui eorū ue qui sub dicione
eius erunt transire sinito / ne cōmeatu
ue qua alia ope iuuato. Eidem romāi
sbjq; anthiocō et his qui sub imperio ei
erunt pstent. belli gerendi ius anthiocō
ne esto aī illis qui insulas colunt / neue
in europā trāscendito. excedito urbib et
agris illis castellis eis tauri mōtē usq;
ad tanaiz amnē et a halletauri usq; ad
iuga qua inficaoniā uergit / neq̄ua arma
efferto / ex his opidis agris castellisq; qui
bus excedat. siqua extulit quecq̄ oporte
bit recte restituito / ne militē neu quē ali
um ex regno Eumenis accipito. siquis e
arū urbiū ciuis q; regno abscedēt aī rege
anthiocū / intraq; fines eius regni ēt / adq;
mēsē omnes ante diē certā redeant / qui ex
regno anthiochi apud romanos sbditosq; ēt
his ius abeundi mandatiq; esto / Quos seu
figitiuos seu bello captos seu quis liber ca
ptus aut trāsfuga erit reddito. romanis
sbjsq; Elefantos tradito omnes. neq; ali
os parato. tradito et naues longas arma
menta q̄ earū. Ne plures q̄ x. naues
nulla plus q̄. xxx. remis agatur habeto / neue
minorē ea belli causa q̄ ipē illanuos erit / ne
nauigato extra calicandrū neu sarpe
donīū promūctoria extra quae sq̄ na
ues tenuiā stipendiū aut legatos aut
obsides portabit milites habeāt mercē
de conducendi ex his gentib q̄ sub dic

tione p.r. sunt anthiocō regi ius ne esto / ne
uoluntarios quidē recipiendi / subditorū sbdi
ue. quae edes / quae edificia intra fines regni
anthiochi sunt / quo iure ante belli fierū / eo
sdem subditorū iure finito. Siquae pecunie de
buntur earū exactor esto. siquid ablatū
id conquirendi cognoscendi repetendiq;
idem ius esto. Siquas urbes quas tradi
oporteat / hi tenent quib anthiochus dedit
et ex his pfidia deducto. utriq; recte tradā
tur aurato. Argenti pbi talēta attica. xxv.
milia dato intra xij. annos pensionib e
quis / talentū ne quo minus pondo octoge
ta romanis ponderib pendat. Triticī. xl.
milia modiū. Eumeni regi talēta. ccc. l.
intra quinquennium dato. et priusquā to qd
ex manū sit talenta. cxcvij. obsides roma
nis uiginti dato. triennio mutato nemi
nes octonū denū annos / ne maiores quā
nū qua dragemū. Siquis subditorū pplō ro.
uolet bellū inferre / anthiocō uim arcendi
ius esto / dū nequā urbes aut bellum inue re
neat aut in amicitia accipiat. Controuer
sias inter se ius ne ad iudicē discepter / aut
ius uti ei placebit bello. de hānibale pene
et etolo thoante et milissima eo acarna
ne et calchidensib eubulida et filopome
ne de dendis in hoc quoq; federe acceptū
est ut siquid postea addi imutarique pla
cuisset ut id saluo federe fieret.

Onsul iurauit in hoc fedus. abrogē
quis exigeret iusiurandū pfecti. Q.
minucius et. L. manilius qui ni forte ab
oramea rediit. et. C. fabio labeoni qui
classi perat scripsit / ut pathara exemplo
prohibiti decernit / quecq; ibi naues regie es
sent cōsideret cremaret q;. Profectus
ab ephesō quinquaginta tectas naues aut
concidit aut incendit. Telmesū eadē et
pedinome tristis subito aduēni classis
opidanis reapit. exercita protinus is
sis ab ephesō regni ibi quicquid erat p
insulas ingreā traiecit. Arenis pauci
moratus dies dū pirreū ab ephesō na
ues ueniret / totā classem inde in italiā

de iuramento p pace fuiade et alys ut ifra.

reduxerit. C. Gallus cum inter cetera ꝯ ac
cipienda abanthicos erant/ elefantes ꝙ
accepisset/ eumenī omnes dedis
set. deinde causas ciuitatū multis inter
nouas res turbans cognouit. et ariara
tes rex parte dimidia pecunie impe
trasset a eumene. Cū despondisset filiā
Antiochus eumenis. Cui despondisset filiā
es filiā dimissa in armeniā ē acceptus
Ciuitatis aūt cognitis causis decē lega
ti alia aliarū fecerūt condītionē/ que ſti
pendiarie regi anthioco fuerant. et nī p.
r. senserāt/ his īmunitatē dederūt. que
partū anthioco fuerāt aut stipendiarie
Atali regis/ eas omnes uectigal pēdere eu
meni iusserūt. nominatim preterea colophoīs
qui in ortho habitant. Cimeis milesijs īmu
nitatē cōcesserunt/ dardanis supīmu
nitatē et dromissa insulā dono dederūt/
et milesijs que sacrū appellant agrū/ resti
nierūt/ Ilienſibus quoq; roheteū et gagleū ad
iderūt/ non tam obsequentia merita ꝙ
originū memoria. Eadem et cardianū
liberandi cā fuit. Chios quoq; et Smir
neos et Erithreos pro singulari fide quā
eo bello pstiterūt et agro donarūt/ et īoī
patrio honore habuerūt. Phocenſibus et ager
que ante bellū habuerūt reddītus/ et ut le
gibus antiquis uterentur permissū. Rodijs
affirmata quedata priore anno erant.
Licia et caria data eis ꝙ a meandrio
amnē pretermissū. regi eumeni Chersō
nesum et europā et Lisimachiā castel
la ulcos agrū quibus finibus tenuerat an
tiochus adiecerūt. In asia phrygiā utrāq;
alterā ad elespontum maiorē alterā uocāt
et a frigia quā prusias rex ademerat re
stituerūt/ ut lucaniā et miliadā et lidi
am et nominatim urbes Tralim atq; epheſ
sum et telmesū de pāphilia disceptatum
inter eumenē et anthiocū legatos cū esset
quia pō euis altera pars ultra taurū est
ad senatū integra relatur. His fedēri
bus denique gallos regibus pacis.

gressus quibus pacē cum eumene suasset dirit.
denistauit ut moxē uagandi cū armis fini
rent/ a gentiū q; suorū terminis se continērent.

Contractis deinde ex oī ora nauibus/ et eume
nis etiā classe p atalū fratrē regis ab elea
adducta/ copias omnes in europā traiecit.
Inde p chersonesū modicas itineribus grauē
preda omnis generis agmen trahens Li
simachie stationa habuit/ ut q̄ maxime re
centibus et integris ſumentis/ tranāq; p quā
iter uulgo horrebāt ingrederetur/ quo
profectus est ab lisimachia die adamnen
mellanā quē uocant accole. Inde postero
die gipsea peruenit/ ab gipseis uia decē mi
liū fere silueſtris angusta cōfragosa exti
piebat. Penes difficultate itineris in duas
partes diuisus exercitus et p̄cedere unanimis
sa altera magno intervallo segere agmen
media impedimenta interposuit. plaustra
cū penuria publica erāt phosa q; alia p̄da.

Erat aūt p salinū iter trāsū decē haud amplius
milia ex quatuor populis asty et cornely
adipas angustias uiā armis fecerūt. Opinio
erat nō sine philippi scientia regis macedo
nū id factū esse cū scisse nō aliter ꝙ p thetidā
reditturos romanos et quantā penuriā secū
portarēt. Inprimo agmine imperator erat
eumenes. Thraces nihil remouerē donec armata transiret
postq; primos supasse angustias uiderūt/ postre
mos nōdū appropinquāte impedimenta et
sarcinas inuasērunt. cesis q; aliquot milibus partim
ea que inplaustris erāt diripere partim sub
oneribus iumenta extrahere. Inde postq; da
mor primū ad eos quia in ingressi saltus
segabantur deinde cum ad p̄mū agmen est
planis utrinq; in medium conuertitur et in
ordinatū simul pluribus locis pugnā conſeritur
thraces p̄da ipa impeditos oneribus completos
q; et plerosq; ut adripiendi manus ua
cuas habent inermes adorti sternunt. romanos
iniquitas locorū barbaris p calles notos oc
cursantibus et latentibus interdū incautos ual
les prodebant ipaq; onere plaustra q; ut
fors tulit his aut illis incōmode abiecta

de progressibus eumenis cū exercitu ad
uersa loca.

de pugna romanorum cū thracibus.

de immunitatibus inductis aliquibus ciuitatibus p romanos.

oppugnãnby impedimento sunt. alibi
pdo alibi prede undex cadit prout loc
iniquus ne hís aut illís prout aliis pugn
nũ est prout nũis alij pluribꝫ q̃ ipi erãt
alij pauoribꝫ occurrerãt. Varia pugne
fortuna est. multi utrisq; cadũt. Jãnor
appabebat cum plio excedũt tracs nõ
fuga uulneruꝫ aut mortis ꝛ quia satis
p̃ de habebãt. Romanoꝝ primũ agmen
extra saltũ arcatemplũ meridiũ ca
stra loco apto apposuit / parq; alta ad cu
stodiã impedimẽtorũ medio in saltu du
plici aream data uallo mansit = Postero
die primus explorato saltu q̃ mouerẽt pe
se coniũgunt. Jn eo plio cũ impedimẽtoꝝ
et calonũ pars / milites aliquot cũ passis
toto prope saltu pugnatum uenit occidisset
.cc. minus thormi morte amissa est in
cepti fortis et strenui uiri. Eo die ad
hebrũ flumen puentũ est. Jn eniꝫ fi
nes pter apollinis geristhũ quẽ uocãt in
colle tẽplũ supant. alie angustie circa
tẽpla excipiũt. hoc loco nomen est. Nec
minus confragose q̃ priores / sed quia ni
hil siluestre circa est / nelaterebras quib
ad insidiandũ prebent. ad eãdẽ spes pred
tus / gens et ipa tracũ conuenire. ꝛ q
nulle ualles pbant ut cõspicerentur an gu
stias obsidentes effugiebãt / minus tropis
tumultus q̃ fuit apud romanos / quippe
et si iniquo loco plio tamen iusto aciem
perta collatis signis dimicandi erat. cõ
ferũt subeuntes cũ clamore impetu hõs p
mũ expulere loco hostes / deinde aduersos.
fuga ĩn cedes q̃ suos ipos impedientibꝫ
angustijs fieri cepta est. romani uictores
aduncã maxillam / salentũ appellãt po
suerũt castra. Postero die patentia irrẽ
pridianus campus eos excepit. triduoq;
ibi frumentũ capientes mãserũt. partẽ ex
agris maronneoꝝ conferentibꝫ ipis partẽ
ex nauibꝫ suis / q̃ ni oĩs gnis cõmeatu sed
bantur adstanꝫ diei uia apollonia fuit.
hic p adriatici agrũ neapolim puenitur
hoc omne p grecorũ colonias pacati uer
fuit. reliquũ inde p medios tractus dies no
ctesq; et sino infesto tam suspecti donec
in macedoniã puenere. Historicos. t. idẽ ex
ercitus cum a scipione eadẽ uia diuerterent
habuerat. nullã ob aliã cãz q̃ q̃ p deminus
q; peterent uenire fuerat / q̃q; nunc quoq; claudij
auctor est ad quidecim milia tracũ p̃cedẽ
ad explorandã loca agmen munimũde
occurrisse quadrigentos equites fuisse
numidas paucos elephantes mutini filiũ
p medios hostiũ cũ.cl. delectis pedibꝫ pe
ruupisse eiq; dẽ tũ mox muros tam in me
dio elephantis locatis incornu equitibꝫ di
spositis manum cũ hoste cõseruisse et uersũ
ab tergo pbuisse / atq; ĩ turbatos ab equi
stri uelut procella hostes a pedinũ agmen
nõ accessisse. c. atilius p macedoniã inter
saliã exercitũ traduxit. Jn epiriũ apollo
niã cũ puenissent nõ dũ ab hiberno cõtepto
mari ut traijcere auderet apollonie hiber
nauit. Exitu prope anni. a. ualerius
sul ex liguribꝫ ad magistratus subrogãdos
romã uenit. nulla memorabili in prouin
cia gesta re / ue ea probabilis more erat esse
q̃ solito seruus ad comitia uenisset. Comi
tia consulibꝫ regendis fuere ad xv. kl. mar
tias creati .M. Emilius lepidus C. flaminius.

V. Octauo die p̃tores facti Ap. claudius pul
cher Sor. Sulpitius galba. Q. terẽtius
culleo. Cn. Terentius massiliota. C. fului
flaccus. M. furius crassipes comitijs p̃toꝝ
quas prouincias p̃toribꝫ ex placere tenuit
ad senatũ cõsul. Decreuerũt duas rome
iurisdicendi ea. duas extra Jtaliã sici
am ac sardiniã. duas in Jtalia Tarẽtum
et galliã. Et exemplo primus q̃ interpre
tes sortiri iussit. p. sulpitius
urbanã. Cn. terentius peregrinã exortus.
L. terentius sicilia. C. fului sardiniã
Ap. Claudius tarentũ. M. furius
galliã. Eo anno. L. minucius signi et. L.
manlius q̃ legatos carthaginẽses pulsa
sedicebantur iussu. M. Claudij p̃toris urbis
per fetiales traditi sunt legatis et car
thaginẽ aduecti = Jn liguribꝫ magni bel

glissentis

Consultatio de cōsulibus.

lū et glisceūs indies maḡis fama erat. Jta
q̄ consulib nouis quo die de prouincijs et
de rep. tenderunt senatus utriq ligures
prouīnam decreuit. Hinc s.c. lapidus con
sul intercedebat. Jndignū esse p̄dictās cō
sules ambos īmalles ligurū includi. d. fil
lium et .C. malū brēuiū iam alterū in
europa alterū īasia uelut pro filippo ac
q̄ antiocho subhnitos regnare. Decreū
īhis tris esse placeat consulē his potius
q̄ p̄tores preesse oportere / nūc uagari
eos et belli furore ꝓuinones quib belluz
īdictum nō sit prec̄ p̄io uendicātes.
sīcas prouīcias exeranb obtinere opus
esset. sicut d. tullio L. Scipio cōsul. L.
Scipioni d. filius et .C. malius succes
sissent consules. Jta filuio maliocp .C.
Liuiuz et d. Valeriū consules debuis
se succedere / nunc certe profecto ero
lico bello reciprata ab anthioco assa deui
cts gallis aut consules adexercitus con
sulares mitti atreportari legiones īn
reddiq tandē reip. debere. Senatus hic
audīs īsententia p̄buerauit ut cō
sulib ambob ligures prouīa eēt / malu
um filuiuz q̄ decedere de prouīcijs exer
citus inde deduocre et redire romā plac
it. Jnimicate inter. d. consulē erant
filuiū et p. Emiliū. et sup cetera Emi
lius filius / biennio se consulē factuz
d. filius opera dicebat. Jtaq adimi
diam ei faciendā legatos ambrachiēses
insenatū subornatos criminib introdu
xit / q̄ui sibi cum inpace essent imp̄ata
priorib consulib fecissent / et eadē obe
dienter p̄stare. d. filuio parantēm
bellum illatū queri / agros p̄mū depopu
latos territoriē diraphonis et cedis urbi
inuectū / ut eo meu clauderc cogēnur
portas / oppidū deinde oppugnādos se et
oīa exēpla belli habita īsce cedib ince
dijs / minis / diripione urbis / cōiuges
liberos īsulinū abstractos / bona adē
pta / et q̄ se ante oīa mouear tēpla to
ta urbe spoliata ornamētis / simulacra

deū. deos īmortalēs conuulsos et sedib suis
ablatos eos / postes parietes q̄ nudatos ꝯ
adorent / ad quos precentur et supplicentur
ambrachiensib superesse. Hec querentes
interrogando crimiose et cōposito cōsul
ad plura uelut non sua sponte dicenda
eliciebat. Moris patrib alter consul .C. de .C. Flamīnio
flaminiū d. filiuiq causaz excepit / q̄m ue tractatur cāz .M.
terē et obsoletā uiā ingressos dirut sic
d. marcellū absīnanisanis sic. Q. fuluiū
a campanis actātos / q̄ui eadē opera T.
q̄uinctiū a filippo rege. d. aciliū. et L.
Scipionē ab anthioco. C. maliū a gallis
ipm filuiū ab etholie cephalanie popu
lis accusari patrentur. Ambrachiā op
pugnatā et captā et signa inde ornamēta q̄
ablata et cetera fā q̄ae captis urbib solēt
negatiuū aiūt me pro d. filuio aiūt ipz
-d. filuiuz consetis p.c. ob has res gestas
triūphū aliobis post postulaturus sit. Am
brachiā captā signaq̄ que ablata crimi
nantur cetera spolia cuiusurbis ante cur
rum latiurus et fixurus in postibus suis
nihil est q̄ se ab etolis sepetēt. eade ambra
chiensiū et etoloꝝ causa est. Itaq̄ colle
gaueus ul' in alia causa inimicitias exerce
at ul' si inhac utiq̄ mauult / retineat ambra
chienses suos in adiecnū. d. filuiū. Ego ut
ne ambrachiensib nec de etolis decerni quic
q̄ absente. d. filuio p̄tnar. Cum Emiliuz de .M. emilio q̄
callidā malignā inimīa uelut notā oīb insi tractauit redd
mularet et tempus eī morando extracti chiensib rex
rium diceret / nec consule inimico romā
rediret. certamine consiliū biduū absūp
nim est / nō preter flaminiū decerni quic
q̄ uidebanur posse / captata occasio est. Cū
eger forte flaminiū abesset referente emi
lio .S. cōsulnī factū ut ambrachiensib
sue res omnes redderentur / inlibertate
essent / ac legibus suis uterēnur / portaī
ea que uellent terra mariq̄ caperēt / dī
eorū īmunes romani ac sociī latini nois
essent. Signa aliaq̄ ornamēta que querc
rentur ex edib sacris sublata eē / de his
eī .M. filuiuz roma reuertisset placere ad collegiū

fontificū

de supplicatione facta p peste.

pontificū referri / et q̄ hī cōsuluissent fierī
neq̄ hīs contentus consul fuit / ꝛ postea p
insequentiā adiect .S.cō. ambrachiā non
uideri uī capt̄ (Supplicatiō inde ex decē
uirorū decreto pro ualitudine ꝑpli fuit per
triduū / quia grauis pestilentia urbē atq̄
agros uastabat. latineq̄ inde hiemē / quib
religionib liberati consules et delectu per
fecto (nouus enī uterq̄ maluit un mili
tibus) inprouinciā ꝓfecti sunt. uetereq̄
q̄ omnes dimiserunt.

de cuētu gn. Mālij romā pe tētis.

¶ Ost consulū profectionē. CH. Mallius
ꝓconsul romā uenit. Cui cum abser.
sulpitio ꝓtore senatus adedem bellone da
tus esset / et ipē cōmemorans rebus abste ge
stis postulasset / ut aduersus dīos īmortalib ho-
nos habeatur. sibiq̄ triūphanti urbē inuehi
liceret / Contradixerunt pars maior legato
rū decē qui ad eos fuerūt. et ad alios L. fu
rius purpureo et L. Aemilius paulus legati
q̄ rege .C. malio datos. pacis cū anthioco
fanonde causa fecerūt q̄ legū que ad .L.
Sapione inchoate fuissent ꝓficiendorū
C. maliū summa ope terendisse ut ea pacē
turbaret / et anthiochū ꝛ sui potestatē fe
cisset / insidijs exciperet. ꝛ illius cognita frau
de consulis cum saepe colloquijs penes captū
esset / nō congressū modo sed cōspectū eius
ea uitasse = Cupientē transire taurū e
greduz legatorū pabus et carmib sibille
ꝑdam supanib terminos fatales cladē ex
piri uellet retentū / admosse mī exercitū / et
prope ipis ingis ad diuortia aquarū castra
posuisse / ad nullā ibi cam belli inuenirent /
quiescentib regib ad egisse exercitū ad
gallogrecos / ad nationi nō exauctoritate
nōm
nō in populi iussi belluz illatū / q̄q̄ nūq̄ de
sua sponte facere ausuz anthiochi filiū
hannibalis et penorū recentissima bella esse
de omnib his consultū patrū ꝑ uisse
re. saepe legatos animaduertes trepentes / pro-
thremo qui bellū indicerēt missos. quid
eorū cornel. C. mallij fiant̄ est / uris ne
publicū ꝑ.r. belluz / et nō ui priuatā la
tronicū dicamus? an eo ipō contēti fu-

isti. recto itinere duxisse exercitū adeos quos
ubi hostes aduersos an ꝑ omnes anfractus
arū cū ira consistentes ut quo flexisset ag
men atalus timens frater eo cōsul mer
cēnarios aim exercitu romano segregis. Post
dilectionē q̄ et frigie recessus omnes
atq̄ angulos ꝑagrasset / stipendia a singulis
castellanis que deinde colligens. Quid
enī ubi ea gerendis / quid nī alijs equis in
noxijs ꝑlijs. belluz aduersus ipm cui noīe triūphū
petis / quomodo ingressus loco equo tpī tuo
pugnātis. Tu uō recte ut bonos dijs īmor
talib habeamur postulas. primū q̄ pro teme
ritate imperatoris nullo iure belluz gentiuz
inferentis penas luere exercitū noluerūt.
deinde q̄ belluas nō hostes nobis obiecerūt.
Nolite nomen extimare tm̄ mixtū esse
gallogrecorū. multo antea et corpore et
animo mixti ac mutati sunt. ansi illi
galli essent ea q̄ibus milites uario cuētu
in italia pugnant̄ est / quā imperator
nro fuit nisi hostis illic redisset. bis autem hīs
pugnant̄ est bis loco iniquo subiit / inual
le inferiore pedib pene hostiū aciē sub
iecit / ut nō tela ex superiore loco mittēnt
ꝛ corpora sua nuda inuicerent. obruere
nos poterant. quid igr̄ mauult. magna for
tuna p.r. est magnū et horribile nomen
recens ruina hannibalis filiūq̄ anthiochi
prope attonitis erant tante corporū mo
les. fundis sagittis q̄ in fugā conterri
ti sunt. Gallidus mane oriente nō est
gallico bello. uelut alium examina / ad
crepitū ꝑmi missilis auolauere. adhec
de ea nos momente fortuna / quid si ho
stem habuissemus eaduri fuisset? Cū
redeuntes in latera nostros trames inadimus
cesi hostis exitū impedimēta sumus. et
q̄nuaq̄ terrimus / nequo haud paulopl
dāni factum est q̄ si CH. malius eius
mentate cladē inuerat perisset. Cū
multiplicis fortuny euadit. exercitus ꝑo
lia regis anthiochi referens triphariā dis-
sipatis. alibi primū alibi postremū agmen
alibi impedimenta inter hostes in late

bris ferarū nortē imā delituit. pro his
triūfus petitur. Si nihil inter tracias
cladis ignominieq foret acceptū de qui
bus hostib triūfus peteret?/ delris ut opi
nor quos ubi hostes senatus aut p.r.
dedisset. Sic huic L. Scipioni. sic illi
M. atilio de rege anthioco. sic paulo aīi
T. quīnio de filippo/ sic p. africano de
hānibale et penis et Siphace datus
triūphus. et minima illa qī iā senatus
consuisset bella qsita tū sunt quib nū
tiandū esset regib ipis unq nūtarēt
an sanus esset ad psidū aliq nūtari ue
lint. Ergo hec oīa pollui et confundi tol
li fenalia iura/ nullos esse fenales. fiat
pace deū dixerim) tacnira religionis. ob
liuio deorū capiat pectora nra nō senatū
Quoq de bello consuli nō placeat nō af
ferri uelint iubeant ne aī gallis belluz
geri modo. certe consules grenā atq ast
am uolebant/ tū p seueranaby uobis li
gnes prouīnā decernere de to audiētes
fuerunt. merito ergo a uobis pspere bel
lo gesto triūfum petent/ quib auctoribz
gesserunt (Talis oratio. L. Emilij fuit
M aliū inhunc maxime modū respōdit
se accepi = Tribuni plebis antea assole
bant triūfum postulanby adilsari pa
tres q. quib ego grāz habeo q seu mih
seu magnitudini rerū gestarū hoc de
derunt/ ut nō solū silentio cōprobaret
honorē meū referre et si opus esset ui
derent paratū essent. ex decē legatis si
dis placet q consiliū dispensande cele
stande q uictorie imperatoribz maiores
dederunt nri/ adilsarios heō (L. furius
et L. Emilius curru triūfalē meo scen
dere prohibent/ coronā insignē capiti
detrahūt/ quos ego tribuni. triūfare
me prohiberent/ testes itaturus fu
rerū ame gestarū. Nullus equidē inui
deo honori. nos tribunos plebis nuper
uiros fortes ac strenuos impedientes
C. fabij latronis triūphū decreuistis.
auctoritate ura triūfauit/ quē nō bel
lū iniustū gessisse q horte oīa nō uidis
se inimici iactabāt. Ego qui aī centū mi
lib fere nostrorū hostiū signis collatis to
tiens pugnau/ qui plus quadringenta
milia hoīū cepi aut occidi/ qui bina ca
stra eorū expugnau/ qui extra iuga tau
ri oīa pacatiora q̄ extra italie ē reliqui/ nō
triūfo modo fraudor/ q tā apud nos p.c.
amisanby me meis legatis dico. dupl
eorū ut ita duerisis patres c. accusa
no fuit. Nā ne gerendū mihi fuisse bel
lū cū gallis/ et gesta temere atq impu
denter dixerit. Nō erant galli hostes. q
ni eos pacatos impata fanentes uiolatos
sit. Non uis postulaturus a uobis p.c.
ut q uīter de humanitate gentis gallo/
de infestissimo odio in nomē romanū/ satis/
ea de illis quoq qui has terras inuolit ex
timens. gallis remota uniuse gentis in
famia atq inuidia p terrōs extimate.
Vtinā rex Eumenes. ut a sic omnes ciui
tates adessent/ et illos potius q̄rentes
q me accusantes audirent. de hac re age
dū legatos circa dixi ad omnes urbes
et querite utrū grauiore q uiuite anno
an ultra tauri iuga moto an gallis subac
tis liberati sint/ quotiens agri eoz uasta
ti sint/ quotiens p̄da abacte referā/ cui us
redimendi capitis copia essit mactatas
humanas hostias/ imolatosq liberos suos
audiret. hi pendiū satore pependisse bonos
uros gallus/ et nūc liberatos suos regio t
perio pensuros fuisse. Si ame foret ces
sandū. quo longius anthiocus emotus esset
hoc ipotentius in asia galli dnāt reuenir
et quicquid ē trarū citra tauri iuga
gallorū impio nō uiro adiecisse. at
eni sunt hec ira. Verū enā delphos q dā
cōmune humani generis oraculū umblicū
orbis trarū galli spoliauerē. nec iō p.
r. his bellū indixit aut intulit. Equidē
aliquid interesse rebar inter id tempus
q̄ non dū inuite ac dinoscēdā greca
atq asia erat admirandū adeundūq
quidinhis terris fieret. Et hoc quo fine

Comemorat
luc ei gesta

malis ad patres

imperij romani tauris monẽ statuisti.
quo libertatẽ ĩmunitatẽ ciuitatibꝫ dans
quo alijs fines adiecit/aliasq; gro mulc
tans/uectigal imponens/regna augens
minuens donans adiminuens. Cure uẽ
centes eẽ ut pacẽ terra marisq; haberent.
An nisi psidia deduxens anthiocꝫ que
quieta insulis parabꝫ erant nõ putare
ris liberatã asiam sigallorũ excanis ef
fusi uagarentur. rara dona uira que dedi
sti regi Eumeni/rara libertas ciuitati
bus esset. Sed quid ego hec ita arguimẽtor
tas qꝫ nõ acceperi sz fecerit hostes gallos?
Te.l. Scipio appello Cui ego met succedẽ
tem uice imperij tui uirtute felicitatẽ q;
pariter nõ frustra adys ĩmortalibꝫ pre
tus sum Te.p. Scipio qui legan ius collego
maiestatẽ et apud fratrẽ consulẽ et apd
exercitũ habuisti/scitis ne ignorare an
thiocũ gallorũ legiones fuisse. uiderit
mane eos in cornu uterq; ideni robois
esse uidebamus locatosq; pugnaturos ut
ni hostibꝫ uictis cederent spolia eorum
uenilerent. Atqui cum gallis bellũ senatꝰ
decreuerat et populus iusserat/sed
simul ut opinor cum his decreuerant
iusserantq; qui mei psidia essent
Ex quibꝫ pter anthiocũ nim quo pacem
pepigerat Scipio et ni quo nolãti fedus
ut fieret mandauerant Omnes hostes
erant qui pro anthiocꝫ arma aduersꝰ
nos tulerũt. Inquia cã nim gallis amicꝰ
fuissent/et regulo quidẽ et tirãni. Ego
hñ et ni alijs pro dignitate imperij iuri
uacuis luere peccata sua pacẽ pepigi/et
gallorũ aiꝰ ripositent mingam asperita
te insita temperaui. Postq; indomitosq;
implacabiles cernebã/tum demũ ui atq;
armis coercendos ratus sũ. nice qm su
scepti belli purgari ẽ crimen/gesti redde
da est ratio. Inquo considerẽ equidẽ eã
mee et si nõ apud romanũ sz apud carta
ginẽsem senatũ agerẽ/ubi iniuriã tol
li imperatores dicitur/si prospere cuẽtu
prauo consilio gesserũt rẽ. Sed ego in
ea narrare que ĩ eis inspiciendis gerẽ
dis q; deos adhibet/quia nullius calũnie
subiar eaquedy cõprobauerũt/et insb
lẽnitatẽ urbis hr supplicatiõez aut tri
ũphũ decernit q; bene ac feliciter rẽp. ad
ministrarit. Si nolle sigrauate asuper
bũ existimarẽ uirtute gloriari/profecto ta
te mea exercitus q; mei q; tantã nationẽ
sine ulla mihi iactura deuictam postulare
ut dys ĩmortalibꝫ honos habetur/et ipe tri
ũphans in capitoliũ ascendere ubi nihil
deorũ iuste nisi paratꝰ profectus sit negat
uerꝰ hoc milite ai dys ĩmortalibꝫ. Inquo
ẽni loco dimicaui/die igr quo equore
poterĩ dimicare ai hostes montẽ cepis
sent. loco munito sz tenierẽt: nẽpe eũ
dũ ad hostes erat/si uincere uolle. quod
si urbẽ eo loco haberẽt et menibꝫ se te
nerent nẽpe oppugnandi erant. Quid
ad termophilas. Equo ne loco. q;. Antio
ai rege anthiocꝫ pugnauit? quid ph
lippũ/nõ eodẽ modo riuũ amnẽ augen
tem montiũ. C. quintius delent? Eq
dem adhuc quale aut sibi figant aut
uobis uideri uelint hostem fuisse nõ in
uenio. Sideremẽ et emollitã amenitate asie/quid pladi ut in quo loco sub
eundy fuit. si animũ ei fortitudo aũ
et roboris corporũ iuuenile tantꝫ uictoꝝ
rie triumphũ negans? Cecinimus est
p. c. nec quicq; aliud sit q; detractare
uirtutes corrũpe honores ac pmia eoꝝ.
q; ubi qsq; ita ignoscatis si longiorẽ ora
onẽ nõ cupiditas gloriandi sz necessaria
criminũ defensio fecit. An eã p; tramaz
salutis patentes qui et angusta erant et
plana ex arduis et culta ex siluestribꝫ fa
cere ponit? Et p; stare nequit in his la
bris delitescentes latrones tracos nequa
carcinarũ rapetur/neq; id sumẽtũ ex
tanto agmine erheret/neq; ullus
lateat/nec ex ullo uir fortis ac stre
nuus. Q. ay ĩmunis moretur ĩ hoc
iniquo casu inscriptiõ inciderit ut talez
ciuẽ amittere mus. hrẽtq; salutẽ Inquo

loco aliquo cū adortus nos hostis esset / duo simul anos primi et nouissimi agmis ad impedimenta nrā herentē experti sunt barbarorū et cū aīam uenerunt q̄ multa milia primo die plura multo post dies pauos cōsumpserūt et cōperūt. hoc si ipī tacuerint uos tamen aim testis oīs mee tonis exercitus est, nō credūt si gladiū in asta nō strinxisse / si hostem nō uidisse. (tamen tristis illa dies horū plus mouerā. sed cū dicti sanc et q̄m pro eo q̄ plurib; ubiq; uos q̄ uolu tangam uenia a uobis petenda impetra cū q̄ uelim patres conscripti.

Tus animaduersionis ea die q̄ defensionis fuisset nī alt canonē ingressum peruasset. dimicatur sententia mea opinione ut negaturus sim tristius fuisse uidere retur. Postero die cognitam a me q̄. C. Aquilij tribuni plebis q̄ uniuersa ciuitas maxima orbis terrarū urbes ignarus uno ppe tpe inprouisa per inuentas / romā in grauore. Siquidē uicta carthago uictis hānibale meritū expulisset. Roma uictrix uictore africano expellat. aliū neminē unū tantū memisse diuē debē ut legibus inrogari nō possit. nihil tā equū dū libertas esse q̄ potentissimus q̄z dicere posse cāz. Quid aut tuo cuiq̄ nedū sumaz rē publicā p̄mitti

strato nō sit reddenda / quiuis equū pa nō possit ineū uiz aut iniuriā cē. Cher agitata q̄ moniby doner dies dicende cā uenit. nec alias ante quisq̄ / nec ille sapio consul censorue maiore omnis gnis hoiuz frequentia q̄ tunc illo die in foruī deduc tus. Iussus dicere causaz sine ulla cri minū mōne oīū nez adeo magnificā de rebus ab se gestis. Et exorsus ut sanc uideret neminē unq̄ neq; melius nec ue riusq; laudatum cē. Dicebatur enī ab eode ingenio q̄ gesta erāt / et aurui fasti diū aberat quia pro plaudo nō ingloriā referebantur. Tribuni illis uetera luxurie crimina Asiaticorū ibernorū et uectis p. Lentulianū tumultū ei adfi dem plenius criminū reuocassent suspitionib; magis q̄ argumētis peculatus captus reum accusarūt / filiū capti sine pecu reddituz / omiby q̄ alijs rebus Sapionē tanq̄ inuius unius pax manu romana bellū q̄ esset ab anthioco ad tū. dictato rem eū consulē nō legatū inprouisaz fuisse. Non ad aliā rē eū profectū q̄ ut ad q̄ hispanie gallie Italie africe iaz pridem pacatas esset. hoc graue asseq; et oīby ad orientem uersis regib; gentib; q̄ appareat / unū hominē capiat colūnāq; imperij romani ee. Sub umbra sapioīs ciuitatē dnāz orbis terrarū latere / nut eius pro deorum patrū pro pli iussis ee. infamia intactū inuidia: quā possunt ur gent. C Oratoribus in noctē p̄ductis p ducta ē sibi dies. Ea ubi uenit tribuni in uestris primaluce conscenderūt. Ci tatis reus magno agmine amicoz et ciuiū q̄ p media cōmone ad uestra subi it. Silentio fcto. hoc inquit die tribu ni pl. uos q̄ quirites cū hānibale et car thagine sibi signis collatis in africa bñ et feliciter pugnauit. Itaq; cum hodie lin bus et iurgijs supsedere equū sit / Ego hinc exemplo in capitolio adioue op timo maximo q̄ Iunone et minerua ceteros q̄ deos qui capitolio atq; aram p

de p. Sapio
q cū aduc
suo uent

p. Sapronem exaulat. L. Sapio p ob eū morbū ad sue defensionis cāz venisse nō pōt.

sident salutandos ibo. hinc ad curias agam
q mihi et hoc ipso die et sepe alias egregie
gerende reip. mentē sanitatēq dederūt.
Vestrū quoq cuiusq commodū equissimi
ire meā / et orate deos ut meis similes
principes habeatis. ita si ab annis septē
decē ad senectutē semper meā uos hono
ribus uestris anteistis / ego uos honoribus
uobis gerendis preesse. ab uestris incepto
huius ascendit. Simul senatus consulta
fit. et scripta est Sapionē / adeo ut po
stremo scribe uiatores q tribunos uelin
querent. Nec cum his preter paulem co
mitatū et paonē qui reū ex uestris erabat
quisq esset. Sapio nō incapitolio modo
sed p totam urbē oia templa deūq ploro.
circūit. Celebratior re propter dies fauor
hostiū et extimatione uere magnitudis
eius fuit / qua quo triūphus de Syphace
rege et carthaginēsibus urbē ē inuectꝰ.
Hic spectaculis ultimus dies p. sapioni
illuxit / Postq cum inuidia certamina
prospiceret cum tribunis die longiore
posita / in liciniū concessit / Certo cōsilio
ne ad causas dicendas adesset. Maior
animus et natura erat / et maiori fortune
assuetus q ut reus esse sciret / et sub
mitteret se in humilitatē cām dicentiū.
Vbi dies uenit / atq absens ē cepti
L. Sapio morbū eāē ēē aiebat / excusabat / quā excusationē ai tribuni q
diem dixerāt nō acceperēt / et ab eadē
superbia nō uenire ad cām dicendā argu
erent q inuidiaū et tribunos plebis
et contionē reliquisset / et quibus uis se
tentre desse dicendo et libertatē ademis
set / his comitatus uelut captos trahēs
triūphū populi egisset / secessione uo.
eo die quo incapitoliū ascendit pl. fe
cisset - habens ergo temeritatis illius m
cedē quo die ret auctore / reliquistis ab
eo relicti estis / et tanū animorū indi
es uobis decessat / ad q antea exercitū
et classem hostem trib. pl. edillo qui mit
tere in siciliā aust sumus qui prendet

ai romā reducere ad eū piraticū ex nulla
sua trahendū ad cāz dicendā mittere nō au
demus. Tribuni plebis appellati abhinc Exaulat Sapio cōz tribuny absens
Sapione ita decreuerūt / ut si morbi cā ex
sarcire sibi placere accepi eā cāz / die q ad
legis prodiū. Tribunus pl. eo tp erat T.
Sempronius gracchus cui inimicitie cū p. Sa
pione intercedebāt - Is cū uetuisset nomē
suū decreto collegarū ascribi, et honorē q
omnes suū expectarēt / ita decreuit.
Cū L. Sapio / exaulasset morbū eē causē fratri / sanc
to sibi uideri. S.e.p. Sapionē priusq in
ma redisset accusari nō passurū. Cui quoq
si se appellet auxilio ei futurū ne causaz
dicat / a dio fastigiū rebus gestis honoribus po
puli ro. p. Sapionē deorū hoīnūq cōsensu
plenisse ut sub rostris reū stare et ple
be uarios / adolescentiū comitiis. populo
ro: magis deforme q ipi sit. adiecit de
nouo indignatoēz. Sub pedibus uirū stabit
Tribuni dominor ille africe Sapio - Ideo
quatuor nobilissimos duces penorū / in
hispania quatuor exercitus fudi fugā
uiq. Io Syphacē cepi. hānibalē deuiat.
Carthaginē pene gallē nobis fere. anchi
oā recepit ei frater consors huius glorie
L. Sapio ultra: augta tauri emouit / or
et diuoby penitꝰ sui cōiberet. Vos de pace
africani palmā peteritis / nullius ne meri
tis sui / nullius uiri honoribus senectꝰ co-
mendat. Gemuit et decreti et adiectoiō
nō eius modo / sed et ipōz amissatores / deli
beraturos se quid uiri sui et officia esset
dixerūt. Senatus deinde cōcilio plebis di
misso / hic est exitus. Ibi gratie ingētes
ab imuisto ordine papie ab cōsularibus seni
oribus q. D. gracco acte sunt q rēp. prima
tis simultatis ponoiē habuisset. et penit
uerat ut probris / q splendore alienā inui
dia uoluissent / et spolia ex africani tri
fo peterent = Silentiū deinde de africa Mors sapionis africani
no fuit. Vitā Literni egit sine desi de
no urbis. morientē mire eo ipō loco se
pelirī se uoluisse ferūt. monumēti ibi edi
ficari / ne suus sibi ingrata patria

fieret / uir memorabilis bellias tñ ꝙ
paas arabi memorabilior / Cui parha
bita ē matia ingenio / qui ad ꝑmuz
consulatū / ꝙ etiā si censurā adipas /
quid asiatica legatio et ualitudine
adusa mutilis / et filij casu deformata /
et post reditū necessitatē aiit sibeū
di tedium / aiit simul aī patria desertē
di. Primus tñ belli ꝓperauit / quo nullū
neq; pauloꝝ romani gessere / unā ꝙ
ipius gloriā tulit / cohorte africanū re
uere inimicoꝝ aī quorū ꝓncepꝭ fuit
ch. Porcius Cato / qui iuuio quoq; eo ac
lacerare magnitudinē eius solitus erat.
hoc auctore existimātur penly uiuo a
fricano remingrato / et mortuo rogā
tionē promulgasse. Fuit aūt rogatio
talis. Iubeant quicquid pecunie
capta / ablata / coacta / a rege anthioco
est / quicq; sub imperio eius fuerit qd'es
in publicū relatū nō est / Vt de ea re
S. Sulpitius pretor ubiꝭ ad senatū
referat / quē cū rez uelit Senatꝰ frequē
de his qui ꝓtores nunc sunt. Huic ro
gationi primo .q. et L. ꝗnuꝰ inter
cedebāt / senatū querere de pecunia non
relata ī publicū / tū ut antea semp fieꝭ
esset equū censebāt. Penly nobilitatē
et regnū insenati Sapionū acriꝰ abāt
.L. furiuꝰ purpureo cōsulariꝰ qui inde
ē legatus in asia fuerat lanuꝰ rogādū
censebat / Nō que ab anthioco modo pe
cunie capte forēt / ꝫ que ab aliis regi
bus gentibꝰ ꝙ .C. aliū inimicū in
essent. et L. Sapio quē maxiꝰ ꝓ se
ꝙ aduersus legē dictiū appariebat
dissuasor ꝓfuit = Is morte .p. afri
cani frīs iuri ouāꝫ fortissimi clariꝰ
simiq; / cā exortā rogationē ea ꝙsus /
parū eū fuisse nō laudari pro rostris
p. africanū post mortē / nisi ei actum
retur. et Carthaginē esse hānibalis exu
lem non uenisse. populū ro. nemōꝫ qđ
p. Sapionꝫ exsatiari / nisi ipius fa
ma repulsa lacerata. Et fiat ī sup-

accessione inuidie macerari. Cay. Cato
suasit rogationē eā / ortū eis de pecunia
regis anthioci / et minuciꝰ tribunoꝰ
auctoritate detruit ne adiri senatū ro
gationi. Remittēdis ergo his intercē
sionē / omēs uelut ui rogasset iussērūt /
Sulpitio Sulpicio deinde referente quē roga
tionē ponti ꝙrere uellēt .Cr. terentū
Culleonē. Patres iussērūt adhuc ꝓtorē
adeo amīnī cornelie familie / ut qui ro
me mortuū elatūq; .p. Sapionē eū / ea
quoq; fama tradit pilenni siatr intri
ui fu erat in funere quoq; ei lectū esse
memorie prodiderūt / et ad portā ca
pena multā ꝓcinctꝰ funus dedisse / ꝙ
ab eo int alios captiuos in africa exho
stibꝰ receptꝰ esset / ut adeo inimicū eum
dē ut propter insignē simultatē a bea
factione que adiisa Sapionibꝰ erat de
lectꝰ sit pontifex ad q̄sitionē ex eē
dā. Cetuꝝ adhuc minus equū aut ini
quū ꝓtorē / reus exēmplo factꝰ .L. Sa
pio / simul et delata recepta nōia legato
rū eius. A. et. L. hostiliorū catonū et
.C. furiꝰ acriꝰ leonis q̄storis / et ut oīa cō
tracta sobrietate penitanꝰ uideretur / scri
be dico quoq; et accēsus .L. hostiliꝰ et
scribe / et accēsi prius ꝙ de Sapione iu
diciū fieret absolutus ꝙ. Sapio et ho
stilius legatus et .C. furiꝰ dānati quo
in cōmodior pax anthioco daretur Sa
pionē sex milia pondo auri / quadringēta
octoginta argenti plus accepisse ꝙ in
erariū retulerat. A hostiliū octoginta
pondo auri argēti .cccxcv. pondo. furi
ū q̄storē auri cētū triginta / argenti
ducenta pondo.

Ego equidē summas auri et argēti rela
tas apud auctorē inueni in L. Sa
pionē / aliū equidē libraria mediā ꝙ
nīdaciū scriptoris ea instima auri et
argenti. Similiꝰ enī uerū ē argēti ꝙ
auri pondus maius fuisse / et potiꝰ qua
dringēties ꝙ ducēta quadragiēa libraꝝ
exhimatā / eo maius ꝙ assūmerōnez

eam ab ipō requisitā esse. P. Sapionē in
senatu tradunt/ libriq; romanis ei⁹ cū
L. fratrē afferre iussisset/ instertante
senatu sluis ipsius manib⁹ oppressse/ In
dignatū q; ei bis milies ĩerarū retu
lisset/ quadringties rato absorbere
nit. ob eāde hōnā animu eū assotes
pecuniā ex erario contra legē promere
nō auderēt/ poposcisse dones et reaperti
rī erariū dixisse/ qui daudere nit ut ef
fecisset. ¶ Multa alia in Sapionis eritu
maxime utre/ diesq; dicta/ morte/ fune/
sepulcro/ indulsū tradūt/ ut aui fame
quibus scripīs assentiar nō habeā mon
de accusatore cōuenit. alii. xx. nauiq
alii pentios dies dixisse scribūt. nō de
tempore quo dicta dies sit. nō de anno
quo mortuus sit/ Vt delatus sit/ alii
rome. alii literni et mortuū sepultūq.
utrobiq; monumēta ostendūtur et sta
tue. Nā et monumētiq literni/ monumē
to q; statua sup̄ imposita fuit. quā tēpe
state dirrectā nup̄ uidimus/ ipsi et ro
me et ptā portā capenā ĩmonumēto tres
statue sunt/ quarū due p. et L. Sapio
nū dicūtur esse/ tertia poete. Q. En
nij. Nec inter scriptores rerū dissen
pat fabā/ q; ornes quoq; simodo ipō
sunt/ q; ferūtur p. Sapionis et Titi
gracchi aberant inter se/ Iudex oīs
p. Sapionis nomen. q). Nauij tr. pl. hī
ipā oīo sine noīe est accusatoris. nebu
lonē modo migratore appellant. Nec gra
cchi quidē orano aut pentiorū accusa
torū africani/ aut diei dicte africano
ullā mentionē hī. alia tota serenda fa
bula est greci oranoni cōuenies. et il
li auctores sequēdi sunt qui nō L. Sapi
one accusante et damnato sit pecunie
capte abrege/ legatū fuisse in etturia
africanū tradunt/ quo post famā de
casu fris allatā/ relicta legatione con
turrisse ei⁹ romā/ et ñ aporta recta ad
forū se contulisset/ et inuīnula duci fra
trem/ tum ei⁹ repulisse a corpore eius

uatore/ et tribunis tertiētib⁹ magis pie
q; ciuiliē uim fecisse. Hec cū ipā gratia
quietum dissolutā esse apud populū tribu
nitiā potestatē/ et ad postremū eū auxiliū
L. Sapio pollicentur ad diē tolerabiliorq
exēplo esse ad tribuno plebis ponius q; priuato
uicta uideri et tribunitiā potestatē et tē
p. esse. Sed ita hanc uiā potestatē eius
inimicitia obtenat/ ut increpando q; gra
uiter tū ase ipō simulatas et uetes lau
des moderationis tēpantie prolep̄nsiae
p̄senti reddat. castigatū eū quōdā ab
eo populū ait q; ñ ppetuū consulē et dic
tatorē uellent facere prohibuisse/ statu
asq; sibi in comitio in rostris/ in curia/ in
capitolio in cella Iouis poni prohibuisse/
ne deterreretur ut imago sua triū fali
ornata exēplo Iouis optimi maximi exi
ret. = Hec uti in laudatione posita ingē
tem magnitudinē ai moderatōis adciui
lem habuit honoribus significaret q; expro
brando inimicis fatetur. = Huic gracco
minore et duabus filiabus. Nā maior p. Cor
nelio nasice haud dubie a patre collata
erat) nuptā fuisse conuenit. Illud pa
rū constat utrū et post mortē patris
desponsarit. Conuenere ille opiniones
sunt gracchi nī. L. Sapio in minis laudu
cerunt/ nec quisq; collegarū auxilio
esset/ iurasse sibi inimicitias cū Sa
pionib⁹ que fuissent manere/ nec se q
rende gratie causa quicq; facere. Et in
quā carcerē reges et imperatores hosti
um ducentē uidisset p. africanū/ in
eū se fratrē eius duci nō passurū. Ge
natū eodie forte in capitolio cenātes
consurrexisse et petisse ut in pelias
gracco filiā africanus desponderet/ qb⁹
ita imprudentibus solēne sponsalib⁹ rite fris
cū se domū retulisset/ Sapionē Emilie
uxori dixisse filiā se minore despōdisse.
Cui illa muliebriter indignabunda ni
hil de sui filia senatū consultandū adieci
set/ nō si tuo gracco daret expertē q-
nisi debuisse matrē esse. Cui Sapio

Duz Sapio nasica ī umēdā
accusatur de nō bene reddita
ratione administrate pecu
nie tribunos appellat.

nem tam concordi iudicio et ipī detestatā
respondisse. Hec tanto uiro q̄ne inoptimoīby
et monumēts literarū uarietate proponē
da erant. Iudicasse a.C. terentio ptore p
fectos hostiliū et furiū dānati pdes eode
die q̄stores urbanos dederūt. Sapio nī con
tenderet omnē q̄ntā accepisset pecuniā
in erario esse, nec se q̄nq̄ publicā hīe
inuīdiā dici est ceptus. p. Sapio nasi
ca tribunos appellauit. orōnēq; habit ple
nā ueris decoribus nō solē modo cornelie
gentis sed propie familie sue pariter si
os et p. africani ac lucij Sapionis q̄nq
carorē ducerentur fuisse. M. et p. Sapioq;
clarissimos uiros eos, cū p aliquot annos t
terra hispanie adiuuissēt multos penorū et
hispanorū duces et exercitus nōis romani
famā auxissent, nō bello solū, sed romane
temperantie fideiq; spē illis gentibus dedis
sent. Ad extremū ambo pro p.r. morte
occubuisse, cum illorū gloriā uiuere posteri
tatis esset. p. africanū tm̄ paternas sup
easse laudes ut fidem faceret nō sanguī
ne humano sed uirtute diuina satū credē
.L. Sapionē dequo agatur ut q̄ē hispa
nia q̄ē in africa cū legatus frīs esset ges
sisset, ptendamur consulē et asseuatu di
cum uisus est extra sortē asia prouincia
et bellū cum antiocho rege decernere
et a fratre. Cum post duos consulatus cesu
raq; cum triumpho legatus in asiā inter
ibi ne magnitudo et splendor legati lau
dibus consulis officeret, forte ita iudicasse
ut quo die ad magnesiā signa collata
L. Sapio antiochū deuicisset, ager p. Sa
pio elecdiorū aliquot tulia abesset, nō
fuisse minorē eū eratū q̄m hānibalis cuz
quo in africa esset pugnatū hānibalē fū
isse inter multos alios regios duces, q̄m
imperator primū belli fuerit. Et bellū q̄nde
ita gestū esse ut nequide formidā q̄nq;
quā crimināri possit imperatē crimen sce
ri eū dici uenisse, hic decē legatos simul
arguiq; quorū ex consilio data pax est,
quā certisse ex decē legatis, qui c. malliū
amisissent. tū nō modo aderis fidē q̄ ne
ad mortē quidē triumphi eā accusationē ua
luisse. At hercle ingenio legesq; ipās pa
ras ut nimiū accōmodas antiocho suspectas
esse. Integrū enī et regnū relictū, et ipā pos
sidere, et eū uictū, q̄ ante bellū eū fuerīt.
Auri et argenti magnā sūmā habuit. nihil
in publicū relatū. omne imperiū usq; ad
pter ouiū oculos tū auri et argenti intri
umpho lucij sapionis quātū nō p. alijs triū
phis, q̄nomne inuisū conferatur, stetit.
Namquid definiby regni dicā. Asiā omnes
et proxima europe tenuisse antiochū, ea
quanta regio orbis terrarū est a taurō mō
te inegreū usq; ad prominēs mare, q̄ne
nō urbes nō modo et gentes amplectant
omnes fere. Hanc regionē dierū plus
. xxx. longitudinē p. inter duo maria la
titudinē patentē usq; ad tauri montes
magnā thoco adepta expulso inultimū
angulū orbis terrarū. quid si gratuita pax
esset plus adimi et potuisse. Philippo uicto
macedonia, Nabide Lacedemone relicta,
Nec quicquo crimen ei fuit. Non enī habu
isse eū africanū fratrē, cuius gloria prodes
se L. Sapioni debuisset, inuidiā nocuisse
tantū auri et argenti iudicant esse in do
mū L. Sapionis illatū, quātū uendītis oīby
bonis redigi nō posset. Si ubi ergo esset re
gium auri, ubi tot hereditates acceptas in do
mo quas fiscus nō exhausat, extare debu
isse nouē forunie cumulū. At enī q̄ ex bonis
redigi nō possit ex corpore et tergo pueri
tionē et contumelias L. Sapionis petitur.
inimicos, ut incarcere inter fures nocturnos
et latrones, uir clarissimus iudicatur
et in tenebris et tenebris expiret deūm nu
dius ante carcerē proiciatur, nō id cornē
lie magis familie q̄ urbi romane, cruciabile
dū = Aduersus ea Terentius pr. rogā
nonē penā ex senatus consulto et iudicū
de L. Sapione factū reatatur, nisi re
ferantur pecunia in publicū q̄ adiudicata
sit, nihil hīi q̄ fanat, nisi ut pendi
dānati et in insula duri iubeat. Tribu

ni aim in consilium secessissent / paulo post
C. Launius ex sua collegarii q̄ aliorū p̄t
gratiā sua promisit auit / p̄torē nō terre
bere tribunos quominus sua potestate uta
tur. (T. gracchus ita decreuit quo minus
ex bonis L. Scipionis quod indicatū sit
redigatur se nō intercedere p̄torē. L. Sci
pionē qui regē opulentissimū orbis tra
duxerit. Imperiū p.r. prorogauerit. inul
timos terrarii fines. regē ultimenē Rhodios
alias totasie urbes deuicerit p.r. benefi
cio. plurimos duces hostiū intriūpho ductos
carcere incluserit / nō passurū inter hostes
p. r. L. Scipionē incarcere et inuitulicēo /
mittiq; eū se iubere. Tanto assensu audi
tum est decretū. adeo dimissus Scipionē
ten omnes homines uiderūt / ut uix in
eadem ciuitate uideretur factū iudiciuz.
Inbona deinde L. Scipionis possessa publi
ce questores prebere misit. neq; in his nō
modo uestigiū ullū comparuit penitie re
gie. Sed nequaq̄ tamen redactū est / quā
te sisme dānatis fuerat. Collata penitia
illa ab cognatis amicis et clientibus est.
L. Scipioni ut acciperet eā locupletior alī
quanto q̄ ante calamitatē fuerat. Nihil
accepit. q̄ necessaria adultū erant reddi
ta ei p̄ximis cognatis sunt. Verteratq;
Scipioni inuidia inptorē consiliū eius
et accusatorē.

ostauus inapit

Vinhec rome aguntur consules
ambo in liguribus regebant bellū.
his hostis uelut natus ad cō
nendā p̄ interualla belloriū roma
nis militarē disciplinā erat. Nec alia pro
uincia militē magis ad uirtutē acuebat.
Nam et asia amenitate urbiū et copia ter
restriū maritimariūq; rerū et mollitia hosti
um / regis q; opibus diuites q̄ ferocissimos
exercitus faciebat. Papiue sub imperio. Ca
ly solute ac negligenter habiti sūt. Itaq;
asperius paulo inter trāsa ac exterarum ho
stis magna clade eos castigauit. In liguribus
oia erant que militē exercerēt. loca mōtuo

de exercitu romanor acto cōtra liguses duer simode

sa / aspera / que et ipsis capere labor erat / et ex
pugnatis deicere hostes. et infra ardua acce
pta infesta abinsidiis hostis loci ueloces et
repentinus / qui nullū usq̄ tempus / nullus
locum quietū aut securū esse sineret / oppu
gnato necessaria ministeriū castrorū labo
riosa simul periculosaq; insidiis que sic parsi
moniā abstringeret militēs ad p̄ce multit
pleret. Itaq; non uxa requebatur / nō iumē
torū longus ordo agmen expediebat. nihilq;
tetarma et uiros omnē spem in armis hō
tes erat. Nec deerat unq̄ cum his ul' materia
belli ul' causa / qua p̄ domesticā inopiā uici
nos agros inuadebant / nusq̄ tamen in aperti
me terū pugnabant. Flaminius consul / de exercitu romanoz acto cōtra liguses
cū finitimis liguribus in agro corū pluri
bus p̄liis secundis suis / in deditionē gentē acce
pit / et arma ademit. ea quia sincera fide
non tradebant cū castigaretur relictis uicis
in montē anginū profugerūt. Consensum
secutus est consul. Ceteri etiam rursus tam
maxima inermes per inuia et rupes dimi
tas fugientes fugerunt / qua regius hostes
nō possent. Ita trās apenninū aduenit. qui
castris retenuerāt / ea nihilo segnius expugnant
Inde trans apenninū duas legiones ibi
montē qui ceperāt altitudine se pauli sp
tutati in deditionē accesserūt. Tum con
quisita cum intentione cura arma et oia
adepta. Trāsiani deinde ad apuanos ligu
res belli qui in agris pisanis bonoriensp
ita inualuerūt ut coli nō posset. his q̄
p̄dominis consul pacem dedit finitis. Et q̄
a bello quiera nō esset prouincia efferat /
ne inocuo militē hiet / uia a bononia duxit
aretiū. Cl). Sempronius alter consul aduos
liguriū uicos q; qui in campis aut uallib
erant ipsis montes duos bellis tam suis mō
tibusq; tenentibus deiecit deputatusq; est
Deinde eos qui in mōtib erant adortus / primo
leuibus preliis fatigauit. Postremo coactos
in aciē descendere iusto p̄lio deuicit. In quo
et edē die ne uicit. Subactis ea apenninis
oribus cum trāsmontanos adortus / inhis
erāt trāsalpinates et liguses erant. Quos nō

27

adierat .C. flaminius omnes emilius sub egit / armaq; ademit. et demonstrabat captis mulctatidinē deduxit. uiāq; aplacenta ut flaminio coiter̄ ariminū pduxit. pfecit. anno q̄ sal ligurib; signis collatis obtinuit. Eidem Junoni reginę uouit = hec in ligu ribus eo anno gesta. In gallia furius ptor in finib; cenomanis in prę spem belli q̄ rens ademerat arma. In̄ cenomani cō questi rome apud senatū reiectiq; adeō sulē emiliū / cui ut cognosceret / stationesq; senatus dedit causaz. arma reddita cenomanis. decedere prouincia pretor iussus. legatis deinde bonorū latini nōis / qui toto undiq; ex lacio frequētes conuenerāt / senat) datus est. his q̄rentib; multitudinē ciuiū suorū roma cōmigrasse / censorq; C. terentio culleoni ptori negotiū datū est / ut eos con quireret. et quē C. claudio et M. liuio censoribus post eos censores / ipz et patrēz eius apud se censuz eē probassent sors ut redire eo cogeret ubi censi essent. hac adquisitione .xy. milia lanioz domos rediere. Jam nī multitudine alienigenaz urbē ornāte (hercules tullum primū q̄ cōs sul roma redit. Is q̄ ad edē apollinis in senatu cum reb; in etolia cephalania q̄z absq; gestis decreuisset / pent apatribus ut equū conscenderent obtēp. bene ac feliciter gesta / dys imortalib; honos hr̄ ubere et sibi triūphum decernere. (M. ambitus tribunus plebis siquid de ea re ani emi lij consulis aduersū decerneretur interc essurū se ostendit. Eū contradicere uel le / profitentē q̄ improuisā ita sibi mā dasse ut ea disceptatio integra in aduē tū suū seruaretur. (Tullius temporis ciuitatē facere. senatū et presente cōsule q̄d uellet decernere si aut simultas. M. emilij senium ignota hoīb; esset / aut q̄ tas inimicitias imptorenna ac properegra ta exerceret / tū nō tulisse ferendū ab sentē consulē deorū imortaliū honori obstare / et debitū meritiq; triūphū mo rari imptorē rebus egregie gestis uicto

captatis ligurib; execratū i gallicū agrum deduxit

de cenomanoz querela et de nūo latinoz q̄ redierūt domū.

Impetrat magno certamine ut patre hōno teneret

de .M. tullio obtinuit ne triumphum.

de cōmemoratione belli ad ambrachiā.

nēq; execrandi imperij et capitis ante portas stare donec consuli obhoc ipz mo rantur redire roma ubi tū esset. Veruī enī uero cum sint nobilissime sibi ad consulē inimicitie quid ab eo quicq̄ equi expectā re qui in tertiā tū cōsul senat) cōsulto ad erariū detulerit / Ambrachiā nō uidere ui captam quę a gregere ac uineis oppugna ta sit / ubi incensis operib; alia de integro fabricata sit / ubi circa muros supra subterq; p ram pugnatū / ubi aprima luce cum iā trānscendissent muros miles usq; ad noctē dimicauerit / ubi plus tria milia hostiū sint cesa. Jam de deorū imortaliū templis spoliatis uic ta urbe quale caluariā ad pontificū ar tulerit / nisi scitamenta ceteraq; capta rū simulacrorū ornamentis urbē exornari fas fuerit. Jam ambrachiā una capta nō ualu erit belli ius = Patres conscriptos orare et ab tribuno petere ne se superbissimo ini mico ludibrio cedere sinat. Undiq; omnes alij despicari tribunū alij castigare. Tū gra ecchi collega plurimū oratio mouit / ne su as quidē simultates pro magistratu exercere boni exemplū cē. alienarū uo simultatū tri bunū plebis cognitorē fieri / turpe et indi gnū. collegij eius potestatē sacrosanctā esse / suo quēq; iudicio hoīes odisse aut diligere res probare aut improbare debere non pendere ex alterius nutu ac nutu nec alienis momentis ac arcanis / ad stipulari q̄z irato consulī tribunū plebis. et quid patrē M. emilius mandauerit / meminisse tri bunatū sibi applicito. mandatū pro auxilio ac libertate priuatoz nō pro cōsulari re gno. hec quidē cernere eū fore ut me morie mandetur eiusdē collegij altius ex tribunis plebis suas inimicitias remisis se p. r. alterius alienas et mandatas exer cuisse = his uictis castigationib; tribu nus / cum templo excessisset referentes. Sulpitio ptore tribus. M. tullio cōsule Is nā gratias patrib; conscriptis egisset / ad icit ludos magnos se ioui optimo maxi cō

al.ex.

eo die quo ambrachiã ceperat uenisse. In eã rẽ cẽnũ pondo auri a cũctis ab collatũ/ pe tere ut ex ea pecunia quã intriũpho lataz ineramo posinerius esset/ ineratũ sedẽ ni uideret. Senatus ponthiũ collegũ eo silli iussit/ nisi idomne aurũ inludos cõ sumi necessariũ esset/ cui ponthios ne gasset ad religionẽ pinere quãtaz ipẽ sa inludos fieret/ senatꝰ tulio quãtuz ipenderet permisit/ nedũ sũma octingẽ ta miliũ excederet. Triũfare mẽse ianuario statuerat/ cũ ei audisset cõsule emiliũ litteris d). aburij tri. pl. accepis deremissa intercessione ipz ad impediendũ triũphũ romã uenicez egrũ inuia sub stitisse. neplus innriũ fo certaminũ ꝑ in bello hiẽ pinit triũsi diez. Triũfauit ad x. lx. fan. de etolis et de cephalenia auree corone. x. pondo duc anteq auriũ late sunt. ãgenn pondo lxxx. tria auri pondo. ccxliij. cc. xl. quatuor tetradrana attica cenni. xvij. philippeoꝝ mulia ccccxxij. signa enea dcclxxxv. signa marmorea. ccxxx. arma tela ce tera spolia hostiũ magnus nuc ad hoc catapultez balistez tormenta omnis gnis. duces aut etholi et cephalanes a ut regis abanthioco ibi tolich adsepẽ et xx. multos eo die priuos ꝑ inuehentur/ in area flaminio tribu nos pfectos equites centuriones roma nos sociosq; donis militaribus donauit. militibz ex preda quinos uicenos dena rios diuisit. duplex centurioni triplex equiti. (Jam cõsulatũ hominoꝝ appe tebat tempus quia. d). emilius euersor is ea ira erat. occurrere nõ potuit. c. flaminius romã uenit. ab octauo cõsu les. p. albinus. ⁊. marcius filippus. pri mus inde fam. t. manius. p. cornelius ci ula. c. calpurnius pisso. d). lẽnus. c. aurelius scaurus et. l. quintius crispinꝰ

Extremo anni magistratꝰ creauit cõ

ad iij. nonas martias. c. atilius bul bo de gallis quia sibi incoluit triũfauit

Serius ei cũ triũfandi fuit ne ⁊. terẽtio culeone ꝓtore cuz legis penlia diceret et incendio alieni iudicij/ quo. l. sapio dũ natus erat conflagraret/ eo infensio rib; infeq; in illũ iudicib; / quo disciplinaz militarẽ seuere ab eo obseruatã succedẽ ipẽ os gnẽ hoc nõ corrupat/ neue ea so la infamie crimi q; inprouisa pri labo ni lis facta narrabantur ⁊ ea maior q; in milibz eius quotidie conspiciebãtur. lu xurie cui pegrine origo aberat asian eo inuecta inurbẽ est. Jn primis lectos ornatos/ uestẽ stragulam phoenicaz plagu las et alia textilia q; ad magnificẽ supelle ctilis hẽbantur. monopodia et abacos pri mã aduexerat/ nunc saline sambucistrie q; et cõsualia ludorũ oblectamẽta ad dita epulis. Epule quoq; ipe cũ ante et sisyra maiore apparari cepte. tũ cõpertũ ut ut ilissimũ antiquis manipulũ extimatione et usu ut usu in pho esse et quod ministe riũ fieret aris hĩ cepta/ ut extarent illaq; tum conspiciebãtur femina erãt future luxurie. Jn triũpho tulit. C. atilius coronas aureas ducentas. xij. argenti. cc. xx. mi lia centũ tres tetradrachmas artica ducentis se pẽ milia. xx. ptolomei filippi aureoꝝ numorũ xvij ad cc. ccxx. Et arma spo lia q; multa gallica carpentis tracta. du ces hostiũ duo et quinquaginta duci ad auriũ. q; ilibz quadrigenos binos denarios diuisit. duplex centurioni sup pedũ duplex in peditez dedit. triplex ẽq; tez multo ouiz ordinis donatis militaribz do nis auriũ senũ sunt. Carmina q; ami libz ea imperatorẽ dicta/ ut fanle appare ret inducẽ indulgentẽ ambitiosiq; ea dicta/ triũphũ esse militari magis fauo re q; populari celebrẽ. Eo ad populi quoq; gratã conciliandã animã maly ualuerit/ quib; annitentib; senatꝰ tulit fatũ est/ ut ex pecunia que in triũpho tra lata est stipendiũ collatitium populo impo nebatur. Ex quo apparet ut ciuilia bus q; dem solutis annis nõ esse soluẽ dum. uicenos quinos q; sestertios. Mille

88

ens questores urbani cum fide et mira
soluerint. Per idem tempus tribunus mi
litū duo exdiali hispanys cū literys. C.
actiny et C. malli qui eā prouinciā ob
tinebant uenerunt. Ex his literys cog
nitum est octauios lusitanos q̄ marcius
esse et honoriū agros populari. de ea re
consultatione integra senatus ad nouos
magistratus reiecit. Ludi romani de
arno dicti p. cornelius cethegus et. a.
postumius albinus fiebāt. malus in
circo instabilis insignū pollenne pro
cidit atq; id dirum. Eo religione mo
ti patres. et die unū adhibendū ludorū
consumerūt / et signa duo pro uno ponē
da et nouū aurani faciendū et plebeiu
di abedilib; T. sempronio blaso et. q.
furio lusco die unū instauran. Se. In
sequens annus spuriū postumiū albinū
et q. marciū filippū consules ab exerci
bellorū q; et prouinciarū cura ad interes
se coniurationis iudicia auerit.
Prone prouincias cerna sint. T. manly
urbanā. q. hostilius Lucullus inter ciues
et peregrinos. C. aurelius scaurus sar
diniā p. cornelius silla siciliā / hispa
niā citeriorē Calphurnius piso hispaniā
ulteriorē.

Consulib; ambobus quicquid de clandesti
nis coniurationib; detectū est. Etr
usci nobilis in etruriā primū uenit / nul
la nim arte earū quas multa ad animoru
corporūq; usū nobis eruditissima out
gens inuexit. Sacrificulus et uates ne
q; qui aperta religione propalā et qui
dem et disciplinā profitendo alios er
rore imbuerent. q; occultorū ambages sa
crorū inita erant quae primo patres tra
dita sunt. Deinde uulgari cepta puto
mulieres q; adite uoluptates religioni ui
ri et populari quo plurimū ad illecebras
ui unū alios et nox mixta feminis ma
res etas q; tenere maioribus discrimen
omne pudoris exhinxisset corruptele

de uitijs q̄ serperunt ex etruria i romā.

Primū omnis generis fieri cepte quod ad

id quisq; quo natura priores libidines
esset parata uoluntate hiret. nec unū ge
nus noxe sinistra promiscua feminaq; q;
erant. q; falsi testes falsa signa testimo
nia et iudicia eadem officina ueneno
rum. q; intestine q; cedes. ita aut
ne corpora quidē inhumata sepultura ex
tarent / multa dolo plerag; q; uiz audebā
tur. huius mali tabes ex etruria roma ue
luti inuentagionē morbi penetrauit. p
mo urbis magnitudo capacior patendor
q; talium malorū celauit = Tandē indiciū
hoc max mō adposimū consule pueri
p. Ebucius cui pater publico equo supē
dia fecerat / pupillus relictus / mortuus
deinde tutoribus sub tutela diuortio mis
et uitricia titi sempronij ruuly eductus
fuerat. q; mater dedita uiro erat. et uitri
cius q; tutelā ita gesserat ut rationē red
dere nō posset / aut tolli pupillū aut ob
noxiū sibi ullo aliquo fieri cupiebat.
uia una corruptele bacchanalia erant. At
mater adolescētez appellat se priuigno co
nouisse ubi primū cōualuisset bachis
et se inuinatum dānatā uoti benignita
te dei exoluere. id uelle. dece diem cere
monia opus eē. deinmo die senatū decē
pure lauti in sacrariū deductum sortiū
nobile libertina hispala fecenia noīe
digna questu / cui anabula affluerat libe
ra. huic uni adolescenti animū applicu
it adeo nō dānosaq; famā neq; ut digne
pudenda sibi ipā nim magna ex parte
opibus suis sustentaret. famq; compressat
consuetudine capta / ut post patroni mor
tem / q; in nullius manu erat / nuptie
ab tribunis et pretore petito cū testim face
ret uinū Ebutiū instituerent hrēdē. hec
moris pigmora ne essent / nec quicq; se
natui alter abalieno hiret. per ioci adoles
cetez etas mirari si paliquot noctes se
cubuisset / religionis se cā ut uoto pro
ualetudine sua filio liceret bachis ini
tiari uelle. Id ubi mulier audiuit per
turbata dy meliora inquit mori et sibi

historia de Ebucio et de ei⁹ mat. sup bacchanalib⁹

et illi ſanus eſſe q̄ſ id facerent. et in caput
eadē detorſtari minas p̄latas q̄ id fa
cerent ſi aſſiſterē - Admiranis tum p̄ba
tum p̄hirbanonē tantā adoleſcentis p̄ce
cerationibus iuuer. matrem id ſibi aſſē
nente uitricō impaſſe. Vitricus ergo
inquit tuus (matrem enī inſimulare
forſitan fas non ſit) pudicitiā famaz
ſpem uitrāq; tuā p̄dit. hoc ſeō prope
rat. eo magis mirabundo q̄renteq; quid
rei eſſet. placem uenias q̄ p̄cata deorū ac
arāq; ſi coacta caritate ei⁹ ſilenda
nīl
tiuiaſſet. Anallā ſcait dnē comitez
ad ſacrariū intraſſe (liberā nīl q̄ eo ac
ceſſiſſe) ſaire corruptelarū eis gnīs eaz
officinā eſſe (etiā biennio conſultare ne
minē ininatū ibi maiorē annis uigīti
ut q̄is nuo ductus ſit uelut victima
tradi ſacerdotib; (eos deducere in locū
q̄m arcūſonor ululatib; cantuq; ſiſpho
nie et cymbalorū et tympanor; uelox
q̄rentis animū ſtupri inferrentur
uox exaudiri poſſet - Orare inde atq; ob
ſecrare ut ea te q̄uoniq; modo daſſuet (ne
ſe eo p̄cipitaret ubi oia infanda patē
da primū deinde fanenda eſſent. neq;
antē dimiſit eū q̄ fidem dedit adoleſcēs
ab hiſce actu ſe cōpanirū. Poſtq̄ domi uenit
et mat̄ mentionē inuulit quid eo die q̄d
deinceps ceteris que ad ſacra p̄tinerent
fanendū eſſet (negat eorū ſe quicq̄ ſci
turū (nec iniciari ſe inuitā poſſe. Adorat
ſimoni uitricis. Confeſtim mulier exclā
mat (hiſpale conubiū caſtere ei⁹ deſcire
eū deos nostros nō poſſe. Illius ex ore ei⁹ de
linimentis et unguentis imbutū nec patē
tis nec uitricī nec deorū uoce animū a
hrē. Jurgantes hinc mater hīē uitri
cis animū quantū eū q̄ueq; domo exegerit.
Adoleſcens inde ad ebuinā ſe amitaz
conuluit (eāq; ait electis eſſet nar
rauit. Deinde auctoritate ei⁹ poſtero
die ad cōſulē poſthumiū arbitris remo
tis rem detulit. Cōſul poſt die tertiū
redire a ſe iuſſū dimiſit. Ipē Sulpi-

tiam q̄ grauē feminā ſororū ſuā p̄mon
tis eſt q̄ anū ebuinā exaudiēnno noſ
ſet - Cū eam noſte proba antiquū moris
feminā reſpondiſſet (opus eſſe ſibi ea cō
uenta dixit - mitteret nūciū ad eā ut ue
niret - Ebuina acita ad Sulpiniā uenit
et cōſul paulo poſt uenit forte euenitq;
ſimonē de ebuino fris ei⁹ filio infert.
Lacrime mulieri aboriē - et miſari ceſſū
adoleſcentis cepit (qui ſpoliatus fortunis
aquib; minime oportuit (apud ſe nīc
eſſet eiectus amatre q̄ probi adoleſtes
(dū propitij eſſent) obſcenis ut fama eſt
ſer ſacris iniciari noller - Sanc explora
tum ebuino tanq; cōſul nō ianuū auctorē
eſſe. = Ebuina dimiſſa ſororū rogat ut
Yſpalā indicē exadiennno liberti naz
nō ignotū uiānie accerſet adſore - Caz
quoq; eſſe q̄a p̄fitari uellet ad eius
nitiū p turbata hiſpala q̄ ad tā nobilē
et grauē feminā ignara cauſe accerſe
retur - Poſtq̄ lictores inuerecundo q; tur
bam (93 v) conſulem ipē conſpexit p̄ple exa
nimata eſt - Jn interiorē parte edūi tum
adducta (ſororū adhibita conſul ſiuera
dicere induere in animū poſſet negat per
turbari debere fidem (ut ab Sulpinia tali
femina abſe aciper. Exp̄mere ſibi
q̄ē inlusū ſit bacanalibus inſtauro
turno ſolerent fieri. hec ubi audiuit
tanus pauor tremorq; omniū membro
mulierē cepit ut diu hiſcere nō poſſet.
Tandē confirmata (puellā admodū ſe
anallā aim dnā ait aliquot annis exalio
manuſemiſſa ſit nihil q̄d ibi fiat ſi
re. Jam id ip̄m conſul laudare (ai inu
na tam ſe nō inſtādarentur. ſz ceteris eadē
fide exp̄merent. Negauit ultra quicq̄
ſare (non eadē dicere ab alio ac fatenta
uenia aut gratia fore cum ubi oia exp
ſiſſi. Namq; ab illa audiſſet alia mulier
haud dubie id q̄d erat ebutiū indicē
tum eſſe (ad pedes Sulpinie p̄uadit - et eā
primo orare cepit ne mulieris libertine
cum amatore ſimonez inuō nō ſeruaz

modo ſz capitalē ēt uerti uellet. ſed tor
rendi eius causa nō quo ſaluet quicq̄ eā
loaitā esse. hinc posthumius accenſus ī
ra/ aiam quoq; ait eā aī Sulpitio se ama
tore cauillare credere/ nō in domo gra
uiſſime femine et aī consule loquī/ et
Sulpitiā attollere pauētez/ simul illaz
adhortari/ simul uā gnā lenire. Tandē
confirmata multū inaiſata phidiā ebu
tij/ qui optime in corpō meritꝰ/ talē gnāz
retuliſſet/ magnū sibi meritū deorū quo
rū occulta initia nitharet/ maiorē mul
to dixit hoīnū esse qui se indicē manū
bus suis discerptandū essent. Itaq; hoc
se sulpitiā hoc consulē orare ut se ex
ītaliā aliquo ablegarēt/ ubi in reliquū
uite degere tuto posset. Bono aīo eē
iubere eā consul/ et sibi curē fore dicē
ut rome tuto habitaret.

¶ Vm hispala origine sacrā ex
promit/ ꝑme sacrū id femina
fuisse/ nec quēq̄ eoꝝ uirū admis
tū. trēs ingenuos duos seruos habuisse
quibꝫ interdiu bachis iniciarētur/ sa
cerdotes inuicē matrones uicarii dici
tas pauli anicij alij/ Eidē panā sa
cerdotē ait. tangi deū monitu simulas
se. Nam et uiros ea prima filios suos
iniciasse azinū et horēnū cerimo
nias nocturnū sacrū pro diuino ex
tribꝰ inanno diebꝰ/ quinos singulis mē
sibꝰ dies iniciorū fuisse. Exquo inde
sacra promiscua sint/ et permixti uiri
feminis noctis licētia accesserit/ nihil
ibi fanorū uel flagitij ꝑmissū/ plu
ra uirorū inter se/ q̄ feminaꝝ eē stu
pra/ qui minus patientes dedecoris sit
et pigritiores ad fanum/ promouendū esse
lari/ nihil nephas ducere/ hāc summā in
ter eos religionē eē uirꝰ uelut mētem
pta ait iactatione fanatica corporis ua
nāmari manuas bacanaꝝ habituꝝ
nihꝫ sparsis et ardentibꝫ fanis deferri
ad tiberī/ demissasq; in aquā faces/ q̄
inter sulphur aim calor īsit integra

flama efferre rapos adys hoīnes dici
quos machinę illigatos ex cōspectu in ab
ditos specus arripiāt. eos ee qui aut nō
rare aut sonāri fidibus aut sub terrā
ti noluerīt/ multa aīa mē ingentē alte
rū iā prope ꝑpm/ eē in his nobiles quos
dā uiros/ femināsq;. biennio primo
institutū esse/ nequis maior uiginti
annis iniciaret. captare etates. et ar
tus et animi patientes. Peracto ini
cio adiuoluta rursus grenibꝫ pces eam
ut se ablegaret petiuit. Cōsuli rogat so
cerū/ ut aliquā partē edicti uacuā faceret
quo hispala migraret. cognatū sup eā
dani est. scalis ferēdis in publicā obsatis.
Aditu in eas uerso. tres omnes feminę
exemplo trāslato et falsa accersita. etiā
ebutiam migrare ad cōsulē dicētes iussit.
Ita aīaduo indices in potestate essēt/
Item adsenatū postumiū defert. cibus
ordine exponēs. quę delata primo/ quę
deinde absit inuestigata foret. Patres pauo
re igens cepit. cū primo noīe quid hec
uerborum nocturnū/ fraudis
ocultę aut pcūlū importarēt. ni prius
ni suorū quisq; uicē quis affinis noxe
esset. consulit autē senatus gratias cō
sulī agendas q; ea rē/ et ai sibi gulari cu
ra et sine tumultu inuestigaret. Quo
niā deinde debacchanalibꝫ sacrisq; nec
turnis extra ordinē mādat. indicij ebu
tio ac feminę/ ne fraudi ea res sit. cura
re et alios illicere ꝑmisit inuitari iubet
sacerdotes eorū sacrorū seu uiri seu fe
mine essent/ nō rome modo sz ꝑ oīa fo
ra et cōciliabula eōdem quem ut inōsultū pote
state essent. Edicit ꝑterea inurbe roma et
ꝑ totā ītaliā emitti ne quis qui bachis
iniciatus esset. uisse aut conuenisse sa
crorū cā uelit. neq̄d talis rei diuine
fecisse. aīaduertit deū q̄sitio de his habebatur
qui coisse conuinasse q; quo stupri
flagitiū ne inferretur. hec senatus de
creuit = Consules edictis aiiubꝫ im
perauit sacerdotes eius sacri omnes cuiq

ut uigilias di
sponezēt pcz
urbē. seruazēt

rerent / cōmūnesq; libero cōclauu ad
quesmo nē cōstituarēt . e dū pluuidere
nequa sacra ināpto fierēt . triūuiris
capitalib; mandauī est / ne qui noctur
ni fierēt ceteris . uigilq; ab incendijs ca-
uerent . aduersores triūuiris quiq; ui
rī / ut hīs aberī sueste quisq; regiones
edificijs pessent . adhec officina dimissis
magrānb; amsilles in uestro conscrende
runt . et cōmone aduocata / cū solēne car-
men precationis quod fari solent pus
q; populū alloquānur magrātis pegrisset
cōsul nī cepit / nulli umq; cōmonu quidē
tam nō solū apta q; et necessaria hec so
lēnis deorū cū precatio fuit / quemor ad
manerer hos esse deos / quos colere ue
nerari precarīq; maiores uri instituis
sent / nō illos qui prius et ex tnis reli
gionib; captas mentes uelut furialib;
stimulis ad omne scelus et ad omnē li
bidinē agerent . Equidē nec quid tace
am nec quatis proloquar inuenio / si
aliquid ignorabim / ne loni negligē he
dein sspoiā nudauero / ne nimiū timoris
effrendā uobis uereor . quicquid dixeō
minus q; pro antoritate et magnitudiē
rei dicti scātore eē ut ad cauēdū sanc
sit dabitur opera anobis . bacanalia to
tam pridē italia / et nunc p urbez
multis locis eē nō fama modo accepisse
uos q; creptinb; et ululanb; q; nocturnis
qui pstrāt tota urbe / certū habeo . certe
rū que hec res sit ignorare alios deor
aliquē aiūt / alios cōcessū iudū et las
uiaz uedere eē / et qualecūq; sit adpa
uos pinere q; multitudinē eorū si
dixero multa milia hoīnū esse necesse
est extrinsecus nisi adiū pero qui
qualesq; sint . Primū igit mulierū ma
xima pars est / et is forpsnatu huius fit .
deinde similimis feminis mares stu
prū / et ai stupratores fanatica uigiles
uino crepitb; q; nocturnis ārtonis /
nullas adhuius cōiurato . ceterū in
cremenū ingens uiriū hī q; indies

pluues fiūt maiores nī nenos quidē nisi
cū aut uexillo in arce posito comitijs
ea expectanis editus esset / aut plebis si
lui tribunū edicturus esset / aut aliquem ma
grānb; ad cōhonē uocaturus . forte te
mere cōire uoluerit / et ubicūq; multi
tudo esset ibi legionū rectorē multitu
dinis delere eē / quales primo nocturnos
cetus . deinde promiscuos mulierū ac iu
uenū eē credins . Siquib; et anb; inicēdi
mares sanc nō miserunt uos eos re
lium q; ea pudeat . hoc sacramento initia
tos iuuenes militē fanendos cetibus .
his ex obscoeno sanario eductis arma
cōmittēda . hi cohortis supplis sui ali
enusq; propudiosa coniugū adulteriū
uirū; ferro decernerent . nūq; tamē essē
si flagitijs tantū effeminari foret ipū
id magna ex parte decus erit a fanno
rib; manus / mentē a scelerib; abstinuis
sent . nūq; tantū malū in rep. fuit nec
ad plures nec ad plura p nēs quicq;
scelere peccatū est ex illo uno sanario
sacrorū exortū eē / nec ea inque q;ua
uerūt edita fanatica mīt adhuc pnū
tis noxis quia nōdū ad rēp. oppressa
sanc uiriū est . coniurationes sceleimpia
tenet ocsat et sput quotidie malū
malius ē q; capere id priuata fortuna
posset . ad sūmā rēp. spectat nisi pcu
tens que iā huic diuine legis me ab
consule uocaire / par nocturna contio
esse poterit . nunc illi uos singuli uni
uersos cognomātes timēt . Iam ubiuos
dilapsi domos et in cultu uā ecclis illu
uierūt consultabiūt de sua salute simul
ac uā pernicie nimi singulq; uobis q
uniuersi timendi erūt . Optare igit u
nusquisq; uestrū debet / ut bona mēs
suis oib; fuerit si quē libido furor in
illū furgitē arripuit illorū, cui quib;
inomne flagitiū et fannus q;uraut
nō sua indicē eē / neq; is est ortorē la
bantur . uerūz quidē nō sūz securus ni
leniz inspez fallaq; est q; prima

religio ubi decori numen protenditur.
celeriꝰ subit animũ timor nefandis
humanis iudicandis diuini uiris aliqd
uolemus tñ hac uos religione et
innumerabilia decreta pontificũ. q. q. stri
pti deniq responsa liberat quotiẽs
hoc patrũ auoriq etate negotiũ est
magistratibꝰ datũ ut sancta extra fines re-
tarent. sacrificulos uatesq foro/circo/
urbe prohiberẽt ethnicos ritus compe
rerent cohibereẽtq omnẽ disciplinaz
sacrificandi preter qm more romano ab
olerent. Iudicabant eñ prudentissimi
ri omnes diuini humani q iuris nihil
eque dissoluende religionis eẽ q ubi nõ
patrio q externo ritu sacrificaretur. hec
uobis paucula ratissima nequa superſ
tio agitaret animos uros/ai demolientes
uos bacanalia discutientes q nefarios
cetus cernentes. Quã diis propicijs uolẽ
tibusq ea fecimus q iu q iuuat nullum
scelerib libidinibꝰq contaminari mo
dũ ferebat exemptis ea tenebris inlu
cem extraxerit. nec patefieri utpiui
ta essent/q ut iudicarẽtur et oppugne-
rentur uoluerit. Senatus q sñonẽ exti
ordinẽ de ea re mihi collegeq meo mã
dauit. Nos que ipis nobis agenda sunt
impigre exeq mur. uigiliarũ nocturna
rũq aurã per urbẽ minoribꝰ magistratib
mandauimus. Vos quoq equũ est que
ura numina sunt/ quo quisq loco posi
erit qd' impigre pstare/ et dare
operã nequid fraude noxiorũ periculi
ac tumultus oriatur. Beatari deiñ
senatus consulta uisserit/ indicaq pmũ
proposuerunt siquis quẽ adse deduxis
set/ nomen ue absentib deferret/ qui
noxiis profugisset die se certã finitu
us/ adq iã nisi ostauus responderet ab
sens damnaretur. Siquis eorũ qui tuz
extra tyram italiã esset notaretur/ ei
la xxorẽ diem tantus silentiũ ad eaz
dandã uellet. edixerut deiñ nequis q
huic causa uendidisset ue ne emisse

uellet neq uis uexaret celaret/ ulla op
ulliaret fugientes. Commone dimis
sa terror magnus tota urbe fuit. nec me
nus se uñ urbis aliis finib romanis conti
nuit/ et passim per totã italiã literis hospi
tum &c. et commone et edicto cõsulũ
accepto trepidari cepnm est. quippe ea
nocte que die insequenti ẽ quo incohone
res palã fieri est auspicijs circa portas por
tis fugientes arripuerit compsi et re
duci sunt. Quorũ delata quide noia ex
his uiri feminaq mortẽ sibi cõsciuerũt.
Conuiuasse septẽ milia uiroꝝ ac mulier
dicebantur. Capita aut conuiuatoꝝ
constabat esse .ccc. Cathilinas ex plebe ro
mana ut falisciam. L. Opiternũ et ami
ternũ campanũ. ab his oia fanum ora et
flagitia orta. Eos maximos sacerdotes
conditores q eius sacri eẽ data operã eẽ
ut primo quoq tempore comp̃henderetur.
Adduxi ad consulẽ. fassiq de se nullã
morã iudicio fecerũt. Ceterũ tanta fu
it exurbe feã erat/ ut quia multe san
ctiones et res pbabant coherentur pro
T. Quemus et .m. Lenius per senatũ res
in diem trigesimũ differe donec ipsoꝝ
a consulib pficerẽtur/ eadem rogationis
que rom nõ possidebant nec inuenio hã
nisi quorũ noia delata erant. Coegit cõ
sules circa fora pcessio/ ibiq querere
et iudicia exercere/ qui tamen inuisati
erant/ et exercitamine sacro pcessiones
fecerant. Inquib nefanda cõiuratio in
omne fanum ac libidinẽ continebatur.
Nec earũ rerũ ullã inqua iniciendo
obligati erant inse aut in alios admise-
rant/ eos in uinculis relinquebant/ qui stu
pris aut cedib uiolati erant/ qui falsis
testimonijs signis aduterinis subiecti
one testiũ fraudib alios contaminant
eos capitali pena afficiebat. plures nec
ti q̃ iniussu iudicis coniecti sunt. Magna ipsi
utraq causa uiroꝝ mulieruꝝq fuit. Qui
uelles damnatas cognatis aut inquoꝝ
manu essent tradebat/ ut ipi priuato

anima diuerterent inea sinemo erat y
doneus supplicij exacto inpublico aãd
uertebant. Dani deinde cõsulib negoc
nũ est/ ut oia bacanalia rome pmũ/ per
tota ytalia/deinde diuiderent extra quã
si qua ibi uetusta ara aut signũ consecra
tum esset. In reliquũ deinde S. c. cau
tum est ne qua bacanalia rome ue in tali
essent. / si quis talo sacrũ solẽne et noc
turnũ diceret/ et ut sine religione et
piaculo se dimittere posse apud pont.
cũ prohibentur pretor senatũ consuleret.
si eni pmissum esset eis insenatũ eentũ
nõ minus essent ut ea ad sacrũ faciendũ
ne plus q̃ quin sacrificio essent neq; pecu-
nia eis neq; magr sacrorũ aut sacer
dos esset. Aliud deinde huic conuentui re
ferenti. q. apustio consule S. c. factũ est/
ut de his quos prouinciis consules habue
rint integra res ad senatũ referretur. Cũ
Sp. postumius q̃sitoribus pecuniã redi
set/ q; ininuz cornicinẽ campanũ/ inuitatis
mittendũ curauerit/ ut intempestiue eis ui-
gilia adpuarent. nõ solũ ne effligeret
q; ne morbo consecrende loci haberet. Sp. postu-
mius aliquanto post romã uenit. Eo rele
uandæ de p. Ebutio et Vspale phœnice pre
mio q eorũ opera indicata bacanalia essent
S. c. factũ est/ ut in singulis centena milia
eris quæstores urbani ex erario darent.
Consulesq; uti q̃ cũ tribunis placeret ut ad
plebẽ primo quoq; tempore ferret ut p.
Ebutio merita impendia essent ne inuitus
militaret/ neue censores eq̃m publicum
assignarẽt. Vti q; phœnice Vspale dato
demittẽt ne se nuptias. tutoris opus. uta
esset quasi ei uir testo dixisset. uti q
ei ingenuo nubere liceret. ne quid ei
qui ea duxisset ob id fraudi ignominiæ
ue esset. uti q consules/ pretores qui nũc
essent/ qui ue postea futuri essent ita
rent ne quid ei mulieri inuitæ fieret
uti q ue inuito esset. Id. S. ne lex et equũ
censere ut fieret. Ea oia lata ad plebẽ
fertq; sunt ex. S. c. de extorũ indicũ

impunitate pmissq; omnibus pmissũ est.

Tria Quintus Martius simonibus sue
regionis pfecto/ in ligures prouincias
pficisci parabant. milibus peditũ tribus
decem quingentis equitibus et quingẽ
libus peditũ latinorũ octingentis equitibus
in supplementũ accepto/ eadẽ prouincia
idẽ miles peditũ et equitũ collegio decem
erat/ exercitus acceptus quos pinciano
C. flaminio erat. Emilius consules ha
buerũt. duas pcea legiones nouas ex
senatus. scribere iussi sunt/ et octingenti mi
lia peditũ sociũ et latino nõe imperauit et
equites octingentos/ et tria milia peditũ
et ducentos equites uolũi. Eorũ huic ex
ercitui pretor legiones in supplemẽtũ hispa
nensis exercitus dum placebat. Tria cõsules
dum ipi simonibus impediebantur. De omniũ
dectorũ habendo pficerunt. In pfectis simoni
bus prior. q. marcius in ligures apuanos
e profectus. dum pcenitus inaditos saltus
que latebre receptacula q illis cepta fue
rant pcluditur/ in pcupatis angustiis
loco in quo est circumuenitur quatuor milia
militũ et legiones pe signa tria/ unde
uexilla sociũ latini nois impotestatẽ hostiũ
uenerũt/ et arma multa/ quicquid ĩpedi
mento ligeribus p siluestres semitas e
rant passim iactabantur. Primus sequẽdi
ligures hinc q̃ ligeres romani fecerũt. Cõ
sul ubi primũ ex hostiũ agmine euasit ne
quidq̃ diminute copie forent apparuit
in longo pacatq; exercitũ dimisit. nõ tamẽ
oblitterare famã rei male gestæ potuit.
Nam saltus unde eũ ligures fugauerãt
martius e appellatus. Sub hunc nullũ ex
ligustinis inultatũ. Litere ex hispania
mixtã gaudio tristitiã afferentes uenta
re sunt C. Canuleio qui biennio ante pre
tor in ea prouincia profectus erat/ cũ lus
tania magno hostium impetu castra
pugnauit. Ad sex milia hostium pe cesa
ceteri fusi et fugati castris q̃ exuti.
Ad oppidũ deinde astam oppugnandũ
legiones ducũt. Id quoq; haud multo ma

tore certamine cepit ꝙ castra. Sed dū in
cautos subit miles ictus / expulere post
dies paucos moenia. Literis de morte ꝓ
vis reg- tans senatus censuit mittendus
qui ad Linne portū Calatinū consu-
lerent. nūciarentq; senatū equū censere
ne sine imperio pretūra esset / mature
te eū provincia. Quarto die qui missus
erat luna uenit priusq; antea dicby cala-
tinus provectus erat = Interiore hispa
nia. Ceteraq; accidimus qui eodē tempe
quo .C. acilius imperator erat cū ce
tiberis acie conflixit / incerta victoria di
recessum est / nisiq; celtiberi castra unde
nocte proxima ueneratē mouerit / roma
nis et suos sepeliendi et spolia legendi
et hostibus potestas fēa est. Paucos post
dies maiore coacto exercitu / celtiberi ad
Calagurim oppidū ultro lacessere ꝓ ro
manos. Nihil traditur q̄ causa mō accesserit
eos / feroci / superant ꝓ sunt ad xii.
milia hostiū cesa plus duo milia / capta.
castris romanus potitur. Et nisi succes
sor aduentu suo inhibuisset imperiū u
ctoris subacti celtiberi foret. Nouū ꝓnos
ambo inhiberna exercitus deduxerūt
= Per eos dies q̄ibus hec ex hispania nū
tiata sunt ludi tamen p biduū fēri reli
gionis causa. decē apparatos deinde ludos
q̄. Fului / quos uouerat etolico bello
fecit. Ayuln arnfices et circena uouerat
honoris eius causa / Athletarū quoq; cer
tamen tam p̄mū romanis spectaculo fu
it / et uenatio data leonū et pantherarū
et propehuc centū copia ac uarietate
ludicrū celebrata est. Nouēdiale deinde
sacrū tenuit q̄ in piceno per triduū la
pides pluerat / ignesq; castellis multis
fariā orti aduxisse q̄ plurimū leni af-
flatu uestimenta maxime dicebantur
addita inuitū die supplicatio et ex de
creto pontificū q̄ edes opis in capitolio
de uoto facta erat. hostilio maiorib⁹
consules prouiserūt / urbēq; lustrauc
runt. Eodem tēpore ex umbria nū
tiatū est seminarē duodecim ferme annos
nati immenti. Id prodigiū auertendis ar
cent romano agro / necarique ꝓ primū ius
serunt. Eodē anno galli trāsalpini trās
gressi in uenetiā circa populationes et bello
haud procul inde ubi nūc aquileia est
loni oppido condendo ceperūt / legatis roma
nis de ea re trāsalpes missis / ruitur est /
neq; profectos ex auctoritate senatus eos
nec italiā quid facerēt scire satis. L. Scī-
pio ludos eo tempore / quos bello antiochi
uouisse rere dicebat / ex collata ad id pe
cunia absentibus aliis q̄ibusdā ꝓ diem .x. fe
cit. legatis q̄ cum post dēnationē et bona
uendita missus in asiā / ad dirimendā
inter antiochū et Eumenē certamina
Valerius Antias ē auctor / cum collatas
ei pecunias corrogatosq; ꝓ asiā arripi
cet et q̄orū ludorū post bellū uotos dicē
tionē nō fecisset de his post legatosq; de
mum insequenti anno

Vmiam mensis annus esset quarti
absens magistratu abiturus erat. Sp. po
stumius q̄ honoribus ei prima fide aliaq; ꝑfūc
tomina habuit. Eam consules sunt. C.
claudius pulcer. Ti. Sempronius longus
postero die prętores creati. P. cornelius
cethegus. P. albinus. C. aurelius stello
L. Veranius. L. postumius tēpsanus. Q.
claudius marcellus. Extremo anni qua
Sp. postumius consul renū nauerat pa
trasse ꝓ questiones utrū ꝙ utrus italie
desertas colonias sipontū siue buxentū
inferio mari inuenisset. Triū uiri ad colonos
eos scribendos ex senatus cōsulto ab L.
metio ꝓtore urbis creati ꝓ L. scribonius libo
Q. Duilius et .C. licinius tāphilus = Cum
ꝓ teo rege et macedonibus bellū q̄ imminebat
nō ut plerisq; opinātur / nec abipō ꝓ teo ci
uitas cepit. incoata initia a filippo fuit. et
ipō si diuinus uir esset id bellū gessisset /
una cū rege cum uicto legem imponere
nit max augebat / ꝙ qui in macedonia
abste detecerant in bello in eos huic seui
endi adempta ei abstinendi erat / cū quia

tem integram q̄mmus mondinoubꝫ
pacis abstulerat nō desperasset impetra
re posse. Anchioco deinde sup̄ato bello ad
termopilas rege dimisis parthꝫ eū p̄ eosdē
consul athlūs eracleā silippus lamiaz
oppugnasset capta heraclea quia inuisis ab-
scedere ab menibꝫ lāmie erat. Romanis
q̄ opidū dedicū est egre eā rē tulerūt. per-
mulsit ira eius consul q̄ adnauī ipē festi
nans quose ex fuga echoli cōtulerāt silip
po p̄misit lacharnanie et aminādro bel
lū inferret. urbes quas thessalis etoli
ademerant regno adicerēt. haud mag⁹
certamine Aminādrū acarnanis expule
rat. et urbes recepat aliquot. demetriade
q̄ꝫ urbē ualidā et adoīa opportūa et
magnoī gentes sue dicionis fecit. Inde
et inuasa quasdā urbes nouis antiqua
fuere libertatis uīno seditionibꝫ p̄napū
turbatis partiz que domestico certamine
uiderentur adiūgendo se cepit. his se-
data impūna regis ira in romanos. ē. nū
quā tamen remisit animz acolligendis in
pace uiribꝫ. quibꝫ q̄uz data fortuna est
ser ad bellū utcunq; uicinas regni
nō fructibꝫ tm̄ agrorū fortunisq; ma
rinis auxit. ꝫ metalla ex et uectam
ter missa recolunt. nouis multis long in
stituit. ut uero multitudinē antiquaz
hoīnū q̄ bello dudū amissa erat re
stitueret. nō sobolē tm̄ stirpis parabat o-
gendis oīb⁹ procreare atq; educare libe.
ꝫ tracā ēnā magnā multitudinē ima
cedonicā traduxerat. quicunq; aliq̄ dū
a bellis oī cura in augendas regni opes
intentus fuerat. Tediere deinde cause
q̄ de integro ira mollierēt in romanos
thessalos et perebios. q̄ uicinis urbibus
suis abeo possessis et legatos eius regis
detrectassent. opidis p̄ uiz omnibus
traducta q̄ in macedoniā multitudine
ira audire erant ut eas nō neglig
appareret. maxime emollierat senatū
q̄ ia ēnū et marones affectari posse
sionē audierāt. at illos thessalos ira

bant. Acharnanes q̄ uos uenerāt legati
nō partis amisse nō finitū iacturā q̄rē
rex ꝫ tota athamaniā subitis uiribus q̄z
uegis uenisse. et maronitarū exules erāt
pulsi quia libertatis causa defecerant set
abiecto p̄sidio. ei nō maroniā modo ꝫ
cnā enū impotestate nūtabant philip
pi esse. uenerant et a filippo legati ad
purgandos eos qui nihil nisi p̄missu re
manorū imperatorū factū affirmabant
ciuitates thessaloz et perebioz et magne-
tū ai aminadro achamanū gentē inca
dē causa qua etholos fuisse antiochore
ge pulso occupani oppugnādis etolis ur
bibus consulē ad reparandas eas auxi
tes filippū misisse. armis subactas patere.
Senatus nequid absente rege statueret
legatos ad eas controuersias discerniendas
misit. q. caliū metellū. m. lebiū et
phili. c. sempronium quoz subadue
ad thessalica tēpe oīb⁹ his ciuitatib⁹ q̄b⁹
ai rege discrepano erat consilium indicti
est. Ibi ai romani legati discepta toz loco
thessali plebisq; achamanes haud dubiis
amicitiarum p̄mia tanq̄ rem ai redditā p̄mgerent
quibusq; eorū qui principes legationiz
erant et grata ai philippo aut odio
acerbius lenius ne experiūt. In contio
nib⁹ aut extollebant filippo polubia pha
loria et eius nomen et cetera dona eas
opida utrū thessaloz iure ai ui adepto
possessaq; ab etolis fuerint. Ita filippi ade
misse eas contabat an etholis antiquis
ea opida fuisse. Ita enim ad illū regē ꝛ
cessisse si etholoz fuisset. Quod ui tamē
nō ui atq; armis coacti ai etolis essent
eode formule discrepano de perebioz
magnetū q̄z opidis fuit. Quia enī iura
possidendo etoli p occasionem misceri
adhercq; discordiis erat q̄uere thes
saloz adiecere q̄ ea opida sibi redderē
tur. sibi spoliata atq; deserta reddituris
esset. Nā preter belli casibus amissa q̄
genitos p̄incipes iuuentutis macedo-

nia abduxisse et opera eorū ingeniibus
abuti ministerijs. que reddiderit coactis
thessalijs inutilia ut reddiderent eum
se. Thebasiasq; maritimū emporiū suis
se quōdā tessalis questuosiz et frugi
ferū / ibi naubꝫ oneratis compatis re
gem que preter thebasias triadē cur
sum dirigerent negotiationē maritī
mā omnē in eo auertisse. Jam ne ale
nas quidē quū iure gentiū sanctas ut
uolandis abstinere insidias positas
ciuibus ad Dalmatiū. Itaq; ergo intē
nim meū omnes thessalos conuictos
ut nō inuitandi suis / nō inconsy gen
tis consilijs quicqd̄ hiscere audeat / pro
cul enī abesse libertatis auctores roma
nos / latere adhereretē graue dominiz
prohibentē uti beneficijs p.r. quidaūt si
nox libera nō sit / liberū esse nūc sen
dicta et presidio legatorū ingemiscere
magis q̄ loqui nisi prouideat aliquid
romani quo et greas in macedoniaz
accolentibus metus / et audacia filippi
minuatur / nequicq̄ illū uicini et soli
tarium esse / hec acerbe postremi cū
priores leuiter pmulsissēt. Jrā eius
terentes ut ignoscerent prolibertatelo
quentiby / et ut deposita diū acerbitate
assuescerent socios atq; amicos sese pati
et imitarentur p.r. qui raritate q̄ me
ni adiungere sibi sanos malet (tessal
audius phebij conoccendilū qd philip
pus olimpiadē appellauerat phebie
fuisse / et ut restituerentur aiebāt. et de
malea et cricamo eadē postulano eāt
athamanes libertatē reperebāt et ca
stella areneū et peneū / filippus cuz
accusatoris potius q̄ rei spē haberet / et
ipē aquerelis orsus agenelaidē in tolo
pia que regni sui fuisset / thessalos
iu atq; armis expugnasse questus ē
Item petrā imperiū abiisse thessaly
phebijsq; captā. xeniasq; quidē haud du
bie etholicū opidū sibi contribuisse eos
et per achaloida que sub athamania

esset nullo iure thessalorū formule fa
ctam. Itaq; ubi crimina obiectantur de
insidijs legatorū et maritimis portibus
frequētans aut depti alterū ridiculuz
esse reddere tōnē quos portus mercato
res aut nautā petant / Alterū molesti
per uenos totā nos esse p quos nūq̄ cessa
uerunt legati / nunc ad impatoy romā
nos nunc romā ad senatū crimināde
se ferre que nūq̄ ubi uiolati ēe semel
eunty adquirūt insidias dicti factas / q̄
quid his amiserit nō adiū. quicquiz
quid falso obiectat cū ueri nihil habeāt
ea crimina esse insolenter et īmodice
abiūt tessalos indulgentia p.r. uelut
ex diuturna sibi nimis audē libertatē. Itaq; suorū modo pter
spem repente manumissoy licentiā uoty
et lingue expiri sese insectatione et co
mitijs dnōrū / elatus deinde ira adiecit
nō desi oiuz dierū solē occidisse. Jo mina
ter dicti nō thessali modo inse se q̄ et
romani accepere. Et aī hominis post
eam uocē ornis et tandē sedatus cēt /
phebiorū inde athamanū q̄ legatis re
spondit / eadem de quibus illi agant cui
tanī causaz ēe. consulē salui et roma
nos sibi dedisse eas. cū hostiū essent / si
sui minus qui dedissent adimere uelit
scire se dēbi ēe. q̄ meliori et fideliori a
mico ingratā leuiuz et inutilē sibi q̄
iniuriā eos facturos / nec eniz ullius
rei minus diuturnā esse gratiā q̄ li
bertatis / pterq; apud eos qui maleuole
do eā corrupti sunt.

Aliis cognita pronūciauit legati placere dedi in pridia macedonuz
ex his urbibus et antiquis macedonie ter
minis regni finiri. de minutijs quarul
no nouis illatas querebantur / quo mo
do inter eas gentes et macedones disce
ptari formulā iuris exequendi cō
stituendā esse. Inde grauiter offenso
rege thessalonicensu ad cognoscendū de
tribe urbibus profiscuntur. Ibi le

Jan Simons

gratu eumenis siliberas esse enū et ma
roneā uelīt/romani nihil sin pudoris
esse ultra dicere/qū ut admoneāt regē/
ut non uerbo eos liberos relinquant.
sinū nec minus interapi abillo patrā
tur. Si aut minor aura sit ciuitatiz
intracta positarū multa uerius ee que
sub anthioco fuerint pmia belli eume
nē qū philippū hrē uł pro patris attali
meritis bello qđ aduersus philippū ipz
gesserit/uł sinis quo anthiochi bello
terra mariqz laboribz periculisqz oībus
interfuit hrē enim ptrea. x. legatoz
in eam rē pūdiaū qui at cherso nesū
lisimachiāqz dederit/maroneā quoq;
atqz enū profecto dedisse que ipā pro
pinquitate regionis uelut apendicez
maioris muneris essent. Nā philippū
quidē quo merito imp. r. aut inter ipe
rij eiz tam procul a finib macedo
nie abstet cuitanb his pridia ipositu
isse vocari maronitas iuberēt. ablis
certiora oia de stani ciuitatū earū si
nuos. legati maronitarū uocati non
unotanū loco pridiū esse regiū sicut
in aliis ciuitanb dixerunt. qz plurib
simul et plenā macedonū maroneā
esse fraqz dnāri assentatores regios
his solū loquū qui inconmodb licere
eos omnes honores et capere et ipos
et dare alijs optimū quēqz quibz lib
tas quib legū cura sit/ aut exulare
pulsos patria aut inhonoratos et de
terioribz obnoxios silere. Deinde
etiā finium pauca adiecerūt. q. fa
biū labeonē cum in regione ea fu
isset/ direxisse finē philippo uetereq
regiā qz tranē p orestaz sub ea nuscp
admare ferentē defluxisse uiaz qua
maronitarū urbes a gnosqz aplectat
=adea philippus longe aliaz qp adiu
sus thessalos perrhebiosqz nullo ingssu
dissendi uiam/ nō ai maronitanis
inquit mihi aut ai cū eumene disceps
tatio est/ qz ia nobis ai romani agby

nihil equū me impetrare ia diu aiadiuo
ciuitates macedonū que ame inter in
duias deferebant reddi mihi equū ē
rebam/ nonquia magna accessio ea re
gni futura esset. sunt enū et parua o
pida infinitis extremis posita/ qz quia
multi adrelictos macedones continē
dos exēplū putabat/ negani ē mihi
bello etholico lamiā oppugnare ussus
a consule. ay. atilio/ cū diu fangatus ibi
operibz pdius qz essem trascendentez
iam me muros capta proxime urbe retro
cauit consul/ et abducere indecopias
coegit. Ad huius solatiū minuere pmis
sum est ut thessalie perrhebiaqz et acha
manū recaperē quedā castella maioresqp
urbes/ Eadquoq; nos ipā mihi. q. ceatij
pauoz ante dies ademitas pro non
dubio paulo ante sidijs placet legati su
menis sumebant que anthiocū filiaū
Eumenē equitis esse qp me hrē. Ideo
longe aliter iudico esse. Eumenes eiz
nisi uinssent romani/ qz nisi bellū ger
sissent manere imregno suo nō potuit
Fraqz ille uestrū meritū hr nō uoluntas
mea aut regni tamē aberat utrulla pz
indiscrimine fuerat ut tria miliaria
lentū et quinquagenta rectaq; naues et
omnes greue nauitates quas antente
nuissem pollicente meultro anthiocū
imercede sodetanis cū aspnatis hostē
qz ei me esse primū etiā q. ay. atilius
exercitū ingrecia traiecerit. pteriti
et ai co consule belli partē quā aiqz
mihi delegauit gesti/ et insequentē
sinu. l. scipiom cū tra statuissz diuer
teranū ad elespontū non uter rmi per
regnū nostrū dedi/ qz uias et munitu
pontes feci/ cōmeatus pbui/ nec per
macedoniā missz p traciā ubi etiā inter
ceteras par quoqz pstanda abarbaris
erat. pro hoc igitur meo ergā vos ne
dicam merito/ uestrū adicere uos romani
aliquid et amplificare et augere regna
mea munificentia ursā oportebat. An

que habere aut meo iure aut bellico uic
capere id quod nunc regno macedonie si
uitates regni mei quas fuisse patrimi
ni non testantur. Cumenes tanq ad
antigonū spoliandū me uenit. et si di
is placet decem legatorū decretū pen
nie calūnie impudentissime pretendit
quo maxime repelli et coargui pot.
distinctissime enī planissimeq in eo se
phim est Chersonesū et Lisimachiā
Eumeni dari. ubi tande Enus et ma
ronee et tracie ciuitates ascripte sūt
q ab illis ne postulare quidē est aus
id apud nos tanq ab illis impetrare
rit obtinebit / quo in nūo me cū apud
uos uelim referre / si tanq inimicū
et hostem insectari proposuī est / per
gite ut cepistis facere. Si aliquis est
respectus mei ut sit aliq amicus regis /
depcor neme tanta iniuria dignū iu
dicetis = Mouit aliquātī oīo regis
legatos / ita q medio responsū rē su
spenderūt. si deinde legatorū decreto ci
meni date ciuitates essent nihil se mu
tare. si philippus bello cepisset eas pmi
um uictorie iuste belli habiturū. si neu
trum eorū foret oīm nonē placere
restituī. Cenaui et ut oīa ininte grū
remanerent. presidia que in his urbib
sunt deduci = Ne aut cause allegatis di
cte / maxime animū philippi alienauē
runt ab romanis ut nō a perseo filio
cuius nouis causis moti. et ob hanc pa
ne relictū bellū filio inferri posset. ro
me nullū macedonico suspitio erat. L.
Hallius proos. ex hispania redierat
Cui postulatū ab senatu in ede bello
ne triumphū rerū gestarū magnitudo
impetrabilē faciebat. Exēplū obstabat
quo ita compari more maiorū erat /
neq quis qui exercitū nō deportasset tri
umpharet / nisi pomerium captaq pui
ciam tradidisset successori. Hedui q
tū amicos Hallio habitos ut ollas urbē
inuet. Tulit coronas aureas duū pū
ginta duas. Auri pondo pcta. cxxxv.
argenti. cccxvi. pecuniā inferna
ti quīquemilia pondo argenti et lxxx.
Q. Fabiū questorē aduehere / id quoq
se in erariū delaturū = Hagnus mot
filius eo anno in apulia fuit. Tan
tum prouinciā L. postumius pretor habebat.
Is de pastorū iniuria qui uias la
tronibus pastuaq publica infestabā
bantur grauiter senatui asseruit ad
septē milia hominū cōdēnauit multide
fugerunt / de multis sūptū est supplicium.
Consules diu retenti ad urbē delectibus
tandem in prouincias profecti sunt.

Eodem anno in hispania pretores C.
Calpburnius et L. Quinctius cū pmo
uere exhibentibus copias eductas in be
turia iunxissent / in carpetanā ubi ho
stium castra erant progressi cōmisso cōflictu
rem gesserūt. haud procul Toleto et di
pone urbibus inter pabulatores pugna
orta est / quibus diu utrinq subuehitur
a castris paulatim omnes copie in eam
deducte sunt / in eo tumultuario certa
mine loca sua et genus pugne phostes
fecere duo exercitus romani. Hisi atq in ca
stra compulsi sunt. nō insistere pulsis ho
stes / pretores romani ne postero die ca
stra oppugnarēnt. Silentio prime no
ctis exacto signo exercitū eduxere. Luce
pma hispani acie instructa ad uallū ac
cesserunt. uacua pter spem castra ingres
si / que relicta erant inter nocturnā
trepidationē diripuerūt. regressiq in
castra sua paucos dies quietis stantes
manserūt. romanos honoriq inplio fu
gaq ad quīquemilia occisa / quos reste
lys hostes armarūt. Inde ad tagū flu
men profecti sunt = Pretores interim ro
mani omne id tēpus contrahendis ex
ciuitatibus sociis hispanos auxilijs reti
nendis ab terrore aduersi pugne mi
lites ne cōsūpserūt. Vbi satis planiere
uires / et miles quoq ad dedendā pōe
ignominiā hostem poscebat profecti

undeñ mulia ab tago flumine posuerũt ca
stra. Jn de terna uigilia sublatis signis quadra
to agmine principio lucis ad tagi ripã pue-
nerunt. trãs flumẽ in colle hostiũ castra e
rant / ex imple qua in duobꝫ locis uadabi
dabat nimis dextra parte calphurnius leua
Quinnius exercitũ traduxerũt / Quinnius
hostes dum miratur sub eo aduẽti cõsul
tatq; qui tumultũ incipere trepidantibꝫ
in ipõ transitu amnis potuisset. Jnterim ro
mani impedimẽtis quoq; omnib; tenduclis
contractis inuniũ locũ quia tã mouere ui
debant hostem nec spatiũ erat castra cõmu
niendi aciem instruxerunt Jn medio lo
cati Quinctius calphurnius legio et octaua
quinctius ipe robur toto exercitu erat cãpũ
aptum usq; ad hostiũ castra habebant li
berũ a metu insidiarũ. hispani post in
teriore ripa / duo romanor agmina cõspe
xerunt / ut primus q̃ se iungere ac instruẽ
possent occupauerunt eos / castris effusi di
gni ad pugnã atrox inpetu pio fuit pugã
et hispanis recenti uictoria feroces et ĩ
fecta ignominia militi romano accẽsb
acerrime media acies duo fortissime le
giones dimicabant / quas ci alter mouc
ri loco nõ posse hostis cernebat cuneo
instrenũt pugnare. et plures cõferiores
que medios urgebant. ubi laborare po
stq; aciem calphurnii pter uidit / Quĩ
tilii uarũ et iuuentiũ caluã legatos
ad singulas legiones adhortandas p
emittit. dotem et monere iubet / nullã
spem omnẽ uincendi et retinende hi
spanie esse / si illi loco cedant / hominẽq;
huius exercitus / nõ modo italiã et nec
gi quidẽ ulteriorẽ ripã usq; uisurũ. ipẽ
aim equitib; duarũ legionũ paulũ arci-
uentis / inminentẽ hostiũ quimediã urge
bat aciẽ ablatere imaiebat / quitheti
sius equitib; alterũ hostiũ latus inua
dit. et longe acerrimus calphurniani eq
tes pugnabat. et pter ante alios. Mã
et primus hostem pulsit / et ita se ĩ
misaut medius ut uix utri⁹ partis
essẽt nosse posset. et equites pter ani
mia uirtute pedites / accensi sunt. pudor
mouit primos centuriones qui inter te
la hostiũ pteres conspexere. Jtaq; urgẽ
signa ferens prosequiq; iubere inferre si
gna et confestim militẽ sequi / tenolla
nu ab oib; clamor. impetus fit uelut in
superiore loco. haud secus ergo q̃ torrẽ
tis modo fundit se hostiũq; pilis / in
ferentes se se post fugientes in castra
equites pcecurrunt / et primũ tabeho
stiũ intra uallũ penetrauerũt / ubi ab te
nuis impsidio castrorũ pauci instaurati. ce
ant sunt romani equites descendere ex e
quis. dimicantib; his legio quinta super
uenit. deinde ut quisq; pmouerant copie
affluebant. cedunt passim hispani per
tota castra / neq; plus q̃ quatuor milia ho
minũ effugerunt. Jn de tria milia fere qui
arma retinuerãt montẽ propinquũ ce
perunt / mille semi inermes maxime q̃
agros pallan sunt / supra xxx. milia hostiũ
fuerant / ex quib; tam exigua pars pugne
sup fuit. Signa capta. xxxv. duo soci q; ro
manis q; paulo plus sexcẽti. et prouisoriũ
auxilioꝝ. cl. ferme ceciderũt. Tribuni
militũ quĩq; amissi / et pauci equites roma
ni cruente maxime uictorie spẽ fecerũt.
in castris hostiũ quia ipis spatiũ sua cõ-
muniendi non fuerat mansertũt. pro cõ
tione postero die laudati donatiq; mili-
tes a pr. calphurnio equites faleris.
pro mãnauit q; eoꝝ maxime opera hostes
fusos / castra capta et expugnata eẽ. Quĩ
tius alter pter suos equites catellis
ac fistulis donauit. donati et centuriones.
ex utriusq; exercitu primuli / maxime
qui mediam aciẽ tenuerũt.

Consules / delectibꝫ et aliis quib; ome
agendis erant pacis rebꝫ / in ligures
prouinciã exercitũ deduxerũt. Sẽpius
a pisis profectis in apuanos ligures in
standoq; agros urendoq; uicos et castella
eorũ aperiunt saltũ usq; ad metas flu
uium et Lune portũ. hostes mõte an

tiquã sedem maiorũ suorũ ceperũt. Inde superata locorũ iniquitate prio dare
ri sunt. A. clãdius felicitatẽ uirtutẽq; col
lege in ligurib⁹ migrauit equãs plisaliquot
plus ser preterea opida eorũ expugnauit
multa milia hoĩnũ in his cepit belli auc
tores tres et xl. suum peruasit. Iam co
miciorũ adpetebat tempus prior tamen
claudius q̃ Sempronius cui sors comitia
hñda obtigerat / romã uenit. quia p. clau
dius finiter eius consulatũ petebat. cõpe
titores habebat patricios. L. Emiliũ. Q. fa
biũ. S. Sulpiciũ Galbam ueteres candi
datos etiã ab repulsis eos magis debitũ
quia primo legatus erat honorẽ repetẽs
etiã quia plusq̃ unũ ex patricijs creari
nõ licebat. Arctior petitio quatuor petẽtib⁹
erat. plebei quoq; grauiores homines pe
tebant. L. portius. Q. Terentius Culleo
M. Tebius Tamphilus / et hi repulsi insper
impetrandi aliqñ tandem honoris dilan
Claudius ex oĩb⁹ unus nobilis candidat⁹
erat / opinione oĩũ haud dubie destina
bantur. Q. fabius labeo et L. portius Li
cinius. Sed claudius consul sine lictorib⁹
cum fratre toto foro uolitando clamãtib⁹
aduersarijs et maiore parte senatus memi
nisse oĩ debere se prius cõsulẽ p̃tore q̃ fra
trem p. claudiũ ee. quin de sedens pro
tribunali / aut arbitriũ aut tantũ spectа
torẽ comitiorũ se p̃beret. coercerĩ nõ ab
effuso studio nequid magnis cõtentionib⁹
tribunos / quoq; plebis / qui aut con
tra consulẽ aut pro studio eius expugna
bant. Comitia aliquotiens turbata donec
perueniat apius ut deiecto fabio fiẽ trahe
ret. Creatus p. clodius pulcher p̃ter spez
suã et ceterorũ locum suũ tenuit. L. p̃
tius Licinius / quia moderatus studijs nõ
ut claudiani inter plebeios certauit est.
Pretorũ inde comitia sunt habita. C. Clau
dius flamen p. Sempronij longus p. Cor
nelius cethegus. Q. Nevius matho. C. Sẽpro
nius Vatia pretores facti sunt. hoc eo an
no quo A. claudius et M. Sempronius
cons. fuerunt domi militiq; gesta. Principio
anni P. Claudius et L. Porcius consules Q.
Cecilius M. Tebius et T. Sempronius Gra
ad disceptandũ inter philippũ et Eumenẽ
reges thessalorũq; ciuitates missi erãt lega
tionẽ renũtiarunt. Regũ quoq; eorũ cum
tatibusq; legatos in senatũ introduxerũt. Eade
utriusq; iterata quedicta apud legatos in gre
tiam erant. Aliã deinde legationẽ nouã pa
tres cum princeps A. claudius fuit in ma
cedoniã et grecã decreuerũt ad uisendũ
reddite ne ciuitates thessalis ac plebi
essent. Isdem mandatũ ut ab Eno cete
ronia presidia deducerẽtur. Quarti maq; ois
tratẽ ora a philippo et macedonib⁹ liberetur.
Peloponesium quoq; adire uolui unde prior
legatio decesserat / incertiore statu rerũ
q̃ si non inuenissent. Nam sine certa sine re
sponso dimissi / nec datũ perendinũ erat
achaeorũ concilio decernere querente grauit
Q. Cecilio et simul lacedemonijs deplo
rantib⁹ menia diruta / abductã plebem
in aetoliam et uenundatã. Adeptas quib⁹
adeam diẽ ciuitas retinere legatos
achei maxime consilij negati crimen
excusabant / rentando legem / que nisi bel
li pacisue causa / et cum legati absentiũ
cum literis aut scriptis mandatis uen
rent uetaret indicia conciliũ. Ea ne po
stea excusatio esset oĩdit senatus / ciue
nis ee debere ut romanis legatis semp
adeundi conciliũ gẽtis potestas fieret /
quẽadmodũ et illis quotiens uellent Se
natus daretur. Dimissis his legatio
nib⁹ philippus absens certior factus ede
duz ciuitatib⁹ deducenda p̃sidia ee / in
fensus oĩb⁹ in mauritanos iram effudit. O
nomasto qui ferat maritime ore man
dat ut partis aduersę primates in fi
deret. Ille p Cassandriũ quẽdã uiru ex te
gris iam tum habitante media nocte
tranb⁹ intromissis uelut in bello capta ur
be eedem fecit. Is apud romanos lega
tos querentes tam crudeliter aduersus
inopes mauritanos tam superbe aduers

p.ro. factum / utq́ibus libertate restituendã
senatus consuisset hi pro hostibus trucida
rentur. abnuerat quicq̃ eorũ ad se aut
quẽquã suorũ pinere ꝺ ditione mitt ipõs
dimicatũ / cum alij ad se / alij ad clementẽ
ciuitatem traherẽt. id finale consilĩ põ
tarentini ipos mauro mutatos animo
bi⁹ pulsis omnib⁹ uiris tam recentes ce
dis nomine hyscere adiisse se arbitrati.
Negare appius rem eminentẽ pro dubia
querendã. si ab re remouere culpã uellet
Onomastũ et cassandrũ p quos actaies
dicerentur mitteret romã ut eos senat⁹
pronuntiari posset. primo adeo perturbauit
ea uox regem ut nõ color / nõ uultus ei cõ
staret. deinde collecto tandẽ animo Cassã
drũ quĩ maronee fuisset si uiuus uellẽt
se missurũ dixit. ad Onomastũ quidẽ
quid ea pinent quia nõ modo maronee
s ne integri quidẽ propinqua fuisset.
parebat magis Onomasto honoratiori
amico. eidem indicẽ haud paulo plus
mouebat / quia et ipe p monẽ cum eo cõtu
lerat et multorũ taliũ ministrũ et cõsi
lium habebat. Cassander quoq; missis qui
p epiros admare p legrentur / ei ne qua
indicia emanaret uenena creditur sub
lanis. Et legati a philippi colloquio ita di
gressi sunt ut ipse ferrent nihil eorũ sibi
placere. philippus q̃ minime quin rebel
landi esset dubius quidã quia imature
ad id uires erant / admonitã interponẽdã
demetrii minorẽ filiũ mittere romã si
mul adpurganda criminia. simul ad
precandam iram senat⁹ statuit / satis ce
dens ipm et iuuenẽ qui rome obses spe
cimen doli regi dedisset aliquid momẽ
ti faciturũ. Interim pspere auxilia brisantis
ferendi uento adtonitẽ regulis trans in
sinum proiectis. pulsis his filio et ama
doco duce capto in macedoniã redit / missis
legatis ad accolas ystri flumis barbaros
ut in italiã irrumperent soluturandos et
peloponeso aduentus legatoꝝ romanoꝝ
qui ex macedonia in achaiam ire iussi
erant expectabantur. adiisis quos ut p
parata consilia irent. Licortas pretor eo
rum indixit. ibi delacedemonijs actũ ex
hostibus eos accusatores factos / et periculũ
esse nequicq̃ magis timendi forent q̃ ꝺ
lantes fuissent. Quippe in bello romanis
manis achaeos animos tunc eosdem roma
nos equiores lacedemonijs q̃ achaeis cẽ
Vbi areus et alcibiades ambo eruleos sto
bitino restitui legationẽ romanoꝝ
adiisse gentem achaeorũ ita de ipis meri
tam suscepissent / adeoq; infesta oroẽ
usi essent / ut pulsi patria nõ restituti
ea uiderentur. Clamor undiq; ortus
referret noiãs de his et cũ eã ita non
consilio gereremur / captis dãnandis
Paucos post dies romani legati uenerũt.
his elitore in archaidia datũ et consilium
prius q̃ agerent quicq̃. Terror achaeis
uehemens erat et cogitatio nũ quã de
equo discepturo futura esset q̃ areus et
alcibiadẽ captos ab se comitio proximo dã
natos cum legatis uidebat. nec hyscere
quisq̃ audebat. Appius ea que apud senatũ
tum questi erant lacedemonij disp̃licere
senatui ostendit / eadem primũ adcõsulẽ
factam eorũ qui a philopomene ad cau
sam dicendam euocati uenissent. deinde
cum inhomines ita seuerũ esset ne in
ulla parte crudelitas eorũ cessaret mu
ros diruitos urbis nouissime eã legẽ
uetustissimas abrogatas / inclitaq; per
gentes disciplinã Lycurgi sublatã.

Et cum appius dixisset Licortas / et
quia pretor et quia philopomenis
auctoris ouiz que lacedemonie acta e
rant factionis erat respondit. Diffi
lior nobis A. Claudi apud nos oratio est
q̃ rome nuper apud senatũ fuit. Tunc
enim lacedemonijs accusantibus respondẽ
dum erat / nunc a nobis ipis accusati
simus apud quos eã et dicenda et qua
iniquitate conditionis subiimus illa
spe iudicij nõ re audiendi esse posita cõ
tentione qua paulo ante egimus Ego

certe ainm eaque hic antea apud q. en-
lui et postea rome questi sint lacedemo
ny ante paulo ante relata sint nõ tibi si
illis me apud te respondere credebã. Cod
obiicis eorũ qui a philopomene ptore
euocati ad cãz dicendã interfecti sunt
hoc ego crimen nõ modo Achaeis obie
ciendũ fuisse arbitror quod ita q̃ m
nesho federe erat ut maritimis urbi
bus abstinerent lacedemonii / quo tpe
armis captas urbes aquibus abstinere
iussi erant occupauerũt nothino spe
tu Siet. T. quintius sicelenis romanq
sicut antea in peloponeso fuisset eo ni
mirũ capti et oppidi confugisset / cui nos
pro ui essetis quo alio g̃ ad nos sonos
uõs quos antea gręco opẽ ferentes q̃s
lacedemonẽ nobisq̃ simili de cã oppu
gnantes uiderãt confugient. pro uob
igit iustũ pium̃q bellũ suscepimus qd aiz
alii laudent reprehendere nelacedemo
nii quidẽ possũt dii quoq ipsi cõprobaue
rint qui nobis uictoriã dederũt / quoniã
modo ea que belli iure fẽa sunt indigne
pti none uenitis / quo ytam̃ maxima
ps nihil primer aduos. nostri & q euo
cauimus eos ad cãz dicendã quã ad arma
multitudinẽ exercitauerãt quiexpugna
uerant maritima opida / quidiripue
rant / quicedẽ pnãpũ fecerãt / quõ illi
uenientes in castra intẽti sũt / uersi ẽ a
reu et alabiade / quimiic uos si dyspla
cet accãtis nõ nostrũ exules lacede
monios / quos imiõ hi quoq duo fue
runt / et hinc nobisq̃ erãt / ergo domu
alio sibi delegerãt maritima opida re
pentos credentes in eos quos opera pal-
am exhortes / ne intuto quidẽ exilio pos
se consenescere se indignabãtur impe
tum fecerũt — Lacedemonii igit lacede
mos nros achei interfecerũt / nec iniuria
iniuria esi sint argumẽtam refert. at
enim illa certe uestra sunt achei pleges disci-
plinã q̃ uetustissimã ligurgi susbulistis
q̃ muros diruistis / que utrumq̃ ab iis dẽ

romani sz ne apud
uos quidez nobis

obiici quasi prius/quã muri lacedemonios nõ
ab ligurgo q̃ paucos anteannos addisci
uendã ligurgi disciplinã extruxissẽt. tiran
ni nuper eos arcẽ et munimẽtũ sibi nõ
ciuitan fecerũt. et si esset hodie ab in-
feris ligurgus gauderet ni mis eorũ et
nunc ob patriã et sparta antiquã agno
scere dicat nõ philopomenẽ expectare nec
achaeos / si nos ipsi lacedemonii uestris
manib⁹ emoliri et diruere oĩa uestigia
tyrannidis debuistis. Vtẽ enim ille deform
simunidinis notescerãt cui sine muris p
octingentos propeannos liberi aliqñ et
primates gẽtis fuissetis / q̃ a diebus adep
tas attinet / nego antiquas lacedemonii
leges tyrannos ademisse quas nõ habeant
si nostras leges dedisse nec male consului
sse ciuitati cui consilii nisi eã fecerimus
et nobis misericordiamus et corpui unui et
consilio totius peloponesi cẽt — Tunc opi
nor si alys ipsi legibus uiueremus alias
ush inuictissimus quis se inquo uinc
ẽ et iudicari possent. Sed ego appel
landi hanc ordinẽz qua si cui adhuc usus /
neq̃ apud suos / neq̃ libere gentis eẽ q̃
uere suorũ disceptantiũ apud deos. Nã
si non una illa nox pacis fuit qualibet
omnium primos achaeos iussistis si fedus ra
tum est si sonetas et amicitia exequos
uanur — Cur ergo quid capua capta fe-
cerimus romani nõ quidem uos rogẽ repo
seritis quid achaei lacedemonii bello uicti
fecerimus. Interfecti aliqui sunt. fingit
a nobis / quid uos senatores campanos
seruiri nõ passistis? muros diruimus.
Vos nõ muros tm̃ sed ẽ agros ademistis
Spem inquis equi est fedus re apud a-
chaeos precaria libertas apud romanos et
imperii est. sentio ap̃y. et si nõ oportet
nõ indigner. q̃ tu uos quãtuslibet int
sit inter romanos et achaeos modo ne in
equo hostes uel nusq̃ apud uos sint / ne
uos sbaj imo ne melioue iure sint. Nã
ut inequo essent nos facimus cui leges
nostras hic dedimus cui ut achei eos sibi

muris uel
ui pedibus
sudati uir
cẽtu anno
uicistis.

essent effec mus. = Parū est uictis quū
ctoribꝫ satis est. plus postulant hostes
qꝫ soli īmr/ que iureiurando q monumēs
literarū inlapide insculptis mea mā
moriā sancta atq; sacrata st/ ea eī pluris
tis tollere parant. Veremur quidē ne
romani et sī ira uultus est nimem. tū pu
neremur et nimemus deos īmortales.
Cū assensu/ maxime patrs auditus est.
et locutū omnes pro maiestate magi
tus censebant/ ut facile appareret mol
liter agendo dignitatē suā tenere roma
nos nō posse. Tum apius suadere se ma
gnope acheis dixit ut dū liceret uolū
tate sua facere grās inirēt/ neq; mor ī
uitū et coactū facerēt. Hec uoraudita
quidē cū oūz gemitu ē. fz meti iecto
impata reuisandi. Ja modo peierīt nō
romani que uiderūt delacedemonios mu
tarent/ nec acheos religione obstrīgen
tur. Irrita ea que iure iurando sanxissēt
fanendi. dānato tū Areo et Alcibiadis q
nuper fea erat sublata ē. Rome pmo
pio eius anni cum de prouīcijs consuluz
ptorū actū est/ Consulib ligures q bel
lū nuq; alibi erat decret. ptores denius
flauij urbanā. p. Cornelio Cetegus interi
ues et pegrinos sorna st. p. Sempronius Sic
lus Siciliā. Q. Aemilius Mallo Sardiniaz/
et ut idem deuenefacijs quereret. d. terē
tius Varro hispaniā citeriorē. Q. Sēpro
nius longus hispaniā ulteriorē. de his duo
bus prouincijs legati per idē tempus ju
uentius Calua. et. T. Quinctius Varus
Venerūt/ qui quātū belli iam profliga
tū in hispania esset senatui edocto postu
lauerūt simul ut prioribꝫ tam prospe
gestis dijs īmortalib bret̄ur honos/ et ut
ptoribꝫ exercatū deportare liceret. Sup
plicatio in biduū decreta ē. de legionibꝫ de
portandis./ Cū de consulū ptorūq; exercitib
agerentur tem integra referri iusserūt.
Paucos post dies consulib inligures bine
legiones quas apius Claudius et. M. Sē
pronius habuerant decrete sunt. de hi
spanēsib exercitib magna contentio fuit
int nouos ptores et amicos absentis. Cal
phurnij Quinnij q; utrāq; eāz tr. pl. utrāq;
eō milites habebant. hi se intercessuros. q. e.
si reportandos censerent exercitus denū
tiabant. Illi si hec intercessio fieret nullā
rem aliā se decreturū passuros. Victa post
mo absentiū gratia est. qc. factū ut p
tores quatuor milia pedituū romanoz scri
berent/ quadrigentos equites et V pe
ditū sonoū latini nois. d. equites quos
secū hispania portarēt cum eas legiones
quatuor descripsissent q; plus q; quīque
milia peditū trecenī equites insingulis
legionib essent. dimitteret eos primus
qui emerita stipendia haberent. deinde
ut cuiusq; fortissima opera Calphurnius
et Quinctius in plio usi eēnt. hac sedata
contentione/ alia subinde C. decimij ptoris
morte exorta est. Ch. Sicinius et L. pu
pius qui ediles proximo anno fuerant
et C. Valerius Flamidialis et Q. fului
flacci his quia is edilis curulis designa
tus erat. Et post q; primo equare mos su
pare et uisus est. pars tribunoz plebis
negare rōnez eius habendā esse q; duos
simul unus magistratus pserz curules ne
q; ipse posset nec gereret. pars legibus
cum soluī equū censere ut quē uellet
ptorē creandi pplo potestas fieret. L. po
tius Consul p in ea sua ē nomen ei
acciret. deinde ut ex auctoritate senatꝫ
idem faceret. Communicatis patribꝫ refer
re se ad eos dixit q; nec iure ullo nec
exemplo tolerabili liberā auitatē edilis
curulis designatis ptorā peteret. sibi si
quid aliud is uideret in animo esse e
lege comitia hre. patres censuerūt uti
L. porcius pf. cū. Q. fuluio agerent ne
impedimēto ē quominus comitia ptō
ris in loco. C. decimij rubrio gandi lege
haberentur. Agenta cōsulu ex. s. c. rūdit
flacci nihil se qd indignū esset fa
cturū medio responso a uoluntatez
inceptantib fecerat spem cessuri pa

si toga candida fz ma
xima ex omnibus
cōtentione petebat
certamen qd ei ad
flamēdiale erat.

tium auctoritati esse. ꝛ comitijs actius
etiam ꝙ ante petebat criminando extorqri
sibi consule et senatu p.r. beneficiũ eri
udiam; gemina honoris fieri tang nonar
peret ubi designatus ptor esset extimplo
edilitate se abdicaturũ.

Onsilio im et pinacia petentis euestere
fauore populi magis ꝙ in eum inclina
ri cernerent. dimissis comitijs senatũ no
cauit. conuenerũt frequentes quia flacci
auctoritas patrũ nihil mouisset ad populũ
cum flacco agendũ conuone adiocata egis
set. Consul ne tum quidẽ de sententia mor
gratã p.r. egit / q tanto studio quotiescũq
declarande uoluntatis potestas facta eet / p
torem se uoluisse facere ea sibi studia ciui
um suorũ destruere non eet maio. hec ito
tam obstinata uox tantũ ei fauoris accedit
ut haud dubius ptor esset siconsul ampe
nomen uellet. Ingens certamen tribunis
et in se ipos et consulẽ fuit. dones senat
a consule est habitus. decretũq; qui ptoris
subrogandi omina nelegibꝫ fierent perti
nacia. Q. flacci. et praua studia hominũ
impedirent. senatũ cense satis ptoriũ
esse (p. cornelium) utrãq; inuehe iurisdictiõ
bet / apollinariq; ludos facere. his comitijs
prudentia et uirtute senatus sublatis / alia
maioris certaminis quo et maiore dere et
inter plures potentiores q uiros sunt exor
ta. consulãrissima contentione petebant. L.
Valerius flaccus p. L. Scipiones C. galli
volso furius purpureo patricy. plebei autẽ
ap. porcius Cato. ap. filius nobilior tiberi
et ap. Sempronius longus et tuditanus. ꝛ
omnes patricios plebeiosq; nobilissimarũ
familiarũ ap. portius longe anteibat. In
hoc uiro tanta uis animi ingenijq; fuit
ut quocũq; loco natus esset / foramẽ ipe si
bi facturus uideretur. Nulla ars neq; pua
te neq; publice rei gerende et defuit. ur
banas rusticasq; res parit callebat. ad si
mos honores alios saã iuris / alios eloq
tia / alios gloria militaris prouexit. huic
disabile ingenium sic parit ad oia fuit ut

De catone

natum ad id unũ diceres q̃cũq; ageret. in bello
manu fortissimus / multis q; insignibus clarus
pugnis. Idem postq; ad magnos honores
peruenit summus impator. Et idem in pace si
lius consulere promptissimus / si causa oranda
esset eloquentissimus. nec ista tñ cui lingua
uiuo eo uigruit monumẽtum eloquẽtie nullũ
exter / uiuit imo uigetq; eloquẽtia eius sa
cratas scriptas omnis generis orones et p
se multe et pro alijs et in alios / iam nõ solũ
accusando / ꝛ etiã causam dicendo fatigauit in
imicos. Simultates nimio plures et exer
cuerunt eum / et ipe exercuit eas. Nec facile
dixeris utrũ magis pserit eũ nobilitas an
ille agitauerit nobilitatẽ. Asperi pro dubio
animi et lingue acerbe inmodice libẽ fuit.
ꝛ inuicti cupiditatibꝫ ai. rigide inocẽtie
contemptor gratie diuitiarũ et inpsimonia
inpatiens alacris et pcali fertor prope cor
poris ai q̃q. Quẽ ne senectus quidem questi
uit oia frangeret / qui textum et octuage
simũ annũ agens causã dixerit. Ipe pro se
orauerit / scripsitq; nonagesimo anno Gal
bam ad populi addixerit iudiciũ
Hunc sibi omni uita tum psentẽ p̃mebat
nobilitas cogerat apud p. Lucium flaccũ qui
collega in consulatu fuerat. Candidatos omis
ad decendũ honorẽ non solũ ut ipa poti
adipiscerentur / nec quia indignabãtur
nouũ hominẽ censurẽ uidere / ꝛ etiã q̃
tristem pinaciosamq; multorũ fame et ab
lesa et aplerisq; legendi cupido expectabãt
Etiam tum quoq; mirabundus petebat re
fragari sibi qui liberam et fortem censurã
timerent criminando. et simul L. Valerio
suffragabatur. Illo uno collega castigare se
noua flagitia et prauos reuocare mores
posse. His accensi homines et adiuta nobi
litate / non ap. portiũ modo censurẽ fecerũt
ꝛ collegã / et L. Valeriũ flaccũ adiecerũt
Post omnia censorũ consulos ptores q̃ i
quinquas profert. pt. Q. Hennũ quẽ quatu
or nõ minus mensibꝰ prius q̃ in sardinia
uret / q̃ hostes uenetiq; quarũ magnã par
tem exuit urbes p municipia oppidaq;

habuit / quia ita aptius uisum erat / tem
erunt. Si anthian valerio credere libet ad
quinq; milia hoim dānauit (L. postumius p
tor cui Tarentus prouincia uenerat magnas
pstorū cōiurationes uindicauit et reliquias
bacanaliū quōis cum rigore execut) ē / mul
tos qui cōtam nō affuerāt aut uades desuer
ant in ea regione ytalie latentes parti noxios
indicauit partim cōprehensos romā ad sena
tum misit. incarcerē emis A. p. cornelio con
sulibus sunt (In hispania ulteriore finitis pri
bello Lusitanis quieta res fuerāt. Inatiore
Terentius in Suessetanis oppidum corbionē
uineis et oppugnando cepit / captiuos uēdi
dit. Quieta deinde hiberna in interiore pro
uincia habuit. Veteres ptores .C. Calpurnius
pio et L. Quintius romā redierunt / utrisq; pa
trū magno consensu triumphis decretis. Por
Calphurnius de Lusitanis et celtiberis triumpha
uit Coronas aureas tulit septuaginta tres
et x. pondo argenti. Paucos post dies L. Q
uintius Crispinus ex ysdē Lusitanis et cel
tiberis triumphauit / tantundē auri quantū argē
ti ineo triumpho trāslatū. Censores .ch. porti
et L. Valerius metu mixta expectatione se
natū legerūt. septē mouerūt senatu. Ex
quibus unū insignē nobilitate et honoribus
L. Quintū Flaminīū consulare patrū me
moria insthuiū ferūt / ut censores mons e
senatu ascriberent notas catonis et alieq
dem acerbe ordines extant / inceps quos se aut
natorio loco mouit / aut quibus equos ademit
longe grauissima in L. Quintū oratio est qui
accusator ante notā nō cēsor post notā usq
esset. Retinere .L. Quintū in senatu / ne
frater quidē .T. Quinctius citra censor cēt potu
isset. Inter cetera obiecit ei philippū poenū ca
rum ac nobile scortū ab roma in gallia pro
uincia spe ingentiū donorū pductū / Cum
puerili lasciuia cum cauillarentur exp̄bare
consuli pene solitū q̄ sub ipso spectaculum
gladiatoriū abduxisse a roma cēt / ut ob
sequiū amator ei uendicaret. forte epulā
tibus his / ei iam uino incaluisset / nūtiatum
incōmodo cē nobilē uolumū ei libere trās
fugam uenisse / Conuenit consulē uelle /
ut ab eo fidem pleno aspect. Introductus
in tabernaculū / cū pretore alloqui con
sulem cepisset / inter ea simonē Quinctius
scorto uis tu inquit cum gladiatoriū spec
taculū reliquisti tam uidere hunc gallus
morientē. Et cū is uultū sio annuisset
ad nutū scorti consulē stricto gladio qui
supra caput pendebat loquēti gallo caput
primū pcussisse. deinde fugienti fideq;
p.r. atq; qui eorū aderāt implorantī
latus trāsfodisse — Valerius anthias et
qui nec ordines canonis legisset / erti
bule tm sine auctore edite credidisset
aliud argumentū simile tm libidine etatis
delitate pegit. placenne famosam mu
lierē aud amore deperiret inconuiuium
accersitā conscribit. ibi iactantē se escor
to inter cetera retulisse q̄ actus q̄ nones
exercuisset et q̄ multos capite dānatos in
uinalis hret quos seruri potuisset esset.
Tum illā intra cum accubantē negasse
se unq̄ uidisse quēq̄ seruri feriētes et fer
uelle id uidere. hinc indulgentē amatorē
unū ex dānatis attrahi iussū securi per
cussisse — Fannius autor est eo modo quo ce
sor obiecit esse ut Valerius tradidit cōmu
nius est. Inter poculla atq; epulas ubi lubā
ne diis dapes / ubi bene pcari mos esset / ad
spectaculū scorti pueratis in sinu cōsulis
tenebantis mactatā humanā uictimā cē
et etione missam respersam. In extrema
orōe catonis condito scribitur ut id factū
negaret cetera que obiectasset / sponsio cē
defenderet esse qui fateretur ignomi
nia ne sua quēq̄ dolorum censeret cū
ipse uino et uenere amens sanguine ho
minis insuetus lusisset — In equitatu
recognoscendo .L. Sapieni asiatico accep
equus. In censibus quoq; accipiendis tristis
et aspa in ordines censura fuit. Or
namenta et uestē mulebrē et uehicula que
plurisq; quidē milia eris essent censor re
ferre iuratores iussit. Tre manupia mi
nora annis .xx. que post primū lustrū

decē milib eris aut pluriuſ eo uenisſent/ uasa quoq decē tanto pluris q̄ quanti essent extimarētur. et his rebus oib terna milia eris attribuetennir/ a quā publicā omē inpuanti edificiū aut agrū fluētes ademerūt Et que in loca publica immodificata ī molita ue prūian habebant intradi es xxx. demolīa sunt. Opera demafanenda expeninia decreta lacus sternentes lapide tegendos/ quecunq opus esset cloacas in aduētino et alijs ptib qua nūdū erāt fanendas locauerūt. Seperatim flacus molles ad neptūinas aquas ut iter ppl̄o esset et uiā pformi anū montē. Cato atria duo agentusi et ōtū inlatis quatuor tabernas ī publicum emit. basilicāq ubi fecit que porcia appellata ē. Vectigalia sūmis pāsſ ultro tributa infimis locauerūt/ Quas locationes cum Senatus paby et lacrimis victus publicanor/ indui et deintegro locari iussisset/ Censores edicto sumotis ab hasta qui ludificati priorē locatorēq erant eadē paulū īminutis ptis locauerunt. Nobilis censura fuit/ simulatiq plena. ay. Porcii catonē cū acerbitas ea assignabatur pomnē uitā exercuerūt. Eodem anno colonie due Fauentia in picenū pisaurū in gallicā agrū deducte sunt/ Sena iugera insingulos data diuiserūt agros colonias q̄ deduxerūt. sidē trui uiri Q. fabius Labeo. ay. Quīty et. f. flaccus nobilior.

Onsules eius anni nec domi nec militie memorabile quicq̄ egerūt Insequētes annū creauerē osules. ay. claudiū marcellū. Q. fabiū labeones. ay. claudius et. Q. fabius ydib martijs quodie cōsulatū inierūt depuicisſ sus et ptorū retulerūt. Ptores dati erant. C. Valeriy flamen dialis qui mpore anno pererat. S. postumy albinus p. cornelius Sirena. L pupius. L. julius et. C. Sulpicius/ Consulib ligures cū ex

cinby quos p. claudius et L. porcius habuerant prouincia decreta est. hispanie extra sortē prioris anni ptoribus cum suis excitibus suate ptores ita sorte dati ut si prouincias flamen dialis uicisq̄ alteri iurisdictio rome prouincia esset/ postumio sicilia L. popio apulia L. julio gallia cisalpino sardinia euenit. L. julius manere ē iussus. Galli trāsalpini psalmis ignoce antea uie ut rāsgressi oppidū magno quinuē ēq legiensis edificabant. Id eos ut phiberet q̄ eius sine bello posset ptori mandatū ē si armis phibendi essent consules cernores facerent. et his placere alterū adūsus gallos ducere legiones. Extremo prioris āni comitia habita erant. In demortui eius loco augurius sufft fanendi creatus erat. S. postumius Albinus. huic proxio anni p. licinius Crassus pontifex maximus mortuus ē. In eius locū. M. Aemilius tudytanus pontifex maximus creatus ē. Seruilij gemini p. licinij funeris cā ludos fecerūt et uicere ratione data/ et gladiatores cenni ui gesti pugnarūt ludi funebres p triduū facti. post ludos epulū in quo cū toto foro triclinia strata essent compestas cū magnis strellis coperta coegit plerosq̄ tabernacula statuere in foro eadē paulo post q̄ undiq̄ disseruasset sublata. defunctos q̄ uulgo ferebant q̄ in ītalia uates cenuisset necesse ee tabernacula in foro statui. hac religione leuatis altera iniecta q̄ sanguine per biduū pluisset. in area uulcani p cetū eos supplicatio īdicta erat ei prodigij expiandi cā. prīusq̄ consules proficiscerēntur legationes trāsmarinas in senatū introduxerunt. Nec unq̄ ante tantū regionis ei hoīnū rome fuerat. Nam ex quo macedoniā accoluīt uulgata est/ crimina q̄monias q̄ de philippo nō negligenter ab romanis audiri/ multos opere paū fuisse queri p̄sq̄ ciuitates gentes q̄ in singulis et priuatī grauis eū accola erat oib romā aut adleuāde spem iniurie aut ad deflende sclamū ue

pegrini sorte[n]t[u]r sene[m] cō bana

nerunt. ab eumene regelegato cum fisco
athenas uenit adquerendū ſimul q̄ nō de
ducerentur extracȳs pſidia ſimulq; inbiā
niam pruſie bellū aduerſus eumenē gerē
ti auxilia miſſa forent (reſpondendū ad
omnia uuieni tum admodū demetrio eāt.
nim haud facile cēt ea q̄ obyciēnatur aut
que adiuſus ea dicenda erant memoria
cōplecti nec oī multa rebū ſcē plerasq;
opida que patria erant de cōtrouerſia fini
um de hoīby raptis pecoribus q̄ abactis de
iure aut dicto pluribus nō dicto de
rebus puim aut grāz iudicatis. nihil co
ti noq; demetriū diluc̄de dicere nec ſe
ſatis liquido diſſerere. adea ſenatus eū
cernere poſſe ſimul tirocinio ꝛ p turba
tione uuieni mouerentur queri uiſſit
ab eo quē de his rebus comentariū apa
tre acceꝑiſſet cum reſpondiſſet acceꝑiſſe
nihil prius aut potiꝰ uiſit eſt q̄ regis ipi
reſponſa acōpe. Librū extimplo popoſce
runt. deinde ut ꝑē recitaret p̄miſit erāt
aut de ſingulis rebꝰ inbreui coacte cāe
ut alia fuiſſe q̄m decreta legatoꝝ docerent
alia non ꝑte ſtenſſe quin quominus face
ret ſiāp eos ipos qui accuſarent. inꝺpoſuēt
querelas de iniqtate decretorū etſi nō ex
equo diſceptanī apud cenatū foret. indige
q̄ ſibi nec ullo ſuo merito inſul tanī ab
oīby eē. has notas irritan āi eius collegit
ſenatus. ceterū alia erudiſſenti uuieni ali
a recipienti futura / itaut maxime uellet
ſenatus reſponderi placuit / nihil p̄ter ea
neq; rectius nz magis q̄ uoluntate ſe
natus eſſet feciſſe / q̄ quod utrūq; ea geſta
eſſent p demetriū filiū ſanctiri uoluiſſe
romanis. multa diſſimulare obluiſci et
pati p̄ſtita ſenatui poſſe. et credere eī deme
trio credendū eē. obſidē eni ſe auz eius
hrē etſi corpus patri reddidrit / et ſane
quantum ſalua patrie pietate poſſit ami
cum eū p.r. eē. honoris q̄ ei cā miſſuros
in macedoniā legatos / ut ſiquid minus ſem
ſit q̄ debuerit / tum quoq; ſine preiudi
cio ſuo p̄miſſurū fiat / uelle et ſentire phi
lippū integra oīa ſibi cū p.r. demetrij filij
beneficio eē. hec q̄ augende amplitudinis ei⁹
cā fca erant / extemplo in inuidia mox et
in pernicē adoleſcentiā uerterūt. Lacede
monij deinde introducti ſunt. multe et par
ue diſceptationes iactabātur ſi q̄ marie
rem contineret erant utrū reſtituere
tur quos achei dānauerant nec ne. aniq;
annuere omdiſſent quos omiſerāt ditroba
tur. utrū maneret in achaico cōcilio la
cedemonē. an ut antea fuerat ſeorsū uni
eius ipelloponeſſi ciuitatis uis eēt reſti
tui. iudicioq; fca tolli placere. Lacedemo
nē manere in achaico cōcilio / ſcribiq; id
decreui et conſignari lacedemonijs et ad
is legatus in macedoniā. Q. martius e miſ
ſus. iuſſus id ipelloponeſſi ſcribere. Nam ibi quoq; exules / ꝑ diſcordias
reſidui motus erant / et meſſene deſtitue
rant acconſilio achaico. Duo belli cauſas
et ordinē ſcripſere uetuſtiores memor ſit po
poſtea q̄ ſtatui nō ultra attingere certa ni
q̄ romanis cohereret rebꝰ. Euenit memora
bilis eſt q̄ ai bello ſuperiores ſēnt achei p̄ſi
lopomenes ꝑtor eorū capitur ad pōcupan
dam coronea qua hoſtes petebant. Inual
le iniqua ai equitibꝰ pauris oppſſus. Ipe in
ponuiſſe effugere tracū cretenſiū q̄ aut
lio tradunt / ſi pudor relinquendi equi
tes nobiliſſimos gentis ab ipo nup lectos te
nuit / quibꝰ cū leui adeuadendas anguſtias
cogendo ipe agmen ꝑcer ſuſtinens ipe et
hoſtiū prolapſo equo ſuo / ipe cāu eronē
equū ſup eū ruentis haud multū abfuit q̄n
exanimaretur / ſeptuaginta iam annos nat⁹
et diuturno morbo / ex quo hūm primū rece
debatur uiribꝰ admodū attenuatis. tacē
tem hoſtes fuſi ſup oppſſerūt. cognitiq; p
mū altercandia memoriaq; meritoꝝ ha
uld ſcatis q̄ duce ſuū attollūt refutūrq;.
ex alle deuia inuiā portāt. uis ſibi met
ipi pretori nec opinato gaudio credentes
ſtare nūtiq; a ſelenē ꝑmittit debellatū eē
philopomenē capti addun. primū adeo
incredibilis uiſa res ut nō prouano modo

ꝙ nix pro sano nuntius audiretur. deinde
ut sup aliū alius idem omnes affirmātes
uenerabant. tandē facta fides. et prius ꝙ ap
propinquaret urbi satis sarent. ad spectacu
lum omnes simul liberi ac seni quoq; ciuitatis
minis effunderentur. Itaq; claudant portas
turba dū prosequuntq; nisi ipē ocullis suis
credidisset uix pro compta tantā rē habi
turus uideretur. Egre submouētes obuios
intrare portam qui adducebat philopoe
mē ponierūt. Atq; conferta turba iter relu
quū clausit. et ruim pariē maxime clausa
aspectaculo eēt theatrū repente qd ppin
quū uie erat cōpleuerūt. et ut cōspectu po
pulo adducerentur unanimes omnes exposce
bant magistratus et ꝓceres uti neq; mori
misericordia pristine tanti uiri faceret ciuita
tis uerecundia ꝓhibe maiestatis collatarum
forunae aliq; retardatio ingentiū meritoꝝ
rū monumēta eēt. prout in cōspectu cuiusq;
deinde cuiusq; hominū abstrahe
rentur. ꝓtore democtate dicente eē q̄s per
tinentia ad sumā belli ꝓcontari eū ma
gistratus uellet. adducto in curiā senatu
uocato consultari cepti. Iam inuesperas
cebat. et nō modo cetera ꝛ ne inprimis
quidē noctē ubi sanis tuto custodirentur
expediebāt. Obstupebant ad magnitudi
nē pristine eius fortune uirtutisq; et neq;
ipi domū tenere custodiendū audebāt. nec
cuiq; uni custodia ei satis credebat. Ad
monent deinde quidā eē templū publicū
subtra sacro quadrato sepū. eo uinci de
mittitur. Et sarum ingens cohoꝑitur
machina. sup imposita. Itaq; loco ponūtur hoi
cuiq; credendā custodiā rati. luce integrē
expectauerūt.

Ostero die multitudo quidē integra me
mor pristinorū eius incolumitatē meritoꝝ
parcendum. ac ꝑ eum remedia q̄renda eē
ꝓsentiū malorū censebant. defectionis
auctores quorū in manu res erat inserre
to consultantes omnes ad necē ei' ofe
rebant. ꝛ utrū mutarēt an differrent
ambigebant. Dicit pars auidior pene
mulieris q̄ uenenū ferret. Accepto poculo
nihil aliud locutū ferūt. q̄ quesisse se incolu
mis Licortas. Is alter imperator achaeorū erat.
equites euasissent. Postq; dictū est incolumem
esse. bñ hē inquit. Et poculo impauide hausto
haud ita multo post expirauit. Non diutur
nū mortis eius gaudiū auctoribꝫ crudelitatis
fuit. Victa nāq; messene bello exposcentibus
achaeis dedit nobis. Ossaq; reddita philopo
menis sunt. et sepulchris ab inimico ac alieno
ē conatio. adeo oīb humanis cūgestis ho
norib ut ne diuinis quidē abstinētur. Ab
scriptoribꝫ terū latinis gręcisq; tanta huic
uiro tribuitur. ut aquilyda eorū uelut
ad insignē notā huius anni memorie mā
darū sit tres claros imperatores eo anno de
cessisse. s. philopomenē hannibalē ꝙ. scipi
onē adeo ineq̄ cum duobꝫ potentissimaꝝ
gentiū sūmis ꝛpatoribꝫ posuerūt. Ad pru
siam regem legatus T. Quinctius flamininus
uenit quē suspectū romanis et receptus post
fugam anthioci hannibal. et bellū aduersus
eumenē mouēs. ubi eū quia a flami
nio inter cetera obiectū prusie erat homi
nem omniū qui uiuerēt infestissimū ꝑpu
re. fuisset. Seu quia ipē prusias gratificatu
rus ꝓsenti flaminio romanisq; ꝓnecādi
aut tradendi ei' in potestatē consiliū cepit
Primo colloquio flaminij militem extemplo
ad domū custodiendā hannibalis misit. et
Semper talem exitū uite sue hānibal prospe
rarat ad. et romanoꝝ inexplicabile odiū in
secumq; et fidei sane regū nihil cōstitit. Pru
sie uero leuitatē etiā expertis erat. flami
nij quoq; aduentū sibi uolut fatalē horru
erat. Ad oīa undiq; infesta ut iter semp
aliq; ꝑparatū fuge habeat. septem exitus
edomo fecerat. Et his quos dā occultos ne
custodia sentiētur. Quod grauie imperiū re
gum. nihil inexploratū q̄ inuestigari
uolunt effecit. totius circuitū domus ita
custodijs complexi sunt. ut nemo inde ela
bi posset. Hannibal postq; ennuciant est
milites regios inuestibulo eē. postrema de
mū maxime atq; occultissimū exitus

Mors hannibalis.

erat filgere conatus / ut id quoq; occursu
militū obseptū sensit. / cromnia circa da
usa custodijs dispōitis ee. Venenū qd ml
to ante pparatū adtales casus habebat po
posat. Libere mus diumia aura populū
romanū qñ mortē senis expectare longū
censent nec magnā nec memorabilē ex
inermi proditoq; flaminius victoriā fe
ret p.r. mores quos quantā mutauerit
ul hic dies argumēto erit. patres corū pir
rho regi hosti armato / exercitū i italiā ha
benti ut alieneno caueret pdixerūt. hi
legatum consulare / qui auctor eet prusie
occidendi hospitis per scelus miserūt.
Exercitatus deinde in caput regnūq; pru
sie et hospitalis deos violate ab eo fidei
testes inuocans poculū exhausit. hic vite
exitus fuit hannibalis. Scipionē et po
bius et furius hoc anno mortui sepe
liunt. Ego nec his nec valerio assentior
his qd censore .M. porcio .L. valerū ee
scribe / primoq; senatus ipm lectū inuenio
cum supioribus lustris africanus fuisset.
quo uno nisi ut ille asenatu moueret
quā notā nemo memorie prodidit) alij
primoq; in locum eius lectus non eet
annalē auctorē refellit tribunus pl.
.ch. Neuius adilisq; quē ors inscripta
p. africani est. hic neuij magistratū mi
it tribunatus plebis p. claudio et .l. pō
cio consulib. Sed iniit tribunatū a.
claudio et .ch. sempronio coss. ad qua
tuor idus decembres inde tres nisi ad
ydus martias sunt / quib. p. claudius
et .l. porcius cōsulatū inierūt. Ita etiā
isse in tribunatu neuij uidetur. dieq;
ei dici abeo potuisse. decessisse añ. l. va
lerij et .ch. porcij censurā trui clarissimo
sue aut gentis uirorū nō tempore ma
gis congruente cōparabilis mors uidetur
esse q̄ q̄ nemo eorū satis dignū splēdore
iute exitū habuit. Jam primū omnes
nō patrio solo mortui nec sepulti sunt
Venene absūpti hannibal et philopo
menes. hannibal prodit̄ ab hospite /

Captus philopomenes incarcere et iuici
lis expirauit. Scipio etsi nō exul nec
damnatus / die tñ dicta ad quā nō fuerat
reus absens citatus uoluntariū sibimet
ipi solū q̄ etiā finemq; suo exilui indixit
Dum ea in peloponeso aguntur redditus in macedoniā demetrij
legatorū q̄ aliorū afferebat animos uulgi
macedonū q̄ bello aduersus romanis imminēt
metus truerat. Demetriū ut pauc
oribus animi ingenui fauore cōspiciebāt
simul et spe haud dubia regnū ei post
mortē patris destinabāt. Nam etsi minor
etate q̄ pseus eet huic iusta matre fami
lie illum pelice ortū ee. Illum ut exuul
grato corpore genitū nullam certa patrie
notam hre. huic insignē philippi simi
litudinē pene ferre / ac romanos demetri
um in patrio solio locauisse / pseo nullā
apud eos gratiā ee. Hec uulgo loquebantur
Itaq; et prisca ętas angebat / nepotiq;
se una etas ualeret. Cum aliis oibus reb
frater superior eet filippus ipe uix sui si
milis foret quē hēdē regni relinq̄ret
credens sibiq; quoq; grauiorē ee q̄ uellet
filiū minorē censebat. Offendebantur
interdū consursu macedonū adeū. et al
teram iam se uiro regiā ee indignaba
tur. Et ipe iuuenis haud dubie mista
tior redierat subnixus ergo se iudici
is senatus concessisq; sibi quę patri nega
ta essent. Et omnis mentio romanorū quā
tam dignitatē et apud ceteros macedones
tantā inuidiā nō apud fratrē modo q̄ apd
patrem conciliabat. Itaq; postq̄ legati alij
romā uenerūt et cogebantur decedere tra
cia phidiaq; deducere. Et alia aut ex decre
to priorū legatorū aut ex noua constitu
tione senatus facere. Sed omnia mereq̄
quidem et gemens eo magis q̄ filiū fre
quentiorē prope aim illis q̄ sibi cernē
bat / obediēt tamen aduersus romanos
faciebat / neq; mouendi exēplo belli cā
puertendos et animos a suspitione cal
lim consiliorū ratus media intercisa ex

actum modrisas dentheletos et bessos dixit philopolim urbem fuga defectam opidanorū qui inproxima montiū iuga/cū familijs receptant sese cepit. Campestres q barbaros depopulatis agros eorū in deditionē accepit. Selecto inde ad philopolim psidio q haud multo post ab odrisis expulsū est opid inderchiopo indero po constituit condere peonie ea regio ē/ prope erigonū fluuiū qui ex illirico per peoniā fluens inansiū conditur amnē haud procul/stobis urbe uetere nouā urbem pseida ut is filio maiori hērētur honos appellari iussit.

¶ Ec dum in macedonia geruntur consules inprouincias profect marcellus nūtiū pmisit ad .L. portiū cōs. ut admoneret uicinos gallorū oppidū legiones admoueret aduenientē consuli galli sese dedidere duodecī milia armatorū erant plerique arma ex agris raptra habebāt/eoq pegre patientibus adēpta quoq alia aut populantes agros rapuerant aut secū attulerant de his rebus qui quererētur legatos romā mīsere. Introducti infensantem .a. .C. Valerio ptore exposuere se supante in gallia multo. inopia coactos agri et egestate adquirendā sedē alpes trāsgressos que in altas psolitudines uiderent/ ibi sine ulli⁹ iniuria cōsedisse/opidū quoq edificare cepisse/qd indignū esset nec agro nec urbi ullū uicinū allaturos uenisse. ad hec tuditanus claudiū ad senatū misisse bellum se cū his ni decernatur gesturū se certā etsi nō speciosā pacem q incertā belli optantes dedisse se prius infidē q imperatē .p.r. post paucos dies uisos urbe et agro decedere sese cernatos abire quo trarū posset in alio habuisse. Arma deinde sibi et postremo oīa quecunq ferret agerēt q adepta. Orare se senatū ppl⁹q ro. ne in seno-xios deditos acerbius q in hostes seuirent. huic orōi senatus ita respōdit iussit ne illos recte gessisse qui in ita-

am uenirent opidū q inalieno agro nullius romani magistratus/quicūq prouincie esset pmissū edificare conati sunt/nec suna tui placere deditos seruari itaq seorsum hinc legatos ad consulē mittunt qui si redhibit unde uenerit oīa his sua reddi iubeant. Quibus pronunciat trās alpes/ denū montib⁹ galliās ubi multitudinē sua domi contineant. alpes prope inscrutabilē finē inedio esse nō utiq his melius fore qui eas primi puias fecissent. legati missi. L. furius .q. ānnicius et .L. mallius accidunt. Galli reddita oīa que sine aliq iniuria habebāt. Italia excesserūt. legatis romanis trāsalpini ppli benigne responderūt. Seniores eorū nimia lenitatē .p.r. castigarūt q eos hostes qui gentis inūsitu pfecti occupare agrū imperij romani et inalio solo edificare opidum conati sunt impunitos dimisissent debuisse grauē temeritatis mercedē statui. q uero et sua reddiderūt ueteri neglegentia indulgentia plures ad talia audenda attrenda impellantur. dona exceperūt et pro secutis cum domos legatos sunt. Claudius consul gallis exprouincia exactis huc strictim bellum mouere cepit/ litteris ad eum tum missis ut sibi in ystriā traduceret legiones liceret. Ita senatus placuit. illud agitabat ut colonia deduceretur. nec satis constabat utrū latinā an ciuiū romanoū deduci placeret. postremo latinā patres cōscripti fuerunt. triū uiri creati sunt p. Scipio nasica .C. flaminius et .a. manlius accidinus. Eodē anno aquileia et parma colonie romanorū ciuiū deducte trina milia hominū in agrū qui proxime boioū ante fuerat octona iugera parme quina acceperūt aquileie deduxerunt triū uiri. .M. Emilius lepidus .T. Sempronius longus/et .L. Quinctius crispinus. Saturnia colonia ciuiū ro. in agrum caletranū ē deducta. deduxerunt triumuiri .Q. fabius labeo .C. stello. et .T. Sempronius longus

singulos data. Eodē anno .a. terētius
pconſ. haud pcul flumine ybero in agro
auſitano plia plagam celtiberis fecit. Et
opida q ibi coīa erant/ aliquot expugna
uit. Citerior hiſpania in pace fuit eo
anno qua p. Sempronii pconſ. diuturn
no morbo ē implicitus et nullo lacesce
te oportune quieuerūt luſitani (ne in lu
ctu rei memorabile quicq̄ a. q. fabio
geſtum = Marcellus conſ. ex ystriare
uocatus exercitu dimiſſo romā comitio
rū cauſa redijt. creauit cōſules .q. fe
biū tāphilū et l. emiliū paulū eū .q.
Emilio lepido hic edilis curulis fuerat
aquo conſule/ quūq; annus erat eū is
ipē lepidus poſt duas repulſas cōſul fa
ctus eſſet. Pretores inde facti .q. fuluiꝰ
flaccus .q. valerius Leuinꝰ p. emiliꝰ re
rum .q. ogolinus gallus .l. cecilius de
t et .c. terentius yſter. — Supplicatio
extremo anno fuit prodigiorū eā ipſā
pluuie quē p biduū pluiſſe in area con
cordie ſanꝰ credebant/ nūnanū; erat
haud procul ſicilia inſulā que nō ante
fuerat nouā editam in mari eē. Annu
valeria hic anno anthias ualeriuꝰ decer
ſiſſe cauſor. legatis ad eā rem ad pru
ſiam miſſis pter. t. quintiū flamini
um cui in ea re celebre ē nomen. l. Sci
pione aſiatico et p. Scipione naſica.

Libe non ītrapt

Rimapio inſequentis anni cō
ſules pretores q ſortiti pui
ces ſunt Conſulibꝰ nulla pe
ligiines que decerneretur
erat. iuriſdictio urbana ogolino gallo
peregrina .q. valerio euenit. Vſtam
arii l. fuluio flacco ulterior p. emi
o ulterior l. cecilio dent ſicilia. C
terentio hiſtro ſardinia. Delectuꝰ ha
bere conſules uſſi .q. fabiuꝰ et ligu
ribus ſcripſit apuanos ad rebellioēꝫ
ſpectare/ periculū q eſſe ne imperū in a
gris piſanis facerēt (et ex hiſpania u
teriore in armis eſſe et nō celaberis
bellari ſinebāt/ multiore qua dui oger
eſſet prior luxuria et otio ſoluta mili
re diſciplinā eē/ ob ea nouos exercitus cōſcri
bi placuit/ quatuor legiones inligures
un ſingule quina milia et ducenteꝫ
pedites et tricenos haberēt equites
ſonorū ysdē latini noīs xv. milia pedi
tū addita et octingenti equites. biduo
cōſulares exercitus ceſſit. ſardiare pcedimuſ
ſi ſeptē milia pediū ſonoꝝ ac latini noīs/
et quadrigentos equites et mittere ad
.q. marcellū in gallia qui ex cōſulari pro
gatā imperū erat. In hiſpaniā utrāq;
q ducerentur quatuor milia pediti ci
uium romanoꝝ et ducentos equites
et ſocioꝝ xv. milia pediti eū trecētis e
quibꝰ ſcribi iuſſa. et .q. fabio labeoni
cum exercitu quē habebat inligurib⁹ in
annū prorogatū impatū eſt. Verpel
loſū eo anno fuit pridie amedio fer
me die atrox ei uentꝰ tempeſtas ex
orta multos ſacros pphanoſq; locos ſtra
ge fecit. Signa enea incop tolo dolec
forme ex ede iuno ſin auentino ē ca
pta tulit et i poſticos partibꝰ dexteris te
pli affixit. Signa alia in cerro maxio
ei colūnis quibꝰ ſuppoſtabat euerti ſi
gna aliquoꝝ templorū a culminibꝰ ab
rupta fede diſſipauit. Itaq; in prodigi
um uſa ea tēpeſtas. procuratiq; aruſpi
ces iuſſerūt. Simul procurari ē gytti
pede multū Beate natū nūciatū erat
et a formis ede apollinis Cauete dece
lo tactam. Ob ea prodigia .xx. hoſtiis
maioribꝰ ſacrificatū et die unū ſupplica
tio fuit. Per eoſ dies ex litteris de
renni proptoris cognitū p. Sempniū
in ulteriore hiſpania ei plus annū egiſſe
fuiſſet mortuū eē. Eo maturius in
hiſpaniā ptores iuſſi pficiſci = Legatio
nes deinde trāſmarine introducte ſūt
Prima Eumenis et pharnacis regū et
Rhodiorū grecaq; de ſilopenſiū clade.
Philippi quoq; legati achęorū et lacedemo
nii ſub idē tēpus uenerūt. his pugnar

trio audito qui ad res gtrerie q uisendas
missuerat / responsa data sunt. Asie re
gibus et Rhodys responsum ē / legatos ad
eas res uisendas senatū missurū. De
fluctu et iram auperat martius. Namq
fecisse que senatui placuissent fatebatur /
ut facile appareret nō diutius q necesse
esset facturū / neq obscurū erat rebella
turū. Oīa quecq ageret diceret q eo spec
tare Jam primo omnē fore multitudi
nē ciuiū et maritimis ciuitatibus cū fa
miliis suis in macthiā q nunc dicitur /
quōdā appellata peonia ē tradiuit / trac
ibus q et alijs barbaris urbes tradidit ha
bitandas / fideliora hec gnā hoīnū fore tu
tus in romano bello. In gentē earq stre
nuū macedonia tota fuit. relinquēbaq
q suos cum coniugibus ac liberis pauci tacti
nī dolorē continebant exertationes q in
agmibus profiscentiū in regē uicētē o
dio merū exaudiebāntur. Is furor animos
omnes hoīnes oīa loca tēporaq suspecta
habebat. Postremo negare propalā cepit
satis cutū quicq sibi ēē nisi liberos coniu
ges q intfecisset cōphensos in custodia ha
beret et repore alium alio tolleret. Eā crude
litatē fedam p se fedior unus omnū da
des fecit. Herodicū phnapē thessalo
multos ante annos occiderat. Generos
quoq cius postea intfecit et uiduitate
relicte filie singulos filios patrios hēres
Theoxena et archo noīa mulieribus erat
Theoxena multos pretennibus aspnata ēnu
ptias. Archo postea cuidam longe phnapi
genitos nupsit. Et apud eū pluries enixa
partus paruos admodū relictos oībus decre
uit. Theoxena ut insius manibus liberi so
rores educarētur postea nupsit / et tacq
omnes ipā enixa fuerat sororesq in cadē
habebat cura. Postq regis edictū de cōp
hendendis liberis eorū qui intfecti ēent
accepit ludibrio simulq nouegis modo
q etiā custodū libidinis rata / adhuc atro
cem aliā adiecit. Ausaq ē dicē / sua
manu se potius omnes intfecturā / q ī

potestatē philippi uenirēt. Postq abominat
monē tam fedi flagitij a chanco deport
tari eos ad fidos hospites dixit / comitēq
ipm fuge futurū cē. Profiscūtur ad ischesalo
nica. Enea ad statutū sacrificiū qd enee
conditori eī magna cerimonia quotannis
fiebat. Qui die solēnes epulas cōsumpto na
uem pparatā a poride sopitis oīb certa
uigilia cōscendit / tanq rediturī in thessa
lonicā. Si traiscere in euboicam erat propositū.
Ceterū inadiuisis uentū nequicq eos rendē
tes prope tram lux obstitit / et regij qui fe
rant custodie portus lembū armatū adtra
hendā nauē misit / cū graui edicto / ut
uerterentur sine ea quonīā appropiquabāt.
Postq quidē adortanonē remigū nautarū
q intentus erat / interdū manus ad celū tē
dens / opem ut ferret / orabat. Furor intim
femina ad multo ante pcogitatū reuoluta
fanum / uenenū diluit ferrū q promit
Et porro in cōspectu populo instructis q gladi
is mors inquit una uindicta ē. Nec admō
tem he sunt quia quecq alius ferit / effugite
superbā regia / agite iuuenes mei pmū qui
maiores eius capite ferrū / aut haurite po
culū / si segnior mors iuuat. Et hortes ad
herant. Et auctor mortis instabat. Alio le
to absumpti semianimes e naui ēapitantur.
Ipa deinde uirū comitē mortis complexa ī
mare se deiecit. Nulle nacta dominis / regij
potius sunt. Huius atrocitas fanoris nouā
uelut flamā regis inuidie adiecit ut uul
go ipm liberosq execrem̄etur / quedue
breui aboīb diis exaudite ut seuiret ipe
insiuū sanguinē effecerūt. Perseus eīq
cum indies magis cerneret fauorē et
dignitatē demetrij fratris apud multitu
dinē macedonū crescere et gnāq apud no
mos / sibi spem nullā regni superesse nisi
scelere ratus / id unū omnes cogitationes
intendit. Ceterū cum sene adhuc
q d muliebri cogitabat aio satis pualidū
crederet singulos amicorū patris tentare
simonib pleris instituit. Et primo quidā
ex his aspnātū tale quicq pbuerūt spes

quia plus indemetrio spei ponebāt cum
crescente indies philippodio in romanos cui
perseus indulgeret demetrius summa ope ad
uersarentur prospicientes aio exitū/ incau
tis adiuuandi quid humani erat tam fo
uendam q̄ spem potentioris preceperunt adiū
gunt. Ceterum insuū quisq; tempus differt.
Impatria placet oī opere in romanos accēdi
regē Impelliq; adcōsilia belli adq̄ iā suaspō
te animū inclinasset/ simul ut demetrius
indies suspectior cēt. Excōposito pmones
ad spem romanorū trahebant. Ibi eū alij mo
res et instituta eorū alij res gestas/ alij spē
ipsius urbis nōdū exornate/ neq; publicis
neq; priuatis locis/ alij insingulos primū
pium eluderent Iuuenis incautus et amo
re nominis romani et certamine adiuuis
fratrem oīa faciendo suspectum se patri et
opportunū criminibus faciebat. Itaq;
exptem eū pater oūz deredy romanis osti
orū habebat/ totis inpreui usus eū eo cogi
tationes eius rei dies et noctes agitabat. Fe
dierunt quos forte missat inbasternas ad
extenda auxilia/ adduxerātq; nobiles iu
uenes et regij quos dā gnis/ quorū unus
sororē sua inmatrimoniū philippi filio pl
lucebanur Et operaretur consociatio gentis ei
animū regis.

Vm perseus quid ista prosint inquit
nequaq̄ tm inertibus auxiliis ē ffi
dy/ quantū pculi fraude in domestica pro
ditorē nolo dicere speculatorē Cui ex quo
obses Rome fuit corpus nobis reddidere
romani/ animū ipi hūt Omnino pene ma
cedonū ineū consilia orta st. nec regē a se
aliū habituros ee quāq̄ romani cedisset.
His perste egra mens senis stimulabatur
Et aio magis q̄ uultu ea crimina acuie
bat. forte lustrandi exercitus aduenit tē
pus Cui solēne ē tale. dextra posteriori
ad leuam uie ponitur. inter hanc diuisaz
hostiam copie armate traducuntur. Pceni
tur primo agmini arma insignia oūz ab
ultima origine macedonie regū de iū rex
ipe nam liberis sequuntur. proxima ē regia
cohors custodes q̄ corporis. Postremū ag
men macedonū. acta multitudo claudit.
Latera regis duo filij iuuenes cingebāt
pceps iam tricesimū annū agens/ deme
trius qui quiēnio minor medio iuuente
robore ille/ hic flore formam patrie ma
tura soboles simens sanaeisset. Mos erat
lustrationis sacre pacto decurtē exercitū et
diuisas bifariā duas acies concurrere ad
simulacrū pugne. regij Iuuenes duces
eiusdem certamine dati. Ceterū nō
magis fuit pugne. q̄ tanquā de regno sub
idus fēa nec p̄ferri quicq̄ defuit ad ui
sam belli spē. Pars ea que sub demetrio
erat longe superior fuit. Id egre patiētes p
seo letari prudentes amici. eam q̄ rē/ dicere
pbituram causam criminādi Iuuenis. cōui
uium eo die sodalium qui simul decūberāt
utq; habuit. Cum uocatus adcenā ab de
metrio pceps negasset. sexto die mul
to benigna et iucundalis utroq; animū
contraxit. Cōmemoratio ibi etamis
iudicij et iocosa dicta tadulatorū/ haut
ne ipis quidē ductis abstinētur/ iactabātur.
Ad has exquirendas uocat speculator ex qui
uis pcul missus cum incautior obuiam fac
ceptus a iuuenibus forte triclinio egressis
male mulctatur. Huius rei ignarus demetrius/
quin cōmessatū/ adfratrē imus/ et ira eius
si qua ex etamine resideret simplicitate et fla
critate iuuenum leuamus/ omnis ire se cōclamarāt/
Preter eos qui speculatoris absse pulsati pcē
tem ulcionē meditabāt. Cum eos demetrius
quoq; traheret sertā uoste ab diderūt/ quo
se tutari si qua uis fieret/ posset. Nihil oc
culti ee intestina discordia pōt. Vtraq; do
mus speculatorū et proditorū plena erat.
Percurrit Iudex ad pseū forte suctōrios nū
trios cum demetrio quatuor adolescētes
uenire. et si eā apparebat. Nam ab his pulsa
tum communia sua audierat. Infamande rei
causa ianuā obseratī iubet. Et ex parte su
periore edū uersis q̄ inuiam fenestris cōmea
tores tanq̄ ad edes alienas uenientes aditu
ianue arcet. demetrius p unū q̄ exclude

retur paulisper ne referatur / mox uidi-
um redit tonus regnatus . Postero die
Pseus q primū conueniendi patris fit
regiā ingressus turbato uultu ex con-
spectu patris tanq procul cōstitit . Cui ei
pater sanus salue / et quenā ea mestitia
esset interrogaret / cū de iudicio tibi
inquit uidere mesa . iam nō oculis
a fratre petimur insidijs . nostra arma
tis domū ad interficiendū mouent . cla
usis q foribus parietū p̄sidio me a furore
eius sū tutatus . Cum pauore mixtus
admiratione patris intenisset . atqui si
aures p̄bere potes inquit manifesta nē
teneas . faciam enī uero et philippi dicē
audituru . Vocatq ex templo demetriū
iussit et seniores amicos duos exptos
inter fratres certaminū . Inde tres q tes
iam integra Lisimaū et Onomastū ac
cessit quos in consilio habet . Dū ueni
unt animus solus filio pauet stante mul
ta secū aīo uolutās in ābula uit . Postq
uenisse eos nūtiatū est . processit ipe
intiore cum duob amicis tonde aust
dib corporis filijs ut thos inermes se
cū introduceret permisit . Sibi aīo ordi
ser . Sedeo inquit mihi mirū pat hodie
inter duos filios accusatore parricidij
et reū aut conflictu aut amissi crimis
labem apud meos inuenturus . Ja pri
dem hanc p̄cellā imminere timebā ei
ultris inter nos minime fraternos enē
ei odes quasdā et audiū . Sz interdum
spes animū subibat deflagrare ira et ira
purgari suspitiones posse . et hostes ar
mis potius fedus iungere / et priuatas mul
torū simultates finitas / subinuicē uobis
aliqñ germanitatis memoriā pueriles
quōdā simplicitatis consuetudinis q ite
nos meoru deniq p̄ceptoru / que uere
neuana surdis auribus ceneri quotes
ergo audientibus nobis detestat / et exēpla
fratnarū discordiarū / horiendos euet
eorū renilu quibus threx sua domos reg
fundit euertissent . meliora quoq ex

parte altera posiit sonabilē cōsortionē it
binos lacedemonio reges salutare primul
ta secula ipis patriecq eādem ciuitatē po
stq mos sibi cuiq rapiendi tirānidē ex
ortus sit / et usam . iam hos Simonē attalū
q fratres a q eripuis rebus propeut pu
deret regy nōis mi anthioco cui liber re
gū huius etatis nulla re magis q fratna
imanitate regnū equasse . ne romanis
quidē exēplis abstinui que aut uisa aut
audita habeba Titi et . L . Quintios qui
bellū mecū gesserūt . P . et . L . Sapionū
qui anthiocū deuicerūt / patris patruq
eorū quorū perpetuā uite concordiā mors
quoq uiscerit . neq uos illos scelus simu
les q sceleri eē potuit neq horū bona mes
bona fortuna ad similitatē flectere uiuo et
spante me hēditatē meā cupiditate ipba
petitis / eousq me uiuū uultis donec alter
uter uestrū supstes aut ambiguū regē alterū
mea morte faciam / neq patrem potestq
pati / nihil cari nihil sancti nōis cui uitre
regni unq mor reuocabilis amor sit accen
sit agite conscelerate aures patnas de
cernite crimib mox ferro decretura / di
cite palam quid ueri potestis aut re mi
si alibet repetate aures sit . it q post hac
ferretis alterius abalieno crimib claude
remur .

Dc hirens ira nō diuisset / lacrime ab
orte oīb . diu mestū silentiū tenu
it . Dum pseus aperiendā animū nocte
ianua fuit et armati cōmentatores am
piendi / p̄hendiq ferro iugulū / qm non
creditur nisi perpetratū facinus . Ei dē pe
titus insidijs audio q latro atq insidi
ator . Non nequicq ish unū demetriū
filiū te hre . me subductū et pelice genu
tum appellant . Nam si gradu / si aetatē
filij apud te hrez nō ime queremur de
hensas insidias q ineū qui fecisset se
uires / nec adeo uilis nbi uita nra est
ut nec pro paulo modo moueremur
neq futuro . q insidiantib impune
Itaq si mori tacitū oportet / taceamus

ꝑcan tamen deos ut ame cepti scelus
ime finē habeat nec ꝓmeū latus tu pec
caris. Sin aiſt ꝙ erraūenti ſ inſoli-
tudine ipa natura ſubiecit ut hoiēs q̄ſ
nuſq̄ uiderint fidem tamen implorāt
aſyli quoq; ferriū inme ſtrictū cernēti
uocem mittere liceat/per te patrui q̄
nomen ꝙ utri noſtrū ſanctius ſit iā pri
dem ſcimꝰ/ira me audias ꝓcor/tang̃
ſis uoce et cōploratione nocturna erimꝰ
mihi quer tranſn intluenisſe demetriū
eū armatꝰ norte intrēpesta inuestibulo
meo deꝓhendiſſe. Q̄ ait uociferaret
intre ꝓſenti pauidus nunc hoc poſtremo
die quicq̄ fē nō cōmeſſantiū inuice
iam diu uiuimus. Inter nos regnare
utriq; uis huic ſpei tuc obſtat etas mea
obſtat crentiū uis/ obſtat uetuſtꝰ mace
donic mos/ obſtat et patrie iudiciū/ hec
trāſcendere niſi ꝓmeū ſanguine nō
potes. Oīa moliris et tentas. ad hec ſeu
cura ſeu fortuna reſiſtit patriō dio tuo ex
terna die inluſtratione et deauſu et ſi
mulacro ludico pugne/ſine thi prope
ꝓliū fenſtꝰ/Nec me aliud a morte uī di
cayus ꝙ me ac meos uina paſſus ſū ab
homine ꝓlio tang̃ fratrno iuſſu ꝓtrahere
me ad cenā uoluiſti. Credis me patē
inter inermes cōuiuias mecenatis
fuiſſe adque armati cōmeſſatiū uenerē.
credis nihil cladis norte ꝓclaui fuiſſe/
quē ſudibꝰ te inſpectante ꝓpe occi de
runt. Quid hoc noctis quid ut inimicus
aduratū quid cum ferro ſuccīctis inueni
bꝰ uenis cū mea me tibi cōmittere au
ſus nom ſum cōmeſſatorē te cū armatꝰ
recipiā? ſi apta iamia fuiſſet/ ſim meū pa
rares. hoc tpī pater quo q̄rentē audis au
dis nihil ego tang̃ accuſator crimino
ſe nec dubia argumēta colligendo ago
Q̄ enī negat uenisſe ſe ai multa nudiē
ad ianuā meā an ferro ſuccīctos ſeū ſi
iſſe quos nōi aueto accēſi poſſit quidē/ oīa
audere qui hoc ausiſit/ nō tam audebū
negare ſe deꝓhensꝰ mea lumen meuꝫ
cū ferro. ſi ad te deducerē tē pro manifeſto
haberes. fatentes prodephensis habe. Exerta
te nunc cupiditate regni et furias ffnas
cogita/ ſi ne ſint cece pater exeratasq̄ tuc.
diſcerne diſpice inſidiatorē et peritū in
ſidys. norūi huic cē caput quō occiſurꝰ
frarē fuit. habeat cē iratos patres dos
qui puniturꝰ ſcelere fuit. ꝓfugiū
ī patrie mīa et iuſtina habeat. Quocuiz
alio cōfugiā cui nō ſolēnē luſtrale ex a-
tus tui nō deaurſus militū/ nō domus/ nō
epule/ non nox ad quietē data nature
nefas o mortalibꝰ uita eſt. Si uelit ad fra
trem inuitatus moriendū eſt/ ſi recepto
infra ianuā comeſſanī fratrē/ moriēdū
ē. nec eūdo nec manendo inſidias euito.
Quo me conferam? nihil ꝑ deos pat et te
ſolū nō romanos habeo ad quos confugiā. pe
riſſe expenint qua tuis inuitꝰ doleo/ q̄
adeptas tot urbes tot gentes mō tracie ma
rīme oīa indignor/ nec me nec me
oluminī macedoniā ſuā futurā ſperant/ ſi ſi
me ſcelus fratris receſſerit/ abſit ꝓſit
aut nec ea quidē expectata fuerunt regē
regnūq̄ macedonie ſua ſuam ſciūt. Si
quid extra macedoniā tibi romani reb
quiſſent/ mihi id quoq; relictū credere
receptaculū. At i macedonib ſanꝰ ꝓſidys ē
vidiſti ertno die impeni militi ime q
illis defuit interdiu/ omnino fratris no
ctu aſtiterūt. Quid de magna parte
principum loquar/ qui in romanis ſpem
oīb dignitatis et fortune poſuerē/ et in eo
quia oīa apud romanos pōt neq; here de
ſtum mihi tanto fratri maiori q̄ prope ē
ut nihi quoq; ipi et pī ꝓferant. Iſte enī
ei cui bñficio pena tibi genialis remiſit/
qui nunc ab armis romanis protegit/ qui
tuam ſenectutē obligatā et obnoxiā ad
leſionem tue ſue eſſe equū cenſet. pro iſto o
manibꝰ/ pro iſto omnes urbes tuo ſpio
liberate pro iſto macedones qui prece roma
na gaudebant. mihi ꝑter te pater quidq̄
quā aut ſpei aut ꝓſidy ē? quo ſpectant il
las literas ad ſe nunc miſſas T. Quinti

credis quibus erbanerebus tuis reōsiliuis
se ait demetriū romam miseris et horta
tur ut iterū et cāi pluribꝫ legatis macedoniī
Et ꝑmo quoqꝫ tpē remittas cum .T. Qui
tulus nunc ē auctor omniū. Iste magr eiī
sibi abdicato patre in locum tuū subrogatu
ut. illicante omnia clandestina con[te]cta
sunt consilia quaerunnair adiutores con
silijs cumtreplures et primāpes macedoniī
cum isto mittere iubet qui hinc integri et
sincera romā cuīt. filippum regem cum
se hrē credentes imbuti illic et infecti to
manis delinimentis redeunt. demetrius
his unus oiā est / cum iam regē patre u
uo appellant. hec si indignor audiendi ē
statim non ab aliis solum sz etiā a te pat
cupiditatis regni crimen Ego uō si in me
dio ponitur non agnosco / quem emū suolo
co moueo ut ipē meū locum succedā. Viu
ante me pater est / et ut diu sit deos rogo
supstes et ita sim si merebor ut ipē me es
se uelit. hereditatē regni si pater tradet
accipiam / cupit regnū et quide scelerate
cupit qui transcendere festinat ordinez
etatis nature / moris macedonū / iuris gē
tiū. Obstat frater maior adquē iure no
bilitate etiam regnū patriis pertinet. tol
latur non primus regnū paterna cede. p
tior pater senex filio solus orbatus / et ma
gis timebat ne ira scatur q̄ ut filij necē
patiatur. Romani letabuntur. q habuit. de
fendent factum. hec spes incerto pat[re] sz no
inanes sunt. Ita emū res se hē ꝑiculū uite
pellere ame potes puniendo eos qui adme
interficiendum fertum sūpserūt. Si fa
ctori eorum successerit / mortē meā ice
tu psequi non poteris.

Ostq̄ dicendi finem psecit / con
fecti eorū qui aderant oculi in demetri
um sunt / uelut confestim responsurus erat /
deinde silentiū fuit cum profluuo fletu
apparet omnib⁹ loqui nō posse. tandē ui
ex dolorē ipā necessitas / cum dicere iubere
tur / ita orsus est. Omnia que reorū ante
fuerant auxilia pater procurauit accusator

simulatis lacrimis in alterius pniciē uerās
meas lacrimas suspectas ubi fecit. Cui ipē
equo aroma redij ꝑ occultā cum suis collo
quens dies noctesq̄ insidiet ultro mihi
non insidiatoris modo sz latronis et peussoris
spem induit. Periculo tuo te exhibet ut inno
xio fratri ꝑ eūdem te maturet pniciē ꝑfugi
um nusq̄ sibi gentiū esse ait / ultrego ne
apud te quidē spei quicq̄ reliqui habeā. circū
uentum solum inopē inuidiā gratie exhe
que obest potius q̄ prodest onerat. Jaz il
lud qd accusatorie q noctis huius crimen mi
scuit cum cetera insultatione uite mee ut
et hoc q iam quale sit scies suspectū alio
uite nrē tenore faceret / et illam uanā cri
minationē spei uoluntatis consiliorq̄ noc
turno hoc facto et cōposito argumēto fulciet
Simul et illud q̄ simuit ut repēntina animi
me ꝑparata accusatio uideretur. Quippe
ex noctis huius motu et tumultu repentino
exorta oportuit aut Perseum si prodītor ego
patris inueram consilia nō exspectabā fabu
lam esse noctis huius sz prodītionis me accu
satum si illa lacrimosa ac uana accusatio
erat. Inuidiam q̄ tuam adiuuabam me ma
gis q̄ crimen meū iudicaturā. Hodie q̄q̄
iam aut ptermittit / aut in aliud tempus dif
ferre ut psequatur. Vtrum ego tibi an tu
mihi nouo quidē et singulari gnē odij insidias
fecisses / ego tamen q̄ in hac subita pturba
tione potero sepabo eā q̄ tu cōfudisti / et no
ctis huius insidias aut tuas aut meas detegā.
Occidendi tui consilium inisse me uideri
uult / ut s. maiore fratre sublato cui uitre
genali more macedonū tuo etiā ut ait iudi
cio regnū ē futurū / ego minor in eius quē
admodissem succedere loco. Quid ergo illa
uult sibi pars altera ordinis qua romanos
ame adultos ait / atq̄ fidum eorū inspē reg
me uenisse. Nam et si in romanis mōn
ti ē credebā ut quē uellent imponēt ma
cedonie regē / et me ex tuū apud eos gratie cō
fidebā quid opus parricidio fuit? an ut cruen
tum diadema fraterna cede gererē ut illis
ꝑis apud quos alter uera aut certe simulam

pbitate

probitate partam gratã habeo / siquã forte
habeo / exertabilis et inuisus essem. nisi. Et.
Quintiuz credis / cuius uirtute et consilijs mea
nunc argius regi cum et ipe tali pietate ue
uat cum fratre mihi fratricida fuisse auc
torem. Idem non romano gratia solu / fz
macedonu inuidiã ac deorũ pene oiuzqz cõ
sensu collegit q̃ quic oiã mihi parẽ in etamu
ne futurũ crediderit. Idem tanq̃ malis
omnib rebus inferior essem ad sceleris
ultimã spem confugisse me insimulas /
Dis hanc formulã cognitionis esse ut ti-
muerit ne alter uideretur regno indigor
is consiliũ opprimendi fratris uideretur
cepisse / exequamur / tamen quoaigi modo
confecti ordinẽ criminis pluribz modis se
petinim criminatus est. Et omnes insidi
arum uias inuenũ diem constituit. Volui
interdiu cum post lustrationẽ constituim.
equidem sidus placet iusto orũ die ce
dere uoluu cum adcenã inuitatui uene-
no. s. tollere uoluu cõmessanũ gladijs cecidi
me scam sunt ferro inficere. Tpã qde
qualia sint adparandũ electa uidez. ush
conuiuij cõmessationes quide dies qualis
quo lustrat exercanis / quo inf diuisaz uic-
timã / platis enĩ qui unqz fuere macedonie
regum armis regos dio solito more gen
latera paterna pluem simus Consentanẽ
macedonũ agmen. hoc etiã siquid antea ad
misissem piaculo dignũ lustratis et expia
tus sacratũ cum maxime in hostiã itinei
nostro cruẽdatã tueris pariadiũ uenena
gladios incommessatione pparatis uolucra
bam in aĩe ut quib alijs deinde sacris con
taminatã omni scelere gentẽ expiarẽ. Sz
ceus criminandi cupiditate aiis dis oiã su
specta efficere uult aliud alio. nã si ueneno
te inter cenã tollere uoluu / quid minus aptũ
fuit qz primam certamine et concursu in-
tum te efficere / ut merito siue fessu inuti
tatis ad cenã abnueres cũ at uratis negas-
ses utrũ reputarẽ tardanda opera fuit / ut
aliã quererẽ occasionẽ / quoniã semel ue
nenũ paraueram / a bello absilio uelut trãsi

liendũ ad aliud fuit ut ferro tequidẽ eo et
per spẽz comessationis orderẽ / quo deinde modo
si tememu mortis credebã cenã euitasse meã
non abeodem metu comessationẽ quoqz cui
tantum existimabã. Non est res qua erubescaz
pater si die festo inter equales largiore uino
sim usus. Et quoqz uelim me gras / quale
titia quo usu apud me celebratũ consuluu
sit. Ille etiam prauo forsitan odio fuchete
qz inuuenilu armorũ certamine pars nũ
non inferior fuerat. missia hec et metus
crapulam fauleeraisserint qsi nõ intue-
nissent insidiatores nos sopin iacere mus si
domũ tuã expugnaturus capta domo domi-
nũ interfecturus eram / nõ trepassem uinoĩ
unũ diẽ / nõ milites abstinuissem meos / et
ne ego ut soluis nimiã simplicitate tuear
que ipe mini me malus ac suspicax fatear.
(nihil aliud sno inquit neq; argiuo nisi qz
ferro comessanũ uenerũt. qro unde id pz̃ci
as / necesse erit aut speculatorũ tuorũ ple
nam domũ fuisse meã / aut illos intraptesti-
pisse ferrũ ut uiderentur et neq; ipe aut
prius inquisisse aut criminose arguisse
uiderentur. tequererem eos quos nomi nas
set iubebar an ferrũ habuissent / ut tãq̃m
re dubia cum id q̃sisset qd ipi fatenmur pro
uicti haberemur / quin tu illud q̃ri iubes nũ
tiu occidendi cã ferrũ sumpsint / nũ me au-
ctore et sciente. hoc enĩ uide u uis nõ illud
qd fatemur et palam est / et cã se defendẽ
di sumpsisse dicant. Recte an peperã fe
cerint ipi suã rationẽ reddent. mea cãz
que nihil eo fco contingit ne misereaz
aut explica utrũ aperte aut dam teaqz
suri fuerimus. Si apte cur nõ omnes fer
rum habuimus / cur nemo pter eos qui tu
um speculatorẽ pulsauerint. Sic dam quis
ordo consilij fuit conuiuio soluto et cone
sator ego discessissem / quatuor sustine-
rent / ut sopitum te aggrederẽtur / quomo
fefellissent / et alieni et mei et maxime
suspecti / quia pauloante inimica fuerãt / quo
modo aut trucidato te ipi euasuri fuerint.
quatuor gladijs domus tua capi et expugn

portiũe / quin tu omissa ista nocturna fabula
ad id qd doles & inuidiã uirit reuerteres. Cur
uis ẽ regnũ tuũ mõo hiit demetriꝰ aut digor
patris fortune successor quibꝫdã uideriꝰ &
ego aut spem meã quie sinu nõ essꝫ uera
erat dubiã et solicitã fanꝰ · hoc sentat ꝓcy
et sinõ dicat hunc ista inimicã huc admis
torẽ facuit. huc domũ huc regnũ tuũ crimi
nib et suspitionib replent · Ego aũt pat
quidadmodũ nec nunc spare regnũ nec
ambigere unq̃ de eo forsitã debeã qz miro
sum / quia tu me maiori cedere iuꝰ / sic illud
nec debui facere / nec debeo ut indignus te
prẽ indignus oĩb uidear. Id enĩ unicuiꝰ me
is nõ cedendi cuiꝰ fas & modestia cõsuet
Romanos obicis mihi / et ea que gloriee
dñt meritum uertis Ego nec obsꝫ roma
nis ut traderer nec ut legatus mitterer ate
pens missus ire / nec renisam. Ultroꝫ tpi ita
me gessi ne tibi pudori ne regno tuo ne gẽ
ti macedonũ essem. Itaqꝫ mihi aũ romanus
pater cã amicicie tu hui sti. quo adtenũ illiꝰ
pax / manebit / meni quoꝫ grã erit. Si bellũ
esse / ceperit / qui obsses quille gatus propte
non utilis fui / dez hostis illiꝰ acerrimꝰ ero.
nec hodie ut prosit mihi romanoꝝ / grã po
stulo / nec obsit / ne ad bellũ resp uetur pauꝰ
pigmus fui ad pacẽ retinendã legat missꝰ
sum / neutra zeꝰ mihi nec glorie / nec cri
mini sit. Ego si quid sceleratę in fiez ad
misi nullã deprecor penã si innocẽs sũ ne in
uidia conflagrem cũ crimine nõ possimꝰ
ꝓcor. Non hodie primũ me frater accusat / si
hodie primũ aperte nullo meo inse me
rito / si mihi pater succensceret te maio
rẽ fratrẽ pro minore depcari oportebat.
te adolescentie / te erroris ueniã ipetrare /
eo ubi ꝓsidũ eẽ oportebat ibi erimũ est /
et conuiuio et conuersatione propemodũ
nuꝰ raptuꝰ ad cãz parcidy dicendã sine
aduocatiꝰ sum et patronꝰ. ipe p me dicẽ
cogor. si pro alio dicendũ eẽt / tẽpuꝰ ad me
ditandũ et componendã orõnẽ supfisset.
Cum quid aliud ꝗ ingenij fama pdita
ter / ignarus quid acerbi esseꝫ teira-

et uolentẽ dicere cãz / frẽz accusantẽ audi
ui. Ille diu ante ꝓparata meditata in me
orõe Cursus / Ego id tamen tpis quo actu
satus sim ad cognoscendũ quid agerẽ
hui / utrũ illo momento actãtorẽ audirẽ
an defensionẽ meditaret atro nisi repẽ
no atq inopinato malo uix quidoby
cerenir intelligere potui / nedũ sanꝰ sna
quomodo me uterer / quid mihi speciẽt
nisi patrẽ iudicẽ frẽz / apud quẽ essi affi
caritate uicor / mia certe reus uisi nõ de
beo · Ego enĩ ut me tibi ꝓsues ꝓcor ille
me ut insontẽ caritatẽ sua occidas / postulat.
quid eũ aim regnũ ei tradidero facturuꝰ
credis ĩmeceẽ / qui iam nunc sanguinẽ
eo sibi indulgeri equũ censet · Dicenti hec
lacrime simul et uocẽ incluserũt. = Phi
lippus sumonis his / paulisp collectuꝰ aĩ ami
cis pnũciauit nõ uerbis se nec uni hore
disceptatione eaz eorũ diiudicaturũ. Sed
inquirendo inde utriusq uitã mores et
dicta freq̃z ĩmagines parentuꝰ p reby obseruãdo
ut oĩb appareret noctis ꝓxime crimen fa
cile reuictũ suspectã nimiũ eũ romanis
demetriũ gratiã eẽ · hec uulgo philippo uelut
semina iacta sunt macedonia belli qd ma
xime eũ ꝓpio gerendi erat.

Consules ambo inligures ꝗ tũ una con
sularis erat prouincia ꝓfectiscuntur. Et
quia ꝓspere res gesserũt supplicatio in unũ
diem decreta est. Ligurũ duo milia fere
ad cẽtũ finez prouincie gallie ubi castra
hannibalis habebat uenerũt uti reperentur
oranres. Marcellus operiri eodẽ loco ligures
iussit senatũ literaꝰ consuluit. Senatus re
scribere. Ut Ogulnũ ꝓrẽ marcello iussit
uerbis fuisse consules / uterũ prouincia cẽt
ꝗ se tum quoq nõ placere / sz p dedinocẽz
ligures recepti et receptis arma adimi atq
eos ad cõsulẽ mitti senatũ equũ censere
(ꝓtores eodẽ tpe ꝓ Hannibale / multiore hispa
niam quã et priore ꝓuincia obti
nuerat. q. fului flaccuꝰ in multiorẽ pueit
exercitusq a teretio accepit. Multior
morte ꝓ. Scipionis procos. sine ipio fu-

fuerat fuluius flaccū opidū hispanū ui
cam nōie oppugnantē celtiberi adorti sūt
Oura ibi plia aliquot feā / multi romani
milites et uulnerati et interfecti sunt. ver
ert p seuerantia fului q nulla ui abstrahi
ab obsidione potuit. Celtiberi fessi plysqua
rys abscesserūt. Orbs amoto auxilio eoy
intra paucos dies capta et direpta est. pdā
militibꝫ ptor concessit. fulius hoc opido ca
pto p. aliius exercitu trā inuno cōtracto q
dissipatus fuerat nulla alia memorabilu
gesta re exercitus inhiberna deduxerūt. hec
ea estate inhispania gesta. Terētus qui ex
ea prouicia decesserat ouans urbē intyt.
trāslatū argenti pondo ix ccc iiiqtīh auri
lxx pondo et diue cornue aureelxvii. eodē
anno inter populū cartaginēsem et regē ma
sinissam inter pti disceptatores romani de
agro fuerūt. Coperat eiā a carthaginēsibꝫ
pater aasinusse Galagallaz. Siphax inde ex
pulerat / postea ingratiā generay asdru
balis carthaginēsibꝫ dono dederat. Carthagine
sexto anno aasinussaz expulerāt haud mino
re certamine aldz q aim ferro et ære dimi
carunt. Hec acta apud romanos. Carthagine
ses more maioy suorū fuisset deinde absi
phace adsciuisset / repetebant. masinis
sa partiu regni agrū se recepisse et hrē gen
tiū uire aiebat et causa et possessione supe
riorē ee / nihil aliud se in ea disceptatione me
tuere q ne pudor romanoy dū uetrahantur
nequid sono atqz amico regi adiudicis coēs
atqz illius hostes indulsisse uideantur dāno str
Legan possessionis iuris nō mutarūt. Integ
ram cāz ad senatū reiecerūt. Philigurib
nihil postea gestū. recessernt primū in deuios
saltus deinde dimisso exercitu passis riuis
castellaqz sua dilapsi sunt. Consules q di
mittere exercitū uoluerūt. ac de ea re pat
consuluerūt. Alterū ex his dimisso exercitu
ad magrās in annū creandos uenire ro
mā iusserūt. Alterū cum legionibꝫ suis
pisis hiemare. fama erat gallos trāsal
pinos iuuentutē armare / nec inquiā regio
nē sed ue effusura se multitudo cēt sociba
tur. Ita inter se consules compauerūt ut C.
bebius ad comitia iret / quia. q. Bebius fr
eius consulatū petebat. Comitia consulib
rogandis fiere. Creati p. Cornelius Len
tulus. q. Bebius taphilus. ptores in fri
duo. Q. fabij maximi et Buteo. Ti. clau
dius nero. Q. petilius spurinus. q. p
narius. L. doronius. his initio magistra
tu prouincie ita sorte euenerunt Ligu
res consulibꝫ ptoribꝫ. T. petilio urbana
Q. fabio buteoni gallia. T. claudio ne
roni sicilia. q. pinario sardinia. L. dru
sio apulia et hystri adiecti q tametū bru
dusini nutriabant maritimos agros infe
stos trāsmarinay nauiū latrociniis cē. Ea
dem massilienses deligurū nauibꝫ grebā
tur. Exercitus in decreti / quatuor legiones
consulibꝫ quina milia duenos romanos ped
tes treceni hrent equites et quinque mi
lia sociū latini nōis octingentos equites.
In hispaniis prorogatū uetereꝫ ptoribꝫ
imperiū e cum exercitibꝫ quos hrent / et in sup
plementum decreta tria milia ciuiū roma
duceni equites et sociū latini nōis sexcenti
peditū treceni equites. Necrei natalis cu
ra omissa. duumuiros in ea re consules cre
are iussi q quos naues uigintī deducte na
uibꝫ sociis ciuiū qui fuissent fuitutē eo
plerent ingeniū mūtur hi pessent. Inter
duumuiros itadiusa tuendadeniq nauibꝫ
maritima ora ut promōtoriū hys mineue
uelut cardo in medio eet. Alter inde ad trā pte
usqz ad massiliā leuā alter usqz ad tarquiz
tuerentur = Prodigia multa fedaco anno et
rome uisa et nūtiata pegre in area uulcani
et concordie sanguine pluit. et pontifices
hastas motas nūtiauere / et lauinij simula
crum Junonis sospite lacrimasse. per hec tra
inagtis foris q et conciliabulis inuerbe tanta
erat ut libitina uix hinc sufficeret. his prodi
gijs dadibꝫ q anxij patres decreuerūt ut et
consules cuilibꝫ dys uiderentur hostys maio
ribꝫ sacrificarēt. et decē uiri libros adirēt
Eorū decreto supplicatio circa oia puluu
naria, rome indicē unū indicta est. Ysdē auctō
ribꝫ senatus consuit et consules edixerūt

ut per totam Italiã triduũ supplicatio et ferie
essent. Pestilentie cura uis erat ut cũ pp de
fectionẽ corsorũ bellũ q3 ab Illensibꝫ cõtatũ
in sardinia octo milia peditũ exsdayꝫ latini
nois ire placuisset et .ccc. equites quoꝫ q.
Pinarius ptor scam in sardinia traicẽt.
Tantũ hoĩnũ demortuũ eẽ tantũ ubiq3 e
storũ consules renũtiauerũt / ut is nũs ex
cta milituũ nõ potuit. Qd deerat militũ
sume a.c. Tebio procõs. qui pisis hibẽ
nabat iussus ptor / atq3 inde in sardinia
am traycere (L. duronio ptori cui puncta
apulie uenerat adiecta de bacanalibꝫ q̃st
o est Cuiꝰ residua qdaꝫ uelut semina ex
prioribꝫ malis iam priore anno attulue
rant. Sꝫ magis incoate apud .C. Pupiũ
ptorẽ quõnes erant q̃ ad exitũ ulle per
ducte ad persecare nouũ ptorẽ ne ppe
rent itẽrũ latinis patres iussẽrũt et legẽ
de ambitu. Legatos consules ex auctori
tate senatus intro duxerũt. primos eu
menis et ariarathis capadocꝰ et phãnacꝰ
pontici. Nec ultra quicq3 his responsũ est q̃
missuros qui de controuersijs eorũ cogn̊oscẽ
rent statuerent q3. lacedemoniõꝝ deinde
exulũ et achaeorũ legati introducti sũt. spes
data exulibꝫ est / scripturũ senatũ achaeis
ut restitueretur. Achei dehessene receptu
composito q3 ibi rebꝰ cũ assensu patrũ expo
sitũrũ. A philippo rege macedonũ duo le
gati uenerunt solocꝰ et apelles nulla su
per re que perenda absentari cẽt. Specula
tũ magis q̃ inquisitũq3 missi de his quorũ
princeps demetriũ insimulasset q̃ mortuũ cinto
nanus maxime cũ. T. Quinctio aduersus fi
rmem de regno habitorũ. hos tanq̃ medi
os nec in alterius fauorẽ inclinatos mirat rex.
Erant autẽ et hi pleni fraudis infrez mini
stri et principes. demetrius omnium pessimũ
tyrannicidio qd nuper eruperat ignarus. p̃
nec magnã nec ullã spem habebat patrẽ
sibi placatũ posse / minus deinde indies pa
tris animũ sentiebat / cum obsidem animos a fratre
uerteret. Ita nr̃o suspitionis egenet maxime ab oĩ mitione
et cogitatione romanorũ abstinebat. Vt
nec scribi sibi uellet / quia hoc perpetue cri
minũ genere exasperari animũ sentiebat.

Philippus simul ne octo milẽ deterior
eret simul aduertende suspitionis
causa quicq3 agitari de romano bello Stroꝫ
peonie exercitu in dimo in macedoniã du
cere pgit. Cupido tum cepit inuertice
hemi montis ascendendi / quia uulgate
opinioni crediderat pontũ et adri
aticũ mare et ystrũ amnẽ ex alpibꝰ q̃ spi
ci posse. Subiecta oculis ea haud parui sibi
momenti futura ad cognitionẽ romani
belli. P contarius regionis ptos de ascensu
hemi / cum saltus int omes constaret exercitui
illiã esse / paucis et expeditis p difficillimũ
aditum ut sermone familiari minorẽ filiũ
permulcẽt / quẽ stanierat nõ diucẽ senũ. P mũ
querit ab eo cum tanta difficultate itineris
proponatur utrũ perseuerandũ sit in incepto
an abstinendũ. Superat tamen ire nõ pos
se oblimisci se in talibꝫ rebꝫ anthigonũ quiescua
tẽpestate iactatũ in eadẽ naue cũ suis / suos omes
habuisset / proprie uberiꝰ dixit ut ipse meminisset
et ita in posterũ p deret neq3 cũ tota gente
simul in rebꝫ dubijs periclitari audẽt. Nemo
nẽ ergo se decepit eu duos simul filios nõ omi
surũ in aleã eius qui proponẽtur exitus / et
quõ maiorẽ filiũ scam ducẽt minorẽ ad sub
sidia spes et auxilia regni remissuꝝ in ma
cedoniã eẽ. Nõ fallebat demetriũ ablegari
bene adesse consilio. Cum inspectu lo
corũ consultaret qua proxime itinera ad
mare adriaticũ atq3 italiã ducerent quoq3
ratio belli futura esset. Sed nõ solũ parendũ
patri tũc / sꝫ etiã assentiendũ erat / ne inuisũ
parere suspitionẽ faceret. Ut mĩ ei iter nisi
in macedoniã cẽt / dixit et ptorib⁹ unus qui
peoniã peteret iussus et prosequi eũ est modico
psidio. Hunc quoq3 pseus sicut plerosq3 pa
trius amicorũ / et quo haud cuiq3 dubiũ eẽ
poterat ad quẽ regis animo ita inclinata hi
dias regni pertinẽret / int̃ iuuenes insitꝰ
pmne habuit / mp̃ sentia dat ea mandata
ut omne obsequiũ insinuaret se in-

maxime familiarem ussum et elicentom
nia arcana specularique abditos ouis sensus
posset. Ita digreditur demetrius cum in-
structis qz ritibus inter prisias. Philippus oc-
diem prius deinde solitudinesq intrat incertes
medice atqz hemo trasgressus / septimis de-
mū castris ad adradicem montis pueniūt. Ibi
unū morantes diem ad deligendos quos
ceteri secū trio die ē ingressus / quod ceteris p
molabor animis collibus fuit qz tū altitudi
nē egredientes magis magisqz silue
stria et pleraqz inuia loca crepiebāt. P
uenere deinde in tam opacū iter ut pē
sitate arborū immixtorūqz aliorū ramorum
pspm celū uix posset. Vt uero ingis appro
pinquabant qz rarū in aliis locis cēt adeo
oīa contecta nebula ut haud secus qz no
cturno itinere impedirētur. Tertio demū
die aduerthē pueniruī / nihil inulgate
opinioni digressi inde deuiceruīt. magis
credo neuanimes in nouis ludibrio cēt qz
q duas inter se maria montesqz et rānes
exuno loco cōspici potuerīt. Ueram oēs et
ante illos ter ipē quo gemmor etate erat
difficultate uie ē / duabus aris ibi / ouis et
bou sacratis cū imolassz / quatriduo absen
deret / biduo ē digressus / frigora nocturna
maxime menies q tam inde orti similia
brumalibus erant. Ceteris deos dies difficil
tatibus conflictatus. nihilo letiora castris
inuenit / ubi sima penuria erat ut ingre
ne qua ab omni parte solitudines claude
rent. Itaqz inuū tm morae dies / quidē cō
causa quos habuerat secū. Inde in
mutu indefessos trāsmittit. Gens erat
inopia haud secus qz hostiū finēs mace
dones plan sunt. Rapiendo oīa passz ui
las pmū / deinq quosdam etiā uicos exalta
runt nō sine magno pdore regis. Cum
sonorū uoces nequeq deos sonales nomiaqz
suū implorātes audiret. Simulato inde sub
lato in media regiones urbē qua Petram
appellant oppugnare ē adortus / ipē a cāpe
stri aditu castra posuit. Perseū filiū cū mo
dica manu circūmisit / ut desuperioribus locis

urbē aggrederetur. Oppidani cū utrorumqz
qz instarent obsidibus datis in presentia dedi
derunt se. Inde postq exercitus recessit ob
un obsidū relicta urbe in loco munito et mō
tes refugerunt. Philippus omni grē laboris
sine ullo effectu fatigatis militibus / et fraude
dide pditis alienis in filiū suspitionibus in ma-
cedoniā redit. Ad istius hic comes ut anīdicti
est cū simplicitatē iuuenis incauti et suis
haud imerito successentis / assentatio indi
gnato qz ipē uice ei captaret in oia ultro
suā offerens opera fide data / arcana ei
elicuit. Fuga ad romanos demetrium me
ditabatur. Cui consilio adiutor deū bñficio
oblitis uidebatur peonie pter qz cum iuuen
tam spem ceperat elabi tuto posse. hoc cōsilu
um exemplo et fratris proditur ut auctore
eo indicatur patri. Litere pmū ad obsiden
tem petram allate sunt. Inde odorus pn
cepe hic amicorū demetrij erat in cē in
custodia est conjectus. Et demetrius dissi
mulanter (ulliusq interimentis moritur
demetriū iterū ad patrē accusauit de fu
ga p peoniā pparata. Arguebant et cōrup
ti quidā ut comites itineris cēnt. Ad ea rē
false litere. Quinty urgebant ut asser
uari iussus. hec super cetera tristem aduē
tum in macedoniā regi fecerūt. monebāt
eum et pstentia crimina. expectandos tm qz
ad exploranda omnia roma missat / cēse
bat. his anxius curis cum aliquot mēses e-
gisset tandē legati iam ante sm edictaq
in macedonia que ab roma tenuiarēt ue
nerunt. Qui sup cetera scelera / falsas et
teras signo adulterino. Quinty signa
tas reddiderūt regi. Deprehenso erat in litteris
siquid adolescens cupiditate regni prolapsus
senim egisset nihil / eū adiutis suorū quēp
facturū. nec eū fore qui illius impij cōsilij
auctor fuisse uideri posset. he litere fi
dem perfidie crimini fecerūt. Itaqz Eroda
rus exemplo dū excruciat / sine indicio
rei ullius interimentis moritur. Deme
trius iterū ad patrē accusauit de fuga per
peoniā pparata. Arguebant et corrupti

quidã utrorumq; uteris essent. Maxie
false literę ꝛ. Quinq; urgebat. Nihil m
palam pronuntiari ꝙ ne pena ex grauio
de eo est ut dolo potius nr̃ficẽtur. nec id
cura ipius consilia adiuuãdis romanis nu-
daret. Ab thessalonice demetriade ipi au
literẽt. Astreũ peonie demetriũ mittit
cum eo dẽ comitẽ duda. Preũ ad philopoĩ
ad obsidẽs trãi adimplendos. Digredien
abste dixe mandata dedisse de defilio or
cidendo. Sacrificiũ abdita seu instituti
seu simulati est. Ad qd celebrandũ imu-
tatis demetrius ab astreo eradeaz uenit.
Inea cena dr̃ datũ uenenũ paulo exora
to exemplo sensit. et mox cohortis dolo
ribꝰ relicto cõiuio cũ inaudiculũ necessi
sset sese crudelitatẽ patris comq; rẽs parin-
duũ p. strauisse dixe scelus inausas tor
quebantur. Intromissis deinde tyrsis gdã
stubereius et berrius alexander iniectis
tapetibus incaput fauces q; sp̃z incluse
runt. Ita innocuus adolescens cũ inco
ne simplici quidã genere mortis obtẽ
inimici fuissent mitigatur.

Dum hec in macedonia geruntur. L. E-
milius prorogato consulatus tpio
principio ueris in ligures ingressus in-
troduxit. Vbi primũ inhostiũ finibꝰ castra
posuit/ legati adeũ p spẽ pacis petende
speculandi uenerũt. Negauit paulo nisi
cum dedititiis pacisci se pacẽ non tam id re
ferebant q; tempore ad id agebãt opus eẽ/ ut
genera/ agrestis hominũ psuaderetur ad
hoc decem dierũ indutie cum darẽtur/
perierunt deinde netrãs montes proximos
castris pabulatũ lignatũ q; milites irẽt
Cultra ea loca fluuiũ eẽ. Id ubi pe
trauere/ post eos ipsos montes unde aduer-
rant hostem/ exercitu ꝛ coacto repẽte
multitudine ingenti castra romanoꝝ/
oppugnare simul ex duobꝰ portis aggressi ve
hementissima ui toto die oppugnauerũt ita ut
nec efferendi quidẽ signa romanis spa
tium nec ad explicandã aciẽ locus eẽt.
Comferri inportus obstando magis q; pu

ingnando castra tutabantur. Sub occasum so
lis cum recessissent hostes/ duos equites
ad eũ. Tebiũ cos. cũ literis pisas mittit
ut obsesso p indutias sibi quã primũ ueni
ret subsidio. Tebius exercitũ eũ. Pinario
cuius imsardiniã tradiderat/ Ceteruũ se
natui literis certioꝛ fecit obsideri aliqui-
bus. L. Emilii et Liberiae obsidione. H
sera futura auxilia erant. Ligures ad ca
stra postero die redeũt. Emilius cũ et
uenturos sensisset et educere instituisset
mitra uallũ suos tenuit ut extraheret
rem inid tẽpus quo Tebius cũ exercitu ue
nire apisis posset. Rome magnã trepi
dationẽ literę Tebii fecerũt/ eo maiores
q; pauores post dies. Marcellus traditio exer-
citu
fabio romã conuenisse/ spes ademit/ cui qui
in gallia erat exercitus in ligures posse tradu
ci. quia bellũ cũ ystris erat phibentes colo
niã a quibus deduc/ eo profectũ fabiũ negꝫ
inde regredi bello inchoato posse una et ea ipa
tardior q; tempus postulabat subsidii spes
erat/ si consules manuissent inquinatiaz
ire. Id ut facerẽt prope quisq; patrũ uoca-
bant. consules nisi confecto delectu nega
re inuitos se/ nec suã segnitiã q; uim mor-
bi in eo esse quo seruius proficerent. Nõ tam
potuerũt sustinere consensũ senatus quin
paludati exirẽt et militibꝰ quos conscrip-
tos habent diem edicẽt/ quo pisas conuen
rent. Permissum quia irẽt protinus sub
tarios milites scriberent. ducerentq; secũ.
et Portio. C. petilio. C. fabio impatũ e
ut petilius duas legiones ciuiũ romanoꝝ
tumultuarias scriberet et omnes minores
xl. annis sacramento rogaret. Fabio ut sociis
latinis xv. milia peditũ octingentũ equites
imperaret. Duumuiri nauales creati. C.
Lucretius Gallus et C. Lucretius/ naues q; his ordi
nate sunt cuiusq; ad gallicũ sinũ pugnã
erat imperatũ est/ ut classem primo quoq;
tempore ducerent in ligurũ oram si quo u
sui eẽ. L. Emilio atiq; exercitui ei posset
Emilius postq; usq; nihil auxilii ostendebatur/ interceptos treuens equites/ nõ

ultra differendū ratus quīpse fortunā tentaret prīusq; hostes ueniret ut quis gnus socordiq; oppugnabāt adquatuor portas exercitū instruxit ut signo dato simul ex omnib; partib; eruptionē facēt quatuor extraordinarijs cohortib; duas adū xit propōsito .M. valerio legato erūpe extra ordinarios aportā uissit ad dextrā pnāpa lem hastatos legionis prime instruxit.pn cipes ex eadē legione in subsidijs posuit.M. seruiliū et.L. Sulpiciū tr. mil. his ppositis tertia legio adsinistrā principalē por tam instructa est. Jd tamē mutatū pnāp es primi hastati subsidijs locati. Ger Julius cesar et.L. valerius cocta tribuni mil. huic legioni ppositi sunt. Q. fului flac cus legatus cū dextra hasta ad questoriā pō tam positus. due cohortes et triarij diuris legionū in psidio castroy manere iussi. oīs portas cornu abundus ipē impator circūit Et quib; irritamēs portat iras militū accu ebat. Nunc fraudē hostiū in aduersaq; pace penita inducijs datis / p ipā inducias tempus contra iuis gentiū ad castra oppu gnanda uenissent. Nunc quātus pudor es set eludere abligurib; latronib; ueriq; ho stib; uastis romanū exercitū obsidere. Quo ore quisq; uestrū si hīc alieno psidio non ura uirtute euasistis / euasit occidet nō dico eis militib; qui hānibalē / qui philip pum qui antiochū maximos etatis uincre ges duces q; uicerūt. Et his q hos ipos ligu res aliquotiens peroru modo fugiētes per saltus inuios consertam cenderūt / Quid hispani / quid galli / quid macedones peni ue nō audeant? Ligustinus hostis uallū ro manū subit. obsidet ultro et oppugnat / que serutantē antea indeuios saltus abditū et latrantē uix inuenieb amq; ad hoc consentiens reddebatur clamor / nullaq; militū culpā esse quib; nemo ad erūpendū signū dedisset. Daret signū intellectu y eosdem qui antea fuerint et romanos et ligures esse. Cūa ex mōtes castra ligu y erant. Ex his primis diebus sole orto pariter omnes compositi et instructi pro cedebant / tum nisi ex fama nō capiebāt / dispsi inordinate exibāt / ut quib; perse certū esset hostes extra uallū signa nō elatiuos / ad ūsus ita incōpositos eos uenientes clamore pariē omniū qui castris erant cōlonū quoq; et lixarū subla to simul omnib; portis romani eruperunt. Ligurib; adeo improuisa res fuit ut pinde ac si insidijs circūuenti forēt / trepidarēt Ex ercitui tpūs aliqua forma pugne fuit - fuga de inde fusa effugientiū passim cedes erat equi tib; dato signo ut conscendēt equos nec effu gere quēquā sinerēt / in castris omnes trepi da fuga cōpulsi sunt - dein ipis exuti castris supra xv. milia ligurū eo die cesa / capti duomilia et quīgenti. Tridio post ligurū ingauorū ora obsidib; datis in ditionē uenit Gubernatores nauiū conquisiti quīq; datos fuissent nauib / atq; omnes in custodiā cōiec ti - et a.c. maccio duūuiro naues ex gnis in ligures / ligustina ora trigīta die capte sūt Hi qui nūciauerūt litoraq; ad lenauū ferrēt. L. aurelij cocta C. Sulpitio galba roma missi simulq; peterēt ut L. emilio confecta pugna decedere et deducere suos milites liceret ar q; dimittere. utrūq; pmissū absenatu et sup plicatio ad oīa pulūinaria p triduū decreta Jussiq; pores perlinq; urbanas legiones sa bīnis sociis atq; nois latino e mittere delectū et ut pretor urbanus consulib; scriberet / se natū equū censere / subitarios milites tumul tus causa conscriptos primo quoq; tpe dimit ti - Colonia Trani eo anno deducta ē - Jn magrū etrusaq; de tarquiniēsib; quib;dam captū quina iugera data triū uiri deduxerūt C. Calpurnio piso p. Claudio pulcr. C. terē tius hister. siccitate et inopia frugū insigīs annus fuit - ter mēses nuq; pluisse memo ria proditū.

Odem anno magro .L. penly scribe sibi ja niculo dum cultores altius molīūtur p ram due lapidee arce octonos forme pedes longe quatnos late mūēte sunt opacius plu to ceuīcis literis latinus gnsq; ultra quarea

scripta erat. Jn altera nūmā pōpilīi regē
romanorū sepultū eē. Jn altera librog nūī
mepōpily eē. Eaq arcaq cū eramicoz sūā
dñs aperuisset / que titulū sepulti regis
habebat inanis inuēta, sine uestigio ullo
corporis humāi aut ullius rei p tabē tot ānoz
omnib ablapsis. Jn altera duo libri de
arcanis inuoluti septenos habuere libros / non
integros modo sz recentissimā sptē / septez
s. libri latini deinde pontifino erant / sep-
tem greci de disciplina sapientie que illis
erant eē potuit. adiecit annias ualerius
pithagoricos fuisse uulgate opinionis qua
creditur pithagore auditorē fuisse Numā
mdano probabili accōmodat fidē / p mo ab
anīas qui inter phos fuerūt libri lecti / mox
pluribus legentibus cū uulgarentur. C. Petilius
p̄tor urbis studio legendi eos libros alieno
petilio suāpsit / et erat familiaris ususq.
scribam cū questor p. petilius indeaurā
legerat. lectis rerū sūmis / cū aūz adiisset
plerasq dissoluēdaz religionē eē. L. Petili
us dixit se eos libros ignē nolle fieri
eē. Primusq id faceret se ei p̄mittere uti
quod seu usus seu auxilii sēbrē adeos
libros repetendos extimaret expiretur
integra sua gratia cū factum scriba. tr.
pl'. adit. ab tribunis ad senatū res est
relata. P̄tor eis iusiurandū dare parā
tum eē aiebat libros eos legi suarisq non
oportere senatus censuit / sanx habendū
q p̄tor iusiurandū polliceretur. Libros
quoq primo tpe incomito cremandos ee
Patrū pro libris quātū p. petilio ptori ma
iorisq parti tribunoz plebis uidetur dnō
eē soluēdū. Ja scriba nō accepit. Libri
incomito igne uictima his tpā incōspe
ctu ppli cremati st (Magnū bellū ea
estate eo ortū in hispania ultiore ad. v.
et. xxx. milia hominū quātī nūq ānā
celtiberi cōpauerūt. C. fuluio flaccq e
am obtinebat prouīcīā. Js quia armare
iuuentutē celtiberos audierat / absq is
auxilia contraxerat. sz nequaq nūo mi
litū hostē equabat. principio uere exer-
citū in carpētaniā duxit / et castra locauit
ad opidum ebura modico psidio in urbe
posito. Paucos post dies celtiberi milia duo
fere inde sub colle posuerūt castra / quos ubi
adesse p̄tor romanus sensit. ch. fuluius
fratrē cū duabus turmis suoz equitū ad
castra hostiū speculatū misit / ut uideret
quāta esset pugna abstinēt / rescisceret
rete / si hostiū equitatū exeuntē uidisset.
Jta ut p̄ceptū erat fecit. p dies aliquot nihil
ultra motū q̄ ut he duo turme oīderētur /
deinde subducēntur ubi equitatū castris ho
stiū p̄uenissent. Postremo et celtiberi oībus
mul copijs peditū equitūq castris egressi
acie directa medio fere spacio inter bi
na castra cōstiterūt. Campus omnis erat
planus et apertus pugne / ubi stetere in
spatio hostē expectantes / romanus inter
uallū suos admuuit p quatriduū cōtinuauit
illi eodem loco acie instructa temnerūt ab
romanis nihil motū. inde quiescere inca
stris celtiberi quia pugne copia nō fie
bat / equites tantū instationē egrediebā
tur ut parati eēnt si quid ab hoste mouc
retur / pene ex castra utriusq pabulatū et li
gnatū ibant / neutri alteros impedieteq.
P̄tor romanus ubi satis tot dierū quiete
credidit spe facta hostis nihil reponē
monitū. L. atilio cū hala sinistra et sex
milibus peditū auxiliorū circūire mō
tem iubet / qui ab tergo hostibus erat. Jnde
clamore audisset decurrere ad castra
eorū. Nocte proficisci iussit ne possēt cō
spici. Placuit luce prima. C. scribonius
p̄fectus sociū ad uallū hostiū cū equitibus
extraordinariis sinistre ale mittit / q si
ubi et propius accedere et plures q̄ so
liti erant celtiberi conspexerūt cis
equitatus effunditur castris simul et
peditibus signū ad eundū datur. Scri-
bonius ut p̄ceptū erat ubi primū fre
mitū equestriū audiuit auertit eos
ex castra repetit eo effusius sequi ho
stes primo equites mox et peditū a
cies aderat / haud dubia spe castra eo

die oppugnaturos qui trecentos passus ha
ud plus ab uallo aberant. Intracto flacc⁹
ubi satis abstractos eos a presidio castro⁹
suorū tanis est intra uallū exercitui instru
cto tribꝰ partibꝰ simul erupit clamore
nō tm ad arcendū certandū pugne sub
lato / ꝫ etiā ut qui imōtibꝰ erant exaudi
rent / nec morati sunt quin decurrerent
sicut impetū erat ad castra. Vbi quoq⁹
muliaria armatorum nō amplius tele
rum erat p̄sidiū / quos cū et pnuntas su
a et multitudo hostiū et improuisa res
terruisset / prope sine certamine capiūtur
castra castris que pars maxime pugnā
Hspn bus poterat imisit a tribꝰ signis. Postremi
celtiberorū qui in acie erāt sm̄ū flamā oc
spexere / demū p totā aciē uulnerātū est ca
stra amissa esse / et tū oīa maxime arderēt
Vnde illis ptor inde romanis animus fuit
Jam clamor suorū uicinorū ad eos ob
at. Jam ardentia hostiū castra appare
bant. Celtiberi parumper incerti an sus
tinant sint. Ceterū postq̄ receptis pul
sis nullus erat nec usq̄ nisi in certa in
se est spes pertinacius deintegro capessūt
pugnā. Acie media urgebāt / acriter
a quinta legione adiuti qui uenu
inquo sui generis prouīcia alia auxilia
instruxisse romanos cernebāt / cū ma
iore fiducia intulerunt signa. Jam pene cā
ut sinistrū cornu pellerentur romani / ni
septima legio succurrisset simul ab opido
ebura qui in p̄sidio relicta erāt / in medio
ardore pugne aduenerūt / et a tergo at
q̄ erat. Diu in medio cesi celtiberi / qui su
perant in omnes partes capessūt fugā.
Equites bipartito in eos emissi magnā
cedem ediderē / et tria uiginti milia ho
minū eo die cesa. Capta quattuor milia et
. dcc. cū equis plus quingentis / et sig
militaria octoginta et septē. Magna uic
toria / nō tm̄ incruenta / fuit. Roma
ni de duabꝰ legionibꝰ milites paulo plus
. cc. socium latini nōis remanserūt dccc.
xxx. exterorū auxiliarium. y. milia ferme
et quadringenti ceciderūt. Ptor in castra
uictorē exercitū reduxit. Atilius manē in
castris ase captis uisus. Postero die spolia
de hostibus lecta et pconione donati quo
uirtutis insigne fuerat / sanctis deūm inopi
dum Eburā deuectis / pcarpentariā ad eo
rum ebria dedicate legiones. Eadē die circūsed
sa cum accederēt auxilia accessisset mora
tribꝰ his nō quia ipi cōtecti sunt / ꝫ quia
profectos ab domo inexplicabiles cōtinuis
imbribus hiems et inflati amnes tenebant /
desperato auxilio suorū indedītionē uenit.
Flaccus quoq⁹ tēpestatibꝰ fedis coactis exer
citū omnē in urbē introduxit. Celtiberi q⁹
ab domo profecti erant dedītionis signa
Et tandē sup̄atis ubi pmū remisit imber
omnibus ciuitatibus Trebiā uenissent / postq̄ nulla
castra intra menia uiderunt aut in alta
parte mūtata / tanq̄ recessisse hostes pnegli
genter effusi ad opidū accesserūt. In eos
duabꝰ portis romani eruptionē fecerūt / et
inopinos adorti fuderūt. Que res adue
stantes eos et ad capessendā pugnā impedi
it / q̄ nō uno agmine nec ad signa tendē
uenerāt. Eadem magne parti ad fugam
salutē fuit. Pars cū toto passim campo se
diffuderūt. nec usq̄ conferti eos hostis
circūuenit. Cum ad xij. milia passuū / capta
ta plus quinq⁹ milia hominū / quadringēti
equi. Signa militaria sexaginta duo.
Quidā latini exigua cū domū se recipiebat
alterū agmen celtiberorū uenientium de
ditionē Trebic et suam cladē narrando au
tenunt / et tēplo inuisos castellaq⁹ sua
omnes dilapsi. Flaccus a contrebia pro
fectus p celtiberiam populando ducit legi
ones / multa castella oppugnando / maxīa
pars celtiberorū in dītionē uenit. Hec in
eriore hispania eo anno gesta. Jnuit
ionchalūis ptor sa aliquot plia cū Lusi
tanis fecit. Aquilegia colonia latina eo
dem anno in agro gallorū deducta. Tria
milia peditū quinquagena uigena / cen
turionibꝰ centena / quadragena equi
tes acceperunt. Tresuiri deduxerūt

P. Cornelius Sapio nasica. C. flamin⁹ et
L. Malius ad̄inius. Eodē die eo anno dedi
cate sunt Vna Veneri ericine ad portam
colinā. dedicauit L. Porcius et L. filius⁹
duūuir. Vota erat a cōsule Lucio porcio
ligustino bello. Altera in foro olitorio pi
etati cui sa eidem dedicauit. M. Acilius
Glabrio duūuir statuā q̄ auratā quę p̄
ma oūz in Italia est statua aurata pat̄
Glabrionis posuit. Is erat qui p̄ eam
eidem uouerat quo die⁹ cū rege Antiocho
ad Thermopylas depugnasset locauerat ex se
natus cōsulto.

P Et eo⁹ dies quib⁹ edes he dedicate est
L. Emilius paulus p cons. ex ligurī
bus ingaunis triūphauit / trā stulit coro
nas aureas quīq; et xx. nec p̄ter eas q̄ de
cē auri et argenti in eo triūpho latū. capti
ui multi principes Ligurū ante currum
ducti / eris triēnos milibus dimisit. Aure
runt ei triūphi famā legati ligurū pa
cem perpetuā orantes / ita in manūz ligurū
induxisse gentē nulla unq̄ arma nisi
imperata a p.r. sumere. Respōsū a q̄ fa
bio p̄tore ē ligurib⁹ uisu senatus ordē
eam nō nouā ligurib⁹ esse. Mens uō ut
nouę omī conuenięt esset uot̄ plurimū
referre ad cōsiles irent / et quę ab his
pata essent facerent. Nulli alij q̄ cōsu
lib⁹ senatū credituri ee sincera fide in
pace ligures ee pax in ligurib⁹ fluc-
In corsica pugnatū ei corsis ad duo
milia eorū. d). Pinarius p̄tor in acie occi
dit / Qua clade cōpulsi obsides dederunt
et cere centū milia pondo. Is sardiniā
exercitus ductus et cū illiensib⁹ gēte ne
mine quidē ex parte pacata saltū tā cē
tagine sib⁹ eodem anno obsides redditi p̄
cęq; cum his p.r. nō ase tantū ha rege
et massinissa pstitit / qui tū p̄sidio amato
rē cū inconmodis erat obtinebat
Ocrosam p̄uinciā cōsules habuerūt. d).
Tebius comicius ea roma reuocat cōsu
les creauit. A. postumiū albinū Luscinz
et C. Calphurniū pisonē p̄tores ex inde

facti. T. Sempronius gracchus L. Postumi⁹
albinus P. Cornelius mamertus T. Minuci⁹
moliculus. A. hostilius mancinus et C. Ossin⁹
hi omnes ydib⁹ martijs magistratū inierunt
Principio eius anni qua. A. Postumus albin⁹
et C. Calfurnius pisonis cōs. fuerūt. ab a. po
stumio cōsule in senatū introducti quier
hispania citeriore uenerāt a Q flacco. L.
Minuni legati et duo tribuni militū T.
Manlius et L. terētius massaliota. hi cū duo
sa filia dedicionē celebrare et cōfectā pro-
uinciā nūciassent / nec stipendio q̄ solet
mitti nec frumēto portato ad exercitū ineū
annū q̄us ee petierūt absenatu p̄mū obrep-
sise gestas dis immortalib⁹ honos hēretur.
Deinde ut L. fuluio decedenti de prouincia
deportare inde exercitū. Cui⁹ forte opa ipsi
multi ante ipz p̄tores usi erant liceret / q̄
fieri posset q̄ ita debere erā prope nocctu
esset. Ita eni obstinatos ee milites ut nō
ultra retineri posse in prouincia uiderētur /
in tumultū inde abituri essent si nō dimit
terētur / aut in p̄mio fam si quis ī pense
retineret sedicionē erariū. Cōsulib⁹
ambob⁹ prouinciā ligures ee senatus iussit.
P̄tores ei sortiti sunt. A. hostilio urbana
T. Minucio pegrina euenit. P. Cornelio
Sardinia. hispanias sortiti L. Postumi⁹
citeriorē et T. Sempronius ulteriorē. Is
qua successurus q. fuluio erat nequit ee
exercitu prouincia expoliaretur. Quero i-
quit de te L. Minuci ei cōsecrā p̄uincia
nistes / cristimes ne celtiberos populos
in fide mansuros / ita ut sine exercitu ea p
uincia obtinen possit. Si neq; de fide par
barorū quicq̄ tempe aut affirmare nob⁹
potes et habendū illic ut illū exercitū cen
ses utri tandē auctor senatui es supple
mentū in hispaniā mittendi. ut hi mō
quib⁹ emerita stipendia st milites dimit
tantur ueteribus militib⁹ tirones immisce
antur / an deducts prouincia ueteribus legi
onib⁹ nouas conscribendi et mittendi
ei cōtentū triūphūm et mitiores barba
ros erutare ad rebellādū possit / dictu

quàm re facilius sit prouinciam ingenio ferocem rebellatricem confeciße Paucæ ciuitates, ut quidem ego audio, quas uicina maximè hyberna premebant, in ius ditionemq̃ uenerunt: ulteriores in armis sunt. quę cum ita sint, ego iam hinc prędico P. C. me exercitu eo qui nunc est. Remp. administraturum si deducat secum Flaccus legiones, loca pacata me ad hybernacula electorum, neq̃ nouum militem ferocißimo hosti obiecturum. Legatus ad ea quę interrogatus erat, respondit, neq̃ se, neq̃ quenquam alium diuinare poße quid in animo Celtiberi haberent, aut porrò habituri eßent. itaq̃ negare non poße, quin rectius sit etiam ad pacatos barbaros nondum satis aßuetos imperio, exercitum mitti. nouo autem, an uetere exercitu opus sit, eius eße dicere, qui scire poßit qua fide Celtiberi in pace mansuri sint, simul et qui illud exploratum habeat, quieturos milites si diutius in prouincia retineantur. si ex eo quod aut inter se loquãtur, aut succlamationibus apud concionantem imperatorem significent, qd sentiant coniectandum sit, palàm uociferatos eße, aut imperatorem in prouincia retenturos, aut cum eo in Italiam uenturos eße. Disceptationem inter prętorem legatumq̃ consulum relatio interrupit, qui suas ornati prouincias priusquam de prętoris exercitu ageretur equum censebant. Nouus omnis exercitus consulibus est decretus, binę legiones Romanę cum suo equitatu et socium Latini nominis, quantus semper numerus, XV. millia peditum et. DCCC. equites cum hoc exercitu Apuanis Liguribus ut bellũ inferrent, mandatum est. P. Cornelio et M. Bebio prorogatum imperium iußiq̃ prouincias obtinere donec COSS. uenißent tum imperatum, ut dimißo quem haberent exercitu, reuerterentur Romam. de Tib. Sempronij deinde exercitu actum est. nouam legionem ei quinq̃ millium et ducentorum peditum cũ equitibus quadringentis consules scribere iußi, et mille prętera peditum Romanorum quinquaginta equites, et socijs è nomine Latino imperare septem millia peditũ CCC. equites, cum hoc exercitu placuit ire in Hispaniam citeriorem Tib. Sempronium Q. Fuluio permißum, ut qui milites ante Sp. Postbumium et Q. Martiũ COSS. ciues Romani socij ue in Hispaniam transportati eßent et prętera supplemento adducto quod amplius duabus legionibus quam. X. millia, et CCCC. pedites, sexcenti equites eßent et socium Latini nominis XII. millia, DC. equites: quorum forti opera duobus aduersus Celtiberos prelijs usus. Q. Fuluius eßet: eos si uideretur, secũ deportaret. Et supplicationes decretę, quòd is prospere Remp. geßisset. et cęteri prętores in prouincias mißi. Q. Fabio Buteoni prorogatum in Gallia imperium est. Octo legiones pręter exercitum ueterem, qui in Liguribus in spe propinqz

missionis erat, eo anno esse placuit & is ipse exercitus egre explebatur propter pestilentiam quæ iam tertius annum urbem Romanam atq; Italiam uastabat. Prætor T. Minutius, & haud ita multo pòst COSS. C. Calpurnius moritur, multiq; alij omnium ordinum illustres uiri postremò prodigij loco ea clades haberi cepta est C. Seruilius PONTIF. MAX: piacula ira deûm conquirere iussus decenuiri libros inspicere: consul Apollinj: Æsculapio saluti dona uouere, & dare signa inaurata quę uouit, deditq; Decenuiri supplicationem in biduum ualitudinis causa in urbe & per omnia fora concilìabulaq; edixerunt. I maiores duodecim annis omnes coronati, & lauream in manu tenentes supplicauerunt. Fraudis quoq; humanę insinuauerat suspicio animis & ueneficij quæstio ex S. C. quod in urbe propius ue urbem decem millibus passuum esset commissum, C. Claudio prętori, qui in locum T. Minutij erat suffectus ultra decimũ lapidem per fora conciliabulaq; C. Mænio, priusquam in Sardiniam prouinciam traijceret, decreta. Suspecta COS. erat mors maxime. necatus à Quarta Hostilia uxore dicebatur. ut quidem filius eius Q. Fuluius Flaccus in locum uictrici COS. est declaratus: aliquanto magis infamis mors Pisonis cepit esse & testes existebant: qui post declaratos COSS. Albinum & Pisonem, quibus comitijs Flaccus tulerat repulsam, & exprobratum ei à matre dicerent, quod iam ei tertiùm negatus consulatus petenti esset, & adiecisse, pararet se ad petendum, intra duos menses effecturam ut COS. fieret. Inter multa alia testimonia ad causam pertinentia, hęc quoq; uox nimis uero euentu comprobata ualuit cur Hostilia damnaretur. Veris principio huius dum COSS. nouos delectus Romę tenet: mors deinde alterius & creandi comitia consulis in locum eius omnia tardiora fecerunt: interim P. Cornelius & M. Bebius qui in Consulatu nihil memorabile gesserant, in Apuanos Ligures exercitum induxerunt Ligures, qui ante aduentũ in prouinciam consulum non expectassent bellum in prouiso oppressi, ad duodecim millia hominũ dediderunt se Eos, consulto p literas prius senatu deducere ex montibus in agros campestreis procul ab domo, ne reditus spes esset. Cornelius & Bebius statuerunt. nullum alium antè finẽ rati fore Ligustini belli Ager publicus P. R. erat in Samnitibus, qui Taurasinorum fuerat, cum traducere Ligures Apuanos uellent, edixerunt Ligures ab Anido montibus descendere cum liberis coniugibusq; sua omnia secum portarent Ligures sæpe per legatos deprecati ne penates, sedem in qua geniti

eßent ſepulcra maiorum cogerentur relinquere, arma, obsides pollicebantur, posteaquam nihil impetrabant, neq; uires ad rebellandū erant, edicto paruerunt. Traducti sunt publico sumptu ad quadraginta millia liberorum capitū cum fœminis puerisq; argenti data centum & quinquaginta millia, unde in nouas ędes compararent quę opus eßent, agro diuidendo dandoq; ijdem qui traduxerant, Cornelius & Bebius prępositi postulantibus tamen ipsis quinque uiri ab senatu dati quorum ex cōsilio agerent Transacta re cum ueterem exercitum Romam deduxißent triumphus ab senatu est decretus. Hi omnium primi nullo bello gesto triumpharunt. tantum hostes ducti ante currum: quia nec quid ferretur neque quid duceretur captū, neque quid militibus daretur, quicquam in triumphis eorum fuerat Eodem anno in Hispania Fuluius Flaccus propr. quia successor in prouinciam tardius ueniebat, educto exercitu ex hibernis ulteriorem Celtiberię agrum, unde ad deditionem non uenerant instituit uastare qua re irritauit magis quam conterruit animos barbarorum: & clam comparatis copijs saltem Manlianum per quem transiturum exercitū Romanum satis sciebant, obsederunt. In Hispaniam ulteriorem euntі L. Postumio Albino collegę Gracchus mandauerat, ut Q. Fuluium certiorem faceret Tarraconem exercitum adduceret ibi dimitti ueteranos supplementumq; distribuere, & ordinare omnem exercitum sese uelle dies quoq; & ea propinqua edita Flacco est, qua successor eßet uenturus Hęc noua allata res, omißis quę agere instituerat, Flaccum raptim deducere exercitum ex Celtiberia cum coegißet: barbari cauſę ignari suā defectionem, & clam comparata arma sensiße eum & pertimuiße rati, eo ferocius saltum insederunt. Vbi eum saltum prima luce agmen Romanum intrauit repente ex duabus partibus simul exorti hostes Romanos inuaserunt. quod ubi uidit Flaccus primos tumultus in agmine per centuriones stare omneis suo quenq; loco, & arma expedire iubendo, sedauit: & sarcinis iumentisq; in unum locum coactis copias omneis partim ipse, partim per legatos tribunosq; militum ut tempus, ut locus postulabat sine ulla trepidatione instruxit cum bis deditis rem eße admonens, scelus & perfidiam ipsis non uirtutem nec animum accessiße; reditum ignobilem in patriam; clarum ac memorabilem eos sibi feciße: cruentos ex recenti cędę hostium gladios & manantia sanguine spolia, Romam ad triumphum delaturos Plura dicī tempus non patiebatur inueniebant se hostes

& in partibus extremis iam pugnabatur deinde acies concurrerunt atrox ubiq; prelium, sed uaria fortuna erat, egregie legiones, nec segnius duę alę pugnabant externa auxilia ab simili armatura meliore aliquantum militum genere urgebantur, nec locum tueri poterant. Celtiberi ubi ordinata acie & signis collatis se non esse pares legionibus senserunt cuneo impressionem fecerunt quo tantum ualent genere pugnę ut quacumq; parte perculere impetu suo sustineri nequeant: tuc quoq; turbatę legiones sunt, prope interrupta acies Quam trepidationem ubi Flaccus conspexit, equo aduehitur ad legionarios equites: & Ecquid auxilij in uobis est? actum iam de hoc exercitu erit? cum undiquę acclamassent, quin ederet quid fieri uelit, non segniter imperium executuros: Duplicate turmas inquit duarum legionum equites et permittite equos in cuneum hostium, quo nostros urgent id cū maiore ui equorum facietis; si effręnatos in eos equos immittitis quod sępe Romanos equites cū magna laude fecisse sua memorię proditum est. Dicto paruerunt detractisq; frenis bis ultro citroq; cum magna strage hostium infractis omnibus hastis transcurrerūt. Dissipato cuneo, in quo omnis spes fuerat Celtiberi trepidare, & prope omissa pugna locum fugę circumspicere. Et alarij equites, postquam Romanorum equitum tam memorabile facinus uidere, & ipsi uirtute eorum accensi, sine ullius imperio, in perturbatos iam hostes equos immittunt. Tunc uerò Celtiberi omnes in fugam effunduntur & imperator Romanus auersos hosteis contemplatus edem Fortunę equestri, Louiq; OPT. MAX. ludos uouit ędduntur Celtiberi per totum saltum dissipati fugą Decem & septem millia hostiū cęsa eo die traduntur uiui capti plus tria millia septuaginta septem cum signis militaribus equis propè mille centum nullis castris eo die uictor exercitus mansit, uictoria non sine iactura militum fuit quadringenti. LXXII. milites Romani socium ac Latini nominis mille decem et nouē cum bis tria millia militum auxiliariorum perierunt. Pr. qui biduo ante uenerat obuiam processit gratulatusq; est, quod Remp. egregie gessisset. cum summa concordia quos dimitterent quosq; retinerent milites, composuerunt Inde Fuluius exauctoratis militibus in naues impositis Romam est profectus. Sempronius in Celtiberiam legiones duxit COSS. ambo in Ligures exercitus induxerunt diuersis partibus. Postumius prima & tertia legione Balistam Suismontiumq; montem obsedit: & premendo presidijs angustos saltus eorum commeatus intercluſit, inopiaq; omnium rerum eos perdomuit Fuluius secunda & quarta legione

ita uulter zaltes rem te priored Tarracon est pduxit Veniens uio Tib. pronius

adortus a Pisis Apuanos Ligures, qui eorum circa Macram fluuium inculebant in deditionem acceptos, ad septem millia hominum in naues impositis preter oram Hetrusci maris Neapolim transmisit, inde in Samnium traducti, agerque bis inter populares datus est Montanorum Ligurum ab A. Postumio uineę cesę frumentagę deusta donec cladib⁹ omnibus belli coacti in deditionem uenerunt, armagę tradiderunt Nauibus inde Postumius ad uisendam oram inganneorum intermediorumgę Ligurum processit. Priusquam bi COSS. uenirent, ad exercitum qui Pisas inductus erat pręerant A. Postumius & frater Q. Fuluij M. Fuluius Nobilior secundę legionis Fuluius Tr. milia erat is mensibus suis dimisit legionẽ iureiurando adactis centurionib⁹ ęs in gratium ad quęstores esse delaturos, Hoc ubi Placentiam (nam eo forte erat profectus) Fuluio, nuntiatum est cum equitibus expeditis secutus dimissos quos eorum potuit assequi deduxit castigatos Pisas de ceteris COS. certiorem fecit eo referentę S. C. factum est ut M. Fuluius in Hispania relegaretur ultra nouam Carthaginem Litęregę ei datę sunt a COS. ad P. Manlium in Hispaniam ulteriorem deferendę. milites iussi adsigna redire causa ignominię uti semestre stipendium in eum annum esset ei legioni decretum qui miles ad exercitum non redisset cum ipsum bonagę eius uendere COS. iussus eodem anno L. Duronius, qui pretor anno superiore ex Illirico cũ decem nauibus Brundisium redierat inde in portu relictis nauibus cum uenisset Romã inter exponendas res quas ibi gessisset, haud dubie in regem Illiriorum Gentium latrocinij omnis maritimi causam aduertit ex regno eius omnes naues esse, quę superi maris orã depopulatę essent de his rebus se legatus misisse, nec conueniendi regis potestatem factam Venerant Romam legati à Gentio, qui quo tempore Romani conueniendi regis causa uenissent agrum forte eum in ultimis partibus fuisse regni dicerent petere Gentium ab senatu, ne crederent confictis criminibus in se quę inimici detulissent, ad ea Duronius adiecit, multis ciuibus Romanis & socijs Romani Latini nominis iniurias factas in regno eius & Ciues Romanos dici Corcyrę retineri eos omneis Romam adduci placuit C. Claudium Pr. cognoscere: negę ante Gentio regi legatis ue eius responsum reddi Inter multos alios, quos pestilentia eius anni absumpsit

sacerdotes quoq; aliquot mortui sunt, L. Valerius Flaccus pontifex mortuus est in eius locum suffectus est Q. Fabius Labeo. P. Manlius, qui nuper ex ulteriore Hispania redierat: triumuir epulo Q. Fuluius M. F. in locu eius triumuir cooptatus tum prętextatus erat, de rege sacrificio sufficiendo in locum C. Cornelij Dolabellę contentio inter C. Seruilium PONT: MAX: fuit et L. Cornelium Dolabellam diumuirum naualem quem ut inauguraret pontifex magistratu sese abdicare iubeat recusatiq; id facere ob eam rem multa duumuiro dicta a pontifice. de que ea cum prouocasset certatu ad populum cum pluresq; iam tribus intro uacatę dicto esse audientem pontifici duumuiros iuberet multamq; remicti, si magistratu se abdicasset ultimum decęlo quod comitia turbaret interuenit. religio inde fuit pontificibus inaugurandi Dolabellę P. Clęlium Siculum inauguratus erat Exitu anni & C. Seruilius Geminus PONT. MAX. decessit, idem decemuir sacrorum fuit pontifex in locum eius à collegio cooptatus est Q. Fuluius Flaccus in pontificem maximu Æmilius Lepidus cum multi clari uiri petissent. & decemuir sacrorum Q. Martius Philippus in eiusdem locum est cooptatus & augur Sp. Posthumius Albinus decessit in locum eius P. Scipionem filium Africanj augures cooptarunt Cumanis eo anno petentibus permissum ut publice Latine loquerentur & pręconibus latine uendendi ius esset, Pisanis agrum pollicentibus, quo Latina colonia deduceretur, gratię ab senatu aptę triumuiri creati ad eam rem. Q. Fabius Buteo, M. & P. Popilij Lenates. A C. Męnio Pr. cui Prouincia Sardinia cum euenisset additum erat, ut quęreret de ueneficijs longius ab urbe decem millibus passuum literę allatę essent iam tria millia hominum damnasse, & crescere sibi quęstionem indicijs, aut eam sibi esse defendendam, aut prouinciam dimittendam. Q. Fuluius Flaccus ex Hispania redyt Romam cum magna fama gestarum rerum qui cum extra urbem triumphi causa esset COS. est creatus cum L. Manlio Acidino & post paucos dies cum militibus quo secum deduxerat triumphans urbem est inuectus. Tulit in triumpho coronas aureas centum uiginti quatuor, prętereà auri pondo triginta unum, & signati obscensis nummùm centum septuaginta tria M. Ducentos. militibus de preda quinquagenos denarios dedit duplex Centurionibus triplex equiti: tantundem socijs Latini nominis & stipendium omnibus duplex. Eo anno rogatio primum lata est ab L. Iulio Tr. pl. quot annos nati quemq; magistratum peterent caperentq;

inde cognomen familię inditum
ut annales appellarentur. Prr.
quatuor post multos annos lege
Bebia creati, qui alternis quater-
nos iubebat creari. Hi facti .C.
Cornelius Scipio, L. Valerius
Leuinus, Q. & M. Mutij Scę-
uolę Q. Fuluio, & L. Manlio
COSS. eadem prouincia, quę su-
perioribus pari numero copię pe-
ditum, equitum, ciuium, socioru
decretę In Hispanijs duabus Tib.
Sempronio & L. Posthumio cũ
ijsdem exercitibus, quos haberent
prorogatum imperium est & in
supplementum COSS. scribere
iussi ad tria millia peditum Ro-
manorum .CCC. equites quing
millia sociorum Latini nominis
& quadringentos equites P. Mu-
tius Scęuola urbanam sortitus
prouinciam est & ut idem quę-
reret de ueneficijs in urbe, &
propius urbem decem millia pas-
suum C. Cornelius Scipio pe-
regrinam Q. Mutius Scęuola
Siciliam, L. Valerius Leuinus
Sardiniam Q. Fulius COS.
priusquam ullam rem publicam
ageret liberare et se, & Remp.
religione uotis soluendis dixit
uelle, uouisse se quo die postre-
mum cum Celtiberis pugnas-
set ludos Ioui .OPT.MAX:
& ędem equestri Fortunę sese
facturum; in eas res sibi pecuni-
am collatam esse ab Hispanis
Ludi decreti. & ut duumuiri
ad ędem locandam crearentur
de pecunia finitur, ne maior causa
ludorum consumeretur quàm
quantam Fuluio Nobiliori post
Ætolicum bellum ludos faciendi
decreta esset, neue quid ad eos
ludos arcesseret, cogeret, accipe-
ret, faceret. aduersus id .S.C.
quod L. Æmilio C. Bebio
COSS. de ludis factum esset
Decreuerat id senatus propter
effusos sumptus factos in ludos
T. Semproni ędilis, qui graues
non modo Italię ac socijs La-
tini nominis, sed etiam prouin-
cijs externis fuerant. Hyems eo
anno niue seua & omni tem-
pestatu genere fuit, arbores
quę obnoxię frigoribus sunt
deusit cunctas & ea tum ali-
quanto quam aliàs longior fuit
itaq; latinas mox subito coorta
& intollerabilis tempestas in mo-
te turbauit: instauratęq; sunt ex
decreto pontificum. Eadem tem-
pestas & in Capitolio aliquot
signa constrauit, fulminibusq;
complura loca deformauit, ędem
Iouis Terracinę, ędem albam
Capuę portamq; Romanam mu-
ri pinnas aliquot locis decussit
Hęc inter prodigia nuntiatum
& ab Reate, tripedem natum mu-
lum Ob eam decem uiri iussi
adire libros edidere quibus dijs
& quot hostijs sacrificaretur
& ob fulminibus complura loca
deformata ad ędem Iouis ut
supplicatio diem unum esset Lu-
di deinde uotiui. Q. Fuluij COS.
per dies decem magno apparatu
facti Censorum inde comitia

habita. creati M. Æmiliuſ Lepiduſ PONT. MAX: & M. Fuluiuſ Nobilior qui ex Ætolis triumphauerat. Inter hos uiros nobileſ inimicitię erant, ſępe multiſ & in ſenatu, & ad populum atrocibuſ celebratę certaminibus comitijs confectis, ut traditum antiquituſ eſt, cenſoreſ in campo ad aram Martiſ ſellis curulibuſ conſederunt quò repente principes ſenatorum cum agmine uenerũt Ciuitatis inter quos Q. Cęcilius Metelluſ uerba fecit. Non obliti ſumuſ cenſores uoſ paulò ãte ab uniuerſo P. R. moribuſ noſtris prępositoſ eße: & noſa nobis debere indicandum tamen eſt qd omneis bonos in uobiſ aut offendat aut certe mutatum malint Singulos cum intuemur M. Æmily, M. Fului: neminem hodie in ciuitate habemuſ, quem ſi reuocemur in ſuffragium, uelimuſ uobis prętatum eße. ambo cum simul aſpicimuſ, non poßumuſ nõ uereri ne male comparati ſitis nec tantum Reip. proſit quod omnibuſ nobis egregie placetis quàm quòd alter alteri diſplicetis, noceat Inimicitias per annos multoſ uobisipſis graues et atroces geretis: quę periculum eſt ne ex hac die nobis & Reip. quàm uobis grauiores fiant. De quibuſ cauſis hoc timeamuſ, multi ſuccurrunt quę dicerentur niſi forte implacabiles fueritis, implicauerit animos ueſtros Has ut hodie ut in iſto templo finiatiſ ſimultateſ, quę ſumuſ uoſ uniuerſi, & quos coniunxit ſuffragijs ſuis P. R. hac etiã reconciliatione gratię coniungi a nobis ſinatis, uno animo, uno conſilio, legatis ſenatum, equites recenſeatiſ agatiſ cenſum, luſtrum condatiſ, quod omnibuſ fere precationibuſ nuncupabitis uerbis, ut ea reſ mibi collegęq; meo bene & feliciter eueniat: ita ut uere, ut ex animo uelitis euenire, efficiatisq; ut quod deoſ precati eritiſ, id uos uelle etiam homines credamus. T. Tatius & Romulus in cuiuſ urbis medio foro acie hoſtes concurrerant ibi concordeſ regnarunt Non modo ſimultateſ, ſed bella quoq; finiuntur. ex infeſtis hoſtib⁹ plerumq; ſocij fideles interdum etiam ciues fiunt Albani diruta Alba Romam traducti ſunt: Latini, Sabini in ciuitatem accepti Vulgatum illud quia uerum erat in prouerbium uenit, Amicitias immortaleis, inimicitias mortaleis debere eße. Fremitus ortus cum aßenſu deinde uniuerſorum uoces idem petentium confuſę in unũ orationẽ interpellarunt. Inde Æmilius queſtus cum alia, tum bis a M. Fuluio ſe certo conſulatu deiectam; Fuluius contra queri ſe ab eo ſemper laceßitum & in probrum ſuum ſponſionem factam tamen ambo ſignificare, ſi alter uellet ſe in poteſtate tot principum ciuitatiſ futuroſ. Omnibuſ inſtantibuſ qui aderant dexteras

^ et admoneri ut regi non uos ^

fidemqꝫ dedere, mittere uere ac finire odium deinde collaudantibus cunctis deducti sunt in Capitolium & curę super tali re principium, & facilitas censorum egregiè comprobata ab senatu, & laudata est. Censoribus deinde postulantibus, ut pecunię summa sibi, qua in opera publica utere-tur, attribueretur: uectigal annuum decretum est. Eodem año in Hispania L. Postumius & Tib: Sempronius proprr. comparauerunt ita inter se, ut in uacceos per Lusitaniam iret Albinus inde in Celtiberiam reuerteretur. Gracchus quod maius ibi bellum esset in ultima Celtiberię penetrauit. Mundam urbem primum ui cępit, nocte ex improuiso aggressus. acceptis deinde obsidibus, prędioqꝫ imposito. castella oppugnare, agros urere donec ad prędualidam aliam urbem (certimam appellant Celtiberi) peruenit ubi cum iam opa admoueret. ueniunt legati ex oppido quorum sermo antiquę simplicitatis fuit non dissimulantiũ bellaturos, si uires essent petierũt enim ut sibi in castra Celtiberorum ire liceret ad auxilia accipienda. si non impetrassent tũ separatim eos ab illis se consulturos. Permittente Gracchо ierunt & post paucis diebus alios decem legatos secum adduxerunt Meridianum tempus erat nihil priuś petierunt à Pr. quam ut bibere sibi iuberet dari. epotis primis poculis iterum poposcerunt, magno risũ circunstantium in tam rudibus & moris omnis ignaris ingenijs tum maximus natu ex ijs, Missi sumus, inquit à gente nostra qui sciscitaremur qua tandem refretus arma nobis inferres? Ad hanc percunctationem Gracchus exercitu se egregio fidentem uenisse respondit quem si ipsi uisere uelint quo certiora ad suos referant potestatem se eis facturum esse tribunisqꝫ mil: imperat, ut ornati omneis copias peditum, equitumqꝫ, & decurrere iubeant armatas. Ab hoc spectaculo legati missi deterruerunt suos ab auxilio circunsessę urbi ferendo. Oppidani cum ignes nocte turribus ne quicquam (quod signum conuenerat) sustulissent: destituti ab unica spe auxilij in deditionẽ uenerunt sestertium nummũm quater & uicies ab ijs est exactũ quadraginta nobilissimi equites nec obsidum nomine (nam militare iussi sunt) & tamen re ipsa ut pignus fidei essent. Inde iam duxit ad Alcem urbem, ubi castra Celtiberorum erant à quibus uenerant nuper legati eos cum per aliquot dies armaturam leuem immittendo in stationes lacessisset paruis prędijs indies maiora certamina serebat ut omnes extra munitiones eliceret. Vbi quod petebatur sensit

effectum auxiliorum prefectis imperat, ut contracto certamine tanquam multitudine superarentur, repente tergis datis ad castra effuse fugerent; ipse intra uallum ad omneis portas instruxit copias. Haud multum temporis interceßit cũ ex composito refugientium suorum agmen, post effuse sequentes barbaros conspexit. instructam ad hoc ipsum intra uallum habebat aciem, itaq; tantum moratus, ut suos refugere in castra libero introitu sineret: clamore sublato simul omnibus portis erupit. Nõ sustinuere impetum nec opinatũ hostes, qui ad castra oppugnanda uenerant ne sua quidem tueri potuerunt nam ex templo fusi, fugati mox intra uallum pauentes compulsi, postremo exuuntur castris. Eo die nouem milia hostium cęsa capti uiui trecenti uiginti equi centum duodecim signa militaria triginta septem de exercitu Romano centum nouẽ ceciderunt. Ab hoc prelio Gracchus duxit ad depopulandum Celtiberiam legiones & cum ferret passim cuncta atq; ageret populiq; alij uoluntate, alij metu iugum acciperent: CIII. oppida intra paucos dies in deditionem accepit preda potitus ingẽti est. Conuertit inde agmen retrò, unde uenerat ad Alcen, atq; eam urbem oppugnare instituit. Oppidani primum impetum hostium sustinuerunt deinde cum iam non armis modo, sed etiam operibus oppugnarentur: diffisi presidio urbis in arcem uniuersi conceßerunt postremo et inde premißis oratoribus, in ditionem se suaq; omnia Romanis permiserũt. Magna inde pręda facta est multi captiui nobiles in potestatem uenerunt inter quos & Tiburi filij duo, & filia. Regulus hic earũ gentium erat, longo potentißimus omnium Hispanorum. Audita suorum clade, mißis qui fidem uenienti in castra ad Gracchum peterent, uenit, et primum quęsiuit ab eo ne sibi liceret ac suis uiuere? cum pretor uictori respondißet, quęsiuit iterum, si cum Romanis militare liceret? id quoq; Graccho permittente, sequar, inquit, uos aduersus ueteres socios meos, quoniam illos ad me propiunt suspicere. Secutus est inde Romanos, fortiq; ac fideli opera multis locis rẽ Romanam adiuuit. Ergauia inde nobilis et potens ciuitas aliorum circa populorum cladibus territa portas aperuit Romanis. Eam deditionem oppidorum haud cum fide factam quidam autores sunt, è qua regione abduxißet legiones, extemplo inde rebellatum; magnoq; eum postea prelio ad montem Chaunũ cum Celtiberis à prima luce ad sextam horam diei signis collatis pugnaße; multos utrinq; ceciderße, nec aliud magnopere uictores fuiße Romanos nisi quod postero die manentes intra uallũ prelio lacessierint: spolia per totum diem legiße tertio die prelio maiore iterum pugnatũ & tum demũ haud dubie uictos

Celtiberos castraq; eorum capta & direpta esse uiginti duo millia hostium eo die esse cesa: plus trecentos captos: parem ferè equorum numerum & signa militaria septuaginta duo; inde debellatum, ueramq; pacem nō fluxa ut ante fide Celtiberos fuisse Eadem estate & L. Postbumium in Hispaniam ulteriorē bis cum Vacceis egregie pugnasse scribunt, ad triginta & quinque millia hostium occidisse & castra oppugnasse. Propius uero esse, serius in prouinciam peruenisse, quam ut ea estate potuerit res gerere. Censores fideli concordia senatum legerunt princeps electus est ipse censor. M. Æmilius Lepidus PONT. MAX: tres electi de senatu retinuit quosdam Lepidus a collega preteritos, Opera ex pecunia attributa diuisaq; inter se, hec confecerunt Lepidus molem ad Tarracinam ingratum opus, quod predia habebat ibi priuatamq; publice rei impensam insuerat. Theatrum & proscenium ab Appollinis edem Iouis in Capitolio, columnasq; circà poliendas albo locauit & ab his columnis, que in commode opposita uidebantur signa amouit: clypeaque de columnis, et signa militaria affixa omnis generis dempsit M. Fuluius plura, & maioris locauit usus portum & pilas potis in Tyberim, quibus pilis fornices post aliquot annos P. Scipio Africanus, & L. Mummius censores locauerunt imponendos: basilicam post argentarias nouas & forum piscatorium circundatis tabernis, quas uendidit in priuatum & forum et porticum extra portam Trigeminam, & aliam post natalia & ad fanum Herculis & post spei ad Tiberim edem Appollinis Medici habuere et in promiscuo pretores pecuniam ex ea cōmuniter locarunt aquas adducendam fornicesq; faciendos impedimento operi fuit. M. Licinius Crassus qui per fundū suum duci non est passus Portiora quoq; & uectigalia ijdē multa instituerunt. complura sacella publicaq; occupata a priuatis publicaq; sacra ut paterent essentq; populo curarunt mutarunt suffragia regionatimq; generibus hominum causisq; & questibus tribus descripserunt Et alter ex censoribus M. Æmilius petijt ab senatu, ut sibi dedicationis templorum Reginę Iunonis et Dianę; quę bello Ligustino ante annis octo uouisset pecunia ad ludos decerneretur, uiginti millia eris decreuerunt. Dedicauit eas edes utranq; in circo Flaminio ludosq; scenicos triduum post dedicationem templi Iunonis, biduum post Dianę & singulos dies fecit in circo Idem dedicauit edem Larium permarinum in campo uouerat eam annis quadraginta ante L. Æmilius Regillus, nauali prelio aduersus

prefectos regis Antiochi supra ualuas templi tabula cum titulo hoc fixa est, Duello magno regibus dirimendo caput subigendis patrandę pacis hec pugna exeunti L. Æmilio M. Æmilij filio, auspicio, imperio, felicitate ductuq; eius inter Ephesum Camuchunq; inspectante COS. ipso Antiocho exercitu omni, equitatu elephantisq; classis regis Antiochi antea sic uicta, fusa, contusa, fugataq; est ibiq; eo die naues longę cū omnibus sociis captę sexaginta duę ea pugna pugnata rex Antiochus, regnumq; eius rei ergò ędem Laribus permarinis uouit Eodem exemplo tabula in ęde Iouis in Capitolio supra ualuas fixa est Biduo quo senatū legerunt censores Qu. Fuluius COS. profectus in Ligures per inuios montes uallesq; saltus cū exercitu transgressus, signis collatis cum hoste pugnauit neq; tantum acie uicit sed castra quoq; eodem die cępit Tria millia ducenti hostium omnisq; ea regio Ligurum in deditionem uenit COS. deditos in campestreis agros deduxit presidiaq; montibus imposuit Celeriter ex ex prouincia litere Romam uenerunt supplicationes ob eas res gestas in triduum decrete sunt Prr. quadraginta hostijs maioribus per supplicationes rem diuinam fecerunt Ab altero COS. L. Manlio nihil memoria dignum in Liguribus est gestum Galli Transalpini tria millia hominum in Italiam transgressi, neminem bello lacessentes, agrum à COS. & senatu petebant: ut pacati sub imperio P. R. essent Eos senatus excedere Italia iussit: & COS. Q. Fuluium querere & animaduertere in eos, qui principes & autores transcendendi Alpes fuissent. Eodem anno Philippus rex Macedonum senio et mœrore consumptus post mortē filij decessit Demetriade hybernabat, cum desiderio anxius filij; tum pœnitentia crudelitatis sue quę stimulabat animum et alter filius haud dubie et sua & aliorum opinione rex, conuersiq; in eum omnium oculj & destituta senectus: alijs expectantibus suam mortem alijs ne expectantibus quidem quo magis angebatur & cum eo Antigonus Echecratis filius nomen patrui Antigoni ferens, qui tutor Philippi fuerat regię uir maiestatis, nobili etiam pugna aduersus Cleomenem Lacedemonium clarus Tutorem eum Greci, ut cognomine a ceteris regibus distinguerent appellarunt. Huius fratris filius Antigonus ex honoratis Philippi amicis unus incorruptus permanserat: eiq; ea fides nequaquam amicum Persea inimicissimum fecerat is prospiciens animo quanto cū periculo

ſuq hereditaſ regni uentura eßet
ad Perſea, ut primum labare a-
nimum regiſ & ingemiſcere in-
terdum filij deſiderio ſenſit nūc
prębendo aureiſ, nunc laceßędo
etiam mentionem rei temere a-
ctę, ſępe querenti querens &
ipſe aderat & cum multa ad-
ſoleat ueritaſ prębere ueſtigia
ſui omni ope adiuuabat, quo
maturiuſ omnia emanarent. Su-
ſpecti & miniſtri facinoris Ap-
pelleſ maxime & Philocles
erant qui Romam legati fuerāt
literaſq exitiales Demetrio ſub
nomine Flaminini attulerant fal-
ſas eße & a ſcriba uitiataſ ſi-
gnumq adulterinum, uulgo in
regia fremebant Ceterum cum
ſuſpecta magiſ, quam manifeſta
eßet rex, forte Xychuſ obui-
uſ fit Antigono, comprehenſuſq
ab eo in regiam eſt perductus
relicto eo cuſtodibuſ, Antigonuſ
ad Philippum procęßit. Multis
inquit, ſermonibuſ intellexiße
uideor, magno te eſtimaturum
ſi ſcire uera omnia poßis de fi-
lijs tuiſ, uter ab utro petituſ fra-
ude & inſidijs eßet homo unuſ
omnium qui nodum huiuſ er-
roriſ exoluere poßit, in poteſta-
te tua eſt Xychuſ forte uoca-
tum perductumq in regiam uo-
cari iuberet. Adductuſ primo
ita negare incoſtanter, ut paruo
metu admoto paratum indicem
eße appareret, conſpectum tor-
toris uerberumq non ſuſtinuit
ordinemq omnem ſceleris lega-
torum miniſterijq ſui expoſuit
Ex templo miſßi qui legatoſ co-
prehenderent: Philoclem, qui
prędenſ erat oppreßerunt Ap-
pelleſ miſßuſ ad Chęream que-
dam perſequendum indicio Xy-
chi audito in Italiam traiecit
De Philocle nihil certi uulgatū
eſt; alij primo audaciter negan-
tem poſtquam in conſpectum
adductuſ ſit Xychuſ non
ultra tendiße: alij tormenta
etiam inficiantem perpeßū af-
firmāt. Philippo redintegratus
eſt luctuſ, geminatuſq & infe-
licitatem ſuam in liberiſ grauiore
quod alter perißet cenſebat. Per-
ſeuſ certior factuſ omnia deteſta
eße; potentior quidem erat, quā
ut fugam neceßariam duceret
tantum ut procul abeßet cura-
bat, interim uelut ab incendio
flagrantis irę dum Philippuſ
uiueret ſe defenſuruſ qui ſpepo-
tiundi ad pęnam corporiſ eius
amiſſa, quod reliquum erat; id
ſtudere: ne ſuper impunitatem
etiam prędio ſceleriſ freueretur
Antigonum igitur appellat, cui
& palam facti parricidij gra-
tia obnoxiuſ erat, negq puden-
dum aut penitendum eum re-
gem Macedonibuſ propter recē-
tem patrui Antigoni gloriam
fore cenſebat, Quando in eam
fortunam ueni, inquit, Antigo-
ne, ut orbitaſ mihi, quam alij
deteſtantur parenteſ, optabilis
eße debeat regnum quod à
patruo tuo forti non ſolum

fideli tutela eius custoditum et auctuum etiam accepi: id tibi tradere in animo est Te unus habeo, quem dignum regno iudicem si neminem haberem perire & extingui id mallem quam Perseo sceleste fraudis premium esse Demetrium excitatum ab inferis restitumque credam mihi, si te qui morti innocentis qui meo infelici errori unus inlacrimasti, in locum eius substitutum relinqua Ab hoc sermone omni genere honoris producere eum non destitit. cum in Thracia Perseus abesset circumire Macedonię urbes principibusq; Antigonus commendare & si uita longior suppetisset, haud dubium fuit quin eum in possessione regni relicturus fuerit. Ab Demetriade profectus Thessalonicę plurimum temporis moratus fuerat inde cū Amphipolin uenisset, graui morbo est implicitus. Sed animo tamen egrum magis fuisse, quam corpore constat curisq; et uigiliis, cum identidem species et umbrę insontis interempti filij eum diris agitarent, extinctum esse cum execrationibus alterius admoneri tamen potuisset Antigonus si haud statim palam facta esset mors regis. Medicus Calligines, qui curationi pręerat non expectata morte regis a primis desperationis notis nuntios prędispositos, ita ut conuenerat misit ad Perseum & mortem Regis in aductu eius omnes, qui extra regiam erant celauit Oppressit igitur nec opinantes ignaros q; omnes Perseus & regnum scelere partum inuasit Per opportuna mors Philippi fuit ad dilationem, & ad uires bello contrahendas, nam post paucis diebus gens Bastarnarum diu sollicitata ab suis sedibus magna peditum equitumq; manu Istrum traiecit. inde pręgressi qui nuntiarent regi Antigonus & Cotto nobilis erat Bastarna, de ea re Antigonus sepe inuitus cū ipso Cottone legatus ad concitandos Bastarnas missus, haud procul Amphipoli fame incerti nuntij occurrerunt mortuum esse regem, quę rem omnem ordinem consilij turbauit Compositum autem sic fuerat transitum per Thraciam tutum, et commeatus Bastarnis ut Philippus prestaret. id ut facere posset, regionum principes donis coluerat, fide sua obligata pacato agmine transituros Bastarnas. Dardanorum gentem delere propositum erat ingę eorum agro sedes dare Bastarnis duplex inde erat commodum futurū si et Dardani, gens semper infestissima Macedonię tem-

poribusq; iniquis regum imminens tolleretur: & Bastarne relictis in Dardania conjugibus liberisq;, ad populandam Italiam possent mitti per Scordiscos iter esse ad mare Adriaticum Italiamq;, alia uia traduci exercitum non posse facile Bastarnis Scordiscos iter daturos nec enim aut lingua aut moribus equales abhorrere & ipsos adiuncturos se cum ad predam opulentissimę gentis ire uidissent. Inde in omnem euentum consilia commodabantur. siniq; cęsi ab Romanis forent Bastarnę Dardanos tamen sublatos predamq; ex reliquijs Bastarnarum & possessionem liberam Dardanię solatio fore, sine prospere egressis Romanis aduersis in Bastarnarum bellū recuperaturū se in Grecia quę amisissent Hęc Philippi consilia fuerant Ingressi sunt pacato agmine fide Cottonis & Antigoni sed haud multo post famam mortis Philippi, neq; Thraces commercio faciles erant neq; Bastarnę empto contenti esse poterant aut in agmine contineri ne decederent uia Inde iniurię ultro citroq; fieri quarum in dies incremento bellum exarsit. Postremo Thraces, cum uim ac multitudinem sustinere hostium non possent, relictis campestribus uicis in montem ingentis altitudinis (Donuncant uocat) concesserunt Quo ubi irent Bastarnę uellent quali tempestate Gallos spoliantes Delphos fama est peremptos esse talis tum Bastarnas ne quicquam ad iuga montium approprinquantes oppressit Neque enim imbre tantū effuso dem creberrima grandine obruti sunt, cum ingenti fragore cęli tornitribusq; & fulguribus prestringentibus aciem oculorum: sed fulmina etiam sic undiq; micabant, ut peti uiderentur corpora nec solum milites sed etiam principes isti caderent itaq; cum precipiti fuga per rupes prealtas in prouidi sternerentur ruere[tq;] instabant quidem perculsis Thraces sed ipsi deos autores fugę esse celumq; inseruere aiebant Dissipati procella cum tanquam ex naufragio plerisq; semiermes in castra unde profecti erant, redissent; consultari quid ageret ceptum, inde orta dissensio aliis redeundū, aliis penetrandum in Dardaniam censentibus Triginta ferme millia hominum (Clondico duce profecti erant) peruenerunt cętera moltitudo retro quà

uenerat trasdanubianam regi-
onem repetyt. Perseus ponti⁹
regno interfici Antigonum ius-
sit & dum firmaret res, lega-
tos Romam ad amicitiam pa-
ternam renouandam petendũq;
ut rex ab senatu appellaretur
misit, Hęc eo anno in Mace-
donia gesta. Alter consulum
Qu. Fuluius ex Liguribus
triumphauit quem trium-
phum magis gratię quam
rerum gestarum magnitu-
dini datum constabat. Ar-
morum hostium magnam
uim transtulit nullam pe-
cuniam admodum diuisit
tamen in singulos milites
tricenos eris duplex centu-
rionibus, triplex equiti. Ni-
hil in eo triumpho magis in-
signe fuit, quam quod for-
te euenit ut eodem die tri-
umpharet, quo priore ãno
ex prętura triumphaue-
rat. Secundum triumn--
phum comitia edixit qui-
bus creati COSS. sunt
M. Iunius Brutus A. Ma-
nlius Volso Prętorum
inde tribus creatis, comitia
tempestas diremit. postero
die reliqui tres facti, ante
diem quartum Idus Mar-
tias, M. Titinius Cu--
rulis, T. Claudius Nero
T. Fonteius Capito Ludi
Romani instaurati ab ędili-
bus curulibus, Cn. Seruil-
lio Cepione Ap. Claudio
Centone, propter prodigia
quę euenerant Terra mouit
in foris publicis, ubi lectisternium
erat, deorum capita
quę in lectis erant, auerterũt
se lanaq; cum integumentis
quę Ioui opposita fuit, de-
cidit de mensa oleas quoq;
prægustasse mures in prodi-
gium uersum est. Ad ea ex-
pianda nihil ultra quam
ut ludi instaurarentur
actum est.

FINIS.

Capitulū primū inquo continetur phe-
mū. cause belli contra philippū. Tumul
tus in gallia cisalpina gesta rome sup ap
paratū bellorū. Sequūtur.

Cap^m. ij. inq^o gr̄m. tps belli gesti aī philip
pi. et sacrificia fcā in initio belli. creatio q
sulū. duuslo punicaq. apparatꝰ et festi
nato q̄sulis ad bellū. Anno.

Cap^m. iij. inquo gr̄m. gesta in gallia. et
minuī placēte. et gesta rome. Varia pu
gna. et expiatio ipōꝝ. q̄rele et sanctificatio
creditorū reip. Omnium.

Cap^m. iiij. inquo gr̄m. p̄fecto Sulpitij cō
sulis in macedoniā. cā belli int̄ phīm et
thenienses. gesta in cōsilio atheniēsiū et
gesta in achaia. Obsidio et expugnatio abi
dos cuncta. Tū publius

Cap^m. v. inquo gr̄m. gesta in africa. gesta
rome. et gesta in gallia p romanos et gal
los apud cremonā. Victoria romanoꝝ de
amilcare duce gallorū. Int̄ hec legatis.

Cap^m. vi. inq^o gr̄. aduentꝰ Sulpitij os. īgre
diā. Expugnatio Caladij. Oppugnatio atenarū.
Cōsulatus alterius. Liberatio obsidionis
atheniensiū. Reditus phī in macedoniam.
Comsulatus.

Cap^m. vij. inquo gr̄. gesta cōsulis mesalinj et
gesta legatio in macedonia. reintegratio belli
p phīm. ord̄ legatoꝝ macedonū. ord̄ legatoꝝ
atheniēsiū. ord̄ legatoꝝ romanoꝝ. et callidi cō
silium p̄toris etholoꝝ. Consul Sulpitius.

Cap^m. viij. inquo gr̄. pugne int̄ phīm et ro
manos. et victoria. fuga macedo
nū ad castra et callidita phī. hec īsilio.

Cap^m. ix. inq^o gr̄. victoria romanoꝝ. fuga
phī. fidelitas rhodā p̄ua. p̄secutio rōano
rū. expugnatio saltus arduinee. reditus
cōsulis in apolloniā. Versaq; monito.

Cap^m. x. inq^o gr̄. gesta in macedonia p ama
nandrū et etholos. resistentia phī. Oppu
gnatio et expugnatio Orei et Larise cui
tanis et finis rebꝰ gestis illo ānop Sulpi
tiū. Hec alisse.

Cap^m. xi. inquo gr̄. gesta in gallia cisalpina
Altercatio senatus de tribuno p̄toris. gesta
in hispania et gesta rome. Cōsul alter.

Liber ij.

Cap^m. i. inquo gr̄. gesta rome et p̄digia pu
blio tributi carthaginēsiū. p̄fectio julij cō
sulis in macedoniā. gesta adtaurisciū in
Caonia. Consules plures q̄.

Cap^m. ij. inquo gr̄. gesta rome et gesta in
gallia. altercatio rome sup electiōe. lega
tio dertalij ad senatū et oīo legatoꝝ pro
fecto cuīusq; q̄sulis in greciā et gesta ibidē
Dum hec.

Cap^m. iij. inquo gr̄. colloquiū phī regis cū
q̄sule. apparatꝰ utriusq; ad pugnā. et pug
ipōrū p̄ma. et gesta in thessalia. Iniuspex data.

Cap^m. iij. inquo gr̄. gesta naupalia apud
Eretriā et caristion et expugnatio alipho
dino. gesta in fonde. Subinde feie.

Cap^m. v. inquo gr̄. gesta in galio acheoꝝ
ubi ponitur magna examinatio quibꝰ pri
confederari debeant. super quibꝰ ponitur
elegantissima oratio aristeni p̄toris ach
orū. Erat autē.

Cap^m. vi. inquo gr̄. oppugnatio charitij.
Oppugnatio et et expugnatio Elatie. mī
tio de exercitu in cisalpina gallia contra
placentinos et cremonēses. et tumultus
reditio plebis rome. Interim tres.

Cap^m. vij. īquo gr̄. gesta rome. prorogatio
imperij. Q. cōsulis. p̄digia rome. gesta in
gallia p cōsules contra boios. insubres. et
nomanos et ligures. stuates. et de his oīb
victoria. Eodē anno.

Cap^m. viij. inquo gr̄. sm colloquū phī re
gis et Quintij cōsulis prima et pa die. in
quo collogio ponitur alba utrusq; et alba
alexandri p̄cipis etholoꝝ. Hiemps ibi eo.

Cap^m. ix. inq^o gr̄. gesta rome cū legatis
greciorū. gesta in grecia p̄ter ac cōsules
tyrannica fuitia nabidis contra argiuos
et cōsulis cū nabide. Vt uetus roma ō.

Liber tertius.

Cap^m. i. inq^o gr̄. gesta rome sup lege oppia
et altercatio in senatu de ipa lege. Elegia oīo
Catonis p lege. et oīo valerij tribuni p
lege et abrogatio legis. Inter bellos.

Cap^m. v. inquo gr̃. gesta rome hispania decreta provincia. d). Portio catoni. ptẽcto ipius inprovinciã. et gesta peũ contra Epirotas nos turdulos et alios de provincia.

d). Marcus portius.

Cap^m. vi. inquo gr̃. gesta in gallia cisalpina p valeriũ flaccũ. gesta in greta p. C. flaminiũ. cõsulũ gtoriũ cũ consille. Inde ceminir bellũ contra nabidẽ regẽ lacedemoñ.

Eadem estate.

Cap^m. vii. inquo tinc. recepto trariũ maritima, in greca. gesta in lacedemonia. collo quiũ Q. Consulis sup pacẽ. oro utriusq; et condicione pacis. Eodẽ tpr̃e.

Cap^m. viii. inquo gr̃. asternato pacis i lacedemonia. oppugniano et expugniano ipius. libertas data argiuis. Jn dino belli parthani gesta rome et reĩtegniano pacis cũ habide.

hec cum hispania.

Cap^m. ix. inquo gr̃. gesta in gallia p valeriũ et inbois p sempniũ. truũfus catonis de hispanis. gesta in greca p. C. flaminiũ in recessu (reditus et triũfus eius

In gallia. L. Valerii.

Cap^m. x. inquo gr̃. gesta rome et pdigia sortino piuna a rebel ligurũ et boioruz legatio anthioci regis ad romanos. ysultano et colloquiũ cũ legatis diffinito et origo belli cũ anthioco. Exitu ãni.

Cap^m. xi. inquo gr̃. gesta africa sup apparatione belli cũ anthioco. legatio masinisse regis ad romanos et gesta rome cũ ipis.

Virdũ hipfecti. Liber quint⁹.

Cap^m. i. inquo gr̃. gesta in hispania p scipionẽ apud luxianos gesta rome bellũ cũ ligurib⁹ boys et gallis cisalpinis gestũ per ginucũ scipionẽ merula. principio ãni.

Cap^m. ii. inquo gr̃. gesta in hispania lustri conditũ et gensis eiusdẽ prodigia et inundatio. ambitiosa concertatio de senatu gesta liguria inter q̃storẽ mho de inimicis.

hec in ytalia.

Cap^m. iii. inquo gr̃. gesta in greca cõcitatõ Belle tolox contra romanos ad qd̃ minerat anthiocũ et phim reges et nabiz tyrannũ.

Sed nequ.

Cap^m. iiii. inquo gr̃. aduentus anthiocẽsis legatio romanox ad anthiocũ et collegũ scipionis et hãnibalis. cõsulatus joci sup assũptionẽ belli syrpino anthioci cõtra hãnibalem et recõciliano eius. anthiocus rex.

Cap^m. v. inquo gr̃. nũtiata pdigia et plibus locis et hec acte supplicatiões gesta rome gesta in sicilia. gesta in gallia. gesta in hispania. et ambino de cõsulatu. Rome ertimabat

Cap^m. vi. inquo gr̃. gesta in greca p nabidẽ tyrannũ lacedemonioz et philopomenẽ dñe mirabilẽ atheoriũ. de quo hec cõtinẽtur mirabiles laudes et gesta (et tandẽ ei) mors ria de hostib⁹. Et populus.

Cap^m. vii. inquo gr̃. legatio romanoz in gr̃ciam et gesta ipsoz apud plures ipios gr̃ie et deliberatio etholorũ. et de bello adq̃m ciuitate anthiocũ. diuinat atheos.

Cap^m. viii. inquo gr̃. magna pestilitio etholorũ. Mors nabis tyrãni. et mors alexmenis alterius tirãni. et sedatio lacedemoniorũ et acheoz opere philopomenis. Lacedemonij

Cap^m. viiii. inquo gr̃. gesta rome pfecto anthioci in gr̃ciã. cõsolatio ipius cũ etholis et cõsultatio eorũ inquio inquam po. oro anthioci. Oratio phanie et oro doatis. absulere.

Cap^m. x. inquo gr̃. insulta anthioci et etholoz in caradienses contaminatio ipsoz in plos greue. cõcilium in greca inquo ponũtur oro nes diuersorũ legatoz. et de mũ responso quid legati romanoz. Ex posteo die.

Liber sextus.

Cap^m. i. inq^o gr̃. gesta rome sup de exordio bello q̃ anthiocũ. pfecto atilij gsulis in greciã. subiugatio anthioci. assirat⁹ et aduers⁹ in greciã ad thebas. Cornelium scipionẽ.

Cap^m. ii. inquo gr̃. gsultatio anthioci sup assũptionẽ belli gsilui hãnibalis de bello ãtiochi oronẽ. Obsignato et dedito herorie. de dicto scotti. et captio a medionis p fraudẽ. Hec

Cap^m. iii. inquo gr̃. gesta in tessalia p phim regẽ ad romanos. Aduent⁹ atilij cõsulis in greciã. et gesta ibidẽ. descripto thermopilarũ cũ descriptiõe tocius gr̃cie et q̃ sic ño

conaur termophile. Subidē tēpus.

Capm vij. inqo gr̃. exordiū pugne īt an
thiocū et athilū cōsulē Oranoipiaca-
lij fuga anthiochi. et pseano cōsulis et
gesta ipius in bœtia. haud quaq̃.

Capm. v. inquo gr̃. bellū nauale. redit an
thiochi in asiā. gesta gsulis in eubœa. ge
sta rome. et gesta in eubœa. et demū oppu
gnano tradee. et dedinolanis. Peosdē di.

Capm. vi. inquo gr̃. gesta anthion cū legans
etholoꝝ gesta legatoꝝ etholoꝝ cū gsule
fecto cōsulis ad nupatū et obsidio eiꝰ. Oppu
gnano ayesanie et cōcertatō de insula ja
anthio. Pacis deinde.

Capm. vij. inquo gr̃. pfecto philippi ad de
metrid̃ et uolūtaria dedītio eiusū gesta
in obsidione naupan. gesta in galio aca
eo. gesta rome et prodigia. Pidē tps.

Capm. viij. inqo gr̃. gesta in gallia cisalpi
na gesta rome et alticano de tūto Sapios.
Subidem.

Capm viij. inquo gr̃. gesta anthion īasia
cōsiliū hānibalis de apparatu belli. pugna
nauals gesta rome. Dūhec in italia

Capm. ix. inquo gr̃. gesta rome. et qualit̃ de
creta fuit. L. Sapioni puinaā gcia. pdi
gia rome. Profecto Lucij osi. ingnā. ge
sta in expugnatōe lamie et obsidione
Amphise. Cornelio scipione.

Capm. x. inquo gtiñ. aduēt gsulis īgcaā.
et in trāsit ad elespōtū apparat belli cuz
anthioco. gesta nauala plurib locis īgcia
Telespōto et capto classis rhodie Dūalat.

Capm. xj. inquo gr̃. gesta obsidione abi
dos et aduent classis romanoꝝ īgcaā et ge
sta nauala plib locis et expugnatio pha
roe urbis Dum hec.

Capm. xij. inquo gr̃. trāsit seleuci in regm
Asie et obsidio pgami. legatio anthi
oci frustra petēs pacē. auxiliū acheoꝝ.
et soluto obsidioīs Pgamoꝝ. Pidē tps.

Capm. xiij. īqo gr̃. pugna nauals gflict et fu
ga regie classis. Classis romana.

Capm. xiiij. īqo gr̃. societas prusie regis cū
romanis. trepidato anthioco. desceptio

Idem⁹ milites. pugē et victoria acilij

Liber vij⁹.

mionēsis pugna nauals. et cōflict regie
classis. His motum.

Capm. xv. īquo gr̃. ignara deliberato antiochi
cū despatōe belli. dispōno. oppugnatio faue
et tradito Lisimachie. Cliotrit.

Capm. xvj. īquo gr̃. trāsit romanoꝝ in asiā. le
gatō anthioco petētis pacē frustra cōbalega
ti tētamis cōrūpe Sapionē. et gnōsa trāsio
Sapioīs. redit regis in asiā et pseano gsulis
Galliopolites.

Capm. xvij. īqo gr̃. insult romaōꝝ intregē. pa
rato utriusq; partis ad bellū. dispōno acieiū
utriusq; et art. initiū pugne. resistēta cali
da romaōꝝ cōtra elefantes. Victoria ro ma
noꝝ et fuga anthioci. Cōsul postq̃.

Capm. x. inqo gr̃. legatio anthi. pacē petētis
oro legatoꝝ. trāsio Sapionis. cōditōes pacis.
reditus ad ly romā. et triūfus eius. adūsa
pugna in hispania. repulsa legatois ethe
loꝝ. Legato placētinoꝝ et armonēsiū
senatu. et cōcertatio tomitys rome. Antioc pa

Capm. xi. inqo gr̃. aduētus Cotte legati Sapio
nis cum legatis. et cuētus regis et rhodioꝝ
romā. Elegatis oro Eumenis insenatu. Cō
legati rodioꝝ. et gesta insenatu. haud mlto

Capm. xij. inquo gr̃. cōfirmato priuilegio anthi
oco. ampla remuneratio romaōꝝ ītonis. triūph
Emilij. triūphus Lucij Sapionis de anthioco ubi
fit mētio de bonoma ītonis. Post radioꝝ.

Capm. xiij. inqo gr̃. gesta in greaa et gesta in Rho
lia et legatio etholoꝝ romā missa. Cū in asia

Capm. xiiij. inquo gr̃. aduēt filius in gcaā descp
tio et oppugnatio Ambrachie urbis. et resistē
tia eiusū petitio pacis. et respōsio gsulis. dedi
tio ambrachie legōis etholoꝝ romā. et ge
sta rome supadictis. Jā. ch. filius.

Capm. xiiij. inquo gr̃. fedus ictū cū etolis. pfec
to manlij gsulis īgallograeā. Origo et ori
apamee urbis. aduēt gallo in gcaā. deiñ
in asiā et potētia ipoꝝ. Eadē ītō estate.

Capm. xv. inquo gtinetur exortano cōsulis
admitt. insult et fuga gallo deinte
gro pugna cū gallis. ubi. angui mos ipoꝝ
īpugna. Cum hoc hoste.

Capm. xvj. inqo gr̃. redintegrata pugna cuz

gallis. fuga ipor. expugnatio castror. mi
rabilis audacia captiue uxoris gallogreci
reguli. fraudulentus colloquiu gallogra
et ultimu exordiu tertii gnis hoim Subiugat.

Capm. vi. mq° gt. gesta rome trasit Valli
mœphalamia. rebellio samcor. et oppugnio
Same urbis. gesta in acaia. et aletano ache
oru et lacedemonior. Du hec in asia.

Capm. vij. mq° gt. gesta rome cu legatis ache
oru et lacedem. pfidia achcor in lacedemonis
ubi fit mtio delegis ligurgi. progatio cō
sulu. et redit eor in patrias. Dyaphenes sen.

Capm. viij. Inq° gt. gesta in asia. colloquiu an
anthioco sup ictu fedus. destructio nauiu
et traditio elefantor anthiochi. et ordinatio
regni p decem legator romanor. hiemes ca.

Capm. viiij. iq° gt. pax ai gallogras. redit
mali cōs. seuropa. Insidie et insultus tra
in romanu exercitu. trasit exercitus p macedo
nia in egiptu. Querela abrachi sibi. et pe
thlēta rome. his federib.

Capm. x. in q° gt. redit ex. mali gt. ad ur
be. petino et cōtento destructo ex Inq ponū
tur due elegati ordines ad sibi et tade cōes
sio ex triu phi pabi affiniu et aior. post cōsulu.

Capm. xi Inq° gt. accusatio et dilatio actator
Cornelij scipionis. magnifica ei indignio. cō
tras sua Scipionij gracchi sup damnatoe afri
cani. diua seuertas Catonis in ps africanu
exilu spontaneu et mor ei. Oppideinde.

Capm. xij. in q° gt. actio scipionis africani in
qua fit mtio de Ennio poeta. elegas ordinan
do sup defessione ei. damnatio ipius sapionis.
iudex et cōstas defessio gracchi. et decretu se
nat de ipa damnatoe. adhe ptore.

Capm. i. in° gt. sima nec collecto rei militaris.
q actas sit in liguria et in gallia cisalpina.
cōtento detrusto ab. filiu cōs. et decret ei tri
umphus. Ire tristus a manlij de gallogreis.
dum ipe rome.

Capm. ij. in quo gt. origo luxurie romanor et q
luxuria cōmitabat. Origo bacanaliu sacro
ru. deligef in gstino ipius scelesti sacr. Ad
uxurie peregrine.

Capm. iij. Inq° gt. de mentu senat sup bacha
nalib. deq ostitus de eode. accertato. et exter
minio bacchanaliu sanxer. damnatio puta
et supplicio mulier. de bacanalib. et remu
neratio indicu. Cessit at.

Capm. iiij. in q° gt. gesta in liguria. gesta in
hispania. gesta rome. primu ludus athle
tarum et uenatonum rome celebrat. aduen
gallor trasalpinor in Venetia. et primapo
stino oppidu aquilee. Et iam.

Capm. v. in quo gt. eade fere bella macedo
nia. sicele gror. de philippo insenatu. lega
tio phi ad senatu. cōsiliu legator romanor
ei gras et diffinitio cōsilij plegator roma
nor. Cum perseo.

Capm. vi. Inq° gt. gesta rome et Tapulia. atrox
pugna romanor cu hispanis depugnata
ubi claruit eximia uirtus Q. ptor. ge
sta in liguria et gesta rome supcōtentione
de cōsulatu. Rome nulla.

Capm. vij. in quo gt. redit legator de gna
et relatio ipor ad senatu. gesta in senatu cu
legatis phi. gesta in macedonia cu pho phe
cōsiliu gror et legator romanor ut ponunt
elegas ordo Achoie ptoris achaor. pneipio ami.

Capm. viij. in quo gt. gesta rome ubi ponunt
cōtentiones depthia et decretis ptor et cō
sulu laudes Catonis ptoris. triumphus ptor de
luxuriantis ac celebris. Judicia cōtra sup
puatoe. qui in obscenis fanis. Homo pho.

Capm. viiij. in q° gt. gesta in senatu cu demetrio
filio phi. et alis legatis grecie. accusatione et
excusatione gror in senatu. missa hinc mag
philopomenis magnu decus achaor. Mors
hannibalis. et opinio de morte africani
Sapionis. Prius pprouincias.

Capm. x. in q° gt. redit demetrius in macedo
nia. Indigniano et suspitione phi in deme
trium filiu. gesta rome et in venetia cu gal
lis trasalpinis. et discessus ipor de ita
lia. Prima mtio belli ystrici. mtio de
Boys atq Etrusis. prodigia supplicatio
nes. Du ca in pelopo. Liber. xo.

Capm. i. in quo gt. sortitio pretor. Maria pdigia
rome et aliis locis apparat phi adrebellio
nem. Crudelitas ei in liberos nobiliu.

audax fabius Theosone. machinatio per se in demetrii fratre. et lustrii ac mes lustrandi in macedonia. Incipio.

Capm. y. inquo gr. accusano perseo contra fratre apud phm. examinano phy. super ipam accatione demetriy. et absolvano demetriy. et interlocutio phy ad filios. Postero.

Capm. vj. Inquo gr. gesta rome. gesta in ligu rib. gesta in hispania. gesta in africa. prodigia rome. et pestilentia. gesta rome cu legatis regu asie. profectio phi in mocedonem hemu. et mors demetrij fraude perseij. Consules alb.

Capm. vij. Inquo gr. gesta emilij cos. in ligu ribus. gesta rome. pugna consulis cu ligu ribus. et victoria romanoy. Inuenio se pulsare numepompilij cu quib da libris et combusto dictatoris librorum auctoritate re natus. Diu hec in macedonia.

Capm. v. inquo gr. gesta in hispania citeriore. gesta rome. et interea gesta in ligu ribus. pugna fulvij flacci cu celtiberis Oppugnatio et dedito Contrebie reliquiis celtiberioy cu tota provincia. et ut aquileia fca e colonia. Hasdrubalis bellu.

Capm. vij. inquo gr. triumphus emilij cos. de ligurib. et pax data ipis. gesta in Corsica et sardinia. Restituto obsidu Carthaginensiu. Et pax ipoy cu massinissa. gesta rome. ordinario pncio. et extraordinario. pestilentia trienalis rome. vota et supplicationes pp.

Per eosdem.

Explicat tabula grte dece titulivj patavi historiographoy sumi.

BIBLIOTECA MEDICEA LAURENZIANA FIRENZE
203376